



સનિયુક્ત મૃગ આચારંગ સૂત્રું  
ટીકાના આધારે ભાષાંતર.

ભાગ ૫ મો.

—૬૬૬—

પાવણપુના માનકાની મુખ્ય સદાચારાપી

લેખક,

મુનિ માણિક.

—૦૦૦—

પ્રગટિદર્શી,

શ્રીમન્ મોહનલાલજી જૈન શ્રેતાચાર જ્ઞાન-

સ કાર મુરત ગોપીયુગ તરફથી

મિત્રલગ દૂસરી,

મુનીલાલ ગુલાબચંદ દાળીયા.

મ ૧૬૭૮

પ્રતિ ૭૦૦

સને ૧૯૨૨

આચારંગના દરેક ભાગના મુલ્ય બે રૂપિયા

સેપક —

મુનિ માણિક

શુદ્ધિપત્ર.

૪૮૧ લે અમયન પ મ છ ત્યાં ગ્રામ પ મો વાગવ

જૂના માલકોને ફરકે પુસ્તક પોલી કિ મને મળશે.

આનંદ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ

ભાવનગર

## પ્રસ્તાવના.

આ ભાગમાં બીજો રમ્પ અને આચાર્ય સુત સમાપ્ત થાય છે  
દરેક અધ્યાયના શુ વિષય છે તે નિર્ધારિત કરી બેસીને જાણવું છે તે  
વિષયઅનુક્રમણિકામાં પણ દુષ્ટતા નથી.

આ સાધુનો આચાર્ય દરેક માધુ માણીએ સમજીને પાળવાનો છે,  
અને તે પ્રમાણે વર્તન કરવાથી આ ભોમ્મા સાધુ, નિર્ભયના અને કૃતિ  
પ્રાપ્ત થાય છે, પગલમાં મોટા પ્રાપ્તિ અથવા ઉચ્ચ કાળીનું એવળ પ્રાપ્ત  
થાય છે, પ્રથમ ગ્રંથનો ખુલાસો આ રમ્પમાં દોવાથી ગીતા કે નિર્ધારિત  
વિગેન નથી, મૂળ મૂલ વિશેષ છે તેમ દસ રીક્ષનિકા સારાંશ આવી જ  
વાથી વાચનાને પૂનરોક્તિ જેવું પણ લાગશે, પણ દસ રીક્ષનિકા મૂલ  
પાછળથી ઉદ્ધરેતુ દોવાથી અને તે માથા જે દોવાથી થાક કરવા માટે  
વધારે ઉપયોગી છે, અને આ વિચારવા માટે છે તેમ જે વિષય હંદસમાં  
મતરી રાખવા જેવો છે, તેો વાચના વાંચીએ તોપણ તે આખરથી છે  
જેમ જીવે અને આ ભાગ બહાર પાડો છે

માધુના આચાર્યથી નથા કૌનું જીતીથી અનનિત કરમન જેવાની  
મહાશયે અનન્ય મ નથી પાછોમાં વિપરીત લ મનુ છે, બીજો કૌન ભો-  
કાને પણ જમણામાં પાચા દના, નેચોનું મમા રાન પણ આ ભાગમાં  
વિગેન ખુલાસાથી બહાર પાડ્યું છે

આ દરેક ભાગો સાધુઓ વિચારવાના ન્યેશમાં જાન જાહેરમાં

મગ્ધ કગાય તો ચતુર્વિધ મધને કાઢી યાય એ હેતુથી જ્યાં જાયો માથે લેનારને પડતો કિમને આપેવો પેઠું કાર્યવાહકો તૈયાર થશે

જન કે જાણનાર કરનાર હદમરથ અને જીવન આધાર । નેવાથી વિ-  
પરીત જણાય તો ફરક ગીતાથે સાધુ અથવા આવકે વળી જણાવતું કે  
નુધામે થાય આચાર્ય મહાગજ ત્રીભુવિ માગજીએ મોચમગદ આપી છે  
તથા લત્તીમુનિજી તથા જીતદ્રમુનિએ જનની સહાય આપનાથી તેમનો-  
આજ્ઞા માનવામા આવે છે પ્રથમ જાગની પ્રગ્તાવનામા પાર્શ્વ દ્રમુરિનો  
આજ્ઞાનો ૧ ( ૮૭૦ ) પ્રથમ ચએવ છે અને દીપિકા પછી થયેલ છે, એમ  
જણાવતું તથા મુજગની જાણાતર યથાગોચ્ય પ્રયાસ કરી ગ્વજીભાઈ દેવ-  
રાજ વિગેરેએ છપાવેલ તેની પણ કાદ જગ્યાએ સહાય લીધી છે, છતાં  
આ જાણાતર સ્વતંત્ર છે તે વાચનાર જાણીને જાણશે

આ ચતુર્માસમા અમારા પરમમિત્ર અભેદભાવી મુનિશ્રી તિલોક  
ચંદ્રજી જેઓ સાધુ માર્ગી સપ્રાપ્તના છતાં તેમજે યોગ્ય સહાયતા આપી  
છે તેમનો પણ ઉપકાર માનવાની આવશ્યકતા છે

પાવણપુર તપશ્ચર  
ઉપાશ્રય  
આસો શુદ્ધ ૧૨ મ ૧૯૭૮

મુસ મુનિવરેનો આજ્ઞાંકિત  
મુનિ માણેક



# વિપય અનુક્રમણિકા

નંબર	વિષય
૧	ટીકાકારનું મગગાયગણ
૨ -૬	અગ્ર શબ્દના નિર્દેશ, તથા અનુ સ્વરૂપ
૭ -૧૧	આ અગ્ર ( નુનાઓ ) માટે અત્રે શા માયી ઉદ્ધરી
૧૨ -૧૬	નુ ૧ ૩ આદ્ય શા માટે લેવો
૧૭ -૨૧	સુ ૨ ૩ ૪ સાધુને આદ્ય લેવાની વિધિ
૨૨ -૨૮	સુ ૫ થી ૮ કવો આદ્ય ન લેવો તથા તેના દાખાનું સ્વરૂપ ઉદ્દેશો ૧ લો સમાપ્ત
૨૯ -૩૨	નુ ૧૦ ૧૧ ૧૨ નિર્દેશ આદ્ય લેવા કેવા કુળોમા ગોચરી જનુ
૩૩ -૩૬	મુ ૧૦ -૧૩ સખડી ( જમણુ ) મા ન જનુ , ખીલે ઉદ્દેશો સમાપ્ત.
૩૭ -૪૧	નુ ૧૪ -૧૭ સખડીના દાખો
૪૨ -૪૬	મુ ૧૮ -૨૧ જિનકેતી તથા વિર કંઈપીના ઉપકરણ તથા ગોચરીની વિધિ ઉદ્દેશો ત્રીજો સુ.
૪૬ -૫૦	નુ ૨૨ - મળત્ય વસ્તુના આનમા ન જનુ , ત્યા અપવાન માર્ગે જનુ પડે તો મળાગી રાખવાની જરૂર તે ઉપર કેકીનનું દર્શાવ.
૫૧ -૫૫	નુ ૨૩ -૨૪ પિડના અગિયારે સમાપ્તિ ધેર લાગતા અમલ્યના દોષોથી મળાજનુ, ઉદ્દેશો સ
૫૬ -૬૦	નુ ૨૫ -૨૮ પિંડ લેવાનો તથા રસ્તામા આલવાની વિધિ

૬૧ - ૬૪	સ	૪૯ - ૩૦	આહાર વહેંચવામાં કપટ ન કરે તથા ગીઝ લિશ્ચક સાથેનો વહેવાર તેને દુ ખ ન દેવું પામ્યો ઉદ્દેશો સમાપ્ત.
૬૫ - ૬૯	ન	૩૧ - ૩૨	અન્ય પ્રાણીને તથા ગૃહસ્થને દુ ખ ન દેવું
૭૦ - ૭૩	મુ	૩૩ - ૩૬	દોષિન આહાર ન લેવો દોઃ ઉં સમાપ્ત
૭૪ - ૭૮	ન	૩૭ - ૪૦	ગોચરી આપનાર તથા બીજી કાચોને પીડા ન કરવી
૭૯ - ૮૧	મ	૪૧ - ૪૨	પાણીની વિધિ, પાણીના વિભાગો મા નમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત
૮૨ - ૮૩	ન	૪૩ -	૨૧ પ્રકારનું પાણી ઉદ્દમનુ દોષોનું વર્ણન
૮૪ - ૮૬	મ	૪૪ - ૪૮	બદ્ધ અબદ્ધ પદાર્થોન વિવેચન આ દોષો ઉદ્દેશો સમાપ્ત
૮૭ - ૯૫	મુ	૪૯ - ૫૦	ગોચરીમાં મગાનો પ્રેમ ન રાખવો તે તથા ૧ ઉપાદ દોષોનું વર્ણન
૯૬ - ૯૮	ન	૫૧ - ૫૫	મિત્ર તથા ગોચરીના દોષોનું વર્ણન નવમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત
૯૯ - ૧૦૭	સ	૫૬ - ૫૮	માધુગોમાં ગોચરી કેવી રીતે વહેંચવી તથા અગોચ વસ્તુ પગવની તથા અમ- ક્ય વસ્તુનો ખુનાસો
૧૦૭-૧૦૮	મુ	૫૯ -	ખાડને બદલે જૂલથી લુચુ આવે તો દુ કરવું ૧ દશમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત
૧૦૯-૧૧૧	સ	૬૦ - ૬૧	માદાને ગોચરી આપના કપટ ન કરવું
૧૧૨-૧૧૮	મુ	૬૨ - ૬૩	પિંડ એવળા સાત પ્રકારની છે, તેમ પાણીની છે, ૧૧ મો ઉદ્દેશો તથા પહેલું અધ્યયન સમાપ્ત

- ૧૧૮-૧૨૨ નિ. ૩૦૪- સપ્તા એવળાનું સ્વરૂપ.
- ૧૨૩-૧૨૮ મુ. ૬૪ -૬૭ ઉત્તરવાન મકાન નિર્દોષ એવું જાણાવી  
વાપરવું
- ૧૨૯-૧૩૦ સ. ૬૮ -૭૧ કેસ મમનમાન ઉત્તરવું મુદરથા માથે  
ન ઉત્તરવું પદેલા ઉદેશી સમાપ્ત
- ૧૩૩-૧૪૬ મુ. ૭૨ -૮૨ મુદરથ માથેના બીજા દોષો, તથા વસ  
તિનું વજન મીલે ઉદેશી સમાપ્ત
- ૧૪૫-૧૫૧ ન. ૮૭ -૮૯ નિર્દોષ સપ્તાનું વજન.
- ૧૫૦-૧૫૩ ન. ૯૦-૧૦૦ મુદરથ માથે સરતો ન કળી તથા સપ્તા  
( સુવાનું ) કેવી રીતે કરવું
- ૧૫૮-૧૬૩ ન. ૧૦૧-૧૧૦ સથરાનું વર્ણન બીજું અધ્યયન સમાપ્ત
- ૧૬૪-૧૬૭ નિ. ૩૦૫-૩૧૨ હિના નિરોપા
- ૧૬૭-૧૬૯ મ. ૧૧૧-૧૨ કો દારણે મમન કરવું તથા ચોમામાનું  
વર્ણન તથા અપરાધી ક્યા સુધી  
રહેવાય ?
- ૧૭૦-૧૭૮ ન. ૧૧૩-૧૧૭ ઉપદેશવાળે મસ્ત ન જવું ?
- ૧૭૫-૧૭૯ મ. ૧૧૮-૧૧૯ નાવનો નહીં કેવી રીતે ઉત્તરવી ? ત્રીજો  
ઉદેશી સમાપ્ત.
- ૧૮૦-૧૮૦ મુ. ૧૨૦-૧૨૦ નાવરાજો પાણીમા ફેરવો શુ કરવું ?
- ૧૮૩-૧૮૮ ન. ૧૨૩-૧૨૬ નહીં નિરજી ગામ તરફ જવાની વિધિ  
બીજો ઉદેશી સમાપ્ત
- ૧૮૯-૧૯૨ સ. ૧૨૭-૧૨૮ વિહાર કરનાં મુદરથી આઠામાં રહેવું
- ૧૯૩-૧૯૬ મુ. ૧૩૦-૧૩૧ સાનિથી વિહાર કરવો, ૩જી અ. સમાપ્ત
- ૧૯૭-૧૯૮ નિ. ૩૧૩ ૧૪ જાણ જાતના નિરોપા.
- ૧૯૯-૨૦૯ ન. ૧૩૨-૧૩૫ બાણના ૧૬ બેદો પડે તો ઉદેશી સમાપ્ત



- ૨૦૬-૨૧૮ સ ૧૩૬-૧૪૦ શુભુ ગ્રાહક હિપૃ કૃષ્ણુ સાતુરેવનુ દટ્ટાત.  
સાધુને બોલવા ચોખ્ય ન બોનવા ચોખ્ય  
વચનોનુ ચોયુ અધ્યયન સમાપ્ત
- ૨૧૮ નિ. ૩૧૫ નશ્ર એવજ્ઞાનુ વર્ણન
- ૨૧૯-૨૩૨ સ. ૧૪૧-૧૪૮ સાધુ સાખીના વશો લેવા ન લેવાની  
વિવિ તથા સુજ્વવાની વિધિ
- ૨૩૩-૨૪૭ મ. ૧૪૬-૧૫૧ સાધુ સાધુને વશવાપરવા આપતા બગડે  
તો શુ કરવુ ? પાચમુ અધ્યયન સમાપ્ત
- ૨૩૮-૨૪૪ મ. ૧૫૧-૧૫૭ પાનને લેવાની તથા ન લેવાની વિધિ.
- ૨૪૫-૨૪૬ મ. ૧૫૩-૧૫૪ પાણી દાસુ વરોગવે તો શુ કરવુ ?  
છઠ્ઠુ અધ્યયન સમાપ્ત
- ૨૪૭-૨૪૮ નિ ૩૧૬- ૧૬ અવગ્રહોનુ વર્ણન.
- ૨૪૯-૨૫૫ મ ૧૫૫- ૫૮ કેવા મહાનમાકેરી રીતે રહેવુ
- ૨૫૬-૨૬૨ મ. ૧૫૬- ૧૨ તેની સાત પ્રતિમાઓ પહેલી ચુખા મં
- ૨૬૨-૨૬૫ નિ ૩૨ સ. ૧૬૩ રાત્રિ કેરી રીતે સાધુએ ગાળની
- ૨૬૫-૨૬૭ નિપીચિકામા બજવાની જગ્યાનુ વર્ણન.
- ૨૬૮-૨૭૬ હિચાર પ્રશ્નવજ્ઞની જગ્યાનુ વર્ણન.
- ૨૭૬-૨૮૩ શબ્દોથી મોહિત ન થવુ તેમ રૂપમા ન નબચાવુ
- ૨૮૫-૨૮૭ પરકિયાનુ સ્વરૂપ તથા અન્યોઅન્ય ક્રિયાનુ વર્ણન.
- ૨૮૪-૩૦૫ ભાવના નામની ત્રીણ ચૂચિકામા દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રની  
ભાવના
- ૩૦૫-૩૫૨ મહાવીર પ્રજ્ઞનુ ચરિત્ર તથા મહાવ્રતની ભાવનાઓ. તથા  
છેવટે વિમુક્તિ અધ્યયનનુ સુદ્ધ વર્ણન અને સમાપ્તિ.

## પુસ્તક પ્રસિદ્ધી માટે મળેલી મદદ.

માયારાજના પાંચમા ભાગ માટે નવા આવસ્યક સીમેરે નૂના પાવવા પાંચજુપુરના જે પુન્યાતનાઓએ પોતાના અમૂલ્ય દ્રવ્યો સહકૃપ મોકલ કયો છ, તેમની ગૃપ નીચ આપેલી છે કે નવી રીતે દ્વ પછી પછી તેઓ અને બીજા ધર્માત્મા મધુઓ યોગ્ય મદદ કરના રે

૨૫) મહેતા મોનીચદ નનમી નચગેડ દ ચમન નાઇ પાનજુપુર

૧૦૦) મહેતા અમૃતનાથ ગવચદ પાનજુપુર

૬૪ આચાર્યના પાંચમા ભાગ માટે દીધા છે

૩૬ સ્મૃતિમનીમી સસ્ત દીધા ૧ મને જ્યાર પર્વની કથ

મા બડાગમાથી નહ તેમની તરફથી પાનજુપુરમા

નૂની મહામા તથા જાનના ભાગમા બેટ આપી છે

૫૦) મહેતા જમકરજી અપાયદ

૧૦) ભજુમાળી ગવચદ મેચર

૨૫) કાશરી રીખવચદ જિજ્ઞાસુ

૨૫) મહેતા ગવચદ ચમન નાથ

૨૫) મહેતા ચીમનતાત નીલાસચદ

૨૫) કાશરી જ્યારમત મગજીજીમાર્ષ

૨૫) પારી કુચ્છન નવજીની રીખના ઓસ્તધાપુમાર્ષ પાનજુપુર

૫૦) પારી પ્રેમચદ દેવગજાઇ બાદગજાળા જાઇઓના જેની તર

કથી પાંચજુપુર યા ૧ ભડાગ તરફથી પાંચજુપુર

૨૫) શાદ પ્રતાપચદ કાળીદામ

- ૨૫) કોઠારી ચક્રવાવબાઈ મોભાગચદ  
 ૫૦) પારી દત્તબાઈ રામચદ તરફથી કાળીદામ ગમચદની  
 વિધવા દીવાળીમાઈના રમગણુચે  
 ૫૦) પારી મુરજમન નીહાતચદ  
 ૫૦) કોઠારી મગનભાઈ ઉજમબાઈ  
 ૫) કકનભાઈ ગીબવચદ  
 ૧૦) જસકરણુભાઈ તળીશીભાઈ  
 ૧૫) શા ચક્રલાલ નગીનદામ  
 ૨૦) હીસા જૈન શ્વે જાનભાઈ તરફથી કા કોઠારી પાનાચદ  
 માણેકચદ પુત્રકા લેવા  
 ૧૦) કોઠારી અમુલખભાઈ મણુકચદ  
 ૧૦) આવસ્થકસ પૂર્ણ લક્ષ્મીમુનિજી માટપાલજીપુર જૈન શાળાથી  
 ૧૦) દર્શન શ્રીજી માટે એક બાઈ આવસ્થકમા  
 ૨૫) જૈનશાળા પાલજીપુર જાન ભાઈ માટે આવસ્થક વિગેરે માટે  
 ૧૦) કોઠારી કેશવલાલ જમકરણુની વિધવા લક્ષ્મીમાઈ  
 ૧૧) મેતા સામતમનજી લક્ષ્મીચંદ્રના રમગણુચે કા. બાઈ બજી  
 ૧૦) મેતા લજુભાઈ જીવચદ  
 ૧૦) તપચંદ ઉપાસવ પાનજીપુર



## स्तुति

वेद्यन्यध्री धर जिनवर स्तौष्यं वृद्धर्धमाना ।  
 जीयादर्थं प्रकट करणात् श्रेयसे मोक्षभाजां ॥  
 सूत्राधारे गणधरगणे चैद्रमूति सुधर्मा ।  
 निर्युक्तीना मणिरच्चयिता पूर्णम् द्रष्टव्याहुः ॥ १ ॥  
 शीलकाचार्ये माधु विवरण करणे दक्षबुद्धि न मामि  
 वारुण्यैक प्रवाह परमशम मुनि मांदन योधदय ॥  
 दाक्षा शिक्षा प्रदाना जयतिमुनिभट श्रेष्ठ पश्यात्त हर्ष  
 मर्थ धा योधदामा जगति मुनियरा मोक्षलभा जयतु ॥ २ ॥  
 ग्राह्यादने जिनवरी मल्लु पार्श्वनाथ  
 शातिप्रदा नत सुरा मुनि नाथ शाति  
 धर्मायिन सुमतिदा जिन भवि चित्ता  
 भाद्रा सुर्व विमपिभो गधिः वृद्धिभे ॥ ३ ॥

आचार सूत्र प्रथम यदंग  
 जीयं कहत पर रक्षणार्थ  
 अत्रै य मोक्ष्य शिष्यदपरत्र  
 माणिक्य माधो सुमति प्रदान ॥ ४ ॥  
 परापकागय मता विमूति  
 परोपकाराय मुने सुयोध  
 परोपकाराय धनस्य वृष्टि  
 परोपकाराय रुधि सुधर्म ॥ ५ ॥

## પરિચય

આ સાથે પાનજીપુર નિવાસી પારી - નરુનખમાઈ જીવ્યદનો ફા-  
રા આપસમા આવેનો છે, તેઓશ્રીનો મુખેષ ધણી પુરોને લાભદાયી  
થયો કે, લાપાતરગને [ મને ] દીના થીના પહેલા અનેકવાર તેમની  
ઉત્તમ મનાઈ મળેલી તેના સમગ્રજાને ખાતર કર્ષણુ મારે તખ્તુ જોઈએ

માધુતા એ ધર્મ કે પદ્ધતિ કળ છે અને આવપણ કપટક્રમ  
ખીજ છે, જે આનંદપણામા સાગ મઝારા પડે તોજ સાધુપણ નિર્મળ  
પણી વડે પાનજીપુરમા જન્મ વધેને તેમણે મુળમાં પોતાનો પુન્યપ્ર-  
ભાવ ઉત્પન્નમા આણી અનેક પાનજીપુર નિવાસી બહુઓને તથા અન્ય  
સ્થાન નિવાસીઓને આશ્રય આપી પોતાના કુળને, જૈનધર્મને દીધાવેલ  
છે આવકને યોગ્ય બાલ નો અન્યતર શુદ્ધિની ખાસ જરૂર છે, એટલે  
ધન કમારામા નીતિને પ્રધાન ગણી અને મેળવેના ધનનો મદ્યપ્રયોગ  
કરવા તેની સાથે પોતાની ધાર્મિક કિસામા પણ યોગ્ય આજ લેવા એ  
બધામા એક અપદર્શરૂપે પોતે વિચમાન હતા અને દ્વાન સ્થુન દેહે વિચ-  
માન ન હોય, તોપણ પોતાના ઉત્તમ ગુણોથી નો લગ્નઆત્માના કલ્પમા  
જીવનાજ રહેશે

તેમનું જીવનચરિત્ર તેમના મુખ્ય પ્રવચનો તરફથી ઇલાએલ છે, જે  
વાચવાથી જણાશે મુખ્ય મુખ્ય શાદ કરવા યોગ્ય મમ્યકુદર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર  
મયાશક્તિ આવકને યોગ્ય જે અરહેલ છે તે વર્તમાનકાળના નવ યુગ  
કેને માટે ખામ આનંદજીવ કે

તેમનું જટોળુ કુટુંબ તેમના નો તેમના વડિન જાણુ પારી લામ-  
ચક વર્ધમાન જે તેમના કાકાના દીકરા હતા નો વડોદરામા નામાકિત  
જવેગી તરીકે પ્રસિદ્ધ થયા હતા તે મનોના પ્રનાપથી સુખશાંતિમા ગૂંચ  
છે તેની સાથેજ તેમના સદગુણોથી ખીજા પણ નવ મુલકો પરાપરની

કામમા ખાસ ભાગ લે છે, આગમોપન્ય મનિતિથી અંગે તથા પાતળપુરના  
૬ ક ધાર્મિક ખાતામા તથા માર્વજનિક દિનના કામમા તથા નુહર ભાગ  
૧ કે તે સર્વને ગ્રાપીત્તુ તેવાથી વધારે લખના નથી

આ પારીખ કુટુમ પાતળપુરના જોતોમા પંગાના ધાર્મિક સંવત  
નથી તથા તન-મન-ધનથી જે જે કાર્યો કે છે તે દરેક વજન કર  
વાથી એક જુદો મથ સખાત જલ્ય મા આ ગ્યજે લખના નથી હના  
ને કુટુમનુ વક્ષ પૂર્વે પાએ તેવાથી મહેજસુ ૮ ૧૭૧૭ કી પુસ્તક  
પ્રમિદ્ધ કરનારાએ ના માથે લખના હ

આગમ પાતળપુરમા મોમસુદરસરિજી તથા અકબર ખાદશાહ  
પ્રતિબોધક હીરવિજયસરિજી જન્મીયે યસરસી કીર્તિ જયતમા વિગતારી  
નવા છે, એટલુજ નહિ પણ વર્નમાનમજે ત્યારે સવત ૧૬૪૨ ની  
માનમા મહારાજ શ્રી મોદનમાલજીનુ ચોમાસુ અટી થયુ, ત્યાર બાદ  
મત બાલને પ્રતિબોધ લાગ્યો અને દીક્ષા વર્ષ શાનખ્યાન મમાધિવડે  
પોતાના સંદર્ભનથી જગતો નાભ આપના માથે લાવ પ્રવર્તકપરે મદા  
નાજ શ્રી કાન્તિમુનિજી નામથી વિરાજે છે જેની પૂર્ણકૃપાથી ભાપાતર-  
કાગની જન્મમુમિમા પુન્યોલ્પથી નામાસુ થયુ અને આચાર્ય સ્વતી  
નિરિધને ધયાસક્તિ પૂર્ણતા થઇ એજ અહોભાગ્યની વાત છે

આચાર્ય મહારાજ શ્રી વિજયાનદસરિજી તથા અનેક મુનિગતો  
જેવા કે નેમસામગજી તથા રવિસામરજી મહારાજ આનમયદજ મહારા  
જ તથા નિઘાપ્રેમી શ્રીમાન વરખવિજયજી મહારાજ તથા શાનમુર્તિ શ્રી  
દમવિજયજી મહારાજ આદિ અને પૂજ્ય પુરોના નિગત સુમોધથી  
આ પવિત્ર છે, એમ મહેજ અનુભવ થાય છે

પાવણપુરની સ્થાપના સાથે પ્રાશ્નદન પાર્શ્વનાથ ( પાવલીયા નામે પ્રસિદ્ધ ) તુ મદીર છે, જે અનેક બેન્દાત્માઓના સમ્યક્દર્શનને નિર્મળ કરે છે, તથા અનેક મદીરો, ઉપાશ્રયો, પાઠશાળાઓ, વાચનાલયો તથા દરક પશુના મુનિવરોથી મુશોભિત રહે છે તેથી કેટલેક દરજ્જા દેવો કંઈ પશુ આધિક આ મ્યાન છે તે શાંત રોતે દેખતા જાણુરો.

— \* ( ૦ ) \* —

## અમુલખભાઈનું દુક જીવન ચરિત્ર

અમુલખભાઈનો જન્મ સવત ૧૮૬૮ ના પોષ સુદ ૧૫ શુક્રવાર ચરો હતો, અને તેઓ સવત ૧૯૬૬ ના પોષ સુદ ૧૪ કાળધર્મ શાંત્યા હતા, પોતે પોતાના ઉત્તમ ગુણોથી પોતાનું અમુલખ નામ માર્થિક કર્યું હતું તેઓએ ઝવેરાતનો ધ ધો સદ્ગાતમા પોતાના ભાઈ ભાવય હભાઈ સાથે કદેશ, પણ પા ઝાઝી બાહોશીથી હિંદુઆનના એક આગેવાન ઝેરી તરીકે નામ મેળવ્યું, એટલું જ નહિ પણ નિરાપતના ધણા વેપારીઓ તથા હિન્દુ-સ્તાનના સારા સાગ રાજ રજવાડાઓ માથે પોતાનો સળધ મેળવી પોતાના વેપારને આબાદ કર્યો હતો ઝવેરાતનો ધ ધો સદ્ કર્યો જેવા પોતાના ભાઈ ભાવય ભાઈએ ઈજારે ગમેવ ગામ દેહગામ સભાળરા બે વર્ષ ત્યા રહ્યા તે દરમિયાન પોતાના સ્વધર્મિ બધુઓ ઉપર દેટવીક ઝેરબાજની વેક હતી તે દૂર કરાવી હતી. પોતાના ભાઈ ભાવય હભાઈએ ઘર દેગસગની પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ તેના મુકુર્તમા કછ કારકેર હોવાથી ઝીંપી સવત ૧૯૪૪ ના શ્રાવણ વદ ૩ અમુલખ ભાઈએ બીન બવા ભાઈ-ઓની સાથે મળી કરીથી પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી મુનિ મહાગજ થી હર-



પારી અમુલ્લખ ખુબચઢ.

મુઠ પાલલપુર.





વિગ્નવચ્ચના કિપદેશથી તેઓએ તેમની તથા તેમના બાઇ મચ્ચદ  
 ઉગ્રમચ્ચની મુબ્બની દુકાનોના ખર્ચે સવત ૧૬૫૨ ની સાલમા  
 પાલીનાણુનો 'ઠરી' પાળ્યો સઘ કાચો હતો મવન ૧૬૫૩ ની  
 સાલમા જમડા દુકાનમાં પાતણપુર પાળસપોળને પોતાની પેટી  
 નરકથી સારી મચ્ચ કરી હતી. તેમજ બીજાઓ પાસે કરારી આપી  
 હતી. આ મિલાપ પણ ધર્મના અને જામના દરેક કામમા પોતે હાથની  
 મજથી અમ બામ લેના દના તેમની ચાંત પ્રતિને લઈને સગમગ  
 આખી છદગીમાં કાઢી જવને તેમણે કુલ યો હોય તેમ બન્યું નથી  
 આસ કરીને સ્વધર્મિ બાઈઓને ધણે સમાકવાનો અત્યંત પ્રશસનિય  
 મુજે એમનામા આસ વાસ કરેલ હતો મવન ૧૬૫૮ મા તેમના બાઈના  
 દીકરા કાળીદાસનાઈ તથા નાખોનો માલ ઝવેગતનો મદાસ રેલે  
 એકીકટમા કુબી જવાથી બારે નુશાન સાચું હતું, છતાં ધીજી  
 અને બાટોગીથી તેને કર્મનો પ્રભાવ હમણી સમતાથી મદન કરી  
 પોતાની વેપારી નગીની આટ સપૂર્ણ રીતે ભાગી ગમી હતી



## ભાયચદભાઈનું દૃઢ જીવન ચરિત્ર.

પાગી કમચ્ચદ મચાચ્ચના કુટુંબમા કમચ્ચદભાઈના પુત્ર વર્ચ-  
 આનભાઈ તેમના પુત્ર ભાયચદભાઈ હાલમા એક અગ્રગણ્ય નામમાં  
 પ્રસિદ્ધ થઈ ગયા છે, તેમનો જન્મ સવન ૧૮૭૨ ના બા રવા વદ ૧૩  
 ગુરના રોજ થયો હતો અને તેઓ સવત ૧૯૪૫ ના બાદમ્વા વદ ૧૨  
 સાતધર્મ પામ્યા હતા તે હીસાબે તેઓ ૭૩ વર્ષ જીવ્યા હતા કુરેતની  
 બનીદારી કે કોઈપણ સાચક પુરુષમા કંઈક વાચક થઈના મુદ્દે છે.

દીનસે જન્મ તેજ દીનમે કમધમ. તેઓ પોતાની બાહોશીથી ગણપત  
ગવ મહારાજન માહેજના વખતમા વડોદરા રાજ્યના ઝવેરી નીમાયા હતા,  
અને તેથી લગભગ આખા હિંદુસ્તાનમા મારી નામના અને બાહોશી  
મેળવી હતી. મવત ૧૬૧૧ ની માનમા વડોદરા ઝવેરી અમીર  
માણેકચંદની સાથે કેસરીઆજીનો મધ કાઢ્યો હતો, તથા સવન ૧૬૧૬  
ની માનમા પોતે એકનાએ પચતિર્થો તથા કેસરીઆજીનો મધ કાઢ્યો  
હતો. સવન ૧૬૨૦ ની માનમા પોતાની પુત્રી દીવાળીમેનને હાથમા  
નમદાવાદમા તેમજ મુનમ અને જ્યા જ્યા જવાનુ થાય ત્યા ત્યા  
ગુરુદયા-દેગસર-ગહેર સહાઓ વિગેરે ધર્મના-કામના અને દેશનો  
દરે-કામમા આગેવાન ભાગ લેનાર મુખ્યમિદ્ર ઝવેરી મોહનનાથ મગન-  
ભાઈના પિતાથી વેરે પરણાવ્યા હતા તેની જન તેકવેળ તે વખતનો  
પ્રમગ લગભગ એક રાજદરબારના લમ જોવો કર્યો હતો સવત ૧૬૩૦  
ના આવજુ વદ ૩ ભાગે ઉજમણા સહિત પોતાના ધર દેરામરની પ્રતિષ્ઠા  
કગરી હતી પાલજીપુર-પાટણ-વીસનગર-અમદાવાદ-વડોદરા અને  
મુખ્યમા તેઓની દુકાનો ચાલતી હતી ગત્યની લાગવગને વડોદરા  
અને પાટણના વજા ધર્મદા તથા સામાજિક ખાતાને પુષ્ટિ આપના  
હતા સવત ૧૬૪૧મા તેમના પાંન મોહનનાથનુ મરણ ચવાથી દીન  
સીરી જવાથી પાછો વખત પાલજીપુરમાજ તેઓ ગયા હતા

લી

માતર પ્રેમચંદ અભેચંદ પટેલ

વડોદરા



ૐ શ્રી વીતરાગાય નમઃ ।

# આચારાંગ સૂત્ર ત્રાષાંતર.

સ્કંધ ૨ જો.

—૬(૬)૩—

અભ્યયન પાઠમું.



જયત્યનાદિપયસ્તમનેકગુણરત્નમૃત્ ।

સ્વત્ક્રતાશયતીર્થેશ તીર્થ તીર્થાધિપૈર્નૃતમ્ ॥ ૧ ॥

અનાદિ અનંત ડાળ રહેનાર, અનેક ગુણ રત્નોથી  
બરહુ, બધા મતવાળાને સીધે રસ્તે લાવનાર અને તીર્થ ટોળાં  
નમસ્કાર કરેહુ એવું તીર્થ (જેનું આસન) જયનંતુ વર્તે છે—

તમ ધીર્ઘર્ષમાનાય, સદાચારવિધાયિને ।

પ્રણતાશોષગીર્ધાણમૃદારસ્નાચિંતાહયે ॥ ૨ ॥

સદાચાર બતાવનાર અને નમેલા બધા દેવતાઓના  
સુકુટના રત્નોથી જેના પગ પૂજીત છે એવા શ્રી વર્ધમાનરના  
મીને નમસ્કાર થાઓ

આચાર્યમેરોર્ગદિતમ્ય લેશત ,

પ્રથમ્નિ સષ્ટૅપિકચૂલિક્રામતમ્ ।

આરિપિતેડ્યે ગુણવાન્ કૃતી મદા,

જાયેત નિ શોષમશેષિતમિય ॥ ૩ ॥

આચારાગ સૂત્રરૂપ મેરૂપર્વતની ચૂલિકા સમાન આ ચૂલિકામા જે થોડા વિષય આવેલ છે, તેને થોડામા કહુ છુ કારણ કે હમેશા કૃત્ય કરનારો ગુણવાન પુરૂષ આગ્રહેલા ઈચ્છિત અર્થમા જાડી રહેતી ક્રિયા કન્વાથીજ મ પૂર્ણ પળા ( ની અર્થસિદ્ધિ ) ને પામે છે

નવ બ્રહ્મચર્ય અઠેશ્યન રૂપ આચાર પ્રથમ શ્રુત-કથ કહ્યો, હવે અગ્રશ્રુત-સ્કંધ આગ્રહો છે, તેના આ પ્રમાણે મ બધ છે

પૂર્વ આચારના પગિમાળુને જતાવતા કહુ ં—

મધ્યમચૈરમહાઓ બ્રહ્મારસપયસહસ્મિઓ યેઓ ।

દ્યપદ ય સ પવચૂલો મહુમહુઅયરો પયગ્ગેજ ॥ ૧ ॥

નવ બ્રહ્મચર્યવાળો, અઠાર હજાર પદવાળો પથ ચૂલા સહિત પદોના અગ્રવદે ઘણો ઘણો આ વેદ ( જૈનાગમ ) આચારાગ થાય છે

તેમ પ્રથમ સ્કંધમા નવ બ્રહ્મચર્ય અઠેશ્યને કહ્યા, અને તેમા પણ મમન્ત વિવક્ષિત અર્થ કહ્યો નથી અને કહેલો વિષય પણ મણેપથી કહ્યો છે, જેથી ન કહેવાયેલા વિષયનો કહેવા માટે તથા સ ક્ષપમા કહેલા વિષયને વિસ્તારથી કહેવા તેના અગ્રશ્રુત (અગ્રજ્ઞ) આગ્રહુઓ પૂર્વે કહેલા વિષયનો સ આહિકજ્ઞ અર્થ જતાવે છે, તેથી તે અર્થવાળો આગ્રહીને અગ્રશ્રુત સ્કંધ છે, એથી આવા ન બધ આવેલા

આ નકલની વ્યાખ્યા કહેવાય છે, નામ સ્થાપના સુગમને  
છોડી દ્રવ્ય અમના નિર્દોષતા બનાવવા નિર્ચુક્રિતજા કહે છે

દ્વૈતો<sup>૧</sup> ગાદ્ય<sup>૨</sup> આપમ<sup>૩</sup> વાલ<sup>૪</sup> કમ<sup>૫</sup> ગણન<sup>૬</sup> સ્વપ્ન<sup>૭</sup> માયે<sup>૮</sup> ।  
જાગમ માયે સ પદાણ<sup>૯</sup> ચિદુય<sup>૧૦</sup> કવગારમાં<sup>૧૧</sup> ૩ તિવિદ ॥ ત્રિ ૨૮૫.

દ્રવ્ય અમ ને પ્રકારે છે, જાગમ અને નોઆગમ વિગેરે  
છે તે મિથ્યા વ્યતિગ્રિતમા દ્રવ્યામ સચિત્ત અચિત્ત મિશ્ર  
દ્રવ્યના વૃક્ષ (ઝાડ) કુત (લાલા) વિગેરેનો જે અમભાગ છે  
તે વેગે અવગાહના અમ ને જ દ્રવ્યનો નીચલો ભાગ  
અવગાહના કહે તે આ નામના અમ છે જેમકે મનુષ્ય શ્વેતમા  
મેરુ છોડીને બીજા પર્વતોની ઉચ્ચાર્થનો ચાથો ભાગ જમીનમા  
હટાયેલો છે અને મેડ પર્વતનો એકહુલ્લત જોજન ભાગ  
હટાયેલો છે

### આદેશ અમ.

આદેશ કરાય તે આદેશ છે અને તે વ્યાપારની નિયંત્રણ  
જના છે બહુઈ અમ શબ્દ પરિભાષુ વાચી છે, તેથી જ્યા  
પરિમિત પદાર્થોનો આદેશ દેવાય તે આદેશ અમ છે તે  
આ પ્રમાણે—૧) પુરુષાવડે જે કૃત્ય કથાય છે અથવા તેમને  
જમાડે છે

### કાસ્યામ.

અધિકમાસ છે અથવા અમ શબ્દ પરિભાષુવાચક છે,  
તેમા અતીતકાલ અનાદિ છે અનાગત (આવનારો) ભવિષ્ય  
કાળ અતીત છે અથવા સર્વાદ્વા—૨) પૂર્ણ કાળ છે

## કુમાર

પરિપાટીવડે અત્ર તે કુમાર છે આ દ્રવ્યાદિ ચાર  
મગનુ છે, તેમા દ્રવ્યાત્ર તે એક અલુથી બે અણ અને બે  
અલુથી ત્રણ અણ વિગેરે છે

## ક્ષેત્રાત્ર

એક પ્રદેશના અનગાદથી બે પ્રદેશના અવગાદ સુધી,  
બે પ્રદેશના અનગાદથી ત્રણ પ્રદેશ અવગાદ વિગેરે છે

## કાકાત્ર.

એક ગમયની નિયતિથી બે સમયની નિયતિ સુધી, બે  
સમયની નિયતિથી ત્રણ સમયની નિયતિ સુધી

## બાવાત્ર

એક શુભ કાળાચથી બે શુભ કાળાચ, બે શુભ કાળાચથી  
ત્રણ શુભ કાળાચ વિગેરે છે

## ગણુના અત્ર.

મ બ્યા ધર્મ સ્થાન તે, એક સ્થાનથી બીજા દશ સ્થાન  
સુધી તે દશ ગુણો જેમ એક-દશ-સા-હજાર

## સચય અત્ર.

સચિત દ્રવ્યના ઉપર જે છે, તે તાત્ર ( )  
ઉપરના સચિત્તના ઉપર ગણ છે

**આવૃત્તિ-ના મંત્ર ચક્ર:-**

[illegible]

\* ज्ञाया वागन्म लभया कृन्व पयसा व चन्मया शीत ।  
मोमाऽल्लभाजेना जिगेमहिता नृपसन्मना ३२३ "

૧ જીરુ ૨ પુતળવેા, ૩ જલે મીઠાના નમવેા, ૪ રબરે..  
૫ પ્રાચીન ૬ ગુણિયો ૭ સ્પીક્ટર (ધો. ૧), ૮ અનન્ય ગુણ, ૯ અનન્ય  
ગુણ, ૪ વિંડે (અધિકાર ૧ અનન્ય અનન્ય અનન્ય ગુણ)

જા. નામો સ્વયં જાણે છે કે આમાં કે બીજામાં કયો  
 ભોજનનો અર્થ છે, કેવળના અર્થ ના પૂર્વે આ વિચારણા  
 અને ન મર્યાદા જાણવાથી કેવળના અર્થ ન, કેવળ—

ਸਰਬਸਾਧਿਕ ਨੁਸ਼ਾ ੪ ਵਿਚ ੨੨ਵਾਂ ਆਖੀ ਵਰ੍ਹੇ  
 ਹੋਯ ਤੇ ਨੁਸ਼ਾ ੨੨ਵਾਂ ਆਖੀ ੨ ਨੁਸ਼ਾ ੨੨ਵਾਂ ਆਖੀ ੨

અમરા ઉપકાર અન ન આ બાપા યુગકે પના  
નુસરે વિદ્ય ન અને તેથી ઉપકાર અનનુ જ અહીં પ્રગોષ્ટન  
ઉ, અને તે નિર્ધુભિયાર રહે છે



उदयारेण उ पगय आयारस्तेष उदयिमाइ तु ।

इवमस्स य पव्वयस्स य जइ अग्गाइ तद्देयाइ ॥ २८६ ॥

આપણે અહીંયા ઉપકાર અગ્રથી અધિકાર (પ્રયોજન)

છે કારણ કે આ ચૂડાઓ આચાર્યસૂત્રના ઉપર વર્તે છે, એટલે આચાર્યના વિષયને જ વિશેષ ખુલાસાથી કહેવા આ ચૂડાઓ ગોડવાયેલી છે, જેમ કે વૃક્ષને અગ્ર (ટોચ) હોય છે, તથા પહાડને ટોચ (શીખર) હોય છે અને બાકીના અગ્રના નિશ્ચયાનુ વર્ણન તો ગિપ્થની મનિ ખીલવવા માટે છે તથા તેને લીધે ઉપકાર અગ્ર મુખથી સમગ્ર શકાય કહ્યું છે કે—

उच्चारिअस्स सरिअं, अ वेणइ तं परूषण विहिणा ।

जेणइहिगारो तंमि उ, परूषिण होइ सुदमेग्ग ॥ २ ॥

જે કહેવાનું હોય તેના જેવા પદાર્થો વિધિએ કહેવાથી જનાવડે અધિકાર છે તેમા પણ બીજા સરખા પદાર્થો સાબળવાથી કહેવાનો મુખ્ય પદાર્થ પણ મુખેથી મહત્વ કરાય છે

તેમા હમણા આ કહેવું જોઈએ કે આ ચૂડાઓ (અમલાગો) કોણે રચી છે ? શા માટે ? અથવા ક્યારથી ઉદ્ભવી તે ત્રણનો ખુલાસો કરે છે —

येरेहिउणुग्गहहं सोमहिअं होउ पागहत्थं ष ।

आयाराओ अत्थो आयारंगेसु पविमत्तो ॥ २८७ ॥

શ્રુતજ્ઞાનના પાગગામી વૃદ્ધ પુરૂષો જે ચૌદ પૃષ્ઠો છે તેમણે આ રચી છે, તથા ગિપ્થના ઉપર અનુગ્રહ લાવીને કે એઓ મહેલથી સમરે



મિકલું માહાવતો ઉવસકમિતુ ચપજ્ઞાઅહમાડમતો સમણ !  
 તુદમદ્વાપ અમણ યા પાણ યા મ્હામ યા મ્હામ યા પાણાઈ  
 મૂયાઈ જીયાઈ મત્તાઈ સમારદમ સમુદ્દિસ્સ કીય પામિચ  
 રત્યાદિ

આ ગદ્યાન આશ્રયીને ૧૧ ચિંપણાઓ ગ્ચી છે, તથા  
 તેજ ગીત અધ્યયનમાં પાચમાં ઉદેગામાં આ સૂત્ર છે

“સે વત્થં પડિગ્ગહં કંચલ પાયપુછણ ઉગ્ગહં ચ કાઢાસણ”  
 इति. તેમાં વચ્ચે ગણના પાદપુછણ લેવાથી વચ્ચે એપણા  
 લીધી, પાતળ લેવાથી પાત્રેપણા લીધી છે, અવગહુ શમ્મથી  
 અવગહુ ( ઈદ્ર વિજેરેનો પાચ પ્રકારનો ) છે ત લીધી ઠટાગન  
 લેવાથી શમ્મા લીધી તજ પ્રમાણે પાચસુ અધ્યયન આશ્રયી  
 નામતુ છે, નના ગાથા ઉદેગામાં આ સૂત્ર છે

ગામાણુગામ દુદ્ધજ્ઞમાણસ્સ દુજ્ઞાય દુપ્પગ્ગિક્કત રત્યાદિ

આ સૂત્રથી ‘દુર્ગા’ સમિતિ મ શેપથી વર્ણવી તેથી  
 ઈર્ગા અધ્યયન ગ્ચુ છે તથા છઠ્ઠા અધ્યયનના પાચમાં ઉદે  
 ગામાં આ સૂત્ર છે

આરુવ્વદ ચિદ્ધવદ કિદ્ધર ધમ્મકામો

આની લાપા બાત અધ્યયન ગ્ચુ છે તેમ તુ બાણુ ॥૨૮૯॥

મત્તિકગાણિ મત્તચિ નિજ્જુદાઈ મહાપરિધાઝી ।

મત્થપગ્ગિધા માવણ મિજ્જુદા ઉ ધુવ ચિમુત્તી ॥ ૨૯૦ ॥

આયારપકપ્પો પુણ પચ્ચક્ખાણસ્સ તદ્ધયવત્થુઝી ।

આયાગ્નામધિજ્ઞા ધીમદ્મા પાહુદન્ઢેયા ॥ ૨૯૧ ॥

તથા મહાપરિના નામના જ્ઞાનના અધ્યયનમા માત્ર  
કેદેશ દ્વારા તેમની અંદર સેવાથી જ્ઞાન સીધા છે તથા  
કુચ પ્રવિણતાથી જ્ઞાનના અધિભાગ સીધા છે, તથા પુત્ર  
અધ્યયનના શીઘ્ર માર્ગથી જ્ઞાનથી વિમુક્તિ અધ્યયન  
લીધું છે ॥ ૬ ॥

તથા આચાર્ય પ્રકરણ તંત્રિગીય મૂલ છે અને ન પ્રત્યક્ષ  
જ્ઞાન પૂર્વની સીધી વસ્તુ છે તેમા ૧૦ મુ પાદુક જ્ઞાનના  
નામનું છે તમામની સીધું છે (જા પાત્રની વ્યક્તિ સુદી પાત્ર છે )

અર્થજ્ઞાનના નવ અધ્યયનથી જ્ઞાનના સ્વરૂપ ( મૂલ  
મર્મ ) સ્પષ્ટ છે એમની નિર્ણય દ્વારા ૧૦ ( ૧ ) ના અધિભાગથી  
જ તે અધ્યયનના અધ્યયનથી જ ન જ્ઞાનના અમ ( પૂણા )  
રચી છે, તે જગત્તે છે

અર્થજ્ઞાનના જ વિજિજ્ઞાન સમ્યક્વિજિજ્ઞાન જ્ઞાનજિજ્ઞાન  
જો પુણ વિમજ્જમાણો મદા મદા જોદ માવજ્ઞો ॥૬૯૦॥

અર્થજ્ઞાન જ નિર્ણયે પૂર્ણ ને જ્ઞાનયો છે, એટલે  
પ્રાપ્તિજ્ઞાનની સીધી રૂપ છે જ કહે છે, તેનો નિર્ણય ( પત્રિયા )  
છે, અર્થજ્ઞાન સુધાર છે, તે અર્થજ્ઞાનના અધ્યયનમા જ્ઞાન સીધું  
કરો દેશ, તેમની ને નયમને જ જુદા જુદા જ્ઞાન પાત્રને  
આકે અધ્યયનમા અને પ્રમાણે જર્ણવો છે, તેમા અર્થજ્ઞાન

પ્રમાણ નયમ સમ્યક્થી કહેલો છે, ને કહી જીને  
વિજિજ્ઞાન સી કહેવાય છે ૧ તે કહે છે

મગધિદો પુણ સો સજ્જમુત્તિ અઝ્ઞત્ય વાહિરો ય દુહા ।  
મગધયણવાય તિવિદો ચઠગ્વિદો ચાઠજામો ડ ॥૨૧૩॥

અવિરતિનો ત્યાગ કેવળ એક પ્રકારનો સ યમ છે અને તેજ આધ્યાત્મિક ( અવ્યતર ) અને બાહ્ય એમ બે ભેદ થાય છે, અને મન વચન ડાયાના યોગના ભેદથી ત્રણ પ્રકારનો છે, તથા ચાર મહાવ્રતના ભેદથી ચાર પ્રકારનો છે

પંચ ય મહવ્યયાર્ કુ પંચહા રાદ્મોમળે છઠ્ઠા ।  
સોલગસદ્વ્રતાણિ ય આચારસ્સપ્તધીમાગા ॥ ૨૧૪ ॥

પાચ મહાવ્રતના ભેદથી પાચ પ્રકારનો અને રાત્રિભોજન વિરમણ મેળવતા છ પ્રકારે છે, એ પ્રમાણે અનેક પ્રક્રિયાથી ભેદ પાડેલા ૧૮ હતા ગ્રીલાગના ભેદ મુધી પરિમાણ વાળો સ યમ થાય છે

પ્ર૦ પણ આ સ યમ કેવો છે ? ઉ૦ તે અવચનમા પાચ મહા વ્રતના ભેદ તરીકે વર્ણવાય છે તે કહે છે

આદિક્ષિતઃ વિમદ્વિઃ વિગ્રાઠં ચેવ સુદતરં દોદ્ધ ।  
વપ્તજ વારણેજ મહવ્યયા પંચ વગ્રતા ॥ ૨૧૫ ॥

પાચ મહાવ્રતકેવળ વ્યવસ્થાપેલો હોય, તો સુખેથી મહેવાય અને શિષ્યને સુખેથીજ મમતાય, એ કારણથીજ પાચ મહાવ્રતો બતાવે છે, અને એ પાચ મહાવ્રતો અસ્ખલિત ( સંપૂર્ણ ) હોય તોજ ફલવાળા ( સિદ્ધિ આપનાર ) થાય છે, તેથી તેની નિષ્ઠામા યત્ન કરવો તે કહે છે

તર્મિ ચ દશમજઠોય ભાવજા પંચ પદ્ય દિક્ષિણે ।  
જા સત્યપરિણય, વમોઽર્મિતરો દોર્ષે ॥૨૭૬॥

તે મદામનોની દરકની ખાચ ખાચ વૃત્તિ મમાન જાવ  
નાઓ છે તે ગાંધી આ બીજા અમરુત રક ધમા કરેવાય છે,  
એથી આ શરપરિણા અધ્યયનમા અવ્ય તર થાય છે

અર્થ નૂઝઓનુ યથાન્વ ( પોનાનુ ) પરિમાલુ કહે છે

જાયોગદપદિમાઓ પદમા સત્તિકા વિદ્યમશૂળા ।  
માયજ વિમુક્તિ આચાર્યકણ્યા તિમ્નિ દમ પંચ ॥૨૭૭॥

પિદ્ધાભા અધ્યયનમા નારબીને અવચર પ્રતિમા અધ્યયન  
મુખીમા સાત અધ્યયનો પહેલી ગૂઢ છે, સાત સાનની  
એક એ બીજી થય છે, ભાવના નામની ત્રીજી છે, અને વિમુ  
ક્તિ નામની ચોથી થય છે આચાર પ્રકરપ નિગીધ છે, તે  
ખાચમા થય છે તે ગૂઢનો નામ વિગેરે નિમેષો છ પ્રકારનો  
છે નામ સ્થાપના મુગમધ, દ્રવ્ય ગૂઢ વ્યતિરિકતમા—સચિ  
નમા કુદની ગચિનમા મુકુટના ગૂઢની મળિ છે મિગમા  
મયૂરની છે, એમ ચડામા લોક નિષ્કુટ રૂપ છે, કાલ ગૂઢમા  
અધિક માનના વભાવવાળી, અને જાવ ગૂઢમા આજ ગૂઢ  
છે કાળુ કે તે સાયોપશમિદ ( યુનનાન ) મા વર્તે છે  
ના નાત અધ્યયન રૂપ છે, તેમા પ્રથમ અધ્યયન પિંડ  
એવળા છે, તેના આ અનુયોગદો છે નામનિષ્પત્ત નિષે  
પામા પિંડ એવળા અધ્યયન છે, તેના નિશાપદ્રાએ મર્વે પિંડ

નિયુત્તિઓ અહીં જોવી. હવે મૂળાનુગમના અ-ખવિન  
વિગેઝે ગુણ યુક્ત સૂત્ર ઉચારવું જોઈએ, તે જો છે

મે મિલ્લુ ધા મિલ્લુણી ધા ગાદાવરુલ પિંડયાય  
દિયાય અણુપવિટ્ટ મમાને મેં જ પુણ જાણિજ્ઞા-અસળ ધા  
પાળે ધા સાદમ ધા સાદમ ધા વાળેદિ ધા વળેદિ ધા ધીયેદિ  
ધા હળિયેદિ ધા મંમસં ઉમ્મિસ્મ મીઠોદ્વણ ધા ઓસિત  
રયસા ધા પરિધાસિય ધા તદ્વપ્પગાર અસળ ધા પાળ ધા  
વાદમ ધા સાદમ ધા વગ્ગહસિ ધા પરપાયસિ ધા અપાસુય  
અજેસણિજ્ઞાતિ મમ્મમાને ગમેડવિ સતે ના પદિગ્ગાહિજ્ઞા ॥  
સે ય આદસ પડિગ્ગહે મિયા સેન આયાય વગ્ગતમયક્કમિજ્ઞા  
વગ્ગતમયક્કમિજ્ઞા અહે આરામમિ ધા અહે ઉપ્પસ્યમિ ધા  
અપ્પહે અપ્પપાણે અપ્પચીળ અપ્પહરિય અપ્પામે અપ્પુલ્લ  
અપ્પુલ્લિગવળગદ્ગમદ્વિયમકકાસતાણય ત્રિગિચિય ૦ ઉમ્મી  
સ વિસેાદિય ૨ તઓ મજ્ઞયામેય મુજ્ઞિજ ધા પીડજ ધા, જ  
ચ નો સચાદ્દા મુત્તય ધા પાયણ ધા સે તમાયાય વગ્ગતમય  
ક્કમિજ્ઞા, અહે જ્ઞામધહિલેમિ ધા અઠ્ઠિરાસિસિ ધા કિઠ્ઠરા  
સિમિ ધા તુમગમિમિ ધા ગોમયરામિમિ ધા અપ્પયગમિ ધા  
તદ્વપ્પગારમિ ધકિલ્લમિ પડિલેદિય પડિલેદિય પમજ્ઞિય  
પમજ્ઞિય તઓ મજ્ઞયામેય પરિટ્ઠવિજ્ઞા ॥ ( મૃં ૧ )

( એ ગુ. ૬ મગધ નેશમા પહેલી વિભક્તિના નિર્દેશના વપ  
રાય છે તેથી ) જે કાર્મ લિંગાથી નિર્વાહ કરનાર ભાવલિંગ  
મૂળ ઉત્તરગુણ ધારનારે વિવિધ અલિંગ ( તપવિશેષ )  
કરનારે ઉત્તમ માધુ હોય અથવા માધ્વી હોય, તે ભાવલિંગ

૬ ડાહી અગ્રાતા વફનીય વિ દેના કાગ્જોથી આહા- મકલ  
- છે, તે બનાવે છે

સબળ ૨ વેઆયસ્ને - રમિયદ્વાણ ચ ૩ મત્રમદ્વાણ ૪ ।  
તદ્ વાળકલિયાળ ૫ છદ્દ પુણ ધર્મચિન્તાળ ॥ ૧ ॥ "

૧ અગ્રાતા વફનીય કર્મ ફર કડવા, ૨ ખીલ નાધુ  
કાની વેયાવચ્ચ કરના ૩ ધર્મો નમિનિ પાળવા માટે, ૪ સ  
યમ પાળવા માટે ૫ દુરિત ધાન્યુ કરના - અને ધર્મચિન્તા  
નન નરવા માટે આહા- લેનાય ૬, ઉપર ગતાવડા કાગ્જો  
માથા ટાઈ થયુ નાનો આહા-નેસ અર્થી બનીને જુદુસ્થના  
૧૦ બાય, ૧૦ ગામાટે ? ૬૦ પિંડવાય વહિયાળ \* લિખા  
ના લાભ તેની પ્રતિજ્ઞા તે ) ગર્હી મને મગશે, તેથી ત્યા  
પત્રીને અથન વિગેરે જાગે તેની ગીતે ? તે કહે છે, પ્રાણિ તે  
' ૨ સત્ત ' ( વાત્રી પાણીવાળા નધેલા અનાજમા બેઈદ્રિય  
વિગેરે બીજા દુન ઉત્પન્ન થાય છે તે ) દેખીને તે જીવો હોય  
ના ગોચરી ન લેવી, તેજ પ્રમાણે પનક ( ઉત્ત આયે છે તે )  
નેવી, તથા મઉના દાણા વિગેરે અડકેલ હોય, દગ્ગિત તે દંડ  
જુદુદારા વિગેરે જ કુસપાણુ લીધુ ધામ દોય, તેની માથે  
મિશ્ર ચર્ધ જયુ હોય, તવા કાચા પાણીથી બીજનયલુ હોય,  
મથવા સચિત્ત જથી પરિચુડિત ( ખન્ડાયેલુ ) સોજન  
પાણી આદિમ કે રનાદિમ હોય, તે ચારે પ્રકારનો આહાર  
નારના હાથમા હોય કે જુદુસ્થના વાસણમા હોય, તે મચિત્ત  
અથવા આધાકર્મ વિગેરે ગેપથી અનેવાળીય ( દોષિત ) હોય



એવું જાણે તો તે ભાવબિંદુ મળતું હોય, તો પણ ન હોય, આ ઉત્સર્ગની વિધિ છે, હવે અપવાદની વિધિ કહે છે કે દ્રવ્ય દિ એટલે દ્રવ્ય ક્ષેત્ર ઝાઝા ભાવ વિચારીને જરૂર પડતાં તેવું પડે તો હોય, પણ ખરે તે બતાવે છે, દ્રવ્યથી તે દ્રવ્ય જડે રતું હોય, અને બીજે મળવું દર્શાવે હોય, નથા ક્ષેત્રથી તે બધા સાધુને સાધારણ ગોચરી મળે તેમ ન હોય એટલે લોકો દષ્ટિ રાગી હોય અથવા વિગેરેથી અન્યદર્શનીના રાગી હોય ? કાલથી કુકાલ વિગેરે હોય અને ભાવથી ગ્લાન (મદ વાદ) વિગેરે હોય, વિગેરે કારણો હોય તો ગીતાર્થ માધુ સાક્ષ વિશેષ હોય અને રોષ એણે લાગતાં હોય તો તે હો

વળી કોઈ વખત અભણપણે હવાતવણી અથવા હવ ઉત્પન્ન થાય (તેવું વિદળ વિગેરે) ઉન્મિથ લોજન વિગેરે લીધું હોય તો તેની પરદવવાની વિધિ કહે છે સે અદ્ય રૂપાદિ એટલે કોઈવાર ઉપયોગ ગળવા છતાં પણ બૂલની આશિ તુ મ મપ્ત વિગેરે લોજન તેવાયું હોય તો, તે, 'અનાલોગ' દેનાર, લેનાર એ બેના બેદથી ચાર પ્રકારનો થાય છે, (૧) નેમકે (૧) માધુનો ઉપયોગ હોય જુદા-થનો ન હોય, (૨) જુદા-થનો ઉપયોગ હોય સાધુનો ન હોય, (૩) બનેનો ઉપયોગ ન હોય, (૪) બનેનો ઉપયોગ હોય) આવા આહાર અશુદ્ધ આવેલો જણાય તો તે આહાર વર્જને એકાત મા જાય, એટલે જ્યાં જુદા-થ લોક દેખે નહિ, તેમ આવે પણ નહિ, તે એકાત સ્થળ અનેક પ્રકારનું હોય છે તે બતાવે છે

આરામ, ઉપાશ્રય ( અથ શબ્દ લોક આનતા ન હોય તેવો વિશિષ્ટ પ્રવેશના મંત્ર નાટો છે ) અથવા શૂન્યચરુ વિગેરે મ્યગ હોય, તે મ્યગ કેવુ હોય, તે કંઈ છે ( અત્ય શબ્દ અભાવવાચક છે ) જ્યાં ઇંડા ન હોય, ગીજ, હરિત, કાર, ગચ્ચ પાણી, તથા ઉત્તિ ગ ઘાનના અન્ન ભાગે પાણીના ખિંડ હોય તે, પનડ લીલણ કુણણ હોય, વધાડે પાણીથી બીં જાવેલી માટી હોય, મર્ડટ તે સૂક્ષ્મ છવ અથવા ડોલ્લીયા ॥ જળના જેમા તેના બચ્ચા હોય છે, તે ફકેક છવથી નહિત આગમ વિગેરે મ્યગે જઈને પૂરે લીવેલા આહારમા જે છવ મિશ્રિત હોય તે ડેખીડેખીને અગ્રુદ આહારને ત્યાગવો અથવા ભવિષ્યમા છવ થાય તેવુ સાચવો વિગેરે હોય તેમા છવો જોઈનેછેતે તેવુ બોજન ફર કરીને ખાવા જેવુ બાકી શુદ્ધ ઘસુ હોય તે બરોબર જાળીને ખાતે ગગડેય છાડીને ખાય અથવા પીએ, કહ્યુ છે કે—

ઘાયાભીસેમનમકર્દમિ ગહનમિ જીવ ! જ હલિઓ ।  
ઈન્દિ અદ ન છન્દિમિ મુંજતો રાગદોસેદિ ॥ ૧ ॥

ખેતાળીમ હોય ગોચરીના છે તેના સ કદમા હે છવ ! તુ પ્રથમ કંગાચો નથી, તમ હવે પાત્ર ગોચરી કંગતા રાગદોય વડે કંગાતો નહીં !

રાગેણ સદગાલ્ દોસેણ સઘમગં વિદાનાદિ ।  
રાગદોસવિમુક્તો મુંજેજ્ઞા મિશ્નરાપેદી ॥ ૨ ॥

રાગથી અગાર હોય થાય છે, દ્રેયવડે ધૂમ્ર હોય લાગે

છે, માટે રાગદેવથી સહિત બની સકામનિર્જગની ઇચ્છા રાખી ગોચરી કરે !

અને જે આહાર વિગે- જાવામા કે પીવામા વધારે હોય તે ન ખવાય, અથવા અશુદ્ધ પ્રયત્ન કરવું અશક્ય હોય તેા પચવવું જોઈએ, તેવી તે ભિક્ષુ તેના વધલા કે અશુદ્ધ આહારને લેઈને એકાતમા જાય, એકાતમા જઈને તે આહારને પચે, હવે જ્યાં પચે, તે જતાવે છે ( અથવા અર્થ પછી છે, વા નો અર્થ અથવા જે ) (જ્ઞામેતિ) બળેલું સ્થાન, ( ઇંટના નિભાટાની જગ્યા ) અથવા અસ્થિ અચિત્ત ઠગીયાના ઢગલામા નીટ (લોહાને ઝાટ)ના ઢગલામા, અથવા તુરના ઢગલામા સૂકા અડાયા, કે તેના ડાઈપણુ ઢગલામા પૂર્વે ગતાવેલ કામુ જગ્યામા જઈને ત્યાં વાર વાર આખે જોઈને જોહરણુ વિગેરેથી પુણપુણને પચે પ્રત્યુપેક્ષણ અને પ્રમાર્જનને આશ્રયી ભાગા થાય છે

(૧) અપ્રત્યુપેક્ષિત અપ્રમાર્જિત, (૨) અપ્રત્યુપેક્ષિત પ્રમાર્જિત (૩) પ્રત્યુપેક્ષિત અપ્રમાર્જિત તેમા પણ દેખ્યા વિના પ્રમાર્જન કરતો એક સ્થાનથી બીજા સ્થાને જતા ત્રસ જીવોને વિરાધે છે અને દેખીને પૂજ્યા વિના આપતા પૃથ્વી-જાય વિગેરેને વિગધે છે, બાકીના ચાર ભાગા નીચે મુજબ છે

(૪) ખરાબ રીતે દેખેલું અને પુજેલું (૫) ખરાબ રીતે દેખેલું ખરાબ પુજેલું (૬) સારી રીતે દેખેલું ખરાબ રીતે

પુત્રેયુ ( ૭ ) સારી ધીન રહેયુ, સારીધીન પુત્રેયુ' તેથી  
આ નાનખા બગામા બતાવેલી રીતએ સ્થિતિ જોઈને ઉત્તમ  
આનુ ઉપયોગ રાખીને જ શુદ્ધ અશુદ્ધ પુજના ભાગે પરિત  
કાંઈને ત્યજે ( ૫-૬૫ )

હવે આપધિની વધિ કહે છે.

ન મિશ્રણ વા મિશ્રણી વા માહાત્મ્ય જાણ પશ્ચિદ્ધ  
મમાર્ગ ન જાણા પૂજ મામદાઓ જાણિજા-વર્મિજામા ના  
નિયામા અવિદ્યવદામા અનિશ્ચિત્તિજામા અનુશ્ચિત્ત  
જામા તરુનિય વા છિવાદિ અનમિષ્ણતમશ્ચિય પદાપ  
મજામુયં અનમણિજ્ઞેતિ મમમાર્ગ લાભે મત ના પદિગા  
તિજ્ઞા ॥ ન મિશ્રણ વા જાણ પશ્ચિદ્ધ મમાર્ગ ન જાણા  
પૂજ મામદામા જાણિજા-વર્મિજામા અમાનિયામા વિ  
વિદ્યવદામા નિશ્ચિત્તિજામા અનિશ્ચિત્તિજામા તરુનિય વા  
છિવાદિ અમિશ્રણેતિ મશ્ચિય પદાપ વામુયં અનમણિજ્ઞેતિ  
મમમાર્ગ લાભે મત પદિગાતિજ્ઞા ॥ ( ૬૦ ૨ )

તે બાળભિયુ ગૃહ-ધના ધરમા ગયેલો રાખ, ત્યાં શાક્ષી  
બીજા વિગેરે આપધિ હોય તેને આ પ્રમાણે જાણે કે આ બધી  
હજારેલી નથી ( સચિત્ત છે ) આમા પણ ચાલતી છે, તેમા  
દ્રવ્યદૃષ્ટતા તે અશ્ચર્ય ઉપદત ( અશ્ચર્ય દ્રવ્યેલી નથી, )  
લાવકૃત્તના તે સચિત્ત ॥ તેમા કૃત્ત ॥ આ પદવડે ચાર બા  
ગામ ના પહેલા ત્રણ લેવા, એટલે દ્રવ્યથી તથા લાવધી બને  
પ્રાપ્ત અચિત્ત થયેલી હોય તે ચોથો ભાગે લેવો કે જે બા  
કોના ત્રણ ભાગવાગી ન કેતે

‘મામિયાનો તિ—’ઉપતુ સ્વપણ તે ઉપજવાતું  
 સ્વાન પ્રત્યાઘય ‘જેમા છે, તે સ્વાઘય છે અર્થાત્ અવિનષ્ટ-  
 યોનિવાળું અનાજ છે, અને આગમમા પણ કેટલીક યોષધિ  
 (અનાજ) નો અવિનષ્ટ યોનિકાલ બતાવ્યો છે, તે આ પ્રમાણે—  
 - વનેમિજ વસે ! માલીજ કે ઘડ અ કાલ્ડ જોળી મચિટ્ટા ” ?  
 એજ મૂત્ર પાઠો છે, ( ગૌતમસ્વામી પૂછે છે કે હે ભગવન્ !  
 આ કમોદની યોનિ કેટલો કાગ સચિત્ત ( ઉપજવા યોગ્ય ) છે  
 વિગેરે ( ‘અગ્નિદલ વદાત્રો’ તિ—મ્યાસુધી જે ફાડ્યા ઉપ  
 સ્થી નીચે સુધી સરખા ન કર્યા હોય અર્થાત્ દાગ ન બનાવી  
 દેય ( ઢોળાની પ્રાચે દાગ મર્વત્ર બને છે ) ‘અગ્નિરિદ્ધ  
 ચ્છિદ્રાત્રો તિ—કદલી કરેલી નહોય તે એ દ્રવ્યથી ફૂલ્ન  
 ( આખી ) છે અને ભાવથી સચિત્ત હોય કે ન હોય

તેજ પ્રમાણે ‘અવોન્નિદ્રતાત્રા તિ—’શુષ રહિત ન  
 રહ્યું હોય, તે અર્થાત્ ભાવથી ફૂલ્ન ( આખી સચિત્ત ) હોય,  
 તથા ‘નરણિય યા છિગાર્દિ તિ—’અપરિપકર મગ વિગે  
 રેની શીંગ ( ફળી ) તેતુ જ વિશેષ કહે છે અગમિકકન મ  
 ન્દિય તિ—શુષિતથી અભિકાન્ત ન હોય અર્થાત્ મચિત્ત  
 રોય તથા ‘અમચ્ચિય અનર્દિત ‘અવિગધિત’ હોય, આ  
 દ્રવ્યો આલો આહાર ખાવાયોગ્ય હોય, પણ તે અરામુક અ  
 દ્રવ્ય અનેપણીય પોતે દેખીને સચિત્ત અણુનો હોય તો, નહ-  
 ત્ય આપે તોપણ પોતે સચિત્તને ગ્રહણ કરે નહિ, હવે તેથી  
 ઉત્તરૂ મૂત્ર કહે છે તે અવશિષ્ઠ નેવી યોષધિને અત્ર પૂર્વ

હુદ્દા ધએલી અને અચિત્ત ધએલી વિનષ્ટ્યોનિવાગી દાગ ભ-  
નાયેલી કદલી કરેલી તથા કૂગી અચિત્ત ધએલી અને બ.ગેલી  
હોય અને તે પ્રામુક અને એરણી ( લેવાયોગ ) હોય અને  
ગૃહસ્થ આપે તો કારણ હોય તો સાધુ તેને લે, લેવાયોગ  
અને ન લેવાયોગના અધિકારવાળા આહાર વિશેષનુ જ દહે છે-

સે ધિક્કારુ થા૦ જાણ મમાળે સે જ પુજ જાણિજ્ઞા-દિ-  
હુય થા થાદુરય થા મુજિય થા મરું થા આડુ થા આડુપ-  
લય થા મદ મમજિય અવામુય જાણ મા પદિગાદિજ્ઞા ॥  
સે ધિક્કારુ થા૦ જાણ મમાળે સે જ પુજ જાણિજ્ઞા-દિ-  
હુય થા જાણ આડુપલય થા અમદં મજિય મુકલુસં થા નિયરુ  
મો થા મજિય વામુય વમનિજ્ઞ જાણ પદિગાદિજ્ઞા ॥  
( મ૦ ૩ )

તે ભાવભિયુ ગૃહસ્થને ઘેર ગયેલો પૃથુક શાતી તથા વરીને  
ગેલીને ધાણી બનાવે, તેમાં તુષ વિગેરેની બદુ રજ હોય, તથા  
બક વિગેરેને બૂજેલા ( અડધા શેકેલા ) હોય એટલે એક  
બાલુથી કે છેડા તરફથી શેકયા હોય, અથવા તણ, ધઉં વિગેરે  
શેકયા હોય તથા ધઉં વિગેરે ચૂર્ણ બનાવી શેકેલ હોય અથવા  
સાવીમીલીતા તાદગા, અથવા તેનીજ દણડી ( આંત્ર પત્ર બ )  
હોય આવુ કોઈપણ જાતનુ અનાજ વિગેરે એકવાર થોડુ  
નેકયુ હોય, થોડુ બીજા ગમ્મવડે મરદેણુ કુટેણુ હોય પણ ને  
તે અપ્રામુક અને અનેવણીય પોતે માનતો હોય તો તેણુ અમ  
લે નહિ, એથી વિપરીત હોય તો તે લેણુ એટલે અગ્નિ વિગે  
રેથી વારવાર શેકયુ હોય, અથવા પૂરેપૂરુ કુચુ હોય, અને

અધકાચુ વિગેરે દોષવાળું નહોત્ય, અને પ્રાસુક હોય તેની ખાત્રી થાય તો લાભ થતા જરૂર હોય તો માધુ ચહણ કે.

હવે શુદ્ધચના ઘરમા પેમવાની વિધિ કહેછે.

મેં મિકાતુ વા મિકસ્તુળી વા ગાદાચકુલ જાણ પચિ-  
મિડકામે નો અન્નઉત્થિપ્પણ વા ગારત્થિપ્પણ વા પરિહારિખો  
વા અપ્પરિહારિપ્પણ મહિ ગાદાચકુલ પિંદયાપપિંદયાપ  
પવિમિજ્જ વા નિક્કમિજ્જ વા ॥ મેં મિકાતુ વા ૦ ચદિયા ચિ-  
ગામ્મૂર્મિ વા ચિહારમ્મૂર્મિ વા નિક્કમમાણે વા પવિસમાણે  
વા મોં અન્નઉત્થિપ્પણ વા ગારત્થિપ્પણ વા પરિહારિખો વા  
અપરિહારિપ્પણ મહિ ચદિયા ચિયારમ્મૂર્મિ વા ચિહારમ્મૂર્મિ  
વા નિક્કમિજ્જ વા પવિસિજ્જ વા ॥ મેં મિકાતુ વા ૦ ગામાણુ-  
ગામ દુડ્ડમાણે નો અન્નઉત્થિપ્પણ વા જાણ ગામાણુગામ દુડ-  
ડેજ્જા ॥ ( મૂ ૪ )

તે સાધુએ શુદ્ધચના ઘરમા પ્રવેશ કરવો હોય તો આ  
ત્રણ માણસો સાથે ન જવું, અથવા પૂર્વે તે પેઠો હોય તો,  
તેની માથે ન નીકળવું તેમના નામ બતાવે છે ( ૧ ) અન્ય  
તીર્થે તે લાલ ઢપડા રાખનારા બાવા વિગેરે શુદ્ધચો-ખીખ  
ના પિંડ ઉપર જીવનારા ગ્રાહણ વિગેરે તેમની સાથે પેમત  
નીચલા દોષો થાય છે, જો પાછળ આવે તો તેઓની કંઠેલી  
ઠર્યા પ્રત્યયનો ઈર્મગ થ લાગે-જીવરક્ષા ન થાય, તથા નૈનગા  
સનગી નિ હા થાય, તથા તેઓની જાતિમા અહુ દાર થાય કે  
આવા માધુચો ખણ અમારી પાછળ આવે છે । તે પ્રમાણે

જ્ઞાત્ર સાધુ આગળ આવે તો તેજોને દેવ હોય પણ યાવ, અથ-  
વા દેનાર અસ-પ્રસ્થના સ્વભાવી દોષ તો તેને ડપ યાવ, અને વસ્તુ  
વહેચીને આપે તો ખરાજ વખતમાં પૂરું આદાર ન મળતા  
જીવનનિર્વાહ ન થઈ શકે, તેજ પ્રમાણે પરિહાર તો પશ્ચિદાન  
એ, તે પરિહાર સહિત આવે, તે ' પાશ્ચિદારિક ' એટલે પિઠદોષ  
યાગવાથી ઉગુજાવિદારી ( ઉત્તમ ) સાધુ છે, તેવા ઉત્તમ ગુણ-  
વાળા સાધુએ યામન્યા, અવસન કુમ્પીલ, સંસજન, યથાક્રમ  
એવા પચ પ્રકારના કુસાધુ સાથે ગોચરી ન જવું, તેમની  
નાથે જતા અનેપરિય ગોચરી આવે, અવદલ દોષ લાગે, એ-  
ટલે તે પાસાથી ' અનેપાત્રીય ' છે, તેવું ત્રાધુ પણ છે, નો  
તની પ્રવૃત્તિની પ્રશ્નમાનો દોષ લાગે, અને જો નહીં તો અ-  
ગડ ( ) વિગેરે દોષો યાવ, તેવું બાણીને ગોચરી  
વધા માટે ગૃહસ્થના મરમા તેવા સાથે પેને નહીં, તેમ નીકળે  
પણ નહીં, તેવીજ રીતે તેમની સાથે બીજો પણ જવાનો નિયે  
ધ હરે છે એટલે સાધુને સ્થડિલ ( વિચાર ) ભૂમિએ જવું  
દોષ, અથવા વિદાર ( બાણવા ) ના સ્થળે જવું દોષ, તો  
અન્ય તીર્થ વિગેરે સાથે દોષોનો સંભવ હોવાથી ન જવું, તે  
ટલે મ્થડિલ સાથે જતા પ્રાસુક જલ સ્વચ્છ દોષ, અસ્વચ્છ  
દોષ, પણ કે યોદુ દોષ, નો તેનાથી જગ્યા સ્વચ્છ કરતા ઉપપાત-  
નો સંભવ યાવ, અથવા જોટ બાણવા જતા સિદ્ધાતના બાણવા  
ગણના તે પતિન સાધુને તેવું ન રૂચવાથી વિકલા કરી વિપ્ન  
કરે, તે ભય છે અથવા સેદુ ( નવા શિખ ) આદિને અસહિ-  
ષ્ટપણાથી દલેગનો સંભવ યાવ છે, માટે તેવા સાથે સાધુએ



તેના સ્થળમા જવું -આવવું નહિ, તેજ પ્રમાણે તે બિહુએ  
એક ગામથી બીજે ગામ જતા કે નગરથી બીજે નગર વિગેરે  
સ્થળે જતા ઉપર જતાવેલ અન્ય તીર્થિઓ વિગેરે સાથે દોષો-  
નો સંભવ હોવાથી જવું નહિ-કારણકે માતૃસ્થકિલ વિગેરે  
રોકવાથી રોગ થતા આત્મવિરાધના થાય, અને માતૃસ્થકિલ  
કરવા જતા પ્રાસુક, અપ્રાસુક મહુષ્ય વિગેરેમા ઉપધાત અને સ-  
યમવિરાધનાનો સંભવ છે, એજ પ્રમાણે લોજન ( ગોચરી )  
કરતા પણ દોષોનો સંભવ સંભજવો, મેહાદિ વિપ્રતારણ  
( શિષ્યને કુમાર્ગે દોરવવા ) વિગેરેનો દોષ પણ થાય હવે  
તેમના હાનનો નિષેધ કરે છે

મે મિકત્તુ વા મિકત્તુળી વાઁ જાય પચિદ્ધ સમાજે નો  
અન્નડલિયસ્સ વા મારલિયસ્સ વા પરિહારિઓ વા અપરિ-  
હાનિયસ્સ અન્નળ વા પાળ વા ચાદમ વા નાકમ વા દિક્કા વા  
અશુપકજ્ઞા વા ॥ ( સૂ. ૬ )

તે સાધુ ગૃહસ્થીના ઘરમા પેઠેલ હોય, અથવા તે સાધુ  
ઉપાશ્રયમા રહેલ હોય, તો તે સાધુએ અન્યતીર્થિઓ વિગેરેને  
દોષનો સંભવ હોવાથી આહાર પાણી વિગેરે પોતે આપવું  
નહિ, તેમ ગૃહસ્થ પાસે પોતે અપાવવું નહિ, જો આપના  
ટુંબે તો લોકો એવું માને કે આ સાધુ આવા અન્યદર્શનીઓ-  
ની પણ દાસિણ્યતા ( ચરમ ) રાખનારા છે વળી તેમને ટેકો  
આપવાથી અસયમમા પ્રવર્તન વિગેરેન દોષો થાય છે

- પિ કના અધિકારથીજ ‘ અનેષણીય ’ દોષ શાળાધી નિ-  
ષેધ કરવા કહે છે.

ये भिन्नं वा अज्ञाय समानं अमर्शं वा ४ अस्मिन्निदं  
याए एव साहस्यस्य समुद्दिष्टं पाणाई मृदाई जायाई मत्ता-  
ई समानस्य समुद्दिष्टं वीर्यं पामिन्त्य अन्विष्टं अणिमं  
अभिदद आददु मेपद, तं गहपगार अमर्शं वा ५ पुग्मिन्-  
गहदं वा अपुग्मिन्गहदं वा बहिया नीहदं वा अनीहदं  
वा अतद्वियं वा अणतद्वियं वा परिभुत्तं वा अपरिभुत्तं वा  
भासेत्रियं वा अणामेत्रियं वा अपामुर्यं जाय नः पडिगा  
हिजा, एव बहव साहस्यस्य एव साहस्यसि बहव साह-  
स्यसि अ समुद्दिष्टं अतानि आत्मावगा भागियत्वा ५  
( सू० ६ )

તે સાધુ ગૃહસ્થને ધર ગોચરી ગયેલો દોષ તે નીચે જ  
તાવેલા રોષોવાળું અથાન વિગેરે નહીં, 'અમ્બદિવાપ' સિ-  
ન્નેની પાસે સ્વ ( દ્રવ્ય ) નથી તે અમ્બ ( નિર્મલ ) છે, એવ-  
નિર્મલ થતે કોઈ કાદવું ગૃહસ્થ જોઈને ચિચાડે કે આ નિર્મલ  
છે, માટે તેને માટે સચિત્ત અનાજ વિગેરે આરણ સમારણ  
કરીને વડે'ગાવીશ, સરણ, સમારણ ને આરણનું સ્વરૂપ અ-  
પ્રમાણે છે

सकृदपि सरभी पश्यावहरो भय समाग्भा  
आग्भा उहयभा मुद्ध मयाणनु सक्थमि ॥ १ ॥

સ કમ્પ કરવો તે સરભ છે, પરિતાપ કરનારો સમારભ છે અને ઉપદ્રવ કરીને કરાચ તે બધા શુદ્ધ નયોભા આરભ મુખ્ય છે, આ પ્રમાણે સમારભ વિગેરેને આચરીને આધાકર્મ

( સાધુ માટે રસોડ ) બનાવે, એનાથી બધી અશુદ્ધ કોટી લીધી તથા કોન-તે મૃત્યુ આપીને લેવું, પામિશ્વરને ઉદ્ધૃત લેવું, આઉંધ-તે બલજબરીથી છીનવી લેવું, અને મૃત્યુ-તે તેના બધા માલિક મળીને ન આપેલું ચોલક ( ) વિગેરે કે,

અબ્યાહત ગૃહસ્થે દુરથી લાવી આપેલું, આપુ વેચાણુ વિગેરે લાવીને આપે, આ વાક્યથી બધી વિશુદ્ધકોટી લીધેલી છે, તે આહાર ધારે પ્રકારનો હોય, તે આધારકર્મ વિગેરે હોયથી હો પિત હોય તે જો ગૃહસ્થ આપે, તે બીજાએ કંઈ પોતે આપે, અથવા પોતે જાતે કરીને આપે, તથા ઘરથી નીકળેલું, અથવા ન નીકળેલું હોય અથવા તે દાતાએજ સ્વીકાર્યું હોય, અથવા ન સ્વીકાર્યું હોય, અથવા તે દાતાએ પણ ખાધું હોય અથવા ન ખાધું હોય અથવા થોડું ચાખ્યું હોય અથવા ન ચાખ્યું હોય, આપુ બધું હોય છતાં જો તે અનાસુક અને અપ્રીય પોતાને માહુમ પડે તો મજાતુ હોય છતાં પણ લેવું નહીં, આ પહેલાં અને છેલ્લા વીર્ય કરના સાધુઓને ( અકલ્પનીય ) કે, પણ ૨૨ વીર્ય કરેના સાધુઓને તો જેને ઉદ્ધૃતને કર્યું હોય તો તેને ન કલ્પે, બાકી બીજાને કલ્પે, આ પ્રમાણે ઘણા સાધુઓને આશ્રી ઉદ્ધૃતને બનાવેલું હોય તો તે લેવું કે પે નહીં, નેજા પ્રમાણે સાધુઓને આશ્રયીપણુ જો સૂરની એકત્વ બહુ ત્વ યોજના કરવી

હવે બીજા પ્રકારે અવિશુદ્ધ કોટીને આશ્રયી કહે છે.

સં મિલકત્તુ યાં જાણ મમાણે સે જ પુણ જાણિજા અમણ

યા ૪ ચદય મમળા માહળા અતિહિ કિયળધર્ણામળ પગલિર  
૨ મમુહિમ્મ પાળાઈ યા ૪ મમાગ્મ જાચ નો પદિગ્ગા-  
હિજ્ઞા ॥ ( મ૦ ૭ )

તે ભાવમાધુ ગૃહ-થને ઘેર ગોચરી ગયેલ હોય ત્યા  
એવું જાણે કે આ ઘણું ભોજન વિગેરે ઘણા શ્રમજોને મળે  
બનાયું છે, તે શ્રમજો નિર્ભય, શાસ્ત્ર, તાપસ, ગૈરિક, બાણ  
વિક એ પાચ છે, તેમને માટે બનાવેલ હોય, ગ્રાહ્ય માટે  
અથવા ભોજનના સમય પહેલા જે મુસાફર આવે તે અન્નિધિ  
માટે અથવા કૃપણ ( હિન્દી ) માટે વળીમક ( ભાટ વિગેરે )  
માટે ઉદેશીને બનાવેલું હોય, એટલે જેનું શ્રમણ પાચ ૮  
ગ્રાહ્ય, એમ સંખ્યા ગાળીને સચિત્ત વસ્તુના આદર બનશે અ  
ચિત્ત રમોઈ બનાવી હોય તો તે ભોજન સમ્પાદા વાળું, ખાધેટું  
કે ખાધા પડી જાયેલું અથવા અપ્રાસુક બનેપણીય આધારકર્મી  
ભોજન મળતું હોય તોપણ બાળીને શ્રે નહીં

હવે વિશેષિ કોટી આશ્રયી કહે છે

ન ભિક્ષુક યા ભિક્ષુણી યા૦ જાચ પચિટ્ટે સમાણ મે  
જ પુણ જાણિજ્ઞા - અમળ યા ૪ ચદય મમળા માહળા અતિ-  
હિ કિયળધર્ણામળ મમુહિમ્મ જાચ ચણદ તં સદાપગારં અમ-  
ળ યા ૪ અપુરિમતગ્ગદં યા અવહિયાનીહદ અણત્તટ્ટિય અ-  
પરિભુત્તં અણાસેચિયં અપાસુય અણમણિજ્ઞં જાચ તા પદિ-  
ગ્ગાહિજ્ઞા અપ પુણ યથ જાણિજ્ઞા પુરિમતગ્ગદં ચદિયાની-  
હદં અત્તટ્ટિય પરિભુત્તં આમેચિય પામુયં યમણિજ્ઞં જાચ  
પદિગ્ગાહિજ્ઞા ॥ ( મ૦ ૮ )

તે સાધુ લોચન વિગેરે આવા પ્રકારનું બાણે કે-ચણા  
 શ્રમણુ પ્રાદ્યજ્ઞ અતિથિ કૃપણુ વહ્નિમકને માટે ઉદ્દેશીને બના  
 વેલું છે, અને કોઈ જૃહમ્ય રસોઈ તૈયાર થયા પછી આપે છે,  
 તેવું લોચન તેજ પુરૂષ સ્વાજ ઉસો રહીને પોતાના કબજામા રાખે  
 લું, ખાધાવિનાનું, વાપર્યાવિનાનું, અપ્રાસુક, અનેવહ્નીય આપતો  
 હોય તો ત્યાં મળેલા જૈન સાધુએ તેવું ભણ્યા પછી તે ન લેવું,  
 તે ' જ્ઞાતિયા મિત્રા ' સૂત્રથી ઉલટું હવે કહે છે, ( અથ  
 ર ૪૮ પૂર્વની અપેક્ષાએ ' પણ ' ના અર્થમા છે, પુનઃ શબ્દ  
 વિગેરેના અર્થમા છે, ) પણ તે મિત્રુ એમ બાણે કે તે ભો  
 જન બીજા માટે કરેલું છે, જહાર આવેલું છે, તેણે પોતાનું  
 કહેલું છે, તેણે ખાધું છે, વાપર્યું છે, પ્રાસુક છે, એવહ્નીય છે  
 આવું બાણીને મળે તો તે લોચન સાધુએ લેવું, તેનો ભાવાર્થ  
 આ છે, કે અવિશેષિ કોટીવાણુ લોચન જેમ તેમ કર્યું હોય તો  
 તે ન કપે, પણ વિશેષિ કોટીવાણુ પુરૂષાન્નર કરેલું હોય  
 અને તેણે પોતાનું કરેલું હોય તો તે સાધુને લેવું ક.પે છે  
 વિશેષિકોટીનો અધિકાર કહે છે

સં મિત્રત્વ વા મિત્રસુખી વા માદાયદુઃ પિંડયાયપ  
 દિવાપ પયિસિતકામે સે જાદ પુણ રુભાદ જાણિજ્ઞા—દમ્ભસુ  
 મત્તુ કુલેમુ નિદમ્ પિંડે દિજ્ઞદ્ અમ્ભપિંડે દિજ્ઞદ્ નિયપ માપ  
 દિજ્ઞદ્ નિયપ અવહદમાપ દિજ્ઞદ્, તદ્વપ્પમારાદ કુલાદ નિ  
 દ્યાદ નિદ્વિત્તમાણાદ નોં મત્તાપ વા પાળાપ વા પયિસિજ્ઞ વા  
 નિકામમિજ્ઞ વા ॥ ૫૫ સલ્લુ તસ્સ મિત્રસુન્ત મિત્રસુખીય વા

મામગિયે મં ભવ્યદ્રુજિ મમિય ભલિય મવા જવ ( મુ. ૧ )  
 સિયેમિ ॥ ગિજદેવજાગ્યવમ માવાદેશજ મ ૨—૩—૧ ॥

તે સિમુકે નૃદરથીના ધરમા જવાની મંડાવે જો આપ.  
 કુરો જલે કે. આ કુરોમા નિય પિડ ( પાંચ ) અપાય છે  
 તથા અમપિડ કમોદનો ભાલ વિશે પ્રથમથી સિદ્ધામાટે  
 રસાપીને અપાય છે, તે અમપિડ નિય ભાગ આપેપાય અ  
 પાય છે તથા પાંચનો મિયો ભાગ અપાય છે, તેજ નિય દાન  
 મુકત કુલ, નિય દાનદેવમ્ને સ્વપણ તથા પરપણના સાધુઓ  
 જાય છે, તેના ભાવાય આ છે કે અપણ તે સ્વત, પરપણ  
 બાકીના સિમુકો તે બધા સિદ્ધામાટે જતા હોય, અને તે દાન  
 દેનાગ એમ સમજે કે ધણા સિમુકોને આપીએ, એથી ધણે અ.  
 સભ કરી તેઓ છએ કાપનો આરભ કરે, અને યોગુ રાધે તે  
 બધાને અતરાય થાય માટે વધારે રાધે એવા સ્થાનમ. ઉત્તમ  
 સાધુ ગોચરી મટે કે ધણી માટે ત્યા ન જાય, હવે બધાને  
 ઉપસદાર કરે છે

પ્રથમથી ઉવટમુખી તે સિમુને સમમ નં ઉત્તમ, ઉત્પા  
 દન મદજ એણા અ યોજના (પ્રમાણથી વધારે) અંતાર પુન  
 કાગ્જોવડે સમજીને મુપરિશુદ્ધ પિડ સાધુઓએ લેરો, તેજ  
 જ્ઞાનાચાર સમગળ દર્શન ચારિત્ર તથા અને વીર્યાચાર અપ  
 જના છે, અથવા આ સૂત્રવડે સમમતા દેખાડે છે, કે જે સરમ  
 વિરસ વિગેરે આહાર મળે છે, તેનાથી અથવા કપ રસ ગ્રધ  
 રમર્શવડે સાધુ સમિત છે, અર્થાત્ સમમાવ રાખનાર સયન  
 છે, અથવા પાથ સમિતથી સમિત છે, શુભ અશુભમ રાગદ્રવ

અહિત છે, આવેા સાધુ હિત આધવાથી સહિત છે, અથવા જ્ઞાન  
દર્શને ચારિત્ર સહિત છે, આવેા મ યમ યુક્ત સાધુ યતના કરે  
( સયમ પાળે ) આ પ્રમાણે સુધર્માસ્વામી જ બુદ્ધવામીને  
ઠહે છે કે મે બગવાન પાને સાબજીયુ તે તમને કહ્યું, પોતાની  
મતિકદંપનાથી દહ્યું નથી બાકી બધુ પૂર્વમાદક વલણુ

પિડેપણા અધ્યયનનો પહેલો ઉદ્દેશો મમાપ્ત થયેા

## વીજો ઉદ્દેશો.

પહેલો કહીને હવે બીજો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે  
સબધ છે કે પ્રથમ ઉદ્દેશ્યાગ્ય પિડતુ સ્વરૂપ બનાવ્યું, અને  
અહીં પણ તે સબધી વિશુદ્ધકોટિને આધમી ઠહે છે

મે મિત્રાત્વ યા મિત્રસુખી યા માહાવદતુલ વિદ્વદાયપ-  
દ્વિયાળ અણુપચિદ્દે મમાળ મે જ પુણ જ્ઞાણિજ્ઞા—અમળ યા  
૫ અટ્ટમિપોમહિગ્નુ યા બ્રહ્મામિષ્ણુ યા મામિષ્ણુ યા દ્વા-  
મામિષ્ણુ યા તેમામિષ્ણુ યા ધાઉમ્મામિષ્ણુ યા પચ્ચમાસિ-  
ણુ યા છમ્મામિષ્ણુ યા ઉડમ્મામિષ્ણુ યા ઉડમધોમ્મામિષ્ણુ યા ઉડપરિ-  
યટ્ટમ્મામિષ્ણુ યા યદ્દયે મમળમાદળઅતિદિવિચળવળીમળ પગાઓ  
ઉચ્ચાઓ પચ્ચિસિલ્લમાળે પેદાપ ઘોઠિ ઉચ્ચાઠિ પચ્ચિમિ-  
જ્ઞમાળે પેદાપ તિદિ ઉચ્ચાઠિ પરિપમિલ્લમાળે પેદાપ ઘુંમો-

મુદાત્રા ના જળવાદત્રા ના નૈમિત્તિકનિષ્ક્રાંતો ના વર્ણન  
નિષ્ક્રમાણે વેદાપ સજ્જદમાર્ગે પ્રમજ્જતા ૪ અનુગિર્મગજ્જદ  
જાત અગામિવિષ અપાનુર્વ જાત ના વર્ણિતગાદિત્રા ॥ અવ  
નુજ વર્વ જાગિત્રા નૃગિર્મગજ્જદ જાત પ્રામનિર્વ વામુર્વ  
વર્ણિતગાદિત્રા ॥ ( મૃ ૧૦ )

ને આવશિષ્ટ આગા પ્રમગ્નુ લોજન વિગેરે આવે કે,  
આક્રમનો પૌષ્ઠ ઉપવાસ વિગેરે તે અદ્વિધીપૌષ્ઠ તે જેમા  
હેય તે અદ્વિધીપૌષ્ઠ ઉત્સવ છે, તેજ પ્રમાણે ૫૬૨ દિવસ  
અવનારો છે કેટલુના છેડે આવનારો વિગેરે મહિને બે મહિને  
જમ મહિને ચાર મહિને છ મહિને રૂપમા કેટલુસંધિમા અથવા  
રૂપ ૫ લાગા કેટલુ નિમિત્તન ઉદેગીને વજા અમલ માદ્વજ  
અનિધિ કૃષ્ણજનીમગ્ને એક પિટક ( તપેવામા ) થી આન  
વિગેરે નિષ્ક્રમિત્તમાજ ' આપેલાને ખાતા દેખીને અથવા  
બે નજુ પિટકથી અપાતુ હોય વિગેરે અવનુ આ ' પિટક  
તે સ કડા મોડાની હોય તો કુબી ( ચક્ર ) છે, અને ' કુડોવા  
મઅ ' પિટકી પિટક ( દેવદો ) ૩, તેમાથી કેટલુપત્રમાથો  
અપાય, અથવા મ નિધિ તે ગારસ વિગેરેના સચય હોય, તે  
માથી અપાતુ હોય, ( ' તમા વર્ણિત જાતનિર્વ વિદં તમ  
જાદોર્ગ નિષ્ક્રમિત્તમાજ વેદાપ ' ) નિ આનો પિટ અપાતો  
જાગીને તેજ પુટા સાધુ વિગેરેને ઉદેગીને જનારીને અપતો  
રોય તો અપ્રામુક અનેવર્ણિય માનતો, મગ્નુ રોય તોપણ તે  
તે નહિ, હવે અમુક વિગેરેજાગુ લેવા યોગ્ય જનાવે છે



એટલે તે શિશુ એવું બાલું કે પુરુષાતર થયું છે એટલે  
બીજા ગૃહસ્થને તેની મહેનત બદલ અથવા બીજા કારણે મળ્યું  
હોય અને તે પોતે તેમથી પોતાનું યરા પગે વહેરાવે, તો  
એવણીય પ્રાસુક બાળીને પોતે લે

હવે જે કુળોમા ગોચરી માટે જવું કદપે તેનો અધિ-  
કાર કહે છે—

એ મિથલૂ યા ૨ જાણ મમાજે સં જાદ પુણ કૃલાદ જા-  
નિજ્ઞા, તજદા—હમ્મકુલાણિ યા મોગકુલાણિ યા ગાદ્મકુલા-  
ણિ યા ચ્વસિયકુલાણિ યા ફક્લાગકુલાણિ યા હરિયમ્મકુલા-  
ણિ યા પમિયકુલાણિ યા ચેમિવકુલાણિ યા ગદ્દાગકુલાણિ  
યા કાંદાગકુલાણિ યા ગામરવતકુલાણિ યા શુક્કામકુલાણિ  
યા અન્નયરેસુ યા તહપ્પગારેસુ કુલેસુ અદ્દુગુણિપ્પસુ અગરદિ-  
પ્પસુ અમ્મણ યા ૨ પામ્મય જાણ પદ્ધિગાદિજ્ઞા ॥ ( સુ. ૧૧ )

તે શિશુ ગોચરી જવા ચાહે તો આવા કુળો બાળીને  
તેમા પ્રવેશ કરે, હમ્મકુળ તે આરક્ષિક ( કાંદવાળનું કામ તે  
વખતે કરનારા ) ભોગકુળ તે રાજાને પૂજાચોગ્ય હોય, રાજ-  
ન્ધકુળ તે રાજાના મિત્રતરીકે હતા, ચ્વસિયકુળ રાષ્ટ્રકુટ વિગે-  
રેમા રહેનાર, ઇદ્દવાકા તે ઋષભવેના વંશમા જન્મેલા, હસ્તિ-  
વંશ તે નેમિનાથના વંશના, પસિઅ ગોષ્ઠ (     ^     )  
પૈશ્ય ( વણિજ ) ગઠક તે નાપિત છે, જે ગામમા ઉદ્યોગવાનું  
કામ કરે છે, કાંદાગ ( સુનાર ) ભોક્કશાસ્ત્રિય તતુચાય ( કપડા  
વણનારા ) હવે કયાસુધી કહેશે ને જુનાસો કરે છે કે તેવા

દુદ્ધમા ગોચરી વપુ કે જ્યા જવાથી લોકોમા નિદા ન થાય,  
 જુદા જુદા દેશના દીકરા લીધેલા શિષ્યોને સહેવથી સમભાવ  
 તેટલા માટે તેવા કુળોના વિગેરેણો કહે છે, કે ન નિદવાયો વ  
 કુળમા ગોચરી જાય, એટલે આમડાનુ કામ કરનાર મોચી,  
 આમડીયા દાસદામી વિગેરેના કુળમા ગોચરી ન વપુ, પણ તે  
 નાથી ઉવડા સારા ધર્મી કુળોમા જ્યા ગોચરી નિર્ણય પ્રાપ્ત  
 મળે તે લે

તે મિલ્કતુ યા ૨ જાય મમાળે મેં જ પુણ જાણિજ્ઞા-અ-  
 મણ યા ૮ મમવાળમુ યા વિંદનિયરેમુ યા રૂદમરેમુ યા ચદ-  
 મરેમુ યા વય રૂમરેમુ યા મુગુદમરેમુ યા મૂયમરેમુ યા જ  
 વલમરેમુ યા નાગમરેમુ યા ધૂમમરેમુ યા ચેડયમરેમુ યા  
 રૂક્ષમરેમુ યા ગિરિમરેમુ યા દરિમરેમુ યા અગદમરેમુ યા  
 મલાગમરેમુ યા દદમરેમુ યા નડમરેમુ યા મરમરેમુ યા મા  
 ગરમરેમુ યા આગરમરેમુ યા અગ્રયરેમુ યા નદાપગારેમુ વિ-  
 રૂપરૂપમુ મદામરેમુ ચદમાળેમુ ચહયે મમણમાહનઅનિરિ-  
 વિચળયળીમગ ગગાઆ રૂક્ષાઆ પરિણમિજ્ઞમાળે પેતાપ  
 દાર્તિ યાય મનિદિમનિચયાઆ યા પરિણમિજ્ઞમાળે પેતાપ  
 નદાપગાર અસળ યા ૪ અનુરિમતરવદ જાય નો પદિગ્મા-  
 જિજ્ઞા ॥ અહ પુણ વ્ય જાણિજ્ઞા દિગ્ર જ તેમિ દાયવ્ય, અહ  
 તમ્ય મુજમાળે પેતાપ ગાદાયદમાગિય યા ગાદાયદમગિણિ  
 યા ગાદાયદપુત્ર યા ધય યા મુળદં યા ધાદ યા દામ યા દામિ  
 યા વમ્મવર યા વમ્મવરિ યા મે પુદ્યામેય આત્માજ્ઞા-આત્-  
 સિમિ યા મગિણિસિ યા દારિમિ મે રૂતા અગ્રયર માયર-  
 જાય, મે મેરૂ ચયતસ્મ પગ અમળ યા ૪ આદદુ દવદજા

નરપગાર અમળ થા ૮ સય થા પુન થા ડજા પગો થા મે  
 ઠિજા ફામુય જાવ પઠિંગાદિજા ॥ ( મૃ ૧૨ )

તે બિલુ આ પ્રમાણે વળી આહાર વિગેરે ૪ પ્રકારને  
 બદલે કે આ બીજા પુરુષને અપાયો નથી તો અનેવણીય અપા  
 સુદ જાણીને પોતે ન લે, તે કેવો આહાર તે કહે છે

અમવાય ( મેળો ) શ ખન્ડેદથેલી (

વિગેરેનો પિંડ નિકર મરેલાની પાછળ જે પિંડ અપાય છે  
 ( યુજ્જવાતમા શ્રાદ્ધ વહેવાય છે ) તે તથા ઈંદ્રહિસવ ( પ્રથમ  
 કાર્તિકી પુર્ણિમાએ થતો ) સ્વદં ને કાર્તિક-વામાંનો મહોત્સવ  
 પૂર્વે કરાતો ઉદ્ર ( મહોદેવ ) વિગેરે જાણીતા છે સુકુદ ( ખગ-  
 દેવ ) એટલે ઈંદ્ર, રકદ, રૂદ્ર, સુકુદ, ભૂત, જસ, નાગ, સ્તુપ,  
 ગૈત્ય, વૃક્ષ, ગિરિ, ડરિ, અગદ, તલાગ, દ્રહ, ની, મરૌવર,  
 સાગર, આગર અથવા તેવા કેઈ દેવ વિગેરેને ઉદ્દેશીને કેઈ  
 મહોત્સવ કરે ત્યાં જે કેઈ શ્રમણ પ્રાદ્યણ અતિથિ કૃપણ વગી  
 મગ વિગેરે આવે તેને આપવા માટે બોજન બનાવે, તેવું જે  
 કેઈ જૈનમાધુ જાણે કે તે રમોઈ બનાવનારના કબજામાં છે તો  
 તે અશુદ્ધ જાણીને ન લે, જોડે ત્યાં બધાને દાન દેવાતું ન હોય  
 તોપણ ત્યાં ઘણા માણસો એકઠા થયા હોય, તેથી ત્યાં મ ખડી  
 ( -સોઈખાના ) આગળ આહાર લેવા ન જવું, તેજ વિશેષણ  
 સંહિત કહે છે—

વળી આવો આહાર જાણે કે જે શ્રમણ વિગેરેને આપ  
 વનુ હોય તેને અપાયું છે, અને ગૃહસ્થલોકોને ત્યાં ખાના

જુએ, તો ત્યાં જરૂર હોય તો આહુત્તર માટે જાય, તં ગૃહસ્થ  
ના નામ ઠહે છે, જમકે ગૃહસ્થાની ભાર્યા વિગેરેને પૂર્વે જાતા  
જુએ, અથવા માલિકને જુએ, તો માલિકને ઉદ્દેશીને સાધુ  
બોલે કે હે આયુષ્યમનિ ! હે જન ! મને જે કંઈ લોજન તૈયાર  
હોય તે આપ, ' આણુ સાધુ બોલે છતે કાંઈ ગૃહસ્થ લોજન  
વિગેરે લાવીને આપે, અને ત્યાં ઘણો જનસમૂહ એકઠો થવાથી  
અથવા તેવા બીજા ઠાણુ હોય તો સાધુ પોતાની મેળે યાચે,  
અથવા યાચ્યાબિના પણ ગૃહસ્થ આપે, અને તે પ્રાપ્ત એવ  
બીધ અત્ત વિગેરે જાણે તો સાધુ લે

હવે અન્ય ગામની ચિંતા ( વિચાર ) ને આશ્રયી ઠહે છે

મ ભિક્ષુ યા ૨ પરં અન્નજાયનમેશા મન્વદિ નચા  
મન્વદિપદિયાળ ના અભિસધારિન્ના ગમણાળ ॥ મં ભિક્ષુ  
યા ૨ પાર્ણ મન્વદિ નચા પટ્ટીળ ગન્તે અણાદાયમાણે પ  
ર્ણ મન્વદિ નચા પાર્ણ ગન્તે અણાદાયમાણે દાહિળ મ-  
ન્વદિ નચા ઉદીળ ગન્તે અણાદાયમાણે ઉર્ણ મન્વદિ નચા  
દાહિળ ગન્તે અણાદાયમાણે, જન્થેય મા મન્વદિ નિયા, મં  
જઠા—ગામસિ યા નગરસિ યા સ્વટ્ઠસિ યા કમ્પડસિ યા  
મહંયસિ યા પટ્ટણંસિ યા આગરસિ યા દોળમુદ્દસિ યા નેગ-  
મસિ યા આમમસિ યા સંનિવેસંસિ યા જાય રાયદાર્ણિસિ  
યા મન્વદિ મન્વટિપદિયાળ નાં અભિસધારિન્ના ગમણાળ  
વેવગી થૂયા—આયાણમય મન્વદિ મન્વદિપદિયાળ અભિ  
ધાન્નેમાણે ત્યાદાકમ્મિય યા ઉદ્દેનિય યા મોમજાય યા કીય-

મઈ ઘા પામિજ્જ ઘા અઘ્છિજ્જ ઘા અઘિમિદ્ધુ ઘા અમિદ્ધ  
 ઘા આદ્ધુ દિલ્લમાળ મુંજિલ્લા ॥ ૧૨ ॥

તે બિયુ વધારેમા વધારે અર્થ યોજનસુધી હોવમા જ  
 મણુતુ જ્યા રમોડુ હોય, ત્યા જવાનો વિચાર કરે નહિ, પણ  
 પોતાના ગામમા અનુક્રમે ગોચરી જતા તેવુ જમણુ હોય તે  
 જાણીને શુ કંવુ ને કહે કે-એટલે પૂર્વદિશામા જમણુ જાણે,  
 તો તેથી ઉલટી પશ્ચિમદિશામા ગોચરી જાય, અને પશ્ચિમદિ  
 શામા જમણુ હોય તો પૂર્વદિશામા ગોચરી જાય, એમ બીજી  
 પણ દિશામા જાણુતુ, એટલે જમણુની જગ્યાએ જવાનો અના  
 હર ડરે જ્યા જમણુ હોય ત્યા ન જવુ, હવે જમણુ કયા કયા  
 હોય તે કહે છે, ગામ જ્યા છદિયોની પુષ્ટિ થાય અથવા જ્યા  
 કરો લાગુ પડે તે છે, તેજ પ્રમાણે નગર, ખેટ કર્જટ મહત્ત  
 પતન ( પાટણ ) આકર દ્રોણુમુખ નૈગમ આશ્રમ રાજ્યવાની  
 સંનિવેશ ( આ મધા સમ્બોનો અર્થ આચારાગતના જ યા બા-  
 ગમા પા આપેલ છે ) આવા સ્થાનમા સખાટિ ( જમણ )  
 જાણીને જવુ નહિ, કયલીપ્રભુ કહે છે કે, તે જમણુ કર્મોના ઉ-  
 પાદાનતુ સ્થાન છે, અથવા બીજી પ્રતિમા આદાનને બદલે  
 આયતન શબ્દ છે તેનો અર્થ આછે કે ન ખડિમા જવુ તે  
 દોષોતુ, ધ્યાન છે

૫૦-ન ખડીમા જવુ તે દોષોતુ આશન કેવીરીતે છે ?  
 તે કહે કે મમ્મદિ મમ્મદિ પદિવાપતિ-એ જે ન ખડિને ઉદ્દે  
 શીને પોને જાય, તો તે જગ્યાએ આમાનો કોઈપણ દોષ અવ

શ્યે લાગુ પડે તે બતાવે છે આધાકર્મ, ઓદેશિક, મિત્ર, કાન્ત, ઉદ્યતક, આચ્છેદ, અનિરુદ્ધ, અવધાતુત આમાથી કોષ્ઠપણ દોષ-થી દોષિત પોતે ભોજન વાપરે, કારણકે જમણનો ડરનારા એવું જ મનમાં ધારે કે, આ આવનારો સાધુ મારા જમણને ઉદ્દેશીને આવ્યો છે, માટે મારે કોષ્ઠપણ પહોંચે એને આપવું એમ વિચારી આધાકર્મ દોષવાળું ભોજન વિગેરે બનાવી આપે, અથવા જે સાધુ લોકાલુપી થઈને જમણની ભુલિએ આ ભાય, તે મૂઢ બનીને આધાકર્મ વિગેરેનું ભોજન વાપર.

વળી સ ખડિ નિમિત્તે આવેલા સાધુને ઉદ્દેશીને ગૃહસ્થ વસતિ ( ઉત્તરવાનુ આન ) આ પ્રમાણે કરે તે કહે છે

અન્નસંજ્ઞપ મિશ્નસ્તુપદ્ધિયાપ સુદ્ધિયદુષ્કારિયાબા મહાહિય  
 વુષ્કારિયાઓ કુજ્ઞા, મહાહિયદુષ્કારિયાઓ સુદ્ધિયવુષ્કારિયા-  
 ઝાં કુજ્ઞા, સમાઓ મિજ્ઞાઆ ધિમમાઆ કુજ્ઞા, ધિમમાઆ  
 મિજ્ઞાઓ સમાઓ કુજ્ઞા, પવાયાઆ સિજ્ઞાઆ નિવાયાઆ  
 કુજ્ઞા, નિવાયાઓ મિજ્ઞાઓ પવાયાઆ કુજ્ઞા, અંતો વા વહિ  
 વા ઉચ્ચસ્તયસ્મ દરિયાણિ હિંદિય હિંદિય દાગ્નિય દાગ્નિય  
 મધારગ મયારિજ્ઞા, વસ્ત વિલુંગયામો મિજ્ઞાપ, તમ્હા મે સ-  
 જ્ઞપ નિયંતે તદ્વસ્પગારં પુરેમન્વહિં વા પન્થાસન્વહિં વા મન્વ-  
 હિં સન્વહિપદ્ધિયાપ મો અમિમધારિજ્ઞા ગમણાપ, પય સ્વત્  
 તસ્મ મિશ્નસ્તુસ્મ જાય મયા જપ । મૃ૦ ૧૩ । સિયમિ ॥ ગિર્ણદ-  
 વણાપ્યયનં દ્વિતીય ૧-૧-૨

અસ્યત તે ગૃહસ્થ છે, અને તે આવક અથવા પ્રકૃતિ-  
 બદ્ધક અન્ય દર્શનીય હોય, તે સાધુઓને આવતા બાણીને

નેમને માટે સાંકડા દરવાજા ને ધરને હોય તે સાધુનિમિત્તે  
 મોટા કરાવે, અથવા ઘણા મોટા હોય તે જરૂર બેટલા સાંકડા  
 કરાવે, અથવા સરખી જમ્યા હોય તે સ્ત્રીઓને આવવાના ભય  
 થી વિષમ કરાવે, અથવા વિષમ હોય તે સાધુઓના સમાધાન  
 માટે સરખી બનાવે છે, તથા ઘણી હવાવાળી જમ્યાને શીયાળો  
 હોય તો પવન ન આવે તેવી બનાવવા આરબ કરે, અને ઉના-  
 યો હોય અને પવન વિનાની જમ્યા હોય તો હવાવાળી બના-  
 વવા પ્રયત્ન કરે, તથા ઉપાશ્રયના આક્રમ લીધુ વાસ હોય તો  
 છેદી છેદી-ઉખેદી ઉખેદીને ઉપાશ્રય રહેવાયોમ્ય સસ્કારવાળો  
 બનાવે, અથવા સુવાની જમ્યા સસ્કારકને સુધારે અને તે  
 મનમાં જોવો ઉદ્દેશ ગળે કે સાધુની સમ્યાના સસ્કારમાં આપ-  
 જી કર્તવ્ય છે માટે આપણે કરવું જોઈએ, કારણ કે તેઓ  
 નિર્મલ-અક્રિયન છે, વળી ગૃહસ્થ તેમ ન કરે તો કારણ આવ  
 માધુ પોતે ( નિર્મલ મધને ) કરીવે તેટલા માટે અનેક દોષ  
 થી દુષ્ટ જોવું સંખટિ ( જમણ ) જાણીને ભગ વિગેરની પ્રથ  
 મ અને મરણ પાછળની પછીની સંખટિમાં જમણને ઉંદરીને  
 સાધુ ન જાય, અથવા આગળ સંખટિ થવાની છે, માટે પ્રથમ  
 સાધુ જાય, અથવા ગૃહસ્થ જમ્યાને સુધારી રાખે, અથવા સ-  
 ખટિ પૂરી થઈ, માટે હવે વધેલુ લોજન ( મિટાજ ) ખાઈશુ  
 એ ઠી જુદીથી પડીથી સાધુઓ જાય, માટે સાધુએ તેવી સંખ  
 ટિના જમણને ઉદ્દેશીને તેવા સ્થાનમાં વિહાર ન કરવો, આજ  
 સાધુની મ પૂર્ણ મયમશુદ્ધિ છે, કે સંખટિમાં સર્વથા જવાનું  
 માહીવાળવું

## ત્રીજો ઉદ્દેશો.

બીજો ઉદ્દેશો કહીને ત્રીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ-  
ભ થ છે, ગયા ઉદ્દેશોમા બતાવ્યું છે કે મ બહિમા દોષો બાણીને  
ત્યા જવાનો નિષેધ કર્યો, હવે બીજો પ્રકારે તેમા સ્પેશ દોષોને  
બતાવે ॥

તે પગદ્મો અગ્રવર મન્વદિ આમિત્તા પિથિત્તા છદ્વિજ્ઞ  
વા ધમિજ્ઞ વા મુત્તે વા મે નો મમ્મ પરિણમિજ્ઞા અગ્રવરે વા  
મે વુક્ષે રાગાર્યથે મમુપ્પજિજ્ઞા વેયલી ધૂયા આયાણમેય ॥  
• ( સૂ. ૧૮ ) રૂદ્ધ બાહુ મિષ્ણુ ગાદાયરેદિ વા ગાદાયરેણીરિ  
વા પરિવાયરેદિ વા પરિવાર્યાદિ વા પગગ્ગ મદિ મુંદ  
પાડ મો વડમિમ્મ દુરત્થા વા ઉચસ્તવ પદિલેદેમાણી મો  
મુમિજ્ઞા તમેવ ઉચસ્તવ મમિમ્મીમાયમાયજિજ્ઞા, અગ્રમાણે  
વા તે મત્તે ધિપ્પરિવામિયમૂપ રુપિયિગ્ગદે વા વિત્તીયે વા  
ત મિલ્લુ ઉચસકમિત્તુ ધૂયા—આડમતો સમણા ! અદે આ-  
ગમમિ વા અદે ઉચસ્મયમિ વા ગમ્મો વા પિયાલે વા ગામ-  
ધમ્મનિયનિય વુદ્ધ રૂદ્ધસ્મિય મેહુણધમ્મપરિયાગ્ગાપ આડ-  
દ્વામો, તે ચેયેગદ્મો માતિજિજ્ઞા—અગ્રવરિજ્ઞા ચેયં મન્વાપ  
યપ આયાણા ( આયતનાણિ ) મંતિ મંચિજ્ઞમાણા પક્કયાયા  
અર્થંતિ, તન્હા મે સગ્ગપ નિયટે તદ્દપ્પગારં પુરેમ્મવદિ વા પ-  
ચ્છાસંવદિ વા મન્વદિ મન્વદિપદિયાપ મો અધિસધારિજ્ઞા  
ગમણાપ ॥ ( સૂ. ૧૯ )



તે બિંદુ કોઈ નખત એક ચર ( એકલો ફરનારો ) હોય, અને તે આગળ-પાછળ સ ખડિનુ લોબન ખાઈને તથા શી ખડ તે દ્રવ્ય વિગેરે અતિ લોહુપીપણથી રમનો સ્વાદીયો બનીને ધણ ખાય, તે વિશેષ બાડા ચાય, અથવા વમન થાય, અથવા અછરણથી કોઢ વિગેરે કોઈ રોગ ચાય, અથવા તુર્ત લવ લેનારો આતંક થવા વિગેરે રોગ ચાય, માટે ઢેવળી સર્વશામકુ કહે છે કે તે ન ખડિનુ જમણુ કર્મોનુ ઉપાદાન છે, તે આદાન કેવી રીતે ચાય છે, તે જતાવે છે આ સ ખડિના સ્થાનમા આ અપાયો ( પીડાઓ ) ચાય છે, અથવા જીભનો સ્વાદ ઠરી ઇદ્રિયો ઉન્મત્ત થતા હુર્ગતિ ગમન વિગેરે પરલોકના અપાયો છે ( ખલુ શર્જ વાક્યની શોભા માટે છે ) તે બિંદુ ગૃહસ્થ અથવા તેના ઘરની સ્ત્રીઓ સાથે અથવા પરિવાર ( બાવા ) સાથે અથવા બાવીઓ સાથે કોઈ દિવસ એક વાક્ય ( એક ચિત્ત થવા ) થી પ્રેમી બનીને તેઓની માથે તે સાધુ લોહુપપણે કોઈ પણ જાતનું નસો ચડાવનારૂ પીણુ પણ પીએ, અને નસો ચડતા રહેવાનું સ્થાન થાયે, પણ જો તેવો શીલરક્ષણનો ઉપાય ન મળે તો તે સ ખડિનજીકનાજ મકાન ( ધર્મશાળા વિગેરે ) મા ગૃહસ્થ અથવા બાવી વિગેરે જ્યા ઉતર્યા હોય તેમની માથે ઉતરીને એકમેકપણે વર્તે, ત્યા નસો ચડેલો હોવાથી કાતો ગૃહસ્થ પોતાને બૂલી જાય અથવા સાધુ પોતાને સાધુપણથી બૂલે, અને તેથી આવુ ચિતવે, કે હું ગૃહસ્થ છું ! અથવા ( ઇદ્રિયો પુટ થયેલ હોવાથી ) સ્ત્રીના શરીરમા મોહિત થયેલો અથવા નપુ સક સાથે કુચાલથી સાધુપણુ શુભાવે, અથવા તેને

ઉભત્ત જોઈ કોઈ રણડલી ઓ અથવા નપુઁન્દ્ર નેની પાને  
 આવીને જોલે કે હે આયુષ્માન ! હે અમલ ! દુ તારીસાથે  
 એકાતમા મળવા હંચુ છું, જારામમા અથવા ઉપાધ્યમા રાત્રે  
 અથવા સધ્યાકાળે તે સાધુને દિવિયોથી પન્વશ બનેલાને કહે  
 કે તમારે ત્યા આવવુ, અને તમારે અમારી હજીયાઓ વિપરીત  
 ન કરવુ, પણ મારી સાથે તમારે હુનેચા અમુક મ્યગમા આ  
 વવુ, આ પ્રમાણે પરવશ બનાવીને ગામની ગ્રીમમા અથવા  
 કોઈ એકાતરથગમા બંધને સ્ત્રીસગ અથવા કુન્વદાની વિદ્યાસિ  
 કહે, અને દુરાચારથી બ્રહ્મ થવા વખત આવે, માટે ત ખડિમા  
 જવુ અયોગ્ય છે, એમ માનીને સ ખડિ ( જમણ ) મા જવુ  
 નહિ, કારણ કે આ જમણે કર્મોપાદનના કારણે છે, તેમા કર્મ  
 હરેક ક્ષણે એકકા સાથ છે, એટલે ત્યા જવાથી બીજા પણ અ  
 શુભ કર્મ બધના કારણે મળી આવે છે, ઉપર બનાવેલા ત્યા  
 આલોક સ બધી રાગના દુરાચારના અપાયો છે તેમજ પ  
 વોક સ બધી દુર્ગતિગમનના પ્રત્યવાયો છે, માટે સ ખડીને ઉઠે  
 શીને ત્યા પહેલા કે પછી સાધુએ જવુ નહીં

॥ મિત્રમ્ વા ૦ અગ્રયર્થિ મંગલદિ મુષા મિત્રમ્ માર-  
 હાવદ ઇસ્તુયમૂષણ અપાણેણ, ધુવા મંગલદી, મો સચાણ્ડતત્થ  
 રૂપેયર્થિ મંગલદિ સામુદાણિયં પનિયં ચેતિયં પિંડવાયં પદિ  
 ગ્ગાદિતા આહાર આહારિત્તણ, માદ્દુણં મપામ, મો ત્થ  
 જરિત્તા ॥ મં તત્થ વાળેણ અણુપવિમિત્તા તત્થિયર્થેયર્થિ  
 મંગલદિ સામુદાણિયં પનિયં ચેતિયં પિંડવાયં પદિગાહિતા  
 આહારં આહારિત્તા ॥ ( સ્. ૧૬ )

તે બિંદુ આગળ-પાછળની કોઈપણ ' નખડી ' બોજ પાસે કે વાતે સાલળીને નિશ્ચય કંઈ કે ત્યા અવસ્થા જમણુ છે, નો ત્યા ઉત્પુકપણાથી અવસ્થા દોડે કે મને અજ્ઞાત ભોજન મળશે. તો ત્યા ગયા પછો જુદા જુદા ઘરોથી સમુદાયની એપ ક્ષીય ગોચરી આધાકર્મદિ દોષ રહિત ફક્ત રજોહરણુ વિગેરેના ચેષથી મળે તે ઉત્પાદન દોષ રહિત લેવી, તે તેનાથી બની શકે નહિ, અને કપટ પણ કરે, પ્ર-કેવી રીતે ? પોતે શુકપાતે થી ' પ્રતિજ્ઞા ' કરીને જાય, કે જુદા જુદા ઘરોથી ગોચરી લઈ જી, પણ ઉપર બતાવેલી રીતે તેમ લેવા શક્તિવાન ન થાય અને સુખડિમાજ જાય. માટે આદોષ પરદોષના અપાયેના સયને જાણીને ન ખડે તરફ ન જાય કેવીરીતે કરે તે કહે છે તે બિંદુ કારણુ વિશેષે ત્યા જાય તોપણ ચોગ્ય સમયે જુદા જુદા ઘરોમા જઈને સામુદાયિક આહાર-પાણી પ્રાપ્તુ વેષમા ત્રથી મળે તે ધાત્રીપિઠ વિગેરે દોષથી રહિત લઈને આહાર કરે.

સે મિશ્રણ વા ૨ સે જ પુણ જાણિજ્ઞા નામ વા જાણ રા-યદાર્ણિ વા દમસિ ચત્રુ ગામસિ વા જાણ રાયદાર્ણિસિ વા મત્ત-હી સિયા તપિ ચ ગામ વા જાણ રાયદાર્ણિ વા મત્તદિ મત્ત-હિપહિયાપ નો અમિસંધારિજ્ઞા ગમણાય ॥ ધોયલી વૃયા પ્રાયાણમેય જાહપ્રાધમા ન સ્તદિ અણુપચિન્નમાણન્મ-પાપણ વા પાપ અવતતપુણ્યે મયદ, દન્ધેજ વા દરથે મંચાલિ ચપુણ્યે મયદ, વાપણ વા પાપ આયદિચપુણ્યે મયદ, મીસેજ વા સીસે મર્ષદિચપુણ્યે મયદ, કાપણ વા વાપ મર્ષોમિય-પુણ્યે મયદ, દદેજ વા અટ્ટીજ વા મુટ્ટીજ વા લેન્ટુજા વા વયા-

ઝંજ વા અભિદ્યુતપુલ્ય વા મવદ્ મીઝોદપણ વા ઉસ્તિત-  
પુલ્યે મવદ્, રયમા વા પરિધામિયપુલ્યે મવદ્, અણેમણિઝંજે  
વા પરિભુત્તપુલ્ય મવદ્, અન્નેમિ વા દિદ્વમાણે પદિદ્વમાણિ  
યપુલ્યે મવદ્, તદ્દા સે મજ્જપ નિર્યંતે તદ્દપ્પગાર આદિમાયમા  
ર્જે મર્જાદિ સમ્બદિપદિયાય નાં અમિમધાગિજ્ઞા મમણાળ ॥  
( સૂ. ૧૭ )

વળી તે બિંદુ જો આ પ્રમાણે જાણે કે ગામમા, નગરના  
અથવા રાજધાનીમા કોઇપણ સ્થળે સ ખાંડિ ( જમણુ ) થવાની  
છે ત્યાં ચરક ( ) વિગેરે અનેક બિદ્યાચરક  
હશે ત્યાં જમણુની બુદ્ધિએ સાધુ વિહાર ન કરે ત્યાં જવાથી  
થતા દોષોને સૂત્રવડે કહે છે, કે કેવળી ( સર્વજ્ઞ ) પ્રભુ તેને  
ઠર્મ ઉપાદાન છે એજ બનાવે છે તે સ ખાંડિ ચરક વિગેરેથી  
વ્યાપ્ત હશે એટલે ૧૦૦ ની રસોઈ હોય ત્યાં પાચસો ભેગા  
થશે ત્યાં થોડી રસોઈને લીધે આવા દોષો થાય છે ધજાધકી-  
મા એકના પગ બીજને લાગશે હાથથી હાથ અથડાશે પાત્ર  
સાથે પાત્રા અથડાશે અથવા માથાસાથે માથુ ભટકાશે સાધુ  
ની કાય માથે ચરક વિગેરેની ડાયા અથડાશે તે વખતે ધજા  
લાગતા તે જાણે કોપાયમાન થતા ઝવડો કરશે પછી તે ગેર  
મા આવીને દડ ( લાકડી ) થી કેરીના ગોટલા વિગેરેથી મુ  
કાથી માટીના દેકાથી કપાલ ( ઘડના ઠીકરા ) થી સાધુને ધા  
યલ કરશે, અથવા = ડા પાળીથી સિંચશે, ધૂળથી કપડા બગા  
ડશે, આ દોષો તો જાણના સંકેતોને લીધે થાય છે, પણ એવી  
સંકેતોને લીધે આવા દોષો થાય છે અશુદ્ધ આહાર ખાવાનો

વખત આવશે, કારણકે થોડું ગંતવું અને શિશુ વધારે હોય છે, ત્યાં ઘરઘણી જોમ સમજે કે માટ્ટુ નામ સાબળીને આ લોકો આળ્યા છે, માટે મારે કોઈપણ રીતે પણ તેમને આપવું જોઈએ, એવું વિચારીને સાધુને રાખીને પણ આપશે, તેથી દોષિત આહાર ખાવાનો પ્રસંગ આવે, અથવા કોઈ વખત કા નદેનારને બીજા બાવા વિગેરેને આપવાની ઇચ્છા હોય અને વચમા સાધુ આવીને લે, તેથી ઘરઘણીને તથા બાવા વિગેરેને ખોટું લાગે, માટે આવા દોષોને જાણીને હિતમ સાધુએ આવી મખડિમા ઘણા લોકો કરાચેલા હોય, ત્યાં લોજનની તગીને હીધે અથવા ધક્કામુઠ્ઠીના કારણે સખડિની ખુદિએ ત્યાં જવું નહિ, હવે સામાન્યથી પિડની શકાને આશયી કહે છે

ન ભિક્ષુ વા ૨ જાણ મમાણે સં જં પુન જાણિજ્ઞા અ-  
સર્જં વા ૬ યમણિજ્ઞે મિયા અણેસણિજ્ઞે મિયા વિત્તિગિહ  
મમાયન્નેણ અપ્પાણેણ અમમાદદાપ મેમાપ તદ્દપ્પગારં અસર્જં  
વા ૮ જામે મંસં નાં પઢિગારિજ્ઞા ॥ ( સુ ૧૮ )

તે બિહુ મહસ્થના ઘરમા ગયેવો! એપણીય આહારને પણ શંકાવાળું જાણે, કે આ હિંમમાદિ દોષોથી હુદ્ છે, તો સાધુએ તેવી શકા થયા પછી તેવું લેવું નહિ, કારણકે જં સર્વે સં મમાયજ્ઞે, જ્યાં શકા થાય ત્યાં તે લોજન લેવું નહિ, ( આ સુત્રમા એપણીય અથવા અનેપણીય ચાર પ્રકારનો આ-  
હાર હોય, પણ પોતાને કેટલાક કારણોથી માલુમ પડે કે તે હિંમમ દોષ વિગેરેથી યુક્ત છે આવી જ્યાં પોતાની લેશ્યા

થઇ તેા ઉત્તમ સાધુએ તે લેવુ નહિ ) હવે અચ્છમાથી નીકળેલા સાધુએને આશ્રયી સૂત્ર કહે છે

એ મિશ્રત્વં ગાદાવકૃત્ત્વં વવિમિતકામં ભવ્યં મંદગ  
માયાપ ગાદાવકૃત્ત્વં વિદવાયવદિવાપ વવિસિદ્ધિ વા નિ-  
વગ્નમિદ્ધ વા ॥ એ મિશ્રત્વ વા ૧ વહિયા વિહારમૂર્મિ વા વિ-  
વારમૂર્મિ વા નિવગ્નમાણ વા વવિમમાણ વા ભવ્યં મંદગમા-  
યાપ વરિયા વિહારમૂર્મિ વા વિવારમૂર્મિ વા નિવગ્નમિદ્ધ  
વા વવિસિદ્ધિ વા ॥ એ મિશ્રત્વ વા ૨ ગામાણુગામં દુઃખમાણ  
સૂત્ર્યં મંદગમાયાપ ગામાણુગામં દુઃખિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૧૧ )

તે બિ. ૧ અચ્છમાથી જિનકક્ષી વિગેરે મુનિ નીકળ્યો  
હોય, તે ગૃહસ્થને ઘેર ગોથરી લેવા ભાય, તેા પોતાના બધ  
ખર્ખોપકરણ સાથે લઇને ગૃહસ્થના ઘરમા પેસે, અથવા નીકળે,  
તેવા મુનિના ઉપકરણ અનેક પ્રકારે છે

“ નુગતિમ વડક પંચમ જલ દ્વય વક્ષાસેષ વાગ્મદ ”  
इत्यादि ते जिनकक्षी वे प्रकारना छे, હાથમાંથી પાત્તી ટપકે  
તેવા, તથા જે લગ્નિધવાળા હોય તેને પાત્તીનુ બિ. ૬ ટપકે નહિ,  
તેવા મુનિને શકિત અનુસાર વિશેષ અભિયત્ત હોવાથી ફક્ત  
ઘેન ઉપકરણ રત્નેદરણ અને મુખવચિકા છે, અને કોઇને સ  
રીરના વડાણ માટે એક સૂત્રનુ કપડુ હોવાથી ત્રણ ઉપકરણ  
થયા, પણ તેવા સાધુને વધારે કંટીના કારણે ઉતનુ વસ્ત્ર વધારે  
રાખવાથી ચાર ઉપકરણ થયા, તેથી પણ કંટી ન સહન થાય,  
તેા જે સૂત્રના વસ્ત્ર રાખવાથી પાત્ર થયા

પણ લગ્નિધિવિનાના જિનકરપીને વાત પ્રકારના પાત્રનો નિર્યોગ થવાથી ૧૨ ઉપકરણ થાય છે ૩ પત્ત ૨ પત્તાવધો ૩ પાયદ્રવણ ૪ ૪ પાયકેસરિયા ॥ ૬ પડલા ૬ ગ્યતાળ ૭ ગોચ્છઝાંપાય નિજોગો ॥ ૧ ॥

૧ પાત્ર ૨ પાત્રાનો બધ ૩ પાત્રસ્થાપન ૪ પાત્રકેસરિયા ( પુ જણી ) ૫ પડલા ૬ રજસાણ ૭ ગોચ્છો ઉપરના પાત્ર તેમા મળતા બાર ઉપકરણ વધારેમા વધારે જિનકરપીને હોય, તે ગોચરોમા જાય, ત્યારે ત્રાથે લેઈજાય તેમ બીજે સ્થળે પણ જતા સાથે લેઈ જાય, તે કહે છે, એટલે ગામ વિગેરેની બહાર સ્વામ્યાય કઠવા અથવા સ્થળીલ જવા જાય તોપણ બધા ઉપકરણ લેઈ જાય, આ બીજી સૂત્ર છે, તેજ પ્રમાણે બીજે ગામ જાય તોપણ લેઈને જાય, એ ત્રીજી સૂત્ર છે હવે ગમન ના અભાવના નિમિત્ત કહે છે

મે મિયજ્ઞ૦ અહ પુણ પર્વ જ્ઞાણજ્ઞા—તિલ્લવદસિયં યામ યામેમાણ પેહાપ તિલ્લવદસિયં મહિયં સનિચયમાણ પેહાપ મહયાપણ વા રયં સમુધ્ધુયં પેહાપ તિરિચ્છનપાકમા વા તમા પાણા મંથડા સનિચયમાણા પેહાપ મે પય નચા મો મઠવં મહગમાયાપ ગાહાવદુલ પિંડયાપરિટ્યાપ પથિસિજ્ઞ યા નિકલમિજ્ઞ યા પથિયા વિહારમૂર્મિ યા ધિયારમૂર્મિ યા નિકલમિજ્ઞ યા પથિસિજ્ઞ યા ગામાણુગામ દુઃજિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૨૦ )

તે બિંદુ કહી આવું જાણે કે બહી લજાણુક્ષેત્રમાં બાક જ પડે છે, અથવા ધ્રુમસ પડે છે, અથવા વ ટોગીયો વાહને ધ્રુજ

વા પી ઉડે છે, અથવા તીવ્રતા--પન ગીયા વિગેરે મીઠા જ તુચ્છો. ઉડેને શરીરમાથે આચરે છે, તો તે સાધુ પૂર્વે ત્રણ મૂત્રમા જ તારેલ ઉપધિ લઈને જાય આવે નહિ, તેનો પરમાર્થ આ છે, કે જિનક પીનો આ કશ્પ છે કે જ્યાં જહાર નીડળે ત્યારે પ્રથમ ઉપયોગ દે કે વર્ષાદ, ઝાકળ કે મુખસ વરને છે કે વરસવાનો છે ? જો પ્રથમ જાણે તો ન નીકળે ત્રણ કે તેની શક્તિ એવી છે કે છમાસ મુધી પણ ઠંડોમાત્રુ ( માડો પેથાળ ) રોકી શકે, અને કથવિરક-પી પણ ઉપયોગ દે, અને જાણ્યા પછી કારણ હોય તો નીકળે ખરો. પણ પોતાની જમી ઉપધિ લેઈને ન નીકળે, પ્રથમ જાણી ગયા કે અધમ કુસોમા ગોચરી વિગેરે માટે જુ આજુ નહિ પણ હવે અનિદનીડ કુસોમા પણ દોષના દેખાવાથી ત્યા જવાનો નિર્ણય છે, તે જાણે છે.

ન મિષ્ટમૃદા યા મે જાઠ પુણ કુઠાઈ જાણિજા સંજઠા-  
મલિયાળ યા માર્જા યા કુર્ગાર્જા યા મયપેસિયાળ યા રાય  
વંસદ્રિયાળ યા અતો યા ચાહિ યા ગચ્છતાળ યા સનિચિદ્ધા  
જ યા નિમસંમાળાળ યા અનિમસંમાળાળ યા અમળ યા  
ભામં મતં મો પડિગાનિજા ( મ્ ૦ ૨૦ । ॥ ૧-૨-૩ ॥ વિળદે  
મળાયા સર્તીય ઉદેશક ॥

તે વિષુ એવા કુવો જાણે કે, ચકવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ  
વિગેરે ક્ષત્રિયોના આ છે, અથવા ક્ષત્રિયોથી અન્ય રાજાઓના  
કુળો છે, કુળજ તે નાના રજવાડા ( નાના ઠાકરડા વિગેરે ) ના  
કુળો છે, ગજના ગ્રેથ તે દડપાશિ- ( હવાલદાર રાજદાર )



ના કુળો તથા રાજવંશમાં રહેલા તે રાજાના મામા તથા બા-  
ભુજીને વિગેરેના કુળોમાં સંપાતના બંધથી પેસવું નહિ, ત્યા  
જતા આવતા અદર રહેલા માણુમેથી અથવા બહાર રહેલા  
માણુમેથી અથવા જતા આવતા માણુમેથી સાધુઓને તુકશાન  
થાય, માટે કોઈ ગોચરીનું નિમત્રણ કરે, અથવા નિમત્રણ ન  
કરે, અથવા ભોજન મંગતું હોય તોપણ ત્યા ગોચરી લેવા  
જવું નહિ

ત્રીજે ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયે,

## ચોથો ઉદ્દેશો.

ત્રીજે કહીને ચોથો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ-  
બ ધ છે, ગયા ઉદ્દેશમાં સંખડિ સંખધી વિધિ કહી, અહીં  
પણ તેની બાકીની વિધિ કહે છે.

તે ભિક્ષુક વા. જાય સમાણે સે જી પુણ જાણેજ્ઞા મન્ના  
દય વા મચ્છાદય વા મસમ્બલ વા મચ્છમ્બલ વા આદેણ વા  
પદેણ વા દિગોલ વા સમેલ વા દોરમાણ પેદાપ અંતરા સે  
મગ્ગા વહુપાણા વહુવીયા વહુદરિયા વહુઆસા વહુઉદયા  
વહુઉત્તિગપ્પણગદ્ગમટ્ટીયમફ્ફહાસતાણયા વહુવે તત્થ સમણ-  
આદેણઅતિદિક્કિયણવળીમગા ઉધાગયા ઉધાગમિદ્ધસત્તિ ( ઉ-  
ધાગવહંતિ ) સન્ધાદ્ધા ધિલી નો પન્નમ્મ નિવલમણવયેસાપ

નો પત્નસ્મ યાયણપુચ્છણપરિચટ્ટણાણુપ્પેદધમ્માણુઔગચ્છિતા-  
પ, સે પયં મહા તદ્દપ્પગાર પુરેમન્વદિ યા વચ્છામન્વદિ યા  
સસ્સદિ મન્વદિપડિઆપ મો અભિમ્મધારિજ્ઞા ગમણાપ ॥ મે  
ભિક્ખુ યા० મે જં પુણ જાણિજ્ઞા મમાજ્ઞય યા મચ્છાદય યા  
જાવ હોમમાણ યા પેદાપ અતગ સં મગ્ગા અપ્પા પાણા જાવ  
જતાણગા મો જ્ઞેય ચદય સમણ० જાવ ઉચ્ચાગમિસ્સંતિ અ-  
પ્પાદજ્ઞા વિત્તી પદ્ધસ્સ નિવન્નમણપચમાપ પદ્ધસ્મ યાયણપુ-  
ચ્છણપરિચટ્ટણાણુપ્પેદધમ્માણુઔગચ્છિતાપ સંયં મહા તદ્દપ્પ-  
ગાર પુરેમન્વદિ યા० અભિસધારિજ્ઞા ગમણાપ ॥ ( સુ० ૨૨ )

તે સાધુ કોઈ ગામ વિગેરેમાં બિજા માટે ગયો હોય,  
ત્યાં સ જાડિ આવ્યા પ્રકારની જાણે તો ત્યાં ગોચરી જવું નહિ,  
જેમાં માત્ર વિગેરે પ્રધાન છે, માત્રના સ્વાદુઓ માટે સુખ  
તેજ વસ્તુ હોય, એટલે પ્રથમ તેને વધારે સધે, અથવા બીજી  
રસોઈ પૂરી થયા પછી તે તેના સ્વાદુઓ માટે સધે, ત્યાં કોઈ  
સુગો વિગેરે તેવું અભિચ્છ લોજન થેઃ લઈ જાય, તેવું દેખીને  
ત્યાં સાધુ જાય નહિ, તેના દોષો હવે પછી કહેશે, તેજ પ્રમાણે  
માછલાથી વધારે પ્રધાન હોય, તેજ પ્રમાણે માત્રખલ આશ્રયી  
પણ જાણવું જ્યાં જાડિ માટે માત્ર ડેહીને તેને સુકાચે, અ-  
થવા સુકવેલું, ઢગલો કરેવું હોય, તેજ પ્રમાણે માછલાસખથી  
પણ જાણવું, અથવા વિવાહ પછી વધુ ઘેર આવતા વરના ઘરે  
લોજન થાય છે, અથવા વધુને લઈજતા સાસરે લોજન થાય  
છે, હિંગોલ, તે મરેલાનું લોજન છે, અથવા ચક્ષુની યાત્રા વિ-  
ગેરે માટે લોજન છે, ' સમેલ ' તે પરિવારના સન્માનનું લો

જન, અથવા ગોડીયાઓનું લોજન, આવું કોઈપણ પ્રકારનું  
જમણું બાણીને ત્યાં કોઈ સગા-વહાલાથી તે નિમિત્તે ટકાવવું  
હતું જવાતું દેખીને ત્યાં શિક્ષામાટે જવું નહિ, ત્યાં જવાથી  
ચના દોષોને બતાવે છે, ત્યાં રસ્તામાં જતા બહુ પતંગ વિગેરે  
પાણીઓ હોય છે, તથા બહુ બીજ, બહુ હરિત, બહુ અવરમાપ  
મદ્ય પાણી બહુ ઉત્તિગ પનક ભીંજવેલી માટી કરોળીયાના  
બાળા હોય છે, તથા ત્યાં જમણું બાણીને ઘણા શ્રમણુ પ્રાક્ષણુ  
અતિથિ કૃપણુ વણીમગ આવ્યા, આવશે અને આવે છે, તે ચ-  
ન્ક વિગેરેથી બ્યામ હોય છે, તેથી ભુદ્ધિમાન સાધુને ત્યાં જવું  
આવવું કદાપે નહિ, તેમ ત્યાં જનારને ચીતવાણુ જના સંભવથી  
સંજવું સંજાવવું અર્થશ્ચિત્તવન વિગેરે થઈ શકે નહિ, તેથી તે  
સાધુને આવતા જતા ઘણા કાળ લાગે, તેથી બહુ દોષવાળી  
સ ખડિમા જ્યાં માસ વિગેરે મુખ્ય છે, તેવા પ્રથમના જમણુ-  
માં કે પાછળના જમણુમાં તેને ઉદેગીને સાધુએ જવું નહિ,  
હવે અપવાદ માર્ગ કહે છે

તે શિશુ માર્ગમાં વિહાર કરતા દુર્બળ યાગ, મહાવાહ-  
માંથી ઉડયો હોય, તપચરણથી દુર્બળ યયો હોય, અથવા  
બીજે કંઈ આહાર મળે તેવું સ્થાન ન હોય, અથવા ત્યાંજ દ  
વાની ચીજ મળે તેમ હોય, તો તેવા જમણુમાં કારણ પ્રસંગે  
જવું પડે તો જે રસ્તે સુદૃઢ છવો ઘાસ બીજ કે વચમાં કાંઈ  
ન પડયું હોય તો તે રસ્તે માસ વિગેરેના દોષો દૂર કરવા ત  
મર્થ હોય તો જાગ્રો બાજ, અને પોતાને ખપતી બંધ્ય વસ્તુ  
સહ આવે ( જોનામાં દય વિકૃતિ વિગાઈ છે ઘી, દધ, દહી,

તેલ, ગોળ, કડાઈ એટલે એકત્રુ ધી કે દૂધ, દહી, તેલ, ગોળ  
અને કડાઈમાં ધી, તેલ પુષ્કળ નાખીને તળેલ હોય તે કડાઈ  
વિગય કહેવાય, આ પદાર્થો જરૂર પડે તો લેવાય છે, પણ માસ  
મદિરા માખણ અને માખી વિગેરેનું મધ એ અભક્ષ્ય છે કા-  
રણકે તેમાં જીવોની ઉત્પત્તિ છે અને તે ખાન્યરને હાંદિયો દ  
મન કરવી તથા સુખુદિ રાખવી હુર્લભ છે, માટે જૈન સાધુ કે  
બ્રાવકને વર્જવા યોગ્ય છે, માટે અને લાસુધી તેવા રક્તે પણ  
જવાનો નિષેધ છે, વળતે તે ખરાબ વસ્તુની દુર્ગંધિ આવે  
તોપણ બુદ્ધિ બ્રહ્મ થાય છે

આધુનિક ઠાળમાં એક અમેરિકન વિદ્વાન કે કહીને પો  
તાના અરિવમાં લખ્યું છે કે “ પોતે એક વખત નદીના કિના  
રે ગયો ત્યાં માછલી પકડનારાની ઝાળમાં માછલીઓ તરફડતી  
રેખીને તેણે પ્રતિજ્ઞા કરીકે હવે પછી હું કદીપણ માછલીનું  
વાક્ષણ કરીશ નહિ તેમ બીજી પણ જીવહિ માવાણુ સોજન  
કરીશ નહિ ” કેટલાક વરન મુધી તેણે તે પ્રતિજ્ઞા પુરી પાળી,  
પણ જ્યારે તે ઇચ્છે ક ગયો ત્યાં તેણે ત્યાંની હોટલમાં ઉના  
રો કર્યો, ત્યાં માલમમાવાથી ર ધાતા સોજનમાં માછલીનો પણ  
સ્વાદ તેની ગ ધથી યાદ આવ્યો, અને પોતાની પ્રતિજ્ઞા તોડીને  
તે જાવા લાગ્યો, અને પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યો આથી કોઈ-  
પણ આત્માવી જીવન્યાણુ બધુએ તેવી હોટલમાં જવું નહિ.  
ક તેવો પશ્ચાત્તાપ થાય, વિવાયતમાં જનારા કે મુળર્થ જેવા

શહેરમાં રહેનારા કુસોળને માસ, માછલી અને મદિગના ગ્રંથી  
 બનીને કે ગજવાડામાં રહીને રાજના અમલદારો પોને પ્રથમ  
 દયાળુ હોય છે અને પાછળથી બ્રહ્મ ધાય છે, માટે જો પોતાની  
 ગકિત હોય તો જ ત્યાં જઈને નિર્દોષ લોચન લેવું નહિતો ત્યાં  
 પણ જવું વર્જનીય છે ડારણુડે અદ્ય-વાદને ખાતર અનેક  
 પાપો કરીને દુર્ગતિમાં જતા અને તકાળ ભવજામણ કરવું પડ  
 જો, મનુષ્ય જન્મ મળવો પણ જરૂર દુર્લભ છે એટલું જ નહિ,  
 પણ ઉપરથી પ્રાણીઓ કે વધિક કહેવાતા કુળમાં પણ જો વેશ્યા  
 ગમત અને મદિરાનો પ્રચાર હોય તો તેની લક્ષ્મીના લોભમાં  
 લલચાઈ તેને ઘેર ન જવું એજ સર્વોત્તમ માર્ગ છે ગરીબના ઘ-  
 રનો માદો બુવારનો દુકડો કે જુ પડામાં રહેવું લાખ હરજાજે સારું  
 કે. જો છવડ્યાનો સંપૂર્ણ ધર્મ પળાતો હોય તો-આટલું લ-  
 ખવું પણ એટલા માટે જ કે વિદેશી રાજ્યમાં દવાના બહાને  
 દાડના બાટલા ઘરમાં અપવિત્રતા કરે છે, અને વેશ્યાનો નાચ  
 બધા કુલ્યસનોને છુપા શીખવે છે તેમને જા ગ્લોક શીખવા  
 એમ છે

શૂત ચ માત્ર ચ મૃત ચ વેશ્યા, પાર્ષાદ ચાય પગદાર મથા  
 યતામિ મમ ધ્યમનામિ લોકે, ધારગમિ ધાર મમ્મ નયન્તિ

ભુગાર ( મદો ), માસ, મદીરા, વેશ્યાગમન શીકાર,  
 ચોરી, પગદાર એવન આ સાત કુટેવો વેશ્યાથી વેશ નરકમાં  
 સઈ જાય છે

આત્મા પિરના અધિકારમાં શિક્ષા સળધી ખુલાસા-  
વાર કહે છે

સ મિત્રશ્રુ તા ૨ જ્ઞાથ પરિમિતકામે સ જ પુણ જાણિ-  
જ્ઞા શ્રીરિણિયાઞ્ચ ગાથીઞ્ચો શ્રીગિજ્ઞમાણીઞ્ચો પેદાણ અમણ  
યા ૬ ઉચ્ચસ્વદિજ્ઞમાણ પેદાણ પુરા અપજૂહિય મેય નહા  
ના ગાદાપદ્મુલ પિંદવાયપદિયાણ નિશ્ચયમિજ્ઞ યા પરિમિ-  
જ્ઞ યા ॥ ને તમાદાય વગતમવક્ત્રમિજ્ઞા બળાવાયમમગાય  
ચિદ્વિજ્ઞા, અદ પુણ વય જાણિજ્ઞા-શ્રીરિણિયાઞ્ચ ગાથીઞ્ચો  
શ્રીરિણિયાઞ્ચો પેદાણ અમણ યા ૬ ઉચ્ચસ્વદિય પેદાણ પુરાણ  
જૂહિય સંજ નહા ના સજયામેય ગાદા૦ નિશ્ચયમિજ્ઞ યા ॥  
( સ૦ ૨૩ )

તે શિક્ષુ ગૃહસ્થના ધરમાં પેસતા આ પ્રમાણે જાણે છે  
અહીં તુર્તની પ્રસૂતિવાળી ગાયો દોહવાય છે, તો ત્યાં ગાયો  
દોહવાતી દેખીને ચારે પ્રકારનો આહાર ' રધાતો ' જોઈને  
અથવા જાત વિગેરે સધેલો તૈયાર દેખીને પણ પ્રથમ ખીજાને  
ન આપેલો હોય તો પણ પ્રવર્તમાન અધિકરણની અપેક્ષાવાળો  
પ્રકૃતિભક્ત વિગેરે કોઈ ગૃહસ્થ સાધુને દેખીને શ્રદ્ધાવાળો બ-  
નીને ઘણું દુઃખ તેમને આપુ, આવી બુદ્ધિથી વાછડાને ખીડા  
કરે, દોહવાતી ગાયોને ત્રાસ પમાડે, તે કારણથી સાધુને પર  
ખીડાના કારણે સમય તથા આત્માની વિરાધના થાય, અને  
અડધા રધાયેલા જાત વિગેરેને જલદી ગધવા માટે પ્રયત્ન કરે  
તેથી પણ સમય વિરાધના છે, માટે તેવું જાણીને સાધુ ગોચ-  
ની માટે ત્યાં ન જાય, ન નીકળે તેવા સ્થળે શુ કરવું કહે છે.

તે બિંદુ તે ગાયત્રી દોહવા, વિગેરે બાણીને એક બાણી  
એ બધા ગૃહસ્થ ન આવે, ન દોષે ત્યાં ઉભો રહે, ત્યાં ઉભા  
રહેતા આ પ્રમાણે પછી બાણે કે ‘ ગાયો દોહવાઈ ગઈ છે, ’  
ત્યારપછી ગોચરીની જરૂર હોય તો શુદ્ધ આહાર લેવા થોડા  
હોય તે લેવા બાંધ અને નીકળે

પિંડના અધિકારથીજ આ કહે છે

ભિક્ષાગા નામેને પચમાદસુ—મમાણા વા પસમાણા  
વા ગામાણુગામ દૂરજમાણે સુદ્ધાપ મલુ અર્થ ગામે મત્તિકુદ્ધા-  
ય નો મદારણ્ય સે હતા મયંતારો વાહિન્ગાણિ ગામાણિ ભિ-  
ક્ષાપરિયાપ વચદ્, મંતિ તત્થેગઈયસ્સ મિક્ષુસ્સ પુરેમધુ-  
યા વા પચ્છાસધુયા વા પરિવસતિ, સંજહા—ગાદાવરં વા  
ગાદાવરૂણીઓ વા ગાદાવરપુસા વા ગાદાવરધુયાઓ વા ગા-  
દાવરંસુળ્હાઓ વા ધાઈઓ વા દાસા વા દાસીઓ વા કમ્મ-  
કરા વા કમ્મકરીઓ વા, તદ્દપ્પગારાઈ કુલાઈ પુરેસંધુયાણિ  
વા પચ્છાસધુયાણિ વા પુલ્લામેવ મિક્ષાપરિયાપ અણુપચિ-  
સિસ્સામિ, અચિય રૂથ્ય લભિસ્સામિ પિંડ વા હોયં વા લીંગ  
વા દર્હિ વા મવળીયં વા ઘય વા ગુહ્ય વા તિલ્લ વા મહુ વા  
મગ્ગં વા મંસં વા સકકુલિં વા પાણિય વા પુય વા મિદ્ધિ-  
રિણિ વા, ત પુલ્લામેવ મુજ્જા પિચ્છા પદિગ્ગદ્દ વા સલિહિય  
સમગ્ગિય તઓ પચ્છા મિક્ષુદિં સદ્ધિં ગાદાં પચિસિસ્સામિ  
વા નિકમ્મમિસ્સામિ વા, માઈટ્ટાણ મપામે, ત નો એવ ધગ્ગિ-  
જ્ઞા ॥ સે તત્થ મિક્ષુદિં મદ્ધિ કાલેણ અણુપચિસિસ્સા તત્થિય  
યરેયરેદિં કુલેદિં સામુદાણિય ણમિય ચેસિય પિંડવાય પ-

દિગાદિતા આદર આદરિયા પુત્ર-સ્વહૃદ તસ્મિન્ મિત્ર-સ્વહૃદ  
 યા મિત્ર-સ્વહૃદ યા સામગ્રિય-સ્વહૃદ (૧-૨-૪) ॥ ૧-૨-૪ ॥  
 વિષદંપનાયા ચતુર્થ-સ્વહૃદ ॥

કેટલાક સાધુઓ જે એક સ્થળે જ ધાળજા ફીણ થવાથી  
 એક જગ્યાએ રહ્યા હોય, તથા માસકદપનો વિહાર કરનારા  
 કેઈ જગ્યાએ માસકદપ રહ્યા હોય, તે સમયે બીજા વિહાર ક  
 રનારા પદોષ્ટા સાધુ ત્યા આવીને ઉતર્યા હોય, તેમને પૂર્વે સ્થિર  
 રહેલા અથવા માસકદપી ઉતર્યા હોય તેઓ કહે કે, આ ગામ  
 છુલ્લક ( નાનુ ) છે, અથવા ગોચરી આપવામાં તુચ્છ છે, તથા  
 સૂતક વિગેરેથી ઘર અટક્યા છે, માટે ઘણું જ તુચ્છ છે, તેથી  
 હે પૂત્ર ત્યા આપ બને ત્યાસુધી નજીકના ગામમાં ગોચરી માટે  
 જાઓ, તો તે પ્રમાણે કરવું હવે રહેલા સાધુનો દોષ બતાવે છે

અથવા ત્યા રહેનાર સાધુના પૂર્વના સગા બત્રીજા વિગેરે  
 હોય, અથવા પછવાડેના સગા, સાસરીયાના સગા વિગેરે હોય,  
 તે બતાવે છે, જેમકે ગૃહસ્થ, તેની સ્ત્રી તેના પુત્રો, દીકરીઓ,  
 નીકરાની વહુઓ, ધાવમાતા, દાસદાસી, નોકર, નોકરડી તેવા  
 સ સારી સ બધાના પૂર્વના કે પછીના સગા-સબંધી હોય,  
 તો ત્યા પૂર્વે ગોચરી જાઉં, તો ત્યા સાડો જોજનશાસિના  
 શાખા વિગેરે તથા દૂધ, દહીં, માખણ, ઘી, ગોળ, તેલ, મધ,  
 દારૂ, માસ, સકડુલી ( તલસાકળી ), ગોળનીપેત, પૂડા, શી  
 ખડ વિગેરે ગોચરીના વર્ણન પહેલા લાવીને ખાઉં, આ સૂત્ર  
 મા ભક્ત્ય અભક્ત્ય વસ્તુનો વિવેક સુ ૨૨૧માં પ્રા ૪૬ બતાવે



વ્યો છે, તે આધારે અપવાદ સમજવો, અથવા ઠોઠ સાધુ દુષ્ટ  
 બુદ્ધિથી, રસગૃહિથી પોતાના હિ મઠ સગા જે પૂર્વના સભાથી  
 હોય તો ત્યાંથી લાવીને બારેબાર ખાય ( તે માટે આ સૂત્રમાં  
 તેનો નિયેધ કર્યો કે તેણે ત્યાં જવું નહિ, ) તેમ અવિવેકથી  
 વસ્તુઓ લાવીને ખામ, પીણ પીએ, પછી પાતશ ત્રણવાર સાદ  
 કરીને પછી ગોચરીના સમયે ડાહ્યા ( ચાત ) મનવાળો બનીને  
 હું નવા આવેલા પગેણા માથે ગોચરી જઈ આવીશ, આવું  
 કપટ ઠોઠ કરે તો તે માધુનું રસના લોહપપણાથી સાધુપણ  
 નષ્ટ થાય છે, માટે બીજા સાધુએ તેમ ન કરવું ત્યારે સાધુએ  
 શું કરવું તે કહે છે

આવેલા પગેણા સાથે ત્યાં રહેલા માધુએ ગોચરીના  
 વખતે જુદા જુદા કુલોમાંથી થોડી થોડી સામુદાયિક એવાણીય  
 ( ગદગમ દોષ રહિત ) તથા વૈષિક તે ક્રૂરત માધુના વેપથી  
 મેળવેલ ( ધાત્રી પિંડ વિગેરે કલ્પાદન દોષ રહિત ) ગોચરી  
 મેળવીને લેવી આજ સાધુની સંપૂર્ણતા છે ( આ સૂત્રમાં  
 માસ-મદિરાવાળા કુટુંબમાંથી ઠોઠને દીક્ષા લીધી હોય, તો  
 તેનાએ સગાને ઘેર ગોચરી જુદા ન જવું, તેજ શ્રેયસ્કર છે  
 ગરજકે કુબુદ્ધિ ઠવી ખરાબ છે, અને તેનું જૈન ધર્મમાં કેવું  
 પ્રાયશ્ચિત છે તે નીચેનું બનેલું દષ્ટાંત વાચવા જેવું છે

કુમારપાળ ગજાએ જૈનધર્મ સ્વીકાર્યા પહેલાં માસલક્ષ  
 થઈ રહેલું અને પાછળથી ત્યાગ કર્યું હતું, તેને એક મમયે  
 ઘેખર ખાતા મામનો ગ્વાદ આવ્યો. તેથી શ્રીમાન હેમચંદ

આચાર્ય પાસે આવીને ધૂળચુ, કે મને ઘજરખાવુ ક'પે કે નહિ ? શુરૂએ કહ્યું કે નહિ, પ્ર-શ્નામાટે ? ઉ-પૂર્વનો દુષ્ટ સ્વભાવ મામભક્ષણનો યાદ આવે કુમારપાળે કહ્યું કે ત્યારે જો તેણે સ્મરણ થયું હોય તો તેણે મને પ્રાયશ્ચિત્ત શુ આરે ? ઉ બત્રીશ હાત પાડી નાખવાનું તેજ સમયે હુદ્દારને ઝોલાલી હાત ખેળી કાઢવા કહ્યું, ત્યારે હમચ દ્રાચાર્યે તે રાત્રીની દઢતા જોઈ બીનું પ્રાયશ્ચિત્ત આપ્યું આથી મમજવાનું એ છે કે 'તેવા' મામભક્ષણવાળા કુટુંબોમા જતા કુમારપાળ માફક ખરાબ થીજ યાદ આવી જાય તો સાધુપણ બ્રહ્મ થાય, પણ બીજા સાધુ સાથે હોય તો તેની શરૂમથી ત્યાં રહેનારો સાધુ પણ બધે, અને સગાને પણ માસભક્ષણ ન કરના બોધ મળવાથી પાપથી બચે

નારાકજીન્દામા વાસદાથી સુરગાણે જતા રસ્તામા પહોંડી સ્થળમા એક નાના ગામમા જે સાધુઓ ગયા તે ગામના ખેડેલો ગોચરીની પ્રાર્થના કરી પણ સાધુઓએ કહ્યું કે માસભક્ષકની ગોચરી અમને ન ક'પે, ત્યારે તેણે કહ્યું, કે જો આપ માફ ઘર તેજ કારણથી અપવિત્ર માનતા હો તો હું આજથી તે ત્યાગ કરૂં છું પછી તને યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આપી તેણે ઘર અવિત્ર થયા પછી નિર્દોષ લોજન સાધુએ લીધું )

એથો ઉદેશો સમાપ્ત

## પાંચમો ઉદ્દેશો.



ગાથો કહ્યો હવે પાંચમો ઉદ્દેશો કહે છે તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે જ્યાં ઉદ્દેશામા નિર્દોષ પિંડ લેવાની વિધિ કર્તી અને અહીં પણ તેજ કહે છે

સે ભિક્ષુ વા ૨ જાણ પચિત્તે સમાણે સં જં પુણ જાણિ  
જ્ઞા—અગ્ગપિંડ ઉચ્ચિત્તપમાણ પેદાપ અગ્ગપિંડ નિક્કિત્તપ  
માણ પેદાપ અગ્ગપિંડ દોરમાણ પેદાપ અગ્ગપિંડ પરિભાદ  
ક્કમાણ પેદાપ અગ્ગપિંડ પરિભુજમાણ પેદાપ અગ્ગપિંડ પરિદુ  
વિજ્ઞમાણ પેદાપ પુરા અસિણાદ વા અવહારાદ વા પુરા જ  
સ્થાપ્પણે સમણં ધણીમણા મહ ૨ ઉપસકમતિ સે હતા બ્રહ્મ  
મચિ સ્વદ્ધ ૨ ઉપસકમામિ, માદ્દુત્તણ મફાસે નો, પર્ય વરેજ્ઞા  
॥ ( સૂ. ૨૫ )

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમા ગયેલો એમ જાણે કે નેવતા  
માટે તૈયાર કરેલો ભાત વિગેરેનો આહાર છે, તેમાથી થોડો  
થોડો કાંઠે છે, અને બીજા વાસણમા નાખે છે, તેણે કેબીને અ  
થવા કોઈ દેવના મંદિરમા લઈ જવાતું જોઈને અથવા થોડું  
થોડું બીજાને અપાતું જોઈને તથા બીજાથી જવાતું અથવા  
દેવગની આદે દિશામા જઈ તરીકે ઉછાળાતું અથવા પૂર્વે  
બીજા પ્રાણી વિગેરેએ ત્યાથી એકવાર જમીઆવીને  
ચેર લઈ જતા હોય, અથવા એકવાર જમીઆવીને શ્રમણ પિ  
ગેરે એમ માને કે બીજાવાર પણ આપણને ત્યાં મળશે, એમ

ધારીને પાછા ત્વરાથી જતા હોય, આવુ દેખીને કોઇ લોળો સાધુ કે લાલચુ સાધુ તે લોજનના સ્વાદથી લલચાઇને તેમ વિચારે કે હું પણ ત્યાં જઈને ગોચરી લાવુ, આમ કરવું સાધુને કદપે નહિ કારણકે આવુ કરતા તેને પણ ખીજા માફક કપટ કરવું પડે.

### હુવે શિક્ષામાં ફરવાની વિધિ કહેછે

મેં ભિક્ષુ વાં જાણ સમાણે બનગ મં યજ્ઞાણિ યા  
 પલ્લિદાણિ યા પાગારાણિ યા તાગ્ગાણિ યા અગ્ગલાણિ યા  
 અગ્ગપામ્મગાણિ યા નતિ પરકમ મજ્ઞયામેય પરિક્કમિજ્ઞા  
 ના ઉક્કમુય ગલ્લિહિજ્ઞા, પેચલી વુયા આયાણમેય, સં તત્થ પ  
 રકમમાણે પપલિજ્ઞ યા પચ્ચલેજ્ઞ યા પચ્ચદિજ્ઞ યા, સં તત્થ  
 પચ્ચલમાણે યા પચ્ચલેજ્ઞમાણે યા પચ્ચદમાણે યા તત્થ મં  
 કાપ ઉચ્ચારેણ યા પામયણેણ યા ચેલેણ યા સિંધાણેણ યા ઘ-  
 નેણ યા ગિત્તેણ યા પુણ યા સુક્કરેણ યા સોણિયણ યા ઉચ-  
 લિત્તે મિયા, તદ્દપગાર કાય નો અર્ણતરહિયાપ પુટ્ઠવીપ ના  
 નસિણિદ્દાપ પુટ્ઠવીપ ના નસરવત્થાપ પુટ્ઠવીપ નો ચિત્તમંતા  
 ય મિગપ ના ચિત્તમતાપ છલ્લપ કોલાયામસિ યા દારપ  
 જીવપદ્ધિપ સગંદે સપાણ જાણ સમંતાણપ ના આમજિજ્ઞ  
 યા પમજિજ્ઞ યા સલ્લિદિજ્ઞ યા નિલ્લિદિજ્ઞ યા ઉચ્ચલેજ્ઞ યા  
 ઉચ્ચદિજ્ઞ યા આયાધિજ્ઞ યા પયાધિજ્ઞ યા, સં પુન્યામેય અ-  
 પસમરવચ્ચ તણ યા પસ યા વટ્ઠ યા સક્કર યા માહ્જ્ઞા, જા  
 દત્તા મં તમાયાય પર્મતમયકમિજ્ઞા ૨ અરેં પ્રામયદિલ્લમિ  
 થા જાણ અદ્ધયર્મિ યા તદ્દપગારમિ પદિલેહિય પદિલે-

ય પમજિય પમજિય તબો મપ્પયામેય આમજિજિ યા જાઘ  
પયાચિજિ યા ॥ ( સૂ. ૨૬ )

તે સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર ગોચરી જવા માટે જતા પાટો  
( મહેલો ), ચેરી, કે ગામ વિગેરેમા પેમતા માર્ગ જુઓ, ત્યા  
જતામા જતા વચમા સમાન બુભાગમા અથવા બે ગામના  
વચમા કયારા બનાવેલા જુઓ, અથવા ઘરને કે નગરને ખાઈ  
કે કોટ હોય, અથવા તોજો. અર્ગલા ( અડગલી ) અથવા  
અર્ગલપાશઠ ( જેમા અર્ગલાનો અ કોટો નાખે કે, તે જુઓ,  
તેા તે કાગળને લઇને તે ત્રીધે માર્ગે ન જાય, કારણકે ત્યા જતા  
દેવળીમત્તુ કહે છે કે કર્મજનનતુ તે કારણ છે, વળતે સયમ  
વિરાધના અથવા આત્મવિરાધના થાય છે તે જતાવે છે, તેવે  
માર્ગે જતા માર્ગમા વપ્રના કાગળે વિષમપણાથી કોઈ વખત  
બૂઝે, કોઈ વખત ઠોકરખાય, કોઈ વખત પડીજાય, તો છકાય  
માથી કોઈપણ કાયને વિરાધે, તેમજ ત્યા શરીરના મળથી,  
પિશાચથી બળખા, લીટ, વમન, પિત્ત, ખરૂ, વીર્ય, લોહીથી  
ખગડાય માટે તેવે માર્ગે ન જવુ, બીજો માર્ગ ન હોય અને  
તેજ માર્ગે જવુ પડે તો ઠોકરખાતા મારામા પડીને ખરડાવા  
વિગેરે કાગળથી આવુ ન કરે, તે કહે છે

તે સાધુ તેવા અશુચિ ગાન વિગેરેમા પડતા વચમા વચ  
ગળ્યા વિ ના ખુલ્લા શરીરે પૃથ્વી સાથે સ્પર્શ ન કરે, અથવા  
બીની જમીન સાથે કે ધુળવાળી પૃથ્વીસાથે તથા સચિત્ત પત્થ  
સાથે તથા સચિત્ત માટીના ઢેફાસાથે અથવા ધુણના કીડાથી

સડેલ લાડુ જોમા અનેક નાના ઈંડા હોય તેની સાથે અથવા  
કરોડીયાના જાળાવાળી જમ્યા સાથે એકવાર ન સ્પર્શ કરે, ન  
વાર વાર સ્પર્શ કરે, તેનાથી ગારો દુર ન કરે, તેમ ત્યાં બેસીને  
ઠાઠવ દુર કરવા જોતરે નહિ, તેમ ત્યાં બેસીને ઉદ્વર્તન ( ચો  
પાણુ ) ન કરે, તેમ સુકાયલાને પણ ત્યાં ન જોતરે, તેમ ત્યાં  
ઉભો રહીને સૂર્યને તડકે એકવાર ન તાપે, અથવા વાર વાર ન  
તાપે, શુ કરે, તે કહે છે તે સિત્તુ ત્યાંથી નીકળી આ પ રજવાણુ  
તૃષ્ણ વિગેરે યાચે, અને અચિત્ત જમ્યાએ નિભાડા વિગેરે એ  
કાતમા જોઈને ત્યાં બેઠીને શરીરનો કાઠવ દુર કરે, અથવા  
તડકે તપાચે અને પછી દુર કરે અને સ્વચ્છ કરે, વગી ॥  
કરે? તે કહે છે

સે મિશ્નુ વાં મે જ પૂજ જાણિજ્ઞા ગાળ વિચાર પ  
દિપદે પેદાપ મહિમ વિચાર પદિપદે પેદાપ, પય મણુસ્મ  
આમ હર્તિ સીદ વમ્પ ધિગ દીવિય અચ્છ તરજુ પરિમ  
નિચાર વિગલ સુજય કોલસુજય કોર્કાતય ચિત્તાચિલ  
હય વિચાર પદિપદે પેદાપ સદ પરક્રમ સજયામેય પરક્રમે  
જ્ઞા, નાં ઉજ્જય ગન્ધિજ્ઞા । મે મિશ્નુ વાં સમાળે અતરા  
મે ઉચાઝાં યા રાણુપ યા વટપ યા રસી યા મિલુગા યા  
વિસમે યા વિજ્ઞાલે યા પરિચારજિજ્ઞા, મદ પરક્રમે મજયા  
મેય, નાં ઉજ્જય ગન્ધિજ્ઞા ॥ ( મ૦ ૨૭ )

તે સિત્તુ રસ્તામા જતા ધ્યાન રાખે, અને જો ત્યાં એવું  
જાણે કે રસ્તામા ગાય, ગોધી વિગેરે છે, અને તે મારકણી  
હોવાથી રમ્તો બાધ છે, અથવા જોની સાપ છે, જગલી 'બેસ',

કે પાડો છે, કુદ મનુષ્ય છે, ઘોડો, હાથી, સિંહ, વાઘ, વૃક ( વરગડ ), ચિત્રો, બળધ, સરખ, જગલી કુક્કર, કોકતિક, શીયાળના આકારનું લોમડી જેવું જનાવર છે, જે રાતમાં કો કો એમ આરડે છે, ચિત્તા, ચિન્નકય જે જગલી જાનવર છે તેવું કોઇપણ કુ બદાયી પ્રાણી રસ્તામાં આવ્યું પડે તો પ્રથમ ઉપયોગ દર્શન ખાત્રી કરે, અને બીજો રસ્તો હોય તો તે સીધે રસ્તે ન જતા બધા વિનાના રસ્તે જાય, તેજ પ્રમાણે માર્ગમાં ખાડો હોય, કુકુ હોય, કાટા હોય, કોળાવ હોય, કાગી કાટે લી માટી હોય, ઉચાનીચા ટેમ્પરા હોય, કાદવ હોય, તેવી જ જ્યાં બીજો માર્ગ હોય તો ચકાવે ખાઈને પણ તે રસ્તે જવું પણ કુકા મીઠા રસ્તે ન જવું કારણકે ત્યાં જવાથી સયમની તથા પોતાની વિરાધનાનો સંભવ છે

સે મિક્ષ્વ ષાં ગાદાયદુઠસ્મ દુષારવાદ કદગબુદિ વાપ પરિપિદિય પંહાપ તેસિં પુવ્યમેષ ડગ્ગહ અણુનિયિય અપદિલેદિય અપમજિય નાં અયગુણિજ્ઞ ષા પચિસિજ્ઞ ષા મિક્ષ્વમિજ્ઞ ષા, તેમિં પુવ્યમેષ ડગ્ગહ અણુનિયિય પદિલેદિય પમજિય પમજિય તત્રા મજગામેષ અયગુણિજ્ઞ ષા પચિમેજ્ઞ ષા નિક્ષ્વમેજ્ઞ ષા ॥ ( મૂં ૨૮ )

તે સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર ગોચરી જતા તે ઘરનું ખારણુ લીધેલું જોઈને તે ધણીની રજા લીધા વિના, આખથી જોઈને જોડુરણુ વિગેરેથી પૂજના વિના ઉઘાડવું નહિ, ઉઘાડીને પેસે નહિ, અને નીકળે પણ નહિ, તેના ગેયો બતાવે છે, ગૃહસ્થને

દેવ થાય, ઘરમાથી વસ્તુ ખોવાય તો સાધુના ઉપર શકા આવે અને ઉઘાડેલા દ્વારથી પશુ વિગેરે ઘરમા પેસી જાય, તેથી સ-યમ અને આત્મવિરાધના થાય હવે જો કારણ હોય, તો અપવાદમાર્ગ કહે છે

તે ઘરમા જવાની જરૂર હોય તો તેના ધણીની રજા લઈને આખે દેખીને ઓપાથી પુછીને બારણું વિગેરે ઉઘાડે, તેનો ભાવાર્થ આ છે

પોતે દરવાજો ઉઘાડીને પેસવું નહિ, જો માદા આચાર્ય વિગેરે માટે ત્યાં ઓપધ વિગેરે મળતું હોય, અથવા વૈદ્ય ત્યાં રહેતો હોય, અથવા દુર્લભ દ્રવ્ય ત્યાં મળશે, અથવા ઓછી ગોચરી મળેલી હોય, એવા ખાસ કારણો આવેથી દીધેલા બારણું આગળ ઉભો રહીને શબ્દ કરે ( બોલાવે ) અથવા પોતે સભાગથી પુછપ્રમાણને ઉઘાડીને જવું

ત્યાં પ્રવેશ થયા પછીની વિધિ કહે છે

અ મિશ્રાદૃ વા ૨ મે જા પુણ જ્ઞાનિજ્ઞા સમજા વા માદજા વા ગામપિટોન્ગ વા અતિર્હિ વા પુન્નચિદ્ધ પદાણ નો તેસિ સત્તોણ સપહિદુયાગે ચિદ્ધિજ્ઞા, મે તમાયાય જગતમયજ્ઞમિજ્ઞા / અણાવાયમસત્તોણ ચિદ્ધિજ્ઞા મે મે પરો અણાયાયમસત્તોણ ચિદ્ધમાણમ્મ અમજા વા ૪ આદદ્ધુ દલ્લજ્ઞા, સે ય પય વદ્ જ્ઞા—આડમતા સમજા <sup>૧</sup> જમ મે અમજે વા ૬ મવ્યજ્ઞાણ નિમટ્ટે ત મુજ્ઞહ વા જં પરિમાણહ વા જ, ત ચેગદ્ધો પહિ ગાહિત્તા તુમિણીઓ ડગ્ગહિજ્ઞા, અધિયાદ પય મમમેય સિયા



માહટ્ટાણ સપાસે, ના જય કરિજા, સે તમાયાળ તત્થ ગ  
 ચ્છિજા ૨ સે પુલ્લામલ આલોહજા-આડમતા મમણા ! કેમે  
 મે અમળ ઘા ૨ મલ્લજનાળ નિમિટ્ટે ન મુજલ ઘા ૭ જાય  
 પરિભાળદ ઘા ૭, મેળમેલ ઘયત પગે ઘડજા-આડમતો મ-  
 મણા ! તુમ એલ ૭ પરિભાળદિ, સે તત્થ પરિભાળમાળે મો  
 અપ્પણો લલ્લ ૨ ઢાય ૨ ડમલ ૨ રસિય ૨ મળુલ ૨ નિલ ૨  
 તુલ ૨, સે તત્થ અમુલ્લિલ અગિલે અગ(ના)લિલ અળડમો-  
 ઘયલે ઘલુલમમેલ પરિભાજા, સે ૭ પરિભાળમાળ પગ ઘ  
 ડજા-આડમતો મમણા ! મા ૭ તુમ પરિભાળદિ તલે વેગ-  
 ડના ઢિયા ડ મુલ્લામો ઘા પાહામો ઘા સે તત્થ મુજમાળે  
 નો અપ્પણા લલ્લ લલ્લ જાય તુલ, સે તત્થ અમુલ્લિલ ૧ ૪  
 તુલમમેલ મુજિજા ઘા પાહજા ઘા ॥ ( સૂ. ૨૦ )

તે સાધુ ગામ વિગેરેમા શિક્ષા માટે પેઠેલો એમ જાણે,  
 કે આ ધરમા પ્રથમ શ્રમણ વિગેરે પેઠેલ છે, તેા તેને પહેલા  
 પેઠેલો જોઈને દાન દેનાર તથા લેનારને અપ્રીતિ ન થાય, તથા  
 અ તરાયકર્મ ન બ ધાય, માટે તે બ ને દેખે, ત્યા ઉભા ન રહે  
 વુ, તેમજ નીકળવાના દરવાજા આગળ પણ બ નેની અપ્રીતિ-  
 દાળવા વિગેરે માટે ઉભા ન રહેવુ, પણ તે સાધુ એકાતમા  
 જઈ કોઈ ન આવે, ન દેખે, ત્યા ઉભો રહે, ત્યા ઉભા રહેતા  
 પણ જૈન સાધુને ગૃહસ્થ જાને આહાર આપીને આ પ્રમાણે  
 કહે, કે “ તમે શિક્ષા માટે બહુ આવેલા છો, અને હું એકલો  
 વ્યાધુવપણાથી આહાર વહેળી આપવાને શક્તિવાન નથી, હે  
 શ્રમણો ! મે તમને બધા સાધુઓને ચારે પ્રકારનો આહાર

આપ્યો છે, તેથી હવે તમે પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે તે આહારને  
એકઠા બેનીને ખાઓ, વાપરો, અથવા વહેળીને લો, આ પ્ર-  
માણે ગૃહસ્થ આપે, તો ઉન્નર્ગથી જૈન સાધુએ તે આહાર  
ભાગમા ન લેવો, પણ દુધાળા હોય, અથવા લાખા પથમા ગોચ-  
રીની તળી હોય તો અપવાદથી કારણપડે લે પણ ખરે, પાનુ  
તે આહાર લેઈને એવું ન કરે, કે તે આહારને છાનોમાનો  
વેઈ એકાનમા પોતાને મળેવો માટે થોડા હોવાથી દુ કોઈને  
ન આપુ, એકલો ખાઈ તેવું કપટ ન કરે, ત્યારે શુ કરવું તે કહે છે

તે ભિખુ આહારને લઈને ત્યા બીજા શ્રમણ વિગેરે પાસે  
જઈને તે આહાર તેમને દેખાડે, અને બોલે કે હે આયુષ્માનો !  
હે શ્રમણો ! આ આહાર વિગેરે આપણ બધાને ગૃહસ્થ વહે-  
ન્યા વિના સામટો આપેલ છે, તેથી તમે બધા એકઠા બેનીને  
ખાઓ, વાપરો, આ પ્રમાણે સાધુને બોલતો સાબળીને કોઈ  
શ્રમણ વિગેરે આ પ્રમાણે કહે, હે સાધો ! તમેજ અમને બધા  
ને વહેંચી આપો, તેવું સાધુએ ન કરવું પણ જાણે કરવું  
પડે તો આ પ્રમાણે કરવું, કે પોતે વહેંચતા થતા ઉચ્ચ શાસ્-  
ત્ર વિગેરે પોતે ન લે, તેમ છુપું પણ ન લે, પણ તે ભિખુ આહાર  
મા મૂર્ધિષ્ઠ થયા વિના અગૃહપણે મમતા નહિત થઈને બ-  
ધાને સરખું વહેંચી આપે, કહપણુ ઠાણું વિગેરે સહેજ વધા-  
રે શહે ( કારણકે તોળીને આપ્યું નથી ) તોપણુ બને ત્યામુધી  
બધાને સરખું વહેંચી આપે, પણ તે વહેંચતા કોઈ શ્રમણ  
( અન્યદર્શની ) એમ બોલે, કે વહેંચો નહિ, પણ આપણે બધા

સાથે બેસીને જમીએ, પીએ, તો સાથે ન જમવું, પણ પોતાના સાધુએ હોય, પાસત્યા વિગેરે હોય કે સભોગિક ( સાથે ગોચરી કરે તવા ) હોય, તે જધાને સાથે આલોચના આપીને સાથે જમવાની આ વિધિ છે એટલે પોતે જધાને સરખું વહેણી આપે, અને જધા ત્યા સાથે બેસીને ખાય પીએ, જધા સૂત્રમા બાહારનું આલોકસ્થાન નિષેધ્યુ, હવે ત્યા પ્રવેશના પ્રતિષેધની વિધિ કહે છે

સે ભિક્ષુઃ ક્વા સે જ પુણ જાણિક્કા સમણ ક્વા માહણ ક્વા મામપિઠોલ્લમં ક્વા અતિદિઠિ ક્વા પુઠ્ઠપવિટ્ઠુ પંહાય નો તેં ઉવાદક્કમ્મ પવિસિત્ત ક્વા ઓંભામિત્ત ક્વા, સે તમાયાય પગ-તમચક્કમિત્ત ૨ અણાવાયમસલોપ ચિટ્ઠિજ્ઞા, અદ્ધ પુણેય જાણિક્કા-પદિસેદિપ્પ ક્વા દિગ્ને ક્વા, તમ્મો તમિ નિયસિપ્પ સ-જ્યામેષ પધિમિત્ત ક્વા ઓંભામિત્ત ક્વા પયં સામગ્ગિયં ( સૂ. ૩૦ ) ॥ ૭-૧-૧-૨ ॥ પિણ્ડેયનાયા પશ્ચમ ઉદ્દેશક ॥

તે ભિક્ષુ ગોચરી માટે ગામ વિગેરેમા પેઠેલો એવું જાણે કે આ ઘરમા પ્રથમ શ્રમણ વિગેરે પેઠેલો છે, તો તે પૂર્વે જે ઠેલા શ્રમણ વિગેરેને દેખીને તેને ઓળખીને પોતે અદર ન જાય, તેમ ત્યા ઉભો રહીને ગૃહસ્થ પાસે ભિક્ષા પણ ન માગે, પણ તેને પેઠેલો જાણીને પોતે એકાતમા ધણી ન દેખે તેમ ઉભો રહે, ૧૧મી તે અદરના ભિક્ષુને આપે અથવા ના પાડે, ત્યારે તે ત્યાથી પાછો નીકળે, ત્યારપછી જોન માધુ અદર જાય અને આહારની વાચના કરે, આજ સાધુનું સાધુપણ મ પૂર્ણ રીતે છે

પ્રાયશ્ચો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો

# ઢઢો ઉદેશો.

—❧(❧)❧—

પાયમા પછી છઠો ઉદેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ  
ળ ધ છે, ગયા ઉદેશામા શ્રમણ વિગેરેને અતગાયના બધથી ગ  
હ પ્રવેશ નિષેધો, તેજ પ્રમાણે અહીં અપર પ્રાણીઓના અત-  
રાયના નિષેધ માટે કહે છે

સે ભિચારુ યા સે જ પુણ જાણિજ્ઞા-રસસિળો વહને  
વાળા યાસેસળાળ સઘદે સનિચરણ પેહાળ, તજહા-કુવકુહ  
જાડય યા સૂરજાહય યા અગપિંડસિ યા વાયમા સંઘડા  
સનિચરયા પેહાળ સહ પરવમ સંજયા ના ઉજમુય ગમ્મિજ્ઞા ॥  
( સૂ. ૩૧ )

તે ભિક્ષુ ગોચરી માટે ગામ વિગેરેમા જતા એમ જાણે  
કે આ માર્ગમા ઘણા પ્રાણીઓ રમના ઇંચુઓ હોઇને પાછ  
ળથી હાણા ચુગવા શેરી વિગેરેમા ઘણા એકડા ઘમ્મને જમીન  
ઉપર પડેલા છે, તેમને તે સાધુએ જોઇને તે તરફ તેણે ન જવું,  
તે પ્રાણીઓના નામ જતાવે છે, કુકડા વિગેરે લીધાથી ઉડતા  
પક્ષીઓ જાણુવા તેજ પ્રમાણે ગ્રૂવરજાતિ લીધાથી ચોપગા દોર  
વિગેરે ચરતા હોય અથવા અગપિંડી ( જલિ ) જહાર ફેકેલ  
હોય તેમા કાગડા ખાતા હોય તેમને દેખીને શરીરમા શક્તિ  
હોય ત્યામુખી સમ્યક્ ઉપયોગ રાખીને સાધુ તે રસ્તે ન જાય,

કારણ કે ત્યાં જતા અનેક પ્રાણીને અતરાય થાય છે, અને તેને ઉડતા કે ખીન્ને ખસતા તેમનો વધ પણ વળતે થાય હવે ગૃહ-સ્થના ધરમા પેઠેલ સાધુને ગોચરીની વિધિ કહે છે

એ ભિક્ષુ યા ૨ જાવ નો ગાદાયદ્વકુલસ્ત યા દુષાર-સાદ અવલગ્નિય ૦ ચિદ્વિજ્ઞા, નો ગા૦ વગચ્છદ્વનમસ્તય ચિ-દ્વિજ્ઞા, નો ગા૦ ચદગ્નિયય ચિદ્વિજ્ઞા, નાં ગા૦ સિનાજમ્મ યા યચ્ચસ્મ યા સલોપ સપદ્ધિદુષારે ચિદ્વિજ્ઞા, નો૦ આલોય યા વિગ્ગલ યા સધિ યા દ્વમચ્ચય યા યાદાઓ પગિગ્મિય ૦ અંગુલિયાય યા ઉદ્દિસિય ૨ ઉણ્ણમિય ૦ અવનમિય ૨ નિજ્ઞાજ્ઞા, ના ગાદાયદ્વઅંગુલિયાય ઉદ્દિસિય ૨ જાદ્વજ્ઞા, નો ગા૦ અંગુલિય વાલિય ૦ જાદ્વજ્ઞા, નો ગા૦ અ૦ તલ્લિય ૨ જાદ્વજ્ઞા, નો ગા૦ અ૦ ઉપ્પલપિય [ ઉપ્પલ્લુદિય ] ૦ જાદ્વજ્ઞા, નો ગાદાયદ્વ ધંદિય ૦ જાદ્વજ્ઞા નો યયણ પદમં યદ્વજ્ઞા ॥ ( સુ૦ ૩૦ )

તે લિધુ ગૃહસ્થના ધરમા ગોચરી પેઠેલો નીચલી બાળ-તો ન કરે, તેના બારણાની સાખાને વાર વાર અવલખીને ઉભો ન રહે, જો તે પડે, તો વળતે છુટું હોય તો પડી જાય, અથવા ખરોખર ન જડેલ હોય, તો ખમી જાય તેથી સધમની વિગધના માય, તથા ઉપકરણ ધોવાની ( ચોકડી ) તથા ઉકે ( પાણી ) મુકવાની જમ્યા ( પાણીવારા ) તરફ તથા આશ્રમન કરે ત્યાં અથવા ટાકા વિચેરે તરફ પોતે ઉભો ન રહે, કારણ કે જનસામ્રાજની લોકો નિહા કરે, તેનો પરમાય આ છે કે, જ્યાં રહીને ધરવાળા સ્નાન કરે, દટ્ટી ચર્મને યગ

ધ્રુવે, એ જગ્યા તરફ પોતે દબો ન રહે, કે તેવા ઘરવાળા તરફ પોતાની દૃષ્ટિ પડે, તેમા આ દોષ છે કે, ત્યાં દેખવાથી સ્ત્રી વિગે રેના સબંધીઓને શકા થાય અને ત્યાં લલ્લાઈને બરોબર શરીર સ્વચ્છ ન થવાથી તેને દ્રેષ થાય, તેજ પ્રમાણે ગૃહસ્થના ગોખ જડખા તરફ દૃષ્ટિ ન કરે, તથા ક્ષાન્ પડેલી તે દુરસ્ત કરી હોય ત્યાં ન જુએ, અથવા ચોરે ખાતર પાડેલું હોય, અથવા ભીંતને સાધો કચો હોય, અથવા ઉલ્કગૃહ ( પાટીનું સ્થાન ) હોય, આ બધા સ્થાનો વારવાર હાથ લાગે કરીને અથવા આ ગુલી ઉઘી કરીને તથા માથુ ઉચુ કરીને નમાવીને અથવા કાયા નીચી નમાવીને ડેખે નહિ, બીજાને બતાવે પણ નહિ, ( સૂત્રમા બેવાર તે પાઠ બતાવવાનું કારણ બાન્ન દેવાનું છે ) જો વારવાર ત્યાં ડેખે કે બીજાને દેખાડે, તો ઘરમા કંઈ ચોગય કે નાશ પામે તો શકા ઉત્પન્ન થાય, વગી તે બિહુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેઠેલો ગૃહસ્થને આગળી વડે ઉડીને તથા અગુલી ચલાવીને અથવા આગળીથી ભય બતાવીને તથા ખરજ ખાલી-ને તેમજ વચનથી ( ભાટ માફક ) સ્તુતિ કરીને ધાયયુ નહિ, તથા કંઈ વખત ગૃહસ્થ ન આપે તો તેને કહવા વચન ન કહે, કે તું જહા માફક પારકાનું ઘર રહે છે ! તારા નરીબમા દાન કયાથી હોય ? તારી વાતજ સારી છે, પણ કૃત્ય સારા નથી ! વગી

अक्षरव्यमेतद्धि, माम्नि माम्नि यदुच्यत

तदिदं देहिदेहीति, विपरीतं भविष्यति ॥ ૧ ॥

તુ ' નથી નથી ' એવા બે અક્ષર બોલે છે, તેને બદલે

તુ ' આપ આપ ' એ બે અક્ષર ધરવાગાને કહે, કે તેથી વિ-  
પરીત થશે ! અર્થાત તારૂં કન્યાણ થશે । ( આવુ પણ કટાક્ષ  
વચન સાધુ ન બોલે )

અહ તત્થ કચિ ભુજમાણ પેહાણ ગાહાવઈં થાં જાવ  
કમ્મકરિં થા મેં પુઠ્ઠામેય આલોહજ્ઞા—આડસોંતિ થા મહ-  
ણિસિં થા દાહિસિં મેં ફતોં અણ્ણયર મોયણજાય ?, સે સેઈ  
વયતસ્સ પરોં હત્થ થા મત્ત થા દુઈંય થા માયણ યા સીઓ-  
વગધિયટ્ટેણ થા ઉમિણોંદગધિયટ્ટેણ થા ઉચ્છોલિજ્ઞ થા પ-  
હોહજ્ઞ થા, સ પુઠ્ઠામેય આલોહજ્ઞા—આડમોંતિ થા મહ-  
ણિસિં થા ! માં યય તુમ હત્થ થાં ૪ સીઓવગધિયટ્ટેણ થા  
= ઉચ્છોલેટિ થા =, અભિકમ્મસિં મેં દાડ વ્થમેય લલયાહિ,  
સે સેઈ વયતસ્સ પરોં હત્થ થા ૪ સીઓં ઉમિં ઉચ્છોલિ-  
સા પહોહસા આહુદ્ધુ લલજ્ઞા, તહપ્પગારેણ પુરેકમ્મકણેં  
હત્થેણ થા ૪ અમણ થા ૪ અફાસુય જાય નોં પઢિગાહિજ્ઞા ।  
અહ પુણ યય જાણિજ્ઞા ના પુરેકમ્મકણેણ ઉદડહેણ તહપ્પ  
ગારેણ થા ઉદડહેણ થા હત્થેણ થા ૪ અસણ થા ॥ અફાસુય  
જાય નોં પઢિગાહિજ્ઞા । અહ પુણેય જાણિજ્ઞા—નોં ઉદડહે-  
ણ સસિણિટ્ટણ મેસ તં ચેય યવ—સસરવચ્ચે ઉદડહે, સસિ-  
ણિટ્ટેં મટ્ટિયા ઉમેં । હરિયાલે હિંગુલુપ, મળાસિલ્લા અંજળે  
લંગે ॥ ૧ ॥ ગેમ્મ વપ્પિય સેઈય સોરટ્ટિય પિટ્ટુ કુટ્ટસ ઉ-  
વકુટ્ટસસટ્ટેણ । અહ પુણેય જાણિજ્ઞા નોં અમસટ્ટેં મસટ્ટેં તહ-  
પ્પગારેણ મંસટ્ટેણ હત્થેણ થા ૪ અમણેં થા ૪ ફાસુય જાય  
પઢિગાહિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૩૩ )

ગૃહસ્થના ઘરમા પેકેલો તે બિમ્બુ કોઇ ગૃહસ્થ વિગેરેને  
 ખાતા લુએ, તેને ખાતા દેખીને સાધુ પ્રથમ આપુ વિચારે કે  
 આ ગૃહસ્થ પોતે અથવા તેની સ્ત્રી અથવા તેની નોકરડી વિગે  
 રે કોઇપણ ખાય છે, એવું વિચારીને તેનું નામ લેઇ યાચના  
 કરે, કે આયુષ્મન ! કે અમુક ગૃહસ્થ, અમુક બાઇ ! અથવા  
 યોગ્ય બીજું વચન બોલીને કહે કે તમારા ઘરમા જે રસાયું  
 હોય તેમાથી અમને આપો ! એમ યાચના કરે, તે તેમ આપ  
 વાને હાજર ન હોય, અથવા કારણ આવે આ પ્રમાણે બોલે,  
 પછી તેના ઘરમાથી યાચતા બિમ્બુને બીજો ગૃહસ્થ કોઇ વખત  
 હાથ ટોઇ કે બીજું વાસણ ગયા પાણીથી કે ગરોળર ન ઉના  
 થયેલા પાણીથી અથવા ઉનું દરેકુ માણુ કાલ પડેલયતા અ  
 ચિત્ત થયેલ હોય તેના વડે ક્રુએ, અથવા વારવાર ક્રુએ, આ  
 પ્રમાણે ધોવાની ચેષ્ટા કરતા પહેલા સાધુ જોઇને વિચારે ( અ  
 ર્થાત્ ધ્યાન રાખે, અને પછી તેમ દેખીને તેનું નામ લેઇને  
 નિવારે, કે તમે કાચા પાણી વિગેરેથી ન ક્રુએ, પણ પેલો  
 ગૃહસ્થ સચિત્ત પાણીથી હાથ વિગેરે ધોઇનેજ આપે તો અ-  
 પ્રાસુક જાણીને સાધુ લે નહિ

વળી તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેકેલો જે કોમ જાણે કે  
 ત્રાપુ માટે નહિ, પણ તેણે કોઇપણ કારણે પ્રથમ કાચા પા  
 ણીએ હાથ કે વાસણ ધોયુ છે, અને તેના ટપકા પડે છે, એવું  
 દેખે તો ચારે પ્રકારના આહાર અપ્રાસુક જાણીને લેવો નહિ,  
 જ્ઞાત્ય પાણીના ટપકા ન પડતા હોય, પણ કાચા પાણીથી બ-



રહેલા હાથ કે વાસણ હોય તોપણ તે આપતા સાધુએ ન લેવું, એજ પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે ન્યાય છે, જેમ કાચા પાણીથી ખરડેલા હાથે ન લેવું, તેમ સચિત્ત રજા હોય, માટીથી ખરડેલ હોય, તેમાં ઉપ તે ખારવાળી માટી, હડનાલ, હિંગળોક, મણુ-શિલ, જાજન, લવણ, ગેરૂ આ બધી પૃથ્વીકાયની ખાણુમાથી નીકળેલી સચિત્ત વસ્તુઓ સાધુને ન કરપે ( વર્ણિકા તે પીળી માટી મેઠ છે, સેટિકા ખડી છે, મૌશષ્ટિ તે તુવરિકા છે, પિષ્ટ તે છડચાવિનાના તાલનુ ચુરણ ( ભૂકો ) છે, કુકસા ઉપરના કુટેલા છોતરા ( ઉછુક ) પીલુ પર્ણિકા વિગેરેનો ખાડણીમા ખાડેલ ચુરો અથવા સીલા પાદડાનો ચુરો, વિગેરે ખરડેલા હાથ વિગેરેથી આપે તો લે નહિ, એ પ્રમાણે જો ખરડેલ ન હોય તો સાધુ ગોચરી લે

પણ એમ બાણે કે ખરડાયેલ છે, પણ તે જાતિના આ હાથથી હાથ વિગેરે ખરડેલ છે, તેમા આઠ લાગા છે

‘ અમસદ્ગ્રે દ્વત્થે અમસદ્ગ્રે મને નિરવસંમે દગ્ધ ’

આમા એકેક પદ બદલવાથી આઠ લાગા થાય-તેમા સ સ્પષ્ટ હાથ, સ સ્પષ્ટ વાસણ અને શેષ દ્રવ્ય બાકી રહેલ હોય તે આઠમો લાગો સર્વોત્તમ છે, પણ એવું બાણે કે, કાચા પાણી વિગેરેથી અસપ્ષ્ટ હાથ વિગેરે છે, તો તે લેવું, અથવા તે જાતિના દ્રવ્યવડે ( લક્ષ્ય વસ્તુથી ) હાથ વિગેરે ખરડેલ હોય તે આહારને પ્રાસુક બાણીને સાધુએ લેવો, વળી

સે ભિક્ષુ વા ૨ સે જા પુણ જ્ઞાણિજ્ઞા પિહુય વા યહુ-  
રય વા જાય ચાડલપલ્લવ વા અસજ્જપ ભિક્ષુપદિયાપ ચિત્ત-  
મતાપ સિલાપ જાય સંતાણાપ કુટ્ટિસુ વા કુટ્ટિતિ વા કુટ્ટિ  
મ્મતિ વા ઉપ્પાજિસુ વા ૩ તદ્દપ્પગાર પિહુય વા ૦ અપ્પાસુય  
નો પદિગાહિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૩૪ )

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેકેલો જો એવું જાણે, કે  
ચોખા વિગેરેના કુરમુશ ( મમરા ) જાણી રેલીથી બરેલા છે,  
અથવા અડધા ચેકેલ ચોખા વિગેરેના કણુ વિગેરે હોય, તેને  
સાધુને ઉદ્દેશીનેજ સચિત્ત શિલા ઉપર અથવા બીજવાળી,  
કુરિતવાળી અથવા નાના જ તુના ઇંડાવાળી અથવા કરોળીયા-  
ના જાળાવાળી શિલા ઉપર તે મમરા કે કણુને કુટેલ હોય  
કુટે અથવા કુટશે, ( સૂત્રમા એકવચન ક્રિયાપદનું છે તે આ  
ર્થવચન હોવાથી બહુવચનમા લેવું અથવા વાતિમા એકવચન  
પણ લેવાય ) આમ ઠરીને પછા તે ધાણી, પન્ના વિગેરે સ  
ચિત્ત મિથ્ર હોય, તેને સચિત્ત શિલામા કુટીને સાધુ માટે ઝા  
ટકે અને પત્રી આપે, કે આપશે, તેવું જાણીને તેવો પૃથક  
વિગેરે આહાર આપે તોપણ લે નહિ

સે ભિક્ષુ વા ૨ જાય સમાણે ને જા ૦ ચિલ વા લોણ  
ઉદ્ધિમય વા લોણં અસ્સંજ્જપ જાય સતાણાપ મિદિસુ ૩ રુચિ-  
સુ વા ૩ ચિલ વા લોણ ઉદ્ધિમય વા લોણં અપ્પાસુય ૦ નો  
પદિગાહિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૩૫ )

જો તે ભિક્ષુ એવું જાણે, કે આ ખાણુ ગીકું ( ખિલ

બીડ ) છે, અથવા સિંધવ, સચલ વિગેરે બધી ત્રીકાની બાતિ હોય, તથા ઉદ્ભિજ ( સમુદ્રના કિનારે સૂકાવેલું મીઠું, ) તે પ્રમાણે રૂમક વિગેરે બીજી મીઠું પણ લેવું, આપુ મીઠું જે કાચુ છે, તેને ઉપર બનાવેલ ગિલા ઉપર કૂટીને આપે એટલે સાધુ માટે લેદે, ભેદશે, અથવા વધારે ઝીત કરવા ચૂરીને આપે તો લેવું નહિ વળી

સે મિશ્રણ યા૦ સે જ૦ અમળ યા ૪ અગણિનિશ્ચિત્ત તદ્વપ્પગારં અમળ યા ૩ અપાસુય નાં૦, વેચલી વૂયા આયા-  
ગમંય, અમ્સંજપ મિશ્રણપદિયાપ ઉસ્તિચમાણે યા નિર્મિ-  
ચમાણે યા આમજ્ઞમાણે યા પમજ્ઞમાણે યા ઓપારેમાણે યા  
ઉચ્ચસમાણે યા અગણિત્રીને હિસિજ્ઞા, અહ મિશ્રણ પુષ્યો-  
ચદ્ધા યમ પદ્ધા ણસ દેહ યમ કારણે યમુચ્ચસે જ તદ્વપ-  
ગારં અમળ યા ૪ અગણિનિશ્ચિત્ત અપાસુય નાં૦ પદિ-  
ય૦ સામગ્ગિય ॥ ( મૂ૦ ૩૬ ) ॥ પિષ્ઠૈપનાયા પદ્ધ ઉદ્દેશ-  
ક ૦-૧-૧-૬ ॥

તે બિલુ ગૃહસ્થના ઘરમા બોચરી ગયેલ હોય, ત્યા  
ચારે પ્રવારને આહાર અગ્નિ ઉપર બળતા માથે લાગેલ હોય  
તો આહાર આપે તોપણ લેવો નહિ, ત્યા કૈવલી પ્રભુ કહે ॥  
કે, આ કર્મદાન છે, તેજ પ્રમાણે ગૃહસ્થ બિલુને ઉદ્દેશીને ત્યા  
અગ્નિ ઉપર રહેલ આહારને બીજા વાસણમા નાખતો તેમથી  
પ્રથમ આપેલ હોય તે વધેલામા બીજી નાખે અથવા હાથથી  
મસળીને ગોધે, તથા પ્રકર્ષથી શોધે, તથા નીચે ઉતારાને અ  
થવા અગ્નિને તીરછી કરીને જીવોનેપીટે,

આ બધી વાત સમજાવીને કહે છે કે ઉપર બતાવેલી સાધુની આ પ્રતિજ્ઞા છે કે અગ્નિ સાથે લાગેલું લોજન વિગેરે અપ્રાપ્ત છે, અને તે અનૈવર્ણ્ય છે, એમ જાણીને આહા-મળતો હોય, તોપણ લે નહિ, આજ સાધુનું સર્વથા સાધુપણ છે, પહેલા અભ્યયનનો છૂટો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો.



## સાતમો ઉદ્દેશો.



છૂટો ઉદ્દેશો કહીને સાતમો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સમજ છે, ગયા ઉદ્દેશામા સયમ વિરાધના બતાવી, અને અહીં સયમની આત્માની દાનદેનારની વિરાધના બતાવશે અને તે વિરાધનાથી જીનશામનની હીવના થાય, તે આ ઉદ્દેશામા બતાવશે.

સે મિક્ષુ ધા ૨ સં જ૦ અસળ ધા ૪ ચંધેસિ ધા ધ-  
ર્મસિ ધા મચસિ ધા માલમિ ધા પામાયમિ ધા દમ્મિયત-  
ન્મિ ધા સજ્જયરમિ ધા તદ્દપ્પગારમિ અંતલ્લિક્ષજાર્યમિ  
ઉપનિક્ષિતે સિયા તદ્દપ્પગાર માલોદ્દહ અસળ ધા ૮ અ-  
પાસુય મોં, વેચત્રી ધૂયા આયાણમેય, અસ્મજપ મિક્ષુપ-  
દિયાપ પીઠં ધા ફગ્ગ ધા નિસ્સેર્ણિ ધા ઉદ્દહલ ધા આદદ્દ,  
ઉન્સથિય દુરુહિલ્લા, ને તત્થ દુરુહમાને પવઞ્ઞિલ્લ ધા પવ

દિગ્ગંધા, સે તથ્ય પથલમાણે ઘા ૨ હન્ય ઘા પાય ઘા ચાહુ  
 ઘા ડર ઘા ઉદર ઘા સીસં ઘા અણયગ ઘા વાયસિ હંદિય  
 જાલ લૂમિગ્ગ ઘા પાણાણિ ઘા ૪ અભિહગિગ્ગ ઘા ધિતાસિગ્ગ  
 ઘા લેસિગ્ગ ઘા સઘસિગ્ગ ઘા સઘટ્ટિગ્ગ ઘા પરિયાધિગ્ગ ઘા ફિ-  
 ત્થામિગ્ગ ઘા ઠાણાઓ ઠાણ સકામિગ્ગ ઘા, તં તહપ્પગાર માલો-  
 દ્દહ અમ્મણ ઘા ૪ લાખે મતે નો પદિગાદિગ્ગા, સે મિલ્લણુ ઘા ૨  
 જાય સમાણે ને જાં અસણ ઘા ૪ કુટ્ટિયાઓ ઘા કોલેજ્ઞાડ  
 ઘા અસંજ્ઞપ મિલ્લણુપદિયાપ ઉલ્લુગ્ગિય અવડગ્ગિય ઓહ-  
 રિય આહુદ્દ વલ્લજ્ઞા, તહપ્પગાર અસણ ઘા ૪ લાખે મતે નો  
 પદિગાદિગ્ગા ॥ ( મૂ. ૩૭ ) ॥

તે બિહુ ગોચરીમા ગયેલો ને આ પ્રમાણે ચારે પ્રકારનો આહાર બાંધે, ૨૬ ધ ( તે અર્ધપ્રાકાર-ઉંચી બીત જેવો હોય ) લાકડો કે પથરનો ચલો હોય, તથા માથડો બાંધેલો હોય અથવા શીઠા ઉપર દોય, મહેલમા, કે હવેલીમા કે કોઈ પશુ અતરિક્ષ ( અધર ) સ્થાનમા આહાર રાખેલ હોય તો તેવા ઉપરથી આહાર લઈને વહોરાવે તોપણ માલાપહૂત દોષ લાગતો બાણીને ન લેવો, કેવળીપ્રભુ તેમા આ પ્રમાણે દોષ બતાવે છે, એટલે ત્યા ઉચે વસ્તુ ગળી હોય તે લેવા ગૃહસ્થ બાંધ તો હાથ પહોચવા માટે સાધુ માટેજ માગી, પાટીયુ, નીમરણી, ■ ધી ઉખળી અથવા ખીણુ કંઈપણ અધર ટેકવીને, તેના ઉપર ચડીને લેવા બાંધ તો ચડતા પડી બાંધ, અને ખસી-ને પડતા હાથ, પગ ભાગતા અથવા ઇંદ્રિય કે શરીરમા લાગી જાય, તેજ પ્રમાણે પડતા ખીણુ ટુવોને, ખાણીઓને હાથે,

ત્રાસ પમાડે, અથવા ધુળવડે ઢાકે, ઘસારો આપે, સૂઝદૂન કરે  
આ પ્રમાણે થતા તે જીવોને પરિતાપ કરે, થકવે, એકસ્થાનથી  
બીજા સ્થાનમાં ખસેડે, આવા દોષો જાણીને શીકા કે મેડા ઉ  
પરથી લાવીને આપે તો મળતી વસ્તુ પણ સાધુએ ન લેવી

અથવા તે સાધુ આહાર લેતા આ પ્રમાણે જાણે, કે  
માટીની કોઠીમાંથી અથવા જમીનમાં ખોદેલ અર્ધ ગોળાકાર  
ખાણમાંથી સાધુને ઉદ્દશીને કાપાને ઉચીનીચી કરીને કુબડી  
થઈને કાઢે, તથા ખાણમાં નીચી નખીને અથવા લીસછી પડીને  
આહાર લાવીને આપે, તો સાધુએ અધોમાલાદૂત ( નીચે પ  
ડીને લીધેલ ) આહાર ગૃહસ્થ પામેથી મળતો હોય તોપણ  
લેવો નહિ, હવે પૃથ્વીકામને આશ્રયી કહે છે

સં ભિક્ષુઃ શાં સં જાં અમણ યા ૪ મદ્વિયાહલિત્ત  
તદપ્પગાર અમણ યા ૪ ગામે મ્મં, વેચલીં, અસ્મજ્ઞ મિં  
મદ્વિઓલિત્ત અમણ યાં ઉન્નિમદમાણં પુદવિકાય મમા  
ગમિજ્ઞા તદ્દ સંઘાઉયણસ્સહસકાર્ય મમાગમિજ્ઞા, પુણ  
ગયિ ઉલ્લિપમાણં પચ્છાકમ્મ કરિજ્ઞા, અદ્દ ભિક્ષૂણ પુણ્વોં  
મ તદપ્પગાર મદ્વિઓલિત્ત અમણ યા ગામેં । સં ભિક્ષું  
સં જાં અસણ યા ૪ પુદવિકાયપદ્વિયં તદપ્પગાર અસણ  
યાં અપાસુયં । મે ભિક્ષું મ અમણ યા ૪ આઉકાયપ  
દ્વિય ચેય, પય અગણિકાયપદ્વિયં લામેં વેચલીં, અસ્સ  
જાં મિં અગણિ ઉસ્મક્કિય નિસ્મક્કિય ઓદરિય આદદ્દુ  
દન્દ્વજ્ઞા મદ્દ ભિક્ષૂણં જાય નો પડિં ॥ ( સું ૩૮ ) ॥

તે બિશ્નુ ગોચરીમા ગયેલો આ પ્રમાણે જાણે, કે પિઠ  
 ૪૬ ( માટીના ગોળા ) વિગેરેમા માટીથી પ્રથમ લીંપીને ચોટે  
 લ હોય, તેમાથી કાઢીને ચાર પ્રકારના આહારમાથી કાઠપણ  
 આપે તો પશ્ચાત્કર્મના દોષથી મળતો આહાર પણ ન લે,  
 પ્ર૦-શામાટે ? ઉ૦-કેવળી પ્રભુ તેને કર્મ ઉપાદાન કહે છે, કે  
 તે ગૃહસ્થ બિશ્નુકની નિશ્ચયે માટીથી લીંપેલુ વાસણ હોય,  
 તેમાથી કાઢીને કાઠપણ આહાર આપે, તો તે વાસણ ખોલતા  
 પૃથ્વીકાયનો આરભ કહે, તેજ કેવળી પ્રભુ કહે છે, તથા અગ્નિ  
 વાયુનો તેમજ વનસ્પતિ તથા ત્રસકાયનો પણ આરભ કરે,  
 અને સાધુને આખ્યા પછી બાકી રહેલ માલના રક્ષણ માટે તે  
 વાસણને પાછુ લીંપે માટે સાધુને પૂર્વે કહેલી આ પ્રતિજ્ઞા  
 હોવાથી અને તેજ હેતુ તેજ કારણ હોવાથી આ ઉપદેશ છે કે,  
 તેવુ માટીથી લીંપેલુ વાસણ ઉઘડાવીને મળતુ લોજન કે વસ્તુ  
 કાઠપણ લેવુ નહિ

વગી તે બિશ્નુક ગૃહસ્થના ઘરમા પેસતા વગી આવુ લો-  
 જન વિગેરે જાણે, તો નલે, એટલે પૃથ્વીકાય ઉપર સ્થાપેલ  
 આહારને જાણીને પૃથ્વીકાયના સંઘટન વિગેરેના લયથી અ  
 પ્રાસુક જાણીને મળતુ હોય તોપણ નલે, એજ પ્રમાણે પાણી  
 ઉપર અગ્નિઝાયમા સ્થાપેલ હોય તો પોતે લે નહિ, કારણ કે  
 કેવળી તેમા આદાન કહે છે, તેજ જતાવે છે, ‘ અસંયત ’ ગૃ  
 હસ્થ બિશ્નુ માટે અગ્નિ ઉપર સ્થાપેલ વાસણને આમતેમ ફેર  
 વી આહાર આપે તેથી તે જીવોને પીડા થાય, માટે સાધુઓની  
 આ પ્રતિજ્ઞા છે કે તેવો આહાર લેવો નહિ

મે ભિક્ષુ યા ૨ મે ઝં ૦ અમણ યા ૪ અન્નુસિર્ણ અ-  
 સ્ત્રપ્પ મિ ૦ સુપ્પેણ યા વિહુયણેણ યા સાન્નિયટ્ટેણ યા પત્તેણ  
 યા સાદાણ યા સાદામણેણ યા પિહુણેણ યા પિહુણહરણેણ યા  
 મલ્લેણ યા ચેલ્લવણેણ યા હમ્મંણ યા મુદ્દેણ યા પુમિલ્લ યા  
 ચોદ્ધ યા, ન પુલ્લામંચ આલોદ્ધા-આડમોત્તિ યા મહાણિ-  
 ત્તિ યા ! મા ઇત્ત મુમં અમણ યા અન્નમિણ સુપ્પેણ યા જાવ  
 પુમાદિ યા ધોયાદિ યા અભિર્જનમિ મે દાર્ટ પમંચ દા  
 યાદિ, સં સંચ વચતસ્મ પરો સુપ્પેણ યા જાવ ચોદ્ધા આદુ  
 દલ્લજ્ઞા તદપગાર અમણ યા ૪ અન્નમુય યા ના પદિ ॥  
 ( સ ૦ ૩૯ ) ॥

તે ભિક્ષુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેઢેલો ભે આ પ્રમાણે બાલો  
 કે આ ઘણો ઉનો ભાત વિગેરે સાધુને ઉદગીનેજ ગૃહસ્થ કંડો  
 કરવા માટે સૂપડાથી, વીંજણાથી, મોગ્ના પીંછાના પખાથી  
 અથવા શાખાથી કે શાખાના ભાગવટે અથવા પીંછાથી અથવા  
 પીંછાના સમૂહવડે, વસ્ત્રથી કે વસ્ત્રના છેડાથી, હાથથી, મોઢેથી  
 અથવા તેવા કંઈપણ આભારથી કુડીને કંડો કરે, અ  
 થવા વસ્ત્રથી વીંજે, આ પ્રમાણે કરવા પહેલા સાધુ લક્ષ્ય રા  
 ખીને તેવું ગૃહસ્થ કરે, તે પહેલા તેને નામ દઇને બોલે કે હે  
 ભાઈ ! હે બહેન ! આવુ તમે કરીને મને આપવાની ઈચ્છા  
 ધરાવો છો, તો તેમ કુકયા વિનાજ અમને આપો, આવુ  
 સાધુ કહે તોપણ ગૃહસ્થ હડગી સૂપડેથી કે મુખના વાયુવટે  
 કુડીને આપે તો તેને અનૈવણીય ( દોષિન ) આહાર ભણીને  
 લેવો નહિ



પિડના અધિકારથીજ એવણા દોષોને ઉદેશીને કહે છે

સે ધિયાતુ યા ૨ મે જં ૦ અસર્જ યા ૪ ઘણસ્સરકાયપર-  
દ્વિયં તદ્વપગારં અસર્જ યા ૪ ઘણ ૦ આમે મતે મો પદિ ૦ ।  
પથ તત્તકાપથિ ॥ ( સૂ ૪૦ ) ॥

તે બિમ્બ મૂઢસ્થના ઘરમા ગયેલો એવુ જાણે, કે વનરૂપ  
સિકાયમા ચારે પ્રકારનો આહાર છે, તો તે જાણીને લે નહિ,  
એ પ્રમાણે ત્રસકાયવુ સૂત્ર પણ જાણવુ, અહીં ( વનરૂપસિકા-  
યમા રહેલુ ) આ સૂત્ર વડે નિશ્ચિત્ત નામનો એવણાદોષ લે  
નાર આપનાર બનેનો ભોગો બનાવ્યો, તેજ પ્રમાણે બીજા  
પણ એવણાદોષ યથારાજ્ય સૂત્રોમા યોજવા તે આ પ્રમાણે ૩  
સક્રિય પ્રક્રિયય નિષ્ક્રિયત વિદિય માહરિયવા ચગુમ્મીસં  
અપરિણય લિપ્ત છદ્વિય, વમણ દોમા વત્ત હયતિ ॥ ૧ ॥

( ૧ ) આધાકર્મ વિગેરેથી શક્તિ આહાર વિગેરે ન  
લેવુ, ( ૨ ) પાણી વિગેરેથી મુક્તિ ( લીંપાયેલ ) હોય, ( ૩ )  
પૃથ્વીકાય વિગેરેમા સ્થાપન કરેલુ હોય ( ૪ ) બીજોરા વિગેરે  
ફળથી ઢાકેલુ હોય ( ૫ ) વાસણુમાથી તુપ વિગેરે ન આપવા  
યોગ વસ્તુ બીજી સચિત્ત પૃથ્વી વિગેરે ઉપર નાખીને તે વા  
સણુ વિગેરેથી ને આપે, તે સંહૃત દોષ છે ( ૬ ) ખાલ વૃદ્ધ  
વિગેરે કાન દેનાર શુદ્ધિ તથા શક્તિ વિનાનો હોય, ( ૭ ) સ  
ચિત્ત વિગેરે પદાર્થથી મિશ્રિત વસ્તુ હોય, ( ૮ ) દેવાની વસ્તુ  
બરોબર અચિત્ત ન થઈ હોય, અથવા દેનાર લેનારના ભાવ

વિનાની હોય તે અપરિણત કહેવાય, ( ૯ ) ચરબી વિગેરે નિહનીક પદાર્થથી સિત્ત હોય ( ૧૦ ) છાટા પાકલી વહોરાવે આ દથ હોય એપણના કહ્યા, તે ટાળવા જોઈએ

હવે પીવાના આશ્રયી કહે છે-

સં ભિક્ષુ ધા ૨ સં જ પુન પાનગજાય જાણિજ્ઞા, ત-  
જહા-ઉસ્મેદમ ધા ૧ મંનેદમ ધા ૨ ચાડલીદગં ધા ૩ અપ-  
ચર ધા તદ્વપ્પમાર પાનગજાય જહુનાધાર્ય અણયિઁ અણુ-  
ફત અપરિણય અવિદ્વત્થ અવાસુર્ય જાય મો પદિગાદિજ્ઞા ।  
અદ પુન ધવ જાણિજ્ઞા ચિરાધોય અવિઞ ચુક્કત પગ્ગિણય  
વિદ્વત્થ પાસુર્ય પદિગાદિજ્ઞા । મં ભિક્ષુ ધા ૦ મ જં પુન  
પાનગજાય જાણિજ્ઞા ત જહા-નિલોદગ ધા ૪ તુમોદગં ધા  
૫ જયોદગ ધા ૬ આવામ ધા ૭ માધીર ધા ૮ સુદ્ધવિચરં  
ધા ૯ અપ્પચર ધા તદ્વપ્પમાર ધા પાનગજાય પુવ્યામેષ આલા-  
જ્ઞા-આડસોત્તિ ધા મદ્ધિનિતિ ધા ૧ દાહિમિ મં દસો અપ્પ-  
ચર પાનગજાય ? સં મેથ વયતન્ત પરો વદ્ધા-આડસ્સ તા  
સમાણા ! તુમ લેયય પાનગજાય પદિગ્ગદ્ધેણ ધા ઉન્મિચિયા  
ળે ઉયસિયા જ મિણ્ઠાહિ તદ્વપ્પમારે પાનગજાય સયં ધા  
મિણ્ઠિજ્ઞા પરો ધા મે દિજ્ઞા પાસુર્ય લાભે મત્ત પદિગા-  
દિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૫૧ )

તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમા પાણી માટે ગયેલ હોય, ત્યાં  
એવું જાણે કે આટો શુદ્ધવાનુ આ પાણી છે, તે ઉરસેઇમ  
છે, તથા તલને પીવાનુ પાણી છે, તે સ સેઇમ છે, અથવા અ  
શુદ્ધિ વિગેરે પીવાનુ પાણી છે, તેમ પ્રથમના જે તે પ્રાપ્ત

છેજ, પણ ત્રીજા ચોથા ન બચના પાણી મિશ્ર છે, તે અમુક કાળે પરિણત ( ફાસુ ) થાય છે, તે ચાવલ ( ચોખા ) નું ધોવણુ છે, તેમા ત્રણ અનાદેશ છે, પરપોટા થતા હોય, પાણીના ગિદ્ગિદ્ગો વાસણુને લાગેલા ચોખાઈ ગયા હોય, અથવા તદુલ રંધાઈ ગયા હોય, પણ તેનો ખરો આદેશ આ છે, કે પાણી સ્વચ્છ થઈ ગયું હોય, ( પરપોટા બેસીને સ્વચ્છ થયું હોય તેજ દેવાય )—અનાગલ તે પોતાના સ્વાદથી અચ્છિત અન્યુત્કાંત અપરિણત અવિધસ્ત અપ્રામુક માલુમ પડે તે સાધુએ લેવું નહિ, અને તેથી વિપરીત હોય તો ગૃહસ્થ ઋષુ, ફરી પાણીના અધિકારથીજ વિશેષ કહે છે

તે બિંદુ ગૃહસ્થના ઘરમા પેટેલો આવું પાણી બાણે, કે ( ૪ ) તલનું ધોવણુ કોઈપણ પ્રકારે પ્રામુક કરેલું પાણી, ગૃહસ્થના ઘરમા છે, એ પ્રમાણે ( ૫-૬ ) તુપથી, જવથી, અચિત્ત થયું હોય, ( ૭ ) આચાગલ ( ચોસામણ ) ( ૮ ) આ નનાલ સોવીર ( ૯ ) ખરોખર ઉનું પાણી શુદ્ધ વિકટ અથવા તેવું દ્રાક્ષનું ધોવણુ વિગેરે અચિત્ત પાણી બુએ, તો ગૃહસ્થને કહે, કે હે બાઈ ! હે બાઈ ! જે કંઈ આવું અચિત્ત પાણી હોય, તે મને આપો ! તે વખતે ગૃહસ્થ જોલે, કે હે સાધુ ! તમેજ આ પાણી પોતાના પાતરા વડે કે કાચલીવડે કે કડાચુ ઉચકીને કે વાકુવાળીને વાસણુમાથી લો, તે પ્રમાણે કહે તો સાધુ પોતે ગૃહસ્થ કરે, અથવા ગૃહસ્થ તેને આપે, તો પ્રામુક પાણી સાધુએ લેવું વળી—

સે મિથ્યાજ્ઞાં મે જં પુન પાળગ જાણિયા-અર્જનતરદિ  
યાપ્ પુદયોપ જાથ સતાળપ ઉદ્દટ્ટુ ૦ નિવિગત્તે મિયા, અ  
મંજપ મિથ્યુપદિયાપ ઉદ્દટ્ટેણ યા મસિનિદ્દેણ યા સવ-  
નાવળ યા મસેણ યા સ્વીઝોદગેણ યા મમોદ્દતા આહટ્ટુ દા  
દ્દજ્ઞા, તદ્દવ્વગારં પાળગજાથ અપાસુય ૦ પય મદ્દ સામગિ  
ય ૦ ॥ ( સુ ૪૨ ) ॥ પિપ્પદ્દેવનાયા મસમ ૨-૧-૧-૭ ।

તે ભિક્ષુ જો આવુ જાણે કે તે અચિત્ત પાણી, સચિત્ત  
પૃથ્વીકાય વિગેરેમા આતરા વિના ચુકેલુ છે, અથવા કદોળી  
યાના જળા વિગેરેમા બીજા વાસણમાથી લઈ લઈને તેમા વા  
સણ ચુકેલુ છે, અથવા તે ગૃહસ્થ ભિક્ષુને દેશીનેજ વાથા  
પાણીના ગલતા ટપકાવડે અથવા સચિત્ત પૃથ્વી વિગેરેના અ  
વનવથી પાસડાયેલુ ખાનુન હોય, અથવા ઠંડા પાણીથી મિથ્ર  
કરીને-લેથુ કદીને આપે, તેવુ પાણી ' અનૈવણીય ' જાણીને  
લેવુ નહિ, આ ભિક્ષુની ચ પૂર્ણ સાધુતા છે

સાતમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત

## આઠમો ઉદ્દેશો.

સાતમો કહીને આઠમો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે  
સંબંધ છે. ગયા ઉદ્દેશમા પાણીનો વિચાર જતાંયો, અહિ  
પણ તેજ પાણી સંબંધી વિશેષ કહે છે—

સે મિલ્કનૂ થા ૨ મ જ પુણ પાણગજાય જાણિજા, તંજ-  
દા-અંપાણગ થા ૧૦ અવાઢમપાણગ થા ૧૧ કવિટ્ટુપાણ૦  
૧૨ માડલિંગપા૦ ૧૩ મુહિયાપા૦ ૧૪ દાલિમપા૦ ૧૫ સજ-  
રપા૦ ૧૬ માલિયેરપા૦ ૧૭ ફરીરપા૦ ૧૮ કાલપા૦ ૧૯  
આમળપા૦ ૨૦ ચિંચાપા૦ ૨૨ અમ્મયર થા તદ્વપ્પગાર પાણગ-  
જાત નઅટ્ટિય સકળુય સઘીયગ અન્નસજપ મિલ્કલુપટ્ટિયાપ  
છુલ્લેય થા દુન્નેય થા ચાલગેય થા આલિલિયાણ પરિચોલિ-  
યાણ પરિમાલિયાણ આહટ્ટુ દલહજ્ઞા તદ્વપ્પગાર પાણગજાય  
અપા૦ ત્થામે સતે નો પટ્ટિંગાહિજ્ઞા ॥ ( સૂ૦ ૪૩ ) ॥

તે સાધુ ગૃહસ્થના ઘરમા ગયેલ આવા પ્રકારનું પાણી  
જાણે, કે ફેરીનું તથા અળાડાનું ધોવણ ( ૧૦-૧૧ ) છે,  
તથા કાઠ ( ૧૨ ) નું ધોવણ છે, બીજે ( ૧૩ ) મુદ્ધિકા  
( દ્રાક્ષ ) નું ધોવણ ( ૧૪ ) છે, દાડમ ( ૧૫ ) નું, અન્નુર  
( ૧૬ ) નું, નાળિયેર ( ૧૭ ) કેર ( ૧૮ ) કાલ ( બોર ) નું  
( ૧૯ ) આમળા ( ૨૦ ) ચિંચા આમળી ( ૨૧ ) તથા તેવા બીજા  
બધા પાણી-એટલે દ્રાક્ષ, બોર, આમળી વિગેરે કાઠપણ પા-  
ણીને તે કણુજ સૂરીને કરાય છે, તથા અળાડા વિગેરેનું પાણી  
બે ત્રણ દિવસ સાથે રાખીને પૂલગિ, આવુ પાણી હોય અથવા  
તેવી જાતનું બીજું હોય, તે ઠળિયાંસાથે વર્તે, અથવા કણુક  
( છાલ વિગેરે અવયવ ) સાથે હોય, તથા બીજા સહિત વર્તે,  
ઠળીયો તથા બીજા આમળા વિગેરેમા બુદ્ધાપણ પ્રતીત છે,  
આવુ પાણી ગૃહસ્થ સાધુને ઉદ્દેશીને દ્રાક્ષ વિગેરે સૂરીને એ

યથા વાસની છાલથી બનાવેલ છાબડી વિગેરે પલાળીને અથવા  
વન્ન પલાળીને અથવા ગાય વિગેરેના પૂછડાના વાળના બના  
વેલ ચાલણાવટે અથવા મુગૂહીપક્ષીના માળાવટે ઠળીયો વિ  
ગેરે દર કરવા એકવાર મસળીને કે વાગ વાર ચોળીને તથા પરિ  
અવણ કરીને—આગીને સાધુ પાસે લાવીને આપે, આવુ પાણી  
ઉગમદોષથી દુષ્ટ જાણીને મગતુ હોય, તોપણ લે નહિ, ઉગ  
મદોષો નીચે મુજબ છે

આદ્યાકમુદેસ્તિય પુત્રીકમ્મં અ મીમજાપ અ ॥

દયળા પાદુદિયાપ પાદોઅર વીય વામિચ્છં ॥ ૧ ॥

પરિવદ્ધિષ અભિદદે ઉચ્ચિમ્મને માલાદદે હમ

અચ્ચરજં અણિમદ્દે, અચ્ચાઅચ્ચ અ માલમમ્ ॥ ૨ ॥

(૧) સાધુના માટે જે સચિત્તાનુ અચિત્ત કરે, અથવા અ  
ચિત્ત શપે તે આધાકર્મ દોષ છે (૨) જે પોતાના માટે તૈયાર રસો  
ઇંધણ હોય તે લાડુના ચૂર્ણ વિગેરે ગોળ વિગેરેથી સાધુને ઉદ્દે-  
શીને વધારે સન્કારવાળુ બનાવે, આ સામાન્યથી છે, (પણ વિશે  
ષથી જાણવા ઇચ્છનારે વિશેષ સૂત્ર થી જાણવુ ), ( ૩ )  
આધાકર્મના જાગથી મિશ્ર કરે તે પૂત્રીકર્મ છે, ( ૪ ) સાધુ  
તથા ગૃહસ્થને આગ્રથી પ્રથમથી આહાર લેગો રંધાય તે મિશ્ર  
છે (૫) સાધુને માટે ખીર વિગેરે ચુની કાઢી રાખે તે રંધાપના  
દોષ છે, ( ૬ ) ઘરમા લગ્ન વિગેરેનો અવસર આવવાનો હોય  
તે સાધુને આવેલા જાણીને કે આવવાનો જાણી તેમને તે મિ  
દાન વિગેરે આપવા માટે આગળ ખાઈજી કરે, તે પ્રાબુતિર્કા-

દોષ છે, ( ૭ ) સાધુને ઉદ્દેશીને ઝડપા બારી વિગેરે ઉપાડવી,  
અથવા અધારામાંથી લાવીને અન્નવાગામાં મુકવું તે પ્રાદુષ્ય  
રજ્ય છે, ( ૮ ) દ્રવ્ય વિગેરે આપીને ખરીદ કરે તે કીતદોષ છે  
સાધુ માટે કોઈનું ઉગ્રીકુ-ઉછીનું લે તે ' પામિચ્ચ ' દોષ છે  
( ૧૦ ) કોદર વિગેરે આપીને પાડોશીના ઘરમાંથી શાલિ  
વિગેરેના ચોખા બદલે લાવે તે પરિવર્તિતદોષ છે, ( ૧૧ )  
ઘર વિગેરેથી માધુના ઉપાશ્રયમાં લાવીને આપે તે અભ્યાહન  
દોષ છે, ( ૧૨ ) છાણ વિગેરેથી લીધેલું વાસણ ખોલીને  
આપે, તે ઉદ્ધિત દોષ છે, ( ૧૩ ) માળા ઉપર વિગેરેથી-નિસરણી  
વડે લાવીને આપે તે માલાહન દોષ છે, ( ૧૪ ) નોકર વિગે  
રેથી છીનવી લઈને આપે તે આ ઉદ્ધ દોષ છે, ( ૧૫ ) સમુ-  
દાય આશ્રયી રધાયણ, બધાની રત્ન લીધા સિવાય એકલો  
આપે તે અનિસૃષ્ટ દોષ છે, ( ૧૬ ) પોતાના માટે રધાતા અ-  
ન્યમાં પાછળથી તાડુલ વિગેરે સાધુને આવતા માલગીને રાંધે-  
લા ઉમેરે તે ' અધ્યવપૂરક ' દોષ છે, આવા કોઈપણ દોષથી  
દોષિત આહાર હોય તો માધુએ તે આહાર લેવો નહિ  
માણુ પણ ભોગ ન પાણી વિગેરે આશ્રયી કહે છે.

॥ ' સ્વેદમિચ્છુ વાપર ૨ આગતારેસુ ધા ' આરામંગારેસુ ' ધા  
ગાદાયર્ગિદેસુ ધા ' પરિયાવસદેસુ ' ધા અન્નગધાણિ ધા પાણ-  
ગધાણિ ધા સુરમિગધાણિ ધા આશાય ૨ સે તત્ય આસાયપ-  
દિધાપ મુચ્છિય ગિદે મદિય અજ્ઞાંયવન્ને અદ્દો ગધો નો  
ગધમાધારજ્ઞા ( સૂ. ૪૪ )

તે સાધુ આજ તાર તે ચહેરની બહાર મુસાફરો આવીને  
ઉતરે તેવી ધર્મચાળા કે મુસાફરખાનામાં અથવા આરામ ઘરો  
( બગીચા ડી અહરના મકાન ) માં અથવા ગૃહસ્થના ઘરોમાં  
પૂજના ઘરોમાં અથવા વિમુક્તના મકામાં જ્યાં અન્ન-પાત્રીની  
મુગ ધીના ગ્રધાને મુઘી મુઘીને તેના સ્વાદની પ્રતિજ્ઞાથી નૂ  
છિંત ગૃહ ધેવો બનેવો અહાહા ! મુ મુગ ધ છે ! એવો પ્રેમી  
બનીને તે ગ્રધાને મુ ધે નહિ ફરી પણ આહારને આમથી  
કહે છે—

સે મિઠ્ઠાવા ૦ સે જ ૦ માલુય વા ચિરાલિયં વા સા-  
સથનાલિય વા અન્નયર વા તદ્વપ્પગાર આમગં પ્રસત્થપરિ-  
ણય અપાસુ ૦ । સે મિઠ્ઠાવા ૦ સે જ પુણ ૦ પિપ્પલિ વા પિ-  
પ્પલચુણ વા મિરિય વા મિરિયચુણ વા મિંગયેરે વા મિ-  
ગયેરચુણ વા અન્નયરે વા તદ્વપ્પગાર વા આમગ વા અસત્થ-  
પ ૦ । સે મિઠ્ઠાવા ૦ સે જ પુણ પલાજ્ઞાય જાણિજ્ઞા, તજ્ઞ  
હા—અયપર્થ વા અયાદગપલ્ય વા તાલપ ૦ સિચ્છિરિપ ૦  
સુરહિ ૦ મહરપ ૦ અન્નયરે તદ્વપ્પગાર પલ્લજ્ઞાય આમગ અ-  
મત્થપ ૦ । સે મિઠ્ઠાવા ૦ સે જ પુણ પલાજ્ઞાય જાણિજ્ઞા, તજ્ઞ  
હા—આસોટ્ટપલા વા નિગ્ગાદપ ૦ પિટ્ટરુપ ૦ તિપૂરપ ૦  
મહરૂપ ૦ અન્નયર વા તદ્વપ્પગાર પલાજ્ઞાય આમગ અસત્થ-  
પરિણય ૦ । મે મિ ૦ સે જ પુણ ૦ મરદુયજાય જાણિજ્ઞા, ત-  
જદા—સરદુય વા વવિટ્ઠસર ૦ દાદિમસર ૦ ધિહન ૦ અન્ન-  
યર વા તદ્વપ્પગાર સરદુયજાય આમ અસત્થ પરિણય ૦ । મે  
મિઠ્ઠાવા ૦ સે જ ૦ તજ્ઞા—વૈગરવંથ વા મરગોદર ૦ તિ-



સણુને બહાર છાલ હોય છે, તે 'ન્યાસુધી લીડી હોય ત્યાસુધી સચિત્ત બાણવી, અચ્છિય તે કોઈ વૃક્ષનું ફળ છે, તથા દીબરૂ, બીલુ કાસવનાસિય તે શ્રીપર્ણીનું ફળ છે, આ કાચા ફળોને એકદમ પકવવા ખાડામાં નાખીને પકવે તે પાકેલા પણુ સચિત્ત બાણવા, તે સાધુને ન કપે ( આમ જ પકવે તે કુબીપાક ઠહેવાય છે )

તથા શાલિ વિગેરના કણુ તે કણિકા છે, તેમાં કોઈ નાભિ ( સચિત્તયોનિ ) હોય, કણિકકુડ તે કણુદ્ધીમિશ્રિત કુકસા તથા કણુપૂલસિય તે કણુદ્ધીથી મિશ્રિત પૂલસિક ( ) કહેવાય છે, આમાં પણુ થોડુંક પકવેલ હોય તો નાભિ ( સચિત્તયોનિ ) સ બને છે, ( બાકી તેમાં તલ, તલનો પીઠ, તલનો પાપક વિગેરેમાં વખતે સચિત્ત યોનિ હોય માટે કાચુ લેવું નહિ, આવી યીજ મળે તોપણ લેવી નહિ, ) આજ સાધુની સ પૂર્ણ સાધુતા છે

આઠમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત થયો



નવમો ઉદ્દેશો.



આઠમો કહીને નવમો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ બધ છે, ગયા ઉદ્દેશમાં અનેપણીય પિડનો ત્યાગ બતાવ્યો, અહીં પણ બીજે પ્રકારે તેજ બતાવે છે

કહ સ્વત્વ પાર્શ્વે જા ૪ સતેગદ્યા મહા મયતિ, ગાદા  
 વર્ષે વા જાય વમ્મકરી વા, તેસિં ચ જ વર્ષે વુત્તપુચ્ચ મયદ-  
 જે રમે મયતિ મમળા મગર્વતા સીલવંતો વયવતા ગુણવંતા  
 મજ્જયા સચુદા વમયાગે ઉપરયા મેદુળાઓ ધમ્માઓ, નો  
 સ્વત્વ વર્ષે વર્ષે આદાકમ્મિય અસળે વા ૪ મુત્તપ વા  
 પાયવ વા, સે જ પુણ રમ અમ્હ અપ્પણો અદ્દાપ નિદ્ધિય ત  
 અમળ ૪ સ્વમેય મમળાળ નિસિરામા, અવિયાદ વય  
 વચ્છા અપ્પણા અદ્દાપ અસળ વા ૪ સંદમ્સામો, વયપ્પગા  
 નિગ્ધોસ સુચા નિમમ્મ તદ્દપ્પગારં અસળ વા અપાસુર્યં ॥  
 ( સૂ. ૪૯ )

‘ ઇહ ’ શબ્દ વાક્યના ઉપન્યાસ માટે છે, અથવા પ્રશ્ન  
 પકના હોત્ર આશ્રયી છે ખલુ શબ્દ વાક્યની શોભા માટે છે )  
 પ્રશ્નપકની અપેક્ષાએ પૂર્વ વિગેરે દિશાઓ છે, અર્થાત્ શુદ્ધ-  
 શિશ્નને કહે છે, કે-પુરુષોમા કેટલાક એવા પ્રદાણુઓ આવક  
 અથવા પ્રકૃતિશક્તિ અન્ય પુરુષો હોય છે, તે શુદ્ધ અથવા  
 કર્મ કરી ( કામ કરનારા ) હોય છે, તેમને માલીક કહે છે,  
 આ ગામમા આ આવેલા સાધુ ભગવતો ૧૮૦૦૦ જેટલે શીલ  
 મત પાળનારા છે, તથા પાત્ર મહામત તથા છલુ રાત્રિભોજન  
 વિરમણમત ધારનારા, તથા પિ કવિશુદ્ધિ વિગેરે ઉત્તંગુણયુક્ત  
 ઇન્દ્રિય મનને દમન કરવાથી સચન છે, તથા આશ્રવદ્વાર ( પા  
 પચ્ચાન ) રોકવાથી સ્વવૃત્ત છે, નવવિધ પ્રદાયર્થની શુભિ પા  
 ણવાથી પ્રદાયારી છે, મૈથુન ( કુસંગ ) થી દૂર છે, ૧૮ પ્રકા  
 રેનુ પ્રદાયર્થ પાળનારા છે, આવા સાધુઓને આધાકર્મી વિ

જેરે દોષિત લોજન વિગેરે કંપતુ નથી, માટે આપણે આપણું રાધેતુ બધું તેમને વોહગવી દઈએ, આપણા માટે પછવાડે રાધી લઈશું તેથી તેઓ આવું કરે, તેમ સાધુ પોતે સાક્ષાત્ સાક્ષી અથવા બીજા થાએ સાક્ષીને જાણીને તેણે લોજન વિગેરે અનેપણીય જાણીને મળવા છતાં પોતે લે નહિ.

તે મિથ્ય વાં વસ્તમાણે વા ગામાણુગામ વા દૂરજમાણે સે જાં ગામ વા જાથ ગાયદાણિ વા રમસિ સ્વલુ ગામસિ વા ગાયદાણિમિ વા સતેગાયસ્ત મિથ્યસ્ત પુરેમથુયા વા પછા સથુયા વા પરિચમતિ, તજ્જહા—ગાદાયડં વા જાથ વગ્મં તદ્વપગારાઈ કુલાઈ નાં પુઘ્યામંચ ભક્ષાણ વા નિવલ્લમિજા વા પયિમેજા વા ૨, વેથલી ક્યા—આયાણમેય, પુરા પેદાપ તસ્મ પરો અદ્વાપ અમણ વા ૪ ઉચકરિજા વા ઉચકલ્લિજા વા, અદ મિથ્યજૂળં પુઘ્યોચદ્વા ૪ જ નો તદ્વપગારાઈ કુલાઈ પુઘ્યામંચ ભક્ષાણ વા પાણાણ વા પયિસિજા વા નિવલ્લમિજા વા ૨, તે તમાયાય પગતમથક્કમિજા ૨ અણાયામમત્તોપ ચિટ્ટિજા, સે તત્થ કાલેણ અણુપવિસિજા ૨ તત્થિયરેયરેદિ કુલેદિ મામુદાણિય પમિયં વેસિય પિંદવાય ગમિતા આહાર આહારિજા, મિયા તે પરો કાલેણ અણુપવિટ્ટસ્ત આહારમિય અસણ વા ઉચકરિજા વા ઉચકલ્લિજા વા ત સેગ રોતુમિણીઓ ઉગેદેજા, આહરમેય પચાઈવિગ્મસ્તામિ, માઈટ્ટાણ સપાસે, નાં પથ કરિજા, સં પુઘ્યામેય આલોઈજા આડસંતિ વા મરિજિત્તિ વા ! નો સ્વલુ મે કપ્પર આહારમિય અસણ વા ૪ મુત્તપ વા પાયપ વા, મા ઉચકરેદિ મા

ઉવક્ષ્વઢેદિ, મે સેવ યયતસ્મ પરો આદ્યાકમ્મિય અસળ  
યા ૪ ઉવક્ષ્વઢાયિતા આદદ્દુ દલદ્દ્યા તદ્દાપગાર અસળ  
યા૦ અપાસુયે૦ ॥ ( સૂ૦ ૬૦ )

તે બિંહુ આવુ બાણે કે ગામ તો લઇને રાજધાની  
સુધીના આ રથાનોમા અમુક સાધુના પૂર્વના મગ્ન તે કાકા  
વિગેરે ૩ અને પછવાડેથી થએલા સગા આસરોયા વિગેરે છે,  
તે ત્યા ઘરવામ કઠીને રહેલા છે, તેમા મૃહસ્થથી લઇને કામ  
કરનાર નોકર બાઈ સુધા છે, તેવા કુળો જે મગ-સ બધીના ૩  
તેમા ન જુવુ, ન આવવુ, સુખમાસ્વામી કહે છે કે, તેડુ કેવલી  
મનુ કહે છે, કે તેમા અશુભક્રમ બ ધાય છે

પ્ર૦-શામાટે દોષ છે ? ઉ૦-ને ઘરમા સાધુને માટે  
પ્રથમથી વિચાર કરી રાખે એટલે પ્રથમથી મૃહસ્થ તે સાધુ  
માટે ઉપકરણ તૈયાર કરાવી રાખે, તથા રસોઇ વિગેરે રધાવી  
તૈયાર કરાવે, તેથી સાધુઓ માટે આ પ્રતિજ્ઞા વિગેરે પ્રથમથી  
કહેલ છે, કે તેવા મગ-ન બધીના કુલોમાં બિજાકાળથી પહેલાં  
જુવુ-આવવુ નહિ, ત્યારે શુ કરવુ ? તે કહે છે, તે આત્માથી  
સાધુએ તે ગામમાં પોતાનું કુળ બાળીને મગ્ન ન બાણે તેવી  
રીતે પોતે જાય અને ત્યા ઘરવાળા ન આવે, ન દેખે, ત્યાં એ  
કાતમા રહે, અને ગોચરીના વખતે બુદ્ધા બુદ્ધા કુળમાથી એવ-  
ણીય આહાર બધેથી એટલે સગા કે બીજા નો ભેદ રાખ્યા વિના  
વેપમાત્રથી મેળવે, એટલે ઉત્પાદન દોષ વિગેરે લાગવા ન દે, તે  
ઉત્પાદન દોષો નીચેમુજબ છે

ધારું દૂર નિમિત્તે, આજીવ ઘણીમગે તિગિચ્છા ય ।

કોદે માળે માથા, લોભે ચ દયમિતિ દસ ઘણ ॥ ૧ ॥

પુર્ણિપચ્છાસંઘવ-વિજ્ઞા મંતે અચુળ્લ જોગે ય ।

ઉપ્પાવળાય દોમા મોલમમે મૂલકમ્મે ય ॥ ૨ ॥

ગોચરી માટે ગૃહસ્થના છોકરા રમાડવા વિગેરેનું કૃત્ય કરે, તે ( ૧ ) ધાત્રોપિઠ છે, ( ૨ ) દ્વિપિઠ ગોચરી માટે ગૃહસ્થનો સ દેશે હાતની માફક લઈ જાય ( ૩ ) અશુઠો તથા પ્રશ્ન રેખા વિગેરેનું ફળ બતાવી આહાર લે તે નિમિત્તપિઠ છે, ( ૪ ) આશ્વપિઠ તે પોતાની પૂર્વની ઉત્તમજાતિ વિગેરે બતાવી પિઠ લે તે, ( ૫ ) વણીમગપિઠ તે ગૃહસ્થ જોને ધર્મ પાળતો હોય તેની પ્રશસા કરી ગોચરી લે, ( ૬ ) ચિદ્રિત્સા પિઠ તે, ગૃહસ્થને નાની મોટી કથા બતાવી ગોચરી લે તે, ( ૭ ) કોધથી, ( ૮ ) નહ કારથી, ( ૯ ) કપટ કરીને, ( ૧૦ ) લોભથી વેપ વિગેરે બદલીને ગોચરી લે, ( ૧૧ ) પૂર્વપશ્ચાત્ સસ્તવપિઠ; તે ગૃહસ્થ દાન આપે તે પહેલાં તેના સ બધીની પ્રશસા કરે કે તમે આવા કુળમા જન્મ્યાછો, આવા કુળમા પરજ્યાછો-ઇત્યાદિ જોલીને ગોચરી લે, ( ૧૨ ) વિગ્રાપિઠ, તે વિદ્યા બતાવી છોકરા બધાવીને પિઠ લે, ( ૧૩ ) મંત્રપિઠ, મંત્રનો જાપ બતાવીને ગોચરી લે, ( ૧૪ ) સુર્વપિઠ, વર્ણિક રથ વિગેરે માટે દ્રવ્ય ( સુગંધી ) સુર્વ મંત્રીને આપીને ગોચરી લે, ( ૧૫ ) યોગપિઠ-તે અજ્ઞને વિગેરે આપીને ગોચરી લે, ( ૧૬ ) જે અનુષ્ઠાનથી ગર્ભપાત વિગેરે થાય તેવું કરીને ગોચરી લે, આ સોળે દોષો સાધુથી ઉત્પન્ન થાય છે માટે

ઉત્પાદન કહેવાય છે, ( તે ન લગાડવા ભ્રમ ) આસ્ર એવ  
જ્ઞાના દોષો નીચે મુજબ છે

૧ મજ્જાઝળા ૨ પમાણે ૩ ઈંગાલે ૪ ધુમ ૫ વારણે જેવ

( ૧ ) આહારના લોહુપપણથી કહિ, ગોળ, ( સાકર )  
મેળવીને શીખડ બનાવીને ખાય, તે સયોજના દોષ છે, બત્રી  
અ કોઝીયાથી વધારે પ્રમાણમાં આહાર ખાય તો પ્રમાણ અ  
તિરિક્ત ( વધારે ) દોષ કહેવાય, ( ૩ ) સારી ગોચરી રાગ  
કરીને ખાય તો આગ્રિત્રને અમારા માફક ગાળવાથી અમાર  
દોષ તથા ( ૪ ) અત્ય પ્રાત આહાર મળતા આહાર તથા આ  
હાર આપનારની નિંદા કરેના ખાય તો આગ્રિત્રને કાશુ ક્ષ  
વાથી ધુમ દોષ છે, ( ૫ ) વેદના વિગેરે કારણ વિના આહાર  
કરે તો કારણ અભાવ દોષ છે

આ પ્રમાણે સાધુના વેદમાત્રથી પ્રાપ્ત કરેલુ ગ્રાવ એવ  
જ્ઞા વિગેરે દોષ નહિન આહાર લેધને વાપરવો, કદાચ એમ  
ચાય, કે મૂલ્ય ગોચરીના સમયે સાધુ ભય તોપણ આધા  
કર્મી અશ્વન વિગેરે બનાવે, તે વખતે સાધુ ઉપેશ કરે, શ્યા  
માટે ? કે તે લેતાજ હુ ખવચખાણુ કરીશ, અને હુ તે નહીં  
લઉ એવુ ધારે અને સ્વાદથી પછી કપટ કરે, અને લેખણુ આવુ  
પ્રથમજ ન કરવું, કેવી રીતે કહવુ ? તે કહે છે, પ્રથમ ગોચરી  
લેતા ઉપયોગ શાખે, અને તેવુ ભલે તો કહે, કે હે શેઠ ! હે  
બાઈ ! અમને અમારા માટે બનાવેલો આહાર વિગેરે ખાવા  
પીવાને ( આધાકર્મી ) કદપતો નથી ! માટે તેને માટે તમારે

યત્ન ન કરવો । આણુ ઠહેવા છતાં પણ ગૃહસ્થ આધ્યાત્મી  
આહાર કરે તો મળે છતાં પણ લેવો નહિ

સે મિક્ષુ વા સે જંઞ મંમ ધા મચ્છ વા મજ્જિજ્ઞમાણં  
પેદાપ તિલ્લપુય વા આપમાપ ઉવક્કસલ્લિજ્ઞમાણ પેદાપ નો  
ચ્છ ૨ ઉયસકમિત્તુ ઓમાસિજ્ઞા, મન્નત્ય ગિલાણણીમાપ ॥  
( સૂ. ૫૧ )

તે સાધુ જો આણુ જાણે, કે માસ અથવા માછલા અથવા  
તેલના પૂડાઓ તે ગૃહસ્થના ઘરમા મેમાન આવવાના છે, તેથી  
તેવો આહાર બનતો ત્યાં જુઓ, તો જીભની લાલચથી દોડતો  
દોડતો શીઘ્ર ન જાય, અથવા ત્યાં જઈને યાચના કરે નહિ, પણ  
પૂર્વે બતાવ્યા પ્રમાણે ત્યાં દવા વિગેરે કાચીસર માદા માટે, જુવું  
પડે તોપણ સલાખથી જાય—( આ બાબતમ ફેકલીનનો દૃષ્ટા  
ત. ૫૧ જુઓ )

સે મિક્ષુ વાઞ અન્નયર મોયજજાય પલિગાહિત્તા  
સુદ્ધિમ સુદ્ધિમ મુચ્છા વુદ્ધિમ ૨ પરિટ્ઠવેદ, માજ્ઞદ્ઢાણ સપાસે,  
નો ઈવં કરિજ્ઞા । સુદ્ધિમ વા વુદ્ધિમ વા સવ્વં મુજિજ્ઞા નો  
કિંચિયિ પરિટ્ઠવિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૫૨ )

તે મિક્ષુ કોઈપણ જાતનું લોજને લઈને 'સારૂં' સારૂં  
ખાઈ જાય, ખરાબ ખરાબે ત્યજી દે, તે કેપટ્ટ છે, 'માટે તેવું  
દૃત્ય સાધુએ ન કરવું પણ સારૂં માંડું જેવું આવે તેવું સર્વો  
પથી સમજાવે ખાઈ લેવું પણ પરદર્શન નહિ

સે મિક્ષુ વા ૨ અન્નયર પાણગજાય પલિગાહિત્તા

પુષ્પ ૨ આવિહતા વસાય ૨ પશ્ચિદ્વયેદ, માદ્દાજ મંપાસે,  
નોપયં કરિજા । પુષ્પ પુષ્પેદ થા વસાયં વસાદ થા સધ્વમેયં  
મુંજિજા, નો કિંચિચિ પરિ૦ ॥ ( સૂ૦ ૬૩ )

આ પ્રમાણે પાણીનું પલ્લુ લમચ્છુ, સારા રગતુ સારી  
ગંધનુ હોય તો પુષ્પ ઢહેવાય અને તેથી વિપરીત તે કપાય,  
ઝોટલે યુગ ધી પીત્ત પીએ, અને બીજુ ફે ફી દે, તેયુ કપટ  
ન કરયુ, કારણ કે આહારના ગૃહપણથી સૂઝાર્યની હાનિ  
થાય અને કર્મબંધ થાય—

સં મિષત્ વા૦ ઘનુપરિયાવન્ન મોચનજાય પદિગાદિ  
જા ઘઘે સાદમ્મિયા તત્થ યમંતિ સમોદયા મમણ્ણા અપ  
રિહાગિયા અદૂરગયા, તેસિ અણાહાંદયા અણામંતે પરિદ્ધ  
યેદ, માદ્દાજ મંપાસે નો પયં કરેજા, સે તમાયાપ તત્થ  
ગણિહજા ૨ સ પુણ્યામેય આલોદજા—આડમતા નમણા !  
હમે મે અમણે થા પાણં થા ૪ ઘનુપરિયાવન્ને તે મુંજદ જ, સે  
સંયં થયત પરાં ઘદજા—આડસંતો સમણા ! આદારમેય  
અમણ થા ૪ જાપહયં ૨ મગ્ગ તાવહયં ૨ મુક્કામો થા પા  
દામો થા સધ્વમેયં પરિસદ્દ મન્થમેયં મુક્કામો થા પા  
દામો થા ॥ ( સૂ૦ ૬૪ )

તે સાધુ ઠાઈ રખત ઘણુ ભોજનવિગેરે આઆર્ય તથા  
માદા તથા પદોણા વિગેરે માટે આણેલુ બધાને આપતા  
ઘણુ વધી જવાથી ન બવાય, તો પોતાના સાધર્મિક ગોચ  
રીના વહેવારવાળા ચ વિદ્વા સાધુઓ બોડે હોય, અથવા ઘણે



ફર ન હોય, તેવા સાધુને પૂછ્યા વિના ફક્ત જવાના પ્રમાદથી પરહવીદે, તો સાધુપણને દોષ લાગે, માટે શુ કરવુ ? તે કહે છે, તે વધેલો આહાર લઈને તે સાધુ બીજા સાધુઓ પાસે જઈને ખતાવે અને કહે, કે હે શ્રમણ ! આ મારે વધી ગયુ છે, તે હુ ખાઈ શકતો નથી, જેથી તમે કિચિત્ ખાઓ, ત્યારે તેઓ કહે, કે અમારાથી બને તેટલુ ખાઈશુ, હંખીશુ, અથવા બધુ ખાઈશુ, હંખીશુ

સે મિશ્નવૂ ધા ૨ સે જા૦ અસળ યા ૪ પર સમુદિસ્ત વહિયા નીહર જ પરેહિં અસમણુવાય અણિસિદ્ધ અકા૦ જાવ નો પદિગાદિજ્ઞા જ પરેહિં સમણુવનાય સમ્મ ણિસિદ્ધ પાસુવ જાવ પદિગાદિજ્ઞા, પવ ચલુ તસ્સ મિકલુસ્સ મિકલુણીપ યા સામન્નિય (સૂ૦ ૫૫) ॥ ૨-૧-૧-૧ ॥ વિષદેવનાયા નવમ ઉદ્દેશક ।

તે માધુ આપો આહાર જાણે કે, ચાર બટ વિગેરેને ઉદ્દેશીને ઘરમાથી કાઢેલ છે, પણ તે આહારને ચાર બટ વિગેરેએ સ્વીકાર્યો નથી, તો તે બહુ દોષવાળો જાણીને લેવો નહિ, પણ જો તે આહાર તે ઘણીએ સ્વીકારી પોતાનો કર્યો હોય, અને તે આપે તો લેવો, આ સાધુની સર્વ સાધુતા છે

નવમો ઉદ્દેશો સમાપ્ત



## દશમો ઉદ્દેશો

નવમો ડહો, હવે દશમો ડહે છે, તેનો આ પ્રમાણો સ બધ છે, નવમામા પિંડ મહાજીવિધિ કહ્યો, અહીંયા સાધા ૨૭ વિગેરે પિંડ મેળવીને વસતિમા ગયેવ નાધુઓ શુ કંપુ, તે કહે છે

સે યગદ્મા સાહારણ વા પિંડવાયં પદિગાદિતા ત માહમ્મિય અણાપુચ્છિતા જસ્ત જમ્મ ફચ્છા તસ્ત મસ્ત મ્હં મ્હં દલ્હ, માહદ્વાણ મજાસે, ના વચ કરિજ્ઞા । સે તમાયાય તત્થ મન્નિજ્ઞા ૨ વયં વહજ્ઞા—આડસતા સમણા ! મંતિ મમ પુરેમયુવા વા પચ્છાં તંજહા—આયગ્મિય વા ? હયજ્ઞાપ વા ૨ પવિસીવા ૩ યંરે વા ૪ ગણીવા ૫ ગણદરે વા ૬ ગણાચ્છાપ વા ૭ અવિયાઈ વયસિ મ્હં મ્હં વાદામિ, સંજેયં વયત પરો વહજ્ઞા—વામ મજુ આડસા । અદાપક્કનં નિસિગાદિ, આવહય ૨ પરો વહદ તાવહય ૨ નિસિરિજ્ઞા મજ્જમેય પરો વહદ સઘ્યમેય નિસિરિજ્ઞા ॥ ( મૂં ૫૬ )

તે બિહુને બધા સાધુઓ માટે સામાન્ય આહાં આપેલ હોય, તે લખને તે બધા સાધુઓને પૂછયા વિના જેને જે રૂએ, તેવુ પોતાની જુદીથી ગીધ ગીધ આપે તો દોષ લાગે, માટે તેવુ ન કરવુ, બસાધારણ પિંડ મળતા પછુ જે કરવુ તે કહે ॥

તે માધુ વેળમાયથી મેળવેલો પિંડ મેળવીને આચાર્ય

વિગેરે પામે જાય, અને આ પ્રમાણે કહે, હે આયુષ્મન ! હે  
 શ્રમણુ મે અહીં જેની પાને દીક્ષા લીધી છે, તેના સગા છે,  
 તથા જેની પામે મિદ્ધાત લણ્યો, તેના મળધીઓ અન્ધત્ર  
 રહ્યા છે, તેમના નામ જતાવે છે, આચાર્ય અનુયોગધર (૧),  
 ઉપાધ્યાયઅધ્યાપક (૨), વેચાવચ્ચ વગેરેમા યથાયોગ  
 સાધુઓને પ્રવત્તવિ તે પ્રવત્તક (૩) છે, નયમ વિગેરેમા મી  
 હાતા સાધુઓને ચિયર કરવાથી ચ્યવિર (૪) છે, ગમ્મનો અ-  
 ધિપ તે ગણો (૫) છે, આચાર્ય જેવો માધુ શુદ્ધની આજ્ઞાથી  
 સાધુના સમુદાયને લઈને જુદો વિચરે તે ગણુધર (૬) છે,  
 ગણુનો અવચ્છેદક તે ગમ્મના નિવાહની ચિતા કરનાર (૭)  
 છે, આ પ્રમાણે આવા સાધુઓને ઉદ્દેશીને બોલે, કે હું તેમને  
 તમારી આજ્ઞાથી શીઘ્ર શીઘ્ર આપુ, આ પ્રમાણે સાધુની  
 વિશ્વસિથી મોટા માધુ તેને આજ્ઞા આપેથી જેને જોઈએ  
 તેટલું હરેકને આપે, અથવા બધાની આજ્ઞા આપે તો બધુ  
 આપે, ( આ સૂત્રમા પોતાના મર્ગ આદ્યથી છે, અને  
 દીક્ષામા આચાર્યદિના સગાને આશ્રયી છે, તથા રહસ્યમા  
 લેઈ પડતો નથી )

સે પગદ્વિઓ મણુસ્ર મોચણજાય પદિગાદિત્તા પત્તેણ મો-  
 ચણેણ પલિવછાપ્પ મા મેય દાહય સત્તં દદ્દઠ્ઠણ સયમાદ્વ  
 આયરિપ યા જાય ગણાયચ્છેપ યા, નો સલુ મે કસ્સદ્દ કિંચિ  
 દાયવ્વં સિયા, માદ્દઠ્ઠાણ સફાસે, નો પવ કરિજ્ઞા । સે તમા-  
 યાપ તત્થ મચ્છિજ્ઞા ૨ પુવ્વામેવ ઉત્તાણપ્પ દત્થે પદિગ્ગહં  
 કદ્દુ દમ સલુ દમં સલુત્તિ આલોદ્ધજ્ઞા, નો કિંચિયિ ણિગૂ-

દિક્ષા । સે યગેહો અગ્રયરં મોયણજાયં યદિગાદિના મહ્ય  
૨ મુષા દિવશં ચિરમમાદરહ, માહ૦ નો યય૦ ( સૂ૦ ૫૭ )

તે નાપુ ઠોઈ જાયાએ ગોચરી ગયો હોય, ત્યાં માડ  
મિથાન વિગેરે ભોજન મળ્યું હોય, તે લેઈને તેના ઉપર તુચ્છ  
લૂખા ભોજન વિગેરે લાકી ને, કે માડ આ માડ ભોજન આ  
ચાર્ય વિગેરે દેખશે તો લેઈ લેશે, અને મારે તો જાણે  
સાડે ભોજન કોઈને આપવું નથી, એમ ધારી છુપાવે તો  
કપટ કહેવાય, માટે તંબુ ન કરવું, ત્યારે શું કરવું ? તે  
કહે છે.

તે ગધો આહાં લઈને છુપાવ્યા વિના મારા માઠો  
બતાવી દેતો, હવે ગોચરી જતા કપટ મ્યાન ન કરવાનું બ  
તાવે છે, કે મ્હતામા બીજે ગામ ગોચરી જતા માડ માડ  
ભોજન મળે, તો ત્યાં જાઈ જઈને નળજી નમજી ત્યાં લઈ  
જવું એ કપટ સ્થાન છે, તે ન કરવું, વગી—

સે મિલ્લુ યા૦ સે જ૦ અંતરુચ્છિય યા ઉચ્છુ  
મંદિય યા ઉચ્છુ ચોયર્મ યા ઉચ્છુમેરગ યા ઉચ્છુ માલર્મ યા  
ઉચ્છુદાલર્મ યા સિયર્લિ યા સિયલયાલર્મ યા અસ્તિ ચ્લુ  
યદિગાદિર્યસિ અપે મોયણજાય મહુઝિહ્યધમ્મિય તદ્દપ્પ  
ગારં અંતરુચ્છુય યા૦ અફા૦ ॥ સે મિલ્લુ યા ૨ સે જ૦ યહુ-  
અદ્વિય યા મમ યા મચ્છં યા યહુષટ્યં અસ્તિ ચ્લુ૦ તદ્દપ્પગારં  
યહુઅદ્વિય યા મમ૦ આમે સંતો૦ । સે મિલ્લુ યા૦ સિયા ણં  
પરો યહુદ્વિર્ણ મસેણ યા મચ્છેણ યા ઉયનિમંતિજ્ઞા—આઠ-

સતો સમણા ! અભિવચ્છનિ યદુઅદ્વિય મસ પદિગાદિત્તપ ?  
 પયપ્પગાર નિગ્ધોસ સુચ્છા નિસમ્મ સે પુઠ્ઠામેઘ આલોદ્દજ્ઞા-  
 આડસોત્તિ યા ૨ નો મલુ મે કપ્પહુ યદુઃ પદિગાઃ, અભિવ-  
 ચ્છનિ મે દ્વાડ જ્ઞાયહ્ય તાવહ્યં પુમ્મલ દલયાદિ, મા ય  
 અદ્વિયાહ, મે સેવ વચતસ્સ પગે અભિદ્દુ અંતો પદિગ્ગહ-  
 ગંમિ યદુઃ પરિભાડત્તા નિદ્દુ દલદ્દજ્ઞા, તદ્દપ્પગાર પદિ-  
 ગ્ગહ પરદત્થસિ યા પગ્ગાયસિ યા અપ્પાઃ નોઃ । સે આદ્દવ  
 પદિગાદિપ સિયા તે નોદિત્તિ વદ્દજ્ઞા નો અણિદિત્તિ પદ્દજ્ઞા,  
 સં તમાયાય પગતમવક્કમિજ્ઞા ૨ અહે આરામસિ યા અહે  
 ઉવન્તયંસિ યા અપ્પદે જ્ઞાય સતાણપ મમગ મચ્છગ મુચ્છા  
 અદ્વિયાહ કંટપ ગદ્દાય સે તમાયાય પગતમવક્કમિજ્ઞા ૨ અહે  
 શામધદ્ધિલમિ યા જ્ઞાય પમજ્ઞિય પમજ્ઞિય પરદ્ધિયિજ્ઞા ॥  
 ( સૂ. ૫૮ )

તે ગોચરી ગયેલો સાધુ આવા પ્રકારનો આહાર નાથો  
 ટે શેરડીના માઠોના વચ્છલા દુઠડા, અથવા માઠોવાળા દુઠડા  
 અથવા પીલેલા શેરડીના છોદિજ ( છાતરા ) મેરુડ ( તપ્પ )  
 શેરડીના સાલગ તે દીર્ઘ શાખા ( માઠા ) ડાલગ તે એડ દુ  
 કડો મિળલી મગ ચોળા વિગેરેની અચિત્ત થએલી સીંગ  
 ( ફળી ) ‘ સિળલી થાલગ ’ વાલપાપડીની થાળી અથવા  
 ફલીઓ રાધલી હોય, આવી વસ્તુ જો સાધુએ ખાવા માટે  
 લીધી હોય તો શેરડી વિગેરેના કુચા વણા નીકળે, ખાવાનું  
 થોડું, અને કુચામા ફીડીઓ વિગેરે સખ્યાબધ જીવો પુરા

હાલે મરે, માટે અપ્રાસુક હોય તો પણ ન લેવા, અને પ્રાસુક હોય તો પણ ન લેવા,

તેજ પ્રમાણે કોઈ જગ્યાએ ઠળીયા વાળા ફળ તે ફણસ વિગેરે અને કાટાવાળા તે અનનાસ વિગેરે ફળ પાકેલા દુઠ્ઠા કર્યા હોય, અને કોઈ ગૃહસ્થ તે સાધુને આપે તો પણ સાધુએ લેવા નહિ હવે કોઈ ગૃહસ્થ ધણે ભક્તિમાન હોય અને બહુ આશ્રહ કરે અને પૂછે કે આપ લેશો કે ? આ પ્રમાણે તેની પ્રાર્થના સાભળીને સાધુ ઠહે કે હે આયુષ્મન ! મને તે લેવું કલ્પતું નથી, પણ જો તારા ખામ આશ્રહ હોય તો ઠળીયા રહિત કાટા રહિત એવો જે વચલો ફળનો ગર્ભ છે, તે આપ, પણ ધ્યાન રાખજે કે ઠળીયા કે કાટા ન આવે આ પ્રમાણે માભળી ને પેલો ગૃહસ્થ ઠળીયા વિનાનું કાટા વિનાનું શોધી શોધીને સાધુને આપે, પણ તે વળતે મચિત્ત ભાગ તેના હાથમાથી કે તેના વાસણમાથી આવે તો પોતે ન લે, તે પ્રમાણે અચિત્ત ફળનો ગર્ભ આપે તો પોતે નોહિ ( ) બોલે, તેમ અણિહિ ( ) પણ ન બોલે,

પત્રી તે લેઈને તે બગીચામા કોઈ જાડ નીચે અથવા મકાનના છાપરા નીચે બેઠીને જ્યાં જીવ જતું એકે દ્રિયથી પચે દ્રિય સુધી ન હોય ત્યાં પોતે શાંતિથી બેઠીને ફળનો ગર્ભ લીધેલો હોય તેને ફરીથી બેઈલે, અને પોતાના કે ગૃહસ્થના પ્રમાદથી ઠળીયો કે કાટો રહી ગયો હોય, તો તેને

આતા બાબુએ રાખીને ખાઈ રહ્યા પછી એકાતમા જઈને અચિત્ત જગ્યા કુભારનો નિભાજો વિગેરે હોય' ત્યા જગ્યા પુછ પુછને પરઠવે

આ જગ્યાએ ડેટલાડ આચાર્યનો એવો અભિપ્રાય છે કે આગળ ગંગત કોઠ વિગેરેમા તે સાધુને અધિક પીડા થતી હોય, અને તેને સ સારી ન કરી શકવાથી તેની ઉમર જુવાન હોય, અને વૈદ એમ સલાહ આપે કે આ રોગની શાંતિ માટે મરેલા જનાનર કે માછલાનો વચલો ગર્ભ તેના ઉપર બાધવો, આવા અપવાદના કારણે છેદસૂત્રના અભિપ્રાય પ્રમાણે કહાય પેલા સાધુના રક્ષણ માટે લીધુ હોય તો પણ તેમા રહેલ હાડકુ અથવા કાટો સલામતી એકાતમા લેઈ જઈ પ રઠવવો અહીં 'ભુજ' ધાતુનો અર્થ લોગવવાનો છે, પણ આવા માટે નહિ, જેમ પ્રદાતિ ( પાયદળ સેના ) નો રાજ્ય લોગ કરે છે, અથવા સાધુ પાટ પાટલાને લોગવે છે, \*

\* ( હરમન જેકોળી નામના જરમન વિદ્વાને કદપ સૂત્ર તથા આચાર્ય મૂત્રના મૂળ ઉપરથી અગ્રેષ્ઠ ભાષાતર કરેલું છે, તેમા આવા મુત્રોમા માસ અને માછલા સળ પી જ્યા જ્યા પાઠો છે, ત્યા પોતાનો એવો અભિપ્રાય આપ્યો છે, કે આગળના સાધુઓ માસ ભક્ષણ કરતા, પરંતુ તે વિદ્વાનને જો આ દેશની 'રીતિ કે જીન સૂત્રોના આગલા પાછલા ભાગ તપાસ્યા હોત તો આવી શકા સ્વપ્ને પણ ન થાત, કારણકે નરકમાં જવાના કારણમા આજ સૂત્રમા પા ' ' ' ,

લખેલ છે કે માત્ર લક્ષણથી જીવ નરકમાં જાય છે, તથા આજ સૂત્રમાં પા- લખાયેલ છે કે માત્રની જ્યાં ન થ પળ

આવે ત્યાં દવા લેવા પણ ખાત્ર કારણ વિના જવું નહિ, તેમજ કુમારપાળને માત્રની વાસના યેજન ખાતા યવાથી ખત્રીય કાન પડાની નાખવાનું પ્રાયશ્ચિત્ત લેખ્ય ક્રાયાયે આપ્યું હતું, માત્ર લક્ષણનો રીવાજ આ ' ભારત વર્ષ ' માં જાપી પણ નહોતો, પણ જ્યાં કોઈ વખતે ઉપન ઉપરી દુકાળ પડના માટ્યા, ત્યારે ગરીબ શક માણના કે પંમાદારને હજારો રૂપિયે પણ પેટ ન ભરાતું, ત્યારે કાતો પોતાના ઢોરાને માત્રી ખાતા, કાતો મરેલા પશુ પક્ષી માછલાને ખાતા શીખ્યા અને તેનાથી પણ વધારે ખરાબ સમય આવતા અનાજ ને પશુના અભાવે જબરા માણનો નળાને મારી ખાના માટ્યા અને તે વખતે પટેલી કુટેવ કોઈને તહી જવાથી ધીરે ધીરે મનુષ્ય તો સામે યાય તેમ તેનો વગ વગીલો હોવાથી તેને ખાવું હોદી બાકી પશુ પક્ષીને મારી ખાવાનો રીવાજ થોડે ઘણે અંશે આ દેશમાં કાયમ રહ્યો છે અને જીવના સ્વાદુઓએ એવું કોઈ બેમાડ્યું કે માત્રથી શરીરમાં પુષ્ટિ આવે છે, આ બહાનાથી કેટલાક બોળા દયાળુ પણ અશક્તિ આવતા ખાવા લાગ્યા અને કાત્રિયોને શીકારની દુષ્ટ પ્રથા પડી અને તેમણે પણ નિર્દોષ પ્રાણીના પ્રાણ લેઈ પોતાના પ્રાણની પુષ્ટિ કરવા પ્રયત્ન કર્યો, ત્યારે કેટલાક નામમાત્ર બ્રાહ્મણ સહી તેમણે યજ્ઞ અને દેવીઓના બજિદાનમાં જીવ હિંસા કરવા માડી, મહિસાસુર સહમ જેવાના જીવન



ચરિત્ર લખાયા, અને લાયક હજીહજી કળિયુગ વ્યાપતા સર્વત્ર લવહિસા ફેલાઈ ગઈ, તે સમયે મહાવીર અને ગૌતમ-બુદ્ધ બંને સખળ લવહયાના હિમાયતી નીકળ્યા મહાવીર પ્રભુએ તો ચોખ્ખુ કહ્યું કે શરીરને પુષ્ટ કરવાથી ઇદ્રિયો પુષ્ટ થતા કુકર્મ કરવાથી દુર્ગતિમા જવું પડશે, માટે શરીર રક્ષણના માટે વનસ્પતિનો આહાર પણ વિવેકપૂર્વક ખાવો અને ગૌતમબુદ્ધે તો ક્ષણિકત્વની પુષ્ટિ કરી ઇદ્રિયોના સ્વાદ છોડાવ્યા, પણ તેમના અનુયાયીઓમા ધીમે ધીમે મરેલા પશુ પક્ષીના ગામનો પ્રચાર ચાલુ થયો અને જૈનમા તો તેનો સર્વથા નિષેધ અઘાપિ પર્યંત કાયમ જ છે અહીં એટલું જરૂર લખવું પડશે કે-સ્વામી નારાયણપદ્યે શુજરાત કાઠીયાવાડમા લવહયાનો ઝાઈડ અશે નારો ફેલાવો કર્યો છે અને કાઈક અશે વૈષ્ણવોએ ફેલાવ કર્યો છે, પણ ઉત્તર પૂર્વ હિંદુસ્તાનમા જ્યાં ધણે ભાગ માસ લક્ષક છે, ત્યાં આર્યસમાજીઓએ લવહયાનો મારો ફેલાવ કર્યો છે, પણ બગાળ તથા મગધ તથા સિંધ વિગેરે દેશમા ધણા ભાગમા હજી પણ આ ખુરી પ્રથા પ્રાક્ષણ, ક્ષત્રિય, વલ્લિઠ, શુદ્રમા છે, ત્યાં જવું હોય તો વિના પૂછે પાણી પણ પીવું ઉચિત નથી, તે દેશમા ગયેલા શુજરાતી, મારવાડી, પ્રાક્ષણ, વલ્લિક, કણ્ઠી વિગેરે જ લવહયાળુ છે

મામ શરીર પુષ્ટ કરે ॥ એ જમ હાલ દૂર થયો છે, કારણ કે હાથી માસ ખાતો નથી, છતાં શક્તિ અત્યંત છે

અને સિ હુ માસ ખાવા છતા કૂરતાને લીધે પોતાનું કે પાઠ  
કાનું ભલું કરતો નથી, તેમજ માસ ભક્ષકને પ્રાચે દારૂ પરમ  
મિત્ર થવાથી પછી સાતે વ્યસન લાગુ પડે છે તે આગળ  
કહી ગયા છીએ અમારા દરેક બધુ આ નિપથ વાળીને બને  
ત્યા લગી માસ પ્રચાર કરવા પ્રયામ કરશે )

તે મિશ્રણ સિયા સે પરાં અમિદદુ અતો પદિગાદે  
ચિત્ત વા લોળં ઉદ્ધિમય વા લોળં પરિમાદિતા નોદદુ દલદિજ્ઞા,  
તદ્વપ્પગાર પદિગાદ પદ્ધત્યમિ વા ૨ અપાસુર્ય નો પદિં,  
સે આદ્ય પદિગાદિય સિયા તે ચ માદુદૂરગય જાણિજ્ઞા,  
મે તમાવાય તત્થ ગચ્છિજ્ઞા ૨ પુલ્યામેવ આલોદિજ્ઞા—આડ-  
માત્તિ વા ૨ દમ કિં તે જાણયા દિત્તં કયાહુ અજાણયા ?, મે  
ય મણિજ્ઞા—નો જલુ મે જાણયા દિત્ત, અજાણયા દિત્ત,  
કામ જલુ આડમો ! દ્યાવિં નિમિરામિ, તેં મુજદ વા ણ  
પરિમાપદ વા ત પરેહિં સમણુનાય સમણુસદ્ધ તઓ સજ-  
યામેવ મુજિજ્ઞા વા પીડજ્ઞા વા, જ ચ નો સચાપ્પ મોત્તપ વા  
પાયપ વા સાદમ્મિયા તત્થ વમતિ સમોદયા સમણુના અપ  
રિદામિયા અદૂરગયા, તેસિં અણુપયાયવ્વ સિયા, નો જત્થ  
સાદમ્મિયા જદ્દેવ વહુપરિયાવર્ત કોરહ તદ્દેવ કાયવ્વમિયા,  
પવ જલુ ॥ (મૂં ૫૯) ॥૨-૧-૨-૧૦॥ વિળ્લેયનાયા દશમ  
ઉદ્દેશવ ॥

તે ભિક્ષુ ઘર વિગેરેમા ગોચરી જતા કદાચ ગૃહસ્થ  
પાસે માદા વિગેરે માટે ખાડ વિગેરે માગતા બિડ લવણ

ખાણુમા ઉત્પન્ન થએલ મીઠું તથા ઉર્લિજી તે સમુદ્રનું  
મીઠું ભૂલથી આપે, તે વખતે સાધુએ તેના હાથમા કે વામ  
ણમાથી તપામીને લેવું કે ભૂલથી ખાડને બદલે મીઠું ન  
આવે, પણ કદાચ જનને ઉતાવળ હોવાથી સાધુના પાત્રમા  
આવી ગયું હોય અને થોડે દૂર ગયા પછી સાધુને ખબર પડે  
તો પાછો આવીને તે ગૃહસ્થને કહે કે, આ તમે ખાડને બદલે  
મીઠું આપેલ છે તે જાણુમા કે અજાણુમા ? જો અજાણુમા  
આપ્યાનું કહે અને પછી એમ કહે કે તમને જો ખપ હોય તો  
વાપરજો, આ પ્રમાણે ગૃહસ્થ જો રુજા આપે તો પ્રાસુક હોય  
તો માધુએ વહેણીને ખાવું, કદાચ અપ્રાસુક આવે અને  
ગૃહસ્થ પાછું ન લે તો પરઠવવાનો મહાન દોષ જાણીને  
પોતે ખાય પીયે, વધારે હોય તો નજીક ગહેલા ઉત્તમ સાધુ  
એને વહેણી આપે, તેવા સાધર્મિક ન હોય તો પોતાની  
શક્તિ પ્રમાણે વાપરે, ( બાકીનું પરઠવી દે ) આ માધુનું  
સર્વથા સાધુપણ છે ( એટલા મીઠું જને ત્યા લગી ગોચરી  
જેનારે ગોચરીમાજ પુરતું લક્ષ રાખીને વસ્તુ લેવી કે પછી  
વાટે આવી તકલીફ ન પડે )

દશમો ઉદ્યોગ સમાપ્ત



## અગ્યારમો ઉદ્દેશો.

દશમો ઉદ્દેશો કહ્યો, હવે અગ્યારમો કહે છે તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે, ગયા ઉદ્દેશમાં મળેલા પિંડનો ( લેવા ન લેવા તથા વાપરવા પરકવવા સંબંધી ) વિધિ કહ્યો, તેનેજ અહીં વિશેષથી કહે છે

ભિક્ષાગા નામેનં પચમાદસુ સમાણે વા વસમાણે વા ગામાણુગામ વા દુઃસ્તમાણે મણુજ ભોયણજાય લભિતા સે ભિક્ષુ ગિલાહ, સે હદહ ણ તસ્તાહરહ, એ ય ભિક્ષુ નો ખુજિજ્ઞા તુમ ચેવ ણ ખુજિજ્ઞામિ, સે પગ્ગહો ભોક્કામિત્તિ કદ્દ પલિંડંચિય ૨ આલોહજ્ઞા, તંજહા--ઈમે પિંડે ઈમે લોપ્પ ઈમે તિત્ત ઈમે કહુયપ્પ ઈમે વમાપ્પ ઈમે અવિલ્લે ઈમે મહુરે, નો મ્મદુ હત્તો વિંચિ ગિલાણમ્મ સચ્ચઈત્તિ માદ્દઘ્ઘાણ સપાસે, નો પ્પય કરિજ્ઞા, તદ્દાઠિય આલોહજ્ઞા તદ્દાઠિય ગિલાણમ્મ સચ્ચ-ઈત્તિ, ત તિત્તય તિત્તપ્પત્તિ યા કહુય કહુય વમાપ્પે વસાપ્પ અવિલ્લ અવિલ્લ મહુર મહુર ॥ ( સૂ. ૬૦ )

( ભિક્ષા માટે વિહાર કરે શુદ્ધ ગોચરી લે માટે ભિક્ષુ શીલા ) તે સાધુઓ સમાન આચાર વિચાર વ્યવહારવાળા એકજ જગ્યાએ રહ્યા હોય, અથવા બહા-જામથી વિહાર કરતા આવ્યા હોય, ( વા શબ્દથી અસમાન આચારવાળા પણ લેળા સમજવા ) તેમાં કોઈ સાધુ માદો પડે, તો ભિક્ષા મા ફરનારા સાધુઓ - ગોચરીમાં મનોરૂ લોજનનો લાભ

ચતા ખીજા મોળતી સાધુને કહે કે આ સાડી લોજન તમે લેઇને માદા માધુને આપો, અને જો તે ન ખાય, તો તમેજ ખાઈ લે જો, આ પ્રમાણે માદાની વેચાવચ્ચ કરનાર ને કહેતા તે સાધુ માદા માટે આહાર લેઇને વિચાર કરે કે, આ માડી મિથાન વિગેરે સ્વાદિષ્ટ વસ્તુ હું ખાઈશ, પછી તે માદા પાને જઇને સારા આહાર છુપાવીને માદાને કહે કે આ આહાર તમને આપતા વાયુ વિગેરે વધી જશે માટે તમારે ખાવા યોગ્ય નથી, કારણ કે આ અપચ્ચ છે એટલે તેના આગળ આહારનું પાત્ર મુકી કહે કે તમારે માટે સાધુએ આહાર આપ્યો છે, પણ આ તો લૂખો છે, લીખો છે, વડરો છે, કપાયેલો ખાટો મધુ છે, તે અમુક રોગ ઉત્પન્ન કરે તેવો છે માટે તમને તેનાથી ઉપકાર થાય તેમ નથી, આ પ્રમાણે કહી માદાને ઠરાવીને-ઠગીને પોતે ખાઈ જાય તે માટે ઉપદેશ કર્યું કહેવાય, તેવું પાપ સાધુએ ન કરવું, ત્યારે તેણે શું કરવું ? તે કહે છે—

જેવું હોય તેવું માદાને દેખાડવું, અર્થાત્ ઉપદેશ કર્યા વિના તેને અનુકુળ હોય તે બધો આહાર સમજાવીને આપી દેવો.

મિત્રવાગા નામેને પથમાહસુ—સમાજે વા ઘસમાજે વા ગામાણુગામ દૂરજ્ઞમાજે વા મણુજ મોયજનાયં લમિષ્ઠા સે ય મિકલૂ ગિલાર સે દંદદ જ તસ્સ આહરહ, સે ય મિકલૂ નો મુંજિજ્ઞા આહારિજ્ઞા, સે જ નો જલુ મે અંતરાપ આહરિ-સ્સામિ; હચેયાહ આયતનાહ ઉવાહકમ્મ ॥ ( સૂ. ૬૧ )

તે સાધુઓ સુદર આહાર લાવીને પોતાને ત્યાં રહેલા અથવા નવા પરોણા આવેલા સાધુઓને માદાને ઉદ્દેશીને કહે કે, આમાથી માદાને યોગ્ય સાડુ મારું લોજન લો અને તે ન ખાય તો પાછું લાવજો, પછી લેવાવાળો જો કહે કે હું તેને અતરાય પાડયા વિના તેને યોગ્ય આપીને બાકીનું વધેલું પાકું લાવીશ પછી આહાર લઈને માદાને આહાર ગયા મૂરમા બતાવ્યા પ્રમાણે ખોટું સમજાવી તેને કહી તે પોતે બધું ખાઈ લે, અને આહાર આપનાર સાધુઓને મોઢેથી જઈને કહે કે, તે સાધુએ કંઈ લીધું નહિ તો તે પાછું લાવતા મને વેચાવચ્ચ કરતા ગોચરી યોગ્ય મમથે ન વાપરવાથી શૂન ઉઠી, તેથી તમારી પાસે પાછો આહાર ન લાવ્યો, ( પણ મેં જેમ તેમ હું ખેંચી ખાઈ લીધો ) આવું કપટ ન કરવું માટે શું કરવું ? તે કહે છે—

તેવું કપટ કર્યા વિના માદાને બધા આહાર બતાવી સત્ય સમજાવીને તે જેટલો આહાર લે, તે આપવો, અને ન લે, તે બીજા સાધુઓને પાછો આપી આવવો

પિંડના અધિકારથીજ માતપિંડેવણને આશ્રયી સૂત્ર કહે છે

અદ મિલ્કન્ જ્ઞાનિજ્ઞા સત્ત વિંદેસનાઓ સત્ત પાણેસ-  
નાઓ, તત્ત્ય સ્વદુ રમા પદમા વિંદેસના—અસત્તદ્વે દત્ત્યે  
અસત્તદ્વે મત્તે, તદ્વપ્પગારેણ અસત્તદ્વેણ દત્ત્યેણ, વા મસેણ વા  
અમર્ણ વા ૯ સત્ય વા ૭ જ્ઞાજ્ઞા પરો વા સે

पडिगाहिजा, पदमा पिंढेसणा २ ॥ अहायरा दुचा पिंढे-  
सणा—ससट्टे हत्थे मसट्टे मत्ते, तद्देव दुचा पिंढेसणा २ ॥  
अहायरा तथा पिंढेसणा—इह खलु पाईण वा ४ सतेगयाइ  
सद्धा भयति—गाहायई वा जाव वम्मकरी वा, तेसि च ण  
अन्नयरेसु विरूयरूवेसु भोयणजाणसु उवनिक्खित्तपुब्बे  
सिया, तज्जहा—यालंसि वा पिढरमि वा सरगमि वा पर-  
गमि वा घरगमि वा, अह पुणेय जाणिज्जा—अससट्टे हत्थे  
मसट्टे मत्ते, मसट्टे वा हत्थे असमट्टे मत्ते, से य पडिग्गहधारी  
मिया पाणिपडिग्गहिय वा, से पुग्गमेव—आउसोति वा !  
२ पपण तुम अमंसट्टेण हत्थेण ससट्टेण मत्तेण ससट्टेण वा  
हत्थेण अमंसट्टेण मत्तेण अमंसि पडिग्गहगमि वा पाणिमि  
वा निहट्ट उच्चित्तु दलयाहि तहप्पगार भोयणजाय सय वा  
ण जाइजा २ फासुय० पडिगाहिजा, तइया पिंढेसणा ३ ॥  
अहायरा चउत्था पिंढेसणा—से भिक्खू वा० से ज० पिहुय  
वा जाय चाउलपल्ल वा अस्सि खट्ठु पडिग्गहियसि अप्पे  
पच्छाक्खमे अप्पे पज्जवजाण, तहप्पगार पिहुय वा जाय  
चाउलपल्ल वा सय वा ज० जाय पडि०, चउत्था पिंढेसणा  
४ ॥ अहायरा पचमा पिंढेसणा—से भिक्खू वा २ उग्गहिय-  
मेव भोयणजाय जाणिज्जा, तज्जहा—सरावमि वा दिंदिममि  
वा कोसगमि वा, अह पुणेय जाणिज्जा बहुपरियावन्ने पा-  
णीसु दगलेये, तहप्पगार असण वा ४ सय० जाय पडि-  
गाहि०, पचमा पिंढेसणा ५ ॥ अहायरा छट्ठा पिंढेसणा—से  
भिक्खू वा २ पग्गहियमेव भोयणजाय जाणिज्जा, जं च सय-  
ट्ठाप पग्गहियं, तं पायपरियावन्नं से पाणिपरियावन्नं फासुयं  
जं च परट्ठाण पग्गहिय पडि०, छट्ठा पिंढेसणा ६ ॥ अहायरा

સત્તમા પિંદેસના—સે મિકત્તુ વાં યદુતરિયધમ્મિયં મોય  
જજાય જાણિયા, જં ચડ્ધે ચદ્ધે કુપયવત્તપ્પયસમખમાદજ  
અતિદિવિવળવળીમગા માવચ્છંતિ, તદ્ધપ્પગારં ઉરિયધ  
મ્મિય મોયજજાય મર્યવાળં જાણ્યા પગે વા સે દિયા જાવ  
પદિં, મત્તમા પિંદેસના ૭ ॥ ઇચ્છેવાઓ મત્ત પિંદેસના  
ઓ, અદાવરાઓ સત્ત પાળેસનાઓ, તત્ત્વ શ્વલ્લુ ઇમા પદમા  
પાળેમના—અસમદ્ધે દુગ્ધે અનંમદ્ધે મત્તે તે ચંચ માણિયવ્વં,  
નકરં ચત્તરયાપ માણસં । તે મિકત્તુ વાં સે જં પુણ પાળગ-  
સાય જાણિયા, નંજહા—તિલોદ્ગં વા ૬, અમ્મિશ્વ શ્વલ્લુ પદિ  
ગાદિયમિ અપ્પ પચ્છાકમ્મં તદ્ધેવ પદિગાદિયા ॥ (સુ. ૬૨)

અથ શબ્દ અધિકારના અતરમા આવે છે પ્ર. ૩ અ  
ધિકાર બતાવે છે ? ૬૦—સાતપિંડ એપણા અને પાન (પાણી)  
ની એપણા અર્થાત્ બિંદુ એમ બાળે છે નીચે બનાવેલી  
પિંડ એપણા તથા પાન એપણા છે,

૧ અસત્તદ્ધા ૨ મત્તદ્ધા ૩ ઉદ્ધદ્ધા ૪ અપ્પલેયા ૫ રગ્ગ  
દિયા ૬ પગ્ગદિયા ૭ ઉરિયધમ્મા

સાધુઓના બે બેદો છે, ગમ્મમા રહેલ સ્થવિર ૩-પી અને  
ગમ્મથી નીકળેલા જિનકરૂપી, ઉપરની સાતે પિંડએપણા  
સ્થવિર ૪-પીને લેવાય, પણ જિનકરૂપીને પ્રથમની બે ઊંડીને  
પાછળની પાચ લેવાય ॥

પ્રથમની પિંડ એપણાનું સ્વરૂપ—

અસસદ્દ હાથ, અસસદ્દ વાસણ, અને વડોરાંયા



પછી વાસણુમા દ્રવ્ય રહે અથવા ન રહે, તેમા જો ખીલકુલ દ્રવ્ય ન રહે તો તુર્ત વાસણુ ધોવાનો પશ્ચાત્ કર્મનો દોષ લાગે, છતાં પણ ગચ્છમા બાલક, બુદ્ધો, તપસ્વી વિગેરેના આકુળપણાના કારણે નિવેધ નથી, તેથીજ સૂત્રમા તેની શ્રિ તા કરી નથી, ન ખરડેલો હાથ, ન ખરડેલું વાસણુ, તેથી અસન વિગેરે ચાર પ્રકારનો આહાર ચાએ, અથવા ગૃહસ્થ પોતે ચામ્પા વિના પણ આપે, તો ખપ હોય તે પ્રમાણે કાસુ આહાર શક્ય કરે,

### બીજી પિડએપણા.

ખરડેલો હાથ, ખરડેલું વાસણુ, ગૃહસ્થ પોતાના માટે તે વસ્તુ લેવા હાથ અને વામણુ ખરડે—

### ત્રીજી પિડએપણા.

પ્રજાપત્તની અપેક્ષાએ પૂર્વ વિગેરે િશામા કેટલાક શ્રદ્ધાળુ શ્રાવકો કે ભદ્ર ગૃહસ્થો રહેતા હોય, તે શેઠથી લઈને નોઝરડી સુધી હોય છે, તેમના ઘરમા અનેક જાતિના વાસણુમા અન્ન વિગેરે પ્રથમ નાખેલું હોય છે, તે થાલમા પિંકર ( ) સરગ તે શારિકા ( સરકીયા ) ના ઘાસનું બનાવેલું સૂપડું વિગેરે પગ તે વાસની બનાવેલી છાબડી વિગેરે છે, ' વરગ ' તે મણિ વિગેરે રત્નો જડીને બનાવેલું કિમતી વાસણુ હોય, તેમા કોઈ ચીજ કાઢીને સુકી હોય, તો હાથ ન ખરડેલો હોય અને વાસણુ ખરડેલું હોય, તો પાતરા ખારણુ કરનાર સ્થવિર કલ્પી અથવા પાના છોડીને

હાથમા ખાનાર જિનક પી હોય, તો ગૃહસ્થને પ્રથમજ કહે,  
હે આયુષ્મન ! અથવા હે બાઈ ! તમે ન ખરડેલા હોયે,  
ખરડેલા વાસણે અથવા ખરડેલા હોયે, ખરડેલા વાસણે આ  
પાતરામા દે આ હાથમા સલાબથી લઈને આપો, અથવા  
પોતે જ વસ્તુ જોઈતી હોય, તેનું નામ કહીને યાચે અને તે  
ગૃહસ્થ આપે તો ક્ષત્રુ આહાર લે

અહીં ખરડેલો હાથ, ખરડેલું વાસણ અને થોડું દ્રવ્ય  
પછવાડે રહે એવો આકર્ષો ભાગો જિનકદ્વીપીને કહે, સ્થવિર  
કદ્વીપીને તો સૂત્ર અર્થની ' હાનિ ' વિગેરેના કારણોને લઈને  
બધા ભાગો કહે છે—

**અલ્પક્ષેપા નામની ચોથી પિડએપણા.**

કુરમુશ મમરા પૃથુક વિગેરે ચોખા ચોકીને બનાવેલા  
હોય, તો તે લેતા વાસણ હાથને લેપ લાગતો નથી તથા અલ્પ  
તે ચોખાની કણકી વિગેરેના બનાવેલ હોય, તો અલ્પપર્યાય ક  
હેવાય, તે બનેને લેવાય છે તેમ વાલ, ચણા વિગેરે પણ કહે

**અવગૃહિતા—(૫)**

એટલે ગૃહસ્થે પોતાને ખાવા માટે વાસણ ધીમું હોય  
કે હાથ ધીમું હોય, તેવા વાસણમા જો પાણીનો લેપ દેખાતો  
હોય તો લેવું ન કહેવું પણ બહુ મુકાઈ ગયું હોય તેવા  
શરાવલા, ડિડિમ ( કસાનું વાસણ ) તથા કોચક (

) મા ખાવાનું કાઢેલું હોય, તો સાધુને લેવું કહેવું

## પ્રગૃહીતા—

ગૃહસ્થે સ્વાર્થ માટે કે બીજા માટે ચરૂ, હાડી વિગેરે રાધવાના વાસણમાંથી ચાટવા વિગેરેથી લઈને બીજાને વસ્તુ આપી હોય તે બીજાએ ન લીધી હોય, અથવા સાધુને અપાવી હોય તો પ્રગૃહીતા કહેવાય, તે ગૃહસ્થના વાસણમાં કે હાથમાં વસ્તુ હોય તો ક્ષત્રુ હોય તે લે

## ઉનિઝત ધર્મ—

તે ઘરની અદ્ય ઘણા નોકર ચોપમા કે અન્ય સાધુ બ્રાહ્મણ અતિથિ માગણુ ઈચ્છે નહિ તેવી લૂણી સાદી રસોઈ હોય તે પરકવવા ચોખ્ખ હોય તેવું ભોજન પોતે ચાચે અથવા ગૃહસ્થ આપે તો લે

## હવે સાત પાણીની એવણાઓ કહે છે

તેમાં પ્રથમની ત્રણ તો ભોજન માફક છે અને ચોથીમાં ભેદ છે, કારણ કે તે પાણી સ્વચ્છ હોવાથી તેમાં અદ્ય લેપ પણ છે, તેથી સ સદે વીગેરેનો અલાવ છે, આ પછીની ત્રણ પાણીની એવણાઓ વધારે વધારે વિશુદ્ધ હોવાથી એવોજ ક્રમ છે (અગ્ર માફક પાણીનું પણ બળવું)

હવે આ બતાવેલાં અથવા પૂર્વે બતાવેલાં સૂત્ર વડે શું કરવું તે કહે છે

इच्छेयासि सत्तण्ह पिंडेसणाण सत्तण्ह पाणेसणाण अन्नं  
यस्मिं पण्डितं पण्डितं ज्ञमाणं सो पथं वद्माम—मिच्छापण्डितवत्

સહુ પણ ભયંતારો, અદમેને સમ્મ પદિવન્ને, જો પણ ભયંતારો  
 પયાઓ પદિમાઓ પદિવજ્જિતા જ વિદ્ધરતિ જો ય અદમંસિ  
 પય પદિમ પદિવજ્જતાણ વિદ્ધરામિ સન્વેડધિ તે ડ જિણા-  
 નાપ ઉવટ્ઠિયા અનુસસમાદીપ, પવ ધ જ વિદ્ધરતિ, પય સહુ  
 તસ્સ મિલ્લુસ્સ મિલ્લુણોપ યા સામગ્ગિય ॥ ( સૂ. ૬૩ )  
 ૨-૧-૧-૧૧ પિઠેપણાયામેકાદશ ઉદ્દેશક ॥

આ સાત પિઠેપણા અથવા પાન એપણામાની ડોઈપણ  
 પ્રતિમાને સાધુ સ્વીકારીને આવુ પછીથી ન બોલે, કે-“બીજા  
 સાધુ ભગવ તો સારી રીતે પિઠેપણા વિગેરે અભિશ્રદ્ધા પાળતા  
 નથી, હું જ એકલો બરોબર પાળુ છું ” તેથી મે જ વિશુદ્ધ  
 અભિશ્રદ્ધ લીધો છે, પણ બીજાઓએ નથી લીધો, આ ઉપ  
 રથી ગમ્મમાથી નીકળેલાએ કે ગમ્મમા રહેલાએ પગરૂપર  
 સમઢિટ્ટી દેખવા, પણ ઉત્તમ રીતે પિઠેપણા પાળનારા  
 ચડતી અવસ્થાએ પહોચેલા ગમ્મમા રહેલા સાધુએ પણ  
 પોતાનાથી નીચા સાધુ જેઓ પ્રથમની પિઠેપણામા રદ્યા  
 હોય તેમને પણ હોય દેવો નહિ

અ. —ત્યારે શુ કંવુ ? તે કહે છે

આને સાધુ ભગવ તો પિઠેપણા વિગેરે વિશેષ અભિ  
 શ્રદ્ધાને ધારણ કરીને ગામ ગામ વિચરે છે, અને હું જે  
 પ્રતિમાને ધારણ કરીને વિચરુ છું તેથી અમે બધા જિને  
 શ્વરની આજ્ઞામા છીએ, અથવા જિનાસાએ વિચરે છે, તેથી  
 અવ્યુદત વિહાર કરનાર સવરવાળા છે, તેઓ બધા એક  
 બીજાને સમાધિવટે જે ગમ્મમા જેને જે સમાધિ અર્પણ

હોય તેને ' તે ' પાળે, કારણ કે ગમ્મવાસિઓને ઉપર બતાવી તે સાતે યથાશક્તિ પાળવાની છે ગમ્મથી નીકળેલાઓને પાછળની પાચનો અભિગ્રહ છે, તે વડે તેઓ પ્રયત્ન કરે, તે પ્રમાણે તે પાળીને વિચરતા હોય તે બધા જિનેશ્વરની આજ્ઞા ઉલ્લંઘતા નથી, તે સ બધા પૂર્વે બતાવેલી ગાથા ઠહે છે

ઝોડયિ કુષ્ઠય તિષ્ઠયો, યદુવન્ય અચેલઝોયિ સંધરહ,  
ન દુ તે દોલતિ પર, સબ્બેચિમ તે જિનાણાય ॥ ૧ ॥

કોઈ બે કોઈ ત્રણ કોઈ વધારે કોઈ બીલકુલ વચ્ચે ન પહેરે, તો પણ તે પરસ્પર નિદા ન કરે, કારણ કે તે બધા જિનેશ્વરની આજ્ઞામાં છે આજ તે સાધુનું સમગ્ર સાધુપણ છે, ( આ ટેવટના સૂત્રનો પરમાર્થ એ છે કે સ્વ-પરને દુઃખ ન થાય, તેમ વિચારપૂર્વક ગોચરી વિગેરે લેવું વાપરવું, પણ તે પ્રમાણે નિર્વાહ ન થાય, તો બને તેટલું નિર્મળ લાવથી પાળવા પ્રયત્ન કરવો પણ વધારે ઉત્કૃષ્ટ માર્ગ પાળનારે પણ પોતે અહુ કાર કરીને બીજાની નિદા ન કરવી, તેમ પોતાની શક્તિ વધતા મામાન્ય પાળનારે પણ ઉત્કૃષ્ટ પાળવા પ્રયત્ન કરવો )

શબ્દાએપણા નામનું બીજું અધ્યયન—

બીજા શ્રુત સ્કંધનું પ્રથમ અધ્યયન કહીને હવે બીજું કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ બધ છે, ગયા અધ્યયનમાં ધર્મ ના આધાર રૂપ શરીરની પ્રતિપાલના માટે પ્રથમજ ચિંત

ગ્રહણનો વિધિ બતાવ્યો અને તે પિઠ ( આહાર પાણી )  
લઈને કયા ગૃહગ્રંથો ન હોય તેવા સ્થાનમાં વાપરવું તેથી તે  
સ્થાનના ગુણ દોષ બતાવવા આ બીજી અધ્યયન કહે છે,  
આ સ બ ધે આવેલા આ અધ્યયનના ચાગ્ય અનુયોગદ્વારા  
કહેવા, તેથી નામ નિબંધન નિશ્લેષામાં “ શમ્યા એપણા ”  
નામ છે, તેના નિશ્લેષા ઠરવામાં “ પિઠેપણા નિર્ધુક્તિ ”  
જ્યા સ બવે ત્યા દુ ગણમાં પ્રથમ ગાથા વડે અને બીજી  
એપણાઓની નિર્ધુક્તિઓને યથાયોગ મ લવતી બીજી ગાથા  
વડે પ્રકટ કરીને ત્રીજી ગાથા વડે “ શમ્યા ” ગાળના ‘ છ  
નિશ્લેષા ’ ના વિચારમાં નામ સ્થાપના છોડીને નિર્ધુક્તિગત  
કહે છે

દશ્યે સિત્તે કાલે ભાવે, સિઝજાય જા તર્હિ પગય  
વૈરિસિયાસિઝજા સલુ સંજય ઝોગતિ નાયઘ્યા\* ? ॥૨૧૮॥

દ્રવ્ય શમ્યા ક્ષેત્ર શમ્યા કાળ શમ્યા અને ભાવ શમ્યા  
એ ચાર પ્રકારે શમ્યા છે, તેમાં દ્રવ્ય શમ્યાની જરૂર છે, તેથી  
સંયતોને ઠેવી શમ્યા યોગ્ય છે તેજ હવે બતાવશે દ્રવ્ય  
શમ્યાની હવે વ્યાખ્યા કરે છે

\* જાપેના આચાર્યશ્રી સમીક્ષકશ્રી બીજી સ્કંધના ૧ વા  
અધ્યયનની નિર્ધુક્તિની નમન કરતા આકાશની જૂન થઈ છે, એટલે દીકરા  
કારના નજી સ્તોક માથે લેતા નિર્ધુક્તિની ગાથાના ૧૬ આઠ આવેન છે  
પણ ખરી રીતે નિર્ધુક્તિકારની કૃતિ પ્રમાણે ગણતરી ૪ ના આઠગાથી  
ગાથાઓ ગણતા ૨૮૫ થી ગણતા ૨૬૭ આવે છે તેથી બીજી અધ્યાય  
નમાં આંક ૨૬૮ નો જોઈએ તે મળી રહે છે

તિવિદ્યા ય દૃઢસિદ્ધ્યા સચિત્તાઽચિત્ત મીસગા ચંદ્ર ।  
ચિત્તંમિ જમિ ચિત્તે કાલે જા જંમિ કાલમિ ॥ ૨૯૯ ॥

ત્રણ અકારની દ્રવ્ય શબ્દ છે, સચિત્ત અચિત્ત અને મિશ્ર તેમા સચિત્ત તે પૃથ્વીકાય વિગેરે ઉપર, અને અચિત્ત તે પ્રાસુક પૃથ્વી વિગેરે ઉપર, અને મિશ્ર તેને અર્ધ પરિણત પૃથ્વી વિગેરે ઉપર ને શબ્દ હોય તે અથવા સચિત્ત શબ્દાનુ વર્ણન નિર્ચુકિતકાર હવે પછીની ગાથામા પોતે જ કહે છે, ક્ષેત્ર શબ્દા તે ને ગામ વિગેરે ક્ષેત્ર ( સ્થાન )મા શબ્દા કરાય તે, કાલશબ્દા તે ને ઋતુ બદલણ વિગેરેમા ને શબ્દા કરાય, તે કાળ શબ્દા છે, તેમા સચિત્ત દ્રવ્ય શબ્દાનુ કહ્યાત બતાવે છે

ઉક્કલ કલિંગ ગોમમ વરગુમર્દં ચંદ્ર દોહ નાયબ્યા ।  
મય તુ ઉદાહરણ નાયબ્ધ દૃઢસિદ્ધ્યાપ ॥ ૩૦૦ ॥

આ ગાથાનો ભાવાર્થ કથાથી બાણવો.

એક અટવીમા બે ભાઈઓ ઉત્કલ અને કલિંગ નામ ના વિષમ ( વિડટ ) પ્રદેશમા પલિલ બનાવીને ચોરી કરે છે તેમની બેન વરગુમતી નામની છે, ત્યાં ગોતમ નામનો નિમિત્તિઓ આવ્યો, બે ભાઈઓએ તેનો સત્કાર કર્યો, પણ વરગુમતીએ ખાનગીમા કહ્યું કે આ આપણું સહુ કરનાર સદ્રક નથી, આ અહીં રહીને આપણી પંડોનો વિનાશ કરશે, માટે તેને કાઢવો જોઈએ, તેથી તે બે ભાઈઓએ તેના વચનથી તેને કાઢવો, એલા નિમિત્તિઓએ પણ તેના ઉપર દ્રેપી બનીને આ

પ્રતિજ્ઞા કરી કે “ જો હું વન્દુશુભતીના ઉદરને ચીરીને તેમા ન  
 સુઉ તો માફ નામ ગૌતમ નહિ ” બીજા આચાર્યો કહે છે કે  
 તે સમયે તેને બાળકો નાના ટોવાથી વન્દુશુભતી પોતેજ પહીની  
 માલીક હતી, અને ત્યાં ઉત્કલ અને કલિંગ નામના બે નવા  
 નિમિત્તિયા આવેલ હતા, તેથી પૂર્વે આવેલ ગૌતમ નિમિત્તિ  
 યાને પોતે કાઢયો, તેથી ગૌતમે દ્વેષથી પ્રતિજ્ઞા કરીને માર્ગમા  
 સર્સવને વાવતો ગયો, આમામામા સર્સવો ઉઘ્યા, તે ઉગેલા  
 સર્સવોને આધારે બીજા રાજાનો પ્રવેશ કરાવી તે બધી  
 પહીને છુટાવીને બાળી નાખી, ગૌતમે પણ વન્દુશુભતીને કેદ  
 પકડી તેનું પેટ ચીરાવીને થોડી જીવતી તરફડતી હતી,  
 તે સમયે તેના પેટ ઉપર સૂતો, આ નિચિત્ત દ્રવ્યશય્યા  
 બાણી

### ભાવશય્યાનું વર્ણન

દુષિદા ય ભાવસિદ્ધા કાયગપ છન્ધિદે ય માર્શમિ ।

માથે જો જાત્ય જયા સુદુહગમ્માહસિદ્ધાસુ ॥ ૩૦૧ ॥

બે પ્રકારની ભાવશય્યા છે ( ૧ ) કાય વિપથ સ બધી  
 અને ૨ ભાવ સ બધી તેમા જે જીવ આદ્યિક વિગેરે ભાવ  
 મા જે કાળે વર્તે, તે તેની છ ભાવરૂપ ભાવશય્યા છે, ઝરણુ કે  
 શયન તે શય્યા સ્થિતિ છે, તેજ પ્રમાણે જે જીવ સી વિગે-  
 રેની કાય ( ઉદર )મા ગર્ભપણે રહેલો હોય, તે જીવને સી  
 વિગેરેની કાયા ભાવશય્યા છે ઝરણુ કે સી વિગેરેની કાયામા  
 સુખમા દુઃખમા સુતા ઉઠતા દરેક વખતે તે જીવ તેની અંદર



રહેલી બધી અવધાવાળો થાય છે, માટે તે કાય સળધી ભાવશય્યા છે

આ અધ્યયનનો બધો અર્થાધિકાર શય્યા વિધાય સળધી છે, અને હવે ઉદ્દેશનો અર્થાધિકાર બતાવવા નિર્ણય ક્રિતકાર હો છે

सर्वेष्वपि यः सिद्ध्यतिमोक्षिकारणा तद्वपि अस्ति उचितेसो ।  
उद्देशे उद्देशे वृच्छामि समासभो किंचि ॥ ३०२ ॥

આ બધા એટલે ત્રણે ઉદ્દેશો ને કે શય્યા વિશુદ્ધિ કરનારા છે, તોપણ તેમા દરેકમા કાંઈક વિશેષ છે, તેને હું કુ કાણુમા કહીશ, તે કહે છે—

उत्तमदोस्ता पढमिहयमि ससत्त पञ्चबाया य १ ।

पीर्यमि सोअवाई यहुविहमिज्जाविवेगो २ य ॥ ३०३ ॥

તેમા પ્રથમ ઉદ્દેશામા વ્યવહારના ઉદ્દેશ્ય દોષો આધાર્મિક વિગેરે છે, તથા ગૃહસ્થ વિગેરેના સસર્ગથી અપાયો ચિત્તવેલા છે, તથા બીજા ઉદ્દેશામા શોચવાદિ ( ગૃહસ્થો ) ના ગહુ પ્રકારના દોષો તથા શય્યાનો વિવેક ( ત્યાગ ) બતાવે છે આ અર્થાધિકાર છે—

तद्वपि जयंतल्लणा मज्झायस्सणुषरोहि जइयव्व ।

ममविसमाईपसु य ममणेर्ण निज्जरद्वाप ३ ॥ ३०४ ॥

ત્રીજા ઉદ્દેશામા જયણ પાળનાર ઉદ્દેશ્ય વિગેરે દોષો ત્યજનાર સાધુને જે છલના થાય, તે દૂર કરવા પ્રયત્ન કરવો, તથા સ્વાધ્યાયને અનુકૂળ એ સમવિષય વિગેરે ઉપાશ્રયમા

નિર્જ્ઞાના અર્થો માધુર્યે રહેલુ, એ વિષય છે, નિયુક્તિ  
અનુગમ કહ્યો, હવે સૂત્રાનુગમમા સૂત્ર કહે છે—

સે ભિક્ષુ ધા૦ અભિક્ષિક્ષા ઉચ્ચસ્તય પસિત્તપ અણુ  
પવિમિત્તા ગાર્મ ધા જાથ રાયદાર્ણિ ધા, સે જ પુણ ઉચ્ચસ્તય  
જાણિક્ષા મર્ઝજા જાય સસતાણય તહ્પગારે ઉચ્ચસ્તપ નો  
ઠાણ ધા મિજ્જ ધા નિસીદિય ધા ચેદ્દજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ ધા૦  
સે જ પુણ ઉચ્ચસ્તય જાણિક્ષા અપ્પઢ જાય અપ્પસતાણય  
તહ્પગારે ઉચ્ચસ્તપ પદિલેહિત્તા પમજ્જિત્તા તઓ સજ્ઞયામેથ  
ઠાણ ધા ૩ ચેદ્દજ્ઞા ॥ સે જ પુણ ઉચ્ચસ્તય જાણિક્ષા અર્સિ પ  
દિયાપ પગ સાહમ્મિય સમુદ્દિસ્સ પાણા ૬ ૪ સમારબ્ધ સમુદ્દિ  
સ્સ કીય પામિથ અચ્છિજ્જ અણિસદ્ધ અભિદ્ધ આદ્ધ ઘેપદ્ધ,  
તહ્પગારે ઉચ્ચસ્તપ પુરિસતરકદે ધા જાથ અણાસેથિય ધા  
નો ઠાણ ધા ૩ ચેદ્દજ્ઞા ॥ પય તહ્પે સાહમ્મિયા પગ સાહમ્મિય  
થદ્ધે સાહમ્મિયીઓ ॥ સે ભિક્ષુ ધા૦ સે જ પુણ ઉ૦ થદ્ધે  
સમજ્ઞયણીમય પગણિય ૨ સમુદ્દિસ્સ ત ઘેથ ભાણિયઞ્ચ ॥ સે  
ભિક્ષુ ધા૦ સે જ૦ થદ્ધે નમ્મજ૦ સમુદ્દિસ્સ પાણા ૬ ૪ જાથ  
ઘેપતિ, તહ્પગારે ઉચ્ચસ્તપ અપુરિસતરકદે જાથ અણાસે  
થિય નો ઠાણ ધા ૩ ચેદ્દજ્ઞા ૩, અહ પુણેય જાણિક્ષા । પુરિ  
સંતરકદે જાથ સેથિય પદિલેહિત્તા ૨ તઓ સંજ્ઞયામેથ  
ચેદ્દજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ ધા૦ સે જ પુણ અસ્સજ્ઞપ ભિક્ષુપદિ  
યાપ કદિપ ધા ઉક્કથિપ ધા છત્તે ધા લિત્તે ધા ઘટ્ટે ધા મટ્ટે  
ધા સમટ્ટે ધા સેપ્પૂમિપ ધા તહ્પગારે ઉચ્ચસ્તપ અપુરિસત  
રકદે જાથ અણાસેથિય નો ઠાણ ધા સેજ્ઞ ધા નિસીદિ ધા  
ચેદ્દજ્ઞા, અહ પુણ ઞ્ચ જાણિક્ષા પુરિસંતરકદે જાથ આસે-  
થિય પદિલેહિત્તા ૨ તઓ ચેદ્દજ્ઞા ॥ ( સુ૦ ૬૪ )

તે બિહુ ઉપાશ્રયમા રહેવાને જોઈએ છોડી દોય તો ગામ વિગેરેમા જાય, ત્યાં જઈને સાધુને યોગ્ય વસતિ શોધે, ત્યાં જોઈ કાંઈ વિગેરે, જ તુ સુકત મકાન હોય, ત્યાં વાસ વિગેરે ન કરવો, તે બતાવે છે મ્થાન તે કાઉસગ્ગ, શર્યા તે સ થારે કરવો, નિપીધિકા તે સ્વાધ્યાય (બહુવાનુ ) આ ત્રણ ન કરવા, ( અર્થાત્ જીવ જ તુવાળા મકાનમા ઉતરવુ નહિ ) પણ જેમા જ તુ ન હોય ત્યાં ઉતરી તે કાઉસગ્ગ વિગેરે કરવો હવે ઉપાશ્રય મળી ઉદ્દગમ વિગેરે દોષો બતાવે છે

તે બિહુ એવું જાણે કે કોઈ શ્રાવકે આ ઉપાશ્રય ઢરા વ્યે છે, પણ તે એક સાધુ જે જિનેશ્વરની આજ્ઞા પ્રમાણે અનુધાન કરે છે, તેને ઉદેશીને જીવોનો આરભ કરીને બનાવેલો છે અથવા તે સાધુને ઉદેશીને વેચાતો લીધો છે, અથવા અન્ય પામેથી ઉછીકા લીધો છે, અથવા નોકર વિગેરે પાસેથી બળ-જબરીથી લીધો છે, બધાનો સામટો હોય, તેમા બધાની રજા લીધા વિના લીધો હોય અથવા તૈયાર થયેલું મકાન કે તળુ વિગેરે બીજી જગ્યાથી લાવેલ હોય, આવા સ્થાનને શ્રાવક સાધુની પાને આવીને આવે, તો તેના ઉપાશ્રયમા જગ્યા સુધી બીજો પુરૂષ તેવા મકાનને ન વાપરે, ત્યાં સુધી પોતે તેમા કાઉસગ્ગ વિગેરે કે રહેવાસ ન કરે, આ એક સાધુ આશ્રયી જીવે તે પ્રમાણે ઘણા સાધુ એક સાધ્વી કે ઘણી સાધ્વીને ઉદેશીને તે આશ્રયી પણ સમજવું, વળી ત્યારપછી શ્રમણ વણીમગ આશ્રયી સૂત્રમા પણ પિઠેવણા સૂત્ર પ્રમાણે

બાણુવુ, એટલે તે સૂત્રમા સમજવુ કે પ્રથમ પોતે ન ઉતરવુ  
પણ સાધુ સિવાય બીજાને કોઈ ગૃહસ્થ ઉતરે, ત્યારપછી પોતે  
ઉતરે તથા સાધુ બાણે કે આ ઉપાશ્રય સાધુને માટે ગૃહસ્થે  
વાસની કાળી ( ખાપટો ) વિગેરેથી બાધેલ છે, દર્શાવેલ છે,  
છાએલ છે, છાલુ વિગેરેથી લીધેલ છે, ખરી વિગેરે ખડખડા  
પ દાર્થથી ઘસ્યો છે, અને તેને કળિ વિગેરેના લેપથી કામળ  
બનાવ્યો છે, તથા જમીન સાફ કરી મન્કાર્યો છે, દુર્ગંધી  
દૂર કરવા ધુપ વિગેરેથી ધુપાવ્યો છે, આવુ જ સાધુ માટે  
કરેલું હોય તો જ્યાં મુખી કોઈ ગૃહસ્થ ન વાપરે, ત્યાં મુખી  
તે મકાનમા પોતે ગઉસગ્ગ વિગેરે ન કરે, પણ જ્યાં બીજા  
વાપરે, તેવુ બાણે ત્યાર પછી તે મકાન પડિલેલી પ્રમાણને  
ગઉસગ્ગ વિગેરે કરે

સે ભિક્ષુ વાં સે જં પુણ ઉચસ્સયં આં અસ્મજ્ઞ  
ભિક્ષુપદિયાપ્પ સુદિયામો વુચારિયાઓ મહલિયામો કુજ્ઞા,  
અહા પિંદેસનાપ્પ આય સથારગં સથારિજ્ઞા વહિયા વા નિન્ન-  
વસ્સુ તદ્દપ્પગારે ઉચસ્સય અપું નો ઠાણ ૩ અહ પુજેવં પુરિ-  
સંતરકદે આસેવિપ્પ પદિલેહિતા ૨ તઓ સજયામેવ આચ  
ચેહજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ વાં સે જં અસ્સજ્ઞપ્પ ભિક્ષુપદિયાપ્પ  
ઉદગ્ગપ્પસૂયાણિ ધંદાણિ વા મૂલાણિ વા પ્પત્તાણિ વા પુ-  
પ્પાણિ વા ફલાણિ વા વીયાણિ વા હરિયાણિ વા ઠાણાઓ  
ઠાણ સાહરહ વહિયા વા નિણ્ણવસ્સુ તં અપું નો ઠાણ વા  
ચેહજ્ઞા, આહ પુણં પુરિસંતરકદ ચેહજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ વા સે  
જં અસ્સજ્ઞં મિં પીઠં વા ફલગ વા નિસ્સેર્ણિ વા ઉદૂનલ વા

ઠાણાઓ ઠાણ સાહરદ્વચ્છિયા ધા નિર્ણયસ્તુ તદાપગારે ડૉ અ-  
પુ૦ નો ઠાણ ધા ચેદ્વજ્ઞા, અદ્વ પુણ૦ પુરિસ૦ ચેદ્વજ્ઞા ॥ (સૂ૦ ૬૫)

તે ભિક્ષુ આવા પ્રકારનો ઉપાશ્રય જાણે કે તે જૃહસ્થે  
સાધુને ઉદ્દેશીને નાની બાગીનુ મોટુ બારણુ કંથુ છે, તેવા  
મકાનમા જ્યાં સુધી જૃહસ્થ વિગેરે બીજા પુરૂષ તે મકાન ન  
વાપરે ત્યાં સુધી સાધુ તેને ન વાપરે આ બંને સૂત્રમા પણ  
ઉત્ત૦ શુણ્ઠો વર્ણવ્યા છે, તે પૂર્વે બતાવેલા દોષથી હુદ્દ ગમ્યા  
હોય તોપણ બીજા પુરૂષે સ્વીકાર્યા પછી કંપે છે, પણ મૂળ  
શુણ્ઠી હુદ્દ હોય તો બીજા પુરૂષે સ્વીકાર્યા પછી પણ નિપતી  
નથી, મૂળ શુણ્ઠના દોષો નીચે મુજબ છે, “વઢ્ઠી વસોવો ધા-  
રણા ઉચ્ચત્તારિ મૂલ્લવેલીઓ ” એટલે પ્રથમ વાસ વિગેરેથી સાધુ  
વિગેરે માટે જે વસતિ તૈયાર કરાવાય, તે મૂળ શુણ્ઠી હુદ્દ છે

પીઠનો વાસડો, બે ધારણુ કરનાગ, તથા ચાર મૂળ વે  
લીઓ હોય—( સાધુ માટે વાસડો ઉભા કરીને મકાન બનાવે  
તે સાધુને કહેવે નહિ ) વળી તે સાધુ આવો ઉપાશ્રય જાણે કે  
જૃહસ્થ સાધુને ઉદ્દેશીને પાણીથી તૈયાર થયેલા કદ વિગેરે  
બીજા મકાનમા ( તે પાણી કરવા માટે ) લઈ જાય છે, અ-  
થવા તેનો બહાર દગલો કરે છે, તેવા મકાનમા જ્યાં સુધી  
બીજા માણસ આવીને ન રહે, ત્યાં સુધી સાધુ તેમા ન ઉતરે,  
પણ બીજાએ વાપર્યા પછી સાધુ તેમા રહે, તેજ પ્રમાણે અ-  
ચિત્ત વસ્તુ પણ ઘરમાથી બહાર કાઢે તોપણ પુરૂષાતર થયા  
પછી સાધુએ તે મકાન વાપરવું, કારણ કે તેમા પણ ફેરફાર  
કરતા ત્રસ જીવનો વધ થવાનો સંભવ છે વળી—

સે મિક્ષ્ણુ વાં ૦ સે ઝં ૦ સંજહા—સધંસિ વા મચન્તિ વા  
 માલંસિ વા પાસાં ૦ દમ્મિં ૦ અગ્ગયરસિ વા તહપ્પગારંમિ  
 અંતલિક્કજાવસિ, નગ્ગત્ય આગાઢાણાગાઢેહિં ફારણેહિં ઢાણં  
 વા નો ચેદ્ધા ॥ સે આદ્ય ચેદ્ધ સિયા નો તત્થ સીમોદ્ગચિ-  
 વદેણ વા ૨ હત્થાણિ વા પાયાણિ વા અચ્છીણિ વા દંતાણિ વા  
 મુદં વા ઉચ્છોલિજ્જ વા પહોદ્ધજ્જ વા, મોં તત્થ ડસદં પકરેજ્જા,  
 સંજહા—ઉચ્ચાર વા પાં ૦ શ્વેં ૦ સિં ૦ યતં વા પિત્ત વા પય વા  
 સોણિયં વા અગ્ગયરં વા સરીરાયયય વા, ચંચલી ધૂયા આવા  
 જમેય, સે તત્થ ડસદં પગરેમાણે પયલિજ્જ વા ૨, સે તત્થ  
 પયલમાણે વા પવદમાણે વા હત્થ વા જાય મીમ વા અગ્ગયર  
 વા વાયંસિ દ્વિવિજ્જાલ ત્હસિજ્જ વા પાણિં ૪ અભિહણિજ્જ  
 વા જાય વવરોવિજ્જ વા, અથ મિક્ષ્ણુ પુણ્યોવદ્ધા ૩ જ  
 તહપ્પગારં ઉવસ્મય અંતલિક્કજાવ ના ઢાણસિ વા ૩  
 ચેદ્ધા ॥ ( સૂં ૬૬ )

તે બિહુ આવો ઉપાશ્રય બાપ્પે, કે તે એ આભાના ઉપર  
 બનાવેલું મકાન છે, અથવા માચડા ઉપર છે, અથવા માગા  
 ઉપર છે, પ્રાસાદ તે બીજે મજલે મકાન આપ્યું છે, ( પ્રાસાદ  
 તે સાડ પાકુ મકાન બાપ્પું હોય તે છે )—હમ્મતલ તે લોચરા  
 વાળું મકાન છે, આવા મકાનમાં બને ત્યામુખી સાધુએ નિવાસ  
 ન કરવો, પણ બીજા મકાનના અભાવે તેવું મકાન વાપરવું  
 પડે તો શુ કરવું તે જાહે છે ત્યા ઠંડા પાણી વિગેરેથી હાથ  
 ધુવે નહિ, તથા ત્યા રહીને ટટ્ટી જવા વિગેરેની ક્રિયા ન કરે,  
 કારણ કે કેવળી પ્રભુતેમાં કર્મ જ મ અને મયમની વિરાધના  
 બતાવે છે, ત્યા ત્યાગ કરતો પડી જાય, અને પડતા હાથ પગ

વિગેરે શરીરના અવયવને નુકશાન થાય તથા પોતે પડતા બીજા છવોને પીડે, અથવા જીવથી હુણે, આ પ્રમાણે નુકશાન બાણીને સાધુએ કાતો તેવા અધરના કે ભોયરાના સ્થાનમાં ઉતરવું નહિ, ( અથવા ઉતરવું પડે તો સભાળીને થડવું - ઉતરવું કે જગ્યા વાપરવી ) વળી—

સે ભિક્ષુ ધા૦ સે જ૦ સહરિય સસુદ્ધ સપસુમત્તપાણ તદ્દપ્પગારે સાગારિય ઉચસ્સય નો ઠાણ વા ૩ ચેદ્દા । આયાણમેય ભિક્ષુસ્મ્મ ગાદાયહક્કલેણ સર્જિ સયસમાણસ્સ અલસગે વા ચિસુદ્ધયા વા છટ્ઠી વા ઉચ્ચાદિજ્ઞા અન્નયરે વા સે દુક્કલે નેગાર્યંકે સમુપજ્ઞિજ્ઞા, અસ્મંજ્ઞય કલુણપદિયાય ત ભિક્ષુસ્સ ગાર્યં તિલ્લેણ વા ઘણ વા તવળીણ વા ઘસાણ વા અદ્ધમગિજ્ઞ વા મવિલ્લજ્ઞ વા સિનાણેણ વા કલ્લેણ વા લુદ્ધેણ વા ઘણેણ વા સુણેણ વા પડમેણ વા આઘસિજ્ઞ વા પઘમિજ્ઞ વા ઉચ્ચલિજ્ઞ વા ઉચ્ચદિજ્ઞ વા સીભોદગવિયદેણ વા ઉસિનોદગવિયદેણ વા ઉચ્છોલિજ્ઞ વા પક્કવાલિજ્ઞ વા મિનાવિજ્ઞ વા સિચિજ્ઞ વા દારુણા વા દારુપરિણામં કદ્દુ અગ્નિકાર્યં ઉજ્જાલિજ્ઞ વા પજ્જાલિજ્ઞ વા ઉજ્જાલિત્તા કાર્યં આયાવિજ્ઞા વા ૫૦ અહ ભિક્ષુણ પુવ્વોચ્છદ્ધા૦ જ તદ્દપ્પગારે સાગારિય ઉચસ્સય નો ઠાણ વા ૩ ચેદ્દા ॥ ( સુ૦ ૬૭ )

તે ભિક્ષુ વળી આવેા ઉપાશ્રય બાણે કે તેમા સ્ત્રીઓ રહેલી છે, અથવા તે આળકોવાળુ છે, અથવા તે મકાન શિ હ કુતરો ગિલાડી વિગેરે ક્ષુદ્ર પ્રાણીથી રોકાયેલુ છે, પશુઓ રં ખાય છે, તથા ભોજન પાળી છે, અથવા પશુઓને ચારો પાળી આપવામા આવે છે, આવા ગૃહસ્થથી આકુળ ઉપાશ્રયમાં

સાધુએ ધ્યાન વિગેરે ન કરવું, કાગળકે તેમા નીચે મુજબ દોષો છે, તથા આ 'કર્મ' બધેનના ઢારણો છે (૧) ગૃહ સ્થના કુટુંબ સાથે વનતા ત્યાં શકા રહિત ભોજન વિગેરેની ક્રિયા ન થાય, અથવા કોઈ પણ જાતનો વ્યાધિ થાય, તે બ તારે છે, 'અલગુગ' તે હાથપન વિગેરેનો અટકાય, અથવા અથયુ તે લકવાનો રોગ થાય, વિગ્રહિકા (ગુણ) છર્દી ( ) નો રોગ થાય, આવી વ્યાધિઓ સાધુને ઉત્પન્ન થાય અથવા તેવો બીજો તાવ વિગેરે કોઈ રોગ થાય, અથવા તુર્ત પ્રાણ લેનારો ગુહ વિગેરે રોગ થાય, તેવા રો ગથી પીડાયેલા સાધુને જેખીને કાગળથી અથવા ભક્તિથી ગૃહસ્થ તે ભિખુના શરીરને તેલ વિગેરેથી ચોળે, અથવા થોડું મસળે, પછી મુગ ધી દ્રવ્યથી ઉવટણ કરે, કંક તે કપાય દ વ્યનો ઢવાથ ( નાશક છાત્રામા શીખાખાઈ વિગેરે પાણીમા ઉકાળી ' નાહવામા ઉપયોગ કરે છે, ) લોહ તે મુગધી દ્રવ્ય છે, વર્જક તે કપીલો વિગેરે છે, જવ વિગેરેનુ ચર્જુ-પદ્મક જાણીતુ છે, વિગેરે દ્રવ્ય વટે થોડું થોડું ધસે, અને ચોળીને તેનુ ઉદ્દર્શન કરે, પછી કડા કે ઉના પાણીથી થોડું સ્નાન કરાવે, અથવા પાણી છાટે, અથવા વારવાર સ્નાન કરાવે, અથવા માથા વિગેરેમા કે નાભિના ઉપરના અગમા પાણી સીંચે, અથવા લાકડાથી અથવા લાકડા માંડોમાંડે ધમીને અગ્નિ બાળે, ભડકો કરે, તેમ કરીને પછી સાધુના શરીરને એ કવાર તપાવે, કે વારવાર તપાવે, આવા દોષો જાણીને સાધુને



આ પ્રતિજ્ઞા વિગેરે છે કે તેવા ગૃહસ્થના રહેવાસવાળા મકાનમાં કાઉસગ્ગ વિગેરે ન કરવું, ( તેમ નિવાસ પણ ન કરવો )

આયાણમેય મિલ્લુસ્સ સાગારિય ઉલ્લસપ સયસમાણસ્મ દદ્દ સ્સલુ ગાદાવર્દિં યા આય કમ્મકરો યા અગ્ગમન્ન અક્કોસત્તિ યા પ્પચત્તિ યા રુમ્મત્તિ યા ઉહર્વિત્તિ યા, અદ્દ મિલ્લુણ ઉચ્ચાયય મળ નિયંછિજ્ઞા, યપ્પ સ્સલુ અગ્ગમન્ન અક્કોસત્તુ યા મા યા અક્કોસત્તુ જાય મા યા ઉહર્વિત્તુ, અદ્દ મિલ્લુણ પુચ્ચં જ સદ્દપ્પગારે સ્સાં નો ઠાણ યા ૩ ચેદ્દજ્ઞા ॥ (સુ. ૬૮)

ગૃહસ્થના રહેવાસવાળા ધર્મમાં ઉતરતા માધુને કર્મનું ઉપાદાન છે, તેથી ત્યાં બહુ દોષો છે, તેજ બતાવે છે, કે આવા ધર્મમાં ગૃહસ્થ માહોમાહે આક્રોશ વિગેરે કરે, તે કલેશ ક્રાંતા દેખીને સાધુ કદાચ ઉંચું નીચું મન કરે, (ઉંચું મન તે આવું ન કરે તો ઠીક, અને અવચ તે ભલે કરે,) તેવીજ રીતે માહોમાહે ગૃહસ્થના ધર્મમાં ધરવાળા પરસ્પર કલેશ ઉપદ્રવ વિગેરે કરે તો પણ સાધુને અસમાધિ થાય, માટે ત્યાં ન ઉતરવું

આયાણમેય મિલ્લુસ્સ ગાદાવર્દિં સદ્દિ સયસમાણસ્મ, દદ્દ સ્સલુ ગાદાવર્દિં અપ્પણો મયદ્દાપ્પ અગ્ગણિકાય ઉચ્ચારિજ્ઞા યા પ્પજ્ઞારિજ્ઞા યા વિજ્ઞપ્પિજ્ઞા યા, અદ્દ મિલ્લુ ઉચ્ચાયય મળ નિયંછિજ્ઞા, યપ્પ સ્સલુ અગ્ગણિકાયં ઉં યા ૨ મા યા ઉં પ્પજ્ઞારિજ્ઞા યા સ્સા યા પ્પં, વિજ્ઞપ્પિજ્ઞા યા મા યા પિં, અદ્દ મિલ્લુણ પું જ સદ્દપ્પગારે ઉં નો ઠાણ યા ૩ ચેદ્દજ્ઞા ॥ (સુ. ૬૯)

ગૃહસ્થ સાથે જોકે મકાનમાં રહેતા ગૃહસ્થ નિશ્ચયથી

પોતાના માટે અગ્નિકાવ બાગશે, ભડકો કરશે, અથવા છુ  
 ઝાવશે, તે સમયે સાધુના મનમાં ગયા મૂનમાં દંદા પ્રમાણે  
 ઉંચા નીચા ભાવ પ્રકટ થશે અને વ્યર્થ કર્મ બંધ થશે, માટે  
 તેવા સ્થાનમાં માધુએ ઉતરવું નહિ,

આયાણમેયં મિલ્લુસ્મ્મ ગાહાવર્હિં સન્દિ સંવસમા-  
 નસ્મ, રૂઢ સ્વદુ ગાહાવર્હસ્મ કુદલે વા ગુણે વા મળી વા મુલિષ  
 વા દિરણ્ણેસુ વા સુવણ્ણેસુ વા વહગાણિ વા મુદિયાણિ વા  
 તિમરાણિ વા પાલેયાણિ વા દારં વા મદ્દહારે વા ધગાવલ્લી  
 વા વળગાવલી વા મુત્તાવર્ગી વા રવણાવર્ગી વા તરુણીય વા  
 વૃમાર્દિં અન્નિયધિમૂલિયં પેદાવ, અહ મિલ્લુ ઉચ્ચાવ  
 પરિસિયા વા મા ના વા પરિસિયા રૂપ વા ન વૃયા રૂપ વા  
 નં મળ માહજ્ઞા, અહ મિલ્લુણ પુ. ૪ જી તદ્દપગારે  
 ઉચ્ચસ્તપ ના. ૩. ૧ ( મૂ. ૭૦ )

વળી ગૃહસ્થ માથે વમતા નીચલા દોષો છે, ધરમાં ગૃ  
 હસ્થને માટે બનાવેલા દાગીના કુડલ, મોનાનો દોરો, મણી,  
 મોતી ચાદી મોનાના કંડા બાણુબંધ ત્રણનેર વાળો હાર ગુ-  
 મખા હાર અર્ધ હાર એકાવલિ ઠનકાવલિ મુખાવલિ રત્ના  
 વલિ વિગેરે જુએ, અથવા તેવા દાગીના પહેરેલી સુદર કુમા  
 રિકાને જુએ, તેને દેખીને તે સાધુ ઉંચા નીચા વચન બોલે  
 કે આ સાદોદાગીનો કે સુદર કન્યા છે, અથવા આ ખામી  
 વાળો દાગીનો કે કન્યા છે, તેજ પ્રમાણે મનમાં રાગદ્વેષ કરે,  
 ( ટીકાકારે હિરણ્યનો અર્થ સોના મહોરો વિગેરેનો બનાવેલ  
 દાગીનો લીધો છે )

આયાણમેયં મિષ્ણુમ્મ ગાહાયઈદિ સદ્ધિ સયસમાણસ્મ,  
 હહ સ્વલુ ગાહાયઈનીઓ વા ગાહાયઈધુયાઓ વા ગાં સુ-  
 વ્હાઓ વા ગાં ધાઈઓ વા ગાં દાસીઓ વા ગાં વમ્મવ-  
 રીઓ વા તાસિં ચ ન પર્યં યુત્તપુણ્યં મયઈ—જે હમેં મયંતિ  
 સમણા મગવતો જાણ ઉવરયા મેહુણાઓ ધમ્માઓ નો સ્વલુ  
 વ્હાઈ વ્હાઈ મેહુણધમ્મં પરિચારણાવ આઉદ્દિત્તપ, જા વ  
 સ્વલુ વ્હાઈ સદ્ધિ મેહુણધમ્મં પરિચારણાવ આઉદ્દાવિજ્ઞા  
 પુત્ત સ્વલુ તા હમિજ્ઞા ઉવસ્સિં તેયમ્મિં વચમ્મિં જસસ્સિં  
 સંપરાકાય આલોચણદરસણિજ્ઞ, વયવ્વગાર નિગ્ગોસ સુચા  
 નિસમ્મ તાસિં ચ ન અન્નયરી સદ્ધી ત તયસ્સિં મિષ્ણુ મેહુ  
 ણધમ્મ પદિચારણાવ આ ઉદ્દાવિજ્ઞા, અહ મિષ્ણુણં પું જ  
 તદ્દપગારે સાં ૩ નો ઠા ૩ વેદ્ધા વય સ્વલુ તસ્સં ॥  
 ( સૂં ૭૧ ) પદમા સિજ્ઞા મમ્મસા ૨-૧-૨-૧ ॥

વળી જુહુસ્થ માથે વમતા આ ઢોપો છે, જુહુસ્થની સ્ત્રી,  
 દીઝરી, દીઝરાની વહુ, ધાવમાતા, દાસી, નોકરડી બોલે અથવા  
 તેમના આગળ પૂર્વે કોઈ બોલુ હોય, કે જે આ જીનના  
 સાધુ ભગવતો મહાવ્રત પાળનાળ મૈથુન ( મસાર સગ )  
 થી વિરત થએલા છે, તેમને નિશ્ચયથી મૈથુન સેવન કરવું  
 કપલુ નથી, અને તેથી જે કોઈ સ્ત્રી તેમની સાથે સબધ  
 કરે, અને પુત્ર સંપાદન કરે તો તે પુત્ર બળવાન હીસિમાન  
 રૂપવાન દીર્ઘિવાયો થાય, આવુ સાલળીને તેઓ વિચારીને  
 કોઈ પુત્ર વાછક ( વાઝળી ) સ્ત્રી સાધુને કુસંગ કરવા પ્રાર્થના

કરે, આવા દોષો જાણીને સાધુઓને તેવા મમનમાં ઉતરવાની મના કંઈકી છે, આજ સિમુનુ મર્વયા માધુપલ્લ છે

## બીજો ઉદ્દેશો. (પ્રકરણ)

પહેલો ઉદ્દેશો કહીને બીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ્વભાવ છે, કે ગયા ઉદ્દેશમાં નૃદ્ધચના ધરમ વાસ કરતા થતા દોષો ભટાવ્યા, અર્ધીયા પણ તેવા વિશેષ દોષો વસતિ સ્વભાવી બતાવે છે

ગાદાવરં નામેન સુદક્ષમાયામ મર્વતિ, મે મિશ્વત્વ ય અમિજાણય માયમમાયારે મે નાગંધે વૃગંધે પદિનૃલે પદિ-  
ન્નોમે યાપિ મયદ્, જં પુર્યં વમ્મ તં પચ્છા વમ્મં જં પચ્છા  
વમ્મં, તં પુરે વમ્મં, તં મિશ્વત્વપદિયાય વદ્ધમાના વરિસા  
યા નો વરિસા યા, અદ મિશ્વત્વ પુ. જં મદવ્વગારે ડ. નો  
દાર્જ. ॥ ( સૂ. ૭૨ )

કેટલાક નૃદ્ધરો ગુચ્છિ સમાચાન્વાજા ભાગવત વિગે  
દેના બહુ અથવા ભોગીઓ ( વાર વાજ સનાન ઢરનાન અથ  
વા સુગંધી ચદન બજર કેમર કપૂર વિગેરે વસ્તુનો સેવ  
કરનારા ગ્રોખીનો ) હોય છે, અને સાધુઓ તેવી રીતે વાર  
વાર કે એકવાર ખાસ કારણ વિના કાસુ પાછીથી પણ  
પ્રદાયર્થના વાગના દોષને લીધે સનાન કરનારા નથી, તથા  
પરણ પ્રસંગે મોયા ( પેશાળ ) નો પણ ઉપયોગ કરનારા

છે ( જ્યારે જ ગલમા ઉતર્યા હોય અથવા ઉઝડ જગ્યા  
 ઉતર્યા હોય, ત્યાં ઝોર્યાંતિ સાપ ડરડે તો તેના ઝેરથી બચ  
 રાતના પેદની ખટપટ ન બની શકે, માટે પેશાબનો ઉપયોગ  
 પૂર્વે થતો, સાલજવા પ્રમાણે ઝોર્યાંતિ ખીલો જે ઠા  
 લાગી હોહી પુજા નીકળતું હોય, તો પેશાબની ધાર  
 ડરવાથી બચ પડે છે, તેવા કેામ પશુ કારણે વખતે કે  
 સાધુએ ઉપયોગ ઈર્થો હોય તો વારવાર સ્નાન કરના  
 ગૃહસ્થને દુગ મ્છા થાય ) માટે લિલ્લુ તેની ગ ધવાળા છે, ત  
 કેાઈનો પેશાબ ગ ધાતો હોય, પરમેવા વાસ માગ્તો હોય,  
 તે ગૃહસ્થને ખોટું લાગે, અને ગૃહસ્થને તે ગમે નહિ  
 ( બનેના રસ્તા ઉલટા છે ) માટે કાવે નહિ ( સૂત્રમા પ  
 કલ પડિલોમ ઐઠ અર્થવાળા છતાં બને સુઘવાતું કાર  
 કૃષ્ણ અતિશય વિરુદ્ધતા બતાવી છે ) તથા તે ગૃહસ્થ સા  
 ના કાગ્લેજ લોજન તથા જમવાના સ્થાનમા તેમને સ્ના  
 પૂર્વે કરવું હોય, તે પછીથી કરે છે, અને પાછળ કરવા  
 હોય તે પહેલું કરે એમ આગળ પાછળ ધરમા ગર્થ થત  
 સાધુઓને અધિકરણ હોય થાય છે, અથવા તે ગૃહસ્થો  
 જમવાનો કાલ થયો હોય તો પશુ સાધુને લીધે ન ખાય, તે  
 અતગય કર્મ ગ ધાય, મનની ચીડા વિગેરેનો સ લવ થાય  
 અથવા તે સાધુઓ ગૃહસ્થની શરમથી પૂર્વે પડિલેહુ  
 કરવાની તે પછી કરે, અથવા ગાળ વીતી ગયા પછી કરે  
 અથવા ન પશુ ડરે, માટે સાધુઓની આ પ્રતિજ્ઞા છે, કે તે  
 ગૃહસ્થના વધગતા ધરમા નિવાસ ન કરવો

આયાળમેયં મિક્સુસ્મ માહાયદંદિ સદ્દિ સં૦, ૬૬ સ્વદુ  
 માહાયદસ્ત અપ્પણો સયદ્દાપ વિક્કવહ્યે મોપણજાપ ઉચ-  
 વસદિપ મિયા, અદ પચ્છા મિક્કરુપદિયાપ અમ્મણ વા ૪  
 ઉચ્ચવદિજ્ઞ વા ઉચ્ચકરિજ્ઞ વા ઉચ્ચકરિજ્ઞ વા, તે ચ મિક્કલુ  
 અમિક્કલિજ્ઞા મુત્તપ વા પાયપ વા વિયદિત્તપ વા, અદ મિં  
 જ નો તદ્દં ॥ ( સૂં ૭૩ ) આયાળમેય મિક્કલુસ્ત માહાય  
 દ્દા સદ્દિ સયં ૬૬ સ્વદુ માહાયદસ્ત અપ્પણો સયદ્દાપ  
 વિક્કવહ્યાદ દારુયાદ મિક્કપુવ્વાદં મયત્તિ, અદ પચ્છા મિ-  
 ક્કરુપદિયાપ વિક્કવહ્યાદ દારુયાદ મિદિજ્ઞ વા કિણિજ્ઞ  
 વા પામિસેજ્ઞ વા દારુણા વા દારુપરિણામ કદ્દુ અમ્મણિકાય  
 ૩૦ ૫૦, તત્ત્વ મિયાવુ અમિક્કલિજ્ઞા આયાવિત્તપ વા પયા-  
 વિત્તપ વા વિયદિત્તપ વા, અદ મિક્કલું જં નો તદ્દાપ-  
 ગારેં ॥ ( સૂં ૭૪ )

વળી જો ગૃહસ્થ માથે સાધુ ઉતરે તો તેને આવા પશુ  
 ઈર્મ ખધન છે, કે ગૃહસ્થ પ્રથમ પોતાના માટે જુદી જુદી  
 જાતનું રાધે, અને પાછળથી સાધુ માટે અમ્મણ વિગેરે ચારે  
 પ્રકારનો આહાર રાધે, અથવા જોજનનું વાસણ આગળ મૂકે  
 તે દેખીને સિક્કુક તેને આવા પીવાની ઈચ્છા કરે, અથવા ત્યા  
 જોમવાની સાધુ ઈચ્છા કરે, તેટલા માટે રહેવાના ઘરમા ન  
 ઉતરવું ( ૭૩ )

જોજ પ્રમાણે ગૃહસ્થે પોતાના માટે જુદી જુદી જાતના  
 લાકડા ચીરીને મુક્યા હોય છે, અને પાછળથી સાધુ માટે  
 જુદા જુદા લાકડા ચીરાવે, ખીદ કરે, જદલો કરે, અથવા

ઠ ડીના દિવસ હોય તો તાપવા માટે અગ્નિકાય સજાગાયે,  
 લડકો કરે, ત્યાસુધી તાપવાની એકવાર ઇચ્છા કરે, વાર વાર  
 તાપવાની ઇચ્છા કરે, અથવા ત્યા જઈને એત્રે, માટે તેવા  
 તથાનમા કર્મબંધનનું જાગૃત્વ બાણીને સાધુએ ઉતરવું  
 નહિ. ( સૂ-૭૪ ) વળી

સે મિલ્લુ યાં ઉચારપાસવળેણ ઉચ્ચાદિજ્ઞમાણે રાઓ  
 યા વિચાલે યા ગાદાયકુલસ્ત દુષારચાદ અયગુણિજ્ઞા, તેણે  
 ય તસ્સધિચારી અણુપવિસિજ્ઞા, તસ્સ મિલ્લુસ્ત નો કપ્પહ  
 યથ ઘટ્તપ—અય તેણો પવિસહ વા નો વા પવિસહ ઉચ્ચા-  
 યહ વા નો યાં આવયહ વા નો યાં ઘયહ વા નો યાં તેણ  
 હહ અમેળ હહ તસ્સ હહ અન્નસ્ય હહ અય તેણે અય ઉચ  
 ઘરપ અય હતા અય હત્યમક્કાસી તં તથસ્સિ મિલ્લુ અતેણ  
 તેણંતિ સંકહ, અહ મિલ્લુણ પું આવ નો ઠાં ॥ (સૂં ૭૫)

તે લિલ્લુ ગૃહસ્થના ઘરમા માથે રહેલો સ્થડીલ  
 વિગેરેના કારણે રાત્રે કે પંડેડીયે ઉપાથયનું દાર ઉઘાડે, ત્યા  
 છિદ્ર ચોધનારો ચોર પેની બાય, તે દેખીને સાધુને આવું  
 બોલવું ન કદપે, કે આ ચોર ઘરમા પેસે છે, તથા ચોર પે  
 સતો નથી, તેજ પ્રમાણે છુપી બાય છે કે છુપતો નથી,  
 અથવા કુદી આવે છે, અથવા નથી આવતો, તે બોલે છે,  
 અથવા નથી બોલતો, તે અમુક માણસે ચોર્યું, અથવા બીજો  
 ચોર્યું, તેનું ચોર્યું કે બીજાનું ચોર્યું, આ ચોર છે અથવા  
 તેને સહાયતા કરવા પાછળ ચાલનારો છે, આ શરૂ ધારક  
 છે, આ મારનારો ધાતક છે, એણે આ અહીં ક્યું છે, વિગેરે

ન જોણુ, કારણ કે તેથી ચોરને ખીડા થાય, અથવા તે ચોર સાધુ ઉપર દ્રેષ કરીને તેનેજ મારશે, વિગેરે દોષો છે, અને એ માધુ તે પ્રમાણે ચોરી કરનારા ચોરને ન જતાવે તો તે ધરવાણને આ સાધુ નથી પણ ચોર છે એવી જ પ્ર થાય માટે આવા દોષો બાદીને સાધુએ ગૃહસ્થને રહેવાના ધરમા ન ઉતરવું ફરીથી વસતિના દોષો જતાવે છે

સે મિલ્કતુ વા સે જં૦ તળપુંજેસુ વા પલાલપુંજેસુ વા સમંદે જાય મસતાળય તદ્દપ્પગારે ૩૦ મો ઠાળ વા૦ ॥ ૩ ॥  
સે મિલ્કતુ વા૦ સે જં૦ તળપું૦ પલાલ૦ અપંદે જાય પેજ્જા ॥ ( સૂ૦ ૭૬ )

તે સાધુ ધાસનો હમલો હોય, પરાજનો પુજ હોય, પણ ત્યા ઇંડા પટેલા હોય, તેવા મકાનમા સાધુ ન રહે, પણ ઉપર બનાવેલા ધામ કે પગામ ઇંડા ન હોય તેવા મકાનમા ઉતરવું, ( અર્થ ગ્રાહનો અર્થ અભાવવાળી છે )

હવે વસતિના પરિત્યાગના ઉદ્દેશનો અર્થાધિગાર કહે છે—

સે આગતારેસુ આરામાગારેસુ વા ગાહાવરુલેસુ વા પરિયાયસદેસુ વા અમિલ્લગ્ગણ માહમ્મિપહિ ઉચ્ચમાજેહિ મોં ૩૦૫જ્જા ॥ ( સૂ૦ ૭૭ )

હોંડોને ઉતરવાના મુગાહગ્ગાના કે બગીચાનો અદરના ધરો કે મઠો અથવા બ્તા પોતાના સરખી મમાચારીવાળા સાધુઓ વાર વાર આવીને ઉતરતા હોય, તેવા સ્થાનમા માસ કદપ વિગેરે ન કરવો. ( કે બીજાને ઉતરતા ન કોચ ન થાય )



હવે કાલાતિક્રાંત વસતિના દોષો જોઈ છે—

સે આગતારેસુ યા ઇ જે મયતારો ઉદુષદ્વિય યા ઘાસા-  
યાસિય યા કપ્પ ચવાહણિત્તા તત્ત્યેવ મુજ્જો સંવસતિ, અય-  
માવસો ! કાલાદ્વનકિરિયાયિ મવતિ ૧ ॥ ( સૂ. ૭૮ )

જે સાધુ ભગવતો તે મુસાફરખાના વિગેરેમા શીતોપ્પુ  
રૂતુમા માસકંપ કરીને પાછા ચોમાસુ તે મકાનમા કરીને  
ફરીથી કારણ વિના જો, તો ( શુદ્ધ ગિધ્યને કહે છે ) હે આ  
યુધ્ધમ્ ! કાલ અતિક્રમ દોષ સભવે છે, તેજ પ્રમાણે સ્ત્રી  
વિગેરેનો પ્રતિબંધ અથવા મ્નેહથી ઉદ્વગમ વિગેરે દોષનો  
સભવ થાય છે, માટે તેવું સ્થાન માધુને ન કંપે

હવે ઉપન્યાસ દોષને બતાવે છે—

સે આગતારેસુ યા ઇ જે મયતારો ઉદુ. વાસા. કપ્પ  
ચવાહણવિત્તા ॥ દુગુણા દુ (તિ) ગુણેણ યા અપરિહરિત્તા  
તત્ત્યેવ મુજ્જો. અયમાવસો ! ઉવદ્વાનકિ. ૨ ॥ ( સૂ. ૭૯ )

જે સાધુઓ મુસાફરખાના વિગેરેમા શીયાળા ઉનાળામા  
માસકંપ કરીને અથવા ચોમાસુ કરીને અથવા ખીજે એક  
માસ રહીને બમણો ત્રણગણો કંપવડે ન છોડીને અર્થાત્ બે  
ત્રણ માસ સુધી તે મકાનમા ન વસવું તેવો કંપ ઉલ્લેખીને  
પાછા ત્યાજ વસે છે, માટે આવેા ઉપાશ્રય ઉપસ્થાન ક્રિયા  
દોષથી દુષ્ટ થાય છે, માટે તેવા ઉપાશ્રયમા સાધુને ઉતરવું  
કંપતું નથી.

હવે અસિક્રાંત વસતિ બતાવવા જોઈ છે—

इह खलु पार्श्वं वा ४ सतेगइया सद्दा भयति, तज्जहा-  
 गादायई वा जाय वम्मवरीओ वा, तेमि च ण आयारगोयरे  
 ओ सुनिमते भवइ, तं सहदमाणेहि पत्तियमाणेहि रोयमा  
 णेहि घट्ठये ममण माहण अतिहिक्खियणयणीमप समु  
 हिम्म तस्य २ अगारीहि अगाराइ चेइयाई भयति, तज्जहा—  
 आपसणाणि वा आयतणाणि वा देवकुलाणि वा सद्दाओ वा  
 पवाणि वा पणियगिहाणि वा पणियसालाओ वा जाणगि  
 हाणि वा जाणसालाओ वा सुहाकम्मंताणि वा दम्भकम्मं-  
 ताणि वा घट्ठक० घक्कयक० ईगालवम्म० कट्ठक० सुमाणक०  
 सुण्णागारगिरिकदरमंसिमेलोयद्वाणकम्मंताणि वा भवण  
 गिहाणि वा, जे भयतारो तहप्पगाराइ आपसणाणि वा जाय  
 गिहाणि वा तेहि उषवमाणेहि उषयति अयमाउत्तो ! अभि  
 क्तविरिया यावि भवइ ३ ॥ ( सू० ८० )

( અહીં પ્રસાપક વિગેરેની અપેક્ષાએ ) પૂર્વ વિગેરે દિશામાં  
 આવેલો અથવા પ્રકૃતિભદ્રડ અન્ય મૃદુઓ નોકરડી મુખી  
 હોય, તેઓને સાધુને “ આવો ઉપાશ્રય કરો ” એવી ધનર  
 ન હોય પણ ઉપાશ્રય આપવાથી સ્વર્ગ વિગેરેનું ફળ પ્રાપ્ત  
 થાય, તેવું ડ્યાયથી જાણીને શ્રદ્ધા કરીને હૃદયમાં તે રૂથવાથી  
 ધણી સાધુ વિગેરેને ઉદ્દેશીને ત્યા આરામ વિગેરેમાં યાનશાલા  
 વિગેરે પોતાના માટે કરતા સાધુ વિગેરેને જગ્યા આપવા  
 માટે તે મકાનો મોટા કરાવ્યા હોય, તે મકાનોના નામ કહે  
 છે, આદેશન ( હુવારની શાળા ) આયતન ( દેવકુલની જોડે  
 બનાવેલ ઓરડાઓ ) દેવકુલ ( દેવળ ) સભા ( ચારવેદને

લણવાની પાઠશાળા ) ખરબ પપુય (હુકનો) પપુયશાળા (ધ  
 ઘશાળા ) ચાન શ્રદ્ધ ( રથ વિગેરે રાખવાનું મ્થાન ) ચાન  
 શાળા ( રથ વિગેરે બનાવવાનું મ્થાન ) મુધાઠર્મ તે ( ન્યા  
 ખડીનું પગિકર્મ થાય ) આ પ્રમાણે દર્ભ વર્ધ વદકળ અ  
 ગાર કાષ્ઠ ઈર્મ વિગેરે છે, એટલે જેમા ઘાસ ચામડા બાઠની  
 છાલ કે કોયલા કે વાકડાના કામનું ઠારખાનું હોય, મસાણું  
 હોય, શૂન્ય ઘર હોય, શાતિકર્મનું ઘર હોય, પર્વત ઉપરનું  
 ૧૨ હોય, મુધાગેલી પહાડની ગુફા હોય, ગૈલ ઉપરથાન ( પા  
 ધાણનો મડપ ) હોય, આવા ઘરો ચઠ્ઠ પ્રાદાણો વિગેરેથી  
 પૂર્વે વપરાયા હોય, પછી ખાલી પડેલા હોય, તો પછવાડે  
 સાધુ તેમા ઉતરે, તો તેમા અદ્યપ હોય ( નિર્દોષ ) હોય ૮,  
 આવું ગુરૂ શિષ્યને કહે છે, ( અર્થાત્ તેવા મકાનમા ઉતરાય છે )

इदं खलु पार्श्वं वा जाय रीयमाणोहिं बहव समणमाह-  
 णअतिहिकियणयणिमप समुहिस्म तस्य तस्य अगारिहिं  
 अगाराइ चेइयाइ भवति, तं०—आपसणाणि वा जाय भय  
 णगिदाणि वा, जे भयतागे तहप्प० आपसणाणि जाय गि  
 हाणि वा तेहिं अणोवयमाणोहिं उचर्यति अयमाउत्तो ! अण  
 भिक्कतकिरिया याचि भवइ ॥ ( सू० ८१ )

ઉપરના સૂત્ર પ્રમાણે પૂર્વ વિગેરે દિશામા ગૃહમ્થથી તે  
 ઈર્મ ઈરી સુધીના માણસોએ માધુને મકાન દિતગ્વા આપવાનું  
 વિશેષ પુણ્ય કૃત્ત જાણીને શ્રમણ પ્રાદાણ અતિથિ વિગેરેને  
 આશ્રયી આદેશન ઘર વિગેરે બનાવ્યા હોય, તેમા પૂર્વે શ્ર

મહુ બ્રાહ્મણો વિગેરે ન ઉતર્યા હોય, તેમા સાધુ ઉતર, તો તે  
રોપવાળી જન્મા છે, માટે તે ઉતરવા યોગ્ય નથી

હવે ન ઉતરવા યોગ્ય વસ્તુ કહે છે—

इह मनुष्यं पापिणं वा ४ जाय कर्मकरीओ वा, तैसि च  
णं पर्यं वृत्तपुण्यं भवइ—जे इमे भवन्ति समणा भगवतो जाय  
उचरया मेहुणाओ धम्माओ, ना मनुष्यं पर्यसि भवन्ताराण  
वपइ ब्राह्मકર્મિણ ઉચસ્સપ વગ્યપ, સે જાણિમાણિ અન્હ  
અપ્પણો સયદ્વાપ વેહપાઈ ભવતિ, ત૦—આપસનાણિ વા  
જાયગિદ્ધાણિ વા, સઘ્યાણિ તાણિ સમણાણ નિમિરામો,  
અધિયાઈ વયં પચ્છા અપ્પણો સયદ્વાપ વેહસ્સામો, ત૦—આ  
પસનાણિ વા જાય૦, વયપ્પગારં નિગ્ધોમં સુચા નિસન્ન જ  
ભવંતારો તદ્દપ્પ૦ આપસનાણિ વા જાય ગિદ્ધાણિ વા ઉચાગ-  
ચંતિં દ્યરાદ્યરેદિં પાહુદેદિં વદ્ધંતિ, અયમાઉત્તો ! વજ્જ  
કિરિયાયિ ભવઈ ૦ ॥ ( સૂ૦ ૮૦ )

આ પૂર્વ વિગેરે દિશામા મૂહ-થ અથવા નોકરડી હોય,  
અને તેઓને પૂર્વે એવું કહેવામા આંચુ હોય કે આ સાધુ  
ભગવતો ચોતે બ્રહ્મચર્ય પાળનારા છે, તેઓને સાધુ માટે  
જનાવેલું મહાન ઉતરવાને કંપતું નથી, એટલા માટે આ  
પછે આપણા માટે જનાવેલું ઘર છે, તે રહેવા આપી દઈએ,  
અને આપણે માટે નવું જનાવી લઈશું, આવી રીતે મૂહ-થે  
જનાવેલું મહાન સૂત્ર ૮૦ માં જતાવેલ વિગતવાલું હોય, તે  
મુદર કે મધ્યમ હોય, તોપણ સાધુઓને રહેવા આપે, તો

તે વળ્લ્ય ક્રિયાવાળુ (ત્યાજ્ય મકાન) હોવાથી તેમા ઉત્તરુ નહિ

હવે મહાવળ્લ્યા નામની વસતિનુ વર્ણન કરે છે

इह खलु पाईण वा ४ सतेगइआ सट्ठा भवति, तेसि ष  
ण आवारगोयरे जाव त रोयमाणेहिं बहवे समणमाहण  
जाव षणीमगे षगणिय २ समुहिस्स तत्थ २ अगारीहिं अगा  
राइ चेइयाइ भवति, त०—आपसणाणि वा जाव गिहाणि  
वा, जे भयंतारो तहप्पगाराइ आपसणाणि वा जाव गिहाणि  
वा उधागच्छंति इयराइयरेहिं पाहुडेहिं०, अयमाउसो। महा-  
यज्झकिरियावि भवइ ६ ॥ ( सू० ८३ )

આ બધુ મુગમ છે, કે શાવકે શ્રમણમાહણ વણીમગ  
માટે મકાન બધાંયુ હોય, તેમા જો સાધુઓ સ્થાન કરે,  
તો મહાવળ્લ્યા નામની વસતિ થાય છે, માટે આ વિશુદ્ધ  
કેાટી અકલ્પ્ય છે, તેમા ઉત્તરુ નહિ, ૬ ॥

હવે સાવધ અભિધાન (નામની) વસતિ કહે છે

इह खलु पाईण वा ४ सतेगइया जाव त सहदमाणेहिं  
त पत्तियमाणेहिं त रोयमाणेहिं बहवे समणमाहणअतिहि-  
कियणषणीमगे षगणिय २ समुहिस्स तत्थ २ आगाराइं चेइ-  
याइ भवति त०—आपसणाणि वा जाव भवणगिहाणि वा,  
जे भयंतारो तहप्पगाराणि आपसणाणि वा जाव भवणगि-  
हाणि वा उधागच्छंति इयराइयरेहिं पाहुडेहिं, अयमाउसो!  
सावज्झकिरिया यावि भवइ ७ ॥ ( सू० ८४ )

આ પ્રાચી સુગમ છે, કુળ વિશેષ આ છે કે, પાત્ર પ્રજા  
 રના નિર્ણયો શાક્ય તાપત ગૈરિક અને આજીવિક એના  
 અમલો માટે કૃષીને બનાવેલ વસતિ દોય, તે તે સાવધ  
 અભિધાન વસતિ થાય છે, આ અકલ્પનીય કે, પણ વિશુદ્ધ  
 કોટી છે, આમા મ્યાન કરના નાવધ ક્રિયા થાય છે

હવે મહાસાવધ વસતિનુ વર્ણન કરે છે

इह पट्टु पाईर्ण वा ५ जाय सं रोयमाणंहि वग ममण  
 जायं समुद्दिस्स तत्थ २ अगारीहि अगाराइ चेइयाइ भवन्ति,  
 न० आपसणाणि जाय गिहाणि वा महया पुढयिवायसमा  
 रंभेण जाय महया तमवायसमारंभेण महया पिहवह्वेहि  
 पायवम्मविचेहि, संजहा—छायणओ लेयणओ संयारकुवार  
 पिहणओ सीओदप वा परट्टयियपुग्गे भवइ अगणिवाप वा  
 उल्लाणियपुग्गे भवइ, जे भवतारो तद० आपसणाणि वा०  
 उवागच्छति इयराइयरेहि पाट्टदेहि दुपक्खं ते कम्मं सेयंति,  
 अयमावसी ! महासायल्लकिरिया वावि भवइ ८ ॥ (सू० ८५)

અહીં એડ સાધર્મિક ( સાધુ ) ને ઉદેશીને કોઈ બૃહ  
 પતિ વિગેરેએ પૃથ્વીકાય વિગેરેનો સરલ સમાજ આ  
 રલ વિગેરે કર્ય પણ મહાન આરલ કરીને બુદા બુદા પાપ  
 કૃત્યોવટે એટલે છાપડ હાકવુ, લીંપાવવુ, સંથારા માટે  
 બારણુ હાકવા માટે, વિગેરે પ્રયોજનને ઉદેશીને પ્રથમ કાચુ  
 પાણી નાખે, અથવા અગ્નિ પ્રથમ બાળે, વિગેરેથી આરલ  
 કરેલા મહાનમા સ્થાન વિગેરે કરતા બે પક્ષનુ કર્મ સેવન

કરે છે તે આ પ્રમાણે—આધાકર્મી વસતિના મેવનથી ગૃહ-  
સ્થપણ અને તેમા મમત્વના કારણે રાગ દ્રેષપણ છે, તેથી તથા  
ધર્યાપથ અને સાધરાયિક ઇત્યાદિ દોષો છે તેથી તે મહાસા-  
વધ ક્રિયા અભિધાન વસતિ છે

હવે અન્ય ક્રિયાવાળી વસતિ કહે છે

इह खलु पाईण वा० रोयमाणेहि अप्पणो सयद्वाप तत्त्वं  
२ अगारीहि जाव उज्जालियपुण्यं भवइ, जे मयतारो तहप्प०  
आपमणाणि वा० उवागच्छंति इयराइयरेहि पाटुदेहि पण-  
पक्ख ते कम्म सेवति, अयमाउसो ! अप्पसायज्जकिरिया  
याचि भवइ ९ ॥ एव खलु तस्स० (सू० ८६) ॥ २-१-२-२ ॥  
द्राव्यैषणाया द्वितीयादेशक ॥

પ્રથમ બતાવ્યા પ્રમાણે તે ધરમા ગૃહસ્થોએ પોતાના  
માટે તે ધરમા કંઈ પણ સાવધ ક્રિયા કરી હોય, તેવા મકા  
નમા પાછળથી સાધુઓ આવી ઉતરે તો તે એક પક્ષતુ કર્મ  
મેવન કરે છે, આવા મકાનમા ઉતરતા સાધુઓને અન્ય  
( દોષ વિનાની ) ક્રિયા છે, અર્થાત્ તે મકાનમા ઉતરતા દોષ  
નથી, આજ સાધુતુ સર્વસ્વ છે

“કાલદર્શન ૧ ઘટાણ ૨ અભિકતા ૩ ચેય અણભિ-  
કતા ૪ ચ ૧ યજ્ઞા ચ ૫ મહાવજ્ઞા ૬ સાયજ્ઞ ૭ મહ ૮  
ડપ્પકિરિમા ૯ ચ ॥ ૧ ॥”

૧ કાલ અનિકાત ૨ ઉપમથાન ૩ અસિકાત ૪ અનસિકાત  
૫ વર્ત્ય દમહાવર્ત્ય ૭ સાવધ ૮ મહાસાવધ ૯ અન્યક્રિયા

એમ નવ પ્રકારે નવ મુદ્રામા વસતિ બતાવી તેમા અભિકાત  
અને અદ્યક્ષિયા એ બે વસતિ યોગ્ય છે, બાકીની અયોગ્ય છે  
આ પ્રમાણે બીજા અધ્યયનનો બીજો ઉદ્દેશ પૂરો થયો.



## ત્રીજો ઉદ્દેશો.



બીજો ઠઠા પછી બીજો ઉદ્દેશો કહે છે, તેનો આ પ્રભાવે  
સખધર્મ, ગયા ઉદ્દેશામા અપક્રિયાવાળી ગુણ વસતિ  
જાતાવી અર્થ પછી પ્રથમ મૂળથી તથી વિષયીત ગમ્યા  
જાતાવે છે —

नै य ना मूलभे पासु उत अहेमणिष्ठं ना य मनु  
 मुद्र इमहि पाहूदेहि तजटा—छायणभा स्थणभो मंधाग्व  
 वारपिहणभो पिहयापमणाभो, नै य भिक्खू यरियाग्व  
 टाणग्व निम्मीहियाग्व मिच्चासयाग्वपिहयापमणाग्व, मति  
 भिक्खुणो एवमक्खवाणो उज्जुया नियागपदियत्ता अमाय  
 कुब्बमाणा यियाहिया, संसेगइया पाहूदिया उक्खित्तपुब्बा  
 भवइ, पथ निक्खित्तपुब्बा भवइ, परिभाइयपुब्बा भवइ,  
 पग्निभुत्तपुब्बा भवइ पग्निद्विचयपुब्बा भवइ, पथ यियागरे  
 माणे ममियाए यियागरेइ !, इता मवइ ॥ (सु० ८७)

અહિ કોઈ વખત કોઈ સાધુ વસતિ શોધવા માટે અથવા  
ગિર્યા લેવા માટે ગૃહસ્થને ઘરે જતા કોઈ અદ્વાયુ આવક



આ પ્રમાણે કહે, કે આ ગામમાં ઘણું અન્ન પાણી મળે છે,  
માટે અહિયાં આપે વ્રતિ યાચીને રહેવું યોગ્ય છે,—

આ પ્રમાણે કહેવાથી માધુ કહે, કે હે શ્રાવણ ! પિંડ  
( અન્ન પાણી ) પ્રાપ્ત ( નિર્દોષ ) દુર્લભ નથી । પણ તે મ-  
ળવા છતાં જ્યાં જોઈને ગાયત્રી કરીએ તે આધાર્મિક દોષ  
વહિત ઉપાશ્રય મળવો દુર્લભ છે, તેમ ‘ ઉ ૩ ’ એટલે છા-  
દન વિગેરે ઉત્તર ગુણના દોષથી પણ નિવૃત્ત હોય ( તે મળવો  
દુર્લભ છે ) તેમ બતાવે છે—

‘ અહિમહિર્જિ ’ એટલે મૂળ ઉત્તર ગુણના દોષ ન લગાડે  
તે એવાનીય ઉપાશ્રય હોય છે, તેવા મળવો દુર્લભ છે તે મૂળ  
ઉત્તર ગુણો આ પ્રમાણે છે

પટ્ટી ઘસા દા ધારણાં શો ચત્તારિ મુલવેલીં શો ।

મુગુણેદિ વિસુદ્ધા યમા બાહ્યગદા યમદો ॥ ૧ ॥

પીઠનો વ્રત બે ધારણુ આગ મળવેલીઓ આવું કાઈ  
પણ સ્થાન ગૃહસ્થે પોતાના માટે બનાવેલું હોય, તો મૂળ  
ગુણ વિશુદ્ધ વ્રતનિ બાળુથી

યમગવટજોવપણ છાયણ લેયણ દુયાગમૂમીં શો ।

પરિવ્રમ્મવિષ્ણુમુક્તા યમા મુદુત્તરગુણેમુ ॥ ૨ ॥

વાતને કપાવવા, ઠોકઠોક કંપી, બારણાની બમિને આ-  
ચ્છાદન કરવું, લેપન કરવું, આ ધર્મિકર્મથી વિપ્રમુક્તમૂળ  
ઉત્તર ગુણો વડે વિશુદ્ધ છે

દ્રુમિઅદ્રુમિઅથામિઅડઝાચિયરનિકહા અ વત્તા ચ ।

મિત્તા મમ્મદ્વાચિ અ ચિમંદિકોડીગયા ચમદી ॥ ૩ ॥

ધોળેલી, ધુપ કરેલી, મુગંધીવાળી બનાવેલી, ઉઘોત કઢે-  
લી, બલિપૂર્ન કરેલી, બુટ્ટી મુઢેલી, પાણીથી મિથેની, ન-  
મૃદ ઢેલી, આ વિશેષ કોટીમાં ગયેલી વસ્તિ છે

આ જગ્યાએ પ્રાચે ઉત્તર ગુણોનો મળવ હોવાથી તેનેજ  
બતાવે છે, અને આ વસ્તિ આ ડર્મના ઉપાનન ડર્મોવડે  
શુદ્ધ થતી નથી તે બતાવે છે—

દર્ભ વિગેરથી છાયેલ હોય, છાણુ વિગેરથી લીપેલ  
હોય, અપનર્તક ( )ને આશ્રથી મસ્તારડ ( )  
) ડર્મો હોય તથા ખારણુ નાનુ મોટુ કર્યું હોય, તથા  
ડમાડને આશ્રથી ઢાકવુ, ઉપાડવુ વિગેરે છે વળી—

પિંડ પાત એવણાને આશ્રથી દોડા ઢહે છે

ડોર્ધ ન્યાનમાં માધુ ઢહેલા હોય તો તેમને તે ધર્મનો મા-  
લિડ શર્યાતર પોતાના ધર્મમાં આહાર લેવા પ્રાર્થના કરે,  
તેના ધર્મમાં આહાર લેવો ન કર્ય તેથી ના પાડવાથી તેને  
ડેવ થાય, વિગેરે કાળે ઉત્તર ગુણો યુક્ત ઉપાશ્રય મળવો  
દુર્લભ છે, માટે અને ત્યાં મુખી સાધુએ શુદ્ધ ઉપાશ્રય જોઈને  
ઉત્તરવુ તેથી ઢહ્યું છે કે,—

મુલ્લુત્તરગુણસુદ ધીપસુપદગવિવજ્ઞિય વનહિં ।

સંયેજ મઘ્યકાલ વિચક્ષણ દુતિ દોસા ડ ॥ ૧ ॥ ૧૧

૧ મૂળ ઉત્તર ગુણથી શુદ્ધ તથા સ્ત્રી પુરુષ નુ મકથી વર્જિત મગ્ગન મર્વ જાગ નેવે, અને દોષોને દૂર કરે

મૂળ ઉત્તર ગુણ શુદ્ધ મગ્ગવાદતા લાભવા વિગેરેની મગ્ગ વડતા ચુકત તથા ખાલી મગ્ગો મુકેલ છે, તે કહે છે—  
તેમા ભિક્ષાચર્યામા ચકત, નિરોધના અસહિષ્ણુપણથી અકમલના અલાવનાળા ( યોગ્ય વિહાર કરનારા ) તથા કથાનન્ત તે કાયોન્મર્ગ કરનારા, નિર્મીધિકારત તે ક્વાક્યાય કરનારા, મગ્ગને મર્વાગ વડે મુખેથી મુવાય, તે નસ્તારક ગા હાય પ્રમાણવાળો, અથવા ગ્રયન તે શરૂ છે, તેને માટે અન્તારક ( સથાર ) તે શરૂ સસ્તારક રત તે મહવાક વિગેરેના કારણે સતા હોય, તથા ગોચરી મળેથી જ્ઞાન એવ છાન્ત છે, આ પ્રમાણે કેટલાક સાધુઓ યથાવન્ધિત વસતિ ના ગુણ હોય ખતાવનારા થાય છે, તેઓ ઋણુ છે, તથા નિયાળતે સયમ કે મોક્ષ છે, તેને પામેલા છે, તથા તેઓ માયા ( કપટ ) રહિત હોવાથી ઉત્તમ ગુણવાળા સાધુઓ છે આ પ્રમાણે મૃદુઓને વમતિના ગુણ તથા દોષો ખતાવીને સાધુઓ જાય, ત્યાં પછી નિર્દોષ વસતિ સાધુઓને આપવા યોગ્ય ન હોય, તો શ્રાવકો સાધુ માટે વસતિ બનાવે, અથવા પૂર્વે કરેલી અપૂર્ણ હોય તો છાદન વિગેરેથી રહેવા યોગ્ય બનાવે, પછી ઉપદેશ આપનારા અથવા બીજા સાધુઓ આવેથી કેટલાક શ્રાવકો છળ કરે છે, અને કહે કે ( પ્રાણ-તિકાની પેઠે પ્રાણતિક વસતિ હોય તેનો અર્થ આ છે કે,

દાનને માટે ઠંપેલી રાખેલ છે ) વસતિ તેની વસતિ પૂર્વે સાધુઓને બતાવેલી હોય કે તમે જ્યાં આવો ત્યાં અહિં ઉતરજો, તે ઉત્ક્રિષ્ટ પૂર્વા વસતિ છે, તથા એમ કહે કે 'તમે પૂર્વે આ અમારે રહેવા માટે બનાવી છે, તે નિમિષ્ઠ પ્રપૂર્વા છે, તથા " પશ્ચિમાય વપુન્વ " તે અમે આ વસતિ પહેલાથી અમાગ ભરીજત વિગેરે માટે ઠંપેલી છે, તથા બીજા ગૃહસ્થો એ પણ આ ગહેવાનું મકાન વાપર્યું છે, તથા તે ગૃહસ્થ કહે છે કે અમે એને પ્રથમથી પાટી નાખવા નખેલ છે, જો ન મારે આ ઉપયોગમાં ન આવે તો અમે એને પાટી નાખીશું, આ પ્રમાણે ભકિતથી કાર્પ ગૃહસ્થ છલના કહે, તો સાધુએ કનાવું નહિ; પણ દોષોને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરવો.

પ્ર૦—આ પ્રમાણે છલનાના એ બવમા પણ યથાવસ્થિત વસતિના ગુણ હોવા ગૃહસ્થે પૂછતા સાધુ કહે તો મું સમ્યક્ જ પ્રકટ કરશે ? અથવા એવું પ્રકટ કરતો સાધુ શું સમ્યક્ પ્રકટ કહેનારો થશે ? આચાર્ય કહે હા ! ( હ ત ! અન્યથા ગ્રાધના આમ તણુમા છે ) તે સમ્યક્જ કહેનારો થાય છે હવે તેવા કાર્યના વશથી અગ્ર કાર્પનિક વિગેરે સાથે ઉતરવું પડે તો તેની વિધિ કહે છે

સં મિક્કાનુ વા૦ સં જ પુણ ઉચ્ચસ્થય જ્ઞાણિજ્ઞા સુદ્ધિ-  
યાબા સુદ્ધિયારિયાઓ નિયયાઓ મનિરુદ્ધાઓ ભવતિ,  
તત્પપગા૦ ઉચ્ચસ્થય રાઓ વા ચિયાલે વા નિજન્વમમાણે વા  
પ૦ પુરા દર્શન વા પચ્છા પાપણ વા તઓ મંજયામેવ નિ  
વન્વમિજ્ઞ વા ૨, વચ્છા વ્યા આયાનમેવ, જ તન્વ મમણાન

વા માદ્રજાણ યા છત્તપ યા મત્તપ યા દદ્દપ યા લટ્ટિયા યા  
 ભિસિયા યા નાલિયા યા ચેલ યા ચિલિમિલી યા ચમ્મપ  
 યા ચમ્મકોસપ યા ચમ્મછયણ યા દુઢયદ્દે દુઢિવિસત્તે  
 અણિકપે ચલાચલે મિલ્લમૂ ય રાઓ યા ધિયાલે યા નિલ્લ-  
 મમાણે યા ૦ પયલિજ્જ યા ૨, મ તત્થ પયલમાણે યા ૦ હત્થ  
 યા ૦ લૂમિન યા પાણાણિ યા ૪ જાવ યવરોચિજ્જ યા, અહ મિ-  
 કરૂણ પુણ્યોયદ્દ જ તદ્દ ૦ ઉચ્ચમ્મપ પુરા હત્થેણ નિલ્લ ૦ યા  
 પચ્છા પાણ તઆ મંજ્યામેવ તિ ૦ પયિમિજ્જ યા ॥ (મૂ ૮૮)

તે ભિક્ષુ આવેા ઉપાગય જાણે, કે નાની વસતિ છે, અથવા  
 દરવાજા નાના છે, અથવા તે નીચી છે, અથવા ગૂઢ-થથી  
 ભરાઈ ગઈ છે, અને તે વસતિમા-સાધુને ઉતરવાની જગ્યામા  
 ગથ્યાતરે ખીજા કેટલાક દિવસ ગ્હેનાગ ચગડ વિગેરેના સાધુને  
 ઉતરવા આપેલ છે, અથવા સાધુના આવ્યા પહેલા તે જગ્યા  
 મા ચરડ વિગેરે ઉતરેલા છે, અને પાછળથી સાધુને તેમા  
 જગ્યા આપેલ છે, તો રાત્રે કે પગેડીયે જરણ વશે ગહાગ  
 જતા આવતા જેમ ચગડ વિગેરેના સાધુના ઉપકરણને ઉપ-  
 ઘાત ન થાય, અથવા તેના ગરીબના અવયવનો ઉપઘાત ન  
 થાય, તેમ પ્રથમ હાથ કેવલતાજુ અને ચતનાથી જવા આ-  
 વવાની ક્રિયા કરવી, જો તેમ ન કરતા અચતનાથી ચાલે તો  
 કેવળી તેમા કર્મ આદાન જતાવે છે એટલે ત્યા શ્રમણ  
 બ્રાહ્મણોના છત્રને માત્રાને દડને લાડડીને લિમિડા ( )  
 નાલિડા વચ્ચે ચિલિમિલી ( યમનિકા-પડદો ) ને ચામડાને  
 ચર્મદોગ પગમા તટ્ટીયે પહેરવાની ચામડાની ખટ્ટક વિગેરે

અમ હેદનઃ દુર્મદ્ દુર્નિર્ણિત વન્તુ પરી હોય, ત્યાં અનિ  
કષ્ટ હોય તે અસાચ્ય થવા દો. લાગે તેમાં પોતે ન અથ  
કાય તેમ સાધુએ ચાલવું, નદિતો તેના ઉપક-લ્પને નુકસાન  
થાય અથવા તેના ક્ષાય પગને નુકસાન થાય, માટે મલા  
ળીને જુધુ આવવું,

મેં પ્રાગ્નતારેન્તુ ચા બ્રહ્મચીય ઉવસ્મય જ્ઞાદિદ્યા, જ તત્ત્વ  
દ્વયે જ તત્ત્વ મમદિદ્યા જ ઉવસ્મયે બ્રહ્મચીવિદ્યા—વામ  
મન્તુ પ્રાત્મા 'અદ્યાદ અદ્યાપરિણાય વનિસ્તામો જ્ઞાવ ભા  
તમન્તા ' જ્ઞાવ પ્રાત્મન્તમ્મ ઉવસ્મય જ્ઞાવ માહસ્મિયાઈ તત્તો  
ઉવસ્મયે મિષિદ્મિયામા તજ વર્ષ વિદ્મિસ્તામા ॥ (મ્. ૮૧)

હવે વ્રતલિનો યાચનાની વિધિ કંઈ છે

તે બિમ્બ પૂજા બતાવેલા આજ તારવિગરે ૨૪૩૫૫૫૫  
રહેના યોગ્ય મકાનમાં પ્રવેશ કરીને અને વિચાર કરીને આ  
ઉપાશ્રય કેવો છે ? એનો માલિક કોણ છે ? વિગરે પૂછીને  
ઉપાશ્રયને માને,

હવે જ ધરનો સ્વામી છે, અથવા ધરના માલિકે તેની  
રક્ષા માટે જંને સોંપ્યું હોય, તેની પાને ઉપાશ્રય પી યાચના  
કરે, તે આ પ્રમાણે હે આયુષ્મદ્ તારી મુંઝામી તુ આજ્ઞા  
આપે તો અમુક દિવસ આટલા ભાગમાં અમે ન્દીશુ ત્યારે  
તે વખતે ગૃહસ્થ કહે, કે તમને કેટલા દિવસ જરૂર પડશે ?  
ત્યારે સાધુએ કહેવું, કે ગીયાળે, ઉનાળે ખાસ કારણ વિના  
એક માસ અને ચોમાસુ હોય તો ચાર માસની જરૂર છે,

એમ યાચના કરી, ત્યારે જ્ઞાત્ય ગૃહસ્થ ડહે, કે મારે તેટલો કાળ આહી રહેવું નથી, અથવા તેટલો કાળ વનતિ અપાય તેમ નથી, ત્યારે સાધુએ તે મકાન લેવાનું કાર્થ ખાસ કારણ હોય તો ડહેવું કે બ્યા મુખી આપ રહો ત્યા મુખી અથવા આપના કળબા મા હોય ત્યા મુખી અમે એમા રહીશું, ત્યાર પછી અમે વિહાંગ ઠરી જઈશું, પણ ગૃહસ્થ પૂછે, કે સાધુની સખ્યા કેટલી છે ? તો કહેવું, કે અમારા આચાર્ય મમુદ્ર જેવા છે, તેથી પરિભાણ નહીં નથી, કારણ કે ઠાઈના અથ્થએ કેટલાક આવે, અને જાણવા વિગેરેનું કૃત્ય થઈ રહેતા કેટલાક બાંધ છે, તેથી જેટલા હાજર હશે, તેટલા માટે યાચના છે, અર્થાત્ સાધુએ ઘરઘણી સાથે સાધુનું પરિભાણ નહીં ન કરવું, વગી—

સે મિશ્વ ધા૦ જન્મસુષ્મણ મવસિજ્ઞા તસ્ત પુષ્પામંથ  
નામગુત્તં જાગિજ્ઞા, તઓ વચ્છા તસ્ત મિદે નિમત્તેમાણસ્મ  
ધા અનિમત્તેમાણસ્ત ધા જમણ ધા ધ અપાસુય જાવ નો  
વહિગાદેજ્ઞા ॥ ( સૂ૦ ૧૦ )

તે માધુ જેના ઘરમા નિવાસ કરે તેનું પ્રથમ નામ જોત્ર જાણી લે, ત્યાર પછી તેના ઘરમા નિમત્રણા કરે, અથવા ન કરે તોપણ ત્યારે પ્રકારનો અપ્રાસુક આહાર ખંડણ ન કરે ( નામ-જોત્ર પૂછવાનું કારણ એ છે કે આવેલા માધુ પંગણાઓ મુખેથી ઘર પૂછતા આવી ગહે )

સે મિશ્વ ધા૦ સે જં૦ સમાગારિય માગણિય સડદય

જો ગણન મિત્રમણવસેનાય જાવડુનિનાય મદનગારે  
 રવમય ના ટાં ॥ ( મૂં ૨૨ )

તે જિમુ એવુ જાણે કે આ ઉપાધ્યમા શુદ્ધ્યને  
 છે, અથવા અમિ જો છે, અથવા પાત્રી ( ત્રિગિન ) ને છે,  
 ત્યા આગળ પ્રતિપાત્રને મદનગાર કંપા ॥ પ્યાન કંપા કે  
 અમુવા નેવુ નદિ ( ત્યા નિવાસ ન કંપા )

તે મિત્રમુ જાં મ જં ગાદાવદનુમ્મલ મગમગમેળે મનુ  
 મવવ વદિવડે ના ના વનમ જાવ વિતાવ મદ કં ના  
 જાં ॥ ( મૂં ૨૨ )

૨ ઉપાધ્યમા ઉપા રોય ત્યા શુદ્ધ્યના પર મમેને  
 મુખ્ય મને રોય ત્યા જડુ અપાયને મભવ રાત્રી તેરી  
 જન્યાએ ન રોવુ

તે મિત્રમુ જાં મ જં, જડુ મદુ ગાદાવદ વાં વમ-  
 વરીમા વા મગમલ મગમલિ ના જાવ રવરેનિ ના જો  
 ગણનમં તેવે મદા મદનગાર રં ના ટાં : ( મૂં ૨૩ )

તે જુદિમા : સાધુ એમ જાણે, કે આ જન્યામા શુદ્ધ્ય  
 રથ અથવા તેના ધ-મા કોઈપણ નોક- વિને ૫-૫૦ શરે  
 છે એક બીજાને ઉપદેવ કં છે, તેવુ જાણીને તે ધ-મા  
 સાધુને નિવાસ ન કરવા, કા-વુ કે ત્યા જેના ભાવવામા કે  
 સમાધિમા વિગ્ર થાય છે

તે મિત્રમુ જાં તે જં પુજં જડુ મદુ ગાદાવદ વાં વ-  
 મગમલિ વાં વા અવમલમ્મ ગારે તિલ્લ ના મદ ૦ ૫૦ મદ ૦



યા અઘ્ભેતિ યા મકમેતિ યા નો પળમ્મ જાય તદ્દપ્પ  
 ડવ્વં નો ટાં ॥ ( સૂં ૯૪ )

તે માધુ એમ બાણે કે આ ધરમા ગૃહસ્થ અથવા નોક-  
 રી વિગેરે કાઈપણ પરપર એક બીજાના શરીરને તેલ  
 માખણ, ઘી કે ગરબીથી ચોળે છે, અથવા ઠંડ વિગેરેથી  
 ઉષ્ણતા કરે છે, ત્યાં પ્રજામાનું નિવાસ કરવો ન ઠપે

સે મિક્કવુ ધાં સે જ પુણ-દહ ચલુ ગાદાવર્તિ યા જાય  
 કમ્મકરીઓ અન્નમદ્દસમ ગાય મિનાણેણ યા વ્હં લું વું  
 પં આઘસતિ યા પર્યમતિ યા ઉચ્ચલતિ યા ઉચ્ચલિતિ યા  
 નો પન્નમ્મં ॥ ( સૂં ૯૫ )

તે લિહુ એમ બાણે કે આ ધરમા ગૃહસ્થો કે ધરના  
 માણસો પરપર સ્નાન કરે છે અથવા શરીરે સુગંધી પદાર્થો  
 તેલ ચૂર્ણ વિગેરે એકવાર ધમે છે, અથવા વારવાર ધમે છે,  
 તેવા મહાનમા પુદ્ધિમાન માધુએ ન ઉતરવું

સે મિક્કવુ સે જ પુણ ડવ્વમ્સર્ય જાણિતા, દહ ચલુ  
 ગાદાવર્તી યા જાય કમ્મકરી યા અળમળ્લમ્મ ગાય મિત્તો  
 દગ્ગં ઉમિણાં ઉચ્છોં પદ્ધાયતિ મિચ્ચતિ મિનાયતિ યા નો  
 પન્નમ્મ જાય નો ટાણં ॥ ( સૂં ૯૬ )

તે લિહુને એમ માણમ પડે કે આ ઉપાશ્રયમા ગૃહ-  
 સ્થના ધરના માણસો ઠંડા પાણીથી કે ઉના પાણીથી પરપર  
 છાટે છે, ધુએ છે, સિંચે છે, સ્નાન કરાવે છે, તેવા સ્થાનમા  
 પુદ્ધિમાન માધુને ઉતરવું ન કર્યો

મે મિકવ્વુ થાં મે જાં રૂઠ મટ્ટુ માદાપરે થા જાવ  
 કમ્મકરોંઓ થા નિગિણા ટિયા નિગિણા ઉલોળા મેઠૂળધમ્મ  
 વિવચિતિ રહમિસય થા ધર્મ સંનંતિ ના પલ્લમ્મ જાવ મો  
 જાળે થા ૩ પેઠા ॥ ( મૂં ૭૭ )

૧/ ધન્ના ઓઝા કપડા કાઢીને બેમર્યાદપણે બેડે,  
 અથવા મનામ્મ ન મળધી કર્મ પળુ છાડી વાત જોડ  
 બીજાને મારી મળી રહે, અથવા કાર્મપળુ પાનગી વાત  
 અકાર્થ નળધી ચિત્તને, તેવા મ્યાનમા માધુએ નિવામ ન  
 કાવો, કાળુ કે ત્યા રહેવાથી નવાધ્યાયમ. વિા થાય, અને  
 ચિત્તમા કુવાનના વિગેનેના હાવા થાય છે વગી—

મે મિકવ્વુ થા મે જાં પુન ૩૦ જાહમ્મલ્લિકમ્મ ના  
 પલ્લમ્મ ॥ ( મૂં ૭૮ )

તે લિમ્મુ એમ બાળે કે આ ઘરમા ઉત્તમ નુ ગાનરહના  
 ચિત્રો છે, ત્યા પ્રગમાધુએ ન ઉત્તરુ, મરણ કે ન્યા ઉત્તર  
 વાથી બી તોના ચિત્રો જોવાથી બલવામા વિા થાય, તથા  
 તેવા સ્ત્રી મળધી ચિત્રો જોવાથી પૂર્વ જોગવેલા નમાર  
 જોગો યાદ આવે, તથા ન જોગવેલા નના નાધુને કૌતુક  
 વિગેનેનો મ ભવ થાય છે

હરે હલહલક વિગેરે મ આરક મળધી કહે છે

જા મિકવ્વુ થાં જામિક્વનિજ્ઞા સંચાર્ગ્ગ વનિસાય, મે જાં  
 મધાર્ગ્ગ જાણિજ્ઞા મજેદ જાવ સમેતાળય, સહપગાર મધાર  
 જામે સંજે ના પટ્ટિ ૧ ॥ મે મિકવ્વુ થા મે જાં અપદ જાવ  
 મતાળગરય તહપગાર મો વ ૨ ॥ મે મિકવ્વુ થાં અપદ

લહુઅ અપાઢિદારિય તહ૦ નાપ૦ ૩ ॥ સે મિલ્લુ યા૦ અપ્પઢે  
 જાવ અપ્પસતાળગ લહુઅ પાઢિદારિય નો અદ્દાવદ્દ તહપ્પ  
 ગાર લાભે મત્તે નો પઢિગાદિજ્ઞા ૪ ॥ સે મિલ્લુ યા ૨ સં જ  
 પુણ સધારગ જાણિજ્ઞા અપ્પઢે જાવ મંતાળગ લહુઅ પાઢિ  
 દારિય અદ્દાવદ્દ, તહપ્પગાર સધારગ લાભે સત્તે પઢિગા-  
 દિજ્ઞા ૫ ॥ ( સૂ૦ ૧૧. )

તે આધુને યુવા માટે પાટીઉ જોઇએ તે મળી  
 આનુવ્રત્તમા પાત્રમાળા બતાવ્યા છે

( ૧ ) જે તે પાટીયામા ધુણુ વિગેરેના કીડાના ઇડા  
 જાણુવામા આવે, અર્થાત્ તે સડેલુ હોય, કાણુ પડેલા હોય,  
 તેમા ' જીવાત ' ના ઠારણે મયમ વિરાધનાથી તે ન કપે,  
 ( ૨ ) જે તે પાટીયુ ઘણુ ભારે હોય તો વજનના ક્ષીપે ઉચુ  
 નીચુ કરતા પોલાની આત્મવિરાધના થાય તેથી તે પણુ ન કપે  
 (૩) તે પાટીયાને પ્રતિહાર (ગૃહસ્થ પાછુ રાખવા તૈયાર) ન  
 હોય તો લેવુ - મુકવુ ન કપે કારણુકે પરઠવતા હોય લાગે, (૪)  
 સાધા બગેાળર ન જોડયા હોય તો તેના સાધા નીકળી જવાથી  
 પટી જવાય કે અગને નુકસાન થાય આ ચારે ભાગાવાળુ  
 પાટીઉ દોપિત હોવાથી બુદ્ધિમાન સાધુએ લેવુ નહિ, પણ  
 પાત્રમા ભાગામા બતાવેલ તથા કાણા વિનાનુ ઘણુ ભારે  
 નહિ, પાછુ ગળવા હા પાડે, તથા પાટીયાના કે લાકડાના  
 ટુકડા જડેલા હોય, સાધા મજબુત ડ્યા હોય તેવુ દોપ વિના  
 સુ પાટીયુ મળે તો આધુએ લેવુ

હવે મથારાને ઉદ્દેશીને અભિપ્રયોગ વિશેષ કહે છે

ફેંચાઈ આવતજાઈ ઉચાઈક્રમ—અહ મિકલૂ જાણિજ્ઞા  
 રમાઈ ઘડાઈ પદિમાઈ મેચારગ પમિતળ, તલ્ય લલુ રમા  
 પદમા પદિમા—સે મિકલૂ યા ૨ ઉદિમિય ૨ સધારગ  
 જાઈજ્ઞા, તેજહા—ફલક યા વટિળ યા જંતુય યા પરગ યા  
 મોરગ યા તળગ યા મોરગ યા કુન યા કુચગ યા પિપ્પલગ  
 યા પળાલગ યા, સે પુરુષામેય જાલોજ્ઞા—જાડમાતિ યા મ૦  
 જાહિમિ મે રતા અન્નયર મંચારગ ? તદ૦ સધારગ સય યા  
 જં જાઈજ્ઞા પગે યા કેજ્ઞા પાનુયં પનજિજ્ઞા જાવ પદિ૦ પદમા  
 પદિમા!! ( સૂ૦ ૧૦૦ )

પૂર્વે જતાવેલા ઘરોના દોપા તથા ૨ ચારાના દોપા ફર  
 કરીને તથા હવેપછીના પણ ૨ ચારાના દોપા ટાગીને સ ચારો  
 લેવો તે હે છે તે શિશુ એમ બાણે, કે આચાર અભિપ્રહની  
 પ્રતિમાઓ વડે ૨ ચારો ગોધવાનો છે, જતાવે

( ૧ ) જદિષ્ટ ( ૨ ) પ્રેક્ષ ( ૩ ) તેના ઘરનો જ ( ૪ )  
 યથામસ્તૃત છે તેમા ઠદિષ્ટમા ફલહક વિગેરેમાથી કેાઈપણ  
 એક લઈશ, પણ બીજો નહિ આ પ્રથમ પ્રતિમા છે,

( ૨ ) જેવી મનમા પૂર્વે ધારી છે, તેની આખે દેખીશ  
 તોજ લઈશ પણ બીજી નહિ

( ૩ ) તેપણ તે ચચાતરના ઘરમા તેચા હશે તોજ  
 લઈશ, પણ બીજેથી લાવીને મુઈશ નહિ,

( ૪ ) તેપણ સસ્તાક ફલહક વિગેરે જેવો હશે તેવો જ  
 વાપરીશ આ ચાર પ્રતિમાઓમા ગચ્છમાથી નિકળેલા જિન

કપી વિગેરેને પ્રથમની જે કટપતી નથી, પાછતી બેમાથી ઠોઠપણુ કટપે છે, પણ સ્થવિર કટપીને ચારે કટપે છે, તે સૂત્ર વડે બતાવે છે, તેમાની પહેલીને ઉદેશી ઉદેશીને મક્કડ વિગેરે કોઠપણુ લઈરા, તેને તે મન્યા પડીથી ખીત્રુ મળતુ હોય તો પણ લે નહિ, મક્કડ તથા નીચલા પાથરણા ધણી ગન્દી ( બીનાગ ) વાળા ફેગમા સાધુ સાધ્વાઓને પાથરવાની આજ્ઞા છે તે મક્કડ, કંદિણુ ( માદડી ) ૪ તુડ તે ઓડ બાનના ધાસનુ પાથરણુ છે, પરક જેનાવડે કુલો ગુથાય તેનુ બનાવેલુ અથવા મોરના પીછા ગુથીને બનાવેલ, તથા ધાસનુ, તથા ગરના માઠાનુ, દર્શના ધાસનુ, ફચડાના રેમાનુ, પીપગાના પાનનુ, તથા પરાળના ધાસનુ હોય, તેનુ કોઠપણુ પાથરણુ થાયે, તેમાનુ ઠોઠપણુ પાથરણુ આવે, તો તે લેખને વાપરે

અહાયરા વુચા પડિમા—સે મિરલુ થાં પેહાણ મથા-  
 રગ જાહજ્ઞા, તજહા—ગાહાવડ થા વસ્તવર્તિ થા સે પુન્ના-  
 મેવ આલોહજ્ઞા—ગ્રાહં । મદં । દાહિસિ મ ? જાવ પડિ  
 ગાહિજ્ઞા વુચા પડિમા ૨ ॥ અહાયગ તથા પડિમા—સે  
 મિરલુ થાં જમ્મુવસ્તવ મવમિજ્ઞા જે તન્થ અહામમત્રાગવ,  
 તજહા—કકંદે હ થા જાવ પલલિ હ થા તસ્મ લામે મથ-  
 મિજ્ઞા તસ્માલામે ઉકુંદુપ થા નેસજ્ઞિવ થા ગિહરિજ્ઞા તથા  
 પડિમા ૩ ॥ ( સૂં ૧૦૬ )

પ્રથમની પ્રતિમા કરતા આ બીજીમા આટલુ વિશેષ  
 છે, કે આ નવતારક નમ્રદે દેખે, તોજ માગે, તે ગૃહસ્થ

અવય આપે, અથવા માધુ યાચના કરે, અને આપે તો લઈને વાપરે

ત્રાશુ પ્રતિમા—જેને ત્યા ઉતર્યો હોય, તેના ધરમાજ તેવું ઠઈ આમન મળે તો લેઈને વાપરે, પણ જો ન મળે તો તે ગરઠમા ગહેલ અથવા જિન ઠપી વિગેરે હોય તે ઉડકડુક આસને બેસીને અથવા પશ્ચામન (પલાઠી માનીને) વિગેરેથી શાંતી પૂરી કરે

અઢાધરા ચડત્યા પદિમા—સે મિકલૂ થા અઢાસયદ-મેય સધારગ જાફજા, તમઢા—પૃદવિમિટ થા કટ્ટસિજા થા અઢામયદમેય, તસ્સ લામે મતે મવસિજા, તસ્મ અજામે ડફદુપ થા ૨ વિહરિજા ચડત્યા પદિમા ૮ ॥ ( સૂ. ૧૦૨ )

આ પ્રતિમા ધારી માધુ ત્યા ઉતર્યો હોય, ત્યા પત્થ ઝની શિલા અથવા લાડલાનું મુવા ચોગ્ય પાત્રે વિગેરે મળે અને ગૃહ-થ પામે યાચતા મળે તો વાપરવું, નહિ તો ઉડકડુક અથવા પલાઠી મારીને ગત પૂરી કરવી

ફુસેયા જ ચડત્યા પદિમાજ અઢાધરા પદિમ પદિવજ્જમાજે નં સેય જાથ અઢાડસમાહીપવચ જ વિહરતિ ॥ (સૂ. ૧૦૩)

આ ચારે પ્રતિમાઓમાની કોઈ પણ પ્રતિમાને સ્ત્રી ઝારનારો માધુ હોય તે બીજી પ્રતિમા સ્ત્રીઝારનારને નિદે નહિ, ઝાન્ધુ કે તે બધા જિનેશ્વરની આજાને અવલબીને સમાધિથી રહે છે

સે મિકલૂ થા ૦ અમિકમ્વિજા સધારગ પચન્પિણિસપ,

સે જ પુણ મધારગ જ્ઞાણિજ્ઞા સઅહ જાવ મમંતાણય તદ્દાપં  
સચારગ નો પચ્છપિણિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૦૪ )

હવે મ થારો પાછો આપવાની વિધિ હે છે

ભિમુ પાછો આપવાનો સ થારો જ્યારે પાછો આપવા  
થાહે ત્યારે તેમા દેખે કે ગરોળી વિગેરેના ઇડાથી વ્યાપ્ત  
છેાય અને પડિલેહણ કંવા ચોગ્ય ન હોય તો તે પાછુ આપે  
નહિ

સે મિક્કાનૂં અમિકવિજ્ઞા સં સે જાં અપહં તદ્દ-  
પ્પગારં મધારગ પદિલેહિય ૨ પં ૨ આયાવિય ૨ વિહુ-  
ણિય ૨ તઓ મજ્જયામેય પચ્છપિણિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૦૫ )

પત્રી તે અમુડ વખત પછી જાણે કે તે સ થારામાનુ  
ઇડુ એવ સહિત થયુ છે તેવા મ થારાની પ્રતિલેખના કરીને  
પુછને તડકે તપાવીને નજ સાજ જયણાથી ઝાટકીને ગૃહ-  
સ્થને પાછો આપે

હવે વસતિમા વસવાની વિધિ હે છે

સે મિક્કાનૂં ઘાં સમાણે ઘા વસમાણે ઘા ગામાણુગામ  
દૂક્કમાણે ઘા પુઠ્ઠામેવ પન્નમ્મ ઉચ્ચારપાસવળમૂર્મિ પદિલે-  
હિજ્ઞા, વેથલી ધૂયા આયાણમેય—અપદિલેહિયાપ, ઉચ્ચાર-  
ગામવળમૂર્મી, સે મિક્કાનૂં ઘાં રાઓ ઘા યિયાલે ઘા ઉચ્ચાર-  
પાસવળ પરિટ્ટવેમાણે પયલિજ્ઞ ઘા ૨, સે તત્થ પયલમાણે  
ઘા ૨ દત્થ ઘા પાયં ઘા જાવ તૂસેજ્ઞ ૩ ઘાણાણિ ઘા ૪ ઘઘ-  
રોવિજ્ઞા, અહ મિક્કાનૂં જ પું જ પુઠ્ઠામેવ પન્નમ્મ ઉં મૂર્મિ  
પદિલેહિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૦૬ )

તે માધુ-માધ્વીએ એક જગ્યાએ રહેના કે વિદ્યાર કરતા પ્રથમથી સ્વદિવ માત્રાની જગ્યાએ જ લેવી, જે દિવસ હતો તેજ ન ગએ તો કેવળી પ્રજુ તેમા દોષ બતાવે છે, કારણ કે તે બિનુ કે સાધ્વી રાત્રે કે વિકાલે તેવા સ્થાનમા મ્થાનિત માત્રુ પરદવના પગ ખમી જતા તેના ક્ષાય પ : બાગે, અથવા કો દિયોને નુમ્થાન થાય અથવા અન્ય પ્રાપ્તિના પ્રાણ પત્તુ લે, એટલા માટે માધુ-સાધ્વીએ પ્રથમથી કહ્યા માત્રાની જગ્યા નિવશ્ન હતા તેજ લેવી

૪ મિશ્રનુ યા ૨ અભિર્વચિષ્ઠા નિજ્ઞાસંધ્યાગ્ગમૂર્મિ પદિન્દિવિત્ત તદ્ગમ્ય આયચિવિત્ત યા ૩૦ જાગ્ગ તજાવન્દવિવિત્ત યા વાસ્તવ યા યુક્તવ યા સેવિત્ત યા ગિજ્ઞાનેત્ત યા આયચિવિત્ત યા સંતવિત્ત યા મરુદ્ગવિત્ત યા જમિત્ત યા ચિમિત્ત યા વધાવિત્ત યા નિચાવિત્ત યા, તમા જગ્યામિત્ત પદિન્દિવિત્ત ૨ વમિત્ત ૨ જમા જગ્યામિત્ત વધુપામુર્મિ નિજ્ઞાસંધ્યાગ્ગ મધરિષ્ઠા ॥ (મૂં ૧૦૭)

તે માધુએ પ્રથમથી આચાર્ય ઉપાધ્યાય વિગેરેથી ગ જાણવે, હક સુધીના અથવા બાગ વૃદ્ધ નવા શિષ્ય, માહા અથવા પદોજા પી જગ્યા હોવી હમને છેડેની જગ્યા અથવા મધ્યમા અથવા મમ કે વિરમ ( અડત્રચી ) જગ્યા હોય, પવન આવે ન આવે, તો પણ તેમ ન તોય રાખી પદિન્દિવિત્ત પ્રમાર્જન કરીને ગ ચારે પાથરવે

હવે ચયનની વિધિ કહે છે

મે મિશ્રનુ યા ૦ વધુ ૦ સંધરિષ્ઠા અભિર્વચિષ્ઠા વધુપા-



સુષ મિજ્ઞામધારણ દુરહિત્તણ ॥ સે મિજ્ઞુ ૦ ઘટુ ૦ દુરુદ્ધમાણે  
 પુઘામેય મસીમોયરિય કાય પાપ ય પમજિય ૨ તઓ  
 મજયામેય ઘટુ ૦ દુરહિત્તા તઓ મજયામેય ઘટુ ૦ મહજ્ઞા ॥  
 ( મૃ ૧૦૮ )

તે સાધુ-નાદીએ બહુ પ્રાસુક ( નિર્દોષ ) જગ્યામા સુ-  
 યાગે પાથરીને તેમા પોતે યતનાથી શયન કરવું, પણ તે  
 સાધુ-નાદી પ્રવચથી તે જગ્યામા સુવા પહેલા પગથી માયા  
 મુધીની જગ્યા ૫૪ની તથા પોતાનું આખું શરીર તથા  
 પગ પ્રમાણને બહુ ન લાગીને યતનાથી સુવું

હવે મુનેલાની વિધિ કહે છે,

સે મિજ્ઞુ થા ૦ ઘટુ ૦ મયમાણે ના અત્રમન્ન દમ્થેજ  
 જમ્થ પાવણ થાય વાવણ થાય જામાદજ્ઞા, સે જામાયમાણે  
 તઓ મજયામેય ઘટુ ૦ મહજ્ઞા ॥ સે મિજ્ઞુ થા ઉન્મામમાણે  
 થા નીમામમાણે થા વામમાણે થા હીયમાણે થા જમાયમાણે  
 થા ઉઘોપ થા વાયનિમગ્ગ થા વગ્ગમાણે પુઘામેય જાનય થા  
 પોમય થા પાણિના પરિપેહિતા તઓ મજયામેય ઉમમિજ્ઞા  
 થા જાય વાયનિમગ્ગ થા કરેજ્ઞા ॥ ( મૃ ૧૦૯ )

તે સાધુ વિગેરેએ પોતે સથારામા મુતા એક બીજા  
 સાધુને હાથ પગથી કે કાયાથી અડવું નહિ, તે પ્રમાણે અ  
 ડડ્યા પિના સુવું ( જામ સૂચ્યું કે સાધુએ બનેના હાથ  
 ન પહેાવે તેટલે દંર સથારો કરવો ) તથા સાધુએ શ્વાનોશ્વ-  
 સલેતા, જમી આવના, છાક ખાતા, જનાસુ આવના, એક  
 કાર આવતા અથવા વાયુ સત્વા થના પ્રથમ પોતાના હાથ

[illegible]

உ.த. சிவசுப்பிரமணியம் பி.என்.டி. எழுதியது

[illegible][illegible]

માપ્યા નામનૃ બીજુ જાણવન નમાતે મધુ.

## ઈર્ષ્યા નામનું ત્રીજું અધ્યયન.

ખીજું અધ્યયન કહીને ત્રીજું કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ્થાપના છે, પ્રથમ અધ્યયનમાં ધર્મ શરીરનું પાલન કરવા પિંડ બતાવ્યો, તે પિંડ આ લોક પચ્છોડના અપાયના રક્ષણ માટે અવશ્યે વસતિ (મઠાન)માં વાપરવો, તેથી ખીજા અધ્યયનમાં વસતિનું સ્વરૂપ બતાવ્યું, હવે તે પિંડ તથા વસતિને શોધવા માટે ગમન કરવું, તે આ પ્રમાણે કરવું, આ પ્રમાણે ન કરવું, તે અહીં બતાવવાનું છે, આ મળે આવેલા આ અધ્યયનના આ અનુયોગદ્વારા જહેવા ભેંજીએ, તેમાં નિશ્ચય નિર્ધુક્તિ અનુગમનના નામ નિમેષણ માટે નિર્ધુક્તિ કરાવે છે.

નામઃ દૃઢગાઢરિયા ૨ દૃઢ ૩ પિત્તે ૪ ચ કાલ ૫ માત્રે ૬ ચ દ  
ષ્ટો ચલુ દરિયાય નિકરેવાં છઠ્ઠિયાં હાઈ ॥ ૩૦૫ ॥

નામ સ્થાપના દ્રવ્ય ક્ષેત્ર જાળ અને લાવ એમ છ પ્રકારે ઈર્ષ્યાનો નિશ્ચય છે, તેમાં નામ સ્થાપના મુગમ છોડીને દ્રવ્ય ઈર્ષ્યા બતાવવા માટે કહે છે.

દૃઢગાઢરિયાઓ તિથિદા સચિતાચિત્તમીસંગા ચેષ ॥

ચિત્તમિ જમિ ચિત્તે કાલે કાલો જર્હિ હોઈ ॥ ૩૦૬ ॥

તેમાં દ્રવ્ય ઈર્ષ્યા સચિત્ત અચિત્ત મિશ્ર એમ ત્રણ ભેદ છે, અર્થાત્ ઈર્ષ્યા, ઇરણ, ગમન ત્રણે એક અર્થમાં છે, તેમાં સચિત્ત એનો વાયુ અથવા પુરુષ હોય તેનું ગમન તે સચિત્ત ઈર્ષ્યા જાણવી, એજ પ્રમાણે પરમાણુ આદિ દ્રવ્યનું ગમન તે

અચિત્ત ગમન છે, તથા મિશ્ર દ્વન્ધ ધ્યા તે રથાદિ ( જેમા  
અચિત્ત રથ મચિત્ત ભગધ કે માણુમ ) નુ ગમન બાણુ,  
મેત્રધ્યા તે જે નામા ગમન કરાય, અથવા ધ્યાનુ વર્ત્તન  
કનાય તે મેત્રધ્યા, તેજ પ્રમાણે જે ભાગમા ગમન થાય,  
અથવા ધ્યાનુ વર્ત્તન થાય તે કાગધ્યા બાણુ

ભાવે ભાવ ધ્યા બતાવવા કહે છે

આયદિગ્યાત્રા કુવિદા ચરણરિયા જેવ મજ્જમગ્યા ય ।  
મમળમ્મ વદ ગમન નિદામ દોદ પરિમુદ્ધ ॥ ૩૦૭ ॥

ભાવ વિષયની ધ્યા જે પ્રમાણી છે, ચરણ ધ્યા, અને  
મયમ ધ્યા તેમા મયમ ધ્યા ૧૭ પ્રકારનુ મયમ અનુષ્ઠાન  
છે, અથવા અમ ૪૨ સયમ અધ્યાનમા એક નયમ અધ્યાનથી  
ખીજત મયમ અધ્યાનમા જતા નયમ ધ્યા થાય છે, પણ ચરણ  
ધ્યા તે “ અજ વજ મજ અ ” ધાતુનો ગતિ અર્થ છે,  
અગ્નિનો ભાવ દ્યુટ રૂપ ચરણ તેજ રૂપે ધ્યા તે ચરણ  
ધ્યા છે અર્થાત્ ચરણનો અર્થ ગતિ અથવા ગમન છે, અને  
તે શ્રમણુ ચરણ કયા પ્રકારે ભાવરૂપ ( નિદોષ ) ગમન  
થાય ? તે કહે છે

આયદિગે ય કાલે મમ્મે જયણાદ ચેવ પરિમુદ્ધ ।

મંગદિ મોલસવિદે જ પરિમુદ્ધ પસાથ મુ ॥ ૩૦૮ ॥

પ્રવચન મધ ગમ્મ આચાર્ય વિગેદેના માટે પ્રયોગન  
આવતા નાધુ ગમન કહે, તે આવગન છે, તથા નાધુને  
વિચરણ યોગ્ય અવસર છે, તે કાગ છે, તથા જનો ( માણુનો )

એ પગવડે ખુદેલા માર્ગે ચતના તે યુગમાત્ર દષ્ટિ રાખતી  
તેજ આલ બન કાળમાર્ગ ચતનાના પદોવડે એકેડ પદ બ્ય  
લિચારથી ને લગો થાય તે પ્રમાણે ગણુતા ૧૬ લાગા થાય,  
તેમા ને પરિશુદ્ધ હોય તેજ પ્રચલ્ત છે, અને હવે તે  
ગતાવે છે

અત્તકારણપરિશુદ્ધ અદ્વયિ (હુ) હોંજી કારણજ્ઞાપ ।

આલબળજયણાપ કાલે મગ્ગ ચ જડયવ્વ ॥ ૩૦૯ ॥

આ- કારણોએ માધુનુ ગમન શુદ્ધ થાય છે, આલ બન  
વડે દિવને માર્ગવડે ચતનાથી જાય છે, અથવા અકાલમા  
પણુ ગ્લાન વિગેરેના આલ બને ચતનાથી જતા શુદ્ધ ગમન  
હોય છે, અને આવે માર્ગે માધુએ ચતન કરવે, નામ નિષ્પન્ન  
નિમેષો કહ્યો, હવે ઉદેશ અર્થાધિકારને આશ્રયી કહે ॥

સવંચિ હંરિયવિસોદિવારગા તદ્વચિ અસ્થિ ડ પિસેલાં ।

ઉદેસે ઉદેસે યુષ્ણામિ જહ્નક્રમે કિંચિ ॥ ૩૧૦ ॥

સવેં એટલે આ ત્રણે પણુ બે કે ઈર્ષા વિશુદ્ધિકારક  
છે, તે પણુ ત્રણે ઉદેશમા લાઈવ વિશેષ છે, તે દરેકને યથાક્રમે  
દિશિત્ વહીશુ હવે પ્રતિજ્ઞા પ્રમાણે કહે છે

પદમે ઉપાગમણ નિગ્ગમો ચ અદ્ધાણ નાચજયણા ચ ।

ચિદ્રપ આરુદ્ધ છલ્લણ જધામતાર પુજ્જા ચ ॥ ૩૧૧ ॥

પહેલા ઉદેશમા વર્ષાઝાગ વિગેરેમા ઉપાગમન તે સ્થા-  
ન લેવુ, તથા નિર્ગમ તે ગન્તકાળ વિગેરેમા વિહાર જેવો  
હોય, તેવો અને કહેવાય છે, અને ચતનાથી માર્ગમા આલવુ

આ ત્રણ વાતો પહેલા ઉદ્દેશામા છે, બીજા ઉદ્દેશામા નાવ વિગેરેમા ચડનારનું જીવન (પ્રત્યેષણ) વર્ણવશે, અને જ્યાં સતાર પાણીમા ચડના નાજવી, તથા જુદા જુદા પ્રશ્નમા સાધુએ શું કરવું તે આવી કહે છે.

તદ્યમિ બ્રહ્મવર્ણયા અપરિવર્ધ્યો ય દોષ ઉચ્ચદિમિ ।

યજ્ઞેયમ્ ચ મયા સમારિચયગિદગમણે ॥ ૩૧૨ ॥

ત્રીજા ઉદ્દેશામા તે કોઈ પાણી વગેરે સળધી પૂટે, તે જાણુતો હોય હતા ન જાણવાપણ જાણવું તે અધિકાર છે, તથા ઉપધિમા અપ્રતિજ્ઞાપણ નાજવું, તે કદાચ બાનાઈ જાય તો પણ અવજન પાતે બચેના રાજમહામા ફરીયાદ કરવા ન જાય, હવે સૂનાનુગમમા અખલિત વિગેરે શુભોવાશ મૂક ઉચ્ચારવું તે આ પ્રમાણે છે

બ્રહ્મવર્ણય જ્યન્તુ વાતાવાસં અભિવ્યુદ્ગ વદ્ય વાણા  
અભિમમૂયા વદ્યં ચીવા બ્રહ્મનાભિસા અંતરા સં મગ્ના વદ્ય-  
વાણા વદ્યવીયા જાય મમતાજગા અણભિક્ષતા પંચા ના  
વિસાયા મગ્ના સંય નચા ના ગામાણુગામ દૂરજિજ્ઞા, તમો  
મજ્યામેવ વ્રાતાવાસ ઉચ્ચદિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૧૧૧ )

મુખપત્રે વર્ણાંશુ આવે છને અને વરનાદ વરસે છતે સાધુએ શું કરવું, તે કહે છે આવી વર્ણકાજ અને વૃદ્ધિ આશ્રયી ચાર ભાગા થાય છે, તેમા સાધુઓને આજ સમાચારી છે એટલે નિર્વ્યાપાત તે અપાદ ચોમામુ આપ્યા પહેલાજ ધામ, ફલક, ડાંગલ, ભગ્ન માત્રકાદિનો પરિત્રદ કરવો, અર્થાત્

ચોમાસુ બેસતા પહેલા પછુ પધારે વરસાદ પડતા ઘણા નાના  
 પ્રાણીઓ ઇંદ્રગોપક બીયાવડ ગર્દલક વિગેરે (મ મૂર્છિમ  
 જ તુઓ) ઉત્પન્ન થાય છે, તથા ઘણા નવા ઘાસના અ કુરા પ્ર  
 ડટ થાય છે, તેથી તેવે માર્ગે જતા તે પ્રાણીઓ તથા ઘાસના  
 અ કુરાથી તે ડરોળીયાના મમૂલ સુધી માર્ગમા પથરાયેલા  
 હોય, તેથી રમ્તો ગોધવો મુશકેલ પડે તેથી તે છવોના રક્ષ  
 ણ માટે એક ગામથી બીજે ગામ ન જાય, તેથી સ યત  
 (માધુ) પોતેજ મમય જોઈને અવસઃ આવતા ચોમાસુ કરી  
 લે (આને માટે કપસૂત્રમા ખુલાઓ કરે છે કે અપાડ ચોમા  
 સા પહેલા વરસાદ આવી જાય તો એક માસ પ્રથમથી પછુ  
 ચોમાસુ કરે, પછુ અસાડમા તો અવશ્યે સ્થિરતા કંવી)  
 હવે અપવાદ માર્ગ કહે છે

મે ભિક્ષુ ધા૦ સેજ્ઞ ગામ ધા જાથ રાયહાર્ણિ ધા  
 હમનિ જ્ઞલુ ગામનિ ધા જાથ રાય૦ ના મહર્હ વિહારમૂમી  
 નો મહર્હ વિયારમૂમી નો સુલભે પોદફલગસિજ્ઞાસચારગે નો  
 સુલભે ફાસુપ ડંછે અદેનનિજ્ઞે જ્ઞત્થ ઘહયે સમણ૦ ઘનીમગા  
 ઉવાગયા ઉવાગમિસ્સતિ ય અચ્ચાઈન્ના વિત્તી નો પન્નમ્સ  
 નિકવમણે જાથ વિતાપ, સેય નચ્ચાતહપ્પગાર ગામ ધા નગર  
 ધા જાથ રાયહાર્ણિ ધા નો ધામાયાસ ડયલિહજ્ઞા ॥ સે મિ૦  
 સે જ૦ ગામ ધા જાથ રાય૦ હમનિ જ્ઞલુ ગામનિ ધા જાથ  
 મહર્હ વિહારમૂમી મહર્હ વિયાર૦ સુલભે જ્ઞત્થ પોદ ૪ સુલભે  
 ફા૦ નો જ્ઞત્થ ઘહયે સમણ૦ ઉવાગમિસ્સતિ ધા અપ્પાઈન્ના  
 વિત્તી જાથ રાયહાર્ણિ ધા તઓ સજ્ઞયામેય ધાસાવાસં  
 ડયલિહજ્ઞા ॥ ( સૂ૦ ૧૭૨ )

તે ભિન્નુ તેરી ગજધાની વિગેરે કોઈપણ મ્યાનમા આન્યા  
 પછી એમ જાતો કે નિહાન (સ્વાધ્યાય) બૂમી તથા વિચાર  
 (ચિંતન) બુધિ ઉચિત મળે તેવી નથી, તથા આધુને યોગ્ય  
 પીઠ ફલક થયા ન થારો વિગેરે ચોમામામા ખામ વાપરના  
 ચોમ્ય ઉપકરણો કે વસ્તુઓ મળવી દુર્લભ છે, તથા પ્રાચીન  
 ગોશ્વરી મળવી દુર્લભ છે, તથા એવનીય આદાર ન મળે, તેજ  
 કહે છે—એટલે ગાધુને ઉદ્દમ વિગેરે દોષરહિત ગોશ્વરી  
 લેવાની ઈ, તે ન મળે, તથા તે નગર વિગેરેમા ઘણા શ્રમજ,  
 પ્રાદક્ષણ, કૃપણ, વાપિમત્ર વિગેરે આવીને ભગયેલા છે, અને  
 બીજા આવવાના છે, તેથી મહા માગણ ભગવાથી આદીર્શ  
 વૃત્તિ છે, એટલે ભિક્ષા માટે અનન તથા સ્વાધ્યાય ધ્યાન કે  
 રવા બહાર જતા આવતા તે ઘણા ભિન્નુક માણુમાના ભરા-  
 વાથી તે ગામ વિગેરે ન કોચાયેલ છે, ત્યા નીતમાધુને જણુ  
 આવણુ તથા ધર્મ ચિંતન વિગેરે ક્રિયા ઉપદ્રવ રહિત ન  
 થાય જો આવી અગવડો હોય, તો તેવા મેત્રમા ચામામુ ન  
 કરે, પણ જે ઉપર બતાવેલી અગવડા ન હોય એટલે ભગવા-  
 ની અને ન્યહિવની જગ્યા હોય, ઉચિત ઉપકરણ મળતા હોય,  
 પિંડ નુદ મળતો હોય, અન્ય ભિન્નુકો ગામાન્ય પ્રમાણમા  
 હોય, જતા આવતા ઘણો સમય ન લાગતો હોય, તો ત્યા દ્વા  
 મામુ કરણુ હરે વર્ષાકાળ પુરો થયે વ્યારે વિહાર ન  
 કરવો તે કહે છે

અહ પુર્ણેષ જાણિજ્ઞા-વત્તામિ મામા ઘાસાયામાણ  
 ઘોડફંતા દેમેતાળ વ પચદમગાયકન્થે પરિવૃમિષ, અંતરા મે



મગ્ગે યહુપાણા જાથ સમતાણગા નો જત્ય ચહયે જાય ઉપા-  
ગમિમ્મતિ, સેય નચ્ચા નો ગામાણુગામ દૂરજ્ઞિજ્ઞા ॥ અદ્ધ  
પુણેય જાણિજ્ઞા ચત્તારિ માસાં કપ્પે પરિવુમિય, અતરા સે  
મગ્ગે અપ્પહા જાય મસતાણગા ચહયે જત્ય સમણં ઉપાગ-  
મિમ્મતિ સેય નચ્ચા તઓ મજયામેવં દૂરજ્ઞિજ્ઞા ॥ (સૂ. ૧૧૩)

હવે આ પ્રમાણે સાધુઓ જાણે, કે ચોમાસા ન બધી  
ચારમાસ પૂરા થયા છે, અર્થાત્ કાર્તિકી ચોમાસુ ૫૩ થયું  
છે, ત્યાં તે ઉત્સર્ગથી વૃષ્ટિ ન હોય, તો એકમેજ બીજે રથળે  
જર્ધને પારણુ ઝગ્ગુ, પણ જો વૃષ્ટિ આણુ હોય તો હેમ ત ૩  
તુના પાચ-દસ દીવગ ગયે થકે વિહાર કરવા, તેમા પણ જો  
બીજે જામ જતા માર્ગમા નાના જ તુના ઈંડા પડ્યા હોય,  
ગારો હોય, કરોળીયાના જાળા બાજી ગયેલા હોય, અને બ્રા  
હ્મણુ શ્રમણુ વિગેરે માજણુ ન આવેલા હોય, અથવા થોડા  
વખતમા આવવાના ન હોય તો માગસર શુદ્ધ ૧૫ સુધી ત્યાં  
રહેવું ત્યારપછી ગમે તેમ હોય તો પણ ત્યાં રહેવું નહિ,  
પણ જો વૃષ્ટિ ન હોય, વાદળ ન હોય, માર્ગ ઈંડા વિનાનો  
હોય, શ્રમણુ બ્રાહ્મણુ આવ્યા હોય, આવવાના હોય, તો  
કાર્તિકી પુર્ણિમા પછી તુર્ત વિહાર કરવો.

હવે માર્ગની ચતના કહે છે—

સં મિલ્લુ ધાં ગામાણુગામ દૂરજ્ઞમાણે પુરઓ જુગમા-  
યાપ પેદમાણે દદ્ધુણ તસે પાણે ઉદ્ધદ્ધુ પાદ રીડજ્ઞા સાદ્ધુ  
પાય રીડજ્ઞા ચિત્તિરિચ્છ વા વદ્ધુ પાય રીડજ્ઞા, સદ્ધ પરકમે

મજ્જયામેય પરિક્ષમિદ્ધા મો ઉજ્જુય મન્થિદ્ધા, તત્થા મજ્જયા  
મેય ગામાગુમામ દૂરિદ્ધિદ્ધા ॥ સં મિક્કઝુ વાં ગામાં દૂરિદ્ધ  
માણં અંતરા સં પાણાણિ વાં ચીં દગ્ગિં ઉદ્ધ વાં મદ્ધિઆ  
વા અવિદ્ધત્થ સહ પરલ્લમે જાય નો ઉજ્જુયં મન્થિદ્ધા, તત્થો  
મજ્જયાં ગામાં દૂરિદ્ધિદ્ધા ॥ ( સૂં ૧૬૪ )

તે ભિમુ બીજે ગામ જતા મોઢા અગળ યુગમાન  
( ચાર હાથ પ્રમાણ ) ગાડના ઈંદ્રિ ( ધમરા ) ના આકારે  
ભૂભાગ ( જમીન ) દેખના ચાલે, ત્યાં માર્ગમાં વ્રમ જીનો  
જે પતંગ વિગેરે છે, તે પતને અડકીને અથવા પાદના  
તળીયા નીચે અડકીને નીકળે, તો તે જીવોની રક્ષા ખાતર  
શરીરમાં શક્તિ હોય ત્યાં સુધી બીજે માર્ગે જવું, પણ બીજે  
જીવો કે જવાની શક્તિ ન હોય, તો તે રસ્તે જતા જ્યારે  
તેવા જ જીવો પગ પાસે આવે, ત્યારે ત્યાં પગ મળાગીને મુ  
કવો કે તે ચળદાર ન જાય, એટલે જ્યારે મામે આવે ત્યારે  
તેને પગ સાથે અથડાવા દેવા નહીં, પણ જો પગ નીચે દબાઈ  
જાય તેમ હોય તો નીચે ટેખીને તે જગ્યાએ પગ ન મુકવો,  
અથવા પગની એડી મુકીને ચાલવું, અથવા પગ વાંકો કરીને  
ચાલવું, આ પ્રમાણે જો ગામથી બીજે ગામ જવું જ તુની  
રક્ષા કરતા જવું

વગી માધુને જોડ ગામથી બીજે ગામ જતા માર્ગમાં  
નાના જીવ જ તુ બીજે હગિયાળી ( લીલુ વાગ ) પાણી,  
માટી અથવા રસ્તો ન પડ્યો હોય, તો તેવા મીઠા માર્ગે ન  
જવું, પણ જીવ-જ તુ વિનાના તથા કાદવ માટી પાણી

વિનાના માર્ગે ચકાવેા ખાઈને જ્યાંથી લોકો જતા હોય તેવા રસ્તે નાધુએ જવું, પણ ખીજે રસ્તો ન હોય, અથવા જવાની શક્તિ ન હોય, તો તે માર્ગે ચતનાથી ચાલવું વળી-

સે ભિક્ષુ ષાં ગામાં દૂરજ્ઞમાણે અંતરા મે વિરુપ્પરુ-  
ચાણિ પચ્છતિગાણિ દસુગાયયાણિ મિલક્કલૂણિ અણાયરિ-  
યાણિ દુમ્મશ્રાપાણિ દુપ્પત્તયાણિજ્ઞાણિ અકાલપટિવોદ્ધોણિ  
અકાલપરિભાંરૂણિ સહ લાદે વિહારાપ સંચરમાણેહિ જ્ઞાણપ-  
પદિ નો વિહારવ્યવિયાપ પવજ્ઞિજ્ઞા ગમણાપ, વેથલી વૂયા  
આયાણમેય, તેજં ઘાલા અય તેજે અય ઉચચરપ અય તત્તો  
આગમત્તિકદ્ધુ ન મિરુલુ અક્કોસિજ્ઞ યા જાવ ઉહવિજ્ઞ યા  
ચત્થ પં કં પાયં અન્નિદ્ધિજ્ઞ યા મિદ્ધિજ્ઞ યા અવહરિજ્ઞ  
યા પરિટ્ઠવિજ્ઞ યા, અહ મિકલૂણ પું જ તહપ્પગારાહ વિરું  
પચ્છતિયાણિ દમ્મુગાં જાવ વિહારવત્તિયાપ નો પવજ્ઞિજ્ઞ  
યા ગમણાપ તઓ મજ્ઞયા માં દૂં ॥ ( સૂં ૧૧૦ )

તે લિલુને ખીજે ગામ જતા એમ માલુમ પડે, કે આ  
માર્ગે જતા વચમા વિરૂપ કપવાળા મહાકુદ્ધ એવા ચોરોના  
સ્થાન છે, તથા બર્ણર ગળર પુલિદ વિગેરે મ્લેચ્છથી પ્રધાન  
એવા અનાર્ય લોકો જે ગામ મિધુની વચમાના પપા આર્ય  
દેશ છોડીને ખીજા દેશોમા રહેલા છે, તેઓ હુ ખેથી આર્યોની  
મજા મમજે છે, તથા મહા કપ્પથી આર્ય ધર્મને સમજે અને  
અનાર્ય મકપ્પને છોડે, તથા અજાણમા પણ લટકનાગ છે,  
જગલુકે અડધીરાત્રે પણ ગિકાર વિગેરે માટે જાય છે, તથા  
અકાલે (વખત વિના) જોજન કરનાગ છે, માટે જ્યા સુધી

છીનત દેશોના મારા ગામો વિચગનાના હોય, ત્યાં મુખી તેના અનાય દેશોના મેત્રોમા હું જઈગ, એવી પ્રતિજ્ઞા સાધુ એ ન કરવી, ( અર્થાત્ ત્યાં જવું નહિ ) ત્યાં જવાથી કેવલી પ્રભુ તેમા દોષ જતાને છે, કાગલ કે ત્યાં જવાથી મયમની વિરાધના થાય છે, તથા ત્યાં આત્માની વિનાધનામા સયમની વિગધના પશુ થાય છે, તે જતાવે છે, તે મ્હેન વિગેરે અનાયો આ પ્રમાણે બોલે છે, “ આ ચાર છે ! આ શત્રુનો અન્ તેના ગામથી આરેવો દ્રવ છે ! એમ કહીને વચનથી તિરમ્માર કરે, દ હથી તાડના કરે, અને છેવટે શુષ્ક પશુ લે, તથા વસ્ત્રો વિગેરે પણ ખુશ્કી લે, પછી સાધુને કાઢી મુકે, માટે સાધુ એને આ ગીખામણ છે, કે તેમણે તેવા માર્ગે જવું નહિ, પણ તેવા માર્ગને છોડીને સચત સારે માર્ગે વિહાર કરી ને બીજાં ગામ જાય

સે મિષ્ણુ દૂરજ્ઞમાણ અંતરા સે અરાયાણિ ઘા ગણ રાયાણિ ઘા સુપરાયાણિ ઘા દોરજ્ઞાણિ ઘા ઘેરજ્ઞાણિ ઘા ચિરદૂરજ્ઞાણિ ઘા સહ લાટે વિહારાય સયં જનં નો વિદ્વા રવદિયાપં ધેયલી વૃષા આયાણમેયં, તેણ ઘાલા તં જેષ્ઠ જાય ગમણાય તઓ મં ગાં દૂં ॥ ( સૂં ૧૧૬ )

તે ભિખુને વિહાર કરતા એમ માલુમ પડે કે તે માર્ગે રાજા મરીગયો છે, અને સામ તોએ રાજ્ય તે વહેચી લીધું છે, અથવા યુવરાજને ગાદી મળી નથી, બે રાજ્ય થયા હોય, વેર વધ્યા હોય, વિરુદ્ધ ( શત્રુ ) રાજાનું જોર હોય, તો તેવા લડાઈ તોફાનના ઉપદ્રવવાળા માર્ગે બીજો સારો દેશ અથવા

જામો વિચગ્વાના હોય તો તેવા માર્ગે વિહાર ન કરવો, કેવળી  
 પ્રભુ તેમા કર્મદાન બતાવે છે, ત્યા જતા તે વિરૂદ્ધ પક્ષના મા-  
 ભુસો તે માધુને ચોર કે બસુમ માનીને પૂર્વના સૂત્રમા કહ્યા  
 મુજબ પીડા પમાડશે, ઉપદ્રવ કરશે, અથવા શુભથી પશુ  
 હણશે, ૮૫૩। પુચરી પુરા હાલે ઠાઠી મુકશે, માટે તેવા  
 માર્ગે ન જવું,

સે મિત્રત્વ ધા ગાં દુઃખમાળે અતરા સે વિદિ સિયા,  
 સે જ પુણ વિદિ પ્રાણિજ્ઞા યગાદેણ ધા વુઆદેણ ધા તિઆ-  
 જેણ ધા થડઆદેણ ધા પંચાદેણ ધા પાડણિજ્ઞ ધા નાં પાડ-  
 ણિજ્ઞ ધા સદ્ગુણાર વિદે અણેગાહગમણિજ્ઞ સદ્ગુણે પ્રાચ  
 ગમણાપ, કેવલી ધૃયા આયાળમંચ, અંતરા સં વાસે નિયા  
 પાણેસુ ધા પળપસુ ધા ચીપસુ ધા હરિં ૦ ઉદં ૦ મદ્વિયાપ ધા  
 અવિદ્વત્પાપ, અહ મિત્રત્વ જં સદં ૦ અણેગાહં જાય નો પયં  
 સઓ સં ગાં દૂં ॥ ( સૂં ૧૧૭ )

તે ભિક્ષુ શ્રામાતર જતા એમ જાણે કે તે માર્ગમા  
 જતા મેદાન ઉલ્લાસમા ફટલાકે દિવનો લાગશે, એટલે  
 એક આખો દિવસ અથવા બે ત્રણ ચાર પાંચ દિવસે તે માર્ગ  
 ઉલ્લાસે, તેવા માર્ગે બીજો દુઃખો માર્ગ મળતો હોય તો  
 તેવા ઉત્કંઠ રસ્તે જવું નહિ કારણકે તેવા માર્ગે જતા કેવળ  
 જ્ઞાનીએ અનેક દોષો બતાવ્યા છે, જેમકે વખતે વરસાદ  
 આવે, તો પાણી ભગઈ જાય, લીલણ ફૂલણ થઈ જાય, લી-  
 લાધામના બીજ અકુરા કુટી નીડળે, રસ્તો કાદવથી ( ગા-

આથી ) બ્રહ્મજ્ઞાન, માન મુક્તિ નહિ. પણ જેવા અનંત વિ  
શક્તિના મેદાનમાં જાઓ તેમ જુઓ નહિ

એ જ્ઞાને આદર્શી મે ૧—

ॐ मि० नामा० दृष्टिस्तथा० भैरवा मे मातामहादेवि  
 इत्येव मिता ॥ ॐ पु० नाथ ज्ञानिस्ता भक्त्यैव भ मिता  
 नहिताप निजिस्त वा पामिस्त वा माताप वा नाथे पति  
 नाम कुरु यथाज्ञा वा नाथे ज्ञानि भागादिता ज्ञानाभा वा  
 नाथे यत्नि इत्येव ता पुनर्वा नाथे उक्तिमिता नर्त  
 वा नाथे उपायादिता लक्षणानाथे उदुतामिति या  
 अस्ता० निविष्टामि० पर ज्ञानमयाय भक्त्यापनमयाय  
 भक्त्या वा भुक्त्या वा नाथुदिता यमलाय ॥ ॐ भिक्त्यु  
 वा० पुण्याय निविष्टायनाथ नाथे ज्ञानिस्ता ज्ञानिस्ता  
 न लमायाय लोममयमिता ० यथाय पतिदिता २  
 यथा भावजभक्त्यैव ताता ० भक्त्यापनीयं नाथे पाप प  
 मितिता नागा० भक्त्यैव यथायता, यथा पाप ज्ञे दिता  
 यथा पाप या विता लमा मे० नाथे दृष्टिदिता ॥ (गु० ११८)

તા બિનુ યમાનર કયા માન મા ગેમ જાણે કે આ  
 વચ્ચે આપણી નહીં જાય વિના ઉત્તર તેમ નથી નો ના  
 ન વાળી તપાન કરે કે મુદ્દામાં બાકી બિનુ માટે ના  
 મંજૂર કરે અથવા ઉડીતી સે, અથવા અથવા ગદતો કરે,  
 અથવા અથવા જગમા કે જગમી અથવા ના, બંદો  
 મદાલુને બાકી કરે, અથવા બુડી નમુ દોષતો નામ મા

ટેજ બહુ ઠંડાવે, તેવી નાવને ઉચે લઈ જવા નીચે લઈ જવા અથવા તીરછી દિશામાં અથવા ડોઈપણ દિશામાં લઈ જવી પડે તો એક જોજન મર્યાદા માટે અડધા જોજન ( જે ગાઉ ) માટે અથવા થોડે ઘણે દૂર જવા માટે સાધુએ તંવી નાવમાં બેસવું નહિ, પણ સાધુ એમ જાણે કે નાવ તેના માલિકે પોતાના પ્રયોજને તીરછી દિશામાં હકારી છે, તો તે વહાણમાં જતા પહોંચા પોતાના ઉપકરણોને એકત્રમાં જઈને પડે લેહવા ગોચરીના પાત્રા તપાસી લેવા તથા પોતાના શરીરને પગથી માથા સુધી પુજવું, તથા સાગારી અણમણ કરવું ( એટલે આ જગમી બહુ નીકળું તો મને આહાર પાણી વાપરવું ઠીકે, નહિતો નહિ ) પછી એક પગ જગમાં એક પગ થળમાં ( પાણીના ઉપર ) મુકી સાધુએ નાવ ઉપર ચડવું ( આ સૂત્રમાં સાધુ માટે જો નાવ પેલેપાર લઈ જાય તો ખને ત્યાં સુધી તંવી નાવમાં ન બેસવું પણ ગૃહસ્થોને માટે જવા આવવા માટે નાવ ચાલુ થઈ હોય તેમાં બેસવું ) હવે કારણ પડે નાવમાં બેસવું પડે તો નાવમાં ચડવાની વિધિ કહે છે

સે મિશ્વર ઘાં નાથ દુરુહમાણે નો નાવાઓ પુરો દુરુહિજ્ઞા નો નાવાઓ મગગો દુરુહિજ્ઞા ના નાવાઓ મજ્જાઓ દુરુહિજ્ઞા નો ચાહાઓ પમિજ્ઞિય ૨ અગુલિયાપ્ ઉદિસિય ૨ ઓળમિય ૨ ઉજ્જમિય ૨ તિજ્ઞાદ્વજ્ઞા । સે જ પગો નાયાગઓ નાયાગય વદ્વજ્ઞા-આડસતો ! સમણા પય તા તુમ નાથ ઉક્સાદિજ્ઞા યા યુક્સાદિ યા સિયાદિ યા

रज्जुपाप वा गहाय आकामादि, ना ने ते परिणं परिज्ञा  
 निरज्ञा, गुणिनीमा उयेदिरज्ञा । न जं परा नायागभो  
 नायाग० यद्-आउम० ना सेवायनि मुभ नाये उअसित्तप  
 वा ३ रज्जुपाप वा गहाय आकामित्तप वा आदर एयं नायाप  
 रज्जुप मयं धेय जं यथ नाय उअमिस्सामो वा आय रज्जुप  
 वा गहाय आकामिस्सामा, ना ने त ए० सुत्ति० । ने ज ए०  
 आउसं० एअं ता मुभे नायं आल्लिसेण वा पीदयण वा धेयेण  
 वा यल्लयण वा अवल्लयण वा यल्लदि ना न त ए० सुत्ति० ।  
 ने जं पया० एये ता मुभे नायाप उदयं दग्गेण वा पायण वा  
 मल्लेण वा यद्धिग्गद्वेण वा नायाउस्मिच्चणेण वा उस्मिच्चादि,  
 ना ने तं० न जं पया० समजा । एय मुभ नायाप उल्लिगे  
 दग्गेण वा पायण वा यान्हुणा वा ऊगणा वा उदरेण वा  
 मीनेण वा कायण वा उस्मिच्चणेण वा यल्लेण वा मट्ठियाप  
 वा कुमपत्तयण वा नुत्तिद्वयण वा गिरेदि, ना ने त० ॥ ने  
 भिक्खुवा २ नायाप उत्तिगण उदयं भामवमाणं पेहाप  
 उपदयरि नायं कज्जलायमाणं पेहाप नो परं उयसंदिमिनु  
 पयं बुया-आउमंता । गाहाय एयं त नायाप उदयं उत्तिगेण  
 आसयद् उपदयरि नाया वा कज्जलायद्, पयप्पगारं मभ वा  
 ययं वा नो पुरमा कट्ठु विहरिज्ञा अप्पुस्सुप अयदिल्लेने  
 णगतगण अप्पाण यिउमज्जा समादीप, तओ मं० नाया  
 सत्तारिमे व्यउदण आहारियं गीहज्जा, एय मल्लु मया जह-  
 ज्जामि मियेमि ॥ हरियाप पट्ठमो उहेमो ( सू० ११९ )  
 २-१-३-१ ॥



તે સાધુએ નાવમા બેસતા નાવના અગ્ર ભાગે બેસવું નહિ, ડારણ કે તેથી નિર્ધારિત ( ખલામી ) ને પોતાના કાર્યમા હર ક્ત થાય, તથા બીજા લોકોને ચડવા પહેલા પોતે ચઢી ન બેને, ડારણ કે વહાણને ચલાવવાના અધિકારણનો દોષ લાગે, તેમ નાવના બરોબર મધ્ય ભાગમા ચઢી ન બેને, તેમ વહાણના ( પઠખા ) પકડીને આગળીએવડે તાકી તાકીને ઉંચા નીચા ચઢને જોવું નહિ

નાવમા ચઢેલા સાધુને નાવવાળો કહે, કે હે સાધુઓ ! આ નાવને તમે બેસો, આ દિશા તરફ વાળો, અમુક વસ્તુ ઠરિયામા ફેંકો, અથવા દોરડેથી પકડીને બેસો, તે પ્રમાણે વહે તોપણ સાધુએ તેમ ન કરવું, પણ ચૂપ બેઝી રહેવું

વળી તે નાવિક સાધુને કહે, કે હે સાધુઓ ! જો તમે નાવ ન બેસી શકો, કે સામાન ન ફેંકી શકો, તો દોરડું લાવીને અમને આપો, એટલે દોરડું હાથમા આવતા અમે નાવને બેસીશું, તે વચન પણ મુનિએ સ્વીકારવું નહિ, - પણ ચૂપ રહેવું

તે નાવમા ચઢેલા સાધુને નાવિક કહે, કે હે સાધુ ! તમે નાવને આલિત ( ) વડે પીઠ હલેમાવડે વામ વડે વજાવડે અવલોકવડે આગળ ચલાવો, તે માત્ર પણ સાધુએ સ્વીકારવી નહિ, પણ ચૂપ બેઝી રહેવું

તે નાવમા ચઢેલા સાધુને નાવિક એમ કહે, કે-આ નાવમા ભગએલા પાણીને હાથવડે પગવડે વાસણથી કે ખાતરાથી

અથવા નાવના હથીઆરથી કાઢી નાખો, પણ તે સાધુએ કરવું નહિ, પણ મૌન ધારણ કરીને જેમવું

તે નાવમા બેઠેલા સાધુને નાવિક કહે, કે હે સાધુઓ ! તમે નાવમા પડેલા કાણુને હાથ, પગ, બાહુ, બાઘ, ઉર, પેટ, માથા કે કાયાવડે અથવા વહાણમા રહેલા ઉગ્મિચક્ષુવડે અથવા વજ્ર, માટી, ઝમખપત્ર કે કુરૂવિદ નામના ધામવડે દાકો, પણ તે સ્વીકારવું નહિ, મૌન બેસી રહેવું

તે સિમ્બુએ અથવા સાધ્વીએ નાવમા છિદ્ર પડતા પાણી ભગતુ દેખીને-ઉપર ઉપર નાવમા પાણી ચડતુ દેખીને બીજા માણુનોને એમ કહેવું નહિ કે હે ગૃહસ્થ ! આ વહાણમા પાણી ભરાય છે, અને નાવ ડુબી જશે, આ પ્રમાણે મનથી અને વચનથી મ કપ-વિકટપ ન કરતા કે બરાડા ન પાડતા શાત ગહેવું, શરીર ઉપકરણની ઠસુકતા તથા જહારતુ ધ્યાન ઠોડીને એકાતમા આત્માને સમાધિમા રાખવો, અને જે પ્રમાણે નાવ પાણીમા ચાલે તેમ ચાલવા દર્ઠ ડિનારે પહોંચવું, આ પ્રમાણે સદા મત્ત ઠરવો, અર્થાત્ નાવના ઉપર ધ્યાન ન રાખતા આત્મ સમાધિએ વર્તવું, આજ સિમ્બુની સર્વ મા-મચી છે

ત્રીજા અધ્યયનનો પહેલો ઉદ્દેશો મમાપ્ત થયો.

## વીજો ઉદ્દેશો.

—૦૦૦—

પહેલો ઉદ્દેશો. કદીને દુષ્ટ બીજો ઉદ્દેશો કહે છે, તેને આ પ્રમાણે સમજાવે છે, ગયા ઉદ્દેશમાં નાવમાં બેઠેલા સાધુની વિધિ કદી, કદી પછી તેમ કહે છે, આ મળે આવીશા ઉદ્દેશાનુ આ પ્રથમ મૂલ છે

તે જ વરો જાણાં આડમના ! મમળા વરો તા મુમ  
જાતી તા જાત જન્મજન્મની તા ગિજ્જાદિ મયાળિ મુમ  
વિજ્જાદિ મયાળિ મયાળાળાળિ ધારેદિ વરો તા મુમ જાતી  
તા વરોદિ, જો જ મેં ॥ ( મૂલ ૧૦૦ )

તે નાવમાં બેઠેલા નાણુને નારિયે વિગેરે મૂલ્ય કહે,  
કે તમે માગો છવને પકડો, અથવા આમ કહેવાનું કદી આ  
અથવા બીજા કદી આ પકડો, અથવા આ માગો આ કદી  
માગી પીવડાવ, આવી પ્રાર્થના નારિયે વિગેરે કહે તો તે  
મૂલ્યકદી નહિ, પણ મૂલ્ય કહેવું.

ઉપર પ્રમાણે નારિયે કહેવું ન કરવાથી તે કોપી  
મળે આણુને નાવમાંથી કદી કે તો શું કહેવું તે કહે છે —

તે જ વરો જાણાં આડમના ! મમળા વરો તા મુમ  
જાતી તા જાત જન્મજન્મની તા ગિજ્જાદિ મયાળિ મુમ  
વિજ્જાદિ મયાળિ મયાળાળાળિ ધારેદિ વરો તા મુમ જાતી  
તા વરોદિ, જો જ મેં ॥ ( મૂલ ૧૦૦ )

દિષ્ટ યા નિયે દષ્ટ યા ઉપ્પેમ યા કરિષ્ણા, અદ્દ૦ અમિય  
 તદ્દુરવમ્મા રાત્તુ યાત્તુ યાદાદિ ગદાય મા૦ પવિન્નવિષ્ણા મે  
 પુપ્પામેય વદ્દા-આડમંતો' ગદાયર્દ મા મેત્તો યાદાપ ગદાય  
 માયામા ઉદ્દગંમિ પવિન્નવદ્દ, મયં ચેય ણં અદ્દ માયાઓ  
 ઉદ્દગંમિ ઓગાદિસ્મામિ, સ ણેયં વયમં પરો સદ્દસા ઘલ્લમા  
 યાદાદિ ગ૦ પવિન્નવિષ્ણા તં મો સુમણે નિયા મો કુમ્મણ  
 નિયા ના ઉચ્ચાયમં મળે નિર્વચ્છિષ્ણા મો તેમિ યાત્તણ  
 યાયાપ વદ્દાપ મમુદ્ધિષ્ણા, અપ્પુમ્મુપ જ્ઞાય સમાદીપ તઓ  
 મ૦ ઉદ્દગંમિ પવિષ્ણા ॥ ( મૂ૦ ૨૨૧ )

તે સાધુને ઉદેશીને નારિક જીવત માણસને કહે, કે  
 આ સાધુ કામ કર્યા વિના વદ્દાણુમા માત્ર બાદ અથવા ઉપક  
 રણુવટ જોત રૂપ જોઈ છે, માટે તેને બાદુથી પકડીને નગીમા  
 કે હી દો. આ પ્રમાણે તેમની પાને માળજે, અથવા જીવત  
 પાસેથી તે વાત જાણીને જિનકલ્પી કે અથિરકલ્પી મુનિ  
 હોય, તેમા અથિર કલ્પી મુનિએ તુલ પોતાની પાને  
 જોબવાળા નગમા કપડા જિનારીને જરૂર જોમા ફલકા વસ્ત્ર  
 ઉપધિ વિગેઠેને શરીરે વીંટી લેવા, અથવા માથે બાધી લેવા,  
 આ પ્રમાણે ઉપકરણ વીંટી લીધેલો સાધુ નિર્બ્યાકુલતાથી  
 મુખેથી પાણીમા તરે છે, પાણી તૈયાર થઈ તેમને ધર્મોપદેશ  
 આપે, સાધુનો આચાર સમજાને, છતાં જોમ નળી જાણે કે  
 આ હુણે મને બાદુથી પકડીને પાણીમા નાખવાના જ છે,  
 તો નાખે તે પહેલાં મુનિએ જોલુ ૮ તમારે મને બાદુથી  
 પકડીને પાણીમા નાખવાની જરૂર નથી હું જાતેજ પાણીમા

અ પલાવુ છુ આવુ બોલવા છતાં પણ તે દુષ્ટો બાહુથી પકડી-  
ને સાધુને પાણીમા નાખી દે, તો મુનિએ મનમા રાગદ્વેષ ન  
કરવે, તથા દીનતા કે સંકટપ-વિકટપ પણ ન કરવા, તેમ  
તેમને મારવા કે દુષ્ટ બેવા તૈયાર ન થવુ, પણ ઉત્સુકતા  
શુદ્ધિત પાણીમા પડવુ

હવે ઉદકમા પડેલાની વિધિ કહે છે

સે ભિક્ષુ ધા૦ ઉદગમિ પયમાને નો હસ્થેણ દત્ત્ય પા-  
વણ પાયં કાપણ કાર્યં આસાદ્ધ્યા, સે અણાસાયણાપ અણા-  
માયમાને તઓ સં૦ ઉદગસિ પચિજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ ધા૦  
ઉદગસિ પયમાને નો ડમ્મુગ્ગનિમુગ્ગિયં કરિજ્ઞા, મામેય  
ઉદગ કલ્લેસુ ધા અચ્છીસુ ધા નક્કંસિ ધા મુહસિ ધા પરિયા-  
યજ્ઞિજ્ઞા, તઓ૦ સંનયામેય ઉદગસિ પચિજ્ઞા ॥ સે ભિક્ષુ  
ધા ઉદગમિ પયમાને કુચ્ચલિય પાડણિજ્ઞા સિપ્પામેય  
ઉવહિં વિગિંચિજ્ઞ ધા પિસોદિજ્ઞ ધા, નો ચેય ણં સાદ્ધિજ્ઞા,  
બ્રહ્મ પુ૦ પારપ નિયા ઉદગાઓ તીર પાડણિત્તપ, તઓ સજ-  
યામેય ઉદડલ્લેણ ધા સસિણદ્વેણ ધા કાપણ ઉદગતીરે ચિ  
ટ્ઠિજ્ઞા ॥ સં ભિક્ષુ ધા૦ ઉદડલ્લ ધા ૨ કાય નો આમ-  
જ્ઞિજ્ઞા ધા ણો પમજ્ઞિજ્ઞા ધા સલિદિજ્ઞા ધા નિહિદિજ્ઞા ધા  
ઉવલિજ્ઞા ધા ઉવટ્ઠિજ્ઞા ધા આયાધિજ્ઞ ધા પયા૦, બ્રહ્મ પુ૦  
ધિગઓદઓ મે કાપ છિગ્ગસિણેદે કાપ તદ્દપ્પગાર કાય  
આમજ્ઞિજ્ઞ ધા પયાધિજ્ઞ ધા તઓ સં૦ ગામા૦ દુદ્ધિજ્ઞા ॥  
( સૂ૦ ૧૨૨ )

તે મુનિએ પાણીમા પડયા પડી હાથ માથે હાથ, પગ સાથે પગ કે શરીરવટે કોઈ પણ ભાગમા અપદાય વિગેરેની રક્ષા માટે અપર્શ કરવો નહિ, તથા પાણીમા તણાતા ડુબકી એા મારવી નહિ, કારણ કે ડુબકી ન માગવાથી કાન આખ નાક મોઢા વિગેરેમા પાણી ન ભરાય તેમ પોતે ડુબી જાય નહિ, પણ જ્યારે પોતાને ડુબવા વખત આવે અને થાકી ગયો હોય, તો ઉપધિને મોહ છોડી દેવો, અથવા ભા-રવાળી ઉપધિ છોડી દેવી, પડી પોતે જાલે કે હું કિનારે જવા સમર્થ છું, ત્યારે કિનારે નીજી આવે, અને પાણી ટપકતા મગીરે કીનારા ઉપર ઉભો રહે, અને ધ્યાનવહી પડિશ્કમે

પણ તે મુનિએ લીના નરીરને પાણી સ્પર્શ કરવા આમળવુ ધમવુ દાખવુ છાટવુ કે તપાવવુ નહિ, પણ પાણીને પોતાની મેળે નીતગવા દેવુ, પણ જ્યારે જાલે કે પાણી નીતરી ગયુ છે, લીનાશ એાછી ઘર્ષ ગર્ષ છે, ત્યારપછી કાયાને શરદી સ્પર્શ કરવા તડકે તપાસવી, અને ત્યાં સુધી કિનારેજ ઉભા રહેવુ, અને શરીર સૂકાયા પછીજ બીજા ગામ તરફ વિહાર કરવો, પણ ત્યાં જિભા રહેવાથી ચોરનો ભય લાગતો હોય તો તુર્ત કાયાને અપર્શ કર્યા વિનાજ હાથ લાખા રાખી જામ તરફ ચા ચા જવુ

સે મિષ્ઠુ યા ગામાણુગામ દૂરજ્ઞમાણે નો પરેદિ સદ્ધિ પરિજયિય ૨ ગામાં દૂરં, તમોં સં ગામાં દૂરં ॥  
( સૂં ૧૨૩ )

‘ મુનિએ વિહાર કરતા મળેલા ગૃહસ્થો સાથે બહુ બડ બડાટ કરતા જવું નહિ, પણ શાંતિથી ચાલવું, હવે જંઘા મુધીના પાણીમા ઉતરવાની વિધિ કહે છે

સે મિષ્ણુ યા ગામાં દૂં અતરા સે ઝંઘાસતારિમે  
 ઉદગે સિયા, સે પુશ્વામેય નમોસોધનિય કાય પાય ય  
 પમજિજ્ઞા ૨ યગ પાય જલે કિષા યગ પાય ચલે  
 કિષા તઓ નં ઉદગમિ આહારિયં રીપજ્ઞા ॥ સે  
 મિં આહારિય રીયમાને નો હરથેન દ્યથ જાય અણ-  
 સાયમાને તઓ મંજયામેય જયાસતારિમે ઉદય આહારિય  
 રીપજ્ઞા ॥ સે મિષ્ણુ યાં જઘાસતારિમે ઉદય આહારિય  
 રીયમાને નો સાયાવડિયાપ નો પરિદાહપડિયાપ મહદમહા-  
 લયમિ ઉદયમિ કાય વિડમિજ્ઞા, તઓ મંજયામેય જઘા  
 સતારિમે ઉદય આહારિય રીપજ્ઞા, અહ પુણ યથ જાણિજ્ઞા  
 પારપ સિયા ઉદગાઓ તીર પાડણિસપ, તઓ સજયામેય  
 ઉદડલેણ યા ૨ કાપ્પણ દગતીરપ ચિદ્ધિજ્ઞા ॥ સે મિં ઉદડલે  
 યા કાય નસિં કાય નો આમજિજ્ઞા યા નોં અહ પું યિગ-  
 ઓદય મે કાય છિમ્મસિનેહે તદપ્પમાર કાય આમજિજ્ઞા યાં  
 પયાવિજ્ઞા યા તઓ સં ગામાં દૂરં ॥ (મૂં ૧૨૪)

તે સાધુ વિહાર કરી બીજે ગામ જતા માર્ગમા બાધ  
 ડુળે તેટલુ પાણી ડોય, તે ઉપરનુ શરીર મુહુપત્તિથી તથા  
 નાલી નિથેનુ અડધુ શરીર ઓઘાથી પુછીને પાણીમા પ્ર-  
 વેશ કરે, અને પાણીમા પેઠા પછી એક પગ જલમા મુકવે,  
 બીજે પગ ઉંચો કરીને જવું, પણ બે પગ વડે પાણી ડોળતા

જવુ નહિ, પણ જયણાથી પાણી ઉતરવુ, જેમ સરસતાથી જવાય તેમ જાય, પણ વિકાર કરતો આમ તેમ જોનો ન આવે

તે ભિમુ જ ધામુધીના પાણીમા ઉતરી જતા હાય માથે હાય પગ માથે પગ વિગેરે, અપૂજ્યની રક્ષા માટે લગાડવા નહિ, તેજ પ્રમાણે મુખ મેગવવા દાહ મટાડવા ઉડાપાણીમા-છાતી મુધીના પાણીમા ઉતરવુ નહિ, કકત જ ધામુધીના પાણીમાજ ઉતરવુ, પણ પાણીમા ઉતર્યા પછી ઉપકરણ સહિત ચાલવા પોતાને અવમર્ય જુએ અને હુબવાનો વખત આવે તો જોળવામા ઉપકરણ ત્યજી દેવા, પણ શક્તિવાન હોય તો ઉપકરણ મહિન ઉતરે, પછી કિનારે જઈને ઈર્ષ્યા વહિ ઠની પાણી નીતરી ગયા પછી કાયા પી ભીનાશ ઝોછી થયા પછી શરીર નપાવીને વિદ્યાર કહે

હવે પાણીમાથી નીજ્યા પછીની ગમન વિધિ કહે છે

સે મિલ્કતુ ધા૦ ગામા૦ દૂરજમાણે નો મદિયાગર્ષદિ પાર્ષદિ દરિયાણિ છિદિય ૨ વિનૃચ્ચિય ૨ વિપાલિય ૨ ઉમ્મગ્ગેણ દરિયવદાય ગચ્છિજ્ઞા, જમેય પાર્ષદિ મદિયં નિપ્પામેય દરિયાણિ અવદરંતુ, માદ્દાણે સપાસે, નો પય જ-રિજ્ઞા, સે પુવ્યામેય અપ્પદરિયે મગ્ગ પદિલેદિજ્ઞા તઓ૦ સં૦ ગામા૦ ॥ સે મિલ્કતુ ધા ૨ ગામાણુગામે દૂરજમાણે અ-તરા સે ધાપાણિ ધા ૫૦ ધા૦ તો૦ અ૦ અગ્ગલપાસમાણિ ધા ગદ્દામા ધા દરીઓ ધા સદ્દ પરક્કમે સંજયામેય પરિક્કમિજ્ઞા નો રજ્જુ૦, પેયલી૦, સે તત્થ પરક્કમમાણે પયલિજ્ઞ ધા ૨,



સે તત્ત્વ પચલમાણે ધા ૨ રુચ્છાણિ ધા ગુચ્છાણિ ધા ગુમ્માણિ  
 ધા લયાઓ ધા ઘણીઓ ધા તળાણિ ધા ગદ્દાણિ ધા દરિ-  
 યાણિ ધા અઘલવિય ૨ ઉત્તરિજ્ઞા, જે તત્ત્વ પાદિપદિયા ઉ-  
 ઘાગચ્છતિ તે પાળી જાણ્ઞા ૨, તઓ સં ૦ અઘલવિય ૨ ઉ-  
 ત્તરિજ્ઞા તઓ સં ૦ ગામાં ૦ દૂં ॥ સે મિયમ્બુ ધાં ૦ ગાં ૦ દૂજ્ઞ-  
 માણે અંતરા સે અવસાણિ ધા સગદ્દાણિ ધા રહાણિ ધા સ્વ-  
 ક્ષાણિ ધા પરચક્ષાણિ ધા સે જ ધા ચિરુચ્છુય મનિરુજ્ઞ પે-  
 દ્વાપ સદ્ પરક્ષમે સં ૦ નો ૩૦ સે જ પરો સેનાગઓ ઘણ્ઞા  
 આહસંતો ! યમ જં સમણે સેનાપ અભિનિયારિય કનેદ્, સે  
 જં ઘાદ્વાપ ગદ્વાય આગસદ્, સે જં પરો ઘાદ્વાર્હિ ગદ્વાય આગ-  
 સિજ્ઞા, ત નો સુમણે મિયા જાવ મમાદ્વીપ તઓ સં ૦ ગામાં ૦  
 દૂં ॥ ( સૂં ૧૭૨ )

તે બિમ્બુ નદીના પાણીમાથી નીકળેલો હોય, તે વખતે  
 જો ઉન્માર્ગે જઈને ગારાથી ખરડેલા પગે લીલા ધાસને  
 છેડીને કે વાકુ વાળીને તથા જે ચી કાઢીને પોતાના પગ સાફ  
 કરવાના ઇચ્છાથી વનપતિને કુ ખ હે તો એ કપટનુ નિહિત  
 ઠાઈ છે, માટે તેમ ન કરવું, પણ પ્રથમથી તદ્દન એાછા ધાસ  
 વાળો માર્ગે જોવો, અચિત્ત જગ્યામા જઈ પ્રથમ ખતાબ્યા  
 પ્રમાણે ગારો દૂર કરવો, પછી જીજે ગામ વિહાર કરવો,

સાધુને વિહાર કરતા માર્ગમા વપ્ર ( કિંટલો ) ફલિહ  
 ( ખાઈ ) પ્રાકાર ( કોટ ) તોરણ અર્ગલ અર્ગલપાસકે ખાડા  
 ગુફા ( ડોતર ) એાળ ગવાના આવે, તો છતી શક્તિએ તેવા  
 ત્રીધા માર્ગે ન જવું, પણ દૂરના ખાડા વિનાના રસ્તે જવું,

ઠારણકે ત્યા જતા ખાડા વિગેરેમા પરતા સચિત્ત આટ વિગે  
રેને પડે, તો કેવળી પ્રભુએ તેમા દોરો બતાવ્યા છે, પણ  
બીજો રસ્તો ન હોય અને ખાસ ઠારણે તે માર્ગે જવું પડે  
અને પગ ખમે તેવું હોય, તો આડ શુદ્ધા શુદ્ધતા વેલા  
ધાન્ય છોડવા અથવા ને પકડવા જોઈ હાથમા આવે, તે લાંબને  
ઉતરવું, અથવા રસ્તામા જતા મુમાફરની મદદ માગીને હાથ  
પકડીને ઉતરવું, પડી ગાળથી કે ખાડાથી બહાર આવી સ  
ભાગથી બીજો ગામ વિહાર કરવો

તે બિમુને વિહાર કરના માર્ગમા ઘઉં જવના ખેતર  
આવે, ગાડા રથ હોય કે તે ગામના સજાનું કે બીજા ગામનું  
લફકર પડેલું હોય, તો બીજો રસ્તો મળતા તે રસ્તે ન જવું,  
ઠારણકે ત્યા જતા બહુ અપાયો છે, પણ બીજો રસ્તો ન હોય,  
શક્તિ ન હોય, તો તે માર્ગે જતા નેનાનો અભય થો માણુમ  
માધુને ન ઓળખવાથી બીજા માણુમને કહે, કે “ આ જાણુમ  
આવેલો છે, મારે ધક્કા મારીને ગાડુમાથી પકડીને બહાર  
કાઢો ” અને તે પ્રમાણે કદાચ કહે, તો પણ તેમના ઉપર  
કોપ ન લાવતા સમાધિથી વિહાર કહે

મેં મિકચૂ યાં ગામાં દૂરજમાણે અતરા સે પાદિ-  
થદિયા ઉગ્રાગચ્છિજ્જા તે જ પાદિથદિયા વય થદ્દા—  
આડં સમણા ! વેવદ્ધ વમ ગામે થા જાવ રાવદાણી થા  
વેવદ્ધિયા દ્વય આમા હરથી ગામપિંહોલ્લા મણુમ્મા પરિ  
વસંતિ ! મેં થદ્દમસે થદ્દુડદ્ધથદ્દુજ્જને થદ્દુજથસે સે અપ્પમસે

અપ્પુદ્દપ અપ્પજ્ઞે અપ્પજ્ઞવસે ? યયપ્પગારાણિ પસિનાણિ  
પુચ્છિજ્ઞા, યયપ્પં પુદ્ધો વા અપુદ્ધો વા નો યાગરિજ્ઞા, યય  
ચ્ચલું જં સચ્ચદ્ધેહિં ( સૂં ૧૨૬ ) ॥ ૨-૧-૩-૨

તે સાધુ સાધ્વીને માર્ગે ચાલતા મુસાફરે મળે, તેઓ  
આ પ્રમાણે પૂછે કે હે સાધુઓ ! તમારા વિહારમાં આવેલું  
ગામ કે રાત્ર્યધાની કેવી મોટી છે ! તથા અહીં કેટલા ઘોડા  
હાથી ગામના બીજારીઓ કે માણસો વને છે, અથવા ઘણું  
રાધેલું અન્ન પાણી કે અનાજ મળે છે ? કે ઓછું ભોજન  
પાણી કે અનાજ મળે છે ? એવા પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછે, અથવા  
ન પણ પૂછે, તો પણ ઘોતે બોલવું નહિ, ( ભાષાતર વાળા  
આચારાગસૂત્રમાં પાઠ વિશેષ છે યત્તપ્પા ગારાણિ પસિના-  
ણિ ણં પુચ્છેજ્ઞા ” આવા પ્રશ્નો મુનિઓ પણ મુસાફરને  
પૂછવા નહિ )

આજ સાધુનું મર્વ સાધુપણ છે



## ત્રીજો ઉદ્દેશો.

• બીજો ઉદ્દેશો કહીને હવે ત્રીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે  
સંબંધ છે ગયામાં ગમનવિધિ બતાવી, અહીં પણ તેજ કહે  
છે આ સંબંધે આવેલા ઉદ્દેશાનું આ પ્રથમ સૂત્ર છે

સે મિલ્લુ વા ગામા૦ દૂરજમાણે અંતરા સે વપ્પાણિ યા  
 જાય દરીઆ વા જાવ કુદાગાગાણિ યા પાસાયાણિ યા  
 નુમગિદાણિ યા રવળગિદાણિ યા પવ્વયયિ૦ રક્ષયે વા ચેર-  
 વવદં આગમણાણિ યા જાવ ભવળગિદાણિ યા ના યાદાઓ  
 વગિરિમય ૨ અંગુલિઆય ઉદિસિય ૨ ઓળમિય ૦ ઉલ્લમિય  
 ૨ નિજ્ઞાહજ્ઞા, તજા સં૦ ગામા૦ ॥ સે મિલ્લુ વા૦ ગામા૦  
 દૂ૦ માણે અંતરા સે વજ્જાણિ યા દયિયાણિ યા નુમાણિ યા  
 થલયાણિ યા મહળાણિ યા મહળવિદુગ્ગાણિ થળાણિ યા  
 થળવિ૦ પવ્વયાણિ યા પવ્વયયિ૦ અગદાણિ યા તડાગાણિ  
 યા દદાણિ યા નાંઓ વા યાથીઓ વા પુક્કમ્મિનીઓ વા દી  
 હિયાઓ વા ગુજાલિયાઓ વા મરાણિ વા સરપતિયાણિ યા  
 સરસરપતિયાણિ યા ઓ યાદાઓ વગિરિમય ૨ જાય નિ  
 જ્ઞાહજ્ઞા, વેચલી૦, જે તરય મિગા વા પમ્ વા વંલી વા સરી-  
 મિયા વા સીદા વા જલ્લચરા વા થલ્લચરા વા સદ્ધચરા વા  
 સત્તા સે ઉત્તમિસ્ર વા વિત્તસિસ્ર વા થાદં વા સરળ વા વં  
 વિજ્ઞા, ચારિત્તિ સે અયે સમણે, અદ્ધ મિલ્લુ ણ પુ૦ જં મો  
 યાદાઓ વગિરિમય ૦ નિજ્ઞાહજ્ઞા, તજા મંજયામેય આય-  
 વિંડવજ્ઞાપદિ મદ્દિ ગામાણુનામં દૂરજિજ્ઞા ॥ ( સૂ૦ ૧૦૭ )

તે શિશુ ખીજે ગામ જતા વચ્ચે જુએ કે ખાઈ, કોટ,  
 મેઠાવાળા ઘર, પર્વત ઉપરના ઘર, લોચરા, વૃક્ષથી પ્રધાન  
 ઘર, અથવા આઠ ઉપરના નિવાસસ્થાન, શુક્રાળે, આઠના નીચે  
 બે તરના સ્થાન, બે તર માટે કરેલી દેરીયો, મઠો, ભવનગૃહ  
 વિગેરે જે કંઈ રમણીય સ્થાન હોય, તે હાથ ઉંચા કરી કરીને

અ ગુલીથી ઉદેશી ઉદેશીને ઉચ્ચા નીચા ચઢને જોવા નહિ,  
 તેમ ખીજનેજતાવવા પણ નહિ, તેમા દોષા આ છે કે, તે  
 સ્થાનમા આગ લાગે કે ચોગી થાય તો તે સાધુ ઉપર શકા આવે,  
 તથા ગૃહસ્થો એમ જાણે કે, આ જીવરથી ત્યાગી છતા અ દરથી  
 ઇદ્રિયોથી પરવશ છે, તથા ત્યા જેઠેલો પશીનો સમુદાય ગાસ  
 પામે, માટે માધુ તેવુ ન કરતા શાંતિથી વિહાર કરે, તથા  
 માર્ગે વિહારમા નીચલી બાજતો હોય, નીના નીચાણુ લા-  
 ગમા વમેલા (કચ્છ) દેશો અથવા મૂળા વાલોળની વાડીઓ,  
 હવિયાણુ ( ખીડ ) જેમા રાજા તરફથી ઘાસ માટે જમીન  
 રોકેલી હોય છે તે, તથા નીચાણુના ખાડા ( ખીણ ) વલ્લયો  
 ( નદીઓ વી ટેલા બૂમીલાગો ) ગહન ઉનાઠ પ્રદેશ, અથવા  
 પાણી વિનાનુ રણ અથવા ઉનાઠ પહાડી કિલ્લા વન મોટા  
 વન પર્વત પર્વતસમૂહ હોય, કુવા તળાવ કુડ નદીઓ વાવ-  
 ડીઓ કમળવાળી તથા લાળી વાવડીઓ ગુજાલિકા વાડી વા  
 વડીઓ સરોવર સરોવરની શ્રેણી હોય, જોડે જોડે તળાવો  
 હોય, આ બધુ દેખવા યોગ્ય હોય, છતા પણ હાથ ઉચ્ચા  
 કરીને કે આગળીથી ઇશ્વારતા કરીને જતાવવુ નહિ, તથા દે  
 અવુ નહિ, કેવળી પ્રભુ તેમા નીચલા દોષો જતાવે છે, કારણ  
 કે તેમા રહેલા મૃગો ખીજ પશુ પક્ષી સાપ મીઠ જલ  
 ચર ચલચર ખેચર વિગેરે જીવો હોય, તે ગાસ પામે,  
 સઠકે, અથવા શરણ લેવા આમ તેમ દોડ, તેથી તેની  
 નજીકમા રહેનાર લોકોને માધુ ઉપર શકા આવે માટે  
 સાધુએ માર્ગમા ચાલતા તેમ ન કરવુ, માટે શાસ્ત્ર

બાલુનારા એવા આચાર્ય ઉપાધ્યાય વિગેરે જીનાર્થ સા  
ધુઓ સાથે પોતે વિચરે હવે આચાર્ય વિગેરે સાથે આહવા  
નાધુની વિધિ કહે છે

સે મિલનુ વા ૨ આચરિત્વજ્ઞાં ગામાં ની આચરિય  
ઉચરમાયન્મ દરથેણ વા દરથ જાવ અનાનાયમાને તમો સંજ  
યામેવ આચરિત્વં નરિં જાવ દુરજિજ્ઞા ॥ સે મિલનુ વા  
આયં નરિં દુરજમાને અંતરા સે પાદિવદિયા ઉચાગ  
ચિછરજા, તે જ પાં વર્થ વરજા—આડમતો ! સમણા ! જે  
નુએ ! વાં વા વદ ? વદિ વા નરિછદિદ ? , જે તથ આચ-  
રિય વા ઉચરમાય વા સે મામિજ્ઞ વા વિયાગરિજ્ઞ વા,  
આચરિત્વજ્ઞાયન્મ મામમાનન્મ વા વિયાગરેમાનન્મ વા  
નો અતરા મામે વરિજ્ઞા, તમાં નં અદારાણિય વાં  
દુરજિજ્ઞા ॥ સે મિલનુ વા અદારાણિય ગમાં દૂં ના  
રાણિયન્મ દરથેણ હન્થ જાવ અનાનાયમાને તમો સં  
અદારાણિય ગામાં દૂં ॥ સે મિલનુ વા ૨ અદારાણિય  
ગામાણુગામે દુરજમાને અંતરા સે પાદિવદિયા ઉચાગ-  
ચિછરજા, તે જ પાદિવદિયા વર્થ વરજા—આડમતો !  
સમણા ! જે નુએ ! જે તથ સન્ધરાણિય સે મામિજ્ઞ વા  
ચાગરિજ્ઞ વા, રાણિયન્મ માસમાનન્મ વા વિયાગરેમાનન્મ  
વા નો અંતરા મામે મામિજ્ઞા, તમો સંજયામેવ અદારાણિ  
યાવ ગામાણુગામે દુરજિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૨૮ )

તે ભિનુ આચાર્ય વિગેરેની સાથે વિહાર કરતા ગુરૂ વિગે  
રેથી એટલે દૂર ઉભો રહે, કે હાથ વિગેરેનો સ્પર્શ ન થાય,

તથા તે લિહુ આચાર્ય વિગેરેની સાથે જતા મુસાફરો પૂછે કે હે સાધુઓ ! તમે કોણ છો ? ક્યાથી આવો છો ? ક્યા જવાના છો ? તે સમયે જે આચાર્ય હિપાધ્યાય વિગેરે જે મોટા હોય, તે ઉત્તર આપે, અથવા ખુલાસાથી સમજાવે, પણ આચાર્ય હિ ઉત્તર આપે, તેમા પોતે વચમા ઠઈ પણ ન બોલે, તેમ જ જે રત્નાધિક (ચારિત્રપર્યાયે કે જાને મોટા હોય તે) આગળ ચાલે, પોતે પછવાડે ચાલે, અને ચાર હાથની દૃષ્ટિ રાખી ચાલે, તે લિહુ વળી જે આચાર્યને જાહેર રત્નાધિક સાથે ચાલતો હોય, તેમને પણ હાથ વિગેરેથી અપર્શ ન કરે, અને વસ્તામા મુસાફરો મળતા તે પૂછે તો રત્નાધિકે ઉત્તર આપે, એટલે મૌથી મોટાએ ઉત્તર આપે, પણ તે મોટા સાધુ બોલતા હોય, ત્યારે વચમા અન્ય સાધુએ બોલવું નહિ, તેજ પ્રમાણે સયતોએ મોટા રત્નાધિક સાધુને આગળ ઠગીને વિહાર કરવો વળી —

સે મિલ્લુ ઘાં દૂરજમાને અતરા સે પાહિવહિયા ઉવાગન્હિજ્જા, સે જ પાં ઘથ વહજ્જા—આડં સં ! અવિયાઈં રત્તો પહિવહે પામહ, તં—મણુસ્સ ઘા મોળ ઘા મહિસં ઘા પસુ ઘા પર્કિય ઘા સિગીસિય ઘા જલયર ઘા સે આરુક્કહ દસંહ, ત નો આરુક્કિયજ્જા નો દસિજ્જા, નો તસ્મ ત પરિત્તં પરિજ્ઞાણિજ્જા, મુમ્મિણિય ઉવેહિજ્જા, જાણં ઘા નો જાણતિ વહજ્જા, તઓ સં ગામાં દૂં ॥ સે મિલ્લુ ઘાં ગાં દૂં અતરા સે પાહિં ઉવાં, સે જ પાં ઘથ વહજ્જા—આડં સં ! અવિયાઈં રત્તો પહિવહે પામહ ઉદગપસૂયાણિ કદાણિ

યા મૂળાલિ લા તથા પત્તા પુષ્પા પન્ના ચીચા હરિયા ઉદગ  
 યા મનિદિથ અગ્નિ યા મનિસિત્ત સે આદ્યગદ જાણ દૂર-  
 રિજિજ્જા ॥ સે મિજ્જાયા ० ગામા ० દૂરજિજ્જાને અંતરા સે  
 પાદિ ० ઉવા ०, સે પે પાદિ ० વરં આડ ० મ ० અવિયાઈ' હતા  
 પદિયે પામદ જયમાણિ લા જાણ સે જ યા વિલ્યહ્યે મંનિ  
 ત્રિદ્રં સે આદ્યગદ જાણ દૂરજિજ્જા ॥ સે મિજ્જાયા ० ગામા ०  
 દૂરજિજ્જાને અંતરા પા ० જાણ આડ ० મ ० વેચાઈ' હતા ગામે  
 યા જાણ રાયદાણિ યા સે આદ્યગદ જાણ દૂરજિજ્જા ॥ સે  
 મિજ્જાયા ૨ ગામાણુગામે દૂરજિજ્જા, અંતરા સે પાદિપદિયા  
 આડસતો સમજા ! વેચાઈ' હતા ગામમ્મ મગરસ્સ યા જાણ  
 રાયદાણીય યા મગ્ગે સે આદ્યગદ મદેય જાણ દૂરજિજ્જા ॥  
 ( મૂ ૧૨૯ )

તે સાધુને માર્ગમા જતા કોઈ મુસાફર પૂછે કે, હે માધુ !  
 તમે જતામા આવતા કોઈ માણુન લેયો ? જગથ ભે મ પશુ  
 પખી સ્ત્રીસુપ જલચર જ કર્મ ફેખ્યુ હોય તે કહો, અથવા  
 જતાવા, તો ત સમયે માધુએ કર્મ પણ ભોલુ નહિ, તેમ  
 જતાવનુ નહિ, તેની તે વાન માધુએ કબુલ રાખવી નહિ,  
 મૌન રહેવુ, અથવા બાલુતો હોય તો પણ નથી બાલુતો  
 એમ કહેવુ, તેજ પ્રમાણે નમાધિગી વિહાર કરવો, તેજ પ્ર  
 માણે સાધુને માર્ગમા પૂછે, કે જગથ યત્તાગ કદ મૂળ હાલ  
 પાદડા ફૂલ ફગ ખીજ હરિત (ભાગ) પાણી અથવા આપેલી  
 અગ્નિ હોય તો જતાવો, તે સમયે પણ મૌન રહેવુ, જાણવા



છતાં, ' નથી જાણતો.' એમ કહેવું, અથવા પૂછે કે માર્ગમાં જવ ધડના જેતર અથવા જુદું જુદું જે જોયું હોય તે જો, તો પણ મૈન રહેવું, તેજ પ્રમાણે પૂછે કે અહીંથી ગામ અથવા રાજધાની કેટલી દૂર છે? તો પણ મૈન રહેવું, અથવા અમુક ગામ અથવા નગર કે રાજધાનીએ કયો રસ્તો જાય છે? વિગેરે પૂછે તો મૈન રહેવું, પણ તે સળધી ઉત્તર આપવો નહિ.

સે મિક્ષું ગાં દૂં અતરા સે ગોળં વિયાલ પઢિવદે પેહાપ જાવ ચિત્તચિહ્નં વિયાલ પં પેહાપ નો તેમિં મીઓ ઉમ્મમ્ગેળ ગચ્છિજ્ઞા નો મમ્ગાઓ ઉમ્મમ્ગ સકમિજ્ઞા નો ગહણ યા ઘણ યા દુર્ગ યા અણુપવિસિજ્ઞા નો ચક્રમિ દૂર-દિજ્ઞા નો મદદમહાલયસિ ઉદયસિ કાય વિડસિજ્ઞા નો ઘાઢ યા સરળ યા સેળ યા સત્ય યા કવિજ્ઞા અપ્પુસ્તુપ જાવ સમાહીપ તઓ મજયામેવ ગામાણુગામ દૂરજિજ્ઞા ॥ સે મિક્ષું ગામાણુગામ દૂરજ્ઞમાણે અતરા સે વિહ મિયા, સે જ પુણ વિહ જાણિજ્ઞા રમસિ સ્વરુ વિહસિ વહવે આમોમગા ઉપગરણપઢિયાપ સર્પિદિયા ગચ્છિજ્ઞા, નો તેમિં મીઓ ઉમ્મમ્ગેળ ગચ્છિજ્ઞા જાવ સમાહીપ તઓ મજયામેવ ગામાણુ-ગામં દૂરજ્જેજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૩૦ )

તે બિમ્બુને વિહાર જગતા માર્ગમાં જાવ કે સાપ ઉન્મત્ત થએલો જુએ, સિંહ ચીતરો અથવા તેનું બચ્ચું જુએ, તો તેના ભયથી ડરીને ઉન્માર્ગે જવું નહિ, તેમ ઉદ્વેગ અર-

શ્યમા ધુસવુ નહિ, તેમ ગાડ ઉપર પણ ચડવુ નહિ, તેમ  
પાણીમા પણ પેસવુ નહિ, તેમ વાડમા પેસવુ નહિ, બીજા  
તુ શબ્દ આહવુ નહીં, પણ ઉચ્ચતા રાખ્યા વિના શાંતિથી  
જવુ, આ સૂત્ર જિનકરખી આધારી છે, પણ સ્થવિર કંઈપણ  
તો સાપ વિગેરેને બાળુએ ટાંગી નીકળવુ, વગી તે માર્ગ  
આલસ લાખી ઉત્તર અટવી આવે, અને તેમા ચોરો મહેના  
હોય, અને તે ચોરો ઉપધિ લેવા આવના હોય, તોપણ તેના  
હાથી ઉત્તર માર્ગ જવુ નહિ, પણ મીથે મ્તે શાંતિથી વિહા-  
રતા જવુ

સે ધિક્કત્તુ યાં ગાં ૫૦ સંતગ સે આમોસગા સેપિ  
દિયા ગચ્છિજ્ઞા સે જ આં ૫૦ ૫૦ વદ્ધજ્ઞા--આડં ૫૦ !  
આદર ૫૦ વત્થ યાં ૪ દેદિ નિકિવ્વયાદિ, સે નો દિજ્ઞા  
નિકિવ્વયિજ્ઞા, ના વેદિય ૦ જાદ્ધજ્ઞા, નો એજ્ઞા કદ્ધ જા  
દ્ધજ્ઞા ના વદ્ધુણપદિયાપ જાદ્ધજ્ઞા, ધમ્મિયાપ જાયણાપ  
જાદ્ધજ્ઞા, તુસિણીયમાયેણ યા સે જ આમોસગા સય કરણિ-  
જ્ઞાંતિકદ્ધ અફોમતિ યા જાય ઉદ્ધવિતિ યા વત્થ યા ૪ અ-  
ચ્છિદ્ધિજ્ઞા યા જાય પરિદ્ધવિજ્ઞા યા, ત નો ગામસંસારિય  
દ્ધજ્ઞા, નો રાયમસારિય દ્ધજ્ઞા, નો પરઉવમંકમિતુ વ્યા—  
આડમ્મતો ! ગાદ્ધાવર્ધ ૫૦ વદ્ધુ આમોસગા ઉયગરણપદિયાપ  
સય કરણિજ્ઞાંતિકદ્ધ અફોમતિ યા જાય પરિદ્ધવિતિ યા, ૫૦-  
પ્પગારં મળ યા વાયં યા નો પુરમો કદ્ધ વિદ્ધરિજ્ઞા, અપુ  
સ્તુપ જાય સમાદીપ તમો મજ્ઞયામેવ ગામાં ૫૦ ૫૦ ॥ ૫૫

મલુ૦ સયા જહ૦ ( સૂ૦ ૧૩૧ ) તિથોમ ॥ સમાપ્તમીર્યાણ્ય  
તૃતીયમધ્યયનમ્ ॥ ૨-૧-૩-૩

શિક્ષુને વિહાર કરતા ચોરો લોગા ધર્મને ઉપકરણ યાચે,  
તો તેમને હાથમા અર્પણ કરવા નહિ, બલથી ગ્રહણ કરે તો  
જમીન ઉપર નાખી દેવા, અને ચોરે લીધા પત્રી તેને વદન  
કરીને યાચવા નહિ, તેમ હાથ જોડીને દીનતાથી પણ યાચવા  
નહિ, પણ ધર્મ મમજીવીને યાચવા અથવા સુપ રહીને  
પેક્ષા કરવી, તથા તે ચોરો પોતાના કર્તવ્ય પ્રમાણે આકોશ  
કરે, હાથી મારે અથવા જીવ લે, તોપણ તેના સામે થવું  
નહિ, પણ તેઓ માલ વિનાના સમજી પાછા ફેરી દે, ફાડી  
નાખે તોપણ તેમની ચેષ્ટા ગામમા કે રાજકુળમા કહેવી નહિ,  
અથવા બીજા જુદાસ્થને પણ એમ ન કહેવું કે આ ચોરોએ  
આ પ્રમાણે કર્યું કે તથા મનથી કે વચનથી તેના ઉપર હુ  
ર્માવ બતાવવો નહિ, પણ ઉત્સુકતા છોડી સમાધિથી વિહાર  
કરી બીજે ગામ જવું આજ સાધુની સાધુતા છે

ત્રીજુ અધ્યયન સમાપ્ત થયું



ચોથુ અધ્યયન ભાષા ભતમ્.

ત્રીજુ અધ્યયન કર્યું, હવે ચોથુ કહે છે, તેનો આ પ્ર-  
માણે મળે છે, ત્રીજા અધ્યયનમા પિંડવિશુદ્ધિ માટે ગ-  
મનવિધિ જોઈ, ત્યાં ગયેલાએ માર્ગમા આ પ્રમાણે જોણવું

આમ ન બોલવું, તે બતાવશે, આ મ બ ધે આવેલા આ ભાષા  
જાત અધ્યયનના ચાર અનુયોગદ્વાર થાય છે, તેમાં નિરૂપન  
ચુક્રિત અનુગમના ભાષાજાત શબ્દોના નિરૂપણ માટે નિરૂ-  
પિતકાર કહે છે

જહ વક્ક તહ મામા જાણ છક્ક ચ હોડ નાચવં । ઉપસીવ ?  
તહ વક્કયં ૨ તરે ૩ જાયગદ્દને ૪ ચ ॥ ૩૩૩

વાક્ય શુદ્ધિ નામના અધ્યયનમાં જેમ વાક્યનો પૂર્વ  
નિરૂપણ થયો છે, તે પ્રમાણે ભાષાનો પણ કરવો

જાત શબ્દોના નિરૂપણનું વર્ણન.

પણ જાત શબ્દોના ૮ પ્રકાર નિરૂપણ કરવો, નામ આ  
પના ક્ષેત્ર ઠાગ અને ભાવ છે, એમાં નામ આપના સુગમ છે,  
દ્રવ્ય જાત આગમથી અને નો આગમથી છે, તેમાં બ્યનિરિ  
રિક્તમાં નિરૂપિતકાર પાઠગની અડધી ગાથાથી કહે છે, તે  
ચાર પ્રકારે ઉત્પત્તિજાત, પર્યાવજાત, અતરજાત, અને અહુજા  
જાત છે (૧) તેમાં ઉત્પત્તિજાત તે જ દ્રવ્યો ભાષા વર્ગણાની  
અદર પડેલા જાયયોગથી અહુજા કરેલા તે વાસ્તવોગવડે નિરૂપ  
થયેલા ભાષાપણે ઉત્પન્ન થાય, તે ઉત્પત્તિજાત છે, અર્થાત્  
જે દ્રવ્ય ભાષાપણે ઉત્પન્ન થાય તે (૨) તેજ વાચાથી નિરૂપ  
ભાષા દ્રવ્યોગવડે જે વિગ્રેણીમાં રહેલા ભાષા વર્ગણાની અદર  
રહેલા નિરૂપ દ્રવ્યના પરાધાતવડે ભાષાપર્યાય પણે જે ઉત્પન્ન  
થાય છે, તે દ્રવ્યો પર્યાવજાત કહેવાય છે, (૩) જે દ્રવ્યો અ ન

રાલે સમગ્રેણિમાન નિસૃષ્ટ દ્રવ્યની માથે મિત્રિત ભાષા પરિણા-  
મને ભરે, તે આ સંગતત છે (૪) વળી જે દ્રવ્યો સમગ્રેણિમા  
નહેલા ભાષાપણે પરિણમેલા વર્ણ શબ્દકલી ( કાનની અંદર )  
ના કાણામા પેઠેલા અહણુ ડરાય છે, તે અનત પ્રદેશવાળા દ્ર-  
વ્યથી છે, તથા અસખ્યપ્રદેશવાળા અવગાશમા અવગાટેલા  
મેત્રથી છે, તાળથી એક જે ત્રણથી માટીને અમ ખ્યાત સુમય  
સુધીની મિત્રિતિવાળા છે, ભાવથી વર્ણ ગદ્ય રમ અપર્ગવાળા  
છે, તે આવા દ્રવ્યો ‘ અહણુજાત ’ છે, દ્રવ્યજાત કહ્યું,

ક્ષેત્રાદિજાત તો અપદ્ધ હોવાથી નિર્ચુજિતકારે કહ્યા નથી,  
તે આ પ્રમાણે છે, જે ક્ષેત્રમા ભાષાજાતનું વર્ણન ચાલે, અ  
થવા જેટલું ક્ષેત્ર અપર્ગ કહે, તે મેત્રજાત છે, એજ પ્રમાણે જે  
કાળમા વર્ણન ચાલે તે દ્રવ્યજાત છે,

ભાવજાત તો તેજ ઉત્પત્તિ પર્યાવ અતઃ અહણુ દ્રવ્યો  
સાભગનારના કાનમા જણાય, કે “ આ શબ્દ ” છે, એવી  
બુદ્ધિ ઉત્પન્ન કરે,

પણ અહિં અધિકાર દ્રવ્ય ભાષાજાત વડે છે કાણુ કે  
દ્રવ્યની પ્રધાન વિવક્ષા છે,

દ્રવ્યનો વિશિષ્ટ અવસ્થા ભાવ છે, તે માટે ભાવ ભાષા  
જાત વડે પણ અધિકાર છે

ઉદ્દેશાના અર્થાધિકાર માટે કહે છે —

मन्वेऽपि य ययणयिसोद्विकारमा तद्वपि अरिय उ  
विमेसो । ययणयिमती पदमे उत्पत्ती वज्जणा यीए ॥૩૧૪॥

એ કે તે ઉદ્દેશ પણ વચન વિશુદ્ધિ કરનારા છે, તેા પણ તે ઉદ્દેશથી વિશેષ છે, તે આ છે, પ્રથમના ઉદ્દેશમાં વચનની વિભક્તિ છે, એમ્ને ક્રોડાચનથી લાગે તેા પ્રકાશના વચનને વિભાગ છે તથા આપુ વચન એવાનું, આપુ નહિ. તાનું વર્ણન છે, બીજા ઉદ્દેશમાં કોષ વિગેરેની ઉપર નિર્મિત થાય, તેમ બોલવું, ૬૫ મૂલ અનુવચનમાં અસાધ્યતાદિ શુદ્ધિનું સૂત્ર છે, તે આ પ્રમાણે છે —

જ મિત્રગૃહા ૨ દ્વારં વચાવાગાં મુજા નિમગ્નમદ્વારં  
અનાવાગાં અનામિયપુસ્તાં જાનિષ્ઠા — મં કોટા વા વાયં  
વિરૂપાક્ષિ મં માળા વા ૦ જ માયાવ વા ૦ જ કોમા વા વાયં  
વિરૂપાક્ષિ જાનમા વા વદમં વર્ણનિ અજાનમો વા ૦ વચં  
વચ માવજા વચિષ્ઠા વિરૂપાક્ષાયા ૦ પૂર્વં વર્ણં જાનિષ્ઠા ૦  
પૂર્વં વર્ણં જાનિષ્ઠા ૦ અગલં વા ૦ અમિય મો અમિય મુનિય  
ના મુનિય અદુવા માગમા અદુવા ના માગમા અદુવા વા  
અદુવા નો વદ અદુવા વદિદ અદુવા ના વદિદ દગ્યવિ આ  
વચ દગ્યવિ ના આગય દગ્યવિ વદ દગ્યવિ ના વનિ દગ્યવિ  
વદિનિ દગ્યવિ ના વદિનિ ॥ અગુર્વાદ મિદ્વામાતો મુમિ  
વાવ મંજપ મામં માનિષ્ઠા, જાનદા — વગવચનં ૧ મુવવર્ણ ૨  
વદુવ ૩ દિવિ ૪ ગુરિ ૫ મનુસમવચનં ૬ અજાનવચ ૭  
ઉવનાયવચન ૮ અવળીયવચન ૯ ઉવળીયઅવળીયવચ ૧૦  
અવળીયઉવળીયવચ ૧૧ મીવચ ૧૨ વદુવવચ ૧૩ અજા  
નવચ ૧૪ વચવચવચન ૧૫ વદવચ ૧૬, જે વગવચનં  
વદુવમાતીતિ વગવચનં વદુવમાત વચ વચવચવચનં વદુવમા

મીતિ પરફલજયણ વહજ્ઞા, દત્થો વેસ પુરિ સોવેસ તપુંમગ  
 વેસ પય ઘા વેય અન્ન ઘા વેય અણુચીદ નિદ્દામાતી સમિ-  
 થાપ સજ્જ ભાસ ભાસિજ્ઞા, હચ્ચેયાહ આયયનાહ ઉવાતિ-  
 કમ્મ ॥ અહ મિફલૂ જાણિજ્ઞા ચત્તારિ ભાસજ્ઞાયાહ,  
 તજ્ઞહા—સચ્ચમેય પદમ ભાસજ્ઞાય ૧ ચીય મોમ ૨ તંય  
 નચામોમ ૩ જ નેચ સચ્ચ નેચ મોમ નેચ સચ્ચામોમ અસચ્ચા-  
 મોસ તામ ત ચઉત્થ મામજાય ૪ ॥ સે થેમિ જે અર્યા જે ચ  
 પહુપ્પન્ના જે અણાગયા અરહતા મગધતો સન્ને તે પયાણિ  
 વેચ ચત્તારિ ભાસજ્ઞાયાહ મામિસુ ઘા ભાસતિ ઘા મામિ  
 સસતિ ઘા પઘ્ગિસુ ઘા ૩, મઠ્ઠાહ ચ જ પયાહ અચિત્તાણિ  
 ઘણ્ણમતાણિ ગધમતાણિ રમ્મમતાણિ ફાસમતાણિ વખોપચ-  
 ણ્યાહ ધિપ્પરિણામધમ્માહ મયત્તીનિ અવ્યાયાહ ॥ સુ. ૧૩૨)

સાધુને આ અત દરણુમ ઉત્પત્ત થએલા ( મદિમ  
 આ પ્રત્યક્ષ મમીપ વાચી શબ્દવટે બતાવેલ વાચી ) તથા  
 જોડાજોડ વાણી મળી આચાર તે વાગાચાર ( વાણીના  
 આચાર ) મૂલકાર બતાવે છે, તે માબજીને તથા હુફયમા  
 જાણીને ભાષા મમિતિ વટે તે નાધુએ વચન બોલતુ તે હવે  
 વિગત વાર કહે છે

તેમા પ્રથમ આવી ભાષા ન બોલતી, તે અનાચરિત  
 ભાષાનુ વર્ણન કરે છે, તે ન બોલવા યોગ્ય અનાચાર કહે છે,  
 એટલે જે કોમથી વાચા બોલે છે, જેમકે તુ ચાર છે દાગ છે !  
 તથા કેટલાક માનથી બોલે છે, જેમકે હુ ઉત્તમ જાતિનો છુ  
 તુ અધમ જાતિનો છે, તથા માયાથી બોલે છે જેમકે હુ માદો

૧૩ ( પણ માદો હોય નહિ ) અથવા બીજાનો સાવચ (પાપ વાળો) મદેગો ડોઝ ઉપાચ વડ કહીને પત્રી મિથ્યાદુષ્ટત કરે છે, આ તો મારાથી મહના (ઉતાવળથી) બોલાઈ ગયું છે । તથા કોઈ લોભથી બોલે કે આ વચન બોલવાથી હું ઠંડક મેળવીશ તથા કોઈનો દોષ જાણુતા હોય, તેનો દોષ ઉધાલવાવટે કઠોર વચન બોલે છે, અથવા અજાણુ પણે જોવે છે, આ બધુ ઉપર કહેલુ મધ્ય કોષાદિનુ વચન પાપ સહિત હોવાથી (સાવચ છે માટે) તે વર્જ્યુ, અર્થાત્ વિવેકી જનીને માધુએ તેવુ વચન ન બોલુ

તથા કોઈ સાચે સાધુએ જોવતા નિશ્ચયાત્મક વાચા ન બોલવી કે “અમુક વરસાદ વિગેરે જનગેજ” તેવીજ રીતે અધુ વ પણ જાણુવુ, ( કે આમ નહિજ જને ) અથવા કોઈ માધુને બિશ્વા માટે કોઈ જ્ઞાતિ કે કુલમા પ્રવેશ કરતો જોઈને તને ઉદેશીને બીજા સાધુઓ આવુ જોવે કે આપણે ખાઈ લો, તે લઈનેજ આવશે, અથવા તેને માટે નાખી મુકે, તે ઠઈ પણ લીધા વિનાજ આવશે અથવા ત્યાજ ખાઈને અથવા ખાધા વિનાજ આવશે, તેવુ નિશ્ચયાત્મક વચન પણ ન બોલવુ, તથા આની વાણી ન બોલવી, કે રાજા વિગેરે આન્યો છેજ, તથા તેનથીજ આન્યો, અથવા આવે છેજ, આવવાનો નથીજ, તથા તે આવશેજ, અથવા આવશેજ નહિ, એ પ્રમાણે પત્તન મઠ વિગેરે આશ્રયી પણ જૂત વિગેરે ત્રણે ઢાળ આશ્રયી યોજવુ, તે જધાનો સાર આ છે કે જે અર્થ ને પોતે



ખરોખર ન જાણે ત્યા આગળ આ ' એમજ છે ' એમ ન  
જોલવું,

મામાન્યથી માધુને બધી જગ્યાએ લાગુ પડેના આ  
ઉપદેશ છે કે વિચારીને, સમ્યગ્ રીતે નિશ્ચય કરીને અથવા  
શ્રુત ઉપદેશ વડે પ્રયોજનવડે માધારણ ' નિશ્ચય આત્મક '   
બનીને ભાષા સમિતિવડે અથવા રાગદ્વેષ છોડીને મોળ વચ-  
નની વિધિ જાણીને ભાષા જોલે, જેવી ભાષા જોલવી તે મોળ  
પ્રકાશના વચનની વિધિવાળી ભાષા બતાવે છે

### મોળ પ્રકાશની ભાષા.

- (૧) એકવચન જેમકે ' વૃક્ષ ' (૨) દ્વિ વચન ' વૃક્ષો '  
(૩) બહુ વચન ' વૃક્ષા ' આ ત્રણ વચન થયા

ત્રણ પ્રકાશના લિંગ આશયી ઠહે છે

- (૪) સ્ત્રી વચન વીણા, ડાળા, (૫) પુવચન ઘટ પટ  
(૬) નપુ સક વચન ખીઠ, દેવકુલ ( દેવળ )

### અધ્યાત્મવચન.

(૭) આત્મામા ઠહેલું તે અધ્યાત્મ (હૃદયમા રહેલું )  
તેના પરિહાર કરવાવડે અન્ય જોલવા જતા બીજાનું જ (ખરું)  
સહસાત્વાદે જોલાર્થ જાન (૮) ઉપનીત વચન તે પ્રથમ સાનુ  
વચન જેમ મુદ્દર સ્ત્રી (૯) તેથી ઉલટું અપનીત નિદાવાળું  
વચન કુટખવાળી સ્ત્રી (૧૦) ઉપનીત અપનીત વચન કર્ધક  
પ્રથમ સા યોગ્ય ગુણ બતાવી નિદા આત્મકગુણ બતાવે જેમકે-

આ સ્ત્રી મુદર છે, પણ કુચ્છ છે (૧૧) અપનીત ઉપનીત વચન તે પ્રથમથી ઉચ્છેદ છે જેમકે આ આ કુચ્છ છે પણ સીલમન પાળનારી નથી છે (૧૨) અવીન વચન કૃતવાનું કથું (૧૩) વર્તમાન વચન કંઠે છે, (૧૪) અનાગત વચન ' હશે ' (૧૫) પ્રત્યક્ષ વચન આ દેવદત્ત છે (૧૬) પરોક્ષ વચન તે દેવદત્ત છે, આ પ્રમાણે મોઝ વચનો છે, આ મોઝ વચનોમા સાધુને જડ પડે, ત્યારે એક વચનની વિવિધામા એ- વચન બોલે, તે પંદાશ નચન મુધીમા જ્યાં જેવું યોગ્ય હોય ત્યાં તેવું બોલે, તથા ગ્રી વિગેરે જેને છતે આ સ્ત્રીજ છે, અથવા પુત્ર અથવા નપુસક છે, જેવું હોય તેવું બોલે, આ પ્રમાણે વિચારી નિશ્ચય કરીને મત્ય બોલનારો મમિતિ વડે અથવા સમખણે મચન ભાષા બોલે, તથા પૂર્વે કહેલા અથવા હવે પત્રી હેવાના હોવાના ધ્યાન ઊઠીને ભાષા બોલે, તે ભિન્ન થા- પ્રકારની ભાષાઓ બોલે, તે આ પ્રમાણે—

(૧) મત્યભાષાન્ત—તે અર્થ વચન અમિતથ ( ખરેખર ) બોલવું ગાય હોય તો ગાય અશ્વ હોય તો અશ્વ કહેવો

(૨) એથી વિપરીત તે મૃપા ( જૂઠું ) બોલવું—એટલે ગાયને અશ્વ કહેવો, અશ્વને ગાય કહેવી

(૩) મત્યમૃપા—જેમા મોડું સત્ય થોડું અનત્ય જેમકે— દેવદત્ત થોડા ઉપર બેગીને જતો દોય તો ઉટ ઉપર બેગીને દેવદત્ત જાય છે એમ કહેવું

(૪) બોલાયેલી ભાષામાં સત્ય, જીવંત મિશ્રપાત્ર ન હોય, તે આમ ત્રણ આજ્ઞાપન વિગેરેમાં સત્ય જીવંત નથી તે 'અમત્યામૃયા' એથી ભાષા છે, આ બધું સુધર્મા સ્વામીએ પોતાની બુદ્ધિથી નથી જાણ્યું તેથી જાહેર છે, કે જે પૂર્વે તીર્થ દર થયા, વર્તમાનમાં કે અને ભવિષ્યમાં થશે તે બધા તીર્થ કરે એ જાણ્યું છે, હમણા જાહેર કે અને જાહેર, કે આ બધાએ ભાષાદ્રવ્ય અચિત્ત કે, વર્ણ ગદ્ય રમ દ્વંસવાળા, અથ, ઉપચય વિગેરે વિવિધ પરિણામ ધર્મવાળા છે, એવું તીર્થ કરે જાહેર છે, અહીં વર્ણ વિગેરે જુલો બતાવવાથી જાણ્યું મૂર્તિ પણ બતાવ્યું, પણ અન્યલોક એવું માને છે, કે 'જાણ આકાશનો જુલુ' કે, તે આજ્ઞાને વર્ણ વિગેરે નથી માટે જાણ કપી નહિ પણ અકપી કે, તેમ જોનો માનતા નથી, તથા અથ-ઉપચય ધર્મ બતાવવાથી જાણ્યું અનિત્યપણ બતાવ્યું, કારણ કે જાણ્યું એવું વિચિત્રપણ મિદ્ધ થાય છે હવે જાણ્યું કૃતાર્થ પ્રકટ કરવા જાહેર છે

સે મિશ્રજ્ઞ ઘા૦ સે જ પુણ જાણિજ્ઞા પુર્વિય મામા અ મામા માસિજ્ઞમાણી મામા મામા માસાસમયથીદક્ષતા ચ જે માસિયા મામા અમાસા ॥ સે મિશ્રજ્ઞ ઘા૦ સે જ પુણ જાણિજ્ઞા જા ય માસા સચ્ચા ૧ જા ય મામા માસા ૨ જા ય માસા સચ્ચામાસા ૩ જા ય માસા અસચ્ચમાસા ૪, તદ્વપ-ગાર માસ સાચકજ સકિરિયે વક્ષમ કદુચ નિર્દુર પરસ અણ્ઘ્યકરિ હેયણકરિ મેયણકરિ પરિયાઘણકરિ ઉદયણકરિ

મૂઝાવણાઈ અભિક્ષત નો મામિજ્ઞા ॥ મે મિલ્લુ યા મિ  
લ્લુળી યા મે જ પુણ જાણિજ્ઞા, જા ય માસા મયા મુદ્દમા  
ના ય માસા અમચામોસા તહપ્પગારં માસ અસાવજ્ઞં જાય  
અમૂઝાવણાઈ અભિક્ષત માસ મામિજ્ઞા ॥ ( મૂ. ૧૩૩ )

તે લિપુ આ પ્રમાણે ગણને બાંહે, કે ભાષા દ્વય  
વર્ગીભૂતોનો વાક્યોગ નિમરવાથી પૂર્વે જે આ ભાષા હતી,  
તે વાક્યોગવટે નિમરવાથી-૪ ભાષા કહેવાય છે, આ કહે  
નાલી નાલુ બોલ વિગેરેના વ્યાપારથી પૂર્વે જે ગણ નહો  
તા, તે તે ઉત્પન્ન કરવાથી ખુલેખુલુ ( પ્રકટ ) કૃતક ( બનાવવા )  
પણ મૂચબુ છે જેમ માટીના પિંડમા પ્રથમ ઘટો નહોતો,  
તે કુભાઈ પ્રયોજન આવતા હ કચકવટે ઘડાને બનાવ્યો,  
તેમ તે ભાષા બોલાયા પછી નાચ મામતી હોવાથી શબ્દોનું  
બોલાયા પછીના નાગમ અભાષાપણ છે, જેમકે ઘટો  
કુટવાથી ઠીકરા થયા, ત્યારે તે કપાળ ( ઠીકક-ઠીળ ) ની  
અવ-થામા ઘટો તે અઘટો થયો છે, આ વાક્યોવટે ગણોનો  
પૂર્વ અભાવ તથા પ્રથમ ( નાગ થવાથી ) અભાવ બતા  
વ્યો છે, હવે ચારે ભાષાઓમાંથી ન બોલવા યોગ્ય ભાષાને  
કહે છે, તે લિપુ આ પ્રમાણે બાંહે કે ૧ મત્ય ૨ મૃયા ૩ મ  
ત્યામૃયા ૪ અસ-યામૃયા જેમ ભાષા ચાર ભેદ છે તેમા મૃયા  
સત્યામૃયા તો બોલવા યોગ્ય નથી, પણ સત્ય વચ્ચન પણ કે  
ઈશ વિગેરે દુર્ગુણવાળું ન બોલવું, તે બતાવે છે

( ૧ ) અવલ ( પાપ ) મહિત વર્તે, તે ‘ માવલ ભાષા ’

સત્ય હોય તોપણ ન બોલવી, ( ૨ ) સક્રિય—તે જેમા અનર્થ  
 દ ડની ક્રિયા પ્રવર્તે, તે પણ બાધા સાધુએ ન બોલવી ( ૩ )  
 ઝકંડા તે ચાવેલા અક્ષરવાળી ( ૪ ) કટુક—તે ચિત્તને ઉદ્દેગ  
 કરનારી ( ૫ ) નિબુઝ તે હક્ક પ્રધાન ( ઠપકા રૂપ ) ( ૬ )  
 પડપા તે પાગકાના મર્મ ઉઘાડવા ઉપ ( ૭ ) કર્મસિવ કર  
 નારી, તેજ પ્રમાણે ડેહન બેહન ને ઠેઠ અપદ્માવણ કરનારી  
 સુધી જે જીવોને ઉપતાપ કરનારી હોય, તે મનથી વિચારીને  
 મત્ય હોય તો પણ ન બોલવી, હવે બોલવાની શાખા કહે છે  
 તે શિક્ષુ આ પ્રમાણે જાણે, કે જે ભાષા મત્ય છે, તથા ઠેમજ  
 વિગેરે શુભોપાણી જીવોને ઉપતાપ ન કરનારી ભાષા છે, તે  
 બોલવી, તથા કુશાગ્રબુદ્ધિવડે વિચારીને જે સૂક્ષ્મ ભાષા  
 બોલાય, તે વખતે મૃધા પણ મત્ય જેવી શુભકારી થાય, જેમ  
 કે મૃગ દેખ્યું હોય, છતાં શિકારી આગળ તે મૃગની રક્ષા  
 ખાતર ' ન દેખ્યું ' કહે, તો સત્ય જેવુંજ શુભકારી છે,  
 કહ્યું છે કે

અલિખ ન માસિમઘ્વ અલિખ હુ મન્નપિ જ ન વત્તઘ્વ ।

મન્નપિ દોહ અલિખ જ વગ્ગીઠાકર વચ્છ ॥ ૧ ॥

જેમ જૂઠ ન બોલવું, તેમ સત્ય પણ જે પરને પીડા  
 કારક વચન હોય તે જૂઠા જેવું જાણીને બોલવું નહિ, તથા  
 જે અસત્યામૃષા છે તે આમત્રણી ( આવો ) આજ્ઞાપની  
 ( આમ કરો ) વિગેરે પણ જે અસાવધ અક્રિય અઠોર જી-  
 વને હુ ખ ન દેનારી હોય, તે ' મનથી ' વિચારીને હમેશા  
 સાધુએ બોલવી—

તે મિથ્યુ વા પુરૂં આમંતેમાણે આમંતિય વા અપદિસુ-  
 જેમાણે મોં એયં વદજ્ઞા-દોષિતિ વા માલિતિ વા વાસુતિ  
 વા કુયવત્તેતિ વા વદદામિતિ વા માણેતિ વા તણિતિ વા  
 ચારિયતિ વા માઈતિ વા મુમાવાઈતિ વા, એવાઈ તુમં તે જ  
 જગા વા, એવપ્પગાર ભામં સ્વાયજ્ઞ મવિરિયં જાણ મૂઆવયા  
 હયં અભિવંચ મોં મામિજ્ઞા ॥ તે મિથ્યુ વા ૦ પુરૂં આમંતેમાણ  
 આમંતિય વા અપદિસુજેમાણે એયં વદજ્ઞા-અમુગ હ વા આડ  
 મોંતિ વા આડમંતામેતિ વા માયગતિ વા ડયાગમેતિ વા ધ  
 મિયતિ વા ધમ્મપિયતિ વા, એવપ્પગાર ભામં સ્વાયજ્ઞ જાણ  
 અભિવંચ મામિજ્ઞા ॥ તે મિથ્યુ વા ૨ હિંચ આમંતમાણે આમં-  
 નિય વા અપદિસુજેમાણે ના એયં વદજ્ઞા-દાલી હ વા માલીતિ  
 વા દુગ્ધીગમણં નેયંચ ॥ તે મિથ્યુ વા ૩ હિંચ આમંતેમાણ  
 આમંતિય વા અપદિસુજેમાણી એયં વદજ્ઞા—આડમોંતિ વા  
 મદજિતિ વા માઈતિ વા મગવંઈતિ વા માયિમેતિ વા  
 ડયાતિયતિ વા ધમ્મિયતિ વા ધમ્મવિયતિ વા, એવપ્પગાર  
 ભામં સ્વાયજ્ઞ જાણ અભિવંચ મામિજ્ઞા ॥ ( મુ. ૧૩૪ )

તે સાધુ જીવ પડતા દોષ માણુમને જોણને, અથવા  
 પૂર્વે જોણાળ્યો હોય, પણ તે માણુને જ્ઞાન ન આપ્યું હોય,  
 તો તેને આવા કઠોર ગ્રંથો ન કહેવા, કે તું હોલ, જોલ  
 ( આ બંને ગ્રંથો બીજા દેશમાં અપમાન રૂપે છે ) તથા વ  
 યવ અથવા કબાલ ઘટદાસ કુત્તો ચોર, અથવા ચારિત્રમાર્થી  
 મૂખાવાદી અથવા તું આવો ! અથવા તારા માબાપ આવા  
 છે ! આ ભાષા કઠોર હોવાથી સાધુએ ન જોવડી, પણ તેની

વિપરીત તે અકઠોર ભાષા બોલવી, એટલે આમંત્રણ કર્યા  
 હતા પેલા પુરુષનું લક્ષ્ય ન હોય, તો 'શ્રાતિથી કહેવું' કે હે  
 ભાઈ ! આયુષ્મન્ ! અથવા બહુ આયુષ્મન્ત શ્રાવક ધર્મ  
 પ્રિય-અર્થાત્ તેને પ્રિય લાગે, તેવું વચન કહેવું, તેજ પ્રમાણે  
 સ્ત્રીને આ પ્રયોગ પણ હોય તો ગોત્રી વિગેરે કઠોર વચન ન ક  
 હેવા, પણ તેનું લક્ષ્ય જે અથવા આયુષ્મતી, ભાઈ, લોગી બ  
 ગવતી શ્રાવિકા ઉપામિકા ધાર્મિકા ધર્મ પ્રિયા ઇત્યાદિ  
 અભાવથી વચન વિચારીને બોલવું એજ પ્રમાણે અભાવણીય  
 ભાષાના બીજા પ્રકારો ગતાવે છે

સે મિ० મો ઇયં ઘટ્ટા--મમોદેવિત્તિ યા ગજ્ઞદેવિત્તિ  
 યા વિજ્ઞુદેવિત્તિ યા પવુદ્દદે० નિયુદ્દદેવિત્તિય યા પહ્લ યા  
 ઘામ મા યા પહ્લ નિષ્કજ્ઞાત યા મસ્મ મા યા નિ० વિમાત  
 યા રચણી મા યા ધિમાત ઉદેત યા સૂરિય મા યા ઉદેત મોવા  
 રાયા જયત યા મા જયત, મો ઇયપ્પગાર માસે મામિજ્ઞા ॥  
 પગ્ગથ સે મિક્ખુ યા ૨ અંતલિક્કલેસિ યા ગુજ્ઞાણુચરિપ્પસિ  
 યા મમુચ્છિણ યા નિયરુપ્પ યા પમો ઘટ્ટા ઘુટ્ટયલાદનેસિ  
 યા, ઇયં રાહુ તસ્મ મિત્તલુસ્સ મિક્ખલુણીય યા સામગ્ગિય જ  
 સવ્યદ્દેહિ સમિય સહિય સયા જ્ઞજ્ઞાસિ ત્તિવેમિ ૨-૧-૪-૧  
 ॥ ભાષાધ્યયનસ્ય પ્રથમ ॥ ( સૂ० ૧૩૫ )

વળી તે સાધુ અસુ તને ચોખ્ય આવી જે ભાષા છે તેને ન બોલે,  
 જેમટે નેણોદેવ, ગર્જનોદેવ, વિજળીદેવ પ્રવૃષ્ટદેવ નિવૃષ્ટદેવ  
 ( આમા વર્ષાદ વીજળી વિગેરેને દેવ ન કહેવો તે સૂચ્યું છે )

તથા ચર્પાઈ પડે અથવા ન પડે, સૂર્ય ઉગે, અથવા ન ઉગે,  
આ રાત્રી જીતે અથવા ન જીતે, આવી ભાષા પણ ન બોલે,  
પણ કારણપડે વરસાદને અંગે બોલવું પડે, તો સચન ભા  
ષાએ આ પ્રમાણે બોલવું કે અતરિક્ષમાથી વગસાદ પડે છે  
અથવા શુદ્ધ્યાનુ ચરિત ( ) છે, સમર્થિત છે  
અથવા વાદળા વન્ને છે, આ પ્રમાણે સાધુ સાધ્વીએ ખુશા  
મત વિનાનું માફ વચન બોલવું, તેજ સાધુની સાધુતા છે,  
તે સર્વ અર્થોપદે સમજીને મમિતિ સહિતપણે બોલવામાં  
પ્રયત્ન કરવો યોગ્ય અધ્યયનનો ૧ લો ઉદ્દેશો પૂરો થયો



## બીજો ઉદ્દેશો

પહેલો કહીને બીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે જ બધ  
છે ગયા ઉદ્દેશામાં વાચ્ય અવાચ્યનું વિશેષપણ બતાવ્યું,  
અહીં પણ તેજ બાકીનું કહે કે, આ મળે આવેલા ઉદ્દેશાનું  
આ પ્રથમ સૂત્ર છે,

સે મિષ્ણુ યા જઘા વેગાંયાઈ કુવાઈ પામિષ્ણા તદ્વાચિ  
તાઈ ના પય વાજ્ઞા, તજઘા—ગંઢી ગઢોતિ યા કુટ્ટી કુટ્ટીતિ  
યા જાય મહુમેહુનીતિ હત્યચ્છિષ્ઠ યા હત્યચ્છિષ્ઠેતિ યા  
પર્ષં પાયછિષ્ઠેતિ યા નક્ષ્છિષ્ઠેઈ યા કણ્ણછિષ્ઠેઈ યા ઉટ્ઠછિ  
ષ્ઠેતિયા, જેવાયજ્ઞં તદ્વપ્પગારા પયપ્પગારાદિં મામાદિંબુદ્ધયા ?



કુપ્પતિ માળવા તે યાચિ તહપ્પગારાહિં માસાહિં અભિક્ખ નો  
 મામિજ્ઞા ॥ સે ભિક્ખુ યા૦ જહા વેગઈયાઈ રૂયાઈ પામિજ્ઞા  
 તહાચિ તાઈ પથ વહજ્ઞા—તંજહા—ઓયસી ઓયસિત્તિ ધા  
 તેયસી તેયસીતિ ધા જસસી જસમીઈ ધા વચ્ચમી વચ્ચમીઈ  
 ધા અભિરૂચમી ૨ પઢિરૂચસી ૨ પાસાઈય ૨ દરિસણિજ્ઞ  
 દરિસણીયત્તિ ધા, જે યાવજ્ઞે તહપ્પગારા તહપ્પગારાહિં  
 માસાઈ ચુઈયા ૨ નો કુપ્પતિ માળવા તેયાચિ તહપ્પગારા  
 પયપ્પગારાહિં મામાહિં અભિક્ખ માસિજ્ઞા ॥ સે ભિક્ખુ યા૦  
 જહા વેગઈયાઈ રૂયાઈ પામિજ્ઞા, તજહા—વપ્પાણિ ધા જાથ  
 ગિહાણિ ધા તહાચિ તાઈ નો પથ વહજ્ઞા, તજહા—સુક્કઢે ૬  
 ધા સુદ્ધુકઢે ૬ ધા સાહુકઢે ૬ ધા કાઢાણે ૬ ધા કરણિજ્ઞે  
 ૬ ધા, પયપ્પગાર માસ સાવજ્ઞ જાવ નો મામિજ્ઞા ॥  
 સે ભિક્ખુ યા૦ જહા વેગઈયાઈ રૂયાઈ પાસિજ્ઞા, તજહા—  
 વપ્પાણિ ધા જાથ ગિહાણિ ધા તહાચિ તાઈ પથ વહજ્ઞા,  
 તંજહા—આરમ્મકઢે ૬ ધા સાવજ્ઞકઢે ૬ ધા પયસકઢે ૬ ધા  
 પામાઈય પામાઈય ધા દરિસણીય દરિસણીયંતિ ધા અભિરૂચ  
 અભિરૂચતિ ધા પઢિરૂચ પઢિરૂચતિ ધા પયપ્પગાર મામ  
 અમાવજ્ઞ જાવ મામિજ્ઞા ॥ ( સુ૦ ૧૩૬ )

તે ભિક્ષુ કોઈ પણ રૂપો જુએ, તો પણ તેવા રૂપો  
 જોતો નહિ, જેમકે કોઈને ગઠ માળનો રોગ થયો હોય  
 ગ ડી પડ ( ગુમડાવાળા ) તથા કોઢીયા અથવા પૂર્વે બતાવ્યા  
 પ્રમાણે ૧૬ રોગવાળાને તે રોગવાળો કહી ચીડવવો નહિ,  
 તે છેવટે મધુ મેહી મુધી છે ( આ રોગવાળાને મધુ જેવો

પેસાળ વાર વાર આવે છે તે ચોચા સાગમા ધૂત અધ્યયનમા  
સોળે રોગનુ સ્પર્શ જતાબુ છે, અહીં જ ડીમા વિશેષ આ  
છે કે ઉચ્છ્વન ગુસ્સાદ હોય તેને પણ ગ ડી કહ્યો છે ) આ  
રોગીઓ સિવાય કોઈને પાછળથી અગમા ખોડ આવી હોય,  
હાથ છેદાયલો હોય, તેમ પન નાક ડાન ઓઠ વિગેરે છેદાય  
લા હોય, તથા ઠાણો હોય કુટ હોય, તેવાને તેવા શબ્દોએ  
બોલાવવાથી તેઓ ઢોપાયમાન થાય છે, મારે તેવાને તેવા  
વચનથી બોલાવવો નહિ, ( હૈકિકમા પણ ઠહેવત છે કે અ  
ધાને અ ધો કહે, ઠડુ લાગે વે'જી, ધીં ધીરે પૂછીએ, ભાઈ  
શાથી ગોચા નેજી, ' )

તેવાને જરૂર પડતા કેવી રીતે બોલાવવા તે કહે છે, તે  
ભિમુ ઠદાય ગ ડી પદ વિગેરે વ્યાધિરાગા માણસને જુએ,  
અને તેને બોલાવવો હોય, તો તેનો કોઈપણ મારો ગુણ જો  
ઈને તેને ઉદ્દેશીને હે ઓજાન્વી ! હે તેજાન્વી ! ઈત્યાદિ  
આમ ત્રણે બોલાવવો

આ સ બ ધમા કૃષ્ણવાસુદેવનુ દ્વિતીય છે

એક સટેલો કુતરો રાજમાર્ગમા પડેલો તેની દુર્ગ ધથી  
કૃષ્ણના માણસો આડે રસ્તે ઉતર્યા, પણ કૃષ્ણે પોતે તેજ  
રસ્તે જઈ તેની દુર્ગ ધીની ઉચેક્ષા કરી કહ્યા તેના મોઢામા  
સુઠર દાતની ઁણી જોઈ તેની પ્રશસા કરી, તેજ પ્રમાણે  
સાધુએ તેવા રોગીમાથી કોઈપણ ગુણ ચોખી તેને બોલાવવો,  
એટલે પરાક્રમી તેજસ્વી વજ્રા યશસ્વી સુરૂપ મનોહર રમ-

હીય દેખવા યોગ્ય અથવા તેવો ને ગુણુ હોય, તેને ઉદેશી  
બોલાવવો, કે તેનાથી તે નાખુશ ન થાય

તથા મુનિએ કોટ કિંલા ઘર વિગેરે જોઈને એમ ન  
કહેવું કે આ રૂઠા બનાવેલા છે, ખુબ બનાવ્યા છે, કાયદાકા-  
ગર છે, અથવા તમારું આવા કંઠા લાયક છે, એવા પ્રકારની  
ખીણ પણ અધિકારુ ને અનુમોદનારી સાવધ બાપા  
બોલવી નહિ

છતાં જરૂર પડે, તો કહેવું, કે મહા આગ લથી આ  
કરેલ છે, તથા બહુ મહેનતે કરેલ છે, તથા આસાદ વિગેરે  
રમણિક દેખવાયોગ્ય છે, સગખી બાધણીવાળા શોભીતા છે,  
વિગેરે નિરવધ બાપા બોલવી

સે ભિક્ષુ વા ૨ અસળ વા ૦ ઉવક્ષદિય તદાધિર્દ નો  
પર્વ યદ્વજા, ત ૦ સુવદેસિ વા સુદુકદે ૬ વા સાદુકદે ૬ વા  
કલ્લાણે ૬ વા કરણિજ્જે ૬ વા, યયપ્પગાર માસ સાયજ્જ  
જાય નો માસિજ્જા ॥ સે ભિક્ષુ વા ૨ અસળ વા ૪ ઉવક્ષ-  
દિય પેહાય પથ યદ્વજા, ત ૦-આરમકદેસિ વા સાયજ્જક  
દેસિ વા પયત્તકદે ૩ વા મહ્ય મહેતિ વા ઊસદ ઊસદે ૬ વા  
રસિય ૨ મણુત્ત ૨ યયપ્પગાર માસ અસાયજ્જ જાય મા-  
મિજ્જા ॥ ( સૂ ૧૩૭ )

સાધુએ કોઈ જગ્યાએ રમોઈ તૈયાર થએલી જોઈ હોય  
તો એમ ન કહેવું કે પકવાન સારા કર્યા છે, સારા તબ્યા છે,

મુદ્દ બનાવ્યા છે, કયાણ કરનારા છે, બીજાએ આવા દંપ્ત  
યોગ છે, આણુ આવણ વચન સાધુએ બોલવું નહિ

પણ જરૂર પડતા તેણુ ચારે પ્રકારનું અથન વિગેરે  
લેખને દહેડું કે આરબથી ત્રાપેટ પ્રમાણે બનાવેલું છે, તથા  
આશ હોય તો સારા તાજા હોય તો તાજા રમવાળા મનોજ  
એમ નિર્દોષ સાધા બોલવી

દરીથી નબાપા પ્રથમ બતાવે છે-

મે મિકત્તુ શા મિકરુણાં વા મણુસ્મ વા ગાર્લ વા  
મહિન્ વા મિત્ત વા વમ્બુ વા વર્લિસ વા મરીમિથ વા ત્ત  
વર વા મે ત પરિદુદવાય પેદાપ મો વય વરૂજ્ઞા—મૂળે દ  
વા પમેરુલે દ વા ચંદ્ર દ વા વજ્ર દ વા વાદમે દ વા, વય-  
વગાર મામ્ સાવજ્ઞ જાવ નો મામિજ્ઞા ॥ સે મિકત્તુ વા  
મિકતુણી વા મણુસ્મ વા જાવ જલવર વા સેત્ત પરિદુદવાય  
પેદાપ વય વરૂજ્ઞા—વર્ગિદુદવાયલિ વા ઉવચિયકાલિ વા  
ધિરમચયળિ વા ચિયમમમાંણિલિ વા વહુપદિપુત્તરિ  
રૂપલિ વા, વયવગાર મામ્ અમાવજ્ઞ જાવ મામિજ્ઞા ॥  
મે મિકત્તુ વા ૨ વિરુદ્ધવાઓ ગાઓ પેદાપ મો વય વરૂજ્ઞા,  
તજદા—ગાઓ દુજ્ઞાઓલિ વા દસ્મેલિ વા ગારલિ વા  
વાદિમલિ વા રહજાંગલિ વા, વયવગાર મામ્ સાવજ્ઞ  
જાવ નો મામિજ્ઞા ॥ સે મિં વિરુદ્ધવાઓ ગાઓ પેદાપ  
વય વરૂજ્ઞા, તજદા—મુલંગલિ વા ધેણુલિ વા રમયલિ  
વા વસ્સે દ વા મહલે દ વા મહવ્યપ દ વા મયદળિલિ વા,  
વયવગાર મામ્ અમાવજ્ઞ જાવ અમિર્જ્ઞ મામિજ્ઞા ॥

मे भिक्षुं वा० नदेष गन्तुमुज्जाणां पठ्यया वणानि वा  
 रुक्म्या महल्ले पेहाप ना एव वइज्जा, तं०—पासायजोग्गाति  
 वा तारणजोग्गा वा निहजोग्गा वा फल्लिहजो० अग-  
 लजो० नायाजो० उदग० खोणजो० पीदचंगयेरनगल्लु-  
 लियजतल्लहीनाभिगंहीजासणजो० सवणजाणउयस्सयजो-  
 गा वा, एयप्पगार० नो भामिज्जा ॥ से भिक्षु वा० तदेष  
 गत्तु० एव वइज्जा, तंजहा—जाहमना इ वा कीटपट्टा इ वा  
 महालया इ वा पयायमाला इ वा विट्ठिममाला इ वा  
 पासाइया इ वा जाय पट्ठिम्याति वा एयप्पगार भा-  
 स असावज्ज जाय भामिज्जा ॥ से भि० बहुसंभूया  
 वणफला पेहाप तहापि ते ना एव वइज्जा, तंजहा—  
 पक्का इ वा पायसज्जा इ वा वेल्लोइया इ वा टाला इ वा  
 वेहिया इवा, एयप्पगार भास मावज्ज जाय नो भामिज्जा ॥  
 से भिक्षु० बहुसंभूया वणफला अवा पेहाप एव वइज्जा,  
 तं०—असंथडा इ वा बहुनिवट्ठिमफला इ वा बहुसंभूया इ  
 वा, वन्ननिस्सिवा, एयप्पगार भा० अमा० ॥ से० बहुसंभूया  
 रुद्धियं पेहाप एव ववि ताओ न एव वइज्जा, तंजहा—पक्का  
 इस्सि वा पयसकडे छयीइया इ वा लाइमा इ वा भज्जिमा  
 रमियं २ मणुषुं ३, एयप्पगा० नो भामिज्जा ॥ से० बहु०  
 मिज्जतहापि एव वइज्जा, तं०—इटा इ वा बहुसंभूया इ  
 वा यिरा इ वा ऊमटा इ वा गम्भिया इवा पन्थ्या इवा स-  
 मारा इ वा, एयप्पगार भास अमावज्ज जाय भामि० ॥  
 ( सू० १३८ )

તે સાધુ કે સાધ્વી રત્નામા માણસ બળદ મૃગ પશુ પક્ષી સરીખે જલચર કોઈ પણ પુષ્ટ શરીરવાળું દેખે તો આવું ન બોલવું, કે “ આ સ્થુલ પ્રમેદુર વૃત્ત અથવા વધ કરવા યોગ્ય અથવા વહન કરવા યોગ્ય છે, અથવા મારીને રાધવા યોગ્ય છે, અથવા દેવતાને બળી આપવા યોગ્ય છે ”

પણ માણસથી લઈને જલચર સુધીનું કોઈ પણ પશુ પક્ષી કે જંતુ પરિવૃદ્ધ ( જડા ) શરીરવાળું દેખીને જરૂર પડતા આવી ગીતે બોલવું કે આ જડા શરીરનો છે, ઉપચિત ( પુષ્ટ ) લાયકાળો છે, સ્થિર સંવયલુલાળો છે, અથવા લોહી માને પુષ્ટ છે, અથવા પાચ્ય ધર્મિયો પુરી છે, આવી નિર્દોષ ભાષા બોલે

તેજ પ્રમાણે જુના જુદા ક્રપલાળી ગાયોને સાધુ દેખે, તો તેણે આવું ન કહેવું, કે આ ગાયો દોહવા યોગ્ય છે, અથવા દોહવાનો વખત છે, અથવા આ ગોધવો ( જુનાન બળદ ) વાહન કરવા જેવો છે, અથવા રથને યોગ્ય છે, આની સાવધ ભાષા ન બોલવી, પણ જરૂર પડતા જુદી જુદી ગાયોને જોઈ આ પ્રમાણે બોલવું કે આ યુવાન ગાય છે, અથવા ગસવતી થેનું છે, આ નાનો બળદ છે, આ મોટો છે, અથવા મહાનય ( મૂય ) વાળો છે, સ વહન છે, આની નિરવધ ભાષા બોલે

તેજ પ્રમાણે સાધુ ઉનામમાં જતા પર્વત વન વિગેરેમાં મોટા ઝાડ દેખીને આવું ન બોલે કે, આ મહેલ બનાવવા યોગ્ય છે, તોરણ યોગ્ય, ઘર યોગ્ય, ફલિહાને યોગ્ય, અર્ચના

નાવ કે પાણી લાવવાને પરનાળ બનાવવા યોગ્ય અથવા દ્રોણ બનાવવા યોગ્ય ખીંટ અગળેર હળા કુલિકથ ત્રની લાકડી ( ધાણી ) નાલિ ગડી આમણુ વિગેરે ઓળટરની વસ્તુઓ બનાવવા યોગ્ય છે, તથા મુવાના પાટીઆ ગાડી ગાડા ઉપા-  
ગ્રય બનાવવા યોગ્ય છે અથવા તેવુ કંઈ પણ બીજુ સાવધ  
વચન ન બોલે

પણ જરૂર પડતા તેવા વૃક્ષો બનાવવા પડે, તો આ ઉ-  
સમ જાતિના વૃક્ષો છે, જાડા થડવાળા છે, મોટા આડ વિશાળ  
શાખાવાળા વિસ્તીર્ણ શાખાવાળા હેખવા યોગ્ય રમણીય છે,  
આવી નિરવધ લાખા બોલે

તે સાધુ માર્ગમા ધણા ફળવાળા આટા હેખે, તો આણુ  
ન બોલે કે આ પાકા ફળ છે, ગોટલી બધાયેલા ફળ છે તે  
ખાડામા નાખીને કોદ્રવ કે પરાગના ધાસથી પકાવીને ખાવા  
યોગ્ય છે તથા બરોળર પાકેલા હોવાથી આડ ઉપરથી બેડી લેવા  
યોગ્ય છે, કારણ કે હવે વધારે વખત ઉપર રહી શકે તેમ  
નથી 'ટાલ' તે ગોટલી બધાયા વિનાના કોમળ ફળ છે, તથા  
આ ફળોએ પેશી ■ પાદન કરવાથી ચીરવા યોગ્ય છે, આવી  
ફળ સળધી સાવધ લાખા સાધુએ ન બોલવી, પણ જરૂર  
પડતા નીચે પ્રમાણે બોલવુ — આ ફળના ભારથી અસમર્થ  
આટા છે, ધણા ફળવાળા છે, બહુ સભૂત છે, તથા ભૂતરૂપ તે  
કોમળ ફળો છે, આવા આખાના આડ પ્રધાન હોવાથી તેનો  
દષ્ટાન્ત આપેલ છે, આવી નિરવધ લાખા સાધુએ બોલવી.

તથા પાકેલી ઝાંપધિ દેખીને એમ ન બોલવું, કે આ પાકી છે, અથવા નીલી આદર્શ પાણીવાળી છાલવાળી ધાતી બનાવા યોગ્ય રોપવા યોગ્ય, આ ગંધવા યોગ્ય ભજન કરવા યોગ્ય બહુ ખાવા યોગ્ય અથવા પુખ્ત બનાવવા યોગ્ય છે પણ જરૂર પડતા આમ બોલે કે આ રૂઢા ઝાંપધિ છે, આવી નિરવધ ભાષા બોલવી વગી—

સે મિકલ્લુ વાં તદ્વપ્પગારાહ સહાઈ સુનિજ્ઞા તદ્વાયિ  
પચાઈ નો પર્યં વહજ્ઞા, તજ્જદા—સુમહેતિ વા દુમહેતિ વા, પર્ય  
વ્પગાર મામ માવજ્જં નો માસિજ્ઞા ॥ સે મિં તદ્વાયિ તાદ્ વય  
વહજ્ઞા, તંજ્જદા—સુમહ સુમહિતિ વા દુસહ દુસહિતિ વા,  
પર્યવ્પગાર અમાવજ્જં જાવ માસિજ્ઞા, પર્યં કુવાઈ વિપ્પહેતિ  
વા ૬, ગંધાઈ સુરમિગધિતિ વા ૨ રમાઈ તિસાણિ વા ૬  
ફાસાઈ કવન્નહાણિ વા ૮ ॥ ( સૂં ૧૩૧ )

ઠોઈ જાઓ સધે શબ્દ સાંભળે તો એમ ન બોલે કે આ મુઠર છે કે ખરાબ છે, અથવા માગનિક છે કે અમાગનિક છે, પણ તેવા શબ્દો બોલવાની જરૂર પડે તો પગી ચોભનને ચોભન અને અચોભનને અચોભન કહે, એ પ્રમાણે રૂપ ( વર્ણ ) પાચેને આશ્રયી જે ગંધ સુરસિ વિગેરે તથા રસ તીખા વિગેરે પાચ, અને કર્કશ વિગેરે આઠ ફરમ આશ્રયી પણ વિચારીને નિરવધ ભાષા જરૂર પડતા બોલવી

સે મિકલ્લુ વાં વંતા ફોદ ચ માણ ચ માર્યં ચ લોમ ચ  
અણુપીઈ તિદ્દામાસી નિમમ્મમાસી અતુરિયમાસી વિવેગમાસી ૭  
સમિયાપ સંજપ મામ માસિજ્ઞા ૬ ॥ પર્યં સલ્લું સયા



(સૂ. ૦ ૧૪૦) સ્તિવેમિ ॥ ૨-૧-૪-૨ ॥ માયાઽધ્યયનં ચતુ-  
યમ્ ॥ ૨-૧-૪ ॥

ઉપર અમા સૂત્રો કહીને છેવટનો ચાર ઝહે છે કે તે  
સાધુ સાધ્વીએ ક્રોધ માન માયા લોભને દૂર કરી વિચારી મુ-  
દાની વાત નિશ્ચય કરીને ધૈર્યતા રાખી વિવેકપૂર્વક ભાષા  
સમિતિ મુક્ત પોતે બનીને બોલે આ ભિક્ષુનું સર્વસ્વ છે

ચોથું અધ્યયન મમાસ થયું.

ચોથું કહીને પાંચમું ઝહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સંબંધ  
છે, ચોથામા ભાષા સમિતિ બતાવી, ત્યારપછી એપણા સ-  
મિતિ કહેવાય છે તે વસ્ત્રની અંકર રહેલી ( તેને આશ્રયી )  
કહે છે—

આ સંબંધે આવેલા આ અધ્યયનના ચાર અનુયોગ  
કારો ઉપક્રમ વિગેરે થાય છે, તેમા ઉપક્રમની અંકર રહેલ  
અધ્યયનના અર્થાધિકારમા ' વસ્ત્ર એપણા ' બતાવી છે, અને  
ઉદ્દેશાનો અર્થાધિકાર બતાવવા નિયુક્તિકાર કહે છે

પદમે ગૃહણ શીષ ધરણ, પગર્થ તુ દૃષ્યવત્થેર્ણ ॥ પમેય  
દોષ પાર્ય, માથે પાંચ તુ મુળધારી ॥ ૩૧૫ ॥

પહેલા ઉદ્દેશામા વસ્ત્રની લેવાની વિધિ બતાવી છે,  
બીજામા રાખવાની વિધિ છે, નામનિષ્પન્ન નિશ્લેષામા વસ્ત્ર  
એપણા છે, તેમા વસ્ત્રનો નામ વિગેરે ચાર પ્રકારે નિશ્લેષો છે,  
નામ સ્થાપના સુગમ છે, દ્રવ્ય વસ્ત્ર ત્રણ પ્રકારનું છે, એકે-  
દ્રિયથી બનેલું તે ૩ વિગેરેનું બનાવેલું સુતરાણી કાપડ છે,

વિષ્ને દ્વિયથો બનેલુ સ્ત્રીનુ શુક્ર (શિશુમી) વચ્ચે, પન્ન દ્વિયથી બનેલુ તે કબજા રન્ન વિગેરે છે, અને ભાવ વચ્ચે અદાર દબાવ શીલાન ( ન પૂર્ણ પ્રદાન્ય ) છે, પણ અહીં તો દ્રવ્ય વચ્ચથી અધિકાર છે. તે નિર્ગુણિતમરે બતાવેલ છે, તેજ પ્રમાણે વચ્ચ માફક પાત્રાનો ચાર પ્રમાણે નિર્ગેષો છે, જેમ મા પ્રિતેજ આ ગાથામા નિર્ચુષ્ણિકા અતિ દુષ્કાળમા પાત્રાનો નિર્ગેષો અહીં ગાથામા બતાવ્યો છે, તેમા દ્રવ્યપાત્ર તે જોઈ ઇદ્રિય વિગેરેથી બનેલુ, અને ભાવપાત્ર તો સાધુ પોતેજ શુભધારી હોય તે છે દ્વયે મૂલનુભમમા અન્યથિતાદિ શુભધુમ્ન મૂલ બોલવુ જોઈએ તે આ છે-

સે મિઃ જમિષ્વિષ્ટા વર્થ્ય યમિત્તય, મ જ્ઞં પુણ વર્થ્ય જાણિષ્ટા, સંજ્ઞદા—જમિયં વા મંમિય વા જાણિયં વા પોત્તર્ગ વા જામિયં વા તુલ્યવદં વા, તદ્વચ્ચગારં વર્થ્ય વા સે નિર્ગમય તદ્વચ્ચ જુગર્થ્ય વર્થ્ય જાણ્યર્થ્યે વિશ્વમંચયણે સે વર્ગ વર્થ્ય ધામિષ્ટા મો ધીયં જા નિર્ગમયો વા ચત્તારિસંચાર્દામો ધા રિષ્ટા, વર્ગ દુહત્યવિચ્ચાર દો તિહત્યવિચ્ચારાર્દો વર્ગ વદ-હત્યવિચ્ચારં, તદ્વચ્ચગારદિ વચ્ચેદિ અમંચિષ્ટમાણેદિ, અદ વચ્ચા વર્ગમેગં મંમિયિષ્ટા ॥ ( સૂ. ૧૪૧ )

ત્યારે તે સાધુને વચ્ચની જગત પડે, ત્યારે આ પ્રમાણે તપામ હરે, આ જ ગિય—ઉંટ વિગેરેના ઉંનતુ બનાવેલુ છે, તથા ભગિક—તે વિદ્યે દ્વિયની લાગતુ ( શિશુમી ) વચ્ચ છે, માણ્ય તે શબ્દ આડની છાલ વિગેરેનુ બનાવેલુ છે, પોત્તર્ગ તે તાર વિગેરેના પાદશ મીલીને બનાવેલુ છે, ( જોગિય )

તે રૂનુ બનાવેલુ સુતરાઉ કાપડ છે, તૂલડડ ‘આકડાના તૂલ’ થી બનાવેલુ છે, એજ પ્રમાણે તેવુ બીજુ પણ વસ્ત્ર જડર પડતા રાખે, જેવા સાધુએ જેટલા વસ્ત્ર રાખવા તે કહે છે તે સાધુ જીવાન છે, બગવાન છે, નિરોગી છે, દૃઢ ગરીરવાળો છે, અને ધૈર્ય જેનુ દૃઢ છે, આવો સાધુ શરીરના રક્ષણ માટે એક વસ્ત્ર ધારણ કરે, પણ બીજુ નહિ, પણ બીજુ વસ્ત્ર પોતે આચાર્ય વિગેરે માટે રાખે, તે પોતે ધારણ ન કરે ( ઉપયોગમા લે નહિ ) પણ જે બાળક હોય, દુર્બલ, વૃદ્ધ અથવા શક્તિવાળો, અથવા ધૈર્યવાળો હોય, તે સાધુ જેમ સમાધિ રહે, તેમ બે ત્રણ પણ ધારણ કરે, પણ જિનકંપી તો જેવી પ્રથમથી પ્રતિજ્ઞા કરે તે પ્રમાણે રાખે, તેને અપવાદ માર્ગ નથી

**આદ્યનીના વસ્ત્રો.**

સાધ્વીઓ આર વસ્ત્રો રાખે એક બે હાથ પરિમાણનુ તે ઉપાશ્રયમા ઓઢીનેજ બેસે, બે ત્રણ હાથ પહોલા હોય તે માનુ એક બેજુ ગોચરી મમયે ઓઢે અને બીજુ બહાર સ્થિતિ જવુ હોય ત્યારે ઓઢે, એથુ વસ્ત્ર આર હાથનુ હોય તે સમવમરણુ વિગેરેમા ( વ્યાખ્યાન માલગવા જતા ) આખા શરીરને ઢાકવાને માટે રાખે, કોઈ વખત આવુ વસ્ત્ર ન મળે તો પૂર્વજુ બીજા આથે માધી લે અને ઓઢે

મે મિં પર અદ્વજાયણમેરાય વત્યપર્દિયાં નો અભિ સધારિજ્ઞ ગમણાય ॥ ( સૂં ૧૪૨ )

વળી તે સિમ્બુ વચ્ચે લેવાને માટે અડધા યોજન (બિગાઉ)  
થી વધારે દૂર જવાનો વિચાર ન કરે

સે મિં સે જં અસ્મિપદિયાપ પગ માહમ્મિય તમુ  
હિસ્મ પાળાઈ જહા પિંદેસનાપ માનિયચ્ચ ॥ ઇયં ઘદયે  
માહમ્મિયા પગ માહમ્મિણિ ઘદયે માહમ્મિણીઆ ઘદયે  
તમણમાહજાં તહેય પુરિમંતરવહા જહા પિંદેસનાપ ॥  
( સૂં ૧૪૩ )

આ મૂડના બને વિભાગો શ્રવેને દુ ખ રોષ ને વચ્ચે  
બનાવેલ હોય તે સબધી છે તેમા પ્રથમ વિભાગમા એ-  
સાધુને ઉદેશીને બનાવેલ હોય, તો આધાકર્મિક હોવાથી  
પિંદેસજામા બતાવ્યા પ્રમાણે બલવુ, કે તે ન કરે

બીજા વિભાગમા ઘણા સાધુ એક સાધ્વી અથવા ઘણી  
આધ્વીઓ આશ્રયી તેમજ ઘણા ધમજી માહજી આશ્રયી બના-  
વેલ હોય તો તેમને વચ્ચે આપ્યા પછી પણ સાધુને ન ક પે

હવે ઉત્તર ગુણ આશ્રયી કહે છે

સે મિં જિં જં અમંજપ મિવતુપદિયાપ વીચં વા ઘોચં  
વા રસં વા ઘટ્ટં વા મટ્ટં વા સપ્પમિચં વા તદ્દપ્પમાર વચં  
અપુરિસંતરવહં જાવ મોં, અદ્દ પું પુરિમં જાવ પદિ-  
માદિજ્ઞા ॥ ( સૂં ૧૪૪ )

સાધુને ઉદેશીને ગૃહસ્થે ખરીવુ હોય, ધોયુ હોય, રવ્યુ  
હોય, ઘસ્યુ હોય, કોમળ બનાવ્યુ હોય, ધુપથી ચુંગીધીવાળ

બનાવ્યું હોય, તે બ્યાસુધી ,બીજા માણસને ન આપે,  
ત્યાસુધી ન કટપે, પણ બીજાને આપ્યા પછી તે કટપે

સે મિથલુ યા ૨ મે જાઈ પુણ વત્યાઈ જાણિજ્ઞા વિસ્વ  
રુથાઈ મદદ્વળમુહાઈ, ત--આઈળગાણિ યા સદિળાણિ યા  
સદિળપલ્લાણિ યા આયાણિ યા કાયાણિ યા ચોમિયાણિ  
યા હુગુલાણિ યા પટ્ટાણિ યા મલયાણિ યા પત્રુપાણિ યા  
અસુયાણિ યા ચીળસુયાણિ યા દેમરાગાણિ યા અમિલાણિ  
યા ગજ્જફલાણિ યા ફાલિયાણિ યા કોયવાણિ યા ફચલ-  
ગાણિ યા પાચગાણિ યા, અન્નયરાણિ યા તહ૦ વત્યાઈ મદદ્વ-  
ળમુહાઈ લામે સંતે નો પઢિગાદિજ્ઞા ॥ સે મિ૦ આઈળળપા-  
ડરણાણિ વત્યાણિ જાણિજ્ઞા, ન૦—ઉદ્દાણિ યા પેસાણિ યા  
પેસલાણિ યા કિળ્દમિગાઈળગાણિ યા નીન્દમિગાઈળગાણિ  
યા ગોરમિ૦ કળગાણિ યા કળગકતાણિ યા કળગપટ્ટાણિ  
યા કળગસ્રાયાણિ યા કળગફુનિયાણિ યા યગ્ગાણિ યા  
ધિગ્ગાણિ યા [ ધિગાણિ યા ] આમરણાણિ યા આમરણધિ  
ચિત્તાણિ યા, અન્નયરાણિ તહ૦ આઈળળપાડરણાણિ વત્યાણિ  
લામે સંતે નો ॥ ( સુ૦ ૧૪૬ )

તે સાધુ વગેરે મહા ધન મૂલ્યનો ( કિમતી ) વસ્તુ  
જાણે, તો તે મળતા હોય તોયજી લે નહિ, ‘ આ જિન ’ તે  
હિંદર વિગેરેના ચામડા અથવા વાળના બનેલા ( ધુસા કહે-  
વાય છે તે ) તથા શ્લેષ્મ તેમા જુદી જુદી જાતના ૨ ગિન ચિત્ર  
બનાવ્યા હોય, કલ્યાણુ—( ઘણા મુદર ) વસ્ત્રો હોય, ‘ આ-  
ચાણુ ’ કોઈ ઠંડા દેશમા બકરાના વાળ ઘણા કિમતી હોય

તેના બનાવેલા વસ્ત્ર ( શાલ ) હોય, તથા કોઈ દેશમાં ઈદ્ર  
 નીલ વર્ણ ( રંગ ) નો કપાસ થાય છે, તેના બનાવેલા ક્ષો  
 મિક-સામાન્ય રૂના બનાવેલ ( પશુ કિમતી ) હોય, તથા  
 ગોડ દેશમાં બનેલ ઉત્તમ રૂના બનાવેલ હોય, પદ્મ સૂત્ર  
 ( ) ના બનાવેલ પદ્મ વસ્ત્ર, મલ્લય દેશના બના-  
 વેલા સૂત્રના મલ્લય વસ્ત્ર, પન્નુલ તે આડની છાલના ત તુમાથી  
 બનાવેલ, અશુક તથા ચીન અશુક વિગેરે જુદા જુદા દેશમાં  
 બનેલા ભારે કિમતના વસ્ત્રો તથા આવ બીજી જાતના પપ્પ  
 જે ભારે વસ્ત્રો હોય તે આ લોક તથા પર લોકના અપાયો  
 ( સ્ત્રી મોહિત થઈને દુશઆરની પ્રાર્થના કરે, ચોર છુટ  
 અથવા માગીને છીનવી લે, માહોમહે માધુને લકાઈ થાય, જે  
 આવચ્ય કરવા રોગાદિ નરજો બીજા નાધુને અપાય નહિ,  
 શુરથી છુપાવવા જુદું જોલણ પડે, વિગેરે ઘણા રોગો છે,  
 તથા પરલોક સબધી તેના ઉપર મૂર્છા નરવાથી વખતે મ-  
 રીને તેમાંજ કશુઆ કે કીડા તરીકે જન્મ પામે, પુણ્ય ક્ષય  
 થઈ જવાથી ઉચ્ચ દેવલોક ન મળે, તથા શુર આદિથી જુદો  
 પદ્મ અનાચાર સેવતા નરક તિર્થ યના હુ જ પશુ ભોગવે )  
 છે, માટે ભારે કિમતનું વસ્ત્ર મળતું હોય તોપણ આત્માર્થી  
 સાધુજો લેવું નહિ

તથા તે સાધુજો અગ્નિનના બનાવેલા વસ્ત્રો લેવા નહિ,  
 જેમકે ‘ ઉદ્ર ’ તે સિધુ ( સિધ ) દેશમાં એક જાતના માછલા  
 થાય છે, તેના સુદ્ધ ચામડાના વસ્ત્રો બનાવેલ હોય, ‘ પેસ ’

સિંધમાજ એક ભતના પશુ થાય છે તેના ચામડામાંથી બનાવેલ તથા પેસલ-તેનાજ ચામડાના પણ સૂક્ષ્મ રૂવાથી બનાવેલ હોય તથા કાળા નીલા ગૌરા અનેક ભતિના મૃગો હોય છે, તેના ચામડાના બનાવેલા, તથા 'કનક' તે વસ્ત્રમાં સોનાના રસથી સુદર કર્યા હોય તથા કનકની ક્રતિ જેવા સુદર હોય, કનક રસ પટ્ટ કર્યા હોય તથા મોનાના રસથી ત્રતબક બનાવી સુદર બનાવ્યા હોય, તથા કનક સ્પૃષ્ટ વિગેરે વસ્ત્રો પૂર્વે થતા હશે, ( હાલમાં તેના તાર બનાવી જોડે વણે છે, તે જરીવાળા કુપટ્ટા વિગેરે બને છે ) તથા વાઘના ચામડાના વસ્ત્ર તથા વાઘના ચામડાથી વિચિત્ર બનાવ્યું હોય, તથા આભરણ પ્રધાન ( દાગીના માફક તેમાં મોતી હીંગ જડ્યા હોય-ગુથ્યા હોય ) તથા આભરણ વિચિત્ર ગિરિ વિકટ ( ) વિગેરેથી વિભૂષિત કર્યા હોય, તથા તેવા બીજા બારે ચામડાથી બનાવેલ બારે કિંમતના સુદર વસ્ત્રો મળતા હોય તોપણ લેવા નહિ. ( વર્તમાનમાં કેટલાક શાસ્ત્રથી અજાણ એવા સાધુઓ રાગવશ થઈને અને કેટલાક ગીતાર્થ પડિત ગણાતા સાધુઓ ભક્તોની અતિ શ્રદ્ધાને લાભ લઈ બારે મૂલ્યની કામળો ખાસ ખરીદાવીને જોડે છે, પણ તેમના તેજમાં અજાણ શ્રાવકવર્ગે ગોલી શકતો નથી, તેવાને માટે ઉપરનું સૂત્ર વીતરાગની આજ્ઞાનું પાલન કરવા માટે હવે પછી પણ વહોરાવતા કે લેતા ભવ્યાત્મા વિચારશે જ્યારે દેશની આબાદી માટે કરોડપતિઓ પણ ખાદી પહેરી અપવિત્ર વસ્ત્રોને ખાદ્યશોભા માટે ભાળીને ત્યાગે છે, ત્યારે ખામ પૂજ્યમાં સાધુવર્ગનો કેટલોક

ભાગ હજી બેમર્યાદી મલમલ તથા અપવિત્ર વસ્તુના લેપ  
વાળા નેનકલાકનો મોહ યુકતો નથી, તેથીજ નવો દેળવણી  
હીંધેલો શ્રાવણવર્ગ માધુ પ્રત્યે કંઈક ઉપેક્ષા ભાવથી જુએ  
છે મુજ પુરોએને આટલી પ્રાર્થના જ જમ છે કુમારપાળ  
જેવા ભક્ત રાજાના ગુરુ છતાં, રાજ્યસભામાં જવા છતાં પણ  
ખાનીના કપડાથી સતોષ માનનાં હેમચ દ્રાચાર્યના હા  
તથી પણ મુજ વર્ગ સમજી શકે )

હવે વજ્ર મહાજ્ઞાના અભિચહની વિશેષ વિધિને કહે છે

इच्छेद्याह जायतणाह उवाहकम्म अह भिक्खु जाणि  
ज्जा चडहिं पडिमाहिं वरथं पमिससप, तस्य खलु इमा पढमा  
पडिमा, से भि० ० उहेसिय वरथ जाइज्जा, त०—जंगियं वा  
जाय तुलवह वा, तह० वरथ सय वा ज जाइज्जा, परो०  
फासुय० पडि० पढमा पडिमा १ । अहायरा दुषा पडिमा—  
से भि० पेदाय वरथ जाइज्जा गाहापइ वा० कम्मकरी वा  
से पुण्यामेव आलाइज्जा—आउमोत्ति वा २ दाहिसि मे इत्तो  
अन्नयर वरथ १, तहप्प० वरथ सय वा० परो० फासुय पस०  
लामे० पडि०, दुषा पडिमा २ । अहायरा तथा पडिमा—से  
भिवलू वा० से ज पुण० तं अतरिज्ज वा उत्तरिज्ज वा तह  
प्पगार वरथ सय० पडि०, तथा पडिमा ३ ॥ अहायरा चउ  
त्या पडिमा—से० उज्झियधम्मियं वरथ जाइज्जा ज चउमं  
वहये ममज० षणीमगा नायकमति तहप्प० उज्झिय वरथ  
सय० परा० फासुय जाय प०, चउत्यापडिमा ४ ॥ इच्छेयाण



चउण्ह पडिमाण जहा पिदेमणाए ॥ मियाण एताए एम-  
 णाय एसमाण परो यहज्जा—आउसंतो ममणा ! इज्जाहि नुमं  
 मासेण या दमराएण या पचराएण या सुते सुततरे या तो  
 ते थय अन्नयर वत्थ दाहामो, एयप्पगार निग्घोस सुखा नि०  
 से पुब्बामेव आलोइज्जा—आउसोत्ति या ! २ नो खलु मे  
 कप्पइ एयप्पगार सगार पडिसुणित्तए, अभिऊवसि मे दाउ  
 इयाणिमेव दलयाहि, से जेउ वयत परो यहज्जा—आउ०  
 स० ! अणुगच्छाहि तो ते थयअन्न० वत्थ दाहामो, ते पुब्बा-  
 मेव आलोइज्जा—आउसोत्ति ! या २ नो खलु मे कप्पइ सगा-  
 रवयणे पडिसुणित्तए०, से सेव्रं वयत परो जेया यहज्जा—  
 आउसोत्ति या भइणित्ति या ! आहरेय वत्थ समणस्स दाहा-  
 मो, अयियाइ थय पच्छावि अप्पणो नयट्ठाए पाणाइ ४ ममा  
 रभ समुद्दिन्त जाय वीइस्सामो, एयप्पगार निग्घोस सुखा  
 निसम्म तहपूगार वत्थ अफासुअ जाय नो पडिगाहिज्जा ॥  
 सिआ णं परो नेता यहज्जा—आउसोत्ति ! या २ आहर एय  
 वत्थ सिणाणे या ४ आघसित्ता या प० समणस्स ण दाहामो  
 एयप्पगार निग्घोस सुखा नि० से पुब्बामेव आउ० भ० !  
 मा एय नुमं वत्थ सिणाणेण या जाय पधमाहि या, अभि०  
 एमेव दलयाहि, से सेव्रं वयतस्स परोसिणाणेण या पधंसि-  
 ता दलइज्जा, तहप्प० वत्थ अफा० नो प० ॥ से ण परो नेता  
 यहज्जा०—भ० ! आहर एय वत्थ सीओदगयियडेण या २  
 उच्छोलेत्ता या पधोलेत्ता या समणस्स ण दाहामो०, एय०  
 निग्घोस तदेव नयर मा एय नुम वत्थ सीओदग० उत्ति०

કળ્પોલેદિ વા પદોલેદિ વા, અભિર્વક્ષમિ, ધર્મ તદેવ જ્ઞાય  
 ના પદિગાદિદ્વિ ॥ સે ળિ પરા ને० આ० ધ૦ ! આદરેય વચ્ચ  
 વંદાનિ વા જ્ઞાય દરિવાનિ વા વિમોહિતા મમજન્મને દા  
 દામો, વય૦ મિગ્ગોમે તદેવ, મર્મ મા વચાનિ મુમ વંદાનિ  
 વા જ્ઞાય વિમોહેદિ, ના નમ્મુ મે વચ્ચ વચાવગારે વચે પદિ  
 ગ્ગાદિનવ, સે મેવ વચતસ્સ પરા જ્ઞાય વિમોહિતા દલ્લજ્ઞા  
 તદ્વચ્ચ૦ વચ્ચ અવાસુખં ના વ૦ ॥ મિયા સે પરા જિતા વચ્ચ  
 મિતિરિદ્વિ, સે પુવા૦ જ્ઞા૦ ધ૦ ! મુખે મેવ જ મેતિય વચે  
 અતોમંતેણ પદિલેદિદ્વિમ્મામિ વેવલી કુવા આ૦, વચ્ચતેણ  
 વદ્ધ મિયા વંદલે વા મુખે વા દિવચ્ચ વા મુવચ્ચે ના મળી  
 વા જ્ઞાય વચ્ચાવલી વા વાળ વા વીવ વા દરિવ વા, વદ્ધ  
 મિયાનુ ને પુ૦ જં પુચ્ચામંચ વચ્ચ મેતામેતેણ પદિલેદિદ્વિ ॥  
 ( મુ૦ ૧૪૬ )

હવે પછીના ઠહેવાતા આયતનોને ઉપ રીને આપુ આ-  
 અભિમદ્વાતી પ્રતિભાઓને પારીને તે પ્રમાણે વચોને શોધ  
 વાનુ બાણે, (૧) ઉદિદ્વિ —મે પૂર્વે ને વચ્ચ અઠ્ઠમુ છે, તે  
 માગીશ, (૨) પ્રેક્ષિત —મે પૂર્વે ને દેખુ છે, તેજ માગીશ  
 પણ બીજુ નહીં (૩) અતર પન્નિભોગ ( )  
 અથવા ઉત્તરીય પરિભોગનું સમ્યાતક વચને પહેરીને વાપરી  
 નાખ્યા નેવુ ઠરી હીધુ હોય તે હર્ષશ (૪) ને તદન દેહી  
 દેવા નેવુ વચ્ચ હોય તેને માગીશ આ ઉપર બતાવેલા ચાર  
 સૂત્રોનો સમુદાય અર્થ છે આ ચારે પ્રતિભાઓની બાકીની  
 વિધિ પિંડેયણા માફક બળખી (અવિરહજીને ચારે કહે,

જિન કાપીને પાછળની બેજ કાપે, પણ તે બધા જિનેશ્વરની આજ્ઞામાં હોવાથી પરમપર નિદે નહિ )

( જુ વાક્યની શોભા માટે છે ) હવે સાધુ વસ્ત્ર શોધવા જતા કોઈ ગૃહસ્થ એમ વાચતો હોય, કે તમે માસ, દશ દિવસ કે પાંચ દિવસ પછી આવશો, તો હું આપીશ આવું કહે તો સાધુએ તે સ્વીકારવું નહિ, પણ કહેવું કે આપવું હોય તો હમણા જ આવો, એમ વાચતા સ્વીકારતા નથી ફરીથી ગૃહસ્થ કહે કે તો થોડીવાર પછી આવજો હું આપીશ, તે પણ સ્વીકારવું નહિ કહેવું કે ભાઈ! આપવું હોય તો હમણા આવો, તે વખતે ગૃહસ્થ પોતાની બેન વિગેરેને બોલાવી કહે, કે વસ્ત્ર ઘરમાં છે તેલાવ, આપણે સાધુને તે વસ્ત્ર આપી દઈએ અને આપણા માટે પ્રાણી વિગેરેનો આરભ કરીને પછી આપણે બનાવી લઈશું આવું વસ્ત્ર 'પશ્ચાત્ કર્મ' ના બચવાનું હોવાથી મળતું હોય છતાં પણ લેવું નહિ તેજ પ્રમાણે ગૃહસ્થ કહે, કે આ વસ્ત્ર સ્નાન કરી મુગ ધી દ્રવ્યવડે સુદર બનાવી આપીએ, તે માલગીને સાધુએ ના પાઠવી, છતાં ગૃહસ્થ હઠ કરીને મુગ ધીવાળું બનાવા જાય તો લેવું નહિ

એજ પ્રમાણે ગૃહસ્થ પાણીથી ધોમને આપવા કહે, તો એમને એમ ચાચવું, પણ તે હઠ કરે, તો તે લેવું નહિ અથવા ગૃહસ્થ કહે કે તેમા કંઈ વિગેરે છે, તે દૂર કરીને વસ્ત્ર આપીએ, તે વસ્ત્ર મળે તો પણ લેવું નહિ વળી તે

શુદ્ધસ્થ નિર્દોષ વસ્ત્ર આપે, તો લેતા કહેવું કે હું તે વસ્ત્રને  
 મધે ભેળવેલું, પણ નેની સમગ્ર એક છેડાથી ખીલત છેડા  
 સુધી ભેળા વિના લેવું નહિ, મગજ કે ભેળા વિના લેતા  
 કેવળી પ્રજા તેમા દોષ મતાને છે, કાનજુ કે તેમા દામ પણ  
 કુદગ, દોરો, ચાદી, મોતુ, માણી, રત્નાવળી વિનેષ આશર  
 જુ આધુ દોષ, અથવા સચિત વસ્તુ, જતુ, બીજ, બાજુ  
 દોષ તો દોષ લાગે, માટે માધુની આ પ્રતિજ્ઞા છે, કે વસ્ત્ર  
 કેળીને લેવું

સ મિં સે જાં સમ્રદં સમંતાળે તદ્દયં વત્યે અપાં  
 માં વં ॥ સે મિં સે જાં અપ્પદં જાય સંતાળને અત્તે અપિરં  
 અપુય સધારણિણ ગોરુજ્જંતે ન રયાર તદ્દ અપાં માં વં ॥  
 સે મિં સે જાં અપ્પદં જાય સંતાળને અત્તે પિરં પુય ધાર  
 ણિણ ગોરુજ્જત રયાર, તદ્દ વત્યે વાસું વદિં ॥ સે મિં માં  
 મયપ મે વત્યેતિવદુ માં વદુદેમિણ સિણાળેણ વા જાવ  
 વત્યેતિજ્ઞા ॥ સે મિં માં મયપ મે વત્યેતિવદુ માં વદુદેં  
 મીમોદ્દગવિયદેણ વા ૨ જાવ વદ્દાજ્ઞા ॥ સે મિજાર વા ૨  
 તુમિગવે મે વત્યિતિવદુ માં વદું સિણાળેણ તદ્દેવ વદુ-  
 મીમોં ડમ્મિં આગ્ગવમા ॥ ( સૂં ૧૪૭ )

તે સિમુ લેવાના વસ્ત્રને નાના જતુના ઈડાવાળું  
 સમગ્ર, અથવા ઠંડાગીયાના વ્દગાવાળું સમગ્રે તો મગવા  
 છતા પણ લે નહિ, કદાચ ઇડા વિનાનું દોષ, પણ પણ  
 દ્વીન ( નાતુ ) દોષ તો દામ પુરતુ ન થાય, માટે અનલ  
 કહેવાય તે લેવું નહિ

તથા અન્ધિર ( ૮૭૬ ) હોય, અથવા અમુવ તે સ્વ-  
 ૮૫૭૧ની અનુસાપના હોય તથા અપ્રથસ્ત પ્રદેશવાળુ  
 હોય, અથવા ખજન વિગેરે કલકવાળુ હોય તો લેવુ નહિ,  
 તેજ ખતાવે છે

ચત્તારિ દેવિયા ભાગા, દો ય ભાગા ય માણુમા ।

આસુરા ય દુવે ભાગા, મજ્જે ઘર્યસ્ત રક્ષસો ॥ ૧ ॥

દેવીપ્પસુત્તમો લાભો, માણુસેસુ અ મજ્જિમો ।

આસુરેસુ અ ગેલ્લ, મરણ જાણ રક્ષસે ॥ ૨ ॥

ચાર દેવતા સબ ધી ભાગ છે, અને બે ભાગ મનુષ્ય  
 સબ ધી છે, બે ભાગ અમુર સબ ધી છે, વચના મધ્ય  
 ભાગમા ગણસના ભાગો છે (૧) દૈવિકમા ભિત્તમ લાભ છે,  
 મનુષ્યમા મધ્યમ છે, આસુર ભાગમા માદાપણુ છે, અને  
 રાક્ષસ ભાગમા મૃત્યુ છે, એવુ જાણુ—તેની આપના આ  
 પ્રમાણે છે—

લક્ષણ દીણો ડબદી, ડબદળઈ નાળદસણ જરિત્ત

લક્ષણથી હીન જે ઉપધિ છે, તે જ્ઞાન, દર્શન અને આ  
 ગ્નિને હણે છે, તેથી હીન હોય તે લેવુ નહિ, તથા પ્રથસ્ત  
 માનવાળુ હોય પણ તે આપતા દાતા ( દેના ) નુ મન ના  
 રાજ થતું હોય, તો તે સાધુને કદપે નહિ

આ પ્રમાણે અનલ અધિર અમુવ અધ્યાગણીય એ ચાર  
 પદોથી સોળ ભાગા થાય છે, તેમા પ્રથમના પદર અશુદ્ધ  
 છે, પણ ચારે ભાગે શુદ્ધ એવો ભાગમો ભાગેજ કામ લાગે

માટે મુગમ્મ અલ ( સમર્થ ) નિચર, ધુપ પાત્રીય એ ચા-  
રુણવાળુ વસ્ત્ર મળે તો લેવું કશું છે

હવે તે બિશુ એમ બંને કે માફ વસ્ત્ર નવું નથી,  
માટે થોડા ઘણા પાત્રીયી મુગમ્મી દ્રવ્યથી થોડું મનજીને  
કે પલ્લ મસાળીને મુગમ્મીવાળુ બનાવે, અથવા માફ વસ્ત્ર  
નવું ન હોવાથી થોડા પાત્રીયી પોર્ષ લઉં, એવું પણ ન કરે  
અથાત્ આ બંને પાકો જિનકરખીને આશ્રયી છે કે બિશુને  
કપડું મેલના લીધે મ પાત્રુ હોય તો પણ તે મેલ કર કરવા  
મુગમ્મી દ્રવ્યવટે કે પાત્રીવટે ધુપ નહિ, પણ સ્થવિરકરખીને  
એવું વિશેષ છે કે મુગમ્મીવાળુ બનાવવા માટે નહિ, પણ  
લોકોનો નિહા કર કરવા તથા રોગાદિના કારણે કર કરવા પ્રા  
મુક પાત્રી વિગેરેથી મેલ કર કરવા ચતનાથી કુરે પણ ખરા

હવે ધોયેલા કપડાને ચતનાથી મુકાવવાની વિધિ કહું છે

ને મિશ્નુ વાં અમિર્ષચિત્ત વચ્ચ આયાયિત્ત વા વાં,  
તદ્વપ્પગારં વચ્ચ નો અર્ણતરદિવાપ જાવ પુદયોપ મેતાણપ  
આયાયિત્ત વા વાં ॥ સે મિં અમિં વચ્ચે આં વાં તં  
વચ્ચ ઘૂણમિ વા મિદ્દેઘૂણમિ વા ઉત્તુયામ્મિ વા વામજ્જલમિ  
વા અન્નવરે તદ્વપ્પગારે અંતરિચ્ચગ્ગાપ દુષ્પદે દુન્નિવિગ્ગસે  
અગિર્ષે ચલાચ્ચે ના આં તો વાં ॥ સે મિશ્નુ વાં પ્રમિં  
આયાયિત્ત વા તદ્વં વચ્ચ દુવિચ્ચમિ વા મિર્સસિ વા  
મિટ્ઠમિ વા સેટ્ઠમિ વા અન્નવરે વા તદ્વં અંતરિં જાવ નો  
આયાયિત્ત વા વાં ॥ ને મિં વચ્ચે આયાં વાં તદ્વં વચ્ચે

વધસિ યા મ૦ મા૦ પાસા૦ દ૦ અન્નયરે ઘા તદ૦ અંતલિ૦  
 નો આયાયિજ્ઞ ધા૦ પ૦ ॥ સે૦ તમાયાપ્ પગતમવક્કમિજ્ઞા ૨  
 અદે જ્ઞામયેદિલ્લમિ ધા જાથ અન્નયર્ગમિ ધા તદ્વપ્પગારસિ  
 યદિલ્લસિ પદિલેદિય ૨ પમજ્ઞિય ૨ તઓ સ૦ વત્થ આયા-  
 યિજ્ઞ ધા પયા૦, પય સલ્લ૦ સયા જઈજ્ઞામિ ( સૂ૦ ૧૪૮ )  
 સિયેમિ ॥ ૨-૧-૫-૧ વત્થેમળસ્સ પદ્મો ઉદેસો સમત્તો ॥

તે ભિન્ન અવ્યવહિત ( ) જગ્યામા વસ્ત્ર ન  
 મુઠવે, વળી મુકવવા ઇચ્છે, તો ચાલા ઉપર, ઉબરા ઉપર,  
 ઊખળી ઉપર તથા સ્નાન પીઠ ( નહાવાના ઓટલા ) ઉપર  
 ન મુકવે, તથા કુઠિય ( ) ભિત, શિલા, લેલુ  
 અથવા તેવા અધર ધ્યાન ઉપર પડવાના ભયથી મુઠવે નહિ,  
 તથા સ્કંધ માથો પ્રામાદ હુવેલી અથવા તેવા બીજા કોઈ  
 અધર ભાગમા પડવાના ભયથી મુઠવે નહિ, પણ જો મુકાવ  
 વાની પાસ જરૂર હોય તો, એકાતમા જઈને અચિત્ત જગ્યા  
 જોઈને ઓધાથી પુણને આતાપના વિગેરે રૂરે, આજ  
 ભિલ્લુની સર્વ સામગ્રી છે ( આમા કપડા મુકવવાનું સ્થાન  
 અચિત્ત જગ્યા બતાવી, તથા અધર લટકતા ગંબવાની ના  
 પાડી, તથા જમીન પર પડતા ચતના ન રહે, માટે જગ્યા  
 પુણને એકાતમા મુકવવા વધારે સારૂ છે )

પહેલો ઉદ્દેશો ઝહીને બીજો કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે  
 સંબંધ છે જ્યાં ઉદ્દેશમા વસ્ત્ર લેવાની વિધિ બતાવી, અને  
 આ ઉદ્દેશમા પહેરવાની વિધિ કહે છે, આ સંબંધે આવેલા  
 ઉદ્દેશાનુ આ પ્રથમ સૂત્ર છે,

મે મિત્રાનુ વા૦ અદેસમિત્રાદ વત્યાઈ જાદજા અગપ  
 રિગદિવાઈ વત્યાઈ ધારિજા મો ધોદજા મો રપજા મો ધાયર  
 તાદ વત્યાઈ ધારિજા અપરિત્તવમાજો ગાર્મતરેસુ૦ ઓમચલિ  
 પ, વયં નાદુ વચ્ચધારિમ્મ નામમિયં ॥ સૌ મિ૦ ગાદાવદનુલ્  
 પયિમિત્તવામે નવ્યે ચીવરમાવાળ ગાદાવદનુલ્ મિવમમિજ  
 યા પયિમિજ યા, વય વદિય વિદારમૂર્મિ યા વિયારમૂર્મિ  
 યા ગામાણુગામે યા દૂરજિજા, અદ પુ૦ મિચ્ચદેસિયં યા યામ  
 યામમાળ પેદાળ જદા પિદેસજાળ નવર્ નવ્ય ચીવરમાવાળ ॥  
 ( સૂ૦ ૧૪૯ )

તે સાધુ સાધુપણને યોગ્ય કપડા યાચે, અને જેવા  
 લીધા હોય તેવાજ પહેરે, પણ તેમા કઈ પણ શોભા ક  
 નહિ, તે કહે છે, લીધેલા વસ્ત્રને પુએ નહિ, રંગે નહિ તથા  
 બકુલપલ્લુ ધારણ કરીને ધોઈને રંગેલા કપડા ઠોઈ આપે  
 તો પણ લેઈને પહેરે નહિ તથા તેવા સાધુને યોગ્ય કપડા  
 પહેરીને બીજે ગામ જતા વસ્ત્રોને છુપાયા વિના મુળધીજ  
 વિદાર કરે, ઠારણકે પ્રાપ્તે આ અસાજ વસ્ત્રોના ધાગળ કરનારો  
 છે, આજ નાધુનુ સૂપૂર્ણ સાધુપણ છે, કે આવા માફ  
 કદપનીય વસ્ત્ર પહેરવા

વગી ને ભિનુ ગોચરી જાય તો વસો બધા માથે લેઈ  
 જાય તેજ પ્રમાણે મ્થરિવ જાય અથવા અવયામ કુગ્વા  
 બહાર જાય તો પણ લેઈને જાય, પણ એટલુ ધ્યાન રાખવુ  
 કે પિડએવળામા કદા મુજબ વગસાઈ કે ધુમસ વરમતા



હોય તો જિનકંપી બહાર ન બાંધ અને સ્થવિર કંપી જોઈએ  
તેટલાજ વસ્ત્ર બહાર લઈ લાય, ( આ સૂત્રો જિનકંપી આ  
શ્રયી છે, તેમ વસ્ત્રધારીનું વિશેષણ હોવાથી સ્થવિરકંપીને  
પણ લાગુ પડે, તો તેમાં વિરુદ્ધ નથી, પિંડવણ્ણમા ઉપધિને  
લેઈ જવાનું હતું આ સૂત્રમાં વસ્ત્રોને આશ્રયી કહ્યું છે )

હવે વાપરવા લીધેલું વસ્ત્ર બગડતા ગુ કવુ તે કહે છે

સે પગદ્ધાઓ મુહુત્તગ ૨ પાદિદારિય ઘટ્યે જાદ્ધા જાય  
પગાદેણ થા ૬૦ તિ ૦ ચડ ૦ પગાદેણ થા વિપ્પવસિય ૨  
ઉવાગચ્છિજ્ઞા, નો તદ્ધ ઘટ્ય અપ્પણો ગિણિદ્ધા નો અન્નમ-  
ન્નસ્સ દિજ્ઞા, નો પામિચ્છ કુજ્ઞા, નો ઘટ્થેણ ઘટ્યપરિણામ  
કરિજ્ઞા, નો પર ઉપસકમિસા પય ચદ્ધા—આવ ૦ સમણા !  
અમિકવસિ ઘટ્ય ધારિત્તપ થા પરિદ્ધરિત્તપ થા !, યિર થા  
સંન નો પલિચ્છિદિય ૨ પરદ્ધિયિજ્ઞા, તદ્ધપ્પગાર ઘટ્ય સસં-  
ધિય ઘટ્ય તસ્સ ચેવ નિસિરિજ્ઞા નો જ માદ્ધિજ્ઞા ॥ સે  
પગદ્ધાઓ પયપ્પગાર નિગ્ધોમ સુચા નિ ૦ જે ભયસારી તદ્ધપ્પ-  
ગારાણિ ઘટ્યાણિ મસંધિયાણિ મુહુત્તગ ૨ જાય પગાદેણ થા ૦  
૫ વિપ્પવસિય ૨ ઉવાગચ્છતિ તદ્ધ ૦ ઘટ્યાણિ નો અપ્પણા  
ગિણ્ઠતિ નો અન્નમન્નસ્સ ઘલ્લયંતિ ત ચ્ચેવ જાય નો માદ્ધિજ્ઞતિ,  
ઘટ્ટુપયણેણ માણિયવ્વ, સે દ્ધતા અદ્ધમવિ મુહુત્તગ પાદિદા-  
રિય ઘટ્યે જાદ્ધા જાય પગાદેણ થા ૫ વિપ્પવસિય ૨ ઉવા-  
ગચ્છિસ્સામિ, અવિયાદ્ પય મમેય સિયા, માદ્ધિજ્ઞાણ સપાસે  
ના પય કરિજ્ઞા ॥ ( સૂ ૧૫૦ )

કોઇ સાધુ બીજા સાધુ પાસે જો ઘડી વાગવા માટે વચ્ચે  
 માગે અને માગીને કાગળ પ્રસંગે બીજો ગામ વિગેરે ક્ષેત્રે  
 ગયો, ત્યાં એકથી પાંચ દિવસ સુધી રહ્યો અને ત્યાં એકલો  
 હોવાથી મુશ્કેલી તે વચ્ચે બગડી ગયું, પાછાથી તે વચ્ચે  
 લાવીને જેનું હતું તેને તેણે વચ્ચે પાછું આપે, તો તેના  
 પૂર્વના મ્વામીએ લેવું નહિ, લઈને બીજાને પણ આપવું  
 નહિ, તેમ કાઢીને ઉઠીતું પણ આપવું નહિ, કે તું આ  
 હમણાં લે અને થોડા દિવસ પછી બીજું મને પાછું આપજે  
 તથા તે વચ્ચે તો સમયે પણ જાણે ન કરે, તેમ બીજા સાધુ  
 પાસે જઈને આવું જાણવું પણ નહિ-કે હું આચાર્યનું  
 શ્રમણું ! તું આવા વચ્ચે પહેલાં કે વાપરવા ઇચ્છે છે કે ?  
 પાછું તે વચ્ચે જો કાંઈ બીજો સાધુ નરણ પ્રસંગે એકલો જવા  
 ઇચ્છે તો હોય તો તેને તે વચ્ચે આપવું, કદાચ તે વચ્ચે છાત્ર  
 ઘણું ગયેલું હોય, તો તેના ઝાંઝા જીવા દુકાડ કરીને પરકવી  
 દેવું, પણ કોઈલા વચ્ચે તેના પૂર્વના મ્વામી પહેલું નહિ,  
 પણ તે બગાડનાર સાધુનેજ પાછું આપી દેવું અથવા કોઇ  
 એકલો જતો હોય તો તેને આપી દેવું, આ પ્રમાણે ઘણા  
 વચ્ચે આપથી ( બહુવચનમાં પણ ) જાણી લેવું

વળી તે સાધુને આવી રીતે વચ્ચે પાછું મળતું જોઈ  
 બીજો સાધુ નેવી લાલચથી ઉપરનો વિષય સમજીને હું પણ  
 બીજાનું વચ્ચે સુદૂર્ત માટે યાચીને પાંચ દિવસ સુધી બહાર  
 જઈ વાપરી આવીને બગાડી આવું કે તે વચ્ચે પછી માત્ર જ  
 થઈ જાય ! આ કપટ છે, માટે સાધુએ તેનું ન કરવું

સે મિં નો ઘણમતાઈ થત્યાઈ વિઘણાઈ કરિજ્ઞા તિ  
 ઘણાઈ ન ઘણમતાઈ કરિજ્ઞા, અમ્મ થા વત્થં લભિસ્સામિ  
 તિકદ્ધુ નો અન્નમમ્મસ્સ ધિજ્ઞા, નો પામિચ્ચ હુજ્ઞા નો થત્થે  
 ણ વત્થપરિણામ કુજ્ઞા, નો પર ઉયસકમિત્તુ યથ ધદેજ્ઞા—  
 આરુસોં ! મમમ્મિક્કયસિ મે વત્થં ધારિત્તપ્પ થા પરિહરિત્તપ્પ  
 થા ? , ધિર થા મત્ત મોં પલિચ્છિદિય ૨ પગ્ગિદ્ધવિજ્ઞા, જહા  
 મેય વત્થ પાલ્લવ વગે મશ્સઈ, પર થ ણ અલસહારી પઢિપહે  
 પેદાપ તસ્સ વત્થસ્સ નિયાણાય નો તેમિં મીઓ ઉમ્મગ્ગેણ  
 ગચ્છિજ્ઞા, જાય અપ્પુસ્સુપ, તઓ સજયામેય ગામાણુગામં દુ-  
 હજ્ઞિજ્ઞા ॥ સે મિવલ્લુ થાં ગામાણુગામ દુહજ્ઞમાણે અંતરા સે  
 વિદ્ધ સિયા, સે જ પુણ ચિંહ જાણિજ્ઞા ઇમમિ સલ્લુ વિદ્ધસિ ય  
 હવે આમોસગા વત્થપઢિયાપ સપિઢિયા ગચ્છેજ્ઞા, જો તેમિં  
 મીઓ ઉમ્મગ્ગેણ ગચ્છેજ્ઞા જાય ગામાં દુહજ્ઞેજ્ઞા ॥ સે મિં  
 દુહજ્ઞમાણે અંતરા સે આમોસગા પઢિયાગચ્છેજ્ઞા, તે ણ આ-  
 મોમગા યથ ધદેજ્ઞા—આરુસોં ! આદરેયં વત્થ દેહિ ણિવિમ્મ  
 યાહિ જહા રિયાપ ણાણસં વત્થપઢિયાપ, યથ જલ્લું મયા  
 જઈજ્ઞામિ (સૂં ૧૫૧) તિથેમિ ધમ્મેસણા મમ્મતા ॥ ૨-૧-૭-૨

તે ભિયુ ૨ ગવાળા વસ્ત્ર જાળુ વિશેષથી લીધા હોય,  
 તો ચોર વિગેરેના ભયથી ૨ ગ વિનાના ન બનાવે, હિતસર્ગથી  
 તો એજ અધિકાર છે કે તેવા વસ્ત્ર લેવાજ નહિ અને લીધા  
 હોય તો તેને ૨ ગ હિતારવા પ્રયત્ન ન કરવો, અથવા વણું  
 ( ખરાબ ૨ ગના ) હોય તો સારા ૨ ગવાળા બનાવવા નહિ

અથવા આ માદા વસ્ત્રને બદલે સાડ મેઝવીશ, એવી ઇચ્છાથી બીજાને આપી દેવું નહિ, તેમ પ્રામિત્ય કરવું નહિ, તથા વસ્ત્રથી વસ્ત્રનું પરિણામ કરવું નહિ, તેમ બીજા પાસે જઈને એવું બોલવું પણ નહિ, કે હે આયુષ્મન્ ! આ માડ વસ્ત્ર એાદવા પહેગવાને તું ઇચ્છે છે ? અથવા સાફ હોય તો દુકડા કરીને દે દી દેવું નહિ, ટેજેથી માડ વસ્ત્ર બીજાને ગૃહસ્થ એમ જાણે કે એ ખરાબ હતું ( માટે દે દી દીધું છે ) વગી માર્ગમા ચોગના ભયથી વસ્ત્રના ગૂણથી માટે ઉન્માર્ગે કરીને ન જાય તથા દોડવાની ઉત્સુકતા રાખવા વિના ઇર્થામિતિ પાળતો જાય અને જામ જામ વિહાર કરે

વગી રમતામા જતા ઉજ્જડ મેદાન જાણે, જ્યાં વસ્ત્ર હું ટનારા બહુ ચોરા વસતા હોય, તો તેમના ડરથી પણ ઉન્માર્ગે ન જાય, પણ યતનાથી વિહાર કરે, કદાચ તે રસ્તે જતા ચોરા આવે અને વસ્ત્ર માગે, અથવા હુદી લે, તો શાંતિથી ઉપદેશ આપવો ન માને તો બાબુએ પરઠવી દેવું અને ફરી ઉપદેશ હેતા આવે તો લેવું, પણ કોઈને કહેવું નહિ, તેમ ચોગને પકડાવવા નહિ, વગેરે બધું પૂર્વ માફક જાણવું

પાચમું અધ્યયન અમાપ્ત થયું .

## પાત્રએષણા નામનું છઠું અધ્યયન

પાત્રનું કહીને હવે છઠું અધ્યયન હોય છે, તેનો આ પ્રમાણે મળે છે. પ્રથમ અધ્યયનમાં પિંડવિધિ બતાવી, તે આગમમાં હોલ વિધિએ વસતિમાં આવીને વાપરવું, માટે બીજામાં વસતિની વિધિ બતાવી, તે શોધવા માટે ત્રીજામાં ધર્માસમિતિ જોઈ, પિંડેષણામાં નીજેલાએ કેવી ભાષા વાપરવી, તેથી ભાષાસમિતિ કહી, અને તે પડતી વિના પિંડ ન લેવાય માટે પાત્રમાં વસ્ત્રએષણા જોઈ, તે પિંડને પાત્ર વિના લેવાય નહિ, માટે આ સળંગ પાત્ર એષણા અધ્યયન આવ્યું, એના આર અનુયોગદ્વાર થાય છે, તેમાં નામ નિષ્પન્ન નિક્ષેપમાં પાત્રએષણા અધ્યયન છે, એનો નિષેષો અને અર્થાધિકાર એના પૂર્વના અધ્યયનમાં જ દુઃકાણુમાં બતાવવા માટે નિર્ધુક્તિકારે હોલો છે, સૂત્રાનુગમમાં અરુણાદિ તાદિ શુશ્રુષુક્ત સૂત્ર ઉચ્ચારવું જોઈએ તે આ છે.

સે મિઠ્ઠુ યા મમિક્ષિજ્ઞા પાય પસિત્તપ, સે જ પુણ પાદજાણિજ્ઞા, તંજહા-અલાઠયપાય યા દારુવાય યા મદિયા-પાય યા, તદ્વપ્પગાર પાય જે નિગ્ગયે તરુણે જાવ યિરમંઘયણે સે પગ પાય ધારિજ્ઞા નો વિદ્ય ॥ સે મિં પર અદ્ધજોયણમેરાપ પાયપદિયાપ નો અમિસધારિજ્ઞા ગમણાપ ॥ સે મિં સે જં અસ્સિ પદિયાપ પગ માહમ્મિય સમુદિસ્સ પાણાદ હ જહા પિદેસણાપ ચત્તારિ આલાઘગા, પચમે વહવે સમણં પગણિય ર તદેય ॥ સે મિઠ્ઠુ યાં અસ્સજપ મિઠ્ઠુપદિયાપ વહવં

समणमादणे० वन्धेसणाऽऽलायओ ॥ से भिक्खू या० से जाइ  
 पुण पायाइ जाणिज्जा विरुवकवाइ महद्धणमुल्लाह, त०—अयपा  
 याणि या तउपाया० तउपाया० सीसगपा० हिरण्णपा० सुय  
 णपा० रोरिअपाया० हारपुडपा० मणिकायउसपाया० स-  
 खसिगपा० दतपा० चेळपा० सेलपा० चम्मपा० अन्नयराइ  
 या तह० विरुवकवाइ महद्धणमुल्लाह पायाइ अफासुयाई मो०  
 ॥ से भि० से जाइ पुण पाया० विरुव० महद्धणवधणाइ, त०  
 —अयवधणाणि या जाय चम्मवधणाणि या, अन्नयराइ तहप्प०  
 महद्धणवधणाइ अफा० नो प० ॥ इच्छेयाइ आयतणाइ उयाइ  
 छम्म अह भिक्खू जाणिज्जा चउहि पडिमाहि पाय एसिस्सण  
 तत्थ खलु इमा पढमा पडिमा—से भिक्खू० उहिसिय २ पाय  
 जापज्जा, तज्जहा—अलाउयपाय या ३ तह० पाय सय या ण  
 जाइज्जा जाय पडि० पढमा पडिमा १ । अदावरा० से० पेहाप  
 पाय जाइज्जा, त०—गाहावई वा कम्मकरीं वा से पुण्यामेय  
 आलोइज्जा, आउ० भ० । दाहिसि मे इत्तो अन्नयर पाद त०  
 —लाउयपाय या ३ तह० पाय सय वा जाय पडि०, दुया प-  
 डिमा २ । अहा० से भि० से ज पुण पाय जाणिज्जा सगइये  
 या पेजइयतिये वा तहप्प० पाय सय वा जाय पडि०, तच्चा  
 पडिमा ३ । अदावरा चउत्था पडिमा—से भि० उज्झियध  
 म्मिय जापज्जा जायऽत्ते वहुने समणा जाय नायकत्थति तह०  
 जापज्जा जाय पडि०, चउत्था पडिमा ४ । इच्चेइयाण चउ-  
 ण्ह पडिमाण अन्नयर पडिमे ज्जहा पिडेसणाप ॥ से ण पयाप  
 पमणाप एसमाण पासित्ता परो वइज्जा, आउ० स० । पज्जा-  
 सि तुम मासेण वा जहा वत्थेसणाप, से ण परो नेता व०

—આ૦ મ૦ ! આહારેય પાત્ર તિલ્લેણ ઘા૦ ઘ૦ નય૦ ઘસાપ ઘા  
 અઢમગિત્તા ઘા તહેવ સિનાણાદિ તહેવ મીઓદગાઈ કદાઈ  
 તહેવ ॥ સે જં પરો ને૦—આડ૦ સ૦ ! મુહુતગ ૨ જાય  
 અચ્છાદિ નાય અમ્મે અમળ ઘા ઉચકરેસુ ઘા ઉચકવડેસુ  
 ઘા, તો તે વય આડસો૦ ! સપાળ સમોયળ પડિગ્ગદ દાદામો  
 મુચ્છપ પડિગ્ગદે દિગ્ગે સમળસ્ત મો સુદુ માહુ મયઈ, સે  
 પુઘ્યામેય આલોદજ્ઞા—આડ૦ મૃ૦ ! નાં ચલુ મે કપ્પઈ  
 આદાકમ્મિય અસળે ઘા ૪ મુત્તળ ઘા૦, મા ઉચકરેદિ મા  
 ઉચકવડેદિ, અભિકંગસિ મે દાડ યમેય વલયાદિ, મે સેય  
 વયતસ્ત પરો અમળ ઘા ૪ ઉચકરિયા ઉચકવડિયા સપાળ  
 સમોયળ પડિગ્ગદગ વલદજ્ઞા તદ૦ પડિગ્ગદગ અફાસુય  
 જાય મો પડિગાદિજ્ઞા ॥ મિયા સે પરો ઉચળિયા પડિગ્ગદગ  
 નિમિરિજ્ઞા, સે પુઘ્યામે૦ આડ૦ મ૦ ! તુમં ઘેવ જ સંતિય  
 પડિગ્ગદગ અતોઅતેજ પડિલેદિસ્તામિ, કેયલી૦ આયાળ૦  
 અતો પડિગ્ગદગમિ પાળાળિ ઘા ઘીયા૦ દરિ૦, અદ મિકવૂ-  
 ણ પુ૦ અ પુઘ્યામેય પડિગ્ગદગ અતોઅતેજ પડિ૦ મમ્મદાઈ  
 સવ્વે આલાયગા માળિયવ્વા જદા વત્થેસળાપ, નાળત તિલ્લે-  
 ણ ઘા ઘય૦ નય૦ ઘસાપ ઘા સિનાણાદિ જાય અમ્મયરમિ ઘા  
 તદ્દપ્પગા૦ પડિલસિ પડિલેદિય ૨ પમ૦ ૨ તઓ૦ મંજ૦  
 આમદ્દિજ્ઞા, વથ ચલુ૦ સયા જણજ્ઞા ચિયેમિ ॥ ( સૂ. ૧૬૨ )  
 ૨-૧-૬-૧

તે બિહુ પાત્ર ગોપવાની ઈચ્છા કરે, તો આ પ્રમાણે  
 પ્રથમ બાણે, કે આ પ્રમાણે પાત્ર છે, તુળડાના પાત્ર છે, લા  
 ડાના પાત્ર છે, માટીના પાત્ર છે, આમાથી કોઈપણ બાતિના

પાત્રા ( મુખ્યત્વે લોકડાના ) હોય, તો તરૂણ અને સ્થિર સ  
ઘયણુવાળો બગવાન માધુ હોય તો એક પાત્ર ધારણ કરે,  
પણ બે નહિ, આ જિનકંપી વિગેરેને માટે છે, પણ સ્થવિર  
કંપી જુવાન વિગેરે ગઝિવાન હોય તોપણ માત્ર ૪ (

) સહિત બીજી પાત્ર ધારણ કરે, તેમાં સઘાડામાં  
રહેલા સાધુને એકમા આહાર અને બીજામાં પાત્ર લેવા કામ  
લાગે, અથવા આચાર્ય વિગેરે માટે અગુદ્ર વસ્તુ ( માત્ર  
વિગેરે ) લેવા કામ લાગે પોતાના રહેવાના સ્થાનથી જરૂર  
પડતા બે ગાઉ મુખી પાત્રા લેવા જાય, પણ વધારે નહિ હવે  
તે ગૃહસ્થ એક માધુ ઘણી સાધ્વી એક સાધુ એક સાધ્વી,  
ઘણા સાધુ એક સાધ્વી, ઘણા સાધુ ઘણી સાધ્વીને ઉદેશીને  
આરભ કરીને બે પાત્રા તૈયાર કર્યા હોય તે માધુ સાધ્વીને  
સંહોપ હોવાથી ન ઠડવે, પણ બે શ્રમણ, માહુણ, ગામના લિ  
ખારી વિગેરેને ઉદેશીને બનાવેલા હોય તો પુરુષાતર યથા પડી  
કંપે, આ બધુ પિંડેપણમાં બતાવ્યા પ્રમાણે જાણી લેવું,

વગી તે લિધુ એવી જાતિના જુદા જુદા રંગના વારે  
મૃત્યુના પાત્રા જાણે તે ન લે, ત બતાવે છે

લોહાના તથા તૃપુ ( કલાર્ધના જેવી ધાતુ ) ના પાત્રા,  
તાબાના પાત્રા, મીસાના, હિરણ્ય ( ચાંદી ) ના, મોનાના પા  
ત્રા ગીરિય ( ) દારપુડ ( બીજી જાતિના લો  
હા ) ના, મહિરતનના જડેલા કે ડાસાના પાત્રા સ જાસિ ગ



હાથીદાત એલ (                      ) એલ (                      )  
 ચામડાના તેવા બીજા કોઈપણ જાતિના લાઠે મૂલ્યના પાત  
 રા શોભીતા હોય તો તે અપ્રાસુક જાણીને લેવા નહિ તેજ  
 પ્રમાણે પાતરાના બે ધન ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે ભારે મૂલ્યના  
 હોદાથી તે ચામડા સુધીના હોય તે ન લેવા, ( પ્રાસુક હોય  
 છતાં પણ ભારે મૂલ્યના હોવાથી મમત્વ થાય, તથા ચોગવા-  
 ના કારણે અસમાધિ થાય, માટે માધુને તેવા પાત્ર તથા પાત્ર  
 બે ધનની મના છે )

આ પ્રમાણે પાપરથાન નિવારીને ચાર પ્રતિભાઓથી  
 પાગા શોધે (૧) અસુક પાત્રુજ તુ બાનુ, લાકડાનુ કે માટીનુ  
 લઈશ, (૨) દેખેલુજ પાતડ ચાચીશ (૩) સ ગતિક તે પોતે  
 તે પાત્રાને વાપર્યું હોય તથા વેજજ્યતિય -તે બે ત્રણ પા-  
 ત્રામા પર્યાયવડે વાપર્યું હોય તેવુ ચાચે (૪) કોઈ પણ તેને  
 ન ચાહે, તેવુ પોતે લે

આ પ્રમાણે ચાર પ્રતિજ્ઞામાની કોઈ પણ પ્રતિજ્ઞાએ  
 સાધુ પાતરા શોધવા જાય ત્યારે જુહસ્થ ડહે કે હે માધુ ! તમે  
 પાતરા લેવા એકમાસ પડી આવશે, પાતરા તમને આપીશ  
 ત્યારે સાધુએ કહેવુ કે તેવુ મુદત કરેલુ પાતડ ન જ-પે,  
 ત્યારે વસ્ત્ર એપણામા બતાવ્યા પ્રમાણે ઓછી મુદતનો વાયદો  
 કરે, ત્યારે પણ તેજ ઉત્તર આપવો, તે બે ઘડીની મુદત સુ-  
 ધીનો પણ વાયદો ન સ્વીકારવો, ત્યારે કહે, કે આપણે આ  
 પણા માટે નવા બનાવીશુ તૈયાર તેમને આપી દો, આવુ

પણ પાને જે તાલ ધમ્મ મલકાને-તેન લીરીને કહે ત્યારે  
પણ સાધુએ ના પાડે

૧૨ી સદસ્ય પેતાની જેન વિરોધેને કહે, કે ૧૧૩  
પાલક ન આપ, પણ તે પાવાને તેવ ધી મામલુ યાગવટે  
પત્નીને આપ, તમે પાત્રીથી પાવાને અથવા કામુ પત્ની કે  
કદ વિ કહે આલી કરીને આપ, અથવા કદ કે દે સાધુ ! તમે  
જે પત્ની પત્ની રૂની આપા, તે અમે અશનપાન અદિમ  
સ્વાદિમ નેવા- કરીએ છીએ, અથવા મન્દાન્વાગુ બનાવીએ  
છીએ, તેથી દે આશુમન ! દે સાધુ ! તમને બોજન પાત્રી  
સદિત પાત્રા આપીશુ, એકલા બની પાત્ર માધુને આપ  
વાથી મેલના ન થયે આ સંજગીને સાધુએ કહેતુ કે જે  
અખ્યાતન ! અમને અમારા માટે બનાવેતુ કે વધારે રાધેતુ  
બોજન પાત્રી આવા થીવને મમ લાગતુ નથી, મારે તેવા  
ન કરે, ન સમજવાગુ બનાવે, એ પાત્ર આપવાની મમગ  
રોષ તો બેમને એમજ આપે

આગ્ર મેવા છતા ગૃહસ્થ દહ કરી સાધુ મારે રાધીને  
કે સરકારી બનાવીને પાત્ર બરી આપવા મારે તો અમામુક  
બત્તીને સાધુએ લેવા નદિ દહાય એમને એમ પાત્રા બહાર  
લાવીને મુકે, તો તેને કહેતુ, કે દે ગૃહસ્થ ! હું તમારા દેખા  
જ આ પાત્રા દેખી લઉં કે તેની અજા નાના જતુઓ કે બીજ  
કે વનસ્પતિ રોષ તો કેવળી પ્રમુ તેમા રોષ બનાવે છે, મારે  
સાધુએ પ્રથમ એમ લેવા, અને જતુ વિરોધી સમુખ રોષ

તો તે છવો દૂર કરી શકાય તેમ ન હોય તો અપ્રામુક બાણીને  
પાત્રા લેવા નહિ, પણ જો તેવા જ તુ વિગેરે ન હોય તો લેવા,  
( તે બધુ વસ્ત્રએષણા માફક બાણી લેવુ ) આમા વિશેષ  
એટલુ છે કે તેલ ની નવનીત કે વસા ( છાશ ) થી ધોઈને તે  
થીડવાણુ પાત્રાનુ ધોવણુ કોઈ અચિત્ત જગ્યા નોઈને પડિ  
લેહી પ્રમાણને પરકવે, આજ સાધુની સાધુતા છે કે જય  
જ્ઞાથી કરેઠ કાર્ય કરે

—❀(❀)❀—

## ખીન્ને ઉદ્દેશો.

પહેલા ઉદ્દેશા માથે આનો સબધ આ છે, કે ગયા  
સૂત્રમા પાત્રાનુ જોવુ બતાવ્યુ, અને અહીં પણ તેનુ જ બા  
કીનુ બતાવે છે, આ સબધે આવેલા ઉદ્દેશાનુ આ પહેલુ  
સૂત્ર છે

સે મિક્ષુ ષા ૨ ગાદાચદ્વલે પિંડં પચિદ્વે સમાણે  
પુષ્વામેઘ પેદાષ પદિગ્ગહમ અચદ્વુ પાણે પમજ્જિય રય  
તઓ સં ગાદાચદ્વં પિંડં નિક્ષ્વં પં, ચેચલીં, આડં !  
અતો પદિગ્ગહમમિ પાણે યા વીપ યા હરિં પરિયાયજ્જિ  
વજ્ઞા, અદ મિક્ષૂણ પું જ પુષ્વામેઘ પેદાષ પદિગ્ગહ અચ  
દ્વુ પાણે પમજ્જિય રયં તઓ સં ગાદાચદ્વં નિક્ષ્વમિજ્જ  
યા ૨ ॥ ( સૂં ૧-૨ )

તે બિનુ ગૃહસ્થના ધનમાં ગોચરી લેવા જતા પહેલાં  
 બરોબર રીતે પાત્ર તપાસે, અને ગોચરી લેતા પહેલાં પત્ર  
 તપાસે, અને દીડી વિગેરે માત્રી ચડેલુ ભેંએ નોતેને સુભા  
 બીને બાબુએ મુકે, તથા જા પૂજીને સાધુ ગૃહસ્થના ધનમાં  
 પને, અથવા નીકળે, તેથી આપણ પાત્રાની જ વિધિ છે,  
 કારણ કે અહીં પણ પ્રથમ પાત્ર જાનજા તપાસીને પૂજીને  
 પિંડ લેવા, તેથી તે પણ પાત્ર સમીપ વિચાર છે, પ્રા-  
 પાત્ર મામાટે પૂજીને ગોચરી લેવી \* ઉ—કવળી પ્રભુ પાત્ર  
 પૂજ્યા વિના ગોચરી લેતા કર્મભય બનાવે છે, તે આ  
 પ્રમાણે છે

પાત્રમાં બે છદ્ધિય વિગેરે હોયો ચરી બાવ છે, અથવા  
 બીજે અથવા જા દોષ તેવા પાત્રામાં ગોચરી લેતા કર્મનુ  
 ઉપદાન થાય છે, માટેજ સાધુઓને આ પ્રતિજ્ઞા વિગેરે પૂર્વે  
 બનાવેલ છે કે, પ્રથમ પાત્રા દબીને શુદ્ધ રાત્રી કે રાત્રી દોષ  
 તે કુર દરીને ગૃહસ્થના ધનમાં જુ આપતુ વાગી—

તે મિં જાવ સુમાળે સિયા મે વરા આદદુ મંતા પદિ-  
 ગાદમંતિ મીઆદગ પરિમાદસા નોદદુ દલ્લજ્ઞા, તદલ્લજ્ઞ  
 પદિગાદગ પરદલ્લજ્ઞેતિ વા પરપાયમિ વા અવાસુદ્ય જાવ મો  
 વ૦, મેં વ આજ્ઞ પદિગ્ગદિપ સિયા સિન્ધામેય ઉદગંતિ  
 નાદરિજ્ઞા, તે પદિગ્ગદમાયાપ વાળ પરિદ્વિજ્ઞા, સમિણિ  
 દ્વાવ વા મૂમીપ મિયમિજ્ઞા ॥ સે૦ ઉદડાદે વા મતિનિદે વા  
 પદિગ્ગદ મો આમસિજ્ઞ વા ૨ મદ પુ૦ નિગઆદપ મે પદિ  
 ગ્ગદપ દિમસિજેદે તદ૦ પદિગ્ગદે તમો૦ ન૦ આમસિજ્ઞ

દ્રવ્ય અવગ્રહ ક્ષેત્ર અવગ્રહ ઝળ અવગ્રહ અને ભાવ  
અવગ્રહ એમ ચાર પ્રકારનો અવગ્રહ છે

અવગ્રહનું વર્ણન.

અથવા મામાન્યથી પાત્ર પ્રકારનો અવગ્રહ છે

(૧) કેવેદ્રનો અવગ્રહ—તે લોઠના મધ્ય ભાગમા રહેલ  
મેરૂ પર્વતના રૂથક પ્રદેશથી દક્ષિણના અર્ધ ભાગમા રહેલ  
જગ્યાનો

(૨) રાજા—તે ચક્રવર્તી મહારાજા કે બાદશાહનો ભરત  
વિગેરે ક્ષેત્ર આશ્રયી જે જગ્યા તેના વશમા હોય તેમા સાધુ  
વિચરે તે

(૩) ગૃહપતિ—તે ગામડામા રહેનાર મહત્તર ( પટેલ )  
વિગેરેની પામે ગામના મહેલ્લા વિગેરેનો અવગ્રહ

(૪) શાસ્ત્રાતર (ધરધણી) નો તેની ખાલી પટેલી ઘ ॥  
(                      ) શાળા વિગેરેમા જગ્યા સાધુ ઉતરે છે, તે

(૫) સાધર્મિક તે સાધુઓ—જેઓ માસ કટપવડે ત્યા  
રહ્યા હોય તેઓની પામે તેમની માગેલી જગ્યામા ઉતરવું તે  
વસતિ વિગેરેનો અવગ્રહ ૧૧ જોજન છે, (જને દિશામા ગા—  
રાા ગાઉ જતા ) ચારે દિશામા જાય, આ પ્રમાણે પાત્ર પ્રકાર  
નો અવગ્રહ વસતિ વિગેરે લેતા યથા અવસરે અનુજા લેના  
ચોગ્ય છે હવે પ્રથમ બતાવેલ દ્રવ્યાદિ અવગ્રહ બતાવવા  
કહે છે—

દહનુગ્ગદો ષ ટિવિદો મવિત્તાવિત્તમોમઝી શેવ ।

મિતુગ્ગદોઽવિ ટિવિદા મુવિદા વાલુગ્ગદો ણદ ॥ ૩૧૭ ॥

દુબ્યનો અવમદ્દ ત્વ પ્રકારનો છે શિષ્ય વિગેરેનો સ  
વિત્ત છે, અને દરજી વિગેરેનો અધિત્ત અને શિષ્ય રજોદરજી  
વિગેરે પામે અધિકારતા મિથ અવમદ્દ છે એમ અવમદ્દ પણ  
સચિત્ત વિગેરે ત્વ પ્રકારનોજ છે, અથવા ગામ નગર અરબ  
બેદાશી ત્વ પ્રકારનો છે કાલ અવમદ્દ મતુગદ્દ (આકાશ) તથા  
વગાકાગ (આરમામ) નો અવમદ્દ એમ બે બેદે છે—

હવે બાવ અવમદ્દ બતાવે છે

મહુડગ્ગદા ષ મહનુગ્ગદા ષ માવુગ્ગદા મુદા દોદ ।

ઈદિય નાઈદિય અઘયજગે ડગ્ગદા દગ્ગદા ॥ ૩૧૮ ॥

બાવ અવમદ્દ બે પ્રકારનો છે, મતિ અવમદ્દ અને પ્રકુજ  
અવમદ્દ છે, તેમા મતિ અવમદ્દ પણ બે પ્રકારનો છે, અર્થાવમદ્દ  
અને વ્યજન અવમદ્દ છે, તેમા અર્થાવમદ્દ મુદિય તથા નોઈ  
દિય ( મન ) ના બેદલી છે પ્રકારનો છે, અને વ્યજન અવમદ્દ  
અમુ મુદિય અને મન છોડીને બાહી ચાર મુદિયોનો અવમદ્દ  
છે, તે બધાએ બેદવાળો હથ પ્રકારનો મતિબાવ અવમદ્દ  
( મતિવડે પદામીનો જે મામાન્ય બોધ સુમનાય ત ) છે, હવે  
મહુજ અવમદ્દ બતાવે છે—

મહનુગ્ગદમ્મ અપરિગ્ગદમ્મ સમ્મજમ્મ મહનવરિણામા ।

વહ પાદિદાગ્ગિયાઽપાદિદાગ્ગિય દાદ ૧ અદ્યર્થ ॥ ૩૧૯ ॥

અપરિમદ્દવાળો તે મુનિ છે, તને ન્યાયે પિઠ (ગાયત્રી)

વસતિ (સ્થાન)વસ્ત્ર પાતરા લેવાનો વિચાર થાય, ત્યારે તે શ્ર-  
દ્ધણુ ભાવ અવશ્યક છે તે વળતે સાધુને એવી બુદ્ધિ હોવી જો-  
ઈએ કે કેવી રીતે તે વસતિ વિગેરે મને શુદ્ધ મળી શકે? તથા  
પ્રાતિહારિક પાણુ અપાય તે પાટ પાટલા વિગેરે અપ્રતિ-  
હારક ( પાણુ ન અપાય તે ગોચરી વિગેરે ) મને શુદ્ધ  
મળે તેમા યત્ન કરવો, અને પ્રથમ પાચ પ્રકારનો ઇદ્ર વિગે  
રેનો અવશ્યક બતાવ્યો, તે આ શ્રદ્ધણુ અવશ્યકમા સમજવો  
આ પ્રમાણે નામ નિષ્પન્ન નિશ્ચયો થયો, હવે સૂત્રાનુગમમા  
સૂત્ર જોઈ છે—

સમણે યચિસ્તામિ અણગારે અર્કિચ્છણે અપુત્તે અપસૂ  
પરદત્તમોઈ પાઘં કમ્મ નો કરિસ્સામિત્તિ સમુદ્દાપ નઠ્ઠવં  
મત્તે ! અદિદ્ધાદાણ પચ્ચગ્ગામિ, સે અણુપવિમિત્તા ગામ વા  
નાથ રાયદ્ધાણિ વા નેથ સય અદિદ્ધં ગિણિહજ્ઞા નેવડ્ઢેદ્ધિ  
અદિદ્ધં ગિણ્ઠાવિજ્ઞા અદિદ્ધં ગિણ્ઠતેથિ અન્ને ન સમણુજા-  
ણિજ્ઞા, જેદ્ધિચિ મ્મદ્ધિ સંપઘ્ઘેયતેસિંપિ જાઈ છત્તગ વા જાથ  
ચમ્મછેયણગ વા તેસિં પુઠ્ઠામેય ઉગ્ગહ અણુપ્પવિય અપહિ-  
લેદ્ધિય ૨ અપમજ્ઞિય ૨ નાં ઉગ્ગિણિહજ્ઞા વા પરિગિણિહજ્ઞ  
વા, તેસિં પુઠ્ઠામેય ઉગ્ગહ જાદ્ધિજ્ઞા અણુપ્પવિય પહિલેદ્ધિય  
પમજ્ઞિય તઓ સં ઉગ્ગિણિહજ્ઞ વા યં ॥ ( સૂં ૧૫૫. )

શ્રમ સહન કરે તે શ્રમણુ ( તપસ્વી ) છે, તે હું આવી  
રીતે બનુ, એમ સાધુ વિચારે તે જોઈ છે, ‘અનગાર’ અગ તે  
વૃક્ષ છે, તેનાથી જે બને તે અગાર ( ઘર ) છે, તે જેને ન હોય  
તે અનગાર અર્થાત્ ઘરનો ક્ષમો ( મમત્વ ) જેણે છોડ્યો હોય,

તે છે, 'અર્ધિચન' જેની પાસે કંઈપણ ન હોય તે અર્થાત્ નિ  
 મ્પરિચલ છે તથા 'અપુત્ર' તે અવગન બધુ રહિત અર્થાત્  
 નિર્મિત છે, એજ પ્રમ જે 'અવનુ' તે જે પગવાળા ચાર પગ  
 વાળા વિગેરેથી રહિત છે, તથા પરદત્તભોજ ( ગોચરી  
 લાવી ખાનારો ) હુ બનીને પાપ કર્મ કરીશ નહિ, આ પ્રમા  
 જે દીક્ષા લઇને પછી આવી પ્રતિજ્ઞાવાળો થાય તે બતાવે છે,  
 શિષ્ય ગુરુને કહે છે હે ગુરુ ! હું સર્વથા અદત્તાદાનતુ  
 પરચક્રખાલુ કરે છું અર્થાત્ હાત શોધવા ( ખોતરવા ) માટે  
 જોઈતી સગી કે તલબધુ પણ પાત્રકાએ નહિ આપેલું  
 નહિ લઉં —

આવા વિશેષજો શ્રમજનના લેવાથી બોદબાવા વિગેરેમા  
 શ્રમજનપણ બહારથી નામ માત્ર હોવા છતાં ગુણોના અભાવે  
 તેમનામા શ્રમજનપણ લીધુ નથી, પણ ઉપર બતાવેલ અદ  
 ત્તાદાન ત્યામ કરનાર જેન સાધુજ શ્રમજ છે

એવો અકિચન સાધુ ગામ અથવા મજધા પીમા જઈ  
 ને પોતે અદત્ત મદલુ ન કરે, ન બીજા પાને લેવડાવે, અને  
 બીજા મદલુ કરનારની પ્રશસા ન કરે, વગી જે સાધુઓ  
 માંહે પોતે દીક્ષા લીધી હોય અથવા ઉતરેલ હોય તેઓના  
 ઉપકરણ પણ તેમની આજ્ઞા વિના લે નહિ તે બતાવે છે,

છત્ર તે માથાનુ ઢાકણ પરસાદમા સ્થિતિ જતા માથા  
 ઉપર વર્ષાકટપ ( ઢાળજો ) વિગેરે નાએ તે છત્રક છે, અથવા  
 કુ ઢણ દેશ વિગેરેમા ઘણો વરસાદ પડે છે, તેવા દેશમા ઠારણ



પ્રથમે છત્રી વાપરવાની માજા છે, તે છત્ર લેવું હોય અથવા  
અર્ધ મેદનક ( ) વિગેરે કોઈ પણ ચીજ વિના  
પૂછે લે નહિ, એક વાગ પણ ન લે, અનેકવાર પણ લે નહિ

સાથેના સાધુઓની વસ્તુ લેવાની વિધિ—

પ્રથમ જેની વસ્તુ હોય તેને પૂછી લેવું, અને પછી આ  
ખેથી જોઈને અને જોઈને વિગેરેથી પૂછીને એકવાર કે  
અનેકવાર લે

સે મિં આગતારેસુ ઘા ૪ અણુઓડ ઉગ્ગદ જાહજા, જે  
તત્થ હંસરે જે તત્થ મમહિદ્ધપ તે ઉગ્ગદ અણુસવિજ્ઞા—કામ  
ચત્તુ આડસોં ! અઢાલંદ અઢાપરિચ્છાયં ઘમામો જાય  
આડમો ! જાય આડસંતસસ ઉગ્ગદે જાય સાહમ્મિયા પ્પહતાયં  
ઉગ્ગદ ઉગ્ગિણિહસ્સામો, તેણ પર વિહરિસ્સામો ॥ સે કિં  
પુણ તત્થોગ્ગહમ્મિ પ્પયોગ્ગહિયસિ જે તત્થ સાહમ્મિયા સમો-  
હયા સમણુપ્પા ઉધાગચ્છિજ્ઞા જે તેણ મયમેમિત્તપ અસણે ઘા  
૪ તેણ તે સાહમ્મિયા ૩ ઉધનિમત્તિજ્ઞા, નો ચેય ણં પરચ  
હિયાપ ઓગિજ્ઞિય ૨ ઉધનિં ॥ ( સૂં ૧૬૬ )

તે મુનિ મુસાફર જાનામા પ્રવેશ ઠરીને અને વિચાર  
કરીને ચાલેને ચોગ્ય ક્ષેત્ર જોઈને માધુઓને જોઈએ તેટલી વ  
સતિ વિગેરેનો અવગ્રહ થાયે, ડોની પાસે ચાલવું તે કહે છે,  
જે ઘરનો માલિક હોય અથવા માલિકે જેને ત્યાં કામ કરવા  
રાખ્યો હોય તેમની પાસે જઈને ક્ષેત્ર અવગ્રહ થાયે, ડેવી  
રીતે ? તે બતાવે છે, માધુ માલિક હોય અથવા તેના ગુમાસ્તા

વિગેરેને ઉદેગીને જો, હે આધુમ્બન ! તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે તમે જોટલો કાળ આપા આપો, જોટલી જગ્યા વાપરવા આપો, તે પ્રમાણે અમે અહીં રહીએ, જોટલો હે જૂઠ્ઠાથ ! તમે જોટલી જગ્યા વાપરવા આપો, જોટલો મમય અમે તથા અમારા સાધુઓ આ જગ્યા વાપરશું, તેથી આગળ ( પછી ) વિહાર કરીશું,

પછી માલિકે તે મહાનમા ઉત્તરવાની જગ્યા આપ્યા પછી સાધુઓ શુ કરવું ત જો તે જગ્યાએ કેટલાએક પશુઓ સાધુઓએ સમાચારી આચરનારા ઉદ્યક્ત વિહારી આવે, તેમને પૂર્વના મોક્ષાલિલાપી સાધુઓ ઉતરવા દેવા, તથા વિહાર કરતા પોતાની મેળે ત્યાં તેવા ઉત્તમ સાધુઓ આજ્યા હોય તેમને અશન પાન વિગેરે ચારે આહાર લાવીને તેમની ઇચ્છાનુસાર લેવા પ્રાર્થના કરવી કે આ હું આહાર વિગેરે લાવ્યો છું, આપની ઇચ્છા પ્રમાણે લઈને મારા ઉપર અનુક્રમ કરો. પણ બીજા સાધુના લાવેલા આહારની પગલા રી નિમત્રણા પોતે ન કરે, પણ પોતે જાતે લાવીને તેમની ઇચ્છાનુસાર આપે

સે આગતારેસુ વા ૪ જાણ સે કિં પુણ તત્ત્યોગ્ગહસિ  
 યયોગ્ગહિયસિ જે તત્ત્ય સાહમ્મિઆ અણસંભોદઆ મમણુપ્પા  
 ડયાગચ્છિજ્ઞા જે તેણ સયમેસિત્તણ પીટે વા ફલણ વા સિજ્ઞા  
 વા સચારણ વા તેણ તે સાહમ્મિણ અણર્નમ્મોરણ સમણુએ ડય  
 નિમત્તિજ્ઞા નો ચેયણં પરવહિયાણ ઓગિજ્ઞિય ડયનિમ-  
 તિજ્ઞા ॥ સે આગતારેસુ વા ૪ જાણ સે કિં પુણ તત્ત્યોગ્ગહસિ

પથોગ્ગદિયસિ જે તત્થ ગાદ્દાઈણ વા ગાદ્દા° પુત્તાણ વા સૂરે  
 વા પિપ્પલણ વા વણ્ણસોહણણ વા નદ્દચ્છેયણણ વા ત અપ્પણા  
 પગસ્સ અદ્દાપ પાદિદ્દારિયે જ્ઞાણસા નો અગ્ગમમ્મસ્મ દિત્થ  
 વા અણુપદ્દા વા, સયંકરણિજ્જતિકદ્દુ, સે સમાપાર્ણ તત્થ  
 ગચ્છિજ્ઞા ૨ પુદ્ધ,મેય ઉત્તાણણ દત્થે કદ્દુ ભૂમીય વા ઠયિણા  
 કમં સલ્લુ ૨ તિ આલોજ્ઞા, નો ચેવ ણ મય પાણિણા પરપા-  
 ણિમિ પચ્છપ્પિણિજ્ઞા ॥ ( સૂ° ૧૫૭ )

ટીકાકારે આ સૂત્રનો અર્થ પૂર્વ માક્રક હોવાથી વિશેષ  
 સખ્યો નથી તે માધુ મુમાકરખાના વિગેરેમા ઉતરેલો હોય  
 ત્યા ખીન્ન ઉત્તમ સાધુઓ આવે, પણ જો તેમની સમાચારી  
 જુદી હોય તો ગોચરીનો બહેવાગ ન હોવાથી ફક્ત પીઠ ફક્ક  
 વિગેરેની નિમત્રણા કરે, વળી તે યમમાથી ઘર ધણી પાને કે  
 તેના પુત્ર પાસેથી કાશ્વ વિશેષે સૂર્ય અસો કાનખોતરણી અથ  
 વા નયણી પોતાને માટે યાગી હોય, તો એકે ખીન્નને આપવી  
 નહિ, તેમ લેવી નહિ, પણ જ્યારે પોતાનું કાર્ય પૂરૂ થાય, ત્યારે  
 પોતે જાતે જઈને પોતાના હાથમા હથેળીમા રાખીને કહે કે  
 આ તમારી વસ્તુ સૂર્ય વગેરે લો, પણ જો તે જી વિગેરે  
 હોય તો જમીન ઉપર મુકીને ડહેવુ કે આ તમારી વસ્તુ લો,  
 પણ સાધુએ ગૃહસ્થ કે સ્ત્રીને હાથોહાથ આપવી નહિ (વળ  
 તે લાગી જાય )

સે મિ° સે જં° ઉગ્ગહ જાણિજ્ઞા અણંતરદિયાપ પુદ-  
 ઘીય જાય સંતાણય તદ્દ° ઉગ્ગહ નો મિણિદ્દજ્ઞા વા ૨ ॥ સે  
 મિ° સે જ પુણ ઉગ્ગહં થૂણસિ વા ૪ તદ્દ° અંતલિલ્લજ્ઞાપ  
 દુષ્સે જાય નો ઉગિણિદ્દજ્ઞા વા ૨ ॥ સે મિ° સે જં° કુલિ-

યસિ યા ધ જાણ નો ઉગિણિહજ્જ યા ૨ ॥ સે મિં સ્વર્ધંસિ  
 યા ધ અગ્ગયરે યા તદ્દં જાણ નો ઉગ્ગહ ઉગિણિહજ્જ યા ૨ ॥  
 સે મિં સે જં પુણં મમાગારિયં મસુપ્પસુભગપાળં નો  
 પગ્ગસ્સ નિવગ્ગમણપયેમે જાણ ધમ્માણુઓગચિતાય, સેય તથા  
 તદ્દં ઉયસ્સપ મમાગારિયં નો ઉયગ્ગદં ઉગિણિહજ્જા યા  
 ૨ ॥ સે મિં મેં જં ગાહાવદ્દુગ્ગસ્સ મગ્ગમગ્ગેણ ગતુ પથે  
 પદિવદ્ધ યા નો પગ્ગસ્સ જાણ મેય નં ॥ સે મિં મેં જં દ્ધ  
 સ્વલુ ગાહાવદ્દં યા જાણ વમ્મવરીઆ યા અગ્ગમગ્ગ અઘોમતિ  
 યા તથેય તિહ્વાદિ નિજાણાદિ નીઓદમવિયદ્ધાદિ નિજિજાદ  
 યા જહા નિજજાણ આલાયગા, નવર ઉગ્ગહયગગ્ગયા ॥ સે  
 મિં સે જં આદ્ધમલિપલ્લે નો પગ્ગસ્સં ઉગિણિહજ્જ યા ૨,  
 યય સ્વલુ ॥ ( સૂ. ૧૫૮ ) ઉગ્ગહપદિમાય પદમો ઉદેમો ॥  
 ૨-૧-૭-૧ ॥

માધુએ અવગ્રહ લેતા તેવું કે તે સચિત્ત જગ્યા ન  
 હોય, તથા અધર જગ્યા હોય ત્યા ન ઉતરે, બાળક તથા  
 પશુઓને ખાવા પીવાનું અપાતું હોય, તેવી જગ્યામાં ધર્મ  
 ધ્યાન વિગેરે પડિત પુરૂષને ન થાય, માટે તેવું મકાન ન  
 થાયવું તેમજ તે મકાનમાં થઈને જવાનો રસ્તો હોય, અથ-  
 વા ધરના માણસો નોકર-ચાકર વિગેરે ત્યા લકતા હોય તથા  
 તેલ મસળતા હોય, તથા જ્ઞાન વિગેરે ઠંડા ઉના પાણીથી  
 ઠરતા હોય, ત્યા ન ઉતરવું આ બધું પૂર્વે સચ્ચાના અંગે  
 કહ્યું છે, તે પ્રમાણે બાણવું, પણ અહીં વિષય વસતિ અવ-  
 ગ્રહ સંબંધી બાણવું.

ઈતિ પ્રથમ ઉદ્દેશ

## બીજો ઉદ્દેશો.

ખંડલો ઉદ્દેશો કહ્યો, હવે બીજો કહે છે, તેનો આ પ્રશ્ન છે સબ થ છે ગયા ઉદ્દેશામા અવશ્યક બતાવ્યો અને અહીં પણ તેનું જ બાકી રહેલું કહે છે તેનું આ સત્ર છે

સે આનંતારેસુ યા ઃ અણુચીદ્ ડગ્ગદ જાદડજા, જે તથા રૂંસર. સે ડગ્ગદ અણુનવિજ્ઞા યામં મલ્લુ આડસાં ! મહાલ્લ મહાપરિભ્રાય યમામો જાપ આડસાં ! જાપ આડસંતમ્સ ડગ્ગદે જાપ નાદમ્મિઆપ તાપ ડગ્ગદે ડગ્ગિન્દિમ્સામો, તેણ પગ યિ. સે કિં પુણ તથ્ય ડગ્ગદમિ યયોગ્ગદિયમિ જે તથ્ય મમજાણ યા મા. છપપ યા જાપ ચમ્મદેદ્દણપ યા તં નો અંતોદ્ધિતો ઘાદિ નીણિજ્ઞા યદિયામો યા મો અંતો પચિ નિજ્ઞા, સુપ યા નો પદિયોદિજ્ઞા, નો તેમિ કિંચિદિ આપપિયં પદિણીય વરિજ્ઞા ॥ ( સૂ. ૧૭૧ )

તે સાધુ ધર્મશાળા વિગેરેમા ઉતરેલો હોય, ત્યાં પૂર્વે પ્રાદક્ષણ વિગેરે તે ગૃહસ્થની રબ્બ લઈ ઉતર્યો હોય, તેના નમા બીજી જગ્યાના અભાવે ઉતરવું પડે, તો તે સ્થાન ઉતરેલા પ્રાદક્ષણ વિગેરેનું છત્ર વિગેરે જે કંઈ ઉપકરણ હોય, તે મદ્રાનની અંદર પડ્યું હોય તો બહાર લઈ જવું નહિ તેમ બહારથી અંદર લાવવું નહિ, તેમ સૂતેલા પ્રાદક્ષણ વિગેરેને જગાડવા નહિ, તેમજ તેમના મનમા પણ અપ્રીતિ થાય તેમ ન કરવું તથા તેમની માથે વિરોધભાવ પણ ન કરવો

से मि० अभिव्यक्तिः अथवा उपागच्छित्तप न तस्य  
 ईमर ० से उगाहं अनुज्ञाणाविज्ञा—कामं ननु ज्ञाय विद  
 निम्नामो, से किं पुन० उपागच्छित्तपि अहं भिक्कु इच्छित्तपि  
 अथं भुजप या से जं पुन अथं प्राणिज्ञा सभदं मसत्ताण  
 तद० अथं अया० नो प० ॥ से मि० से जं० अप्पहं अप्पस  
 ताणम अतिरिच्छित्तपि अयाच्छित्तपि अयासुयं ज्ञाय नो  
 पदिगादिज्ञा ॥ से मि० से जं० अप्पहं या ज्ञाय मसत्ताणम  
 तिरिच्छित्तपि बुच्छित्तपि पा० पदि० ॥ से मि० अथं भिक्कु या  
 अथपसियं या अथयायम या भवमागम या अथहालग या  
 भुजप या पायप या, म जं० अथं भिक्कु या ० सभदं अया०  
 नो पदि० ॥ म भिक्कु या ० म जं० अथं या अथं भिक्कु या  
 अप्पहं० अतिरिच्छित्तपि ० अया० नो प० ॥ से जं० अथं  
 हालग या अप्पहं २ तिरिच्छित्तपि बुच्छित्तपि पासुय  
 पदि० ॥ से मि० अभिव्यक्तिः उच्छृणुणे उपागच्छित्तप, जे  
 तस्य ईमरे ज्ञाय उगाहंमि० ॥ अहं भिक्कु इच्छित्तपि उच्छृ  
 भुजप या पा०, से जं० उच्छृ प्राणिज्ञा सभदं ज्ञाय नो प०,  
 अतिरिच्छित्तपि तदेय, तिरिच्छित्तपि उच्छृ तदेय ॥ से मि०  
 अभिव्यक्ति० अंतदुयं या उच्छृणुदिय या उच्छृणुयं या  
 उच्छृमा० उच्छृहा० भुजप या पाय०, से जं पु० अंतदुय  
 या ज्ञाय हालग या सभदं० नो प० ॥ से मि० से जं० अंत-  
 दुय या० अप्पहं या० ज्ञाय पदि० अतिरिच्छित्तपि  
 तदेय ॥ से मि० उच्छृणुणे उपागच्छित्तप, तदेय तिरिचि  
 आलायगा, नयं उच्छृणुण ॥ से मि० उच्छृणुण या उच्छृणुयं

વા તદ્દં ઘોચગ ઘા ન્હસુળનાલગ ઘા બ્રુત્તપ ઘા ૨ મે જં  
 ન્હસુળ ઘા જાય લ્હસુળઘીય ઘા મર્મંદં જાય નાં પં, ઘય અ-  
 તિરિચ્છિચ્છિત્તેઽયિ તિરિચ્છિચ્છિત્તે જાય પં ॥ ( સૂં ૧૬૦ )

તે શિશુ કદાચિત આમ પનમા વૃહન્થ પાસે અવશ્યહ  
 યાચે, ત્યા ઉતરીને કારણ પડે આળા ( ડેરી ) ખાવાને ઇચ્છે,  
 તો સડેલા કે કીડાવાળા કે કરોળીયાના બાળાવાળા અપ્રાસુક  
 હોય તે લેવા નહિ, તથા આળા ઈડા વિનાના અને મડયા  
 વિનાના હોય, પણ જો તીરછા ન હોય તથા આખડિત  
 હોય, તો તેને અપ્રાસુક બાળીને લેવા નહિ, પણ જો કીડા  
 વિનાના તીરછા ચીરેલા અને પ્રાસુક ( અચિત ) હોય તો  
 કારણ પડે લે, તેજ પ્રમાણે ( અગભિત્તિ ) અડધા ફાડીયા,  
 ( અગપેમી ) આળાના નાના ફાડીયા, ( અગચોચગ )  
 આમ છાલ ( સાલગ ) રસ, ( ડાલગ ) કેમીના બીણા ટુકડા  
 હોય તે અચિત્ત હોય તો લેવા.

આ પ્રમાણે ઇંદુ સૂત્રના ત્રણે આલાવા લેવા તથા  
 અતરુન્થુ પર્વના મધ્ય ભાગ લેવા, આ પ્રમાણે લસણના ત્રણે  
 મૂત્ર લેવા, આમા જે વાતો ન સમજાય તે નિશીથ સૂત્રના  
 સોળમા ઉદ્દેશથી જાણવી

( આહારના અણાવે સાધુને તેવા ફળ ખાવા પડે તે  
 આશ્રયી આ સૂત્ર છે કે અચિત્ત ફળના ટુકડા ચયેલા હોય તો  
 લેવા, 'શેરડીનો રમ પાણીની ઓછાશમાં કામ લાગે, તથા  
 લસણ આગાદ રોગાદિ કારણે લેવા પડે છે, તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત

પણ નિરીક્ષમા આપેલ છે, આ ૧૨ગુણો જીવન્ય સ્વાદ માટે નહિ, પણ ધર્મના સાધન કે પરીગ્ના વક્ષણ માટે સામકાર બનવતે વાપ વાતી મુખનિ આપી છે, પણ આત્માર્થિ ત્રાપુ ખાસ કાળજી વિના અનવકાશ થી વચ્ચુ વાપદે નહિ )

દ્વે અવમદના અભિમદ સંજ પી વિશેષ કરૂં

સં વિ० બ્રાતેભાવનુ વા ૪ જાગ્યાગદિવંનિ જી મજ્જ  
માદાવરાજ વા માદા० પૂતાળ વા કચવાઈ ખાવનમાઈ કેવાદ-  
વસ્ત્ર અદ મિજનુ જાગિયા રમાદિં મતદિં વદિમાદિં ઉગતે  
ઉગિવિદ્મપ, તથા તથુ રમા વદમા વદિમા —૧ બ્રાતેભાવેનુ  
વા ૪ મગુપીદ ઉગતદ જાગ્યા જાગ વિદ્મિમામા વદમા વ  
દિમા ૧ । અદાવરા० જમ્મ જે મિજનુત વરે મવદ-અદે વ  
તથુ અત્રિમિ મિજનુલે મદ્રાપ ઉગત ઉગિવિદ્મમામિ, મવ  
તેતિ મિજનુજ ઉગતે ઉગદિય ઉવલિમામિ, દુષા વદિમા ૨ ।  
અદાવરા० જમ્મ જે મિ० અદે વ० ઉગિવિદ્મમામિ અત્રિમિ  
વ ઉગતે ઉગદિય ના ઉવલિમામિ, તથા વદિમા ૩ ।  
અદાવરા० જમ્મ જે મિ० અદે વ० નો ઉગતે ઉગિવિદ્-  
મામિ, અત્રિમિ વ ઉગત ઉગદિય ઉવલિમામિ, વડાવ  
વદિમા ૪ । અદાવરા० જમ્મ જ અદે વ તથુ અત્રિમો મદ્રાપ  
ઉગતે વ ઉ०, ના વુવદ ના તિવદે નો વડવદે નો વેવવદે  
વેવમા વદિમા ૫ । અદાવરા० જે મિ० જમ્મ વય ઉગતે  
ઉવલિદ્રા જે તથ અદામમતાવય રુદ્ધે વા જાગ વગલે  
તમ્મ તમે મવગિજા, તમ્મ અત્રિમે ઉકુદુમો વા તસલિમા  
વા વિદરિજા, છટ્ટા વદિમા ૬ । અદાવરા મ० જે મિ०



અહાસંયદમેવ ય ઉગ્ગદ્ધ જાણ્ઞા, તંજદ્ધા—પુદ્ધિમિલં યા  
 કદ્ધમિલં યા અહાસંયદમેવ તમ્મ લાભે સત્તે, તસ્સ અલાભે  
 ૩૦ ને. વિદગ્ગિજ્ઞા, મત્તમા પદિમા ૭ । ઇચ્છેયમિ મત્તણ્ઠે  
 પદિમાણં બ્રહ્મચરં જદ્ધા પિદ્ધેમજાણ ॥ ( સૂ. ૧૬૧ )

તે સાધુ ધર્મશાળા વિગેરેમા અવગ્રહ માગીને ઉત્તયા  
 પત્રી ત્યા ગ્રહેનારા ગૃહગ્રથો વિગેરેના પૂર્વે બતાવેલા હોયો  
 ત્યજીને તથા હવે પત્રી જે ધર્મ ઉપાદાનના કારણે બતાવશે  
 તે ઠાડીને અવગ્રહ લેવાને મમજે

તે લિહુ માત્ર પ્રતિમા ( અભિગ્રહ વિશેષ ) વડે અવ  
 ગ્રહ લે, તેમા પહેલી પડિમા આ છે કે તે સાધુ ધર્મશાળા  
 વિગેરેમા ઉત્તવા પહેલા ચિતવી ગણે કે માટે આવો ઉપા  
 ગ્રય મળે તાજ ઉતરવુ તે નિવાય નહિ

બીજા સાધુને આવો અભિગ્રહ હોય છે કે હું બીજા  
 સાધુઓ માટે અવગ્રહ યાચીશ અથવા બીજાઓ યાચેલા  
 અવગ્રહમા રહીશ

પ્રથમની પ્રતિમામા સામાન્ય છે અને આ પ્રતિમા તો  
 ગ્રન્થમા ગ્રહેલા ઉદ્ધુજ્ઞ વિદ્વાનીને હોય, તેઓ સાચે ગોચરી  
 કરતા હોય અથવા ન પણ કરતા હોય—તો પણ સાથે ઉતરતા  
 હોવાથી એક બીજા માટે વગતિ યાચે છે

ત્રીજી પ્રતિમાવાળો સાધુ એવો વિચાર કરે કે હું  
 પોતે બીજાને માટે અવગ્રહ યાચીશ, પણ બીજાના યાચે  
 લાભા રહીશ નહિ આ પ્રતિમા આહાલલિકે સાધુઓને માટે

છે કારણ કે તેઓ ગરુડવાળી આચાર્ય પાને મૂત્ર અર્થે  
ભણતા હોવાથી આચાર્ય માટે મકાન યાચે છે

ચોથી પ્રતિમામા એ અભિમુહ કે કે દુ બીજાને માટે  
અવમુહ યાચીશ નહિ પણ બીજાએ માગેલા અમુદમા  
રહીશ, આ અભિમુહ ગરુડમા રહેલા અમુદમત વિહારી  
ગરુડમા રહીને જિનકંપી થવાને માટે અકામ ઠરતા હોય  
તેમને માટે છે

પાંચમી પ્રતિમા આ પ્રમાણે કે કે દુ પોતાના માટે  
અવમુહ યાચીશ, પણ બીજા ત્રણ, ચાર, પાંચ માટે અવમુહ  
નહિ યાચુ, આ જિનકંપી માટે અભિમુહ કે

દુ અવમુહ યાચીશ પણ ત્યાજ ઉડત વિગેરે સથાગે  
લઈશ, નહિ તો ઉત્કુટુક અથવા બેડેલો કે ઉલેલો આખી  
રાત પુરી કરીશ આ છઠી પ્રતિમા જિનકંપી વિગેરેને છે

સાતમી પ્રતિમા ઉપર પ્રમાણે છે કે દુ ઉપર જતારેશ  
મથારે ઠરવા શિલાદિ ઉ વિગેરે તૈયાર હશે તેજ લઈશ  
આમા વિશેષ એટલું છે કે તૈયા- હોય તોજ લે, નહિ તો  
એક બેકે કે ઉલે ઉલે રાત્રી પુરી કરે આ પશુ જિનકંપી  
વિગેરેની છે

આ સાતે પ્રતિમા વહેનારા સાધુઓ જિનકંપી વિગેરે  
જિનેશ્વરની આજ્ઞામા હોવાથી યથાશક્તિ પામતા હોવાથી  
વધારે પાળનારો હોય તે પોતાને ઉચો ન માને તેમ બીજાની  
નિંદા ન કરે એ જાણુ પિડએપણા માફક જાણુ

સુચં મે આતસતેણ ભગવયા પથમકસાય—હહ ચલુ  
થેગેહિં ભગવતેહિં પચવિહે ઉગ્ગહે પચ્ચત્તે, ત૦—ટેવિંદુગ્ગહે  
૧ ગયુગ્ગહે ૨ ગાદાવહુત્તમ્મહે ૩ સાગારિયુગ્ગહે ૪ માહ  
મ્મિયુગ્ગ૦ ૫, એ ચલુ તસ્સ મિચ્છુસ્સ મિચ્છુણીય વા  
સામન્નિયે ( સૂ. ૧૬૨ ) ઉગ્ગહપદ્ધિમા સમ્મત્તા ॥ અધ્યયન  
સમાપ્ત સત્તમમ્ ॥ ૨-૧-૭-૨ ॥

સુધમા સ્વામી જ છુસ્વામીને કહે છે કે ભગવાન  
મહાવીરે આ ઉદ્દેશામા જતાવેલો દેવે દ્ર વિગેરેનો અવગ્રહ  
મારી ગીતે સમજીને સાધુએ પાળવો ( એ સાધુની માધુતા  
છે ) અવગ્રહ પ્રતિમા નામનુ સાતમુ અધ્યયન સમાપ્ત થયુ  
તથા આચાર્યગની પહેલી ચલા સમાપ્ત થઈ

### સત્તસત્તિકાખ્યા દ્વિતીયા ચૂલા ।

પહેલી ચલિકાના સાત અધ્યયન કર્યા હવે બીજી  
ચલિકા કહે છે તેનો પહેલી માથે આ પ્રમાણે સ્થળ છે

ગઈ ચૂલામા વસતિનો અવગ્રહ જનાવ્યો, તે સ્થાનમા  
ગ્રહીને કેવા સ્થાનમા કાર્યોત્તમર્ગ તથા સ્વાધ્યાય ઉચ્ચાર  
પેસાળ વિગેરે કરવો તે અહીંઆ જતાવે છે આ ચૂલામા  
સાત અધ્યયન છે એવુ નિર્ણયજિગ્ગા જતાવે છે

મત્તિવગાણિ ક્કસ્મરગાણિ પુવ્વ મણિય તદ્દિ ટાળ ।

ઉદ્ધટ્ટાણે પગય નિમ્મીદિયાણ તદ્દિ છક્ક ॥ ૩૨૦ ॥

માત અધ્યયનોમા બીજા ઉદ્દેશા નથી, માટે એક ૨૨

વાળા છે તેમા પડેતુ અધ્યયન ધ્યાન નામતુ છે તેની વ્યાખ્યા અહીં કહે છે આ સળ ધે આગેલા આ અધ્યયનના આગ્રહ અનુયોગદ્વાર થાય છે, ( એ પૂર્વે જતાવેલ છે ) ઉપર ગામા અધ્યયનનો અર્થાધિભાર આ છે, કે આધુએ કેવા સ્થાનમા આશ્રય લેયો, નામ નિષ્પન્ન નિર્ગેષામા ધ્યાન એ નામ છે એના નામ વિગેરે આર નિર્ગેષા થાય છે, તેમા અહીં દ્વિતીયને આશ્રયી ઉદ્ધર્વધ્યાનનરે નધિભાર છે તે નિર્ચુક્તિગર કહે છે ઉદ્ધર્વધ્યાનમા પ્રસ્તા છે, જીનુ અધ્યયન નિશી ધિમ છે તેનો પ્રમરે નિર્ગેષ છે, તે તેના સ્થાનમા વીડીશુ કહે નૂન કહે છે

મે ભિક્ષુ વા. અભિક્ષમજ્ઞા ઠાળ ટાહસપ, સં અણુપ વિમિજ્ઞા ગામં વા જાય રાયદાનિ વા, સે જ પુન ઠાળ જાણિજ્ઞા મર્જંદ જાય મજ્ઞદામતાણય ત તદ્. ઠાળ અવાસુર્ય અણેમ. તામે મતે ના પ, વર્થ મિજ્ઞાગમેણ નેવર્થ જાય ઉદયપસુવાઈનિ ॥ જુગેવાઈ જાયનજાઈ ઉવાઈવમ્મ ૨ અદ્ધ ભિક્ષુ જિણિજ્ઞા ચત્થિં પદિમાઈ ઠાળ ટાહસપ, તત્થિમા પદમા પદિમા-અચિત્ત તલુ ઉયમજ્ઞિજ્ઞા અવર્ઠયિજ્ઞા વાણ વિપરિવમ્માઈ મવિવાગ ઠાળ ટાહસ્સામિ પદમા પદિમા । અદ્ધાવરા દુશા પદિમા—અચિત્ત તલુ ઉયમજ્ઞેજ્ઞા અવર્ઠયિજ્ઞા વાણ વિપરિવમ્માઈ ના મવિવાગ ઠાળ ટાહસ્સામિ દુશા પદિમા । અદ્ધાવરા તથા પદિમા—અચિત્ત તલુ ઉયમ જ્ઞેજ્ઞા અવર્ઠયિજ્ઞા મો વાણ વિપરિવમ્માઈ નો મવિવાગ ઠાળ ટાહસ્સામિત્તિ તથા પદિમા । અદ્ધાવરા ચતુથા પદિ-

મા—અચિત્ત સ્વલુ ઉપમજ્જેજ્ઞા નો અવલચિજ્ઞા વાપણ નો  
 પરકમ્માઈ નો સચિયાર ઠાળ ઠાઈમ્મામિત્તિ યોસદ્ધકાળ  
 યોસદ્ધકમમ્મુલોમનહે સનિરુદ્ધ વા ઠાળ ઠાઈસ્સામિત્તિ  
 ચડત્યા પઢિમા, ફરુચેયામિ ચડણહ પઢિમાળ જાય પગ્ગહિ-  
 યત્તરાયે પિદ્ધરિજ્ઞા, નો ફિચિયિ વઈજ્ઞા, યય સ્વલુ તસ્મ-  
 જાય જઈજ્ઞાસિ ત્તિયેમિ ( સુ. ૧૬૩ ) ॥ ઠાળાસત્તિઘ્ઘય  
 મમ્મત્ત ॥ ૨-૨-૮ ॥

પૂર્વે જતાવેલો સાધુ જો સ્થાનમા રહેવાને ઇચ્છે, તો  
 ગામ વિગેરેમા પ્રવેશ કરે ત્યા ઈ હાવાણુ તથા કરોળીયાના  
 જાળાવાણુ મકાન જો અપ્રાપ્ત મળે, તો મળતુ હોય તોપણ  
 ન લે, તેજ પ્રમાણે બીજા સૂત્રો પણ ગમ્યા માફક સમજી  
 લેવા, તે જ્યાં સુધી પાણી તથા કદથી બ્યાસ હોય તો પણ  
 તે લેવા નહિ, હવે પ્રતિમાના ઉદ્દેશને આશયી કહે છે, એટલે  
 પૂર્વે જતાવેલા દોપોવાળા તથા હવે પછી કહેવાતા દોપોવાળા  
 પણ સ્થાનો છોડીને ચાર પ્રતિમાઓ વડે સાધુ રહેવા ઇચ્છે,  
 તે કારણભૂત અભિગ્રહ વિશેષ ચાર પ્રતિમાઓ છે તેનું સ્વ  
 રૂપ અનુક્રમે જતાવે છે

(૧) કોઈ માધુને આવેજ અભિગ્રહ હોય કે હું અ-  
 ચિત્ત ઉપાશ્રયનું સ્થાન ચાચીશ, તેજ પ્રમાણે કોઈ અચિત્ત  
 બી ત વિગેરેને કાયાવડે ટેકો લઈશ, વગી પરિસ્પદ કરીશ,  
 એટલે હાથપગ વિગેરેથી આપ્રુચન વિગેરે કરીશ (લાળા  
 પહોળા વરીશ)

(૨) બીજી પ્રતિમામા વિગેય આ છે, કે આકુચન પ્રસારણ તથા સી તનો ટેકો વિગેર લખ્ય, પણ પાદ વિહરણ (પગેથી ચાલવાનું) મકાનમા પણ નહિ ડર

(૩) ત્રીજીમા આકુચન પ્રમાણ ડરે, પણ પાદ વિહરણ કે ટેકો લેવાનું ન કરે

(૪) લાળા પહોળા હાથ વિગેરે ન કરે, તેમ ન ચાસે, ન 'ટેકો' લે, પણ તે કાયાનો મોઢુ ગર્વયા મુકનાગે થાય, તથા વાળ દાઢી મૂંછ લોમ નળ વિગેરે પણ ન હલાવે આવી રીતે સપૂર્ણ કાયોત્સર્ગ કરનાગે મેડે પર્વત માફક નિષ્પ્રડ પ રહે, તે વખતે જો કાંઈ બાસીને તેના ઢેગ વિગેરે જે ચે, તો પણ સ્થાનથી ચલાયમાન થાય નહિ, આ આગમાની દેાઈ પણ પ્રતિમા ધાન્ય ઢરેલો બીજી પ્રતિમા ખારેલાને હલકો ન માને, તેમ પોતે અહ કાદી ન બને તેમ જોવું વચન પણ ન જોલે, કે હુ શ્રેષ્ઠ છું, બીજો ઉતરતો છે

આ મમાણે પ્રથમ અધ્યયન અમાસ થયું.



## નિપીધિકા—' બીજું અધ્યયન '

પહેલું અધ્યયન કહીન બીજું કહે છે, તેનો સળ મ આ છે કે ગયા અધ્યયનમા સ્થાન બતાવ્યું, તે કેવું હોય તો લાણવાને યોગ્ય થાય, અને તે આધ્યાય બૂમિમા શુ ઢરવું, શુ ન કરવું, તે અહીં દેહો આ મળે એ આ અધ્યયન આવ્યું છે

## ઉચ્ચાર પ્રશ્નવલ્લુ-ત્રીજી અધ્યયન.

હવે ગીજી સપ્તકકે અધ્યયન હો છે, તેનો પૂર્વના અધ્યયન સાથે આ પ્રમાણે સંબંધ છે, તે જ્યાં અધ્યયનમાં નિપીધિકા હોઈ છે, ત્યાં કેવી જમીન ઉપર મથકીલ માત્ર ( જાડો પેમાળ ) કવુ તે બતાવે છે, એના નામ નિષ્પન્ન નિષ્કેપામાં ઉચ્ચાર પ્રશ્નવલ્લુ એવું નામ છે, તેની નિરૂપિતને માટે નિયુક્તિકાર હો છે,

उच्चवद् नरीराओ उच्चारों पमवडत्ति पासवण ।

તે વદ આચરમાણમ્મ હોડ માહી ન અડયારો ? ॥૩૨૧॥

શરીરમાંથી જોઈથી દૂર હો, અથવા મેલ માફ કરે (ચરે) તે ઉચ્ચાર ( વિષા ) છે, તથા પ્રકર્ષથી ધ્રુવે (નીહળે) તે પેમાળ એકિલ ( આ શબ્દ હેટલી જગ્યાએ તેજ રૂપે વપરાય છે, એટલે નિશાળમાં બેઠરાને પેમાળ કરવા જવું હોય તો માન્ટરને હોડે હ માસ્ટર એકી જાઉં ? ) આ મથકીલ તથા માત્ર કેવી રીતે હો તો અતિચાર ન લાગે તે પડીની ગાથામાં બતાવે છે,

मुणिणा छक्कायदयावरेण सुत्तमणियमि आंगासे ।

उच्चारयित्तमग्गो, वायव्या अपमत्तेण ॥ ३२२ ॥

‘ છ જીવનિકાયના રક્ષણમાં પ્રયત્ન કરનાર સાધુએ હવે પછી કહેવાતા મૂત્ર પ્રમાણે મથકીલમાં ઉચ્ચાર પ્રશ્નવલ્લુ અપ્રમત્તપણે કરવા નિયુક્તિ અનુગમ પછી મૂત્ર અનુગમ કહે છે,

से भि० उच्चारणामयणविन्याण उच्चारणविज्ञमाने म  
 यस्म पायपुछणम्म अमईए तओ पन्हा साहम्मिय जाइज्जा  
 ॥ से भि० मे ज पु० थंदिहं जाणिज्जा मअइ० तह० थदि  
 लमि नो उच्चारणामयण योसिरिज्जा ॥ से भि० ज पुण थं०  
 आप्पाण जाय मताणयं तह० थं० उच्चा० योमिनिज्जा ॥ म  
 भि० मे ज० अस्मिपहियाण णं माहम्मिथ ममुहिस्म वा  
 अस्मि० यदये माहम्मिया म० अस्मि प० णं माहम्मिणि  
 म अस्मिप० यदये माहम्मिणीआ म० अस्मि० उहय  
 समण० पगणिय० ममु० पाणाइ ४ जाय उहेमिय चेपइ,  
 तह० थंदिहं पुग्गिमनग्गइ जाय थदियाभीहइ वा अभी०  
 अन्नयरमि वा तहप्पगारमि थ० उच्चार० ना यामि० ॥ से भि०  
 से ज० उहय ममणमा० पि० थ० अतिही समुहिस्म पाणाइ  
 भूयाइ जीयाइ सत्ताइ जाय उहेमिय चेपइ, तह० थदिहं  
 पुरिमतरगइ जाय थदियाअभीहइ अन्नयरमि वा तह०  
 थदिहंसि ना उच्चारणामयण०, अह पुण पथ जाणिज्जा—  
 अपुरिसतरगइ जाय थदिया भीहइ अन्नयरसि वा तहप्प  
 गार० थं० उच्चार० यामि० ॥ से० ज० अस्मिपहियाण कयं  
 वा कारिय वा पामिच्चिय वा छत्र वा घट्ट वा मट्ट वा लिंसं  
 वा मेमट्टं वा संपुविथ वा अन्नयरसि वा तह० थदि० नो  
 उ० ॥ से भि० से ज पुण थं० जाणेज्जा, इह मल्लु गादायइं  
 वा गाहा० पुत्ता वा कदाणिया जाय हरियाणि वा अतराओ  
 वा बाहिं नोहरति थदियाओ वा अतो माहरति अन्नयरसि  
 वा तह० थं० नो उच्चा० ॥ से भि० से ज पुण० जाणेज्जा—



વધંમિ યા પીઢસિ યા મચ્ચમિ યા માલમિ યા અટ્ટસિ યા  
 પાસાયમિ યા અશ્ચરસિ યાં થં નો ડં ॥ મે મિં સં જ  
 પુણં અણતરદિયાપ પુદ્ધયીપ મસિણિદ્ધાપ પું સસરવળાપ  
 પું મટ્ટિયાપ મક્કઢાપ ચિત્તમતાપ સિલાપ ચિત્તમતાપ લેલુ-  
 વાપ કોલાયામમિ યા કાર્યસિ યા જીવપડદિયસિ યા જાત્ર  
 મક્કઢાસતાળયમિ અન્નં તદ્દં થં નો ડં ॥ ( સૂં ૧૬૦ )

ઢોઈ સાધુ ઢોઈ વખતે ટટ્ટી પેમાળ જગ્યાની તાકીદે  
 ખીડાતો હોય અને રમ્તામા તેવી છુટની જગ્યા ન મળે તો  
 તેણે કુડી અથવા તેણે થોડા નાધન મમાધિ માટે મેળવી  
 તેમા સ્થડિલ જમ પગઠવી આવવુ, પણ જો પોતાની પાને  
 હાજર ન હોય તો ખીજા સાધુ પાસે યાચવુ, અને તેની પ્રતિ  
 લેખના વિગેરે ઠરીને તે ઉપયોગમા લેવુ, આથી એમ મૂ-  
 ચ્યું કે સ્થડિલ પેમાળને રોકવા નહિ, વેળી યજ્ઞ થયા  
 પહેલાજ અને ત્યા લગી સાધુએ નીડણવુ, અને જ્યા સ્થડિલ  
 જાય ત્યા પ્રથમ દેખે કે ધડા કે નાના જ તુ કીડીઓ કે ઠેરા-  
 ખીયાના જાગા વગેરે નથી, જો ધડા વિગેરે હોય તો ત્યા ટટ્ટી  
 ન જાય, હવે તે સાધુ એમ જાણે કે ઢોઈ માણસે એક અથવા  
 ઘણા સાધુ સાધ્વીને આશ્રયી સ્થડિલની જગ્યા બનાવી હોય,  
 અથવા થમણ માહણ્ય વિગેરેને ઉદેગીને બનાવી હોય, તો તે  
 જગ્યાને ખીજા પુરૂષે સ્વીકારી હોય કે ન સ્વીકારી હોય તો  
 પણ મૂલ ગુણથી દોષિ હોવાથી તેમા ઉચ્ચાર પ્રથમજ ન  
 કરવુ

તે સાધુએ યાવતિડ (

) સ્થડિલમા

અપુરુષાતરે દૃતમા મ્થડિલ ન જાય, પણ બીજાએ વાવર્ધા  
પછી તેનો ઉપયોગ પોને પણ કરે, વગી ઉત્તર ગુણ અનુદ  
તે ખરીદ કરી દોષ, બદલે લીધી દોષ વિગેરે કાગળે દોષિત  
દોષાથી તેમા મ્થડિલ ન જાય, જયવા મ્થડિલની જગ્યા  
માથી કેદ વિગેરેને છોકરા વિગેરે મહાન દરે, જયવા, તે જ  
ગ્યામા કેદ વિગેર નાખે તો તમા માધુએ સ્થડિલ ન જવું,  
તથા મ્કધ ( ) પીઠ માગડો માળો અદૃશમાદ  
વિગેરેની અધા જગ્યા કે ઉઝી જગ્યા કે નીચો જગ્યા જગ્યા  
સમાધિથી ન બેનાય તવી જગ્યાએ મ્થડિલ ન જવું, તેજ  
પ્રમાણે સચિત્ત પૃથ્વી વિગેરે ઉપર સ્થડિલ ન જવું, તે  
પૃથ્વી ભિની દોષ, અચિત્ત જગ્યાની દોષ, માટી કંગાળીયાન  
જગ્યા, અચિત્ત પંથની શિલા, માગીન રેકા, ઘુણના દીડા  
વાળુ લોકુ કે નાના જતુથી વ્યાસ કંગાળીયાના જાગના  
અમુદાયથી વ્યાસ દોષ કે તેવુ ઠંધું પણ અપ્રાપ્તુક સ્થાન  
દોષ ત્યા મ્થડિલ ન જવું

સે મિં સે જૈં જાણેં—દ્વ મદુ માદાવરં વા માદાવ-  
રપુતા વા વદાનિ વા જાવ ધીયામિ વા પરિસાદિતુ વા  
પરિમાદિતિ વા પરિમાદિસ્મેતિ વા અગ્નં સદં નોં ઉં ॥  
સે મિં સે ઝં દ્વ જ્વદુ માદાવરં વા માં પુતા વા માલીનિ  
વા વોદીનિ વા મુગાનિ વા મામાનિ વા કુલત્યાનિ વા  
જઘાનિ વા જયજવાનિ વા પરિસુ વા પરરિતિ વા પરિરિ-  
સ્તિ વા અગ્નયરમિ વા સદં ચદિં નોં ઉં ॥ સે મિં ૨  
જં જામોયાનિ વા ધામાનિ વા મિલ્દુયાનિ વા મિજ્જુલ-

याणि वा ग्वाणुयाणि वा कड्याणि वा पगदाणि वा दरीणि  
या पदुरगाणि वा ममाणि वा २ अन्नयरमि तह० नो उ० ॥  
से भिक्षू० से ज० पुण थाडल्लं जाणिज्जा माणुमरधणाणि  
वा मदिमयरणाणि वा वसदक० अस्सक० कुकुडक० मक्क-  
डक० हयक० लाययक० वट्ठयक० तित्तिरक० कवोयक०  
कथिजलकरणाणि वा अन्नयरसि वा तह० नो उ० ॥ से भि०  
से ज० जाणे० वेहाणसट्ठाणेसु वा गिट्ठपट्ठठा० वा तदपड-  
णट्ठाणेसु वा० मेरुपडणठा० विसमकम्पणयटा० अगणिपड-  
णट्ठा० अन्नयरमि वा तह० ना उ० ॥ से भि० से ज० आरा-  
माणि वा उज्जाणाणि वा यणाणि वा यणमडाणि वा देवकु-  
लाणि वा सभाणि वा पवाणि वा अन्न० तह० नो उ० ॥ से  
भिक्षू० से ज० पुण जा० अट्ठालयाणि वा चरियाणि वा  
दाराणि वा गोपुराणि वा अन्नयरमि वा तह० थ० नो उ० ॥  
से भि० से ज० जाणे० तिगाणि वा चउकाणि वा चचराणि  
वा चउम्मुहाणि वा अन्नयरसि वा तह० नो उ० ॥ से भि०  
से ज० जाणे० इगालदाहेसु वारदाहेसु वा मडयदाहेसु वा  
मडययूमियासु वा मडयवेइणसु वा अन्नयरसि वा तह०  
थ० नो उ० ॥ से ज० जाणे० मइयायतणेसु वा पकाययणेसु  
वा ओघाययणेसु वा सेयणयहसि वा अन्नयरसि वा तह०  
थ० नो उ० ॥ से भि० से ज० जाणे० नवियासु वा मट्ठिय-  
खाणिआसु नवियासु गोप्पहेत्थियासु वा गघाणीसु वा खा-  
णीसु वा अन्नयरसि वा तह० थ० नो उ० ॥ से ज० जा०  
डागवचसि वा मागव० मूलग० हत्थकरयचसि वा अन्नय-  
रसि वा तह० नो उ० थो० ॥ से भि० से ज० असणयणसि

વા સજવં ધાયદવં વેયદ્વર્ણમિ વા અવવં પ્રસોગવં  
 નાગવં પુન્નાગવં પુલ્હગવં અગ્નયરેસુ તદ્દં પત્તોયેપસુ વા  
 પુન્કોયેપસુ વા ફલ્લોયેપસુ વા વીઓયેપસુ વા દ્વરિઓયેપસુ  
 વા નો ડં વો ॥ ( સૂં ૧૬૬ )

સાધુ સાધ્વીએ નીચલી જગ્યાએ સ્થરિલ ન જવું —  
 તે જતાવે છે— જગ્યામા ગૃહસ્થો અથવા તેના પુત્રો વિગેરે  
 કદ બીજા વિગેરે ત્રણે કાળમા નાખતા હોય, તથા ગૃહસ્થ-  
 લોક અથવા તેના પુત્રો વિગેરેએ સાલી ચોખ્ખા વીઢી મગ  
 અડ ન કલથી જવ જવજવ ( ) વાખ્યા હોય, વા-  
 વતા હોય અથવા વાવવાના હોય, અથવા જ્યાં આમોક તે  
 હથરાના ઢગલા ( ઉકરડા ) મા ધામ ( ભુમિરાશ્ટ્રો—

) સિદ્ધિ સૂક્ષ્મભૂમિરાશ્ટ્રો, વિજ્ઞાન ( )  
 સ્થાણુ તથા કડય ( ) પ્રગર્તા—મોટાખાડા,  
 તથા દરીપ્રદુર્ગ ભંતિ તથા કીલા ભુજ્જ આ જતાવેલા  
 સ્થાન વખતે સમ હોય કેઈ જગ્યાએ વિષમ હોય ( માટી  
 વિગેરે પડવાનો દરહોય ) તેથી તેની જગ્યાએ સ્થરિલ જતા  
 પોને પડી જાય તો આત્મવિગ્રધના થાય, અને બીજા શુભો  
 નીચે ચગદાર્થ જતા સયમવિગ્રધના થાય તથા માણુસોને  
 માટે રાધવાની જગ્યા (સૂતા) હોય, અથવા લે સ બજાધ ઘોડા  
 કુકડા માકડા (વાદરા) હંચ લાવક વદ્ય તિતરખણુત કપિ  
 જલ વિગેરે પશુ પક્ષી માટે ખાવા પીવાનું અથવા શીખવ  
 વાનું કે તેવું બીજું કઈ પણ કાર્ય થતું હોય તથા તે સ્થા-

નમા તેમને રખાતા હોય તે જગ્યાએ સ્થંડિલ જવાથી લોક  
 વિરૂદ્ધ પ્રવચનનો ઉપધાન વિગેરે થાય માટે ત્યાં ન જવું,  
 વળી આપઘાત કરવાના ધ્યાન જેમા ઝાંટે ફાંસો ખાઈ લોક  
 મરતા હોય, ગીધ વિગેરે પક્ષીઓ પાસે કાયા સુ થાવી મરવા  
 લોહી ચોપડી સુતા હોય, ઝાંડ ઉપરથી નીચે ફટીને મરતા હોય,  
 અથવા ઝાંડ માફક સ્થિર થઈ અનશન વડે મરતા હોય, મેઝ  
 ( પર્વત ) ઉપરથી પડીને મરતા હોય, તથા વિપક્ષક્ષણ કરી  
 મરતા હોય, અગ્નિમા બળી મરતા હોય, અથવા તેવા ખીલ  
 મરવાના ધ્યાન હોય, ત્યાં સાધુએ સ્થંડિલ ન જવું, તેજ પ્ર-  
 માણે આરામ (જેમા કેળો વિશેષ હોય) ઉધાન વન વનખડ  
 દેવલ સભા પરખ વિગેરેની જગ્યામા સ્થંડિલ ન જાય, અદ્દા  
 લક ( ) ચરિય ( ) દરવાજા  
 ગોપુર અથવા તેવા ગામ શહેરના કોટ દીલ્લાના સ્થાન હોય  
 ત્યાં સ્થંડિલ ન જવું, તેજ પ્રમાણે ત્રિકોણ ચતુષ્ક ( જ્યાં  
 ત્રણ કે ચાર રસ્તા મળતા હોય ) કે ચોતરો હોય તેવા સ્થા  
 નમા પંજી સ્થંડિલ ન જવું, તેજ પ્રમાણે અગામ પાડવાની  
 જગ્યા, ખારો તૈયાર કરવાની જગ્યા, અથવા મહદા બાગવાની  
 જગ્યા, જ્યાં મહદાના પગલા હોય, દેરીઓ હોય, અથવા ક-  
 બરો હોય અથવા તેવા ખીલ કોઈ પણ ધ્યાનમા સ્થંડિલ ન  
 જવું, તથા જે જગ્યાએ પાણી પવિત્ર માની લોક નહાતા  
 હોય તેવા લૌકિક તીર્થ સ્થાનમા, તથા પકાયતન જ્યાં માટી  
 પવિત્ર માની લોક આજોડતા હોય, ચોવાચતન એટલે પર-  
 પરાથી જ્યાં લોકો પવિત્ર સ્થાન માનતા હોય અથવા જે

સ્તેથી તળાવમાં પાણીની નીકો હોય ત્યા સ્થડિલ ન જવું,  
તથા માટી ખોદવાની નવી ખાણ હોય, અથવા ગાયોની પ્ર  
હેલી અથવા ખવડાવવાનું સ્થાન હોય, અથવા બીજી ખાણો  
હોય ત્યા સ્થડિલ ન જવું તથા રાગ ( પાદરાવાણુ શાખ, )  
તથા બીજા ગાખ તથા મૂળા યનાની જગ્યામાં હુતથે કં (

) ની જગ્યામાં સ્થડિલ ન જવું, તથા અગન ( )  
વન શણુનું વન ધાવડીનું વન કેતકીનું વન આખાનું, અથો  
હતું નાગ પુત્રાગ ચુલક ( ) વિગેરેનું વન હોય  
તથા પાદરા કૂલ કૂળ બીજ લાલ વિગેરેથી યુક્ત સ્થાન હોય  
ત્યા માધુએ સ્થડિલ ન જવું

પ્ર૦ ત્યારે કેવી રીતે સ્થડિલ જવું ? તે કહે છે—

સે મિ૦ મયપાયયં વા વરપાયયં વા ગદાયં સે તમાયાવ  
વર્ગતમવક્કમે અજાવાપસિ અમહોવસિ અવ્વપાણસિ જાથ  
મક્કહાસતાળવંસિ અહારામંસિ વા ઉવસ્મવમિ તથા મજ્જયા-  
મેથ ઉચ્ચારપાસવળ વોસિરિહ્મા, સે તમાયાવ વર્ગતમવક્કમે  
અજાવાદ્દમિ જાથ સંતાળયસિ અહારામસિ વા મામયદિ-  
દંસિ વા અગ્ગયરસિ વા તદ્દ૦ વદિદ્દમિ જચિત્તસિ તથા  
મજ્જયામેથ ઉચ્ચારપાસવળ વોમિરિહ્મા, વય સલ્લુ તસ્મ૦ મયા  
જરજ્ઞામિ ( સુ. ૧૬૭ ) નિવેમિ ॥ ઉચ્ચારપાસવળમત્તિક્કમો  
મમ્મત્તો ॥ ૨-૨-૩ ॥

તે સાધુ પોતાનું કે જરણુ ગ્રન જે બીજનું પાતું ( ત-  
પણી કે તુબડી પહેળા મોઢાની ) હમ્મ બાથ અને જ્યા

લોકો ન જુઓ, અથવા ન આવે તથા જીવાત ન હોય, તેવા આગમ કે રહેવાના મઠાનમા એકતમા એમી માટીની કુડી વિગેરેમા ટટ્ટી કે પેશાળ ઝગીને તે કુડી વિગેરેને લઈ જ્યા નિર્જીવ મ્યાન હોય ત્યા પરઠવે, ( કુડીમા જવાનુ કાગળ એ છે કે માદો હોય, અથવા ઘણે દર સુધી સ્થડિલની બેસવાની જગ્યા ન મળતી હોય, અથવા લોકોની આવ-જા વિગેરે રહેતી હોય તો કુડીમા જઈ પરઠવી આવવુ, નહિ તો નિરવધ જગ્યામા સ્થડિલ જવુ, પરતુ પ્રમાદ કે લજ્જાથી સ્થડિલ રોકવુ નહિ, રોગ થવાનુ તથા આખોને તુકશાન થવાનુ કારણુ ઝાટા પેશાળ રોકવાનુ છે, ) આજ સાધુનુ સર્વસ્વ અને સમાધિ છે કે સ્વપરને પીડા ન થાય, તેમ સ્થડિલ જવુ

### “ શબ્દ સમ્પદ ”—ચોથુ અધ્યયન

ત્રીજા સાથે ચોથાનો આ પ્રમાણે સંબંધ છે, કે પહેલામા સ્થાન, બીજામા સ્વાધ્યાય, ત્રીજામા સ્થડિલ વિગેરેની વિધિ બતાવી તે ત્રણેમા રહેલા સાધુને અનુકૂલ કે પ્રતિકૂલ શબ્દો સંભળાય તો તે સાંભળીને સાધુએ રોગ દ્રેષ ન કરવો, આ સંબંધે આવેલા આ અધ્યયનના ચાર અનુયોગદ્વારમા નામ નિષ્પન્ન નિશ્લેષામા “ શબ્દ સમ્પદ ” એવુ નામ છે, એના નામ સ્થાપના સુગમ નિશ્લેષાને ઝાડી દ્રવ્ય નિશ્લેષો નિર્ચુક્રિતકાર પાછલી અડધી ગાથાવડે બતાવે છે

[ દર્શ્ય મટાળાઈ માલો વણવમિજ ન માલો ય ] ।

દર્શ્ય સહપરિણય માલો જ ગુણા ય વિસ્તો ય ॥ ૩૨૩ ॥

નો આગમથી દ્રવ્ય બ્યતિરિક્તમા તઝપણે જે લાપદ  
દ્રવ્યોપરિણુત થયા છે, તે અહિઆ લેવા, લાપગઝડ તો  
આગમથી જેને ગુઝોમા ઉપયોગ હોય, અને નોઆગમથી  
અહિ સાદિ લક્ષણવાળા ગુણો સમજવા, ડારણ કે આ હિ સા  
બુઠ વિગેરેથી ઠર રહેવું, તે ગુણોથી પ્રગતિ પામે છે અને  
કીર્તિ તો જે તીર્થ કં પ્રભુને ચોત્રીશ અતિશય પ્રકટ થના  
બીજા કરતા અધિક કેવળ મ પદાયુક્ત પાતે થવાથી લોકમા  
ના અર્હન દેવ છે, એમ પ્રસિદ્ધિ થાય તે કીર્તિ છે

નિર્ધુજિ અનુગમ પત્રી તુર્ત સૂત્ર અનુગમમા ગૂત  
કહેવું, તે આ છે

સે મિઃ મુદગમહાણિ વા મંદીમઃ સ્વહરીસઃ અન્નય-  
ગણિ વા તદઃ ચિરુચરુવાઈ મહાઈ ચિતતાઈ કમસોયળય  
હિયાય નો અમિમંધાગિજા ગમળાય ॥ સે મિઃ અદાયંગદ-  
યાઈ મહાઈ સુજેઈ, ત—ધીનાસહાણિ વા વિપંચીનઃ પિપ્પી  
(ચહી)મગમઃ તૂળયસદાઃ વળયમઃ તુંવધીણિયમહાણિ વા  
દક્ષુળમહાઈ અન્નયગઈ તદઃ ચિરુચરુવાઈ મહાઈ ચિતતાઈ  
વળળમોયપહિયાય નો અમિમંધાગિજા ગમળાય ॥ ન મિઃ  
અદાયંગદયાઈ સદાઈ સુજેઈ, ત—તાલમહાણિ વા કેન્નતા-  
ત્મહાણિ વા લત્તિયસદાઃ ગોધિયમઃ વિરિવિરિયામઃ  
અન્નવરાઃ તદઃ ચિરુચઃ સદાણિ વળળઃ ગમળાય ॥ સે મિઃ



અદ્વાયેગં તં મંથમહાણિ વા ચંણું વંસમં સમુદ્ધિમં  
 પગિપિરિયામં અન્નયં તદ્ વીરુવં મહાદ્ હુસિરાઈ  
 વન્નં ॥ ( સૂં ૧૬૮ )

પૂર્વે બતાવેલો બિન્નુ એ વિતત, તત, ધન, પોકળ,  
 એવા વાણુ ત્રના ચાં લેડવાળા મધુર શબ્દોને સાબળે, ( તે  
 તેને રાગ થાય ) તે સાબળવાની મંથાથી ખેતે તે તરફ  
 ન જાય

વિતત એટલે મૂઠા નહીં જાણું વિગેરે છે તથા વીણા  
 વિપથી બહીમક ( સરણાઈ ) વિગેરે ત્રીના વાળ છે  
 વીણા વિગેરેનો લેડ ત્રીની સખ્યાથી બાળ્યે

ધન એટલે હસ્તતાલ કાગી વિગેરે છે લત્તિકાનો અર્થ  
 કાગી છે અને ગોહિજા એટલે કાળ અને હાથમા રાખીને  
 વગાડવાનું વાણુ છે

કિરિઝિન્ધા તે વાસ વિગેરેની કાળીનું વાણુ છે, શુ  
 ધિર તે શખ, વેણ વિગેરે પોકલ વાળ છે પણ ખંખુહી તે  
 તોહાડિક છે અને પિરિપિરિય તે કોલિયકના પુટથી જડેલી  
 વામ વિગેરેની નળી છે આવા કોઈપણ વાણુ ત્ર વાગતા હોય  
 તો સાધુએ તે તરફ ન જવું વગી—

સં મિં અદ્વાયેગં તં વપ્પાણિ વા ફલિદાણિ વા જાવ  
 સરાણિ વા સાગરાણિ વા સરસરપત્તિયાણિ વા અન્નં તદ્  
 વિરુવં સદાદ્ કણ્ણં ॥ મે મિં અદ્વાયેં તં કચ્છાણિ વા  
 જૂમાણિ વા ગદ્દણાણિ વા વણાણિ વા વણદુગ્ગાણિ પંચ-

યાણિ વા પશ્ચયદુર્ગમાણિ વા અગ્નઃ ॥ અહાઃ તઃ ગામાણિ  
 વા નગરાણિ વા નિગમાણિ વા રાયદાણાણિ વા આસમપટ્ટ  
 નસુમિયેમાણિ વા અગ્નઃ તદ્ ॥ મો અભિઃ ॥ સે મિઃ બ્રહ્મણેઃ  
 આરામાણિ વા ઉચ્ચાણાણિ વા વળાણિ વા વળમંદાણિ વા  
 દેવકુળાણિ વા મમાણિ વા પદાણિ વા અગ્નયઃ તદ્ ॥ તદ્ ॥  
 મો અભિઃ ॥ સે મિઃ અહાણેઃ અદ્વાણિ વા અદ્વાળ્યાણિ વા  
 વરિયાણિ વા દારાણિ વા ગોપુરાણિ વા અગ્નઃ તદ્ ॥ તદ્ ॥  
 મા અભિઃ ॥ મ મિઃ અહાણેઃ મંજદા—નિયાણિ વા વડ-  
 કાણિ વા વજરાણિ વા વડમ્મુદાણિ વા અગ્નઃ તદ્ ॥ તદ્ ॥  
 મો અભિઃ ॥ મે મિઃ અહાણેઃ મંજદા—મદિમકરણદ્વાણાણિ  
 વા વસમકઃ અસ્મકઃ દરિયકઃ જાવ કયિમજ્જકરણદ્વાઃ  
 અગ્નઃ તદ્ ॥ મો અભિઃ ॥ સે મિઃ અહાણેઃ તજઃ મદિમ-  
 જુદાણિ વા જાવ કયિમજ્જુઃ અગ્નઃ તદ્ ॥ મા અભિઃ ॥ મે  
 મિઃ અહાણેઃ તેઃ જુદિયદાણાણિ વા દ્વપજૂઃ નયજૂઃ અગ્નઃ  
 તદ્ ॥ મો અભિઃ ॥ ( સૂ. ૧૬૧ )

તે સાધુ કદાચ કેાઈપણુ બાતના ચાહેને સાભળે કે  
 વપ્ર તે ક્યારા છે એટલે તેની સુઠરતાનુ વર્ણન સાભળે  
 અથવા તે ખેતરના ક્યારા વિગેરેમા મધુર ગાયન વિગેરે  
 ચતુ ટાય તો તે સાભળવાની ઈચ્છાથી ત્યા ન જાય, વપ્રથી  
 બાણુવુ કે તેજ પ્રમાણે ક્ષિત્તિ સરોવર સાગર તલાવડીઓ  
 જેવા સાધુએ ન જણુ તથા ત્યા વાણુત્ર વાગતુ હોય તો પણુ  
 સાભળવા ન જણુ તેજ પ્રમાણે કચ્છ, જુમ ગહન વન અથવા  
 વનમાના કિણ પર્વતો અથવા પર્વતના કિણ પણુ જેવા ન

જવુ તથા ગામ નગર નિગમ ગજધાની આશ્રમ પાટથુ  
 સન્નિવેશ વિગેરેમા મધુર શબ્દો સામળવા ન જવુ તથા  
 આરામ ઉદ્યાન વન વનખડ દેરા સલા પરખ વિગેરેમા વાળ  
 સામળવા ન જવુ તથા અદૃ અદ્વાલક ચરિત દરવાજા તથા  
 નગરના દરવાજે શબ્દ સામળવા ન જવુ તથા ત્રિક ચોક  
 ચાતરો ચોમુખ મ્થાનમા ન જવુ તથા પાડા ળળદ ઘોડા  
 હાથી વિગેરેનાં

તે કષિજલ સુધીના કળા ગીખવવાના મ્થાનમા જોવા  
 ન જવુ તથા જ્યા તેમનુ મૈયુન થતુ હોય ત્યા ન જવુ, તેમ  
 તેમનુ યુદ્ધ થતુ હોય અથવા તેમની ક્રિયા થતી હોય તે  
 જોવા ન જવુ ( આ સૂત્રમા સાધુને ળીળ પાસે એવુ સ જ  
 ળાય કે અમુક મ્થાનમા અમુક જોવાનુ છે અથવા અમુક  
 જાયન સામળવાનુ છે તો ત્યા જવાનો વિચાર થાય માટે  
 સામળવુ નહિ )

સે મિ० જાવ સુજેઈ, તજહા—અક્ષાઈયદાનાણિ ધા  
 માણુમ્માણિયદાનાણિ ધા મહતાડ્ડહવનદૃગીયધાઈયતતીત-  
 લતાલતુદિયપદુપ્પધાઈયદાનાણિ ધા અન્ન० તદ્દ० સદાઈ નો  
 અમિસ० ॥ સે મિ० જાવ સુજેઈ, તં०—ક્લહાણિ ધા દિંવાણિ  
 ધા ડમરાણિ ધા દોરજ્ઞાણિ ધા વેર० વિરુદ્ધર० અન્ન० તદ્દ०  
 સદાઈ નો० ॥ સે મિ० જાવ સુજેઈ સુદ્ધિયદારિય પરિમુક્ત-  
 મેદિય અલકિય નિવુજ્ઞમાણિ પેદાપ ધગ ધા પુરિસ થદાપ  
 નીણિજ્ઞમાણ પેદાપ અન્નયરાણિ ધા તદ્દ० નો અમિ० ॥ સે,

મિં. અન્નયગાઈ વિકૃત્યં મદામવાઈ ધર્મ જાણેજ્ઞા નજદા—  
 વહુમગદાણિ યા વહુરદાણિ યા વહુમિલ્લવશ્વુણિ યા વહુપદ  
 નાણિ યા અન્ન- તદ- વિકૃત્યં મદામવાઈ વજ્રમોચપદિયાય  
 ના અમિસંધારિજ્ઞા મમજાપ ॥ ને મિં. અન્નયગાઈ વિકૃત્યં  
 મદામવાઈ ધર્મ જાણેજ્ઞા, નજદા—ઈર્ષ્યાણિ યા પુન્નિમાણિ  
 યા ધેરાણિ યા રદરાણિ યા મન્નિમાણિ યા આમરણયિમ્  
 સિયાણિ યા ગાયનાણિ યા વાર્યતાણિ યા નજ્જનાણિ યા  
 રસતાણિ યા રમતાણિ યા મોદતાણિ યા વિપુલ અસજ વાજ  
 સારમ સારમ પરિભુન્નતાણિ યા પરિભાર્યતાણિ યા વિછદ્ધિ  
 યમાણાણિ યા વિમોચયમાણાણિ યા અન્નય- તદ- વિકૃત્યં  
 મદુ- વજ્રસોદ- ॥ ને મિં. ના રદગોરપદિ મદેદિ નો પર  
 સ્ત્રીરપદિ સ- મો સુર્ગદિ ન- ના અસુર્ગદિ ન- નો દિદ્દેદિ  
 મદેદિ નો અદિદ્દેદિ ન- નો વતદિ મદેદિ સન્નિજ્ઞા નો  
 ગન્નિજ્ઞા ના મુન્નિજ્ઞા ના અન્નયવજ્ઞિજ્ઞા, વય સદુ-  
 જાવ સપજ્ઞાણિ ( સૂ- ૧૭૦ ) સિયેમિ ॥ મદમસિદ્ધલી ॥  
 ૨-૨-૪ ॥

તેજ પ્રમાણે તથા તથાએ હોવાની હોય, માપા તેલ  
 વિગેરે થતુ હોય અથવા તેનુ વર્ણન થતુ હોય ત્યા ન જુ  
 તથા મોટા અવાજે નાટક ગીત વાણ ત ત્રી ત્રીતલ તાલ  
 ત્રુટિતથી થતુ હોય ત્યા માભજવા ન જુ તથા કેળના  
 બાલકોના ખેલ રમર અથવા બે રાજ્યોની લડાઈ હોય  
 અથવા બહારવટીયા નગર્ય વિગેરે ક્રિયા હોય, તેનુ માભજે  
 તે ત્યા ન જાય

અથવા તે માધુ એમ સાબળે, કે કોઈ સુદરળાલિકાને  
આખા શરીરે આન કરાવી વસ્ત્રાભૂષણથી શણગારી ઘોડા  
ઉપર બેસાડેલી છે તો ત્યાં ન જવું

અથવા કોઈ પુરૂષને વધ કરવા લઈ જતા હોય તેવું  
અથવા હું ખેલા સંબંધી બીજું કંઈ સાબળવા મળે  
ત્યાં ન જાય

અથવા તે માધુ મહા પાપ આશવના સ્થાન તે ઘણું  
આડું ઘેરો વિગેરેથી યુક્ત મેલેમેલે અથવા હલકા પ્રકારના  
માણુનો યુક્ત હોય, ત્યાં જાનને આનંદ પમાડનાર માણ  
વાનું મળશે તેવી બુદ્ધિએ ન જાય

તેજ પ્રમાણે જ્યાં મહોત્સવો હોય કે જેની અંદર સૌ  
પુરૂષ બુદ્ધિ બાળક અથવા મધ્યમ વયના માણસો સુદર  
વસ્ત્રાલંકાર પહેરીને ગાયનો વિગેરેની ક્રિયા કરે છે, ત્યાં  
સાબળવાની બુદ્ધિથી ન જાય

હવે આ જાણનાં પરમાર્થ હું જામા મમજાવે છે

તે સાધુ આલોક અને પરલોકના મહા હું ખના ભયથી  
ડરેલો એટલે આ લોકમાં માણવાના રસમાં મનુષ્ય વિગે  
રેથી ભય છે, અને પરલોકમાં પરમાધામી ( જમડા ) ના  
માર ખાવા પડશે એમ વિચારીને મોહ છોડે, અથવા આ  
લોક કે પરલોકના સીના કે દેવીના શબ્દોમાં ન લલચાય,  
તથા તેવા શબ્દો સાલવ્યા હોય, કે નહિ, અથવા સાક્ષાત્

મનુષ્ય દેવ કે નહિ તેણેજુ તેમા માન ન કરે, તેમા રૂઢિગા  
ન કરે, તેમા અજ્ઞાન નહિ ન જાણેન શય, અર્થાત્ જ કાનને  
કમજામ કાળી અપુરુષા અનદ ન માને, દિગ્ગત રૂપા મા-  
નદોમા પેદ ન માને તેજ નેનુ પૂજ માપુપણ છે

તે તેમ દિગ્ગતને કમજામ ન માની રૂઢિ કાલગયા  
જવ, તેા અધુન અજુ ન શય, તમા કામ દેવ શય, જે પ્ર  
મજે બાંધ પજ આ યોગ પન્નોર મળપી રૂ મેા અલીને  
વિચારય

૩૫ અપ્પા નામનુ પાંચમુ અધ્યયન

ધે.નુ મમા રૂઢિને રૂઢે ૩૫ મમા રૂઢે છે, તેનો આ  
પ્રમાણે મ ન મ છે, મમા રૂઢે, મા અવજુ દિગ્ગત આપણી શાન  
દેવની રૂઢિ નિયમી, તેમ અર્થાત્ અપને અપણી નિયમી,  
આ મુજબ આરેકા અધ્યયનના નામ નિ-નિયમામા ( ૩૫  
મામા યોગ ) નામ છે

૩૫ના આજ પ્રકારે નિયમ છે—

નામ રૂઢિપના અપમને યામીને દબ્યભાવ નિયમ  
રૂઢિ નિયુક્તિમા ગાથા રૂઢે છે

દરેક મંગલાર્થ માયા વગ્ર વલિયે ભાયાયા વ ।

[દરેક મંગલાર્થવલિયે માયા રૂઢિમા વ લિયે વ] ॥૩૬॥

તેા આનમગી દબ્ય અનિરિદ્ધિમા પામે રથાને પદિ  
મદા ( પૂર્ણ યોગ ) વિરૂદ્ધ આમદે છે, અને આનરૂપ એ

પ્રકારે વર્ણુથી તથા સ્વભાવથી છે, તેમા વર્ણુથી બધા (પાત્ર) વર્ણુ છે અને સ્વભાવ રૂપ તે અદરમા ગ્રહેલા ક્રોધ વિગેરેથી ભાષણ ચઢાવી ડપાળમા મગા પાડીને આખ લાલ કરીને અનુચિત વચન બોલવા, એથી વિપરીત પ્રમત્ત થઇને રાગનો વચન બોલવા, કહ્યુ છે કે—

કટુસ્મ ત્વરા વિટ્ટી ઉપ્પલધ્વલા પસન્નચિત્તસ્મ । -

તુહિયસ્મ ઓમિલાયહ ગંતુમણ્મસુસ્તુઆ હૌહ ॥ ૧ ॥

ક્રોધીને આખ લાલ હોય, અને પ્રમત્ત થયેલાની કમળ જેવી ઘોળી હોય, હુ ખી જીવની મીઠાચલા જેવી હોય, અને જવા ઈંછનારની આખ ઉત્સુક હોય

સે મિ० અઘાવેગદ્યાહ ક્યાહ પાસહ, તં ગેદિમાણિ ચા વેદિમાણિ ચા પૂરિમાણિ ચા મધાઈમાણિ ચા કટુકમ્માણિ ચા પોત્થકમ્માણિ ચા ચિત્તકં મણિકમ્માણિ ચા દંતકં પત્તછિજ્જકમ્માણિ ચા વિવિહાણિ ચા વેદિમાઈં અજ્જયરાહં ચિરું વક્કતુદમણપડિયાપ નો અભિમધારિજ્જ ગમણાપ, પન્ન નાયવ્વ જ્ઞહા સહપડિમા મઠ્ઠા ગાહસ્થજ્ઞા રુથપદિ આપિ ॥ ( સૂં ૧૭૧ ) પચ્ચમ સત્તિકર્ય ॥ ૨-૨-૫ ॥

તે ભાવ સાધુ ગોચરી વિગેરેના ટારણે બહાર ફરતા જુરી જુરી જાતિના રૂપો જુએ, તેમા મોહ ન કરે, હવે તે રૂપોની વિગત બતાવે છે કુલો વિગેરેથી સાથીઓ વિગેરે ગ્રુથીને બનાવ્યો હોય, તથા વચ્ચે વિગેરે વીટ્ટીને પુતળી વિગેરે બનાવેલ હોય, તથા અમુક ગીતો પુરીને પુરૂપ વિગેરેનો આકાર

જનાવ્યો હોય, તથા કપડાના કડડા શીવીને ઢાચળી વિગેરે  
 જનાવે-તે મઘાતિમ છે, લાકડાના રથ વિગેરે કાષ્ટ કર્મ છે,  
 તથા પુસ્તકો, લેપનુ ડામ, ચિત્રો, તથા જુદા જુદા મણિ  
 મનોવટે સાથીઆ વિગેરે જનાવેલ હોય, હાથીદાતની પુતળી  
 વિગેરે હોય, પાદડા છેદીને આકાર જનાવ્યો હોય, આ પ્ર  
 માણે અનેક મનોહર વસ્તુઓ દેખીને આખને પ્રસન્ન કરવાની  
 ઈચ્છાથી ન જાય, અર્થાત જવુ તો દર ગ્હે પણ મનમા અ  
 સિદ્ધાપા પણ જેખવાની ન કરે, તથા પૂર્વે શબ્દોના અધિકા  
 રમા જતાં-યુ તે પ્રમાણે અહીં પણ ચોજવુ કે આલોક  
 મ જ ધી કે પરલોક સ જ ધી સાસજ્યુ હોય કે ન સાસજ્યુ  
 હોય, દેખ્યુ હોય કે નહિ દેખ્યુ હોય, તો તે તેદરેક જાતિના  
 રૂપમા રાગ નૃદ્ધતા, મોહ કે તટીનતા ન કરવી, જો રૂપમા  
 રાગ વિગેરે કરશે તો આ લોકમા મનુષ્ય વિગેરેથી અને  
 પરલોકમા પરમાધામીના માર પડશે

### પરક્રિયા નામનુ છકુ અધ્યયન.

રૂપ અધ્યયન કહીને પરક્રિયા નામનુ છકું અધ્યયન  
 કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે સ જ ધ છે

ગયા જે અધ્યયનમા રાગદ્રેષની ઉત્પત્તિના નિમિત્ત મ  
 પુરશબ્દ અને રૂપનો નિષેધ જતાવ્યો, તેનેજ અહીં બીજે પ્ર  
 કરે કહેશે, આવે સ જ ધે આવેલા અધ્યયનના નામ નિષ્પન્ન  
 નિરૂપામા પરક્રિયા એવુ આદાન પદવટે નામ છે, તેમા પ્ર  
 ચમ પર શબ્દનો છ પ્રકારનો નિષેધ અડધી ગાથાવટે કહે છે



છર્ક પરિક્ષિકા ૧ ૨ દસ ૩ માળમ ૩ કમઠ ચઢુ ૫ પદાને ૬ ।

‘ પર ’ શબ્દનો પ્રજાને નિશ્ચય છે, નામ સ્થાપના સુગમ છે, અને દ્રવ્યાદિ પર પણ એકેક છ પ્રકાર છે

૧ તત્પર ૨ અન્યપર ૩ આદેશપર ૪ ક્રમપર ૫ બહુ પર ૬ પ્રધાનપર છે તેમા પ્રથમ દ્રવ્યપર તેજરૂપે વર્તમાનમા વિદ્યમાન હોય, જેમકે એક પગમાલુથી બીજો પરમાલુ જુદો છે અન્યપર તે અન્યરૂપે પર છે, જેમકે એક બે અલુવાળો, ત્રણ અલુવાળો તેમજ બે અલુવાળો એક અલુવાળો કે ત્રણ અલુવાળો છે, આદેશપર તે આદેશ ( આજ્ઞા ) અપાય છે તે, જેમકે કોઈ કાર્યમા મનુર વિગેરેને સ્થાય છે તે આદેશપર છે, પણ ‘ ક્રમપર ’ તો ચાર પ્રકારે છે, તેમા દ્રવ્યથી ક્રમ પર તે એક પ્રદેશિક દ્રવ્યથી બે પ્રદેશિક દ્રવ્ય છે એ પ્રમાણે બે અલુકથી ત્રણ અલુક વિગેરે છે ક્ષેત્રના એક પ્રદેશમા રહેલ તેનાથી બે પ્રદેશ અવગાહમા રહેલ છે, તથા કાળથી એક સમયની સ્થિતિવાળાથી બે સમયની સ્થિતિવાળુ વિગેરે છે, ભાવથી ક્રમ પર તે એક શુભ કાળાથી બે ગણ કાળુ વિગેરે છે એ પ્રમાણે બધા રગમા જાણુ

“ બહુ પર ” તે બહુપણે પર એટલે એકથી બીજું બહુ હોય તે જાણુ જેમકે

જીયા પુગલ મમયા દન્ય પપ્પમા ચ પજ્જવા સેય ।

યોયાળતાળતા વિસેસઞ્ઞદિયા દુવેડળતા ॥ ૧ ॥

છુન મૌથી થોડા છે તેથી પુફગલો અનતગુણ છે, તેનાથી સમથો દ્રવ્યના પ્રદેશો અને તેના પર્થાવો અનત તથા વિશેષ અધિક છે કહ્યું બેમા અનતગુણ છે

પ્રધાનપદ તે બે પગવાળામા તીર્થ કર છે તથા ચોપ નામા સિદ્ધ વિગેરે અને અપદમા અર્જુન, મુવર્ણ, કુશુર વિગેરે જાડા છે, એ પ્રમાણે મેનકાળ બાવ પદ વિગેરેને પણ તત્પદ વિગેરે છ પ્રકારે મેત્ર વિગેરે પ્રધાનપણાથી પહેલાની માફક પોતાની બુદ્ધિએ યોજવા

સામાન્યથી તો જ બુદ્ધીપમેત્રથી પુષ્કર વિગેરે ક્ષેત્રો પર છે તથા કાળ પર તે વરસાદની રૂતુથી શરદ રૂતુ છે, બાવપર તે ઔદયિકથી ઓપશમિક વિગેરે છે હવે સૂત્રા નુગમમા સૂત્ર ઉચ્ચારવું જોઈએ તે આ છે

પરકિરિય અગ્નિરિય મસેમિય નો ત માયપ નો ત નિયમે, મિયા સે પરો પાપ આમગ્નિજ્ઞ વા વમગ્નિજ્ઞ વા નો ત માયપ ના ત નિયમે । મે સિયા પરો પાયાઈ સંવાદિજ્ઞ વા પલિમદિજ્ઞ વા નો ત માયપ નો ત નિયમે । સે મિયા પરો પાયાઈ કુસિજ્ઞ વા રજ્ઞ વા ના ત માયપ નો ત નિયમે । મે સિયા પરો પાયાઈ તિલ્લેણ વા ધ• ધમાપ વા મકિગ્નજ્ઞ વા અદિમગિજ્ઞ વા નો ત ૨ । સે મિયા પરા પાયાઈ તુલ્લેણ વા કક્કેણ વા ચુલ્લેણ વા ધળ્લેણ વા ઉલ્લોદિજ્ઞ વા ઉચ્ચલિજ્ઞ વા નો ત ૨ । સે મિયા પરો પાયાઈ મીઓદગવિચલેણ વા ૨ ઉચ્છોલિજ્ઞ વા પદાલિજ્ઞ વા નો ત• । મે સિયા પરો પાયાઈ અગ્રયરેણ

विलेपण जाण्ण आलिपिज्ज वा विलिपिज्ज वा नो तं । से  
 मिया परो पायाइ अन्नयरेण धूयणजाण्ण धूयिज्ज वा पधुं  
 नो तं २ । से सिया परो पायाओ आणुथ वा कटय वा  
 नोहरिज्ज वा विमांहिज्ज वा नो तं २ । से मिया परो पायाओ  
 पुथ वा सोणिय वा नोहरिज्ज वा विमां० नो तं २ । से  
 सिया परो काय आमज्जेज्ज वा पमज्जेज्ज वा नो तं सायण  
 नो तं नियमे । से मिया परो काय लांद्रेण वा मयाहिज्ज वा  
 पलिमहिज्ज वा नो तं २ । से मिया परो काय तिल्लेण वा  
 घ० वना० मक्खिज्ज वा अक्खंजिज्ज वा नो तं २ । से सिया  
 परो काय खुद्रेण वा ४ उल्लोदिज्ज वा उब्बलिज्ज वा नो तं  
 २ । से सिया परो काय मीओ० उस्सिणा० उच्छोलिज्ज वा  
 प० नो तं २ । से मिया परो काय अन्नयरेण विलेपणजाण्ण  
 आलिपिज्ज वा २ नो तं २ । से० काय अन्नयरेण धूयणजा-  
 ण्ण धूयिज्ज वा प० नो तं २ । से० कायमि वण आमज्जेज्ज  
 वा २ नो तं २ । से० वण मयाहिज्ज वा पलि० नो तं । से०  
 वण तिल्लेण वा घ० २ मक्खिज्ज वा अक्खं० नो तं २ । से०  
 वण खुद्रेण वा ४ उल्लोदिज्ज वा उब्बलेज्ज वा नो तं २ । से  
 सिया परो कायमि वण सीओ० उ० उच्छोलिज्ज वा प० नो  
 तं २ । से० मि वण वा गढ वा अरइ वा पुल्लय वा भगदलं  
 वा अन्नयरेण मत्तयजाण्ण अच्छिदिज्ज वा विच्छिदिज्ज वा  
 नो तं २ । से सिया परो अन्न० जाण्ण अच्छिदिता वा  
 विच्छिदिता वा पुय वा सोणियं वा नोहरिज्ज वा त्रि० नो  
 तं २ । से० कायमि गढं वा अरइ वा पुल्लय वा भगदलं  
 वा आमज्जेज्ज वा २ नो तं २ । से० गढ वा ४ संवाहिज्ज

वा पलि० मो न० २ । से० वाये० गेहं वा ४ निहण वा ३  
मविमज्ज वा २ मो न० २ । से० गेहं वा सुहण वा ४ उता  
दिज्ज वा ३० मो न० २ । से० गेहं वा ४ मीमांसन २ उच्छो  
लिज्ज वा ४० मो न० २ । से० गेहं वा ४ अग्रवरेण मत्थ  
सापले अट्ठदिज्ज वा वि० भज्ज० सन्ध० अण्डिदिमा वा २  
पुये वा २ मामिये वा मोह० विमा० मा ते मावप २ । ॥  
मिया परो वायेमि सेये वा ज्ञां वा मीहरिज्ज वा वि० मो  
न० २ । से मिया परो अण्डिमज्ज वा कण्णमज्ज वा हंममज्ज  
वा मज्ज० मीहरिज्ज वा २ मो न० २ । से मिया परो दीहाई  
वागाई दीहाई वा गमाई दीहाई भम्माई दीहाई कक्करो  
माई दीहाई पण्णरोमाई कण्णिज्ज वा भट्टदिज्ज वा मो न०  
२ । से मिया परा मीमाञ्जा लिपत्तं वा ज्ञेये वा मीहरिज्ज  
वा वि० मा न० २ । से मिया परो अकंमि वा पल्लिवेकमि  
वा तुपट्ठाविता पागाई आमज्जिज्ज वा पम०, एवं दिट्ठिमो  
गमो पायाइ भाणियन्था । से मिया परो भयंमि वा २  
तुपट्ठाविता ज्ञां वा भट्टहारं वा उरस्थं वा गवेयं वा मउदं  
वा पालंयं वा सुपमसुत्तं वा भाणदिज्ज वा पिणहिज्ज वा  
मा न० २ । से० परा आगममि वा उज्जाणमि वा मीहरिता  
वा पयिमिता वा पायाई आमज्जिज्ज वा प० मो न० मावप ॥  
पथं नेवन्था अग्रमग्रविन्ध्यावि ॥ ( मू० १७२ ) ॥

अहो साधुभी पर डोर्धपणु गृहस्थ टाय, ते कर्धपणु  
किया साधुता अग ७पर उरे, तो ते समये साधुको ते

ક્રિયાને કર્મજનનું કાળુ જાણીને તેને મનથી પણ ઇચ્છે નહિ તેમ વચનથી કે કાયાથી પણ ન કરવા કે

આ પણ ક્રિયાને ખુલાસાથી સમજાવે છે, કેમકે અન્ય શ્રાવક ધર્મશ્રદ્ધાથી માધુના પગ ઉપર લાગેલી ધુળને કર્પટ વિગેરેથી દૂર કરે અથવા તેણે બીજી કંઈ પ્રમાર્જન વિગેરે કરે તેને માધુ મન, વચન, કાયાથી સાફ ન જાણે, તેમ જોયે મસળે તોપણ સાફ ન જાણે, તેમ તેણે વિગેરેથી કે બીજા પદાર્થથી અલગ થઈને કરે અથવા લોધર વિગેરેથી ઉદ્ધર્તન કરે તથા ઠંડાપાણી વિગેરેથી છંદકાવ કરે તેમ કોઈ સુગંધી દ્રવ્યથી લેપ કરે તેમ વિશિષ્ટ ધુપથી શરીર સુગંધી બનાવે અથવા પગમા લાગેલો કાઠો ઠાઠે અથવા પગમાંથી ખરાબ પદ્ધતિ કે લોહી કાઢે તો તેને સાફ મન વચન કાયાથી ન જાણે જેવી રીતે પગનું જીવું, તે પ્રમાણે અજના પણ કૃત્ય જાણી લેવા તેજ પ્રમાણે શુભડા આશ્રી પણ જાણવું તથા શરીરમાં નરસતર વિગેરે ભારીને કે મલમ વિગેરે લગાડીને શુભડા વિગેરે સારા કરે તો તે મન વચન કાયાથી અનુભવે નહિ

અથવા શરીર ઉપરથી પરસેવો કે મેલ દૂર કરે તોપણ સાફ ન માને તથા આખનો કાનનો હાતનો કે નખનો મેલ દૂર કરે તો સાફ ન માને, તેમ માથાના કે શરીરના વાળ શેમ કે ભાપણના કે ઝાખના વાળ કે ગુમલાગના વાળ કાપે કે સરખા કરે તો સાફ ન માને વળી તે સાધુને અકમા અથવા પત્યકમા તેજ પ્રમાણે હાર અર્ધહાર કઢી ગળાયે

પટેરાવે અથવા સુક્રૂટ કે ઝમખા પહેરાવે, કહોને પહેરાવે તેને ત્રાડ ન લાગે, તે જખને સાધુ આશ્રમ અથવા ઉધાતમા હોય ત્યાં ચૂદન આપીને ઉપરની કિયા કરે તો સાધુ નેને ત્રાડ ન લાગે

( ઉપરની કિયાઓ ૪ નાપુએ ૬૬ મ ધવલુવાળા હોય તે શુરની આત્માથી કાઉચમમા રહેલા હોય ત્યાં ટોર્ક ના મિત્રી કરે તે આધારી છે બીજા સાધુ માટે તો બચદાર ન બગટે તેમી તે પુરને નિષય કરે અથવા પાન વિદ્યાર કરે નથા દેશાદિ કારણે યોગધ ના તાવડુ પડે તો સાડ ન લાગે આ કિયાઓ ૫-૫૫ નાપુએ ૫૫ ન કરવી શરીર ઉપ- મેન વિગેરે હોય તો કર્મ વધાર કપાય, તેમ દેશાદિ પલુ દુ ખ દે તો બને ત્યાંથી ચૂદન ન થવા મળવાતે નાંજે મથળે તો દેશ દેશાવવાની કુટેવ ન પાડવી કુચચન પી માફક દેશ મળ પગ દબાવવા વિગેરે પરિવારે પલુ દુ ખ દે છે માટે કુટેવ ન પાડવી તે આજના પલુ કરે છે )

સે નિયા વગ સુદેર્ણ અમુદેર્ણ વા વરુચ્છેન વા સેદ્દાઈ આડદું સેઃ અસુદેર્ણ વરુચ્છેન સેદ્દાઈ આડદું ॥ સે નિયા પરો ગિળાણસમ મચિતાણિ વા કંદાણિ વા મૂહાણિ વા મયાણિ વા હરિયાણિ વા મચિતુ વદિતુ વા વદ્દાવિતુ વા સેદ્દાઈ આડદાવિત્ત મા સે આઃ વદુવચના પાળમૂવત્રીવ-મસા વેવળે વેરંતિ, વય સલુઃ સમિય સયા જપ સેવમિળ મલિજાસિ ( સૂ. ૧૭૩ ) મિયેમિ ॥ છદ્દમો સતિજ્ઞમો ॥ ૨-૨-૬ ॥

તે સાધુને બીજો કોઈ માણસ શુદ્ધ અથવા અશુદ્ધ વચનબળ તે મન વિગેરેથી રોગ સમાવે ( વિદ્યુ વિગેરે ઉતારે ) તો પોતે સાડ બાણે નહિ તથા બીજો માદા સાધુની દવા માટે કદમૂળ વિગેરે ખોટીને કે ખોટાવીને લાવીને દવા કરે તો તેને માડ ન જાણે, બની ગડે તો દુ ખ લોગવતા આવી ભાવના ભાવવી કે પૂર્વે જીવે કર્મ કર્યા છે અને તેના દુ ખ લોગવે છે માટે બીજા કદમૂળ વિગેરેને દુ ખ દઈને તથા બીજા પ્રાણીઓને શરીર મન સળધી પીડા આપીને પોતે ફરીથી દુ ખ લોગવશે જગજીવે પ્રાણી ભૂત જીવ સર્વે છે, તે હાલ દરેક પાતાના પૂર્વે કરેલા દૃત્યના વિપાકને ભોગવે છે કહ્યું છે.

पुनरपि महनीयो दुःखपाकस्तथाय, न तन्मृ भवति नाश कर्मणा सञ्चितानाम्। इति मदगणयित्वा यद्यदायाति मम्यक्, सदमदिति विचिंकाऽन्यत्र मूय हुतस्ते ? ॥ ૧ ॥

હે સાધુ ! તારે આ દુ ખનો વિપાક સંટોવો જોઈએ, જાણકે પૂર્વે કરેલા કર્મોના મત્સ્ય કરેલો છે તે સમજીને હવે પડી ને જે સુખ દુ ખ આવે તે મમભાવે મહુન કર, એ સિવાય બીજે તારો વિવેક જ્યાથી હોય ? આ પ્રમાણે છઠ્ઠાથી તેરમા સુધી સાત અધ્યયન સમાપ્ત છે.

પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે બીજાએ કરેલી ક્રિયા અનુમોદવી નહિ, તેમ અહીં સાતમા અધ્યયનમા અન્ય અન્ય ક્રિયા પણ કરવાની નિષેધ કરે છે આ પ્રમાણે છઠ્ઠા સાતમા અધ્યયનનો

અ બ ધ છે, નામ નિ નિનેપામા અન્યોઅન્ય ક્રિયા એવું નામ  
છે તેની બાકી રહેલી અડધી ગાથાને નિયુક્તિગર જહે છે

અન્ને છઠ્ઠ ન પુન તદ્દમમાર્ગમઝા ચેવ ॥ ૩૨૫ ॥

અન્યના છ પ્રકારે નિમેષા છે નામ—આપના મુખમ  
છે દ્રવ્ય અન્ય નિમેષામા પન્ ગન્દમા ને ખુલાઓ કર્યો છે  
તેમ અહીં પણ જાણવું અહીં પગક્રિયા કે અન્ય ક્રિયા કારણ  
પ્રમ જે ગન્ધવામીને ઢરવી પડે તમા જ્યણા રાખવો, ગન્ધ  
માથી નીકળેલાને ઓપધ વિગેરે ક્રિયાનું પ્રયોગન નથી, તે  
નિયુક્તિકાં બતાવે છે

જયમાણસ્મ પરો જ કરેહ જયનાર્ગે તત્ત્વ અદ્વિગારો ।

નિર્પદિક્કમ્મસ્સ ડ અન્નમત્તવરણ અન્નુત્ત ત્તુ ॥ ૩૨૬ ॥

મત્તિક્કાણ મિન્નુત્તી સમસા ॥

માધુએ જ્યણાથી ડામ ઢરવું ડગવું રાગદ્વેષ ન ઢરવા,  
પણ છનકેપીને તે વડતું નથી, તેઓ દવા વિગેરેથી ઢર છે,

સે મિક્કલૂ વા ૨ અન્નમત્તવિરિયે અન્નસ્થિય મનેદય  
મો ત માયપ ૨ ॥ સે અન્નમત્ત વાપ આમસિજ્જ વાં મો તં,  
સેસ નં ચેવ, યય મટું જાજ્ઞાસિ ( મૂં ૧૭૮ ) સિયેમિ ॥  
સમમમ્ ॥ ૨-૨-૭ ॥

અન્યો અન્ય એટલે પન્દપન્ ક્રિયા તે માધુએ માહો  
માહે પણ ખાસ કારણ વિના ચાળવું આપનું દાળવું વિગેરે  
ન ઢરવું જરૂર પડે ઢરતા રાગ દ્વેષ ન ઢરવો

આ પ્રમાણે બીજી ચૂલિકા સમાપ્ત થય



## ભાવના નામની ત્રીજી ચૂલિકા.

ખીજ વ્દીને હવે ત્રીજી ચૂલિકા કહે છે, તેનો આ પ્રમાણે મળે છે, કે આ આચાર્ય સૂત્રનો વિષય પ્રથમ વર્ધમાન સ્વામીએ કહ્યો, તે ઉપકારી હોવાથી તેની વજન-પના ખુલાનાથી કહેવા તથા પચમહાવ્રત લીધેલા સાધુએ પિંડ યજ્ઞના વિગેરે ( સચમ શરીર રક્ષાર્થે ) લેવા, તે બે ચૂલિકામાં બતાવ્યું તેજ પ્રમાણે મહાવ્રતોને બરાબર પાળવા માટે ભાવના ભાવવી, તે આ ત્રીજી ચૂલિકામાં કહેશે તેથી આવા મળે છે આવેલી આ ચૂલિકા ( ચૂડા ) ના ચાર અનુચીત દ્વાર કહેવા, તેમાં ઉપક્રમ દ્વારમાં રહેલો આ અર્થાધિકાર છે, કે અપ્રચલ્ન ભાવના ત્યાગીને પ્રચલ્ન ભાવના ભાવવી, નામનિ-નિમેષામાં ' ભાવના ' એ નામ છે, તેના નામ સ્થાપના વિગેરે ચાર પ્રકારનો નિરૂપ છે, નામ સ્થાપના મુગ મને છોડી દ્રવ્યાદિ નિરૂપો નિયુક્તિકાર કહે છે

દ્રવ્ય મધંગતિલાઘ્વસુ સીડણ્ઢવિસદ્ગર્હસુ ।

માર્કમિ દોઢ દુષિદ્ધા યમત્ય તદ્ અપ્પસમ્યા ય ॥ ૩૨૭ ॥

નો આગમથી, દ્રવ્ય ભાવના વ્યતિરિક્તતામાં બાઈ વગેરે ના કૂલો વિગેરે મળવાળા દ્રવ્યથી જે તેલ વગેરે દ્રવ્ય ( પદાર્થ ) માં જે વાસના ( મુગધી ) લાવે, તે દ્રવ્ય વાસના છે, તથા શીતમાં ઉછરેલો માણુગ શીત ( ઠંડ ) સહે, ઉષ્ણ દેશમાં ઉછરેલો તાપ સહે, તથા ડસન્ત ઠરનારો અનેક ડાયડટ સહે,

તેજ પ્રમાણે બીજા કોઈ પણ પર્યર્થ વડે અથવા પર્યર્થની જે ભાવના (ધર્મ અમત્ત્યા વિનાની) હોય તે દ્રવ્ય ભાવના છે, અને જાણ સંબંધી જે પ્રગમ્ન અ પ્રચયત્ત લેઈ વડે જે પ્રચર ની ભાવના છે, તેમા પ્રથમ અપ્રચયત્ત કહે છે,

વાણિવદ્દમુમાવાપ અદત્તમાદુણપરિગટે લેય ।

કાદે માણે માયા જોમે ય દયતિ અપસત્યા ॥ ૩૨૮ ॥

છવત્તિ લા જૂઠ્ઠા ચાગી મંથુન પરિચહ ક્રોધ માન માયા અને લોભ એ નવ પાપોમા પ્રથમ શકાથી અને પછી વાર-વાર નિમ્બુ-થઈને નિ શકપણે વર્નો, તે અપ્રચય ભાવના કહ્યું છે કે —

યતોમ્યાદી તાયત્મગુણદ્વય વિમિદ્ગુર્ધં, ત્રિતીયં ત્વા પેક્ષો વિમુશતિ ચ કાર્ય ચ કૃદત । તૃતીયં નિ શક્તો વિગતયુ જમગ્યત્તમકૃદત, તત વાપામ્યામાત્મતતમશુભેનુ પ્રરમતે ॥૧॥

મુનપુરૂષા ભવ્યાત્માઓને બચાવવા ઉપદેશ આપે છે કે છવત્તિ લા વિગેરે પાપો બાજક ભુદ્ધિના માણસો પ્રથમ ઠરીને છુપા કરે છે કે રખેને મારી લોકમા નિદા થશે, પણ ત્યાં કુટેવ ન છુટે તો પછી અપેક્ષા વિચારી કુચુક્તિ લગાડીને જાહેર પાપ કરે છે, ત્યાર પછી નિ શક થઈને લક્ષ્ય દયાને છોડી નવા નવા પાપ કરે છે, અને છેવટે પાપના અભ્યાસથી હમેશા પાપમાજ રમે છે (અર્થાત્ જરા કુટેવ પડવાથી ભવિષ્યમાં ઘણું નુકસાન થાય છે, માટે જરાપણ કુટેવ ન પડવા દેવી, ભુલ થાય તો તુર્ત પ્રાયશ્ચિત લેવું )

## પ્રશસ્તિ ભાવના.

દમનનાળચરિત્તે સવયેગ્ગં ચ હૌહ ડ પમસ્યા ।

જ્ઞા ય જહા તા ય તહા ત્વમ્મણ યુચ્છ મલ્લમ્મણઓ ॥૩૨૯॥

દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર તપ વેગવ્ય વિગેરેમા જે પ્રશસ્તિ ભાવના  
હોય છે, તે પ્રત્યેકને લક્ષણથી કહીશ.

## દર્શન ભાવના

તિથ્યગરાણ મળવઓ પવવળપાથવણિઅસહક્રીણ ।

અમિગમનનમણદરિમણકિત્તણસંવૂઅણાથુળણા ॥૩૩૦॥

તીર્થ કંઠ પ્રભુ, બાર આગ (જનન મિદ્ધાત) જેનું ખીન્તુ  
નામ ગણિપિટક (ભગવતના વચન કે પ મનોને રાખવાનો  
પેટાગે) તથા પ્રાવચનિ તે ગણધરે તથા મહાન્ પ્રભાવિક  
આચાર્યો યુગ પ્રધાનો તથા અતિશય સદ્ધિવાળા કેવળજ્ઞાની  
મન પર્યાય તથા અવધિજ્ઞાની તથા ચૌદપૂર્વો તથા આમર્ષ  
ઔપધિ (જેના શરીરના મેલ કે પગને ફરશેલી વજ અડ  
વાથી ભય કરે એવો પણ ફર થાય તે) લમ્ધિધારક મુનિઓ  
વિગેરેનું બહુ માન કરવા સામે જઈને દર્શન કરવું, તેમના  
ઉત્તમ ગુણોને પ્રશંસવા, યુગ ધર્મી પૂજન સ્તોત્ર વડે સ્તવન  
કરવું, (આમા દેવ મનુષ્યને જે ઉચિત હોય તે કરવું)

આ પ્રમાણે હમેશા કરવાથી દર્શન શુદ્ધિ થાય છે,

જમ્મામિસેયનિવલ્લમણચરણનાણુપ્પયા ય નિલ્લ્યાણે ।

દિયત્તેઅમયળમંદરનદીસરમોમનગરેસુ ॥ ૩૩૧ ॥

અદ્વાયયમુક્ષિતે ગયમ્પયય ય ધમચક્રે ય ।

પાસરહાયત્તનનં ચમરુપ્પાય ચ વદામિ ॥ ૩૩૨ ॥

તીર્થ કરોની જન્મભૂમિ, દીક્ષા લેવાના વગ્ધોડામા,  
ચારિત્ર લીધુ તે જગ્યા, તથા કેવળ જ્ઞાન તથા નિર્વાણ ભૂમિ,  
તથા દેવલોકમા, મેરૂ પર્વત, નીલશ્વર દ્વીપ વિગેરે તથા પા  
તાળના કવનોમા જે ગાથતા જિનેશ્વરના ખિભો છે, તથા  
અષ્ટાપદ ગિરનાર દશાર્જુનદત્તમા તથા તદ્દશશિલામા ધર્મ ચક્રના  
સ્થાનમા, તથા અહિંદ્રના નગરીમા જ્યા ધરણ્યે દે પાર્શ્વનાથ  
પ્રભુનો મહિમા ઈર્ષ્યો છે, તથા રથાવર્ત પર્વત જ્યા વજ્ર  
સ્વામીએ પાદપોષગમન અણશણુ ઈર્ષ્યુ છે, તથા જ્યા વર્વ  
માન સ્વામીને આશ્રયી અમરે દ્રે ઉત્પત્તન ઈર્ષ્યુ છે આ બધા  
સ્થાનોમા જઈને યથાયોગ્યપણે વહન પૂજન સ્તવન ધ્યાન  
કરવાથી દર્શન શુદ્ધિ થાય છે

( એવા પવિત્ર સ્થાનોમા જઈને એક પુરૂષોના શુભો  
ધ્યાનમા લઈને તે પ્રમાણે પોતાનો આત્મા પવિત્ર કરવો )

ગણિય નિમિત્ત શુક્તી સંદિહી અવિતદ્દ દ્યમે નાળી ।

इय मंगलमुपगया गुणपञ्चइया इमे अन्था ॥ ३३३ ॥

ગુણમાદ્યપ્પ ઇસિનામકિત્તણ સુરનરિંદપૂયા ય ।

पौराणचेइयाणि य इय एमा दमणे होइ ॥ ३३४ ॥

જીન સિદ્ધાતને જાણુનારા જે મહાન સાધુપુરૂષો છે  
તેમનામા શુભને આશ્રયી આ જાળતા છે, જેમકે બીજગણિત  
વિગેરેમા કેઈ પાર પામેલો હોય ( જમે તેના હિસાબ ગણી

શકે કે તેને દેખીને બીજા આશ્ચર્ય પામે ) તથા જ્યોતિષના આઠે અંગમાં પ્રવીણ હોય (એટલે ગમે તેની વાત ભૂત ભવિષ્ય કે વર્તમાનની કહી શકે) તથા દૃષ્ટિવાદ નામના બારમાં અંગમાં બતાવેલ તમામ ઈર્ગનોની બતાવેલી જુદીજુદી સુક્તિઓને પોતે જાણે અથવા દ્રવ્યના સંયોગોને અથવા હેતુઓને જાણે

તથા સમ્યગ્ ( “અવિપરીત” ) દૃષ્ટિ હોય કે જેથી દેવતાઓથી પણ પોતે ચલાયમાન ન થાય

તથા અવિનય (દરેક અપેક્ષાથી સત્ય) જેનું જ્ઞાન હોય આવા પવિત્ર આશ્ચર્ય વિગેરેના ગુણોની પ્રગટા કરતા પોતાના આત્માની શ્રદ્ધા નિર્ભળ થાય છે, તેજ પ્રમાણે કોઈ પણ ગુણનું વર્ણન કરતા તે પવિત્ર પુરૂષના ગુણો મળે છે, તથા મહાપુરુષિવાળાને તેવા ગુણોનું કીર્તન ન થાય તો તેવા પૂર્વ મહર્ષિના નામો લેવાથી પણ ધર્મમાં શ્રદ્ધા થાય છે, અથવા તેવા પુરૂષને સુરનરના સ્વામીઓએ પૂજ્યા તે કથા સાંભળતા અથવા પુરાણા ચિત્તોને પૂજવાથી કે તેવી બીજી ક્રિયા કરવાથી તેઓને ગુણોની વાસના મળવાથી દર્શન શુદ્ધિ થાય છે, તે દર્શનની પ્રશસ્તિ ભાવના છે

### જ્ઞાન ભાવના.

તત્ત્વ જીવાજીવા નાયબ્યા જાણણા રૂદ્ધ દિદ્ધા ।

રૂદ્ધ વજ્જકરણકારગસિદ્ધી રૂદ્ધ વધમુક્કલો ચ ॥ ૩૩૫ ॥

વહ્નો ય યથદેહ યથજઞધન્કલ સુકહિય નુ ।

સંસારપથચોઽયિ ય દ્વયં કહિઓ જિજ્ઞાસરેહિ ॥ ૩૩૬ ॥

નાળ મયિસ્સઈ પથમાદ્યા યાયનાદ્યાઓ ય ।

મજ્જાપ આડત્તો ગુરુરુલ્લાસો ॥ ૩૩૭ ॥

જીનેશ્વરનું વચન જેવી રીતે પદાર્થો છે તેવી રીતે  
સ પૂર્ણ પદાર્થોનું વર્ણન કરે છે, તેથી તે પ્રવચન ડહોવાય છે  
અને તે જ્ઞાન બાળુવાથી મોક્ષનું પ્રધાન અંગ સમ્પન્ન દર્શન  
પ્રગટ કરે છે. ઠારણ કે તત્ત્વોનું સ્વરૂપ બાળીને તેમા શ્રદ્ધા  
ઠરવી તેજ મમ્યગ્ દર્શન છે. જીવ, અજીવ, પુન્ય, પાપ,  
આશ્રવ, સવર, બધ, નિર્ગુણ અને મોક્ષ એ નવ તત્ત્વો છે,  
તે નવ પદાર્થોને નવતત્ત્વ જ્ઞાનના અર્થોએ બરોબર બાળુવા  
જોઈએ અને તે બાળુવાનું સાધન જિનેશ્વરના વચનમાજ ॥

વળી આ જિનવચનમાજ પરમાર્થ રૂપ ઉપદત્ત કાર્ય  
મોક્ષ છે તે મોક્ષ મેળવવાનો ક્રિયા જવામા મહાન ઉપકારક  
સમ્પન્ન દર્શન જ્ઞાન-ચારિત્ર મુખ્યપણું છે.

ઠારક (ક્રિયા કરનારો) સાધુ મમ્યગ્ દર્શન વિગેરેનું  
અનુષ્ઠાન બરોબર કરનાર છે અને તે પ્રમાણે ક્રિયા કરવાથી  
આજ જેન દર્શનમા છેવટે મોક્ષની પ્રાપ્તિ છે તેજ ક્રિયાસિદ્ધિ  
બાળુવી તેને બતાવે છે.

પ્રથમ કર્મજ ધનનું સ્વરૂપ બાળુવું અને તેમા વિરકત  
થતું તેથી કર્મક્ષય થતા મોક્ષ પ્રાપ્તિ થાય, આવી ક્રિયા જોઈ  
વિગેરે દર્શનમા ન હોવાથી મોક્ષના ક્રિયાસિદ્ધિ પણ અ  
શક્ય છે.

શકે કે તેને દેખીને બીજા આશ્ચર્ય પામે ) તથા જ્યે  
 આઠે અગમા પ્રવીણ હોય (એટલે ગમે તેવી વાત પુ-  
 થ્ય કે વર્તમાનની કહી શકે) તથા કૃષિવાદ નામનું  
 અગમા બતાવેલ તમામ જગતની બતાવેલી વસ્તુઓ  
 જોને પોતે જાણે અથવા દ્રવ્યના સંયોગે જાણે  
 જોને જાણે

“ જાણમ્મ દોહ માગી ચિરચરમાં દમણે ચરિસં ય ।

ધયા આવવદાપ ગુરુનુલ્લસાર્મ ન મુચ્ચન્તિ ॥ ૧ ॥ ”

જ્ઞાનનો ભાગી થાય, શ્રદ્ધા અને આરિત્રમા મિથર ચિ  
ત્તવાળો થાય, આવા કામ્બોથી જેઓ ગુરુકુળવાસ નથી  
મુખતા, તેવા પુરુષોને ધન્ય છે આ ની જ્ઞાનની ભાવના જાણવી

હવે આરિત્રની ભાવના કહે છે

માદુમહિમાધમ્મા સઘવદત્તચિરદ ય વંધ ય ।

માદુ પરિગ્ગદચિરદ માદુ તથો વાર્મગા ય ॥ ૩૩૮ ॥

ચમ્મમપ્પમાઓ વગત્તા (ગ, માયણા ય પરિસંગ ।

દપ ચરણમણુગવાઓ મળિયા દત્તો તથો ચુલ્લ ॥ ૩૩૯ ॥

અહિં માહિ દક્ષણવાળો લેનધર્મ એટ છે આ પહેલા  
મતની ભાવના છે તથા આ જિનેન્દર વચનમા નિર્મળ સત્ય  
છે તેવું બીજું નથી આ બીજા મહામતની ભાવના છે, ત્રીજા  
મતની ભાવનામા અહીં પારકો માલ ન લેવાનું બરોગર બ  
તાનું છે, ચોથા મહામતની ભાવનામા પ્રદાયર્થની નવવાટો  
પાળવાનું અહીં બતાનું છે, પાંચમા મહામતની ભાવનામા  
જરૂરના ઉપકરણ મિવાય પન્નિમહનું ત્યાગપણ સર્વોત્તમ  
જિન વચનમા બતાનું છે

બાર પ્રકારનો તપ પણ અહીં ઇદ્રિયોના વિજય માટે  
તથા ઈર્ષ્યા ખપાવવા માટે અહીં બતાવ્યો છે.



વૈરાગ્ય ભાવનામા ત્રી સારના દેખીતા મુખે પરિણામે તથા અતન્દ્રિએ જોતા હુ ખરૂં છે માટે વિદ્યા અમાન જાણીને દરથી ત્યાગવા યોગ્ય છે એમ ભાવવું

અપ્રમાદ ભાવનામા જાણવું કે જે જીવો દારૂ વિગેરેના દુબ્ધસનમા કે ક્રોધાદિ ઠરીને કે ઇદ્રિયોને વશ થઈ કેવા હુ ખા જોજવે છે તે વિચારી પાચે પ્રમાદોને છોડવાનું અહીં છે એકાગ્રભાવનામા આ જાયા વિચારવી

“ एको मे मासओ अप्पा, जाणदमणसज्जओ ।

मेमा मे बहिरा भावा, सब्बे मज्જोगलक्खणा ॥ ૧ ॥ ”

જે કેાઈ સ સાગી જીવ ૬ સાધુ દેખીતા મનોહર વિષયોથી મુઝાઈને વિહ્વલથાય અથવા તેવા મુહર વિષયોના વિયોગમા યેક્ષો થાય તેવા પુરૂષને ચિત્તમા અપૂર્વ શાન્તિ પ્રાપ્ત કરવા આ ઉપદેશ છે કે તું તારા હૃદયમા આ પ્રમાણે વિચાર, કે મારો આત્મા નિરતર રહેનારો જન્મ મરણથી મુક્ત જ્ઞાન દર્શનના લક્ષણવાળો છે, બાકીનું જે કંઈ શરીર વિગેરે ચલાયમાન દેખાય છે તે કર્મના સંયોગથી મને મળેલું છે, હું તેનાથી જુદો છું, મારૂં સ્વરૂપ ચેતન છે અને શરીર વિગેરે જડ છે ( આ નિશ્ચય નયની ભાવના જાણવી )

આ ભાવનાઓ રૂપિઓનું અંગ છે અને ચારિત્રને આશ્રયી ( ટેકો આપનાર ) છે

( ८६६ )

धिद के दविष्टः र्वको दिपनी । वि का म्दु लक वारी । ३  
 वा इर इरने जेमा विने म्दुले लककवारी । ४ इर २

[illegible]

इच्छाहवासनाय इति ( ५८ ) सर्वे भवन्ति च भवन्ति ।

सिद्धान्तसिद्धांतें होइ अस्मिन् इहं अस्मिन् ३३ ३३ ३३

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥  
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥  
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

निम्नलिखित कथनों में से सही उत्तर चुनिए :  
अतिशुद्ध जल को पीने से क्या होता है ?

કિં પુનઃ અયમેસેહિં દુઃસ્વસ્ત્યકારણા સુવિદિષ્ઠિં ।

હોઈ ન ઉજ્જમિઝવ્ય મપચ્ચવાયમિ માણુસ્સે ? ॥ ૨ ॥ ”

તીર્થ કર દિક્ષા લેતાજ આ રાની થાય છે, દેવતા પૂજ છે, નિશ્ચેમોક્ષમા જવાના છે, આટલું છતાં પણ પોતાનું ધાતીકર્મ ખપાવવા બળ વીર્યને ન જોખાવતા અધોર તપ સ્વર્ગ કરે છે, તો તે સિવાયના બીજા મારા સાધુઓ હું ખતો લય કરવા અને મનુષ્ય હોવન અનેક વિધોવાળું છે તો તે મણે શામાટે પુરો ઉત્તમ ન કરવો જોઈએ ? આવી તપની ભાવના ભાવરી, સ યમ ભાવના ઇદ્રિયો અને મનને વશ રાખવા માટે છે તથા સ ધયણ તે વજ્ર કપલ વિગેરેમા તપનો નિર્વાહ થઈ શકે તેવી ભાવના ભાવવી

### વૈરાગ્ય ભાવના.

અનિત્ય વિગેરે બાર ભાવનાઓ ભાવવી ( ૧ ) આ સ મારમા બધું અનિત્ય છે પણ અથાચિ રહેવાનું નથી ( ૨ ) માટે કોઈનું શરણુ નથી ( ૩ ) હું એકલો જન્મ્યો અને એકલોજ મરવાનો છું ( ૪ ) માગ આત્માથી બીજા તમામ હોવો કે જે પદાર્થો બ્રહ્મા છે ( ૫ ) અશુચિત્વ તે શરીર અ દરથી દુર્ગ ધર્મી ભરેલું છે ( ૬ ) સ સાર તે વિષયોમા મોહ કરનારને સ હારનું ભ્રમણુ થાય છે ( ૭ ) આશ્રવ તે સુદર પદાર્થોમા રાગ અને વિરુદ્ધમા દ્રેષ કરવાથી તૃષ્ણા વંચીને રોજ રોજ નવા કર્મોના પુદ્ગલો આવે છે ( ૮ ) માટે સુદર કે વિરૂપ પદાર્થમા રાગદ્રેષ ન કરતા સમતા રાખવાથી

સુવં યાય છે ( ૬ ) આંતરા મુખદુ ખને દુર્ધ જોદ બતાવ્યા  
ચિના સુમના કારે લો લીને તથા તપ-યા કરીને પૂર્વના  
ઝીખા દર્મ કાપવા તે નિર્મળ ભાવના છે ( ૧૦ ) લોક તે  
જેમ, ૭ દુર્ધો રહેલા છે અને ચાત્ર મતિમા છત્રનુ જમણ  
તે તે વિચાર્યુ તે લોક ભાવના છે ( ૧૧ ) ધર્મનુ ચિતન  
કમ્બુ તરવને ઓગળવા તજ નમય સદ્ગ જલ્લેસ આ ધર્મ  
ભાવના છે ( ૧૨ ) વીનરાગ પ્રભુનુ વગન સાભળ્યુ અને તેમા  
મદા ધરી ઝો મણ દુઃખ જ ન જોધિ દુર્ગળ ભાવના છે

આ પ્રમાણે બાર ભાવનાઓ ભાવવાળી ખાત્રા નિર્મળ  
ધાર છે, એમ ભાવનાનુ સ્વરૂપ અને પ્રકારે યાય છે તે  
ગિધોને લલ્લવા માટે લખ્યુ છે પણ ચાલુ વાનમા તેા આ  
રિત ભાવના માથે પ્રયોજન છે, માટે વીર પ્રભુનુ ચરિત્ર  
નિર્ધુમિનો અનુગમ કરીને મૂત્રનુ ઉચ્ચારણ કરતા કહે છે

### મદાવીર પ્રભુનુ ચરિત્ર

તેજ વાલેજ તેજ નમણ નમણ મગન મદાવીરે પંચદ  
રુપને યાવિ દુષ્ટા, તેજદા-જ્યુતરાઈ ચુપ ચરતા ગચ્છે વદે  
તે દરુતરાઈ ગચ્છાઓ ગચ્છ નાદરિય દરુતરાઈ માય  
દરુતરાઈ મૂંદે મલિતા અગારામા અજનારિય પંચદ  
દરુતરાઈ વમિજે વદિપુને અગ્નાપાળ નિરાવરણે અજલે  
અગુતરે પેચાવરમાણમંમે સમુવર્મે, મારના મગન વરિ  
નિવુષ । ( સૂં ૧૭૫ )

તે કાળ તે સમય એટલે વિક્રમ મવતના ૪૭૦ વગ્ગ પહેલા મહાવીર પ્રભુનો જન્મ થયો એવી હાલની ગણતરી છે અને નવ મહિના અને માઠામાત દિવસ પહેલા મહાવીર નામી માતાના ઉદ્ભા આગ્યા હતા તેને જૈનમતના પ્રભુનું ચ્યવન ગયું વિગેરે જાણના કહે છે

જૈનોના દર્ષક તીર્થ કરના પાત્ર કન્યાણુક છે એટલે ચ્યવન જન્મ દિક્ષા કેવળજ્ઞાન અને મોક્ષ છે મહાવીર પ્રભુને એક માતાના ગર્ભમાંથી બીજી માતાના જન્મ મા સુધ્યા તેને ગર્ભપિહાર કહે છે ( એટલે કોઈ આત્મા છ કન્યાણુક પણ માને છે, આ છ માને કે પાત્ર માને પણ જો પન્નપર પ્રીતિ વધારી કન્યાણુનું કારણ એના તપ જપ કે નિર્મળ ભાવનાઓ લાવે એ વિશેષ પ્રશંસવા જેવું છે ) દુકાલમા અમળાવના પ્રથમ ચંદ્રનક્ષત્ર કહે છે ( ન્યૂન નક્ષત્ર તેર અથવા ચૌદ દિવસે બહલાય છે એમામામા આદ્રા મવા સ્વાતિ વિગેરેનો વરમાદ સારો છે એ સૂર્ય નક્ષત્ર છે તથા રોજ બહલાય તે ચંદ્ર નક્ષત્ર છે અને અર્ધી ૭ નક્ષત્ર લીધા તે ચંદ્ર નક્ષત્ર છે ) હન ઉત્તરે જોને છે તે ઉત્તરાશ્વિની નક્ષત્ર છે

મહાવીર પ્રભુને ચ્યવન ગર્ભપિહાર જન્મ દિક્ષા કેવળ જ્ઞાન એ ઉત્તરાશ્વિનીમા થયા છે અને ભગવાનનો મોક્ષ આતિ નક્ષત્રમા થયો છે તે વિસ્તાથી પાંડીના મૂરમા છે

મમણે મમથ મહાવીરે હમાણ ઓમપિપીળ સુમમસુ-  
મમાળ મમાળ થીફતાળ સુસમાળ સમાળ થીફતાળ સુન-

मदुष्मभाय ममाय पीडकृताय दुःसमस्तुमभाय ममाय षट्  
 पिडकृताय पप्रदत्तगीय वासेहि मासेहि य अद्मयमेहि  
 सेमेहि जे मे गिम्हानं चउत्थ मासे अद्ममे पक्खं आसाद-  
 सुद्ध तम्म जे आमादसुद्धम्म छट्ठीपक्खेण दत्थुत्तरादि  
 नयमनेण जागमुयागएण महाविजयसिद्धत्थपुण्ड्रत्तरपरपुट  
 रीयदिमागोप्रतिषयदुमाणाआ महायिमाणाआ श्रीमं माग  
 रायमारं आउये पावइत्ता आउक्खण्ण डिक्खण्ण भयक्ख  
 एण पुण चइत्ता इह मत्तु नयुदीय ण दीये भारहे वासे दा  
 दिण्डुभारहे दादिणमाहणइहपुरसनिवेसमि उत्तमदत्तम्म  
 माहणम्म काढाणमगात्तम्म दयाणदाय माहणीय जाउध  
 रम्म गुलाय मोहुद्धमयभूषण अपाणेण कुण्डिणि गम्भ  
 यक्खे, ममणे भगव महाधीरे तिग्गानोयगए या यि इत्था  
 चइम्मामिसि जाणइ पुणमिसि जाणइ चयमाणे न याणइ,  
 सुद्धं ण से काले पप्रत्ते, तओ ण ममणे भगव महाधीरे  
 दिवाणुक्खण्ण देयणं जीयमेयतिकट्टु जे से धामाण तय  
 माने पक्खे पदंते आमाययहुले तम्म ण भासोययहुलम्म  
 नेरसीपक्खण्ण इत्थुत्तरादि मक्खत्तण जागमुयागएण धामोहि  
 रादिणहि यइत्तेहि तेमोइमस्स गइदियस्स पनियाय षट्  
 माणे दादिणमाहणइहपुरसनिवेसाओ उत्तरस्सत्तियण्डपुर  
 मंनियेससि नायाण सत्तियाण मिद्दत्थम्म सत्तियस्स वाम-  
 यगुत्तस्स तिमलाय सत्तियाणीय वामिद्धमगुत्ताय असुभाण  
 पुग्गलाण अयदार वगित्ता सुभाण पुग्गलाण पक्खयं वगित्ता  
 कुण्डिणि गम्भ माहरइ जेयि य से तिमलाय सत्तियोणीय

कुच्छिन्नि गच्छे तपि य दाहिणमाहणकुडपुरमनिघेसंमि  
 उम० को० देया० जालधरायणगुत्ताप कुच्छिन्नि गच्छे माह-  
 रइ समणे भगव महावीरे तिस्राणोवगण यावि होत्था—  
 माहरिज्झिस्सामिस्ति जाणइ माहरिज्झमाणे न याणइ माह-  
 रिणमिस्ति जाणइ समणाउमो । तेण कालेण तेण समणं  
 तिसलाप खत्तियाणीए अहउत्तया कयाइ नयणइ मामाणं  
 बहुपडिपुत्ताण अहउत्तमाजराइदियाण धीइत्ताणं जे ते  
 गिम्हाण पढमे मामे कुणं पक्खं चित्तसुद्धे तस्स ण चित्तसु  
 द्धस्स तेरसीपक्खेण हत्थु० जोग० समण भगव महावीरं  
 अरोग्गा अरोग्ग पसूया । जण्ण राइ तिसलाव० समण०  
 महावीरं अरोया अरोय पसूयात ण राइ भयणयइयाणमत  
 रजोइसियधिमाणयासिदेवहिं देवीहि य उवयतेहि उप्पय-  
 तेहि य एगे मह दिव्यं देवुज्जाए देवसन्निधाए देवकहक्काए  
 उप्पिज्जलगभूय यावि हुत्था । जण्ण रयणि० तिसलाव०  
 समण० पसूया तण्ण रयणिं वट्ठये देवा य देवीओ य एग  
 मह अमयथास च १ गधयास च २ चुल्लयास च ३ पुप्फया०  
 ४ हिरण्णयासं च ५ रयणयासं च ६ धांसिनु, जण्ण रयणि  
 तिसलाव० समण० पसूया तण्ण रयणिं भयणयइयाणमत-  
 रजोइसियधिमाणयासिणो देवा य देवीओ य समणस्स भग-  
 वआ महावीरस्स मूरकम्माइ तित्थयराभिसेय च करिंनु,  
 जओ ण पभिइ भगव महावीरे तिसलाप ख० कुच्छिन्नि  
 गच्छे आगए तओ ण पभिइ त कुल विपुलेण हिरण्णेणं सुव-  
 ज्जेण धणेण धण्णेण माणिक्केण भुत्तिपण सव्वसिलप्पवालेण

અર્થ ૨ પરિવદ્ધ, તઓ જ નમનસ્મ ભગવત મહાવીરમ્મ  
 અમાપિયરા પયમદ્દ પ્રાણિતા નિવ્વત્તદમાદ્મિ કુદ્ધતંમિ  
 સુરમ્યમિ વિપુલં અસનપાળમાદમમાદમ ઉચ્ચસદ્ધાધિતિ ૨  
 તા મિત્તમાદમયજસયધિચગ ઉવનિમતંતિ મિત્ત ૦ ઉવનિ  
 મતિત્તા વહથે નમનમાહનવિવળવળીમગાદિ મિચ્છુદ્ધગપદ  
 ગ્ગારંજ વિચ્છુદ્ધિતિ વિમ્મોવિતિ વિમ્માણિતિ વાપારેસુ  
 વાળ પદ્ધમાદિતિ વિચ્છુદ્ધિત્તા વિમ્મો ૦ વિમાણિયા દાયા ૦  
 પદ્ધમાદિયા મિગમાદ ૦ મુંજાધિતિ મિગ ૦ મુંજાધિયા મિગ ૦  
 વગ્નેજ હમમેચારુચ નામધિચ્છ વાગધિતિ—તઓ જ પમિદ  
 હમે કુમારે તિ ૦ જ ૦ કુન્નિહિમિ ગમ્મે આહુપ તપ્રા જે પમિદ  
 હમ કુલં વિપુલેજ દિરસેજ ૦ મગ્ગમિલ્લપથાલેજ અતીથ ૨  
 પરિવદ્ધ તા હોડ જ કુમારે વડમાણે, તઓ જ નમને ભગવ  
 મહાવીરે પચધાપરિવદ્ધે ત ૦—સીરધાર્પ ૧ મજ્જનધાર્પ  
 ૨ મહનધાર્પ ૩ જ્વલાયનધાર્પ ૪ અવધા ૦ ૫ અવાઓ અવ  
 માદગ્ગિજમાણે ગમ્મે મણિકુદ્ધિમતલે મિરિવદ્ગમ્મમુહીજેવિથ  
 વપયપાયય અદાણુપુન્ધીય સવદ્ધ, તઓ જ નમને ભગવ ૦  
 વિલાયપરિણય ( મિત્તે ) વિણિયવવાલભાવે અપુસ્સુવાર  
 ડરાલાઈ માણુસ્મગાઈ પચલવગ્ગણાઈ કામભોગાઈ સદ્ધરિમ  
 રસસ્યગધાઈ પરિવારેમાણે પથ જ જે વિદગ્ધ ॥ (મૂ ૦ ૧૭૮)

શ્રમણુ લગવાન મહાવીર આ અવમર્ષિનીના ચેથા  
 આરાને ઉડે પયોતેર વગ્ગને સાડાઆઠ મહિના બાકી હે  
 છે, તે ત્રીપ્પમરુતુના ચેથે મહિને આઠમે પળવાડીએ અપાડ



શુદ્ધ છકુને દિવને મહાવિજય સિદ્ધાર્થ પુષ્પોત્તર વગર પુરિ-  
કદિશા મોવમ્મિક વર્ધમાન નામના મહાવિમાનમાથી દેવતા  
સળધી ધીન સાગંગપમનુ આયુ પુત્ર કરીને ભવ તથા સ્થિ-  
તિનો ક્ષય થતા ચવીને આ જ ગુદીપના ભગ્નત્રેત્રના દક્ષિણ  
અર્ધભરતમા દક્ષિણ પ્રાક્ષણકુડર્યાનમા કોદાલગોત્રો રૂપભદ્ર  
પ્રાક્ષણના ઘનમા ભવધર ગોત્રની દેવાનદા પ્રાક્ષણીની કુળમા  
સિદ્ધના ળચ્યાની માફક અવતર્યા તે મમયે શ્રમણ ભગવાન  
મહાવીર પણ જ્ઞાન સહિત હતા તેથી દેવલોકમા ભણ્યું કે  
હું ચવીશ મર્લમા અવતર્યા પછી ભણે કે હું ચબ્યો, પણ  
ગવવાનો કાગ યોડો હોનાથી તેનું જ્ઞાન થતું નથી કે હું  
ચવુ છું

ત્યાર પછી મહાવીર પ્રભુને જાગી ભક્તિથી દેવતાએ  
ધોતાના હુમેશના આચાર પ્રમાણે ૮૨ દિવસ થયા પછી  
આત્મા (શુભરાત્રી ભાદવો) વગી તેરમના તે પ્રાક્ષણીના કુળ  
માથી ત્યાંથી ઘોડે દૂર આવેલા ક્ષત્રિયકુળ નગનમા જાનવ શીય  
જામ્યય ગોત્રના સિદ્ધાર્થ ક્ષત્રિય ગબ્બની ભાર્યા વાગિપ્ર ગોત્રની  
ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણીની કુળમા અશુભ પુદ્ગલો દૂર કરીને શુભ  
પુદ્ગલો મુદીને ભગવાનને આ મર્લમા મુક્યા અને ત્રિશલા  
ક્ષત્રિયાણીના મર્લ દેવાનદાની કુળમા મુક્યો (૮૮૫૨૩૪મા  
આનુ વિગેય વર્ણન છે અને તેનું ભાષાનર શુભગતી તથા  
હિદીમા જે તાથો ભેવું કે આ કાર્ય મોધર્મ છદ્મે હરિણ  
ગમેળી દેવતા પાને કળવ્યુ હતું આ વાત દેવ નળધી  
હોવાથી મનુષ્યોથી જાણી શકાતી નથી, પણ જેઓ જ્ઞાનાગમને

પવિત્ર માને છે તેઓને ભગવતી વિગેરે સૂનાઈ પછી મુક્તિ  
 કે મહાવીર પ્રભુને દેવતા જ્ઞાન થયા પછી અન્ય લોકો માફ  
 દેવાન દા જાણતી માતા નમવત્પ્રભુમા જિનેશ્વરને વાદના આ  
 વેલ છે, ત્યાં પુત્ર પ્રેમ હાલ મો, નન્યમા દુધ ભરાઈ  
 આમુ અને ગજુધર દંડભુનિ મહારાજને આદર્શ થવાથી  
 પછી, ત્યાં પ્રભુએ મુકુ કે આ મારી મા છે, પણ પૂર્વ  
 ભગમા દેવાન દાએ રત્ન ચાર્યા તેના કારણે અશુભ કર્મ  
 બધાના તેનો મર્મ ચારાયો, આ વાત કહેવાના માફ છે  
 કે જે જીવતની ધારી કરે છે તેને હવે હવે ભવિષ્યમા ભોગ  
 વગ પડે તે )

પ્રભુને જ્યાં એક નર્મમાથી જીવે મુકતાના હતા  
 ત્યાં જ જ્ઞાનવાળા દેવાથી પોતે જાણે કે મને લઈ જશે  
 તેમ લઈ જતા ન જાણે કે લઈ જાય છે અને ત્યાં લઈ ગયા  
 પછી મુકે તે પણ જાણે કે મને મુકશે, ( અર્થાત્ જાણીને  
 જાણ જાણાય છે કે આ પ્રમાણે નમુક દેવતા કરે છે, કરશે  
 કે મુકે ) વગી ગજુધરો પોતાના શિષ્યોને કહે છે, હવે આમુ  
 પ્યમન જમણા તે કાગ તે મમયને વિષ હ મામ ને  
 સાહસાત દિવસની બને મર્મ ન્યાનમા મર્મ સ્થિતિ પુરી  
 કરીને શ્રીમદ્ભુતમા પહેલો માગ જીમુ પખવાડીયુ ચંદ્ર શુદ્ધ  
 ૧૩ ના દિવસે નિરોગી ત્રિશૂલા માતાએ નિરોગી પુત્ર અમલ  
 ભગવાન મહાવીરને જન્મ આપ્યો

પ્રભુના જન્મ નમયે મધગન પછી ભુવનપતિ વાન પેલો

જ્યોતિષી વૈમાનિક દેવદેવીઓના આવવાથી આકાશમા એક મહાન્ દિવ્ય પ્રકાશ અને કોળાહળ થયો.

અને તે સમયે દેવદેવીઓએ આવીને મુગધી જળ, મુગધી વસ્તુ, સુર્ણ કુલ મોનાડપાની અને રત્નની વૃદ્ધિ કરી.

જે રાત્રીએ ભગવાન જન્મ્યા તે સમયે દેવદેવીઓ મહાવીર પ્રભુનું જન્મ સળધી નૃત્યર્ચા વિગેરે કર્યું અને મેઘપર્વત ઉપર પ્રભુને લઈ જઈને જન્માભિષેક કર્યો.

વળી પ્રભુ માતાના જર્ણમા હતા તે સમયે પ્રભુના પુત્રોદયથી દેવતાએ તેમના માતાપિતાના ઘરમા નવારગીયુ ધન લાવીને નાખ્યું તથા બીજી દરેક રીતે માતાપિતાનું ધન, મોનું ચાહી રત્ન શબ્દ માણેડ મોતી પરવાળા બધી રીતે વધ્યા, તેથી પૂર્વે દરેલા વિચાર પ્રમાણે પુત્ર જન્મતું હસ દિવસનું સૂતિ કાર્ય કર્યા પછી બારમે દિવસે ચારે પ્રકારના આહાર તૈયાર કરાવીને મિત્ર જાતિ સ્વજન તથા સળધી વર્ગને બોલાવીને તથા વ્રમણુ ગ્રાહણુ લિહુક વિગેરેને તથા આધ્યા પાગળા વિગેરે દરદીઓને બોલાવી તેમને મન્નિગ્ન આપીને મન મતુષ્ટ કરીને માતાપિતા એ બધાની નમસ્ક પોતાના પુત્રનું નામ તેના ગુણ પ્રમાણે એટલે આ પુત્ર વૃદ્ધિ કરનાર છે એવું અનુભવેલું અને વિચાર કરી ગાખ્યા પ્રમાણે બાહેર કરીને વર્ષમાન રાખ્યું, ત્યારપછી મહાવીર પ્રભુ માટે દૂધ ધવગવનાર મ્નાન કરાવનાર શણગાર કગવનાર બેલાવ નાર જોળામા બેમાડનાર એવી પાત્ર ધાવમાતાઓ રાખી અને

એ પાંચ માતાઓ ઉપરાંત તેમના પુત્રોદયથી મનોહર શા-  
ન્ત મુદ્રાવાળા પ્રભુને નેધને પ્રનન્ન થયેને અનેક સ્ત્રીઓ પો-  
તાના બેગામા રમાડવા લેતી, જા પ્રમાણે લોકોને આનંદ  
પમાડતા મળીરત્નોથી વિભૂષિત ઘનમાળગ પર્વતનાં શુક્રમા-  
ચ પકેતુ ઝાડ ઉઠરે તેમ મોટા થયા

## પ્રભુની યુવાવસ્થા.

ધીરધીરે બાળ અવસ્થા દુર થતા વિશેષ જ્ઞાન પામીને  
અનુભવવાળા પ્રભુ ઉત્સુકતા ઓટીને મનુષ્ય મળધી પાંચ  
ઇદિયોના સુદર લામલોગને લોગવતા શબ્દ નપર્યંસ ૩૫  
ગદ્ય વિગેરેને અનુભવે છે અને લાગ સુખે નિર્ગમન કરે છે

સમળે ભગવત્ મહાધીરે કામચગુણે તસ્મ જ્ઞે તિન્નિ  
નામધિજ્ઞાણમાદિજ્ઞાણ, તજ્ઞહા—અસ્માપિદર્શનંતિ વદુ-  
માળે ૧ સદસમુદય સમળે ૨ ખીમ ખયભેરય ડરાલ અયેલ્ય  
પરીમદ—સદગિવદ્ દેરેદિ મે નામ કય સમળે ભગવત્ મહા-  
ધીરે ૩, સમળસ્ત જ ભગવત્ મહાધીરસ્ત પિયા કાસચગુ-  
ણેણ તસ્ત જ તિન્નિ નામ૦ ત૦—સિદ્ધસ્થે દ્વા મિરજસે દ્વા  
જસને દ્વા, સમળસ્ત જ૦ અસ્મા કાસિદ્ધસ્તગુણા તોસે  
જ તિન્નિ ના૦ ત૦—તિમલા દ્વા વિદેહદિજ્ઞા દ્વા પિય  
કારિણી દ્વા, સમળસ્ત જ મ૦ પિચિઅપ સુપાસે કામચગુ-  
ણેણ, સમળ૦ ત્રિદે ભાયા નંદિવદ્ધેણે કામચગુણેણ, સમળસ્ત  
જ જેટ્ટા મહાણી સુદસણા કાસચગુણેણ, સમળસ્ત જ મળ૦  
મજ્ઞા જસોયા કોદિજ્ઞાણુણેણ, સમળસ્ત જ૦ ધૂયા કાસચગો

તેણ તીસે જ દો નામધિજ્ઞા ઘવમા૦—અણુજ્ઞા ૬ થા પિય-  
દમણા ૬ થા, સમણસ્મ જ મ૦ નસૂઈં કોસીયા ગુણેણ તીસે  
જ દો નામ૦ ત—મેસવઈં ૬ થા જમવઈં ૬ થા, ( સૂ૦ ૧૭૭ )

પ્રભુના અને તેમના કુટુંબના નામો.

કાશ્યપ ગોત્રીય પ્રભુનું માતાપિતાએ વર્ધમાન નામ  
પાડયું, સ્વભાવીક ગુણોથી શ્રમણ નામ પાડયું અને ભયકર  
ભૂત વિગેરેના તથા બીજા કેવ મનુષ્યોના બધાએ પશ્ચિ-  
મહોત્તરના માટે દેવોએ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર એવું  
નામ પાડયું

ભગવાન મહાવારના પિતા કાશ્યપ ગોત્રના તેમના ત્રણ  
નામ હતા—સિદ્ધાર્થ, શ્રેયાસ, યજન્વી

ભગવાનની માતા વશિષ્ઠ ગોત્રની, તેના ત્રણ નામ છે  
ત્રિશક્તા, વિદેહકિન્ના પ્રિયદાગિણિ

ભગવાનના કાકા મુખાન્ધ, મોટા ભાઈ નદિવર્ધન,  
મોટી બેઠેન મુદ્ધર્ષિના એ બધા કાશ્યપ ગોત્રીય હતા ભગવા-  
નની ભાયાં યયોદ્ધા ડાહિય ગોત્રના હતા ભગવાનની પુત્રી  
કાશ્યપ-ગોત્રની તેના બે નામ છે—અનવદ્ધા, પ્રિયદર્શિના ભગ-  
વાનની દૌહિત્રી કૌશ્લિક ગોત્રની તેના બે નામ—શેષવતી,  
યશોમતી

સમણસ્સ જ૦ ૩ અમ્માપિયરો પાસાવચ્ચિજ્ઞા સમણો-  
યામગા યાધિ હુત્થા તે જ વહઈં યામાઈ સમણોયામગપરિ-

યાગ પાત્કાદ્યા છુદ્ધં જીવનિકાવાણં મારવમ્નિમિત્ત આગે  
 રૂપા નિદિતા મરિદિતા પદિક્કમિતા અદારિદં ઉપરગુણ  
 પાપચ્છિન્નાર દિવ્યજ્ઞિતા કુમ્ભધારમ દુરુદિતા મમ પદ  
 કવાયંતિ ૨ અપચ્છિન્નામ માગ્નતિયાપ મન્દેદ્દનામરીરપ  
 મુનિયમગોરા કાલમામે જાગ વિદ્યા ત મરીર વિષ્ણુજ્ઞિતા  
 અન્નુપ કાપે દેવતાપ ઉચ્ચગ્રા, તમો જ આડકલપણ મયં  
 ટિં છુપ ચરૂપા મહાવિદેહે વામે ચરમેણ ઉસ્તાસજ નિ-  
 જ્ઞિમ્મતિ યુજ્ઞિમ્મતિ મુચ્છિમ્મતિ પરિનિ-વાદ્મ્મતિ મ  
 વ્વદુકવાણમત વરિમ્મતિ ( મૂં ૧૭૮ )

ભગવાન્ના માગાપ પાર્થ પર પરાના વ્રમણોના ઉપા-  
 નદ હતા, તેઓ ઘણા વર્ષ અમોગપાસકપણ પાત્રી હ કાયના  
 છુદ્ધની રક્ષણાર્થ (પાપની) બાવોગના ડરી નિદી ગહી પદિ  
 ડમી યથાચોગ પ્રાયશ્ચિત લખે દર્ભ મન્તારક ઉપા ગ્રેમી  
 ભાગ પ્રત્યાખ્યાન ડરી છેદતી મરણ પર્થ તના ગગીર-સ લેખના  
 વડે ગગીર શોધી હાલ નમયે હાલ ની તે ગગીર છાદી  
 અન્નુપ ડપમા દેવપણે C પત્ર યથા ત્યાથી આયુ કથ યતા  
 ચરને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા છે જે ભગામે નિદ્ધણુદ મુક્ત થઈ  
 નિર્વાણ પાત્રી મર્વ હુ ખનો અત કરશે

તજ કાલેજ ૨ મમજે મં નાપ નાયપુરે નાયકુલનિવ્યરો  
 વિદેહે વિદેહદિધ વિદેહજ્ઞકે વિદેહસૂમાલે તોમે વામાદ  
 વિદેહસિધિકદ અમારમજ્ઞે ધમિતા અમ્માવિક્કદિ કાલગ  
 પદિ દેવગેગમણુપોદિ મમગપદ્મ ચિદ્યા દિગ્ધ ચિદ્યા  
 સુવન્ન ચિદ્યા વન્ન ચિદ્યા વાહજ ચિદ્યા ધણજ્ઞગગ્યજસત

मारसाधइज्जे विच्छट्ठिणा विग्गोपिणा विमाणिणा दायारेसु  
 ण दाइता परिभाइत्ता मयच्छर दलइत्ता जे मे हेमनाण  
 पढमे मासे पढमे पक्खे मग्गसिरवहुले तस्स ण मग्गसिर-  
 उहुलस्स दसमीपक्खेण हत्थुत्तरा० जोग० अभिनिक्खमणा-  
 भिप्पाय यावि हुत्था,—मयच्छरेण होहिइ अभिनिक्खमण  
 तु जिणपरिदस्म । तो अत्थमपयाणं पयसई पुब्बदूराओ  
 ॥ १ ॥ एगा हिग्गकोडी अट्ठेय अणुणगा सयमहम्मा । सूर्गे  
 दयमाइय विज्जइ जा पायरासुत्ति ॥ २ ॥ निग्गय कोडि-  
 मया अट्ठान्नीइ च हुत्ति कोडीआ । अग्निइ च सयसत्तस्मा  
 पयं मयच्छरे विज्ज ॥ ३ ॥ ऐसमणकृडधारी देवा लोगतिया  
 महिद्धीया । याटिति य तिन्ययग्ग पत्तरमसु कम्मभूमीसु  
 ॥ ४ ॥ उभमि य कप्पमी याद्वया उण्हराइणो महे । लग  
 तिया विमाणा अट्ठसु वत्था अमग्गिज्जा ॥ ५ ॥ एय देवनि-  
 काया भग्ग श्रीहिति जिणवर श्रीग्ग । मयज्जगज्जीवहिय  
 अग्निह ! तिन्य पयसीहि ॥ ६ ॥ तओ ण समणस्स भ० म० अ  
 भिनिक्खमणाभिप्पाय जाणिता भयणवइया० जो विमाण  
 यान्णिणो देवा य देयीओ य सपहिं २ ऋणेहिं सपहिं २ नेय  
 ग्गेहिं सप० २ विधेहिं सव्विद्धीए सव्वजुइए सव्वयग्ग  
 समुदएण सयाइ २ जाणविमाणाइ दुरुहति मया० दुरुहिता  
 अहावायराइ पुग्गठाइ परिमाडति २ अहासुहमाइ पुग्गलाइ  
 परियाइति २ उट्ठं उप्पयति उट्ठं उप्पइत्ता ताण उक्किट्ठाए  
 सिग्घाए चयन्नाए तुरियाए दिग्घाए देवगईए अहे ण श्रीय  
 यमाणा २ तिरिपणं अमग्गिज्जाइदीधममुदाइ श्रीक्कममाणा

ॐ जेनेय जेधुरीय हीये मजेय उवागच्छति, ॐ जेनेय उत्तर  
 गति य गृहपुरमनिवेसे तेनेय उवागच्छति उत्तरगतिपु  
 दपुरमंनियमस्त उत्तरगुरन्निष्ठमं दिमीमाय तेनेय इति ये  
 गेण ओषह्या, तओ णं मछ देविदे देधराया सणिय ॐ जाण  
 विमाण पट्टयेति मणिय ॐ जाणविमाण गट्टयेता मणिय २  
 जाणविमाणाआ पओरहर मणिय २ पणममयकमइ पणम  
 वणमिहा महया येउणियण समुगगापणं समोदणइ २ पणं  
 मह माणामणिक्कणगरयणभत्तिधितं सुभ चाग वंतदयं देव  
 कण्ठय विउट्ठइ, तम्म ण दयच्छंदयस्म बहुमज्झदेमभाय  
 पण मह मयावपीठ नाणामणिक्कणययणभत्तिधितं सुभं  
 चादवन्त्यं मीढामणं विउट्ठइ, ॐ जेनेय समणे भगवं महा  
 वीरे तेनेय उवागच्छइ ॐ समणे भगव महावीरं तिकरुता  
 आयादिण पयाहिणं वणेइ २ समणे भगवं महावीरं वंदइ  
 नमसइ २ समणे भगवं महावीरं गहाय जेनेय देवच्छंदइ  
 तेनेय उवागच्छइ मणिय ॐ पुरत्थाभिमुदं मीढामणं निसी-  
 यावेइ सणिय २ निमीयाविता मयपागमहम्सपामेहि तिहे  
 तिअध्मंइ गधकासाईपहि उल्लोमेइ २ सुद्धोदपण मज्जावेइ  
 २ अस्स णं मुल्ल सयमहम्मेण तिपटालनितिपणं सादिपण  
 मीतेण गोसीमरत्तथदणं अणुलिपइ २ इमि निस्सामयाय  
 चाउम वरनयपट्टणुगयं कुसलनरपससियं अस्सालापेत्तयं  
 छेयारियक्कणगखइयत्तवम्मं हसलक्कण पट्टमुयत्तं नियंमायेइ  
 २ हारं अद्धहारं उरत्तं नेयत्तं पगावलिं पालंघमुत्तं पट्टमउ  
 दयणमालाउ आविधावेइ आविधाविता मयिमवेदिमपुरि-



ममघाहमेण मल्लेण कपस्कममिथ समलक्रेह २ ता दुचनपि  
महया घेउन्त्रियममुग्घाएण ममोहणइ २ एण मह चदपह  
सिन्त्रिय सहस्मवाहणिय विउलथति, तजहा-ईदामिगउमभ  
नुरगनरमकर विहगधानरुज्जररुमरमचमरमल्लमीहयण-  
ल्यभसिचिणय्यविज्जाहरमिहुणजुयलज्जतजोगजुस अचीम-  
हस्ममालिणी २ सुनिरुथिय भिसिमिभित्तउगमहस्मवन्त्रि-  
य ईमि भिममाण भिदिभममाण चकरुहोयणल्लेस मुगादह-  
मुगाजा तरोथिय तथणीयपथरल्लदुमपल्लतमुगादाग एरद्व  
दारभूतणममोणथ अहियविउणिज्ज पउमल्लयभसिचिण ५  
मोगल्लयभसिचिण कुदल्लयभसिचिण नाणाय्यभसि० विग्गय  
मुभं चान्कतल्लउ नाणामणिपचवन्नयटापढायपडिमद्वियग्ग  
मिहर पानाइय दग्गिमणिज्ज सुरुथ—मीया उथणीया जिण  
धरस्म जरमरणविप्पमुक्कम्म । ओसतामल्लदामा जत्थल्लयदि  
प्पउसुमेहि ॥ ११ ॥ निथियाइ मज्झयारे दिव्व घररयणहउ-  
यियइय । मीदामण महरिह सपायपीढ जिणवरस्म ॥ २ ॥  
आलइय मालमउढी भासुरधुंद्री धराभरणधारी । खोमियवत्थ  
नियत्थो जम्म य मुल्ल सयसहस्म ॥ ३ ॥ छट्ठेण उ भणेण अज्झ  
यमाणेण सुद्धरेण जिणो । लेमहिं विसुज्झतो आरुहई उत्तम  
सीय ॥ ४ ॥ मीदामणं निविट्ठो मक्कीसाणा य दोहि पामेहिं ।  
पीयति चामराहिं मणिरयणविचिचदढाहिं ॥ ५ ॥ पुण्ड्रि  
उक्खिणा माणुसेहिं माहदु रोमकूधेहिं । पच्छा घटति देवा  
सुरअसुरा गल्लताग्गिदा ॥ ६ ॥ पुरओ सुरा बहती असुरा  
पुण दाहिणमि पानमि । अवरे बहति गरुग नागा पुण  
उत्तरे पासे ॥ ७ ॥ वणसेह य वुसुमियं पउममरो वा जहा

मरयवाले । सोदइ तुमुमभरेण इय मगणयल मुरगजेहि  
 ॥ ८ ॥ मिद्धन्यवण व जहा कणयाग्गण व चपयवण वा ।  
 सोदइ कु० ॥ ९ ॥ वरपडहभेग्गिअल्लमिममयसहस्मिपहि  
 नूरेहि । गयणयले धरणिपले नूरनिनाओ परमग्गमो ॥ १० ॥  
 ततपितत वणझुमिर आउअं चउअिअ उहुविदीय ।  
 वारति तत्थ देवा यहहि आनट्टमपहि ॥ ११ ॥ तेण कालेण  
 तेण समण ज ते हेमताण पढमे मामे पढमे पक्खे मग  
 मिरपहुले तम्म ण मगमिरउहुलम्म दसमीपवत्थेण सुव्य  
 वण वियसेण धिअण म्मुद्धसण हत्थुतरानकमत्तेण जागांघ  
 गण पाईणगामिणीए छायाए विडवाए पाग्गिमीए छट्ठण  
 भत्तेण अदाणण षगमादममावाए अदपभाए तिरियाए  
 सहस्सयादिणिवाए मदेयमणुयासुराए परिमाए समणिअ-  
 माणे उत्तरगोसियवुट्ठपुरमभियमस्स मज्झमज्जेण निगच्छइ  
 २ जेणेव भायसडे उज्जाणे तेणेव उवागच्छइ २ ईति रयणि  
 प्यमाण अच्छीप्पेण भूमिभाएण सणिय २ चंदप्पभ भिविय  
 सहस्सयादिणि ठवेइ २ मणिय २ चदप्पभाओ मीयाओ  
 सहस्सयादिणिओ पओवरइ २ मणिय २ पुरत्थाभिमुहे सी  
 हासणे मिसीयइ आभरणालकार ओमुअइ, तओ ण येम  
 मणे देवे भसुव्यायपडिओ भगवओ महाधीरस्स हसल्लव-  
 णेण पडेण आभरणालकार पडिच्छइ, तओ ण ममणे भगव  
 महाधीरे दादिणेण दादिण वामेण धाम पचमुट्ठिय लोय  
 करेइ, तओ ण मके देविदे देवराया ममणम्म भगवओ  
 महावीरस्स जअयायपडिय वहरामण थालेण वेताइ पडि-

च्छद् २ अणुजाणेमि भतेत्तिकट्टु खीरोयसागर साहरद्, तओ  
 ण समणे जाव लोयकरित्ता सिद्धाण नमुक्कार करेद् २ मव्य  
 म अकरणिज्ज पावकम्मतिकट्टु मामाइय चरिण पडियज्जद् २  
 देवपरिस च मणुयपरिस च आल्लिखचित्तमूयमिध ठवेइ-  
 दिव्यो मणुस्सघोसो तुरियनिनाओ य मक्खयणंण । खिप्पा  
 मेय निलुक्को जाटे पडियज्जद् चरित्तं ॥ १ ॥ पडियज्जित्तु  
 चरित्तं अहोनिम सत्तपणमूयदिय । साहट्ट लोमपुलया  
 मव्ये द्वेवा नित्तमिति ॥ २ ॥ तओ ण समणस्स भगवओ  
 महावीरस्स सामाइय ज्ञाओयममिय चरित्तं पडिगत्तस्स  
 मणपज्जयनाणे नाम नाणे समुप्पत्ते अट्टाइउजेहि दीवेहि  
 दोहि य ममुहेहि सत्तीण पध्दिदियाण पज्जत्ताण वियत्तमण-  
 नाण मणांगयाइ भायाइ जाणेइ । तओ ण समणे भगव  
 महावीरे पव्वइय त्तमाणे मित्तनाइ मयणत्तयधियरा पडि-  
 यित्तज्जेइ, २ इम प्यारूव अभिगगद् अभिगिण्हद्—आरम  
 वासाइ थोसट्टकाय वियत्तदेहे जे वेइ उयसग्गा ममुप्पज्जति,  
 नमहा—दिव्या वा माणुस्सा वा तेरिच्छिप्पा वा, ते मव्ये  
 उयसग्गे ममुप्पत्ते ममाणे मम्म सहिस्सामि त्वमिस्सामि  
 अदिआसइस्सामि, तओ ण स० भ० महावीरे इम प्यारूव  
 अभिगगद् अभिगिण्हत्ता थोमिट्टवत्तदेहे दिवसे मुहुत्तसेसे  
 कुम्मारगाम समणुपत्ते तओ ण स० भ० म० थोसिट्टवत्तदेहे  
 अणुत्तरेण आलपण अणुत्तरेण विहारेण पय सत्तमेण पग्गहेण  
 मयरेण तयेण धम्मचेरवासेण खतीप मुत्तीप ममिईप गुत्तीप  
 तुट्ठीपठाणेण कमेण सुचरियफलनिव्याणभुत्तिमग्गेण अप्पाण

भावेमाणे विहरइ, एव वा विहरमाणस्म जे वइ उषमग्गा  
समुपप्लवति-दिग्वा वा भाणुस्मा वा तिरिच्छिया वा, ते  
सग्गे उषमग्गे समुप्पन्ने समाने अणाउल्ले अव्वहिप अदीण-  
माणमे तिविहमणययणकायगुत्ते सम्म महइ ममइ तिति  
ववइ अदियासेइ, तओ ण ममणस्म भगवओ महाधीरस्म  
एण्ण विहारेण विहरमाणस्म वारम वासा पीडकंता तेर-  
समस्म य वामस्म परियाप वट्टमाणन्त जे से गिम्हाणं बुद्धे  
भासे वउत्थे पक्खे वट्ठाइसुद्धे तन्त ण वेसाइसुद्धस्म  
धम्मपीपक्खेण सुज्जणं दिवसेण विज्जणं सुद्धेण हत्थुत्त  
राहिं नक्खत्तणं ओमोदण्णं पार्हणत्तामिणीय छायाय विय  
त्ताय पोरिस्सीय अभियगामस्म नगरस्म वद्विया नईय उउहु-  
धाग्गियाय उत्तरकूले सामागस्स गाहायस्स कट्टवरणंमि  
उट्टुपाणूअहोमिरस्म साणकोट्ठोअगवस्म वयावत्तस्म चेइ  
सस्स उत्तरपुरन्निठमे दिमीभागे साळदस्मस्स अट्टरसामेते  
उण्डुयस्म गोदादियाय आयाउजाय आयावेमाणस्म छट्ठेण  
भत्तेण अपाणणं सुद्धमहाणतरियाय वट्टमाणस्म निव्वाने  
वमिणे पटिपुत्ते अन्धादप मिरावरणे अणंतं क्षणुत्तरे वेव  
एवमाणदत्तणं समुप्पन्ने, से भगव अरह जिणे वेवल्ली  
मय्थनू मव्वभाअदग्गिस्सी मदेवमणुयासुरस्म लोगस्म पञ्चाय  
जाणइ, ते—आगइ मइ ठिई वयण उषवाय भुत्तं पीय वइ  
पडिमेविय आविकम्म ग्होकम्म लघियं कहिय मणोमाण  
मिये मय्थलाय सव्वजीवाण मव्वभावाइ जाणमाणे पाम

માળે પર્વ ચ ણ ધિદરહ, જણ દિયમ સમણમ્મ ભગવઓ  
 મહાધોરસ્મ નિલ્યાણે કમિણે જાય મમુપ્પણે તણ દિયમ  
 ભયણધયાણમતરજોડમિયત્રિમાણધામિદેયંહિ ચ દેધીદિ ચ  
 ઉયયનેહિ જાય ઉપ્પિલ્લગ્ગમૂષ યાચિ દુત્થા તઓ ણ મમણે  
 ભગવ મહાધીરે ઉપ્પલ્લયરનાણદમ્મજાધરે અપ્પાણ ચ લોગ ચ  
 અભિસમિક્કચ પુલ્લ દેધાણ ધમ્મમાદુલ્લસ, તત્તો પચ્છા  
 મણુસ્સાણ, તઓ ણ સમણે ભગવ મહાધીરે ઉપ્પલ્લનાણદસ  
 જાધરે ગોયમાદ્દણ સમણાજ પચ્છ મદ્દલ્લયાદ સમાયણાદ છજ્જી-  
 યનિકાયા આતિજ્જાતિ માન્નદ પલ્લેદ, ત—પુદ્ધિકાપ જાય  
 તત્તકાપ, પદ્મ ભત્તે ! મદ્દલ્લય પચ્છલ્લમામિ સલ્લ પાણાદયાય  
 સે સુહુમ વા યાયર વા તમ વા થાવર વા નેય સયં પાણાદ-  
 યાય કરિજ્જા ૩ જાયજ્જીયાપ તિપિહ તિપિહંણ મણના  
 યયમા વાયમા તસ્સ ભત્તે ! પદ્ધિક્કમામિ મિદામિ ગરિદ્દામિ  
 અપ્પાણ ધામિગમિ, તસ્સિમાઓ પચ્છ માયણાઓ ભવતિ,  
 તત્તિથમા પદ્ધમા માયણા—

તે જાણે તે મમયે જગત્ખ્યાત, જ્ઞાત (મિદ્ધાર્થ) પુન,  
 જ્ઞાતવ શોતપન્ન, વિશિષ્ટ દેહધારી, (વિગલા) પુન, ઠદર્પજેતા,  
 શુદ્ધવાસથી ઉદ્દામ એવા વ્રમણુ લાજવાન મહાવીરે ત્રીશ વર્ષ  
 ઘરવાસમા વગી, માળાપ જાલગત થઈ દેવલોક પહોચતા  
 પોતાની પ્રતિજ્ઞા સમાપ્ત થઈ જાણી મોનુ, રૂપ, મેનાવાહન,  
 ધનધાન્ય, કનકેશન, તથા દરેક કીમતી દ્રવ્ય એટલી (દાનાર્થે)  
 આપી કરી, દાન દઈ, શીયાળાના પેલા માસમા પેલે પમે

માગમર વદિ ૧૦ ના દિને ઉત્તર કાંડગુની નક્ષત્રના ચોગે દીક્ષા લેવાનો અભિપ્રાય કર્યો

( દોહડા. )

વર્ષાતે લેનાર ડે, દીક્ષા ડનવરસય,  
તેવી સૂરજ ડગતા, દાનપ્રગત્તિ કનય ૧  
પ્રતિદિન સૂર્યોદય થકી, પહોર એક જ્યા યાય,  
એક કોડ આઠ સહન, મોનામ્હોર અપાય ૨  
વર્ષ એકમા નણસો, અને અઠ્યાની કોડ  
એત્રી હજાર મ્હોરની, મજ્યા પૂરી તોડ ૩  
કુડગધાગી પૈશમણ, વળી લોનાતિક દેવ,  
કર્માભુમિ પદર વિષે, પ્રતિગ્રોષે જિનદેવ ૪  
બ્રહ્મકંપ સુરલોડમા, દૃષ્ટાનજના માહિ,  
અસ બ્યાતા લોકાતિડો-તણા વિમાન ક્ષાય ૫  
એ દેવો જિન વીન્ને, નિનવે ડે એ વાત,  
નર્વ છવ ફિત નીર્થ તુ, પ્રવર્ત્તા સાક્ષાત્ ૬

ત પડી ભગવાનનો નિષ્ક્રમણાભિપ્રાય જાણીને ચારે નિઝાયના દેવો પોતપોતાના ઉપ, વેષ તથા ચિન્હો ધારણ કરી સઘળી રૂદ્ધિ, હુતિ, તથા જગ નાચે પોતપોતાના વિમાનોપર ચડી બાહર પુફવો પલટાવી મુક્ત પુફવેગા પરણુમાવી ઉચે ઉપડી અત્યંત શીઘ્રતા અને ચપગતાવાળી દિવ્ય દેવગતિથી નીચે જિનરતા તિર્થસ્થોડમા અમજ્યાતા દ્વીપ

સમુદ્ર ઉત્તરીને જ્યાં જળદ્વીપ છે, ત્યાં આવી ક્ષત્રિયકુલ  
નગરના ઇશાન કોણમાં ઉતાવળા આવી પહોંચ્યા

ત્યારબાદ શક નામે દેવના ઇંદ્રે ધીમે ધીમે વિમાનને  
ત્યાં થાપી, ધીમે ધીમે તેમાંથી ઉતરી, એકાંતે જઈ મોહોટો  
વેક્રિય સમુદ્રવાત કરી એક મહાન્ મણિ-મુવર્ણ તથા રત્ન  
જડિત, શુભ મનોહર કપવાળું દેવચ્છદક (ઝોરડો) વિકુન્થુ  
( બનાવ્યું ), તે દેવચ્છદકની વચ્ચેવચ્ચે મધ્ય ભાગે એક  
તેવું જ રમણીય પાદપીઠિકા સહિત એક મહાન્ સિંહાસન  
વિકુન્થુ પછી જ્યાં લગવાન હતા, ત્યાં આવીને લગવાનની  
ત્રણવાળાં પ્રદક્ષિણા કરી વાદી નમી લગવાનને લઈ જ્યાં દેવ  
ચ્છદક હતું ત્યાં આવી ધીમે ધીમે પૂર્વ દિશા સામે લગવા  
નને સિંહાસનમાં બેસાડ્યા પછી શતપાક અને સહસ્રપાક  
તૈલોવડે મર્દન કરી ગદ્યકાયાયિક વસ્ત્રવડે લુછીને પવિત્ર  
પાટીથી નવરાવી લક્ષ્મીચવાળું ચંદુ રક્તગોશીર્ષચંદન  
ધમ્મી તૈયાર કરી તેના વડે લેપન કર્યું ત્યારબાદ નિશ્વાસના  
લગારેક વાયુથી ચલાયમાન ચનારા, વખણાયલા નગર કે  
ખાટણમાં બનેલા, ચતુર જનોમાં વખણાએલા, ઘોડાના શ્રીણુ  
જેવા મનોહર, ચતુર કારીગરોએ સોનાથી ખેંચેલા, હસ  
સમાન ચ્વચ્છ બે વચ્ચે પહેરાવ્યા પછી હાર, અર્ધહાર  
ઉચ્ચ, એકાવળિ પ્રાલબ્ધ, સુત્રપદ્મ, મુકુટ તથા રત્નમાળાદિ  
આભરણો પહેરાવ્યા પછી જૂદી જૂદી જાતની ફૂલની માળા-  
ઓથી પુષ્પતરૂના માફક શણગાર્યા પછી ઇંદ્રે પાછો બીજીવાર

વૈકિંચ સમુદ્ધાત ઠરી હજાર જળ ઉપાડી શકે એવી એક મહાન્ ચદ્રપલા નામે શિનિકા વિકુર્વો એ શિનિકાનુ વર્ણન આ પ્રમાણે છે—એ શિનિકા ઇંદ્રામૃગ, જગદ, યોદા, નર, મગર, પક્ષી, વાનર, હાથી, રૂઝ, સરખ, ચમરી ગાય, વાઘ, સિંહ, વનની લતાઓ, તથા અનેક વિદ્યાધરમુગ્ધના યત્રયોગે ઠરી યુક્ત હતી તથા હજારો તેજ રાશિઓથી ભરપૂર હતી, રમણીય અને જગ જગાયમાન હજારો ચિત્રા મહોદી ભરપૂર અને દેહીખ્યમાન અને આખથી સામે નહિ જોઈ શકાય તેવી હતી, અનેક મોતીઓથી વિરાજિત મુવર્ણ મય પ્રતરવાળી હતી તથા જૂલતી મોતીઓની માળા, હાર અર્દ્ધહાર, વિગેરે ભૂષણોથી શોભતી હતી, અતિશય દેખવા લાયક હતી, પન્નલતા, અશોકલતા વિગેરે અનેક લતાઓથી ચિત્રિત હતી શુભ તથા મનોહર આકારવાળી હતી અનેક પ્રકારની પચવર્ણી મણિઓવાળી પટા તથા પતાકાવડે શોભીતા અશ્વભાનવાળી હતી તથા મનોહર દેખવા લાયક અને મુદર આકારવાળી હતી

( આર્યા છંદ. )

જરમરણ યુક્ત કિનવર માટે, શિનિકા તિહા ભગી આવી,  
જલથગજ દિવ્ય પુષ્પની, માળાઓ જૂલતી કાવી ૭  
શિનિકાના વચગાત્રે, ચાપ્યુ છે રત્નરૂપ જગદગતુ,  
સિંહામન જહુ કીમતી, પાદપીઠ સહિત જીનવરનુ ૮  
માળા સુકુટ વગેરા, ઉત્તમ ભૂષણ ધરી પ્રકાશી ચર્મ,  
લાખ મૂળના ઉત્તમ, કૌમિક વસ્ત્રો પહેરી કરી



બે ઉપવાસ કરીને, પવિત્ર પરિણામ સાથે જિનદેવ,  
 ગુબ્બ લેશ્યાએ ચડતા, શિનિકા ઉપર ચડે દેવ ૧૦  
 સિદ્ધામન પર બેસે, બે પડખે શકને ઈશાન રહી,  
 મધિરત્ન દડવાળા, આમર દોલે સ્વહાથ ગ્રહી ૧૧  
 પહેલા તે શિનિકાને, ઉપાડે માણસો સહર્ષ થઈ,  
 તે પછી સુર અસુર ગરૂડ, નાગ ઉપાડે સુમન્ગલ રહી ૧૨  
 પૂર્વ દિશાએ દેવો, દક્ષિણમાં અસુર ઉથડે શિનિકા,  
 પશ્ચિમ બાજુ ગરૂડો, નાગ રહે ઉત્તરે ધરતી ૧૩  
 ગગન ગિરિએ દેવથી, શોભે સરસવતી જેમ વનખડ,  
 કલિયર કે અપકનુ, વન શોભે પુષ્પ વિસ્મલ ૧૪  
 પડછં બેરિને ઝાલર શખાદિક, લાખ વાજ્યા વાજા,  
 ગગનતળ ધરણિતળમાં, અવાજ પમર્યા અતિ ઝાઝા ૧૫  
 તલ વિલત ધન ગુપિરએ, ચારે જાતિ તણા બહુ વાજા,  
 નાટક સાથે દેવો, વલ્લડવા વલ્લગિયા ઝાઝા ૧૬

તે કાલે તે સમયે શિયાળાના પ્રથમ માસે પ્રથમ પક્ષે  
 માગશ્વર વદિ ૧૦ ના મુખત નામના દિવસે વિન્ય મુહૂર્તે ઉત્તર  
 રાક્ષાગુની નક્ષત્રે આવતા પૂર્વમાં છાયા વળતા છેલા પંદોરમા  
 પાણી વગરના બે અપવાસો કરી એક પોતાનું વસ્ત્રધારી મહત્ત  
 વાહિની ચદ્રપ્રભા નામની શિનિકા ઉપર ચડી દેવ મનુષ્ય  
 તથા અસુરોની પર્વદાઓ સાથે ચાલતા ચાલતા ક્ષત્રિયકુટુમ્બ  
 નિવેગના મધ્યમાં ચક્રને જ્યાં શાતળડ નામે ઉદ્યાન હતું

ત્યા ભગવાન આગ્યા આવીને ધીમે ધીમે બૃમિથી એક હાથ ઉચી શિબિકા ત્યાપી ધીમે ધીમે તેમાંથી ઉતર્યા, ઉતરીને ધીમે ધીમે પૂર્વાભિમુખ મિહામન પર જોતી આલ-લુ-અ લકાર ઉતારવા લાગ્યા ત્યારે વૈશ્રવણ દેવે ગોદોહાસને ગૂંટી સંદેહવશ્રમા ભગવાનના તે આભરણાલકાર બહુજી ઠર્યા પછી ભગવાને જમણા હાથથી જમણા અને ડાળા હાથથી ડાળા ડેંગોને। પશ્ચિમુષ્ટિથી લોચ કર્યો ત્યારે મકદેવે દ્રે ગોદોહાસને રહી ભગવાનના તે વાગ હીરાના યાગમાં બહુજી કરીને ભગવાનને જાણાવીને ક્ષીરમસુદ્રમાં પહોચાડ્યા

એ પ્રમાણે ભગવાને લોચ કર્યા પછી નિધીને નમઃકાન્ કરી “મારે કઈપણ પાપ નહિ કેન્વુ ” એમ કસાવ કરી મામા યિક ચારિત્ર વ્વાકાર્યું એ વળા દેવો તથા મનુષ્યોની પર્યાદાએ। ચિત્રામણની માફક (ગડબડ રહિતપણે ન્તાન્ધ) બની રહી

જનવર ચારિત્ર લેતા, ઇંદ્ર વચનથી તતક્ષણે સધળા,  
દેવ મનુષ્ય અવાજો, તેમજ વાજિત બધ નહા ૧

જનવર ચારિત્ર લેના, હમેશ નો પ્રાણભૂત હિત કર્તા,  
હર્ષિત પુલહિત ચક્રને, સાવધ ધર્મ દેવતા સુજાતા ૨

એ રીતે ભગવાને ક્ષાયોપગમિત નામાયિક ચારિત્ર લીધા પછી તેમને મન પર્યાવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું તેથી અદ્વી દ્વીપ તથા એ સમુદ્રના પર્યાપ્ત અને વ્યકત મનવાળા મશિ પચે દ્રિયોના મનોજત ભાવ બાણવા લાગ્યા

પત્રી પ્રવ્રજિત થયેલા ભગવાને મિત્ર, જ્ઞાતિ, સગા તથા

સળધીએને વિસર્જિત કરી એવો અભિગ્રહ લીધો કે “બાર વર્ષ લગી હું કાયાની માર સલાહ નહિ કરતા જે કંઈ દેવ, મનુષ્ય કે તિર્થંચો તરફથી ઉપસર્ગો થશે તે ગધા રૂડી રીતે મહીશ, ખમીશ અને આત્મામા સમભાવ રાખીશ

આવો અભિગ્રહ લઈ ગરારની મમતાથી ગહિત થયા થકા એઠ મુહુર્ત જેટલો દિવસ હોતા કુમાર ગામે આવી પહોંચ્યા પછી ભગવાન ઉત્કૃષ્ટ આલય, ઉત્કૃષ્ટ વિહાર તેમજ તેવાજ સયમ, નિયમ, સ્વપર, તપ, બ્રહ્મચર્ય, ક્ષાતિ, ત્યાગ, સ્તોષ સમિતિ શુભિતિ, સ્થાન, કર્મ તથા ડડા ક્ષણવાળા નિર્વાણ અને મુક્તિના આત્મા પોતાને ભાવતા થકા વિચરવા લાગ્યા

એમ વિચરતા જે ઝાઈ દેવ, મનુષ્ય તથા તિર્થંચો તરફથી ઉપસર્ગ થયા તે ચર્વે ભગવાને સ્વચ્છલાવમા રહી અણુપીડાતા અઘીનમન ધરી અઘીનવચન કાયાએ શુભ રહી સમ્યક્ રીતે સદ્ધ્યા-ગમ્યા તથા આત્માના મમભાવમા રહ્યા

આવી રીતે વિચરતા ભગવાનને બાર વર્ષ વ્યતિક્રમ્યા હુવે સેરમા વર્ષની અદર ળાગાના બીજે માસે બીજે પક્ષે વેશાક શુદ્ધ ૧૦ ના સુમત નામના દિને વિજયમુહુર્તે ઉત્તરાશ્વિનીના યોગે પૂર્વ દિશાએ છાયા વળતા છેલ્લે પહોરે જ સિકગામની બાહેર રૂબાલિકા નદીના ઉત્તર કિનારે શ્યામાક ગાથાપતિના કાદકર્મ સ્થળમા વ્યાવૃત્ત નામના ચૈત્યના ઈશાનકોણમા શાળવૃક્ષની ખાતે અર્ધા ઉભા રહી ગોદોહાસને આતાપના ક-

રતા થકા તથા પાળી વનરના બે ઉપવાને ૪ ધાઓ ઉઠી  
રાખી માયુ નીચે ઘાડી ધ્યાન કોષ્ટમા જોતા થકા શુકલ  
ધ્યાનમા વર્તતા છેવટનુ સ પૂર્ણ પ્રતિપૂર્ણ અન્યાહત નિરા  
વરણ અન ત ઉત્કૃષ્ટ કેવલજ્ઞાન તથા કેવલદર્શન ઉપન્યુ

હવે ભગવાન અર્હન, જિન, કેવલી, સર્વજ્ઞ, સર્વભાવ  
દર્શી થઈ દેવ, મનુષ્ય તથા અમુરપ્રધાન ( આખા ) જોડના  
પર્યાય જાણુવા લાગ્યા એટલે કે તેની આગતિ-ગતિ, સ્થિતિ,  
અવન, ઉપપાત, ખાધુ પીધુ, ઠરેણુ કરાવેણુ, પ્રગટ કામ,  
છાતા કામ, બોલેણુ, કહેણુ કે મનમા રાખેણુ એમ આખા  
લોકમા સર્વ જીવોના સર્વ ભાવ જાણુતા દેખતા થકા વિચ  
રવા લાગ્યા

જ હિને ભગવાનને કેવલજ્ઞાન દર્શન ઉપન્યા, તે હિને  
ભવનપત્યાદિ ચારે જાતના દેવદેવીઓ આવતા જતા આ  
કાશ દેવમય તથા ધોણુ થઈ રહ્યું

એ રીતે ઉપજેલા જ્ઞાન દર્શનને ધરનાર ભગવાને પો  
તાને તથા લોકને સ પૂર્ણપણે જોધને પહેલા દેવોને ધર્મ ઠહી  
સંભળાવ્યો, અને પત્રી મનુષ્યોને

પત્રી ઉપજેલા જ્ઞાન દર્શનના ધરનાર અમણુ ભગવાન  
મહાવીરે ગૌતમાદિ ૪ મણુ નિર્મલોને ભાવના સહિત પાચ  
મહાવ્રત તથા પૃથિવીકાય વિગેરે છ જીવનિકાય ઠહી  
જણાવ્યા

( પાચ પાચ ભાવના સહિત પાચ મહાવ્રત )

દીક્ષા લેનાર માધુએ આમ બોલવું

પહેલું મહાવ્રત—હે ભગવાન! હું મર્વ પ્રાણુતિપાત ત્યાગ કરું છું, તેં એ રીતે કે મૂઢમ કે બાદર, નસ કે સ્થાવર જીવનો ચાવજીવ પર્થત મન વચન ક્રિયાએ કરી ત્રિવિધે ત્રિવિધ પોત ઘાત ન કરીશ, બીજા પાને ન કરાવીશ અને કરતાને કહું ન માનીશ તથા તે જીવઘાતને પહિંડમું છું, નિહું છું મહું છું અને તેવા નભાવને વોનરાવું છું ભાવના કહે છે

इरियाममिष से निगमथे मो अणइरियाममिपत्ति,  
 कैवली ब्रूया०—अणइरियाममिष से निगमथे पाणाई मूयाइ  
 जीवाइ मत्ताइ अभिहणिज्ज वा वत्तिज्ज वा परियायिज्ज वा  
 लेमिज्ज वा उहयिज्ज वा, इरियाममिष से निगमथे मो इरि-  
 याअममिइत्ति पढमा भायणा १ । अहावरा दुखा भायणा-  
 मण परियाणइ मे निगमथे, जे य मणे पावण, मायउजे  
 मक्किरिप अण्हयकरे छेयकरे जेयकरे अहिगरणिप पाउत्तिप  
 पारियायिप पाणाइयाइण मूआंयघाइण, तहपगार मण मो  
 पघाग्गिजा गमणाण, मण पग्गिजाणइ मे निगमथे, जे य मणे  
 अपावणत्ति दुखा भायणा २ । अहावरा तखा भायणा-यइ  
 परिजाणइ से निगमथे, जा य यई पाविया मावज्जा सक्कि-  
 रिया जाय मूआंयघाइया तहपगार यइ नो उघाग्गिजा, जे  
 यइ परिजाणइ से निगमथे, जाय यइ अपावियत्ति तखा  
 भायणा ३ । अहावरा चउत्या भायणा-आयाणभंडमत्तनि-

क्वेश्चणाममिष से निग्गथे, नो अणायणभट्टमत्तनिकक्वेश्च-  
 णात्तमिष, केयली वृथा०—आयाणभट्टमत्तनिकक्वेश्चणाअत्तमि-  
 ष से निग्गथे पाणाइ मूयाइ जीयाइ मताइ अभिहणिज्जा या  
 जाय उहविज्ज या तम्हा आयाणभट्टमत्तनिकक्वेश्चणाममिष  
 से निग्गथे, ना आयाणभट्टनिकक्वेश्चणाअत्तमिषन्ति खउ-  
 र्था भाषणा ६ । अहाथरा पचमा भाषणा—अणालोइयपाण  
 भायणभोई से निग्गथे नो अणालोइयपाणभायणभोई  
 केयली वृथा०—अणालोइयपाणभायणभोई से निग्गथे पा-  
 णाणि या ४ अभिहणिज्ज या जाय उहविज्ज या, तम्हा  
 आयाणभट्टमत्तनिकक्वेश्चणाअत्तमिष से निग्गथे नो अणालोइयपाणभा-  
 यणभोईति पचमा भाषणा ७ । एयाउता महस्वए मन्थे  
 कायण कानिए पालिए तोमिण किट्ठिए अक्खिण आणाए  
 आराहिण यादि भवइ, पट्टमे भेते ! महस्वए पाणाइयायाभो  
 वेरमण ॥ अहाथरा दुच्च महन्थय पचक्कामि, मन्थे मुन्ना  
 याय वरुदोम, से कोहा या लोहा या भया या हाना या नेव  
 सय मुन्ने भामिज्जा नेवक्कण मुन्ने भामाविज्जा अन्नपि मुन्ने  
 भान्त न ममणुमन्निज्जा तिथिह तिथिरण मणसा वयमा  
 कायसा, तम्ह भेते ! पट्टिक्कामि जाय चोत्तिरामि तस्मि  
 माआ पच भाषणाओ भवति—तन्थिमा पट्टमा भाषणा—अणु  
 योइभामी से निग्गथे नो अणणुयोइभामी, केयली वृथा० —  
 अणणुयोइभामी से निग्गथे ममाउज्जिज्ज मोम ययणाए,  
 अणुयोइभामी से निग्गथे नो अणणुयोइभामित्ति पट्टमा  
 भाषणा । अहाथरा दुखा भाषणा—कोह परिवाणइ से निग्गथे  
 नो काहणे मिया, केयली वृथा—कोहपत्ते कोहन समार्य-

इज्जा मोस वयणाप, कोह परियाणइ से निग्गथे न य कोहणे  
 मियत्ति दुच्चा भावणा । अहायरा तथा भावणा-लोभ परि-  
 याणइ से निग्गथे नो अ लोभणप मिया, केवली वृया-लाम  
 पत्ते लोभी समायइज्जा मोस वयणाप लोभ परियाणइ से  
 निग्गथे नो य लोभणप सियत्ति तथा भावणा । अहायरा  
 चउत्था भावणा-भय परिजाणइ से निग्गथे नो भयभीरुप  
 मिया, केवली वृया-भयपत्ते भीरु समायइज्जा मोस वयणाप,  
 भय परिजाणइ से निग्गथे नो भयभीरुप मिया चउत्था  
 भावणा ४ । अहायरा पचमा भावणा-हास परियाणइ से  
 निग्गथे नो य हामणप मिया क्व० हामपत्ते हासी समाय  
 इज्जा मोस वयणाप, हासे परियाणइ से निग्गथे नो हासणप  
 मियत्ति पचमी भावणा ५ । पतावता दोक्खे महव्वप सन्नं  
 यापण फासिय जाव आणाप आराप्पि यावि भयइ बुद्धं  
 भंते ! महव्वप ॥ अहायरा तच्च भंते ! महव्वय पचव्वामि  
 सन्नं अदिप्पादान, से गामे वा नगरे वा रत्ते वा अप्प वा बहु  
 वा अणु वा धूल वा चित्तमत वा अचित्तमत वा नेव सय  
 अदिप्प गिण्हज्जा नेवत्तिहि अदिप्प गिण्हविज्जा अदिप्प  
 अन्नपि गिण्हत न समणुजाणिज्जा जावज्जीयाप जाव यामि  
 रामि, तस्सिमाओ पच्च भावणाओ भवति, तत्थिमा पदमा  
 भावणा-अणुवीइ मिउग्गह जाइ से निग्गथे नो अणुवीइ-  
 मिउग्गह जाइ से निग्गथे, केवली वृया-अणुवीइ मिउ-  
 ग्गह जाइ निग्गथे अदिप्प गिण्हज्जा, अणुवीइ मिउग्गह जाइ  
 से निग्गथे नो अणुवीइ मिउग्गह जाइत्ति पदमा भावणा  
 ६ । अहायरा दुच्चा भावणा-अणुत्तयिय पाणभोयणभोई से

निगमये नो अणुगुणविय पाणभोयणभोई, कयली वृथा—  
 अणुगुणविय पाणभोयणभोई से निगमये अदिअ मुजिअ  
 तम्हा अणुगुणविय पाणभोयणभोई से निगमये नो अणुगुण  
 विय पाणभोयणभोईसि वृथा भायणा २ । अदावरा तथा  
 भायणा-निगमयेण उगगहमि उगगहियमि पत्तायताय उगगह  
 णमीए मिया, कयली वृथा-निगमयेण उगगहमि अणुगगहि  
 येमि पत्तायता अणुगगणमीए अदिअ आगिणिहअ, निगम  
 येण उगगह उगगहियमि पत्तायताय उगगहणमीएमि तथा  
 भायणा । अदावरा कयथा भायणा-निगमयेण उगगहमि उगग  
 हियमि अभियवण २ उगगहणमीए मिया, कयली वृथा-  
 निगमयेण उगगहमि उ अभियवण २ अणुगगहणमीए अदिअ  
 गिणिहअ निगमये उगगहमि उगगहियमि अभियवण २ उगग  
 हणमीएमि चउथा भायणा । अदावरा पंचमा भायणा-अ  
 णुधी मिउगगहजाई से निगमये माहम्मियसु, नो अणुधीई  
 मिउगगहजाई, कयली वृथा-अणुधीई मिउगगहजाई से  
 निगमये माहम्मियसु अदिअ उगिणिहअ अणुधीईमिउगग-  
 हजाई से निगमये माहम्मियसु नो अणुधीईमिउगगहजाई  
 ई पंचमा भायणा, पत्तायता तसे मरुएय मरुए ० ज्ञाव  
 आणाए आराहए याबि भयइ, तस भते । महएय ॥ अदा  
 वरा चउतरय महएय पंचकामि मरुए येहुण, से दिअ या  
 माणुम्स या निरियवजाणिय या नेय मय येहुण गण्ठेअ  
 तं येय अदिआदाणवत्तयया भाणियवा जाय पोमिरामि,  
 तदिममाओ पंच भायणाओ यवति, तस्मिमा पदमा भा-



चणा—नो निग्गथे अभिक्खण २ इत्थीण कट्ठ कहित्तण मिया,  
 त्रेयली वूया—निग्गथे ण अभिक्खण २ इत्थीण कट्ठ कहेमाणे  
 सतिभेया सतिविभगा सतिवेयलीपन्नत्ताओ धम्माओ भ  
 म्मिज्जा, नो निग्गथे ण अभिक्खण २ इत्थीण कट्ठ कहित्तण  
 मियत्ति पट्ठमा भायणा १ । अहायरा दुच्चा भायणा—नो  
 निग्गथे इत्थीण मणोहराई २ इदियाइ आलोइत्तण निग्गहाइ-  
 त्तण मिया, त्रेयली वूया—निग्गथे ण इत्थीण मणोहराई २  
 इदियाइ आलोइत्तण निग्गहाणमाणे सति भेया सति वि  
 भगा जाय धम्माओ भम्मिज्जा नो निग्गथे इत्थीण मणोहराई  
 २ इदियाइ आलोइत्तण निग्गहाइत्तण मियत्ति दुच्चा भायणा २ ।  
 अहायरा तच्चा भायणा—ना निग्गथे इत्थीण पुब्बरयाइ  
 पुब्बकीलियाइ सुमरित्तण मिया, त्रेयली वूया—निग्गथे ण  
 इत्थीण पुब्बरयाइ पुब्बकीलियाइ मग्गमाणे सतिभेया जाय  
 भम्मिज्जा, ना निग्गथे इत्थीण पुब्बरयाइ पुब्बकीलियाइ मरि-  
 त्तण मियत्ति तच्चा भायणा ३ । अहायरा चउत्था भायणा—  
 नाइमत्तपाणभोयणभोई से निग्गथे न पणीयरमभायणभोई  
 से निग्गथे, त्रेयली वूया—अइमत्तपाणभोयणभोई से निग्गथे  
 पणीयरमभोयणभोई सतिभेया जाय भम्मिज्जा, नाइमत्तपाण  
 भोयणभोई से निग्गथे ना पणीयरमभायणभोइत्ति चउत्था  
 भायणा ४ । अहायरा पचमा भायणा—ना निग्गथे इत्थीपसु-  
 पट्ठगमसत्ताइ मयणामणाइ सेवित्तण मिया, त्रेयली वूया—  
 निग्गथे ण इत्थीपसुपट्ठगमसत्ताइ मयणामणाइ सेउमाणे  
 सतिभेया जाय भम्मिज्जा, नो निग्गथे इत्थीपसुपट्ठगमसत्ताइ

मयणासनाः मेधितण मियसि पचमा भावणा ८, एतावथा  
 चउरथे मण्डवप मम्म वापण पामेइ जाव आराहिण यावि  
 भवइ चउरथ भते । मण्डवप ॥ अटावरं पंचमं भते । मण्डवप  
 मम्म परिगह पचवमामि मे भण्य वा चट्ट वा अणु वा धूल  
 वा धिममतमच्चित्तं वा नव नये परिगह गिण्हिआ नेवमहि  
 परिगह गिण्णायिआ अन्नपि परिगह गिण्हंत न समणुज्जा  
 पिआ जाय यामिरामि तम्मिमाआ पंच भावणाओ भयति,  
 मत्थिमा पदमा भावणा—सायभा न जीव [मणुआ] मणु-  
 नाइ महा सुणइ मणुआमणुमेहि महेहि ना मज्झिआ नो  
 रज्झिआ नो गिण्हिआ ना मुत्ति ( चउ ) आ ना अज्झायप-  
 जिआ ना विणिघायमायज्झिआ, चवली वुया—रिगध न  
 मणुआमणुमेहि महेहि मज्झमाने रज्झमाने जाय विणिघाय  
 मायज्झमाने मतिभया मेतिविभया मतिवेयल्लिपत्ताओ  
 धम्मओ भमिआ, न मक्का न माउ महा, मोनविमयमागय ।  
 रागदोमा उ जे तथ, ते भिक्खु परियच्चप ॥ १ ॥ मोयओ  
 जीये मणुआमणुआइ महाइ सुणइ पदमा भावणा १ । अण-  
 यरा दुषा भावणा—चक्खुओ जीयो मणुआमणुआइ म्माइ  
 पामइ मणुआमणुमेहि म्मेहि मज्झमाने जाय विणिघायमा  
 यज्झमाने मेतिभया जाय भेमिआ,—न मक्का रूपमहट्ट,  
 चक्खुविमयमागय । रागदोमा उ जे तथ, ते भिक्खु परि-  
 यच्चप ॥ १ ॥ चक्खुओ जीयो मणुआ २ म्माइ पामइ, दुषा  
 भावणा । अटावरा तथा भावणा—घाणओ जीये मणुआ २ इ  
 गधाइ अघायइ मणुआमणुमेहि गधहि नो मज्झिआ नो  
 रज्झिआ जाय नो विणिघायमायज्झिआ केवली वुया—मणु-

ब्रामणुन्नहि गंधेहि सज्जमाणे जाय विणिघायमावज्जमाणे  
 सतिमेया जाय भसिज्जा,—न सक्का गधमग्घाउं, नासाविस-  
 यमाणय । रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खू परिचज्जय ॥ १ ॥  
 धाणओ जीयो मणुत्ता २ इ गधाइ अग्घायइति तच्चा भावणा  
 ३ । अद्दायरा चउत्था भावणा—जिम्भाओ जीयो मणुत्ता २  
 इ रत्ताइ अस्माप्पइ, मणुत्तामणुत्तेहि रत्तेहि नो मज्जिज्जा जाय  
 नो विणिघायमावज्जिज्जा, केवली बूया—निग्गथे ण मणुत्ता-  
 मणुत्तेहि रत्तेहि सज्जमाणे जाय विणिघायमावज्जमाणे सति-  
 मेया जाय भसिज्जा,—न सक्का रत्तमस्माउं, जीहाविसयमा-  
 गय । रागदोसा उ जे तत्थ, ते भिक्खू परिचज्जय ॥ १ ॥  
 जीहाओ जीयो मणुत्ता २ इ रत्ताइ अस्माप्पइति चउत्था  
 भावणा ४ । अद्दायरा पचमा भावणा—फामओ जीयो मणुत्ता  
 २ इ फामाइ पडिसेवेयइ मणुत्तामणुत्तेहि फासेहि नो मज्जिज्जा  
 जाय नो विणिघायमावज्जिज्जा, केवली बूया—निग्गथे ण  
 मणुत्तामणुत्तेहि फासेहि सज्जमाणे जाय विणिघायमावज्ज-  
 माणे सतिमेया मतिविभगा सेतिकेवली पन्नत्ताओ धम्माओ  
 भसिज्जा,—न सक्का फासमवेण्डं, फासविसयमाणय । राग  
 दोसा ० ॥ १ ॥ फामओ जीयो मणुत्ता २ इ फामाइ पडिमवे-  
 यति पचमा भावणा ५ । एतावता पचमे महव्यसे सम्म अथ  
 द्विप आणाप आराहिप यावि भवइ, पचम भते । महव्यय ।  
 इत्थेहि पचमहव्यरहि पण्णीसाहि य भावणाहि सपणे  
 अणगारे अद्दासुर्य अद्दाक्ख अद्दामग्गसम्म कापण फासित्ता  
 पालित्ता तीरित्ता किट्ठित्ता आणाप आराहित्ता यावि  
 भवइ ॥ ( सू० १७९ )

## તેની આ પાંચ ભાવનાઓ છે

પ્રથમ ભાવના—મુનિએ પ્રવાસમિતિ સદિત યજ્ઞ વ  
ર્ષુ પશુ સદિત યજ્ઞ ન વર્ષુ, નવુ કે કેવળાની કહે છે  
કે તે પ્રવાસમિતિ સદિત દોષ ને મુનિ પ્રાણાદિઓ ધાન વિ  
શે કરતો એકે એ માટે નિશ્ચયે પ્રવાસમિતિથી વર્ષુ એ  
પહેલી ભાવના

બીજી ભાવના એ કે નિશ્ચય મુનિએ મન એક-મનુ  
એકે કે જ મન પાપ બહેલુ, ત્રીસ ( જૂડી ) કિયવડે  
કર્મભય નિ એક કન્યા, એક કન્યા, ૨૬૩ ૧૩. એ  
બધુ, પનિતમ તથા એવ-મનુ ઉપવાસ કે વન-મન  
ને નહિ ધારુ એમ મન લગીને પાપ-હિત મન ધારુ. એ  
બીજી ભાવના

ત્રીજી ભાવના એ કે નિશ્ચય વચન એ-મનુ એકે  
કે જે વચન પાપ બહેલુ ત્રીસ ( જૂડી ) કિયવડે વન-  
મનુપરાતઃ દ્વાય-તેનુ વચન નહિ ઉપવાસું એમ વચન  
ભૂતને પાપ-નિત વચન ઉપવાસું એ ત્રીજી ભાવના

ચોથી ભાવના એ કે, નિશ્ચય ભવેપદમણુ દેવ-મન  
વા પ્રમિતિ સદિત યજ્ઞ વર્ષુ પશુ સદિત યજ્ઞ ન વર્ષુ.  
કર્મકે કેવલી કહે છે કે મનુષ્ય ભડ નિષેષજી સતિ-  
સદિત નિર્જ ય પ્રજાદિઓ ભડ સિદ્ધે કન્યા નહે છે મનુ  
નિશ્ચય તે પ્રમિતિ સદિત યજ્ઞ વર્ષુ. એ ચોથી ભાવના છે.

પાચમી ભાવના એ કે નિર્ઘ્ન થે આહારપાણી ભેંધને વાપરવા, વગર ભેંધે ન વાપરવા કેમકે કેવલી ઠહે છે કે વગર ભેંધે આહાર પાણી વાપરનાર નિર્ઘ્ન થ પ્રાણાદિકનો ઘાત વિગેરે કરે માટે નિર્ઘ્ન થે આહારપાણી ભેંધને વાપરવા નહિ કે વગર ભેંધને એ પાચમી ભાવના

એ ભાવનાઓથી મહામત્ર રૂડીરીતે કાયાએ સ્પર્શિત, પાલિત, પાર પમાડેલુ, કિર્તિત, અવસ્થિત અને આશા પ્રમાણે આરાધિત થાય છે

એ પહેલુ પ્રાણાતિપાત વિરમણરૂપ મહામત્ર છે તે હુ સ્વીકારૂ છુ

બીજુ મહામત્ર—“ મનજુ મૃષા વાહરૂપ વચનદોષ ત્યાગ કરૂ છુ એટલે કે, ક્રોધ લોભ, ભય, કે હાસ્યથી થાવ જીવ પર્યાંત ત્રિવિધે ત્રિવિધે એટલે મન વચન કાયાએ ઠ રી મૃષાભાષણ કરૂ નહિ, કરાવુ નહિ અને કર્તાને અનુ મોહુ નહિ, તથા તે મૃષાભાષણને પડિપ્રમુ છુ નિદુ છુ ગર્હુ છુ અને તેવા સ્વભાવને વાસરાવુ છુ તેની આ પાચ ભાવના છે

ત્યા પેલી ભાવના આ, નિર્ઘ્ન થે વિમાસીને બોલવુ વગર વિચારે ન બોલવુ, કેમકે કેવળી ઠહે છે કે વગર વિ માસે બોલનાર નિર્ઘ્ન થ મૃષા વચન બોલી બાય માટે નિર્ઘ્ન થે વિમાસીને બોલવુ, નહિ કે વગર વિમાસે એ પેલી ભાવના

બીજી ભાવના એ કે નિર્ઘ્ન થે ક્રોધનુ સ્વરૂપ જાણી કો-

ધી ન યવુ કેમકે કેવલી કહે છે કે કોય પામેલ કોધી છવ  
મૃષા જોલી જાય માટે નિર્જયે કોધનુ સ્વરૂપ જાણી કાધી ન  
યવુ એ બીજી ભાવના

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્જયે લોભનુ સ્વરૂપ જાણી  
લોભી ન યવુ, કેમકે કેવલી કહે છે કે લોભી છવ મૃષા  
જોલી જાય માટે નિર્જયે લોભી ન યવુ એ ત્રીજી ભાવના

ચોથી ભાવના એ કે નિર્જયે લયનુ સ્વરૂપ જાણી લ-  
યભીરૂ ન યવુ, કેમકે કેવલી કહે છે કે ભીરૂ પુરૂષ મૃષા જોલી  
જાય માટે ભીરૂ ન યવુ એ ચોથી ભાવના

પાંચમી ભાવના એ કે હાસ્યનુ સ્વરૂપ જાણી નિર્જયે  
હાસ્ય કરનાર ન યવુ, કેમકે કેવલી કહે છે કે હાસ્ય કરનાર  
પુરૂષ મૃષા જોલી જાય માટે નિર્જયે હાસ્ય કરનાર ન યવુ  
કેમકે કેવલી કહે છે કે હાસ્ય કરનાર પુરૂષ મૃષા જોલી જાય  
માટે નિર્જયે હાસ્ય કરનાર ન યવુ એ પાંચમી ભાવના

એ ભાવનાઓથી મહાત્મત રૂપી રીતે ગયાએ કરી  
અપરિણીત અને ચાવત આજ્ઞા પ્રમાણે આરાધિત થાય છે એ  
બીજી મહાત્મત

ત્રીજી મહાત્મત—“ મર્ષ અદત્તાદાન તન્નુ મુ, એટલે  
કે ગામ નગર કે અરણ્યમા રહેલુ થોડુ કે ઓછુ, નાનુ કે  
મોટુ, મચિત કે અચિત અણીધેલુ (વસ્તુ) હુ ચાવત છવ  
ત્રિવિધે ત્રિવિધે એટલે મન-વચન-ક્રિયાએ કરી લઉં નહિ,  
લેવરાવુ નહિ, લેનારને અનુમત થઉં નહિ તથા અદત્તા  
દાનને પડિછમુ હુ ચાવત તંવા સ્વભાવને ચોનનવુ મુ ”

## તેની આ પાત્ર ભાવનાઓ છે

ત્યા પેહેલી ભાવના આ કે નિર્મ થે વિચારીને પરિમિત અવગ્રહ માગવો, પણ વગર વિચારે અપરિમિત અવગ્રહ ન માગવો, કેમકે કેવળી કહે છે કે વગર વિચારે અપરિમિત અવગ્રહ માગનાર નિર્મ થ અદત્ત લેનાર થઈ જાય માટે વિચારીને પરિમિત અવગ્રહ માગવો એ પેહેલી ભાવના

બીજી ભાવના એ કે નિર્મ થે રજા મેળવીને આહાર પાણી વાપરવા પણ જ્યાં મેળવના વગર ન વાપરવા, કેમકે કેવળી કહે છે કે વગર રજા મેળવે આહારપાણી વાપરનાર નિર્મ થ અદત્ત લેનાર થઈ પડે માટે રજા મેળવીને આહાર પાણી વાપરવા એ બીજી ભાવના

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્મ થે અવગ્રહ માગતા પ્રમાણ સહિત (કાજ ફેરની હદ બાધી) અવગ્રહ લેવો કેમકે કેવળી કહે છે કે પ્રમાણ વિના અવગ્રહ લેનાર નિર્મ થ અદત્ત લેનાર થઈ જાય માટે પ્રમાણ સહિત અવગ્રહ લેવો એ ત્રીજી ભાવના

ચોથી ભાવના એ કે નિર્મ થે અવગ્રહ માગતા વાર વાર હદ બાધનાર થવું કેમકે કેવળી કહે છે કે વાર વાર હદ નહિ બાધનાર પુરુષ અદત્ત લેનાર થઈ જાય માટે વાર વાર હદ બાધનાર થવું એ ચોથી ભાવના

પાત્રની ભાવના એ કે વિચારીને પોતાના સાધર્મિક પામેથી પણ પરિમિત અવગ્રહ માગવો, કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ ન કરનાર નિર્મ થ અદત્ત લેનાર થઈ જાય માટે

આધર્મિક પાનેથી પણ વિચારીને પરિમિત અવગ્રહ માગે ,  
નહિ કે વગર વિચારે અપરિમિત એ પાશ્વરી ભાવના

એ ભાવનાઓથી મહાત્મન રૂઢી ગીતે ચાલતુ આના  
પ્રમાણે આરાધિત થાય છે એ રીતુ મહાત્મત

ચોથું મહાત્મત—“ સર્વ મથુન ત તુ હુ એટલે કે દેવ  
મનુષ્ય તથા તિર્થંચ બળધી મૈથુન હુ ચાવડુંવત્રિવિધે  
ત્રિવિધે કડ નહિ ” મંત્રાદિ અદત્તાકાન માફક બોલવું

તેની આ પાશ્વ ભાવનાઓ છે

ત્યા પહેલી ભાવના એ કે નિર્મલે વાનવાર સીની કથા  
લઘા કરવી નહિ, કેમકે કેવળી કહે છે કે વાનવાર સી કથ  
કરતા શાંતિનો ભગ થવાથી નિર્મલે શાંતિથી તથા કેવળી  
ભાષિત ધર્મથી બ્રહ્મ થાય માટે નિર્મલે વાનવાર સી કથા  
કરક ન થવું એ પહેલી ભાવના

બીજી ભાવના એ કે નિર્મલે સ્ત્રીઓની મનોહર હૃદયો  
જોવી કે ચિંતવવી નહિ કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ કરતા  
શાંતિ ભગ થવાથી ધર્મબ્રહ્મ થવાય માટે નિર્મલે સ્ત્રીઓની  
મનોહર હૃદયો જોવી કે તકામવી નહિ એ બીજી ભાવના

ત્રીજી ભાવના એ કે નિર્મલે સ્ત્રીઓ સાથે પૂર્વ રમેલી  
રમત-ફીડાઓ યાદ ન કરવી, કેમકે કેવળી કહે છે કે તે યાદ  
કરતા શાંતિ ભગ થવાથી ધર્મબ્રહ્મ થવાય માટે નિર્મલે  
સ્ત્રીઓ સાથે પૂર્વ રમેલી રમત ગમતો સંભારવી નહિ એ  
ત્રીજી ભાવના



ચાથી ભાવના એ કે નિર્જીયે અધિક ખાનપાન ન વાપરવું તથા ઝરતા રસવાળું ખાનપાન ન વાપરવું, કેમકે કેવળી કહે છે કે અધિક તથા ઝરતા રસવાળું ખાનપાન ભોગવના શાંતિ ભગ થવાથી ધર્મબ્રહ્મ થવાય માટે અધિક આહાર કે વિગેષ વી ક્ષધત્રાણો આહાર નિર્જીયે ન કરવો એ ચાથી ભાવના

પાચમી ભાવના એ કે નિર્જીયે સ્ત્રી, પશુ, તથા નપુ-સકથી ઘેરાયેલ શય્યા તથા આસન ન સેવવા, કેમકે કેવળી કહે છે કે તેવા શય્યા-આસન સેવતા શાંતિભગ થવાથી નિર્જીય ધર્મ બ્રહ્મ થાય માટે નિર્જીયે સ્ત્રી, પશુ પંડકથી ઘેરાયેલ શય્યા આસન ન સેવવા એ પાચમી ભાવના

એ રીતે મહામત કડીરીતે ક્રયાએ કરી સ્પર્શિત તથા યાવત્ આરાધિત થાય છે એ ચોથું મહામત

પાચમું મહામત—“સર્વ પરિશદ્ધ તન્નુ છુ એટલે કે થોડું કે ઘણું, નાનું કે મોટું, સચિત કે અચિત, હું પોતે લઈ નહિ ખીબને લેવરાવું નહિ, અને લેતાને અનુમત થાઉં નહીં યાવત્ તેવા સ્વભાવને વોસરાવું છુ

તેની આ પાચ ભાવનાઓ છે

ત્યા પેટી ભાવનાએ કે કાનથી છુવે બલા બૂડા શબ્દ સાભલતા તેમા આસક્ત, રક્ત, ગૃધ્ર, મોહિત, તત્લીન કે વિવેકબ્રહ્મ ન થવું કેમકે કેવળી કહે છે કે તેમ થતા શાંતિ ભગ થવાથી શાંતિ તથા કેવલિભાષિત ધર્મથી બ્રહ્મ થવાય છે

કાને ચઝ પડતા તો, અટકાવાય ના કહિ,  
કિંતુ ત્યા રાગ દેખોને, પરિહાર કરે યતિ

એમ કાનથી જીવે જલા બૂડ ચઝ માલગી ગગદેવ  
ન કરવો એ પેલી ભાવના

બીજી ભાવના એ કે ચમુધી જીવે જલા બૂડ રૂપ  
દેખતા તેમા આસક્ત કે યાવત્ વિવેકજાણ ન થયુ કેમકે  
કેવળી કહે છે કે તેમ યતા શાંતિ ભગ ચવાથી યાવત્ ધર્મ  
જાણ થવાય છે

આખે રૂપ પડતા તો, અટકાવાય ના કહિ,  
કિંતુ ત્યા રાગદેખોને, પરિહાર કરે યતિ

એમ ચમુધી જીવે જલા બૂડ રૂપ દેખી રાગદેવ ન  
કરવો, એ બીજી ભાવના

ત્રીજી ભાવના એ કે નાકથી જીવે જલા બૂડ ગધ  
મૂઘતા તેમા આસક્ત કે યાવત્ વિવેકજાણ ન થયુ કેમકે  
કેવળી કહે છે કે તેમ યતા શાંતિભગ ચવાથી યાવત્ ધર્મ  
જાણ થવાય છે

નાકે ગધ પડતા તો, અટકાવાય ના કહિ,  
કિંતુ ત્યા ગગદેખોને, પરિહાર કરે યતિ

એમ નાકથી જીવે જલા બૂડ ગધ સૂઝી રાગ દેવ ન  
કરવો એ ત્રીજી ભાવના

ચોથી ભાવના એ કે જીભથી જીવે જલા બૂડ રસ

આખતા તેમા આસન્ન કે વિવેકબ્રહ્મ ન થવું કેમકે કેવળી  
કહે છે કે તેમ થતા શાંતિ ભગ થવાથી ધર્મબ્રહ્મ થવાય છે

જીભે રમ ચડતા તો, અટકાવાય ના કદિ,

કિંતુ ત્યા રાગ દ્વેષોને, પરિહાર કરે યતિ

એમ જીભથી જીવે ભલા ભૂડા રસ આખી રાગદ્વેષ ન  
કરવો એ ચોથી ભાવના

પાચમી ભાવના એ કે ભલા ભૂડા સ્પર્શ અનુભવતા  
તેમા આસન્ન કે વિવેકબ્રહ્મ ન થવું, કેમકે કેવળી કહે છે કે  
તેમ થતા શાંતિ ભગ થવાથી ધર્મબ્રહ્મ થવાય છે

સ્પર્શે દ્રિયે સ્પર્શ આવે, અટકાવાય ના કદિ,

કિંતુ ત્યા રાગદ્વેષોને, પરિહાર કરે યતિ

એમ સ્પર્શથી જીવે ભલા ભૂડા સ્પર્શ અનુભવી રાગ  
દ્વેષ ન કરવો એ પાચમી ભાવના

એ રીતે મહામત રૂડી રીતે કાયાથી સ્પર્શિત, પાણિત  
પાર પહોચાડેલ, કીર્તિત, અવસ્થિત અને આજ્ઞાથી આરા-  
ધિત પણ થાય એ પાચમું મહામત

એ મહામતોની પચીસ ભાવનાબડે મ પક્ષ અણુગાર  
સૂત્ર, કદપ તથા માર્ગને ચચાર્થપણે રૂડીરીતે કાયાથી સ્પર્શિત,  
પાણી, પાર પહોચાડી, કીર્તિત કરી આજ્ઞાનો આરાધક પણ  
થાય છે (આ સૂત્રોની ટીકા વિશેષ નથી તેમજ મૂળનું ભા  
ષાતર ઠરનાર વાવક સ્વજીભાર્ષિ વિદ્વાન હોવાથી છેવટના  
ભાગમા કેટલીક જગ્યાએ કાવ્યો તથા ભાષાની નકલ કરી છે )

## વિમુક્તિ અર્થયન

ભાવના નામનું ત્રીજું ન્હીને વિમુક્તિ નામનું ચોથું અધ્યયન કરે છે, તેનો આ પ્રમાણે મંત્ર છે, ત્રીજામાં મહાત્મ તની ભાવનાએ બતાવી છે, તેમ અહીં પણ અનિત્ય ભાવના કરે છે, આ ન બધે જાવેલા અધ્યયનના આગળ અનુયોગનાનો થાય છે, તેમાં ઉપક્રમમાં ન્હેલ અર્થાધિકાર બતાવવા નિર્ધુક્તિ કરે છે

અગિચ્ચ પઠ્યપ રૂપ્ય મુચમસ્મ તદા ( યા ) મહાત્મમુદય ।  
પર મ્હલુ અદિગારા અસ્ત્રયણમો વિમત્તીય ॥ ૩૪૦ ॥

આ અધ્યયનમાં અનિત્યત્વ, પર્વત બુદ્ધિ ગપતું અને ન મુદ્દનો એમ પાંચ અધિકાર છે, તેમથાચોગ સૂત્રમાં કહીશું નામ નિષ્પન્ન નિ ના વિમુક્તિ નામ છે, એના નામાદિ નિરૂપણ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના વિમુક્તિ (વિમોક્ષ) અધ્યયનમાં બતાવ્યા પ્રમાણે જાણવા, તેથી અહીં હું જાણુમાં નિર્ધુક્તિ કરે છે

સો સ્વયં દોદ મુવસ્વા, તા ઉ વિમુક્તિ પગથ નું મારણ ।  
દેનયિમુક્તા માદ્, મઘ્યયિમુક્તા મયે મિદ્વા ॥ ૩૪૧ ॥

જે મોક્ષ તજ વિમુક્તિ છે, એના નિરૂપણ મોક્ષ માકક જાણવા, અહીં અધિકાર ભાવ વિમુક્તિનો છે, ભાવ વિમુક્તિનું દેશ અને સર્વ એમ બે ભેદ છે, દેશથી આમાન્ય આધુર્યા માટીને ભવમ્થ (શરીરધારી) કેવલી સુધી જાણવા, સર્વ વિમુક્તિ તો આઠ કર્મના ક્ષય થવાથી સિદ્ધો જાણવા, આત્માનુભવમાં સૂત્ર ઉચ્ચારણ, તે કરે છે—

## અનિત્ય અધિકાર

અજિજ્ઞમાયામમુદિતિ જતુજો, પલ્લોયપ સુચ્ચમિર્જ અણુત્તરં  
વિડમિરે વિન્નુ અગાર્યધર્ણ, અમીરુ જાર્ગમપરિગ્ગદ્ધ ચપ ॥૧૧॥

જેમા જીવ રહે તે આવામ છે, એટલે મનુષ્ય વિગેરે  
બલમા મળેલું શરીર છે, તેને પ્રાણીઓ વારવાર મેળવે છે,  
કે જ ચાપ ગતિમા જીવ જ્યાં જ્યાં ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યાં અ  
નિત્ય ભાવ પામે છે, (અર્થાત્ ગતિમા એકે નિશ્ચિત સ્થાન  
નથી) આ પ્રમાણે જિનેશ્વરનું વચન સમજીને વિદ્વાન્ પુરુષ,  
પુત્ર સ્ત્રી ધન ધાન્ય વિગેરેવાળું વરનું બધન છેડે, તથા  
માતે પ્રકારના ભવ છેડીને પરિબ્રહ્મ ઉપમર્ગથી ન કરતો  
સાવધકૃત્ય તથા બાહ્ય અજનત પરિબ્રહ્મ છેડે (અર્થાત્  
દીક્ષા બ્રહ્મણ કરે, અને દીક્ષા બ્રહ્મણ કરેલી હોય તો આરભ  
પરિબ્રહ્મ ત્યાગીને નિર્ભણ ચારિત્ર પામે)

## પર્વત અધિકાર

તદ્વાગય મિવસુમણતસજયં, અજેલિસં વિન્નુ ચરંતમેસણ ।  
તુદંતિ ઘાયાદિ અભિદ્રવ નરા, સરેદિ મગામગય થ કુંજરે ॥૧૨॥

પ્રથમ સ્ત્રોતમા બતાવેલ અનિત્ય ભાવના ભાવેલો,  
વરણ ધન છેડેલો, આરભ પરિબ્રહ્મ રહિત અનત કાય વિગે  
રે એકે દ્વિમાદિ અનતા જીવોનાં યતના કરવાથી અનત સ  
યત બનેલો એવા ઉત્તમ સાધુને જિનેશ્વરના વચનમા પ્રવીણ  
શુદ્ધ ગોચરીને લેતો બાણીને તેવા ઉત્તમ શુભોથી રહિત  
માણસો પાપથી હણાયેલ આત્માવાળા બનીને કડવા વચનો

વટે પીટ છે, તથા તેઓ માત્રના દેશ વિગેરથા નંમ વડાઈ  
મા ગયેલા હાથોને તીરે મારે તેમ તે ઉત્તમ સાધુને પીટ છે  
તદ્વપ્તગારેદિ જ્ઞાનેદિ હીન્નિષ્ઠ, મસહફામા કદસા ડર્ગિયા ।  
તિતિવસ્ય નણિ અદુદ્ધચેયમા, ગિરિશ્ચ યાપણ ન મંપવેયષ ।૩।

પૂર્વે કહેલા અનાથ જેવા પુત્રપોએ પીડેલો એટલે  
કંઠવા કંઠોર વચનોએ આક્રોશ કરીને અતિ ઠંડ તાપ 'ગે  
દેથી હુ ખી કરીને ટીલના કરી દોષ, તોપણ મુનિ તેને મ  
મતા બાવે મહે, બરણ કે જાની સાધુ મમને છે કે મે પૂર્વે  
કહેલા અશુભ કૃત્યો કર્મ કેપે ઉદયગા આ-યા છે, એમ મા  
નીને ચિત્તમા કુચિકર્ય ન કરતા પરંતુ માફક ધૈર્ય રાખીને  
તેનાથી કેપે નહિ, અર્થાત્ વાયુથી પહાડ ન કેપે, તેમ પોતે  
હુ ખ જેનાથી કંઈએ ન કે, તેમ આગ્નિ મુદ્રી ન કે,

### ઉપાનુ દષ્ટાત

હયહમાજ કુમરેદિ મંવસે, અક્તદુક્લી તમ યાવરા વુદી ।  
અદ્ભવ મધ્યમદે મહામુળી, તદા દિને સુસ્સમજે સમાદિષ ।૪।

પરિસહ ઉપસર્ગોને સહતો અથવા ઈષ્ટ અને અનિષ્ટ  
વિષયોની ઉપેક્ષા કરતો માધ્યમ્યભાવ ધારીને ગીતાર્થ સાધુ  
ઓ સાથે વસે, તે અચાતા વેદનીય હુ ખથી પીડાતા ત્રન  
યાવર છવોને પોતે ન પીડતો પૃથ્વી માફક સર્વ સહેનાર  
તથા બરોબર રીતે ત્રણ જગતના સ્વભાવને બળુનાર મહા  
મુનિ બનીને પોતે વિચરે, તેથી તેને સુશ્રમણની ઉપમા  
આપી છે,

ચિઠ્ઠ નવ ધમ્મપય અણુત્તર, વિણીયતણ્હસ્સ મુણિસ્સ જ્ઞાયઓ  
મમાદિયસ્સડ્ઘિગ્ગિસિદ્ધા ય તેયમા, તપો ય પપ્પા ય જસો ય  
યદ્દહ ॥ ૨ ॥

વિદ્વાન્તે ડાગને બાણુનારો, નમેવો (વિનયવાન) પ્રધાન  
એવા ક્ષાતિ વિગેરે ધર્મ પદોને બાગીને તૃણાને દૂર ઠરેલા  
ધર્મધ્યાન ધ્યાવતા અને ગંધી ધર્મ ક્રિયામાં ઉપયોગ રાખ-  
તા તેનો તપ તથા કીર્તિ વગેરે છે

વિસોદિમ્મડ્ઘંતજિણેણ તાદણા, મહ્ધવ્વયા લેમપયા પયેદ્ધયા ।  
મહાગુદ્ધ નિસયરા હરિરિયા, તમેય તેડસિદ્ધિમ્મ પગામગા ॥ ૬ ॥

ભાવદિગા તે એકે દ્વિયાદિ મર્વં જીવોને વિષે શ્રેષ્ઠપદ  
ત રક્ષણુધ્યાન કપ મતોને અનત જ્ઞાની જીનેધરે બતાવ્યા  
છે, તે મામાન્ય માણુમયા ન પળાય માટે મહા ગુરુ છે, અને  
તે મતો પાગવાથી પૂવના બીજાના ઈર્ષ્યાને પણ દૂર કરે છે,  
તથા અજ્ઞાન અધકાર દૂર કરવાથી ત્રિદિશામાં પ્રકાશ પડે  
છે, ત જોમ અગ્નિ ઉપર નીચે અને તીંગણે પ્રકાશ કરે છે,  
એમ આ મહામતો પણ કર્મ અધકારને દૂર કરવાથી પ્રકા-  
શક છે

મૂળ ગુણોની મુતુતિ કરી ઉત્તમ ગુણો વર્ણવે છે,  
સિર્પહિં મિક્કલુઅસિપ્પરિવ્વપ્પ, અસજ્જમિત્ત્યીસુ ચદ્ધજ્જ પૂવણા  
અણિમ્મિસઓ ત્તંગમિણ તદ્દા પર, ન મિજ્જઈ કામગુણેહિં  
પદિપ્પ ॥ ૭ ॥

મિતા તે આઠ કર્મે કરીને અથવા રાગ દ્વેષ વિગેરે ના  
કારણરૂપ ગૃહપાગથી બાધાયેલા ગૃહસ્થો અથવા અન્ય દર્શ-

નીઓ છે, તેમના પાશામા સાધુ પોતે ગજદેવથી ન દુઝાય,  
અને પોતાના તથા અનુયાયીમાં રહ્યા રહે, તથા સ્ત્રીઓ  
સાથે પ્રસન્ન ન રાખતા પૂજન તજ, અથાત્ સરકા-માન પા  
નનો અભિલાષી ન થાય, તથા આવોક તથા પરલોકમાં  
મુખ છ એમ માનીને વિષય મુખ વગેરના પણ અભિલાષી ન  
થાય, આ પ્રમાણે મનન શુદ્ધિ વિગે-થી પણ લેભાય નહિ  
તજ પાત્રિત છ અટલ પતિલામે કડના કા રિપય અભિલા  
ષમાં છ અમ જાણના ન હીર્ષદર્શી મુનિ છ

તદ્વા વિમુક્તપરિણચારિણા, પિદમમાદુઃખમમમ્સ મિલનુજા  
વિસુચ્છર્ણાં જ્ઞામિ મ / પુરેકદં સમીરિવં રુવમશ્વે ચ પ્રાણા । ૮ ।

૬૫૦ કહેલા બોધ પ્રમાણે મૂલ ઉનં શુદ્ધ પારીને  
પાળવાથી વિમુક્ત થયેવ તથા મળેલા જ્ઞાનથી સપરિણાવટ  
મદ્યમદનો વિનક મગજને ચાવનારા એ-વે પ્રથમ જ્ઞાનથી  
વિચારીને પછી ક્રિયા કર છે, તથા મધ્યમમાં ધૈર્ય રાખે, અ  
ચાતા વેદનીય ઉદયમાં આવતા દુઃખ આવે તો મમતાથી  
મહે, ન ખેડ કર, તેમજ તે ॥ જ્ઞાતિ માટે વૈશ ઔપધની પણ  
જાણી જાણતા ન કરે, આવા ભિક્ષુના પૂર્વે કરેલા કર્મો જેમ  
ઉપાના એવ અગ્નિથી દૂર થાય છે, તમ તપશ્ચર્યા વિગે-થી  
દૂર થાય છે

માપની ચામડીનું દૃષ્ટાત

સે દુ પગિશાસમર્વમિ ચદ્ધર્, નિરાસસે ઉચરય મેદુણા ચરે ।  
ભુવંગમે મુક્તય જહા વપ, વિમુચ્છર્ સે દ્વદસિજ્ઞ માદને ॥૧॥



ઉપર કહેલા મૂળ ઉત્તર શુભ ધારક માધુ પિંડએ-  
પણા અધ્યયનમા બતાવેલા અર્થ પ્રમાણે પરિજ્ઞા સમયે વર્તે  
છે, બોલે તેવું પાળે છે, તથા આ લોક પરલોકની આશ્રમા  
(આકાશ) ન્હિત તથા મૈથુનથી દૂર, એટલે પાંચે મહાવ્રત  
પાળનારો હોય તેને જેમ સાપ જીની કાચગીને ત્યાગીને નિ  
ર્મળ થાય, તેમ પોતે હું જ શય્યા તે નરક વિગેરેના જન્મ  
બુધી મુકાય છે

### સમુદ્રનું દેહાત.

જમાદુ ઓદ સલિલ અપારય, મહાસમુદ્ર ય મુવાદિ કુતરં ।  
અદે ય ણ પરિજાનાદિ પડિષ, સે હુ મુળી એતકદેતિ વુચરં  
તીર્થકર અથવા ગણધરા બુભથી મોટો સમુદ્ર તરવો  
હુર્લભ છે, એ દેહાતે ઉપદેશ આપે છે કે જેમ સમુદ્ર પાણીથી  
ભરેલો છે, તેમ આશ્રવ દ્વારો છે, મિથ્યાત્વ વિગેરે પાર વિના  
તું પાણી છે, તેથી સ સાર સાગર તરવો હુન્તર છે એમ સપ  
રિજ્ઞા વડે જાણીને પ્રત્યાખ્યાન પગિશાવડે તું પગિહર અર્થાત્  
સફ્રઅસદ્ ના વિવેકને જાણનાર હો પડિત મુનિ । તું મહાવ્રત  
રૂપનાવ વડે સ સારસાગરને તરી જા, આ પ્રમાણે જાણીને વર્તે  
છે તેજ અલકૃત મોક્ષમા જનાર છે ॥૧૦॥

જહા દિ ચક્ક રહ માળયેહિં, જહા ય તેમિં તુ ધિમુક્ક જાહિપ  
અહા તહા ચન્ધધિમુક્ક જી ધિઠ, સે હુ મુળી એતકદેતિ વુચરં

મિથ્યાત્વ વિગેરે જે પ્રકારે પ્રકૃતિ ગ્રિથિતિ વિગેરેથી  
આત્મા સાથે જડપુદ્ગળને કર્મ રૂપે એકમેક કરી બાધ્યા છે,  
તેને આ સ સારમા મનુષ્યો સમ્યક્ દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર વડે

તોડે છે, તેજ મોક્ષ કહ્યો છે, આ પ્રમાણે બધ અને મોક્ષનું  
બરોબર સ્વરૂપ બાળીને તે પ્રમાણે વર્તનાર કર્મને અતદૃત  
મુનિ કહેવાય છે ॥૧૧॥

इममि लोप परप य दोमुवि, न विस्त्रय्यधन मस्त किंचिदि ।  
से ह्य निराश्रयणमप्यद्विष, कलंकलीभाषणद विमुचह ॥१२॥  
सिधेमि ॥ विमुक्ती सम्मत्ता ॥ २-४ ॥ आचाराङ्गवृत्त ममाण  
॥ प्रणयार्थ २५५४ ॥

આ લોક અને પરલોકમાં જંને જગપણ બધન નથી,  
તે નિરાશ્રયન અર્થાત્ આ લોક પરલોકની આશ્રસા રહિત  
મ્યાય પણ ન બધાયેયો અશરીરી (મિદ્) છે, તેજ સમારમા  
ગર્ભાદિ રૂપ કલક ભાવયા મુકાય છે, અર્થાત્ કેવળીને ક  
મિદ્દોને ફરી જન્મ નથી—આ પ્રમાણે પ્રભુપાને બાળીને હું  
કહું છું,

હવે નયો કહે છ—

पूर्वे ज्ञान द्विधा ना श्रेयात् नयने अनुचित कनवी सर्व  
नय समत नैन गामन हे श्रेम गता-मु છે ત્યાથી જાણવું  
આચારંગીકાકરણે ચલાવ, પુણ્ય મયા માક્ષગમેકહેતુ ।  
सेनापनीयाशुभराशिमुच्चैराचारमार्गप्रयणोऽस्तु एव ॥१॥

આચારંગ નૃત્તના અનમા નીચલી ગણ ગાથાએ કે.

आचारस्म भगवता चउत्थचुगाइ णम निज्जुत्ती ।

पचमचुत्तनिमीह तम्स य उपरि भणीहामि ॥ ३४४ ॥

સત્સદિ છદિ ચઉચઉદિ ય પચદિ અદ્દદ ચઉદિ નાયબ્યા ।

उद्देसपदि पदमे सुयवधे नय य अउगयजा ॥ ३४५ ॥

इकारम् तिति दोदो दोदो उद्देशपदि भावव्या ।

मत्तयभट्टयनवमा इकमरा हुति अज्ज्ञयणा ॥ ३४६ ॥

तथा भडापरिजा नाभनु अध्यायन विरुद्ध नवाथी  
नी निरुद्धिनु विवरलु गीडाकाटे न नवाथी नीये मुडी छे-

पाहण्णे महसहो परिमाणे चेय होइ नावव्यो ।

पाहण्णे परिमाणे य छविहो होइ निक्करो ॥ १ ॥

द्वये खेत्ते काले भायमि य द्वाति या पहाणा उ ।

तेमि महामहो मल्ल पाहण्णेण तु निक्करो ॥ २ ॥

द्वये खेत्ते काले भायमि य जे भये महता उ ।

तेसु महामहो मल्ल पमापओ होति निक्करो ॥ ३ ॥

द्वये खेत्ते काले भायपरिण्णा य होइ सोद्धव्या ।

जाणणओधवयरणओ य दुविहा पुणेकेका ॥ ४ ॥

भायपरिण्णा दुविहा मूलगुणे चेय उत्तरगुणे य ।

मूलगुणे पचविहदु विहा पुण उत्तरगुणेसु ॥ ५ ॥

पाहण्णेण उ पगय परिण्णापय तदय दुविहाप ।

परिण्णाणेसु पहाणे महापरिण्णा तओ होइ ॥ ६ ॥

देवीणे मणुईण तिरिस्वजोणीगयाण इत्थीण ।

निविहेण परिण्णाओ महापरिण्णाप निज्जुत्ती ॥ ७ ॥

—# आचार्यगुरु सभास थयु. #—



